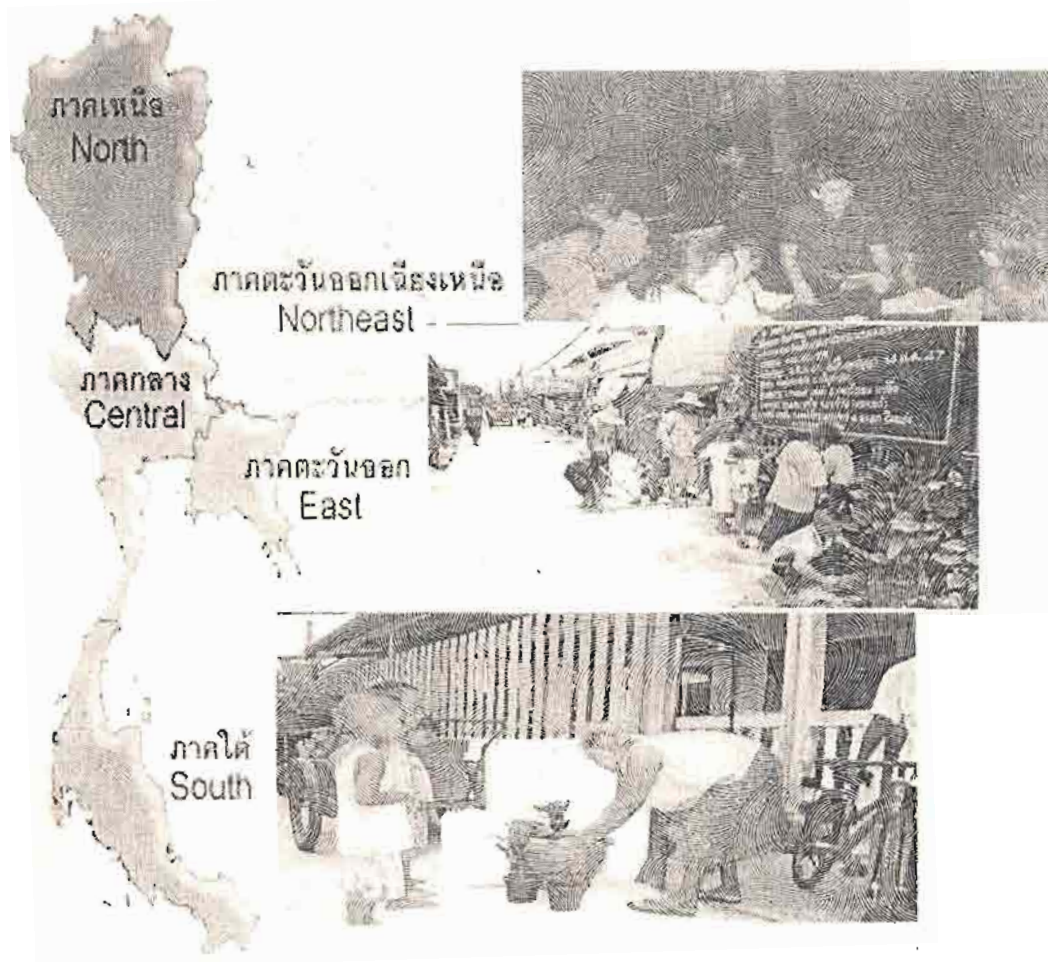

รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากรด้านการวิจัย
แบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค

ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 กุมภาพันธ์ - 19 มีนาคม 2547

เอกสารลำดับที่ 4

คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนา
ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

มีนาคม 2547

ISBN 974 - 9663 - 49 - 7

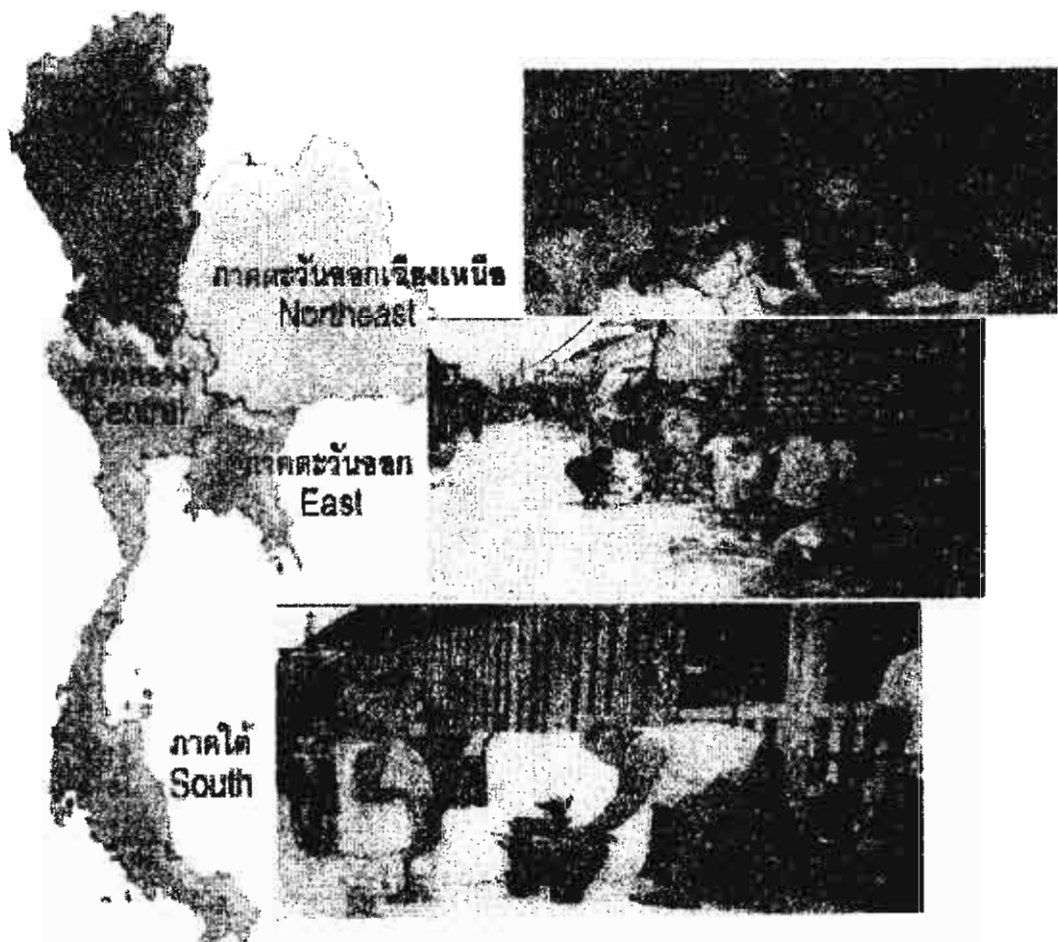
รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากรด้านการวิจัย

แบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค

ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 กุมภาพันธ์ – 19 มีนาคม 2547

เอกสารลำดับที่ 4

คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนา
ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

มีนาคม 2547

ISBN 974 - 9663 - 49 - 7

รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากรด้านการวิจัย
แบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค
ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 9 กุมภาพันธ์ – 19 มีนาคม 2547

เอกสารลำดับที่ 4

คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนา
ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
มีนาคม 2547

ISBN 974 – 9663 – 49 - 7

ผู้แต่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

เอกสารโครงการวิจัยและพัฒนา ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของ
สถาบันราชภัฏ

เอกสารลำดับที่ 4 รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากรด้าน
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาคเอกสารสรุปผลการดำเนินงาน
ลำดับที่ 4

ISBN 974 - 9663 - 49 - 7

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2547

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 150 เล่ม

จำนวน 439 หน้า

เอกสารโครงการวิจัยและพัฒนา ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ
ลำดับที่ 1 สรุปผลการประเมินข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนา ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยและพัฒนา
ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ
ลำดับที่ 2 มอการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในทัศนะผู้รู้
ลำดับที่ 3 วิพากษ์งานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ลำดับที่ 4 รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากรด้านการวิจัยปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้ร่วมกันดำเนินงานพัฒนางานวิจัยและระบบการบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาในรูปของการดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ พัฒนานุคลากร นักจัดการงานวิจัย อาจารย์ นักศึกษา บุคลากรในพื้นที่ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งรับผิดชอบเพื่อพัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

การดำเนินงานโครงการได้มีความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรมเป็นระยะ ตั้งแต่การพัฒนาโครงการวิจัยในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อรับทุนอุดหนุนกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการตลอดจนเสริมความรู้เกี่ยวกับการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยจำแนกตามภูมิภาค

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากรด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ : 9 กุมภาพันธ์ -- 19 มีนาคม 2547 ฉบับนี้เป็นการสรุปรายงานผลกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการตลอดจนเสริมความรู้เกี่ยวกับการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยจำแนกตามภูมิภาค เพื่อช่วยให้นักวิจัยมีความชัดเจนทั้งการเขียนข้อเสนอโครงการ การพัฒนาโจทย์วิจัย การพัฒนาโครงการ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรอบความคิดในการทำวิจัย นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพงานผลิตบัณฑิตศึกษาสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

(รองศาสตราจารย์ดร.ปริญญา จินดาประเสริฐ)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย
และพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
โครงการติดตามและประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัย และการประชุมปฏิบัติการ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยระดับชาติและ ระดับนานาชาติใน โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ	1
การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภาคเหนือ	11
กำหนดการ	13
คำกล่าวเปิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย โดย นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	17
การบรรยายพิเศษ เรื่อง “งานวิจัยที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพงานวิจัย” โดย Mr. David Lythe ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพ จาก ประเทศ นิวซีแลนด์	21
การอภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น-จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย โดย คณะกรรมการการพิจารณาข้อเสนอโครงการ วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย	29
การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบ จากชนบทไทย สู่อารักขาทั่วโลกอนาคต” โดย รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดร.สุรินดา กาวิชัย John Hopkin University ศศ.สมพงษ์ บุญเลิศ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	73
เอกสารประกอบการอภิปราย เรื่อง “หลักการสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัย”	91
การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	107

	หน้า
กำหนดการ	119
คำกล่าวเปิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย โดย นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	125
การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ยุทธศาสตร์รัฐบาลสู่สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี	129
การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบ จากชนบทไทย สู่อารักขาทั่วโลกอนาคต” โดย รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์ Director, Research and Development Institute คุณสุวรรณี คำมัน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมและ คุณภาพชีวิตสำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ ดร.ปรีชา อุษตระกูล รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	143
เอกสารประกอบการอภิปราย “CP ระบบใหญ่ ข้อเสนอแนะ”	233
การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภาคใต้	237
กำหนดการ	239
คำกล่าวเปิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย โดย นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	245
การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ Research Quality and Link between Research and Community ” โดย Mr.Jeffrey Brown , IDP Senior Specialist	251
การอภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น-จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย โดย คณะกรรมการการพิจารณาข้อเสนอโครงการ วิทยาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย	259

	หน้า
การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบ จากชนบทไทย สู่อารักขาทั่วโลกอนาคต ” โดย ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ เมธีวิจัยอาวุโสสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	307
การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภาคกลาง	323
กำหนดการ	325
คำกล่าวเปิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและ โครงการวิจัย โดย นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	341
การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ Formulating A Strategic Plan for University Research ” โดย Professor Gerald Kost	347
การอภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น-จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย โดย คณะกรรมการการพิจารณาข้อเสนอโครงการ วิทยาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย	357
การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบ จากชนบทไทย สู่อารักขาทั่วโลกอนาคต ” โดย ดร.ชุมพล พรประภา กรรมการที่ปรึกษาสภาพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายปราโมช ร่วมสุข รองประธานหอการค้า ฝ่ายวิชาการจังหวัดจันทบุรี ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา มหาวิทยาลัยมหิดล	407
รายชื่อคณะผู้จัดทำ	435

โครงการติดตามและประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัย
และการประชุมปฏิบัติการ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยระดับชาติ
และระดับนานาชาติ
ในโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ

**โครงการติดตามและประเมินเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัย
และการประชุมปฏิบัติการเพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ
ในโครงการวิจัยและพัฒนาาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
ของสถาบันราชภัฏ**

1. หลักการและเหตุผล

ผลจากวิกฤตต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศไทยประสบอยู่ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐบาลและประชาชนต้องร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด นโยบายของรัฐบาลจึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญหลายประการในการแก้ปัญหาวิกฤตดังกล่าว รวมทั้งยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญที่ยั่งยืน รูปแบบของการพัฒนาผ่านกระบวนการทางการศึกษาและใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมนับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งการบริหารจัดการทุกระดับ สถาบันราชภัฏ มีปรัชญา ทิศทางมุ่งสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลายาวนาน แม้ในปัจจุบันซึ่งเป็นช่วงแห่งการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญ ก็ยังมุ่งปรับสถานภาพสู่ความเป็นนิติบุคคล ให้ยังคงปรัชญาของความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในลักษณะของ “ความเป็นมหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย” สถาบันราชภัฏย่อมตระหนักถึงความจำเป็นที่ควรรับผิดชอบของคณาจารย์ต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ ซึ่งจะเป็นทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกระบวนการสร้างองค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนา และการพึ่งพาตนเองของท้องถิ่นสังคมไทย การที่จะบรรลุปรัชญาดังกล่าว จำเป็นต้องใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนา โดยเฉพาะการวิจัยที่ใช้พื้นที่เป็นฐาน เพื่อต่อยอดและบูรณาการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับศาสตร์สากล

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน เป็นที่กล่าวกันโดยทั่วไปว่า วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร เพราะผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามความสนใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ที่ควรนำผลงานดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำวิจัย ผลงานวิจัยหลายเรื่องยังไม่ได้แก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของท้องถิ่น องค์กรอย่างแท้จริง ความเชื่อมโยงระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องและการประสานงานระดับต่างๆ ยังมีไม่มากเพียงพอ ระบบ บริหารจัดการมีหลายส่วนที่ต้องปรับปรุง หัวข้องานวิจัยของบัณฑิตศึกษากระจัดกระจายไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงลึกและเชิงกว้าง

ฉะนั้น เพื่อลดจุดอ่อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งต้องลงทุนทั้งเวลา งบประมาณ และเพื่อให้มีhabenบัณฑิตและคุณวุฒิปบัณฑิตของสถาบันราชภัฏ มีศักยภาพระดับสากล ที่สามารถร่วมกับอาจารย์และบุคลากรในท้องถิ่นพัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ จากฐานข้อมูลจริงในบริบทของสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศไทยจึงสมควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏอย่างเร่งด่วน จึงจำเป็นต้องมีการติดตามการดำเนินงานวิจัยของสถาบันราชภัฏ 9 แห่ง ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2547 ให้ดำเนินการวิจัยในปีงบประมาณ 2547 และพัฒนาโครงการที่จะเสนอของบประมาณ 2548 รวมทั้งอบรมให้ความรู้ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการดำเนินการวิจัยเพื่อเป็นการพัฒนานักวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา และเรื่องที่ท้องถิ่นต้องการให้ทำวิจัย โดยสถาบันที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยนั้นต้องลงไปศึกษาความเป็นจริงในท้องถิ่นและกำหนดข้อปัญหาเป็นแผนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ เพื่อให้ผลการวิจัยดังกล่าวมีคุณภาพและมีการนำไปเผยแพร่ผลการวิจัยตลอดจนให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในระดับสากล ซึ่งจะนำไปสู่การรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่มีคุณค่าและคุณภาพ จึงสมควรดำเนินงานโครงการติดตามและประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและการประชุมปฏิบัติการเพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ สำหรับปรับปรุงงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ในโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ความรู้ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) แก่สถาบันที่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับทุน ในปีงบประมาณ 2547 และสถาบันราชภัฏอื่น ๆ โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏที่จะเสนอของบประมาณ ประจำปี 2548 ให้บรรลุเป้าหมายของโครงการฯ
- 2.2 เพื่อพัฒนาโครงการที่จะเสนอของบประมาณ ประจำปี 2548 - 2551
- 2.3 เพื่อจัดประชุมปฏิบัติการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัย และรับข้อคิดเห็นไปปรับปรุงการดำเนินงาน

2.4 เพื่อจัดประชุมเผยแพร่ผลการวิจัยระดับสากลและนำข้อมูลองค์ความรู้ไปปรับ ปรุง
งานวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.ระยะเวลาดำเนินการ

3.1 พัฒนาโครงการ เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2548 โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแยก
ตามภูมิภาค ดังนี้

ภาคเหนือ วันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547 ณ สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่
ภาคอีสาน วันที่ 23 - 25 กุมภาพันธ์ 2547 ณ เจริญธานีปรีณเซส จังหวัดขอนแก่น
ภาคใต้ วันที่ 2 - 4 มีนาคม 2547 ณ ไค่ม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ภาคกลาง วันที่ 17 - 19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

3.2 ติดตามการดำเนินการวิจัย ระยะเวลาที่ 1 19 เมษายน - 14 พฤษภาคม 2547
ระยะเวลาที่ 2 13 สิงหาคม - 23 กันยายน 2547

3.3 ประชุมปฏิบัติการเพื่อรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 วันที่ 18-19 พฤษภาคม 2547
ครั้งที่ 2 วันที่ 15 ธันวาคม 2547

3.4 ประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติ วันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2547

กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมายในการติดตามและพัฒนา มี 3 กลุ่ม คือ สถาบันราชภัฏที่ได้รับงบประมาณ
ปี 2547 สถาบันราชภัฏที่ยังไม่ได้รับงบประมาณปี 2547 (ที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา)
และบุคลากรในเขตพื้นที่ที่สถาบันราชภัฏรับผิดชอบ

กลุ่มที่ 1 สถาบันราชภัฏที่ได้รับงบประมาณ ปี 2547 มีจำนวน 9 สถาบัน คือ ได้แก่
สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เชียงใหม่ พิบูลสงคราม นครราชสีมา พระนครศรีอยุธยา
วไลยอลงกรณ์ฯ ภูเก็ต ธนบุรี และพระนคร

กลุ่มที่ 2 สถาบันราชภัฏที่ยังไม่ได้รับงบประมาณปี 2547 (ที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา)

กลุ่มที่ 3 บุคลากรในเขตพื้นที่ ที่สถาบันราชภัฏรับผิดชอบ
โดยแต่ละสถาบันมีผู้เข้าร่วมพัฒนา ดังนี้

- 1) อธิการบดีหรือรองอธิการบดีที่รับผิดชอบบัณฑิตศึกษา
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
- 3) หัวหน้าโครงการวิจัย
- 4) ผู้ร่วมทีมวิจัยในโครงการฯของสถาบัน 1 คน
- 5) ตัวแทนนักวิจัยท้องถิ่นที่ร่วมดำเนินการวิจัยในโครงการฯกับสถาบัน 2 คน
- 6) ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 2 คน

โดยเฉลี่ย สถาบันราชภัฏละ ประมาณ 8 คน

5. แผนการดำเนินการและงบประมาณ

5.1 การดำเนินการติดตามและพัฒนาโครงการฯ จัดดำเนินการเป็นรายภูมิภาค เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ภูมิภาค ดังนี้

ภาคเหนือ	วันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547	ณ สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่
ภาคอีสาน	วันที่ 23 - 25 กุมภาพันธ์ 2547	ณ เจริญธานีปรีณิเชส จังหวัดขอนแก่น
ภาคใต้	วันที่ 2 - 4 มีนาคม 2547	ณ ไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ภาคกลาง	วันที่ 17 - 19 มีนาคม 2547	ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณ / สถานที่จัดประชุม	วิทยากร
1. ภาคเหนือ ประกอบด้วย สถาบันราชภัฏ เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิบูลสงคราม และ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 8 สถาบัน	9-11 กุมภาพันธ์ 2547 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 75 คน	500,000 สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่	ประเทศนิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2.ภาคอีสาน ประกอบด้วย สถาบันราชภัฏ อุตรธานี มหาสารคาม เลย สกลนคร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 8 สถาบัน	23-25 กุมภาพันธ์ 2547 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 75 คน	500,000 โรงแรม เจริญธานี ปรีณเชส จังหวัด ขอนแก่น	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
3.ภาคใต้ ประกอบด้วย สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต สงขลา และสถาบันราชภัฏยะลา จำนวน 5 สถาบัน	2-4 มีนาคม 2547 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 50 คน	400,000 โรงแรม ไคม่อนพลาซ่า จังหวัด สุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร นครราชสีมา, กำแพงเพชร และคณะกรรมการพิจารณา ข้อเสนอโครงการวิจัย
4. ภาคกลาง ประกอบด้วย สถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ไร่ไผพรรณิ ราชนครินทร์ เทพสตรี วไลยอลงกรณ์ฯ เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม หมู่บ้านจอมบึง และสถาบันราชภัฏ 6 แห่งใน กทม. จำนวน 15 สถาบัน	17-19 มีนาคม 2547 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 130 คน	1,200,000 โรงแรม มณีจันทร์ รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี	

หมายเหตุ : ในแต่ละภูมิภาคจะมีวิทยากรพิเศษทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความรู้
สาระและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในภาคกลางคืน

5.2 กิจกรรมการติดตามผลการดำเนินงาน ในสถาบันราชภัฏ 9 แห่ง ที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2547 มีดังนี้ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เชียงใหม่ พิบูลสงคราม นครราชสีมา พระนครศรีอยุธยา วไลยอลงกรณ์ฯ ภูเก็ต ชนบุรี และสถาบันราชภัฏพระนคร โดยเริ่มดำเนินการวิจัยในเดือน มกราคม 2547

กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณ
ติดตามครั้งที่ 1 ระยะ 4 เดือน	19 เมษายน - 14 พฤษภาคม 2547	300,000
ติดตามครั้งที่ 2 ระยะ 8 เดือน	13 สิงหาคม - 23 กันยายน 2547	300,000

5.3 กิจกรรมการประชุมปฏิบัติการเพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัย และนำข้อเสนอแนะของคณะวิทยากรไปปรับปรุงการดำเนินงานและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ มีดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณ	สถานที่
ประชุมปฏิบัติการเพื่อรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1	18 - 19 พฤษภาคม 2547	900,000	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ประชุมปฏิบัติการเพื่อนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	15 ธันวาคม 2547		โรงแรมรอยัลริเวอร์
ประชุมเชิงปฏิบัติการระดับนานาชาติ	25 -26 พฤศจิกายน 2547		โรงแรมเซ็นทรัลโซฟิเทล หัวหิน

สรุปงบประมาณที่ใช้จ่าย

1. การติดตามและพัฒนาโครงการ จำนวน 3,200,000บาท
 2. การประชุมปฏิบัติการเพื่อรายงานความก้าวหน้าและปรับปรุงการดำเนินงาน และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับนานาชาติ 900,000 บาท
- รวม 4,100,000 บาท (สี่ล้านหนึ่งแสนบาทถ้วน)

หมายเหตุ อัดจ่ายทุกรายการตามความเป็นจริง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผู้บริหารและผู้ดำเนินการวิจัย รวมถึงบัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่น ได้รับการพัฒนา และความรู้เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) และวิธีการดำเนินการที่ถูกต้อง

6.2 ผู้บริหารและผู้ดำเนินการวิจัย รวมถึงบัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่น ได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และได้ข้อเสนอโครงการที่หลายฝ่ายมีส่วนร่วมคิดร่วมทำอย่างแท้จริง

6.3 ผู้บริหารได้รับรู้ และสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จ และนำไปใช้ได้จริง

6.4 ได้โครงการที่พัฒนาและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีวิธีการที่ถูกต้องตามหลักของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

6.5 การดำเนินงานวิจัยมีกระบวนการติดตาม ปรับปรุงและประกันคุณภาพ ทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ

6.6 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในระดับนานาชาติ และผลงานของนักวิจัยที่บุคลากรในสถาบันราชภัฏดำเนินการร่วมกับบุคลากรในท้องถิ่น ได้รับการเผยแพร่ในระดับที่กว้างทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ภาคเหนือ

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับ

บัณฑิตศึกษา

ของสถาบันราชภัฏ

ณ สวนบวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 9-11 กุมภาพันธ์ 2547

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
ของสถาบันราชภัฏ

ณ สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 9- 11 กุมภาพันธ์ 2547

9 กุมภาพันธ์ 2547

- 08.00 – 09.00 น. วิทยากรและกรรมการประชุมพิจารณาข้อมูลและแนวทางการจัดทำกระบวนการกลุ่ม
- 09.00 – 09.30 น. ลงทะเบียนรับเอกสาร
- 09.30 – 10.00 น. พิธีเปิด
โดย ที่ปรึกษาด้านพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
(นายวิจิต สุวรรณรัตน์)
- 10.00 – 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.15 – 11.15 น. บรรยายพิเศษ
เรื่อง “ งานวิจัยที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพงานวิจัย”
โดย Mr. David Lythe
ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพจากประเทศนิวซีแลนด์
- 11.15 – 12.15 น. อภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น – จุดอ่อนในการพัฒนา
โครงการวิจัยโดยคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ
วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย
- 12.15 – 13.15 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.15 – 15.15 น. อภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น – จุดอ่อนในการพัฒนา
โครงการวิจัยโดยคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ
วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย (ต่อ)
- 15.15 – 15.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.30 – 17.30 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย
- 17.30 – 18.30 น. พักรับประทานอาหารเย็น

18.30 – 20.30 น.

อภิปรายช่วง Dinner Talk

เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชนบทไทย
สู่การก้าวทันโลกอนาคต”

โดย รศ.ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.สุรินดา กาวิชัย

John Hopkin University

ผศ.สมพงษ์ บุญเลิศ

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

10 กุมภาพันธ์ 2547

09.00 – 12.00 น.

แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย (ต่อ)

12.00 – 13.00 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00 – 17.00 น.

แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย (ต่อ)

17.00 – 18.00 น.

พักรับประทานอาหารเย็น

18.00 – 21.00 น.

ปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อปรับปรุงโครงการ

11 กุมภาพันธ์ 2547

09.00 – 10.15 น.

นำเสนอเค้าโครงการงานวิจัย

10.15 – 10.30 น.

พักรับประทานอาหารว่าง

10.30 – 11.30 น.

คณะกรรมการและวิทยากรวิพากษ์โครงการพร้อมเสนอแนะ
แนวทางการวิจัย เพื่อไปพัฒนาปรับปรุงต่อให้สมบูรณ์

11.30 – 12.30 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

12.30 – 14.30 น.

วางแผนดำเนินงานและผลลัพธ์ที่ได้ในปีงบประมาณ 2547

14.30 – 14.45 น.

พักรับประทานอาหารว่าง

14.45 – 16.00 น.

อภิปราย สรุป และปิดประชุม

คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

วันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

วันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ท่านคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ท่านวิทยากร ท่านผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย
ผู้นำชุมชนท้องถิ่น และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ผมมีความยินดีที่ได้มาเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัยภายใต้
โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ
ทุกท่านคงตระหนักดีว่าในปัจจุบันวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้น ไม่ได้ถูกนำ
ไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร เพราะผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามความสนใจของนักศึกษาและ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ที่ควรนำผลงานวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ ไม่มีส่วนร่วมในการทำวิจัย ฉะนั้น
ผลงานวิจัยจึงไม่สามารถแก้ปัญหาหรือช่วยพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของบุคคลในชุมชนได้ โดย
ปรัชญาของสถาบันราชภัฏซึ่งมีจุดเด่นในความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สถาบันราชภัฏ
ทุกแห่งย่อมตระหนักถึงความสำคัญกับฝัฒนของตนเองต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ งานวิจัยเป็นหัวใจ
สำคัญประการหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงสถาบันราชภัฏกับความรับผิดชอบต่อสังคม ฉะนั้นเพื่อลดจุดอ่อน
และข้อจำกัดต่าง ๆ ของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาดังที่กล่าวมา ซึ่งต้องลงทุนทั้ง
เวลา งบประมาณ และสติปัญญา เพื่อให้มหาวิทยาลัยและคุณวุฒิปริญญาของสถาบันราชภัฏมีศักยภาพระดับ
สากล ที่สามารถร่วมกับอาจารย์และบุคลากร ในท้องถิ่นพัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ จากฐานข้อมูลจริง
ในบริบทของสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศไทย โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการ
คุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏจึงได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินงานในปี
งบประมาณ 2547 ในการดำเนินงานโครงการนี้ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี
ส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ นักวิจัยในสถาบันราชภัฏ บัณฑิตปริญญาโท ปริญญาเอก และชุมชนท้องถิ่นผู้ใช้
ผลงานวิจัยของสถาบันราชภัฏเป็นทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้โจทย์วิจัยมีความชัดเจน เป็นไปตาม
ความต้องการของท้องถิ่น โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาต้องลงไปศึกษาความเป็นจริงในท้องถิ่น และ

กำหนดข้อปัญหาเป็นแผนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม การจัดประชุมปฏิบัติการดังกล่าวจึงได้จัดเป็นรายภูมิภาคในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง

ครั้งนี้เป็นครั้งแรก ซึ่งจัดที่ภาคเหนือ ในระหว่างวันที่ 9-11 กุมภาพันธ์ 2547 ที่สวนบัววิริสอร์ท ในเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ค่อนข้างใหม่สำหรับอาจารย์ส่วนใหญ่ สำหรับการจัดประชุมในครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากท่านที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีมาบรรยายพิเศษและมีวิทยากรที่เชี่ยวชาญเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากมหาวิทยาลัยขอนแก่นหลายท่าน กรุณาสละเวลามาช่วยด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

เป้าหมายที่สำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ให้ผู้บริหารและผู้ดำเนินการวิจัย รวมถึงบัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาความรู้เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) รวมทั้งวิธีดำเนินการที่ถูกต้อง ได้โครงการที่พัฒนาและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังคาดว่า ผู้บริหาร ผู้ดำเนินการวิจัย บัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่นจะได้อิโสภาสร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและได้ข้อเสนอ โครงการที่หลายฝ่ายมีส่วนร่วมคิดร่วมทำอย่างแท้จริง

การประชุมปฏิบัติการครั้งนี้นับว่าเป็นนิมิตใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรในชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น และนักศึกษา ฉะนั้นผมมั่นใจว่าผลงานพัฒนาเค้าโครงวิจัยที่สำเร็จจะได้รับการสนับสนุนจากท่านผู้บริหารของสถาบันราชภัฏทุกแห่งในการดำเนินงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จและนำไปใช้ได้จริง

ผมต้องขอบคุณท่านวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่มีความมุ่งมั่นอย่างสูงในการทำงานครั้งนี้ และขอให้การอุทิศกำลังสติปัญญาและเวลาที่ทุ่มเทลงไปทั้งหมดจงทำให้ทุกท่านประสบความสำเร็จในการประชุมครั้งนี้และขอเปิดประชุม ณ บัดนี้ ขอขอบคุณครับ

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “งานวิจัยที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพงานวิจัย”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบุรีศรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

โดย

Mr. David Lythe

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพจากประเทศนิวซีแลนด์

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “งานวิจัยที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพงานวิจัย”
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 – 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

โดย

Mr. David Lythe

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพจากประเทศนิวซีแลนด์

(Mr. Lythe gave a presentation about research to ajaarns and rajabhat administrators. He was assisted by a translator. Generally, he would talk for a minute or two, and then the translator, Aj. Tusanee from Rajabhat Chiangmai, would translate his comments into phasa Thai. He also gave listeners a three-page hand-out, of which the first two pages were in English, and the third page was in Thai. He referred to this hand-out repeatedly during the presentation.)

High Quality Research – A New Zealand Experience

The polytechnics in New Zealand are quite similar to the rajabhats in Thailand. Over the last ten years, New Zealand's polytechnics have transformed themselves into research institutions. The experiences learned during this period of transition may help rajabhats as they begin the task of transforming themselves into research centres.

I will address three related topics today:

- 1) Academic Standards
- 2) Quality Assurance in Research
- 3) Defining Research

1. Academic Standards

To do research well, we must first be very clear about what constitutes certificates, diplomas, bachelor degrees, master degrees and doctorates. In New Zealand we adopted an international academic standard for all degrees.

We defined a bachelor degree program as where students learn the essentials and fundamentals of a discipline. Moreover, the learning that takes place within a bachelor program should be influenced by the research that the students' teachers are doing.

As many grad students go on to study overseas, it is crucial to define the standards and requirements of a master's degree precisely. A master's degree program contains a significant element of supervised research. Note the emphasis on the word "supervised". Typically, the results of the research are embodied within a thesis, a dissertation or substantial research paper, and, in a few cases, a series of papers. Creative work, such as music for those in a music program, may also contribute to the research output. In other words, a master's program should provide students with the opportunity to demonstrate their ability for independent thinking.

The key for our master's programs is supervised independent research. Whether you adopt a similar definition is, of course, your prerogative, but I urge you to clearly define what constitutes a master's degree for the benefit of auditors, funding agencies and other international universities.

With the exception of an honorary doctorate, a doctorate is a research degree that is of a significantly higher level and higher status than a master's degree. The major component of all doctorates is original research embodied within a thesis, creative work (in the visual and performing arts), published work or combination thereof. In New Zealand we had to be very precise about this as auditors, funding agencies and international universities are extremely particular and demanding when it comes to what constitutes a doctorate.

To recap, we defined a bachelor program as where teachers use their research to create an "atmosphere of research"; a master's program as supervised research; and a doctorate as totally independent research. Although our definitions were accepted as meeting international standards, funding agencies, international universities and external auditors were not yet satisfied. After all, definitions are merely words. These groups wanted assurances that the definitions were being translated into actual practice. That is, we had to demonstrate quality assurance for each degree level.

2. Quality Assurance in Research

In order to assure quality in our programs, we devised a series of key indicators in five areas:

- 1) An institute must be responsive
- 2) An institute must have high quality teaching
- 3) Learning must be assured
- 4) Student assessment must be valid and fair

5) Certification must meet international standards

Rajabhats are already involved with the indicators in number one, an institute must be responsive to the communities it serves. Your mission statement and goals, and your research focus are already clearly aimed at working with and according to community needs.

In order to demonstrate high quality teaching, indicators include: staff professional development programs, good facilities, information technology capabilities, well-designed teaching programs, teaching methods framed according to student needs, and student feedback. Among the indicators used, one came as a shock to us in New Zealand. Teachers had to prove (by providing evidence and examples) that their teaching is supported by current research. For years, we had viewed teaching and research as being totally separate endeavors. Most taught their required number of courses, and then got on with the real business at hand, doing research. Now, the international community told us that the two had to be married, as a way of demonstrating that the teaching being conducted is up-to-date, reflecting the latest research and information available, so that students learn the newest and latest ideas. We then began demanding that our teachers unify what had been traditionally separate activities.

Some of the indicators used to assure student learning include: good student support, library, and information technology. Perhaps, one of the most important indicators adopted is that research be made available to students. One of the ajaarns showed me some wonderful research about the use of medicinal herbs and plants in Thailand. Truly excellent research, but where was it? In the ajaarn's computer; not in the library, where students could have benefited from it.

The indicators for student assessment also came as a shock to us. Not only must the assessment tools be fair and valid, they must also reflect national and international standards. Is a degree at one polytechnic equivalent to a degree at all others? Is an M.A. in New Zealand equivalent to an M.A. in Australia, Great Britain, the United States or Canada? We had to find a way to establish a consistent standard for the entire country. The easiest way to achieve this was to bring visiting experts and instructors to evaluate our exams and assessment tools.

At a related level, we had to devise indicators that would insure that a degree from any of our polytechnics would be accepted both nationally and internationally. To do this, we had to benchmark our curriculum against the curricula of other universities to determine whether it was the same or not. Fortunately, professional organizations like the Association of Civil Engineers, and the Association of Chartered Accountants could tell us with precision exactly what they expect from someone with a master's degree. We then made sure that our lecturers were linked to such professional organizations and other universities around the world. As a dean, I asked all staff to tell me what professional bodies they were members of, which conferences they regularly attend, and how they are linked to other international bodies.

We also had to make sure that all our twinning arrangements were of a high degree. Do both institutes maintain the same high standards? Do our students, who go to Malaysia, for example, for two or three years, receive the same quality education as those who stay within New Zealand? We had to establish indicators to insure that they did.

Altogether the indicators adopted to insure international standards came as quite a shock to us ten years ago. The respective presidents and deans at our polytechnics began demanding adherence to the performance indicators, and the transition, at times difficult and painful, paved the way for us to do credible research. Knowing the role of rajabhat will help you define the type of research to engage, research that will be action oriented and have an impact on community development.

3. Defining Research

Research is an intellectually controlled investigation (i.e., carefully planned, controlled and thought through) that leads to advances in knowledge through the discovery and codification of new information, or further understanding of existing information and practices. Research is creative (i.e., creates something for the first time), accumulative (i.e., builds up ideas) and independent (i.e., original; not copied). It is conducted by people who command the essential knowledge, skills and tools germane to their particular field of enquiry. Research commonly involves an investigation but can also be an experimental or artistic endeavor.

The results of the research must be open to scrutiny, formal evaluation, and study by other people in the field. This usually means that the research will be published in peer reviewed journals. Nowadays, research is often published on the World Wide Web as well.

Good research is often characterized by the identification of fruitful new topics that leads to more questions, more issues and more research. Good research often leads to unexpected uses for its findings, uses that were unthought-of at the time of the initial research. Good research helps to create the optimum environment for learning. A teacher, who uses research in the classroom, is going to have the latest information available, and will likely be more enthusiastic than a teacher who is simply rehashing old ideas year after year.

All research must be conducted according to internationally recognized standards concerning ethics and privacy. A code of ethics must be adopted and enforced by all who engage in research.

Together, these ideas are then reformulated into a criteria by which to judge students when supervising their research. Is the research intellectually controlled and sufficiently rigorous so as to lead to advances in knowledge?

It's useful to be clear about the different types of possible research.

1) Basic/Fundamental Research: Ground-breaking, new, 'never been done before' research.

2) Strategic Research. Research intended to generate new information and knowledge that will be used for national, strategic purposes (e.g., flu resistant poultry)

3) Applied Research. Work that develops or tests existing knowledge, and is primarily directed towards practical objectives, or policy evaluation. This is the most common research done at the polytechnics in New Zealand. It is applied, practical and action oriented. It is not the gathering of data that is important in this type of research, but rather it is the analysis, the evaluation, the insights provided that forms the most important part of applied research. In other words, gathering data is just the preliminary phase of applied research; thinking about what the data means is the real research.

4) Pure Scholarship. Limited to advance research universities, this is the type of research conducted by tenured PhD professors. Such research is typically abstract, and intended to generate new ideas or breakthroughs in knowledge at advanced levels of enquiry. Examples include professional practice that extends the boundaries within a field (e.g., physics, engineering, aviation), synthesizing traditional and contemporary forms (e.g., music, architecture), and high level consultancy.

In New Zealand, we began by making sure of our academic standards and that others knew what our standards are. Then, we made sure our quality assurance was of an international standard, being sufficiently rigorous and demanding. Third, we were very clear about what research is and what the criteria for good research involve. If you look at the New Zealand polytechnic website, you will see a lot of very wonderful applied research that is impacting directly on community development for our nation. But keep in mind, this has been twelve or thirteen long years in the making.

I hope this background is useful to you. If you adapt this model (i.e., setting standards; being rigorous about quality; being very clear about your research definitions and criteria) to a Thai context, then research in Thailand will grow very quickly to an international standard. Thank you.

Questions from the audience

Q: Is there an international organization that is devoted to the issue of quality assurance?

A: Yes, the International Quality Assurance Agencies in Higher Education. This is the only worldwide body consisting of quality assurance agencies and universities that seeks to establish international quality assurance standards. Use Google and type "enqua" to locate their website. They have annual conferences; next year's will be in New

Zealand.

Q: What can you tell me about quality control?

A: Questions dealing with quality control are inappropriate in education. Quality control is based on inspection and finding fault. It does not lead to improvement, but merely results in a "fix it" mentality where people only seek to remedy diagnosed problems. Quality assurance, on the other hand, is where an institution assures itself of excellence, based on an ideology of continuous improvement. Quality assurance relies on those most involved to take charge of quality management rather than outside inspectors. To do this effectively a quality management system is put into place, consisting of all the variables and indicators needed to realize and assess quality. You may recall the example I cited before, where as dean I require staff to tell me what professional bodies they belong to as part of the assurance I need for insuring that our masters program meets international standards. This is one of the variables or indicators used within a quality management system.

การอภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น-จุดอ่อน ในการพัฒนาโครงการ
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบวรวิสิษฐ์ จังหวัดเชียงใหม่

การอภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น-จุดอ่อน ในการพัฒนาโครงการ
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบัณฑิตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

ก่อนอื่นต้องกราบอภัยในความเร่งด่วนนะคะ เพราะภาคเหนือได้รับเกียรติเป็นภาคแรก และอยากเรียนว่าภาคเหนือโชคดี เพราะเป็นการประชุมครั้งแรกเราจึงเชิญวิทยากรทุกภาควางแผน ร่วมกันว่าจะทำอย่างไรที่จะช่วยการปรับปรุงพัฒนาและให้กระบวนการในเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม

ตามกำหนดการเวลา 10.00 น. วิทยากรจากต่างประเทศ คือ Mr.David Lythe จะร่วมบรรยาย แต่ท่านคิดช่วยปฏิบัติงานเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ทางสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ท่านจึงขออนุญาต เปลี่ยนเป็นพรุ่งนี้ตอน 10.00 น. ในช่วงกลางคืนจะมี Dinner Talk ซึ่งจะมีทุกภาค โดยเราจะใช้ วิทยากรไม่ซ้ำ เนื่องจากเราอยากให้เกิดเครือข่ายและเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น เช่น ภาคเหนือก็จะใช้ วิทยากรจากภาคเหนือ ภาคอีสานก็จะใช้วิทยากรจากภาคอีสาน เป็นต้น และที่วิทยากรบรรยายจะ นำมารวมเล่มเป็นเอกสาร และบันทึกเป็น VCD ด้วย ถ้าท่านสนใจเราจะ copy ใส้ CD ให้ เพราะฉะนั้น ครั้งนี้ ถึงแม้จะประชุมโดยแยกเป็นภูมิภาค แต่ทุกท่านจะได้ความรู้และข้อมูลใหม่ๆ เหมือนกัน

ครั้งนี้จะพูดถึงกระบวนการพิจารณาโครงการให้ท่านทราบว่าทำไมจึงได้กลุ่มหนึ่ง แล้วอีก 9 โครงการที่เหลือจะทำอย่างไร จริงๆแล้วกรรมการทุกท่านต้องการให้ได้ทุกๆราชภัฏ เราจึงจัดประชุม เป็นภูมิภาคขึ้น โดยมีการปรับกระบวนการขึ้น

ทุกท่านจะได้รับเอกสารซึ่งประกอบด้วย ตัวโครงการพร้อมทั้งผลการพิจารณาของแต่ละสถาบัน เอกสารเกี่ยวกับ PAR ซึ่งสถาบันหนึ่งจะได้หนึ่งชุด นอกจากนี้มียุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มภาคเหนือ ทางคณะกรรมการอยากให้ท่านร่วมกันปรึกษาแล้วนำเสนออีกครั้งหนึ่ง และที่กรรมการ comment ไว้ ในช่วงบ่ายท่านก็จะมา comment คร่าวๆ โดยท่านมีสิทธิซักถามได้นะคะ ถ้าท่านไม่ชัดเจนใน ประเด็นใด เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา และสำหรับกลางวันจะเป็นการบรรยายในลักษณะ Dinner Talk เรื่อง “บทบาทของนักวิจัยของราชภัฏ : ผลกระทบจากชนบทไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต”

โดยได้รับเกียรติจาก รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ ดร.สุรินดา กาวิชัย จาก John Hopkin University เป็นวิทยากร

ตามกำหนดการที่ให้มา จะมีท่านผู้บริหาร ท่านรองอธิการ ท่านผู้อำนวยการบัณฑิต หัวหน้าโครงการ นักศึกษาปริญญาโท และบุคลากรที่ใช้ผลประโยชน์จากงานวิจัยจากชุมชน ไม่ทราบ มาครบหรือไม่จากแต่ละสถาบัน เพราะจริงๆแล้วอยากจะให้มาและช่วยกัน วันนี้ภาคเหนือมี วิทยากรจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.พิน จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดร.สมคิด และจากมหาวิทยาลัย ขอนแก่น อาจารย์สินี น่วงถ้ำ

TOR ใหญ่ของโครงการนี้ เราอยากจะให้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาองค์ความรู้ของสังคมไทย และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษา อาจารย์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะ คนที่บริโภคนงานวิจัยในท้องถิ่น ตรงนี้เป็นสิ่งที่เราอยากเห็นจากชุดโครงการ และทางสถาบันคงได้ ทำไปแล้ว ถ้ายังไม่ทำท่านคงต้องทำ เพราะ TOR ค่อนข้างชัดว่าทางสถาบันแต่ละแห่งถ้าจะขอ โครงการวิจัยจะต้องมีการประชุมปฏิบัติการเพื่อกำลึงยุทธศาสตร์ทิศทางการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งในช่วงสามปี เพื่อที่จะเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดโจทย์วิจัยและ เป็นการพัฒนาโครงการวิจัย และการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตภายใต้ชุดโครงการวิจัย ซึ่ง ตรงนี้ต้องสอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นและการสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นในแต่ละพื้นที่จาก ภูมิภาคไทยซึ่งแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือน

ในโครงการวิจัยนี้เราจะต้องพัฒนานักวิจัย อาจารย์ นักศึกษาของสถาบันราชภัฏ เพราะฉะนั้น เราจึงให้นักศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอก และโดยเฉพาะบุคลากรในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของทีม ซึ่งเราจะพัฒนาพร้อมๆกัน เพื่อให้มีศักยภาพในการทำวิจัย โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม และในขณะเดียวกันเราจะสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นความหวังอย่างสูงสุดของเรา และต่อไปที่ต้องทำ คือ เราจะพัฒนาระบบกระบวนการพัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เป็นผู้จัดงานวิจัยที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ

การดำเนินการวิจัยชุดโครงการวิจัยที่ได้รับการพัฒนา สถาบันที่ได้รับการพิจารณาผ่านการ เห็นชอบแล้วให้ทำต่อที่สถาบันได้ ส่วนสถาบันที่อยู่ระหว่างการพิจารณาแต่ยังไม่ผ่านการเห็นชอบ ในงวดแรก แต่ทางเราต้องการให้ได้ทำต่อ ดังนั้นจึงมีวันนี้เกิดขึ้น

หลังจากทำวิจัยแล้ว วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาซึ่งมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นหัวหน้า และอาจมี หลายโครงการ โดยโครงการย่อยท่านจะต้องสังเคราะห์ วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ภายใต้ชุดโครงการ

เพื่อนำองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการทำวิจัยไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับในสถาบันราชภัฏ ซึ่งจริงๆแล้ว เรามองว่าในมหาวิทยาลัยในอดีตเรายังไม่ได้อยู่บ้านเดียวกัน แต่วันนี้เราอยู่บ้านเดียวกันแล้ว

เป้าหมายยุทธศาสตร์ อันดับแรกสถาบันราชภัฏจะมีระบบบริหารจัดการคุณภาพและการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา อันดับที่สอง อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรในห้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่สถาบันราชภัฏรับผิดชอบได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมและอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องมีในการจัดการงานวิจัย และอันดับที่สาม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏให้มีคุณภาพมาตรฐานได้รับการนำไปใช้พัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ขณะนี้มียุทธศาสตร์ห้ายุทธศาสตร์มาใช้แทนแผนเพราะฉะนั้นตรงนี้สำคัญ นอกจากนี้คิดว่าจะให้เป็นฐานทฤษฎีใหม่ที่แสดงความเป็นไทยทางวิชาการในทุกภูมิภาคของประเทศ

วัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ของโครงการหลักหรือ TOR คือ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ

2. จะต้องเป็น โครงการที่พัฒนานักจัดการงานวิจัยในสถาบันราชภัฏ นักวิจัยในสถาบันราชภัฏ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. พัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะของชุดโครงการวิจัยภายใต้การนำของคณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพราะฉะนั้นตอนนี้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องมีคุณภาพ มีศักยภาพเป็นผู้นำในการวิจัย

เมื่องานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาสำเร็จเรียบร้อย เราหวังว่าจะต้องมีการวิเคราะห์สังเคราะห์ตามพันธกิจที่ตกลงไว้ คือ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนกระทั่งระดับที่สูงขึ้น จากสถาบันในระดับท้องถิ่น และอีกหลายสถาบันของภาคเหนือรวมกันเป็นภาค แล้วก็สร้างองค์ความรู้ที่มีฐานจากข้อมูลภาวะแวดล้อมของความเป็นไทย เมื่อเรามีนงานวิจัยคุณภาพ เรามีวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพเราพร้อมต้องการที่จะเผยแพร่ของดีเหล่านี้ไปให้คนอื่นนะค่ะ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพราะฉะนั้นเราต้องการเผยแพร่เชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และสร้างเครือข่ายองค์ความรู้สู่ระดับสากล

ฉะนั้นกลยุทธ์ในการทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เราจะใช้กระบวนการบริหารจัดการในรูปแบบของการบูรณาการการเรียนการสอนการวิจัย การบริการวิชาการแก่ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การสร้างชุดโครงการวิจัยของสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นกรอบทิศทางงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา โดยจุดนี้ที่

เป็นการกำหนดทิศทางร่วมกับชุมชน ร่วมกับบัณฑิตศึกษา จากตรงนี้จะได้ทิศทาง และสามารถจัดระบบหัววิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

พูดถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาของหน่วยงาน บุทธศาสตร์จังหวัด และบุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ต้องมีความสอดคล้อง ท่านจะเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงนั้นรวดเร็วมาก คงต้องจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นหัวหน้าชุดโครงการ เมื่อท่านเป็นหัวหน้าชุดโครงการท่านจะมีผลงานวิจัยใหม่ออกมาเป็นฐานและเน้นการนำรูปแบบการวิจัยและการพิจารณาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาใช้ปฏิบัติจริง และท่านคงปฏิเสธไม่ได้ ถ้าท่านอ่านในเอกสารที่เป็นชุดโครงการ ท่านจะเห็นว่าจริงๆแล้ว มีการเริ่มทำตั้งแต่สี่สิบสามสิบปี แต่เรายังไม่คุ้นและตอนนี้เราคงต้องคุ้น เพราะเราคงหนีไม่พ้นในเรื่องดังกล่าว เรื่องการอบรมในการปฏิบัติจริงในพื้นที่เป้าหมาย ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้เข้ารับการอบรม ส่วนบุคคลในท้องถิ่นและนักศึกษาคงจะไม่อบรมในสถาบัน แต่ให้ปฏิบัติจริงในพื้นที่

ในโครงการที่ท่านพัฒนา ถ้าท่านต้องการความรู้ใหม่ ท่านสามารถวางแผนได้หรือหากทำแล้วคิดขัด หรือชุมชนอยากได้ความรู้อื่นๆ ท่านสามารถจัดการอบรมในระดับพื้นที่หรือจัดให้มีส่วนกลางได้ ตรงนี้เราพยายามจัดสรรทุนโครงการวิจัยให้ แต่ในช่วงแรกคงจะได้ไม่ครบ เพราะเงินมีจำกัด จึงต้องมีการพิจารณาตามความเหมาะสม

เป้าหมายหรือผลผลิตที่ได้

1. ได้ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ซึ่งบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏเดิมอาจมีอยู่แล้ว แต่อาจต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย

2. งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาองค์ความรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก บุคลากรในท้องถิ่น มีศักยภาพที่เป็นนักวิจัย โดยเฉพาะนักวิจัยที่สามารถดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ฉะนั้น จากตรงนี้สถาบันราชภัฏแต่ละพื้นที่จะเป็นผู้นำ ซึ่งเราต้องการขยายเครือข่ายและสถาบันราชภัฏที่เข้าร่วม โครงการได้พัฒนาระบบทดลองดำเนินการตามระบบประเมินเพื่อปรับปรุงกระบวนการประกันคุณภาพงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ซึ่งตรงนี้คิดฉันเชื่อว่า สถาบันทุกแห่งโดยเฉพาะท่านที่ร่วมประชุมครั้งนี้ ท่านอยากเข้าร่วมโครงการนะค่ะ

ท่านทำมาได้ถึงตรงนี้ ถึงแม้จะไม่รับการจัดสรรทุนแต่ถือว่ายอดเยี่ยมแล้ว หากนำมาปรับจะสามารถพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายอีกตัวหนึ่ง นอกจากนั้นสถาบันราชภัฏยังมีงานวิจัยบนฐานบริบทของชุมชนไทยที่สามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยง

องค์ความรู้กับสถาบันการศึกษานานาชาติ ซึ่งเป็นจุดเน้น เป็นหัวใจสำคัญ เพราะในอดีตท่านผู้ใหญ่เรานำความรู้จากต่างประเทศ เช่น อเมริกา ออสเตรเลีย มาใช้ ซึ่งเราไม่สามารถนำเสนอด้วยความภาคภูมิใจ เพราะเราเรียนแบบเขา แต่วันนี้เรามีของเรา เพราะฉะนั้น เราสามารถนำเสนอซึ่งเขาคงไม่รู้เท่าเรา นี่เป็นหัวใจที่เราอยากให้เกิดขึ้น

ปีนี้มีชุดโครงการทั้งหมด 11 ชุดโครงการ อาจารย์สินี ถ่วงฉำ ท่านเป็นกรรมการ 1 ชุดโครงการ อาจารย์ปรองชน พูลสวัสดิ์ เป็นผู้รับผิดชอบ 1 ชุดโครงการ 11 ชุดโครงการนั้น 10 ชุดโครงการที่เหลือจะเน้นในเรื่อง contain แต่ชุดนี้นั้น contain ทั้งระบบ เดิมที่ความฝันของเรา คือในแต่ละชุดย่อยๆ เช่น เรื่อง เครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว อาจมีอาจารย์เป็นหัวหน้าชุดโครงการ มีบัณฑิตศึกษาเป็นลูกทีม ตรงนั้นเป็นส่วนหนึ่ง และการไม่เชื่อมโยงกับชุดโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่ง แต่เพิ่งเริ่มต้นปีแรกและเป็นครั้งแรกซึ่งพบว่าท้ายสุดเราทำอย่างนี้ไม่ได้ เราจึงลดความหวังลง เพราะฉะนั้นชุดโครงการวิจัยที่ได้รับทุนที่จะทำคล้ายๆแบบนี้อาจไม่ได้งบประมาณ แต่ถ้าโครงการอื่นมีชุดโครงการซึ่งอาจจะเข้าข่าย เรื่อง การพัฒนา เรื่องปัญหาความยากจน จริงๆแล้ว เราต้องการให้ link กัน ซึ่งเราหวังว่าอนาคตเราสามารถทำได้

กระบวนการระบบบริหารจัดการจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เรื่อง การพัฒนาชุดโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 เรื่อง การดำเนินการงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 เรื่อง การเผยแพร่และก็นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ขั้นตอนที่ 1 เรามีการประชุมอบรมที่หน่วยงานกลาง โดยอาจารย์พัชรินทร์และอาจารย์เต็มดวง จัดให้มีการพัฒนาและมีการคัดเลือกการจัดสรรทุน ซึ่งขณะนี้ขั้นตอนที่หนึ่งเราสำเร็จไประดับหนึ่งและหลายๆ โครงการจะเป็นระดับหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 2 คณะผู้รับผิดชอบชุดวิจัยดำเนินการร่วมกับชุมชน ซึ่งระหว่างการดำเนินการจะมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะ มีคณะที่ปรึกษาดูตามการดำเนินการในพื้นที่ สำหรับท่านที่ได้รับงบประมาณแล้ว ท่านอยู่ในขั้นตอนที่สอง คณะกรรมการที่ปรึกษาจะทำการติดตาม และวันนี้เราจัดสัมมนา workshop สำหรับพัฒนาโครงการ เราจะติดตามงานสำหรับท่านที่จะพัฒนาโครงการ และถ้าปีนี้เรายังไม่ได้งบประมาณปีหน้าเราจะทำอย่างไร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จะ support หรือไม่ ถ้าเราพิจารณาใน phase แรกเราจะพิจารณากันตอนหลังนะคะ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการเผยแพร่การวิจัยไปใช้ประโยชน์ จะมีการประชุมเผยแพร่ผลงานวิจัยพิจารณาผลงานวิจัยใช้ประจุมานาชาติเพื่อให้ได้เครือข่ายและติดตามผลกระทบงานวิจัยไปใช้จริง

เพราะฉะนั้นอย่างที่หลายๆคน กล่าวว่างานวิจัยเมื่อจบแล้วมันก็จบ เราพยายามให้มันจบนะค่ะ ถึงแม้ว่าท่านจะมีการทำอย่างละเอียด นำผลวิจัยไปใช้จริง เราจะติดตามว่าท่านนำไปใช้จริงหรือไม่ งานนี้มันจะเป็นวงจรที่ไม่จบเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ เรามีกระบวนการประกันคุณภาพ ในขั้นตอนที่ 1 ท่านจะเห็นว่าเรามีการอบรมการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งบางท่านบอกว่าอาจยังไม่ลึกซึ้งและการพิจารณาทุนนั้นเป็นแบบมีส่วนร่วม มีกรรมการหลากหลาย ในขั้นตอนที่ 2 ระบบที่ปรึกษาการมีส่วนร่วม ระหว่างอาจารย์ บัณฑิต และชุมชน

ขั้นตอนที่สามนั้น ในการเผยแพร่ผลงานในการประชุมจะมีข้อมูลสะท้อนกับระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ ซึ่งตรงนี้ในการเผยแพร่หรือในการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าในอดีตท่านคงเห็นว่าท่านมาทำงานเสนอต่อกรรมการ แต่คราวนี้กรรมการมีท่านที่ปรึกษา อาทิเช่น คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา ท่านเป็นที่ปรึกษารถไฟฟ้าได้คืน ซึ่งท่านให้เกียรติเป็นกรรมการในครั้งนี้ เรามีมติว่าในการนำเสนอความก้าวหน้าเราจะเปิดเวทีให้คนนอกมา comment ท่านด้วย

สำหรับท่านที่ได้รับทุนแล้ว ท่านสามารถทำ phase แรกไปก่อน แม้งบประมาณในปี 2547 ท่านมีสิทธินำเสนอใน phase แรกเหมือนกัน ขอให้ท่านอยากทำจริงเราจะพยายามหาทางช่วย support เต็มที่นะค่ะ หลาย ๆ ท่านกล่าวว่า ทำไมโครงการบัณฑิตไม่เหมือนโครงการอื่น ซึ่งโครงการอื่นเป็นการให้ทุนโดยการเจดีย์ แต่เรามีเงินไม่มากเราจะให้งบประมาณเราคงไม่ให้บ่อยๆ คงให้ทำได้เลย ให้แบบชนิดว่า โครงการนั้น ผ่านกรรมการทุกคนอาจจะอยากสักหน่อย

ท่านจะเห็นว่า 9 ชุดโครงการนั้น โครงการแรกที่ผ่านมา คือ โครงการนครศรีธรรมราช และโครงการอีก 8 โครงการนั้น โครงการที่บอกว่ามีเงื่อนไข เราเชิญมาประชุมที่ราชภัฏธนบุรี แล้วให้ปรับถ้าปรับได้จึงให้งบประมาณ ถ้าปรับไม่ได้ก็ไม่ให้ ถ้าไม่สามารถทำตามเงื่อนไขของกรรมการได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลา เรื่องบุคลากร โดยถ้ายังไม่พร้อมไม่เป็นไร ปีหน้าค่อยส่งใหม่ วันนี้หลังจากปรับแล้ว ทางส่วนกลางจะส่งไปทาง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ว่าท่านสามารถปรับและเข้าเค้า อย่างน้อยในช่วงเวลาที่เหลือก่อนจะถึงปี 2548 อย่างน้อยที่สุดในเรื่องของ phase แรก ถ้าสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) support ได้ส่วนหนึ่ง เราจะเชิญท่านผู้บริหารมา เพราะท่านผู้บริหารคงต้องรับทราบ ท่าน support ได้

ในเอกสารแจกเพื่อให้ท่านเห็นชัดเจนขึ้น ในขั้นตอนพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาเรามีวิธีการอย่างไรบ้าง จะเห็นว่าในช่วงแรกมีพัฒนาโครงการและสนับสนุนโครงการจากส่วนกลาง เราทำประมาณ 3 ครั้ง หลังจากนั้นสถาบันแต่ละแห่งนำโครงการที่มีการพัฒนา โดยมีที่ปรึกษาโครงการนี้ คือ ผศ.ดร. โสภาส ปัญญา และ รศ.ชวน เพชรแก้ว

จากการพัฒนาร่วมกันนี้ ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา มองว่าเป็นการพัฒนาที่ใหญ่เกินไป เพราะการนำสถาบันราชภัฏทั่วประเทศมาจะไม่ได้อะไร ท่านจึงเสนอให้จัดประชุมภูมิภาค หลังจากนั้นกรรมการซึ่งมี รศ.ดร.ปริญญา จินดาประเสริฐ เป็นประธาน มีการพิจารณาหลายครั้งเพื่อหาทางให้ท่านได้ทุน มีการทำ workshop สำหรับโครงการที่อยู่ในระดับที่น่าจะได้รับทุน จนกระทั่งได้ 9 โครงการ โครงการใดไม่ผ่านก็กลับไปเข้ากระบวนการใหม่ หลังจากที่ท่านได้รับงบประมาณท่านจะต้องทำงาน และรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิตลอด นั่นคือ ขั้นตอนทั้งหมด จนกระทั่งกระบวนการในการดำเนินงานการวิจัยเราจะเสนอ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ส่วนหนึ่งเพื่อให้ได้โครงการ เรามีทั้งขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นติดตาม ขั้นพัฒนา ซึ่งเป็น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของแต่ละโครงการย่อย

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมได้รับเชิญเป็นวิทยากร กำลังตั้งคำถามกับตัวเองมานี้ถูกที่หรือไม่ ประเด็นอยู่ที่ว่า การรับรู้เรื่องค่อนข้างจำกัดและรับรู้แบบกระตื้นตื้น ซึ่งน่าสนใจไปอีกแบบหนึ่งภายใต้กระตื้นตื้น ไม่ชัดเจนของทั้งหมดจะออกมาเป็นอย่างไร ผมคิดว่าการรับรู้สภาพปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงๆ ว่าตอนนี้เราเหมือนเป่าหามาย เราทำวิจัยเพื่อทำให้งานวิจัยระดับบัณฑิตพัฒนา ซึ่งมีการติดขัดเรื่อง เราอยู่ในระดับทำอย่างไรให้โครงการได้รับการอนุมัติและดำเนินงานต่อไป และขณะนี้ติดขัด เพราะยังไม่ได้รับโครงการ.

ผมขอชื่นชม ข้อที่หนึ่ง ทางสถาบันราชภัฏทั้งหมดตื่นตัวเร็วกว่ามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยไม่คุยในประเด็นนี้ ในขณะที่สถาบันราชภัฏจะปรับระบบทางการวิจัยเพื่อยกระดับบัณฑิต ผมคิดว่า เป็นความก้าวหน้าอย่างยิ่ง ที่สำคัญปรัชญาและนโยบายของสถาบันราชภัฏชัดเจนที่จะเป็นสถาบัน การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในสภาวะของบัณฑิต บัณฑิตศึกษาเองไม่ใช่เฉพาะที่สถาบันราชภัฏ ที่มหาวิทยาลัยก็อยู่สภาพเดียวกัน ผมคิดว่าแต่ละมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกันเพราะมันมีที่ไปที่มา ใน ลักษณะที่ว่า เป็นไปตามกระแสของเหตุปัจจัยเดียวกัน กระแสเหตุปัจจัย คือ การใช้สถาบันการศึกษาทำหน้าที่เป็นธุรกิจการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุปัจจัยที่สำคัญ

สิ่งที่เราทำเป็นสิ่งใหม่ เป็นกระแสหนึ่งที่ทำให้สถาบันการศึกษาให้เป็นสถาบันทางสังคม เป็น ที่พึ่งของสังคม ซึ่งเป็นการคิดข้ามกระแสเดิมเพื่อสร้างกระแสใหม่ เพราะฉะนั้นงานนี้เป็นงานที่ยาก อีกประการหนึ่ง โดยธรรมชาติของงานวิจัยนั้น การพัฒนาโครงการวิจัยต้องการสร้างความสมบูรณ์ หมายถึง ตัวคนที่ทำมีแนวคิดหรือมโนภาพชัดเจน รู้ว่าจะเดินไปสู่เป้าหมายตรงไหน รู้กระบวนการ จะทำอะไร อย่างไร รู้ว่าต้องสังเกตอะไร ต้องเก็บอะไร สามารถแสดงบทบาทของตัวเองอย่างไร ซึ่ง การมีความสมบูรณ์ ผมคิดว่าไม่ยากที่มันจะเกิด

อีกประเด็น ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ยังใหม่ในเรื่องนี้ ต่างคนก็ต่างใหม่ ระบบการวิจัยในองค์กร สถาบันหรือกระทรวง พึ่งถูกปรับจากระบบเดิมที่เคยพัฒนา เช่น การตั้งโจทย์พัฒนา PPS และพิจารณาตามขบวนการใครอยากทำอะไรอะไรเสนอเข้ามา กรรมการเป็นผู้พิจารณาและตัดเกรด แต่ถ้าเงินเหลือ เกรด C เกรด D ก็ทำไป ทำแล้วใครได้ประโยชน์ก็ไม่รู้ เพราะฉะนั้นทั้งหมด ทั้งตัวงาน ตัวความเข้าใจของคนที่จะเข้าใจคนที่ทำงาน และตัวสถาบันที่จัดการงานวิจัย มีความใหม่หมด เพราะฉะนั้นในเมื่อหลายอย่างใหม่ จึงต้องลองไปก่อน แต่ลองอย่างไรไม่ให้เสียหาย ไม่ให้เสีย ผมคิดว่าเบื้องต้นทุกคนอาจต้องวางจิตวางใจพอสมควร หมายถึงคนที่บริหารหรือคนที่ทำ เมื่อได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยนั้น ไม่ได้หมายถึงรับทั้งหมด โดยเป้าหมายแล้ว ผมคิดว่าเรามีเป้าหมายเดียวกัน หมายถึง เราวิพากษ์ในงานวิจัยหรือระบบวิจัย เราเห็นความจำเป็นที่ต้องเร่งเข้าใจและพัฒนาระบบของบัณฑิต ตั้งแต่ ตัววิจัย ตัวการพิจารณา และการตั้งคำถาม

จากเอกสารคำถามงานวิจัยที่หลายๆสถาบันราชภัฏเสนอเข้ามา เป็นคำถามภายใต้กรอบ TOR ที่เขาตั้งให้ TOR ที่ตั้งไว้ชัดเจน ชัดเจนแต่ TOR ของ project ทั้งหมด แต่ถ้าเดินบนฐาน TOR นี้ผมคิดว่าเขาเขียนเป็นงานพัฒนา เพื่อพัฒนานั้นเพื่อพัฒนานี้ แต่ถ้าเปลี่ยนโดยเดิมมีจิตใจเข้าไป นั่นคือ ใส่เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนา ใส่ใน TOR แต่ละข้อมาเป็น project ย่อย ผมคิดว่าน่าจะ เป็นทางหนึ่งที่ทำได้

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมขอให้ความเห็นต่อภาพรวมของงานนะครับว่า concept ตรงนี้น่าสนใจ ผมพยายามอ่าน พยายามเข้าใจ ว่าเรากำลังจะใช้งานวิจัยมาบูรณาการร่วมกับงานบริการวิชา และงานจัดการศึกษาจาก งานสอน ซึ่งการผนวกสามเรื่อง โดยบัณฑิตเป็นตัวหลักที่จะทำงานที่นั่นบนฐานเพื่อที่จะไปนำสู่ การจัดระบบจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตใช่หรือไม่ครับ ซึ่งต้องพิจารณาว่าเรามีผู้เชี่ยวชาญระบบ การบริหารการจัดการงานวิจัยหรือไม่ นั่นหมายถึง อาจต้องบริหารตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ คือ ตั้งแต่การกำหนดโจทย์ โจทย์ที่ดีที่ชัดไปจนถึงการได้ข้อเสนอโครงการ การดำเนินงาน ดำเนินการวิจัย และใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ซึ่งนี่เป็น ตัวสาระ ตัวเรื่อง ผมตั้งคำถามต่อแนวคิดนี้ว่าตัวดำเนินการวิจัยได้ความรู้ใช่หรือไม่และต้องเป็น PAR หรือไม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

ตอนแรกไม่มีความรู้หรือทักษะเกี่ยวกับ PAR เมื่อดูข้อเสนอโครงการแล้วต้องเกี่ยวกับ PAR ซึ่งในบางส่วนเห็นด้วยว่า PAR นั้นมีประโยชน์ โดยเฉพาะนักศึกษาได้ลงไปทำงานในห้องถิ่น ถ้าเขานำระเบียบวิธีวิจัยนี้ไปใช้น่าจะเป็นประโยชน์ แต่อาจมีปัญหาในบางส่วน โดยเฉพาะองค์กร

ของแต่ละระบบราชการ ถ้าหากเป็น PAR ในตัวสถาบันเอง ในบางสถาบันอาจมีปัญหา ในความเห็น ส่วนตัว PAR นั้นมีประโยชน์ แต่มันอยู่ตรงไหนบ้างจะเป็น PAR ตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ระบบบริหาร ไปจนถึงพัฒนางานวิจัยของนักศึกษาอาจมีปัญหาเยอะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ในเรื่องของงานวิจัย การที่จะทำงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่าย คือ ทั้งบุคลากรในระบบของสถาบันราชภัฏ และบุคลากรในท้องถิ่น ซึ่งเราจำแนก คือ บุคลากรภายใน สถาบันราชภัฏ ฝ่ายบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ร่วมกันผลิตมหาบัณฑิต นี่คือ ส่วนหนึ่งที่เราจำเป็นต้อง เก็บข้อมูลลักษณะการสังเกต การสนทนาพูดคุย การรวบรวมความคิดเห็น ซึ่งเป็นประเด็นที่คิดค้น คิดว่าเป็น PAR

อีกประเด็นหนึ่ง คือ ภายนอกซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นของนักศึกษาที่อยู่ในชุมชน ที่เข้ามาเรียนกับเรา การฟังความคิดเห็น โดยการสังเกต สัมภาษณ์ หรือลงลึกในเรื่องวิถีชีวิตของเขา ก่อนเขาจะมาเรียน หรือระหว่างเขามาเรียนและหลังเขามาเรียน นี่คือ ส่วนหนึ่งคือสภาพของชุมชน ที่อยู่รอบๆ เป็นความประสงค์ที่อยากเห็นมหาบัณฑิตของเรามีคุณลักษณะอย่างไร ซึ่งเราจะต้องไป หาข้อมูลว่าในลักษณะของการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความจำเป็นในระดับหนึ่ง เขาต้องการลักษณะของ มหาบัณฑิตในรูปลักษณะอย่างไร ซึ่งเราต้องใช้ลักษณะการวิจัยแบบ PAR

ผู้เข้าร่วมประชุม

โดยรวมเข้าใจตรงกันว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะทำให้สถาบันราชภัฏ สามารถดำเนินนโยบายปรัชญาให้บรรลุผล ซึ่งตรงนี้โดยแนวคิด PAR ตัวความรู้จะเป็นส่วนหนึ่ง แต่สาระสำคัญที่มากพอๆ กับความรู้ คือ ตัวคน หมายถึง พัฒนาคอน output สำคัญของบัณฑิต ตัวประโยชน์ ตัวองค์ความรู้ และตัวสังคม สังคมเรียนรู้ ผมคิดว่า PAR สามารถนำมาสู่ปลายทาง ดังกล่าว ในการพัฒนาคอน คือ ทั้งนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้บริหารงานวิจัย คนในชุมชน และ ชาวบ้าน ผมคิดว่า concept ของโครงการในทัศนะส่วนตัว ควร focus ในตัวโครงการวิจัย และการสร้างความรู้ แต่งานบัณฑิตศึกษา focus จุดเน้นของการทำหลักว่าอยู่ที่คน อยู่ที่บัณฑิต ฉะนั้น เราให้ความสำคัญสองตัวนี้

คน ความรู้ และสังคมเรียนรู้ เป็นสามฐานที่ต้องผนวกกัน เป็นสามฐานที่ต้องสร้างพร้อมๆ กัน ซึ่งดูเหมือนเราให้ความสำคัญคำที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่อง คนและ ตัวปฏิสัมพันธ์ หรือสังคม หรือตัวระบบ หรือหน่วยจัดการเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตาม ถือว่าเริ่มเป็น

spring คือ ถ้ามอง PAR PAR เป็นกระบวนการ คือ วิถีของมัน ที่จริงไม่มีอะไรมา PAR คือ พาด พาคิด และพาทำ ผมคิดว่า ศูนย์การทำงานต้องหมุนไปเรื่อย หมายถึง สุดท้าย คนจะเก่งขึ้น ชัดขึ้น ได้รับการพัฒนา คิดเป็นมากขึ้น ทำเป็นมากขึ้น หรือรู้จักสังเกต รู้จักมองภาพ วิเคราะห์ วิจัยได้ หมุนไปอย่างนี้ กระบวนการ ผมคิดว่าผมทำแผนแล้วนำแผนมาปฏิบัติ และประเมินเหมือนนักมวย ขึ้นชกเป็นยกๆ ยกนี้จะต่อยอย่างไร และลองต่อย ต่อยแล้วก็พักยก แล้วก็มาศึกษาที่เลี้ยงว่ายกต่อไป จะต่อยอย่างไรอีกไปเรื่อยๆ แต่กว่าจะครบสิบสองยก หรือจะสำเร็จยกไหนก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่คน เก่งขึ้นแน่นอน และตัวสาระความรู้ ก็ได้แน่นอน

ที่สำคัญที่เป็นปัญหาอย่างยิ่ง ซึ่งเรื่องนี้ผมพยายามทำในมหาวิทยาลัย ทำมาสองปีเป็นเรื่องที่ ยากมาก ยากเพราะ เราทำงานเหมือนการสร้างกระแสใหม่ เหมือนนำเส้นด้ายมาแกว่งในแก้วน้ำให้ น้ำมันไหลวนตามกระแสเส้นด้าย ซึ่งแกว่งแค่รอบสองรอบมันไม่ไหวต้องแกว่งไปเรื่อยๆ ฉะนั้น กระแสหลัก เป็นกระแสเรื่องเงิน เป็นเรื่องธุรกิจการศึกษา ตรงนี้เป็นเรื่องใหญ่เป็นปัญหาอยู่และที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง คือ ทั้งอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ เป็นผลผลิตของวิธีคิดชุดหนึ่ง เป็นวิธีคิดเชิง วิจัยที่คิดว่า เราถูกคิด เราถูกสอนให้มองอะไรเพียงหนึ่ง คือ คิดแบบแยกตัว

สอง คือ มองเหตุว่าต้องเกิดผล ไม่ได้มองว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นกระแสของเหตุปัจจัยที่ หมุนต่อเนื่องกัน ตรงนี้จึงเป็นความยาก และที่สำคัญตัวหนึ่ง คือ วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษา เราไม่มี วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ถูกแบ่ง ถูกซอย แยกเป็นสาขา ในสาขาเดียวกันมีแปลคน ขึ้นอยู่กับ บัณฑิต ประธานโครงการกับหัวหน้าโปรแกรมร่วมกันคิดหรือไม่ระหว่างโปรแกรม ซึ่งตรงนี้เป็น ปัญหาพื้นฐานที่สร้างความยุ่งกับเรา แต่อย่างไรก็ตามตัวสถาบันการศึกษาได้ละเลยที่จะปฏิสัมพันธ์กับ ท้องถิ่นมานานแล้ว ตัวสถาบันราชภัฏอาจมีหลายที่พยายามทำงาน สถาบันใดที่มีฐานทำงานกับคนใน ท้องถิ่น มีฐาน มีพื้นที่ และมีประเด็น ถือว่าเป็นทุนเดิม การมีประเด็นและมีพื้นที่ สามารถปล่อย vision and aria เหมือนนายทักซิธ แต่ถ้าที่ใดไม่มีหรือยังหาประเด็นไม่เจอก็จะเขียนแบบลอยๆ ไม่รู้จะทำเรื่องอะไร ไม่รู้จะทำพื้นที่ไหน มีใครเกี่ยวข้องบ้าง ผมคิดว่าปัญหานี้ขึ้นอยู่กับ สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) ว่ามองเรื่องนี้อย่างไร ถ้ามองเรื่อง ทางหน่วยที่จะเข้าวิจัยให้ โอกาสให้เวลาได้ลงพื้นที่เพื่อหาประเด็น นำนักศึกษาเข้าเรียนรู้เป็นการไป seaway เบื้องต้น พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ลงทำงาน เพราะไม่ใช่เรื่องง่ายในการเชิญอาจารย์และท่าน ลงชุมชน และเมื่อลงชุมชนแล้วจะดำเนินอย่างไร

ผมทำที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้เวลาสองปี เรื่องระบบเกวียน หมายถึง รอบนี้จะลงตรง นี้ ซึ่งเราต้องยอมรับว่าเกวียน เป็นงานที่ใครพร้อมจะขึ้นมากี่มา ใครไม่ว่างไม่ต้องไป มีงานเมื่อไร จึงบอกกันเรียกกัน การใช้ระบบเกวียนกับชุมชน ที่นี้ทำไปๆ เคลื่อนไปเรื่อย ๆ ได้เคลื่อน ได้ความ สนใจ เราชวนนักศึกษาลงไปทำงาน ยังไม่ต้องลงไปอะไรมาก แต่เที่ยวด้วยกัน และชี้ประเด็น กว่านัก

ศึกษาจะเข้าใจและเห็นภาพชุมชน ว่าชาวบ้านทำไมเขาเก่งกว่าเรา นักศึกษาจะตั้งคำถามอย่างนั้น ซึ่งเป็นประเด็น เป็นคำถามต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) ว่าระยะตรงนี้จะให้แต่ละชุดลงให้ชัดเจนขึ้นทำหรือใช้เงินจำนวนเท่าไร ในการลงชุมชนควรมหาพื้นที่ที่เหมาะสมๆ และประเด็นปัญหาที่ต้องแก้หรือต้องวิจัยร่วมของคณะทำงานแล้วจึงนำมาพัฒนา

ผู้เข้าร่วมประชุม

ทำอย่างไรจึงจะพัฒนา PPS ที่เสนอให้ได้รับงบประมาณ ผมคิดว่าไม่ใช่ปัญหาใหญ่ใช้เวลาสองวันที่เหลือ ถ้าจนความคิดแล้วนำมาปรับระบบเอกสารสามารถเป็นไปได้ แต่ที่สำคัญงานอย่างนี้ขั้นตอนของการดำเนินการนั้นเราทำไปพร้อมกับการประเมิน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ใช้กระบวนการ PAR ใช้กระบวนการที่จะบริหารจัดการให้ระบบใหญ่ให้มีความเป็นไปได้ จากทัศนะผม ถ้านำกระบวนการ PAR มาร่วมทำก็ไม่จำเป็นต้องเขียน PPS ให้ชัดเจนแต่ต้องมีความชัดเจนระดับหนึ่ง การบริการวิจัยลักษณะ PAR อย่างที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ทำคือ เขาจะให้ความเห็นความชัดเจนเป็นช่วง ๆ แล้วจึงอนุมัติวงเงินกว้างไว้ก่อน เมื่อถึงช่วงแรก loop แรกเป็นอย่างไร นำมาประเมิน ปฏิบัติตามแผนได้ข้อสรุปอะไรบ้าง loop ที่หนึ่งเป็นอย่างไร loop ที่สองเป็นอย่างไร แล้วจึงแบ่งงบประมาณเป็นช่วง ๆ คือมีความชัดเจนเท่าใดก็รับงบประมาณเท่านั้น และถ้าการรายงานผลชัดเจนก็เดินต่อไปเป็นช่วง ๆ ผมทำมาสองปีใช้กระบวนการนี้ คือ เป็นช่วงๆ เพราะข้างเราไม่รู้จะเจออะไร เราไม่รู้ว่าการกระทำนี้เป็นอย่างไร เหมือนการชกมวยที่ชกเป็นยก ๆ การแก้ทางมวยก็แก้เป็นยก ๆ นี่คือ เรื่องธรรมชาติของงาน PAR แต่คนบริหารโครงการกับคนทำโครงการต้องมีสัญญา ใกล้เคียงกันพอสมควร มีความตั้งใจร่วมกันพอสมควร ระบบนี้อาจไม่สอดคล้องกับระบบการปฏิบัติในเชิงงบประมาณที่ทาง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินการ โดยอนุมัติไปทีละียว ซึ่งเป็นปัญหาจัดการ

ตัวใหญ่ที่มีปัญหามาก คือ ตัวอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดูแลวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ท่านจะใช้วิธีแบบของท่าน คือ งานวิจัยจะเน้นที่จะต้องการทดสอบต่างๆ เก็บข้อมูลมาและให้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์แล้วจึงนำมาสรุปและเขียนออกมา ซึ่งเป็นเรื่องง่ายแต่ไม่ง่ายทั้งหมดบางเรื่องยาก ซึ่งเป็นคำถามต่อการทำงานว่า แท้จริงแล้วเราต้องการให้เป็น PAR ทั้งหมด หรือถ้าไม่ PAR จะเป็นอย่างไรได้หรือไม่ งานวิจัยสำคัญที่ใช้ประโยชน์ เราสามารถเปิดช่องทางให้กับโครงการที่ไม่เป็น PAR ได้หรือไม่ เช่น การศึกษาผมสังเกตความคาดหวังจาก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ต่อคณะอาจารย์ที่มา คือ ให้มีชุมชนเข้ามาร่วมด้วยตั้งแต่ต้น ตรงนี้ถ้ามีได้ก็ดีแต่ถ้าไม่มี ต่อไปจะมีได้หรือไม่ คือ คำถามและการรับรอง เพราะถ้าให้มีตั้งแต่แรกเริ่ม เหมือนกับเรารีบร้อนที่จะแต่งงานบางทีอาจารย์จะตกหลุม ตกต้องไปแข่งกับชุมชน บางทีต้องใช้เวลาในการคลุกคลี ดูใจ ดูความตั้งใจ

ซึ่งอาจมีภาพลวงตามาก บางทีเราเข้าไปในชุมชนใหม่ๆ เราคิดว่าคนนี่ใช่เลย แต่เมื่อทำงานสักพัก อาจไม่ใช่ก็ได้ ผู้นำทางสถิติปัญหาชุมชนอาจเป็นคนที่ไม่ค่อยพูดอะไรเก็บตัวรอจังหวะ จากตรงนี้จะเห็นว่ามิอะไรกลับซับซ้อนซึ่งเป็นข้อสังเกตเล็กน้อยนะครับ

ปัญหาที่ผมเจอ ส่วนหนึ่งเป็นเรื่อง บนวิถีตรงนี้สิ่งที่มันต้องมี คือ ความศรัทธา หมายถึง นักศึกษา อาจารย์ หรือแม้แต่คนที่ร่วมวิจัย จะต้องศรัทธาปัญญาให้มาก หมายถึง มาเรียนเพื่อเรียนไม่ใช่มาเรียนเพื่อจบ เรียนเพื่อที่จะพัฒนาสถิติปัญหาของตัวเองเป็นสำคัญ และอาจารย์ที่อยู่ในระบบอยู่เพื่อพัฒนาและใช้สถิติปัญหาของตัวเอง ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก และตัวหัวหน้าทีมเองต้องให้โอกาสกับคนเท่าเทียมกัน PAR จะเป็นไม่ได้ถ้าไม่ให้โอกาส โดยเฉพาะโอกาสทางความคิดของคนที่ร่วมกระบวนการ

การให้โอกาสทุกความคิดอย่างเท่าเทียมกันสำคัญมากๆ เพราะเราใช้งานวิจัย PAR เป็นเครื่องมือ ซึ่งในตลอดกระบวนการจะต้องมีกระบวนการที่มีข้อมูลข่าวและเรียนรู้ร่วมกัน ข้อมูลที่สังเกตและวิเคราะห์ที่ได้จะต้องทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่รอให้สำเร็จแล้วจึงนำมาวิเคราะห์เขียนสรุป เรียกได้ว่าถ้าเป็นนักมวย ที่มีพี่เลี้ยง คนให้น้ำ ต้องพิจารณาสังเกต คิด วิเคราะห์ ร่วมกันวางแผนปฏิบัติ ประเมินร่วมกันตลอด นั่นหมายถึง กระบวนการเรียนการนำข้อมูลมาสรุปวิเคราะห์จะต้องมีการหมุนไปตลอด และอีกตัวหนึ่งภาษาพระเขาเรียกศีลหรือความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันระหว่างคนในวงการเดียวกัน แต่คนทำงานร่วมกันโดยเฉพาะงานวิจัยมีโอกาสวงแตก คือ เรื่องความคิดปิดกั้นความคิด พูดจาไม่เข้าหูคน หรือเรื่องเงิน แต่ด้านเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เปิดเผย เป็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน นับว่าเป็นหัวใจสำหรับความสำเร็จของงาน แต่ทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวพันกันทั้งหมด เป็นอริยวุฒิหรืออริยวินัย ซึ่งเป็นแบบแผนการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จองค์กร

ที่อาจารย์บอกว่าทุกขั้นตอนต้องให้มีส่วนร่วม ทุกวันนี้บ้านเรามีนโยบายต่างๆ ที่ไม่สำเร็จเนื่องจากประชาชนไม่มีส่วนร่วม ซึ่งต้องเป็น PAR ต้องประเมินทุกขั้นตอน ต้องประเมินตลอดงบประมาณ แต่ถ้าทำสำเร็จแล้วประเมินทีเดียวถือว่าไม่ตรงประเด็น

ประเด็นเรื่อง การมีส่วนร่วมจำเป็นต้องร่วมตั้งแต่ต้นหรือไม่ เพราะเคยมีโครงการ โครงการหนึ่งใช้กระบวนการ PAR ในชุมชนเป้าหมาย คือ แก้ไขปัญหายาเสพติด มีการจัดประชุมประเด็นยาเสพติด ซึ่งมีทางสำเร็จยาก อาจใช้กระบวนการนำคนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นซึ่งยังไม่เกิด PPS โดยนำคนเข้าร่วมในโครงการ ประกาศตั้งคณะทำงานเรื่องยาเสพติด เมื่อได้รับอนุมัติโครงการเข้าไปทำงาน ควรพิจารณาว่าทำงานกับใครอย่างไร สามารถใช้ช่องทางใด จะทำเรื่องยาเสพติดทางตรงหรือทางอ้อม เพราะฉะนั้น เราให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเรื่องดี และในแต่ละเรื่องมีลักษณะเฉพาะ

ของมัน เราจะใช้ตั้งแต่ต้นหรือรอให้ประเด็นชัดเจน หรือรอให้ความเสี่ยงน้อยลงก่อนแล้วจึงใช้กระบวนการมีส่วนร่วมหรือจะร่วมที่เคียวถ้าร่วมที่เคียวบางเรื่องอาจเสี่ยงไป การที่เราเข้าไปเราต้องหาข้อมูลก่อน เช่น เรื่องยาเสพติดต้องเข้าไปเป็นเดือน เข้าไปเพื่อแยกแยะว่าเข้าไปกลุ่มไหนเป็นอย่างไรก่อน ซึ่งสามารถนำมาเข้า PAR ได้

เป้าหมายเรื่องนี้ คือ การมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมคิดหลักการ คือ จะร่วมใครเข้าร่วม คำเน้นการอะไรต่อ เมื่อทราบว่าใครเป็นใคร ทำอะไรอยู่ มีจุดบกพร่องใด ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) คิดอย่างไรเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการสนับสนุนในช่วงการพัฒนาโครงการ หรือให้เข้าไปทำงานก่อนแล้วให้ทางสถาบันรับผิดชอบพัฒนาองค์การ ใช้งบประมาณสถาบันแล้วควรให้เรื่องชัดเจน เห็นคนชัดเจน เมื่อชัดเจนจึงอนุมัติ ซึ่งทำได้ทั้งสองลักษณะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

คณบดีนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรค่ะ ขอเรียนถามว่ากำหนดการ PAR ที่อาจารย์ให้มีสามวง คือ นักวิจัย นักวิชาการ และชุมชน ถามว่าถ้าเราจะทำ PAR ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เราจะต้องใช้ใครบ้างคะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ภาระกิจงานวิจัย งานบริการวิชาการ งานการเรียนการสอนซึ่งเป็นของสถาบันอยู่แล้วซึ่งมีสอดคล้องกัน และที่ถามว่าถ้าทำกับ อบต. เราจะต้องใช้ใครบ้างในการทำ PAR ขึ้นอยู่กับว่าโจทย์คืออะไร โจทย์ต้องการพัฒนา อบต. หรือไม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

ตัวอย่าง ถ้ามีกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ที่มาสายประจำ เมื่อประชาชนที่ใช้บริการมาติดต่อแล้วมีปัญหาตรงนี้ สามวง คือ นักวิจัย นักวิชาการ วงที่สามอาจเป็น นักบริหารหรือปลัด คนในพื้นที่ จะทำกระบวนการ PAR ไม่ทราบว่าจะต้องใช้ใครบ้าง

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขึ้นอยู่กับว่าเรามองจุดไหนเป็นตัวขับเคลื่อน ยกตัวอย่าง ถ้าเป็นเรื่ององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การทำงานกับ อบต. โดยใช้งานวิจัยแบบ PAR เข้าไปทำงานกับ อบต. อาจมองได้หลายลักษณะ ถ้าคิดว่าผู้บริหาร อบต. เป็นคนที่ทำงานด้วยได้ หรือทำกับสมาชิก หรือตัวประชาชน

งานนี้ คือ ทำงานฐาน อบต. คือ กลุ่มต่างๆหรือตัวสมาชิก หมายความว่า เราทำงานกับผู้บริหารเพื่อทำให้ อบต. สามารถรองรับระบบการบริหารจัดการของตนเองเพื่อสนองตอบการแก้ปัญหาของชุมชนในพื้นที่ระดับตำบล ซึ่งขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบทั้งหมด เรื่องคำถามการวิจัยเข้าใจว่าเป็นแค่กำหนดการเป็นตัวอย่าง เช่น คุณมาสาย จะแก้ปัญหาอย่างไร ใครควรร่วมทำการวิจัยบ้างหรือมองประสิทธิภาพเรื่องระบบของการทำงานของ อบต. คือ มองในเรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของ อบต. ได้อย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจารย์กำลังตั้งโจทย์

โดยส่วนตัว กิจกรรมเรื่อง PAR ไม่จำเป็นต้องเฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ ไม่ได้หมายถึงเราไปทำงานกับผู้บริหาร จริงๆแล้วอาจต้องมองระบบ คือ การมีส่วนร่วมซึ่งมีลักษณะคล้ายเป็นแกนดึงเข้ามากับทีมวิจัย และทีมวิจัย คือ การดึงคนในชุมชนเข้ามาในทีมวิจัย โดยบุคคลนั้นสามารถพูดทุกเรื่อง ได้สามารถเป็นตัวต่อในชุมชนได้ด้วย และต้องเป็นคนที่ไม่สร้างปัญหาในการทำงานกับชุมชน สามารถทำงานกับเราได้ไม่มีปัญหากับเรา แต่ในทางเดียวกันเป็นบุคคลที่เราต้องการให้เกิดศักยภาพเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ในขณะที่เดียวกันคนที่ยังไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงก็ไม่ทิ้งหรือปฏิเสธเขา และกลุ่มเป้าหมายในชุมชนนั้นอาจมีทั้งที่เป็นลักษณะที่กลุ่มแกนที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นคนที่ตรวจสอบ ซึ่งคือ ประชาชน

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตครับ ผมเป็นข้าราชการและนักศึกษา ผมคิดว่าเป้าหมายของนักศึกษาน่าจะมีสองเรื่อง ปัจจุบันส่วนของราชการพยายามเป็นงานทางเลือกที่จะทำผลงานให้เร็วขึ้น อีกส่วนหนึ่งคือ เกษตรกลุ่มเป้าหมายเขาอยากเลือก โดยข้าราชการพยายามทำงานวิจัย เพื่อมีผลงานวิจัยเข้าไปใช้ให้ได้ผลงานเร็วขึ้น ส่วนเกษตรกรยุคใหม่ส่วนใหญ่เป็นการทำเวทีชาวบ้านจะได้แนวคิดออกมาซึ่งแนวคิดตรงนี้ คือ ผลงานวิจัยที่บางคนจะนำมารวมกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายแต่ก็ไม่ยาก

ตัวความรู้ถ้าผิดพลาดสามารถใช้ได้ทั่วไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยที่เรียกว่า ภาษากระบวนการเรียนรู้ งานวิจัยไม่จำเป็นต้องรอให้สำเร็จแล้วใช้ประโยชน์ ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้เกิดความรู้ตลอด และการนำทั้งสามตัวมาทำให้เกิดการผสมผสานนั้นขึ้นอยู่กับกรอบแบบแต่บนฐานของความจริงเกิดปัญหาที่เรียกชุมชนที่เป็นอยู่เป็นตัวตั้ง ในขณะที่เป็นปัญหาที่ราชการมีนโยบายสนองนโยบายของรัฐ เช่น ความยากจน เพราะฉะนั้นกระบวนการในการตั้งปัญหาขึ้นมาเป็นโจทย์วิจัยถ้ากระบวนการถูกจัดการให้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดปัญหาคิดหาทางแก้ปัญหาพร้อมกัน ประโยชน์จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย ไม่มีใครเสียอะไรเพียงแต่เราจัดการให้ใครเท่านั้นเอง ซึ่งเป็นปัญหาของนักศึกษา

กระบวนการ PAR ส่วนใหญ่ที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา การจัดการ และกลยุทธ์ กลยุทธ์ คือ แผนการจัดการ บางคนถามว่าคำถามการวิจัยทำอะไร โจทย์คำถามต่าง ๆ ทำอย่างไร ซึ่งเป็นฐานกลยุทธ์ การจัดการ นั่นคือ เราต้องตอบ process ว่าทำอะไร ซึ่งไม่ได้มีคำสี่คำนี้เท่านั้น เพราะ PPS มีความหลากหลาย

ผมมีปัญหาการใช้ภาษาอย่างคำว่า การจัดการ ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติ หมายถึง operation place ที่สามารถจัดการได้อย่างไร แต่ต้องมาจากแผนซึ่งแผนมาจากคำว่ากลยุทธ์ โดยที่กลยุทธ์ เป็นหน้าที่ของบรรณาธิการ แต่บรรณาธิการต้องตั้งกลยุทธ์ขึ้นมาวางแผน เช่น มีฝ่ายวางแผน วางกลยุทธ์ แล้วยกไปให้พวกทหารอากาศ ดำเนินการจัดการ แต่ในระหว่างนั้นจะมีฝ่ายกลางช่วยจัดเป็นภาคปฏิบัติ นี่เป็นสิ่งที่ผมเข้าใจ

ตัวรูปแบบหรือคำเป้าหมายที่อยากให้ เป็น ควรพิจารณาที่ปัญหาหรือเหตุ เพื่อศึกษาปัจจัย เงื่อนไขการทำงานครั้งนี้ และตรงนี้ต้องสามารถอธิบายที่ทำได้ ถ้าไม่ได้มีเหตุอะไรต้องอธิบาย ควรเข้าใจ ว่าเป็นอย่างไร เหตุใดถึงเป็นอย่างนี้ และควรเป็นอย่างไรหรือควรทำอะไรให้เป็นตาม ที่ต้องการ และต้องประเมินว่าทำแล้วได้ผลอย่างไร และที่ได้ผลอย่างนั้นเป็นเพราะอะไร ถ้าผม เขียน PPS ผมจะตั้งคำถามใหญ่ๆ ต้องอธิบายพื้นฐานให้ได้ทั้งหมด ส่วนตัวมองอย่างนี้นะครับ ท่านอื่นจะเห็นต่าง ๆ นะครับ เพราะหลักการของเราให้คุณค่ากับทุกความเห็น

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏลำปาง ผมไม่มีความรู้มากมายแต่ตามความเข้าใจ ขณะนี้ เรื่อง การส่งให้บัณฑิตทำวิทยานิพนธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งพยายามพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น ใน ความคิดของผม ผมคิดว่า เรื่องปัญหาท้องถิ่นมีปัญหามาก แต่เรื่องวิธีการแก้ปัญหา ผมคิดว่าการทำวิจัย หรือการทำวิทยานิพนธ์ที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้มีมาก แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นประเด็น คือ เรื่องสังคม แห่งการเรียนรู้ ในการยอมรับผลตรงนั้นไปแก้ว่ามีมากน้อยเพียงใด เพราะคาบใดที่คนในสังคมหรือ ในชุมชนไม่ยอมรับ หรือไม่เปิดใจก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ทำอะไรให้ชุมชนหรือให้การแก้ปัญหาที่ดีที่สุด คือ เรื่องการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และอีกประเด็นหนึ่งถ้าจะส่งเสริมให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์โดยการใช้ PAR ปัญหาที่ผมมองและ เข้าใจ คือ เรื่องอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เปิดกว้าง มีการจำกัดขีดแนวทางนักศึกษา และอีกปัญหาหนึ่ง คือ นักศึกษาไม่มีโอกาสเท่าที่ควรทั้งเรื่องระยะเวลา เรื่องของความเกี่ยวข้อง และเรื่องของหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการเข้าสู่ชุมชนได้ เพราะการที่เราจะไปทำการวิจัยในชุมชนได้ ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝังลากลงนั้นได้ และอีกประการหนึ่งอาจเป็นเรื่องของเงื่อนไข เรื่องของ

ปัจจัย ดังนั้นการที่เราลงไปทำเองหรือเงื่อนไขของเวลาในการเรียน อาจเรียนวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่ง อาจไม่มีเวลาตรงนั้น นั่นคือ ปัญหาหนึ่งที่ทำให้ PAR ไม่เกิดเท่าที่ควร

ทั้งหมดเป็นความจริงที่นักศึกษาสะท้อนขึ้นมา ข้อจำกัดที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรยอมรับ เช่น การเข้าชุมชน โดยเฉพาะชุมชนบางที่เขี้ยว นักศึกษาทำงานด้วยความลำบาก แต่มีกรณีทั้งที่ทำได้ และไม่ได้ กรณีที่ทำได้นักศึกษาได้ทุนไปทำงาน คือ เขาเข้าใจและฝังตัวเรียนรู้เป็นอันเดียวกับชุมชนที่เขาไปทำ แม้ตอนแรกจะทำเรื่องเกี่ยวกับการเกษตรซึ่งมีความยุ่งยาก ผู้ใหญ่ที่เป็นชาวบ้านไม่ยอมรับ จึงเปลี่ยนเป็นประเด็นเยาวชน คือ กลับไปเป็นประเด็นเรื่องที่อยู่ในเงื่อนไขที่เขาทำได้ ส่วนกรณีที่ไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจชุมชน ในการเข้าไปคุยกับชาวบ้านไม่เข้าใจเขา แล้วเขาก็ไม่เข้าใจที่นักศึกษาพูด คือ พูดคนละภาษา

เพราะฉะนั้น ตรงนี้เป็นเรื่องใหญ่ ถ้า out put ของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นหลัก เป็นคนพานักศึกษา ลงชุมชน และพยายามสร้างไม่ให้นักศึกษากับชุมชนแตกแยก ผ่าคัมเป็นลูกเป็นหลาน หรือบางคน เรียนวันเสาร์และอาทิตย์ ก็นำฐานงานตัวเองที่ทำอยู่ลงปฏิบัติการวิจัย แต่ถ้าเราคาดหวังที่จะให้งาน วิจัยนั้นแก้ปัญหา บางทีเป็นสิ่งที่ยากต้องใช้เวลานาน และนักศึกษาจะหมดอายุไขไปก่อน

ปัญหาอีกตัว คือ ระบบเราเปิดโอกาสให้นักศึกษาสนุกสนานกับการวิจัยขนาดไหน หรือขั้นตอน ของการอนุมัติ PPS ตัวบัณฑิตคาดหวังเองว่าต้องทำ PPS ให้สมบูรณ์ก่อนจึงส่งมา ซึ่งไม่สอดคล้อง ประเด็นโจทย์กับเงื่อนไขเวลา นับว่าเป็นปัญหาเชิงจัดการ ผมคิดว่าคงเป็นการดี หากอาจารย์ นักศึกษา มี พื้นที่ของตัวเอง โจทย์เข้าไปเจาะข้อมูลศึกษาหรือออกแบบศึกษาในการลงชุมชน ตั้งแต่ปีแรก ไม่ใช่ลง คอนปีที่สอง กับปีที่สาม และกระบวนการอนุมัติ PPS อาจต้องทบทวนว่าพิจารณาอย่างไร แก่ รูปแบบ แล้วดำเนินการต่อหรือไม่ ผมเจอปัญหา คือ กว่านักศึกษา defend PPS มีความลำบาก ซึ่ง ดิครอบการปฏิบัติตามระเบียบบังคับ

ผมมีความเห็น เรื่องระบบของมหาวิทยาลัยซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยต้องทบทวน หมายถึง ทุกวันนี้ ตัวบัณฑิตวิทยาลัยของแต่ละแห่งทำหน้าที่ด้านการออกกฎระเบียบเพื่อที่วางเงื่อนไขให้นักศึกษาจบ ความเวลาด้วยความปรารถดี ในขณะที่กระบวนการให้การศึกษา สร้างเงื่อนไข มีการพัฒนาโจทย์ ต่างๆ น้อยแทบจะไม่มี ผมคิดว่าอาจต้องแก้ไขตัวระบบระเบียบพอสมควร ตรงนี้เป็นความเห็นจาก ประสบการณ์ที่เคยประสบมา คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ต้องทบทวน ระบบระเบียบว่าสอดคล้องหรือไม่กับเงื่อนไขมากน้อยเพียงใดนะครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

เนื่องจากเวลาจำกัดขอให้ประเมินอยู่ภายใต้ประเด็น การสรุปจุดเด่นจุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย และกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ประเด็นแรกเชิญคุณสมเกียรติ พงษ์กันทา อยากให้ท่านแสดงความคิดเห็นการพัฒนาโครงการวิจัยที่สถาบันราชภัฏกำลังดำเนินการ และโครงการที่ได้รับการพัฒนาที่อยู่ในเอกสารสีฟ้าว่าเป็นไปตาม TOR หรือไม่ ผลที่ออกมาท่านให้ข้อคิดเห็นอย่างไร เชิญค่ะ

คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา

เรื่อง ที่ผมให้ความสนใจทางสถาบันราชภัฏเป็นพิเศษ คือ รู้สึกว่าสถาบันราชภัฏในประเทศไทยเป็น momentum แห่งการศึกษาของประเทศ ท่านทราบหรือไม่ ในสายตาคณนอกโดยเฉพาะที่ผมอยู่นะครับ สถาบันราชภัฏเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศก้าวไปจุดไหนก็ได้ ซึ่งเป็นภารกิจที่รับผิดชอบที่ท่านควรเข้าใจ ควรตระหนัก ซึ่งแต่ละส่วนท่าน element ของการศึกษาจะนำไปสู่อนาคตที่เราไปทางไหน ผมคิดว่าถ้าสถาบันราชภัฏร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้คงนำประเทศไปในทิศทางที่เราต้องการ

เรื่องการวิจัยที่ดีและมีคุณภาพวัดกันได้อย่างไร มีมาตรฐานอย่างไร สามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างไร และเข้า ISO หรือไม่ ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยกำลังตื่นตัวเรื่อง ISO ที่เป็นมาตรฐานสากลที่เราควรมีพื้นฐาน

ปัจจุบันเทคนิคการสื่อสารมาแรง เช่น CNN หรือโทรทัศน์เมืองไทยที่ออกข่าวเร็ว เป็นเดี๋ยวนั้น ข่าวออกเดี๋ยวนั้น ได้คู่กันเดี๋ยวนั้น ถ้าพูดถึงอาชีพทางด้านอุตสาหกรรมจะเป็นเรื่อง ผลผลิต หรือ product หรือผลผลิตกันซ์จากโรงงานเข้าสู่ตลาด เราวัดคุณภาพตั้งแต่ R & D คือ Research and Development ซึ่งทางอุตสาหกรรมมีโปรแกรมเรียกว่า QATC เป็นแผน เป็นนโยบาย เป็นสิ่งที่บริษัทหรือโรงงานมีการควบคุมตรวจสอบ ในระหว่างผลิตนั้น เรียก QC แต่ทางด้านการศึกษาก่อนข้างเป็นนามธรรม คือ ต้องหา define หรือคำจำกัดความทางมาตรฐานของคุณภาพทางการศึกษาทางผู้บริโภคเขาวัดคุณภาพกันอย่างไร เช่น เขาวัดกันด้วยราคา ซึ่งราคาอาจรวมราคาที่แอบแฝงอยู่ด้วย คือ ราคาที่แอบแฝงมาโดยรวมราคาของการพัฒนาทางการวิจัยเข้าไปด้วย เพราะฉะนั้น การวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญ สิ่งที่ท่านทำนี้เป็นเรื่องสำคัญเป็นผลผลิตที่ออกมาจากตัวเรา

เรื่องงานวิจัย เป็นงานที่ใช้ปัญญาและความสามารถทางสมอง นำมาจัดเป็นรูปเป็นร่าง โดยการค้นหา การสืบสวนด้วยปัญญา ด้วยความฉลาด ต้องมีการตั้งคำถาม การทดลอง เพื่อค้นหาสิ่งใหม่ หรือปรากฏการณ์ใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนความหมายของข้อเท็จจริง แก้ไขหรือปรับปรุงทฤษฎีที่มีอยู่ ถ้าท่านติดตามข่าวของ noble price ซึ่งเขาทำงาน โดยมองทฤษฎี และทำการค้นว่าเป็นอย่างนั้นหรือไม่ ซึ่งอาจเป็นปรากฏการณ์ใหม่ๆ เพราะโลกเปลี่ยนไปเจอสิ่งใหม่ๆที่ทฤษฎีเก่าอาจไม่ทันสมัย

TOR ที่ดร.จิตรภาว กุณชลาบุตร present เป็น black & white ท่านนำรายละเอียดที่ท่านบรรยายกลับมาใส่เส้นมิตี ก่อนข้างชุดเงิน ผมคิดว่าวันนี้เป็น workshop ผมอยาก entrant ให้ท่าน savantation กัน ยุคนี้เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ชีวิตของการเปลี่ยนแปลง เป็นยุคของความเร็ว คือ บางทีไม่มีอะไร perfect เพราะฉะนั้นเราจึงต้อง compromise หรือต้องประนีประนอมกัน และขอเตือนนักวิจัยทุกท่านขอให้คิดดี เขียนดี ทำดี ปฏิบัติดี

รศ.ชวน เพชรแก้ว

ผมไม่อยากจะอ้อมและตีตามกรอบ ต้องขอยกย่องล่วงหน้า ซึ่งผมมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผมอยากทำความเข้าใจกับภาวะปัจจุบันของสถาบันราชภัฏในการก้าวไปสู่มหาวิทยาลัย การสร้างโจทย์วิจัย วิจัยคิด วิจัยการทำงาน วิจัยประเมิน ท่านมีเรื่องการวิจัยสถานการณ์นี้หรือไม่

ประเด็นที่ 2 ผมคิดว่าการวิจัยเกี่ยวข้องกับปรัชญา ผมอยากถามว่าท่านเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เข้าใจอธิการบดีและเข้าใจอย่างไร ต้องมองว่า มุ่งมั่นจะใช้ความหมายอย่างนี้เพื่อทำงานวิจัยอย่างเข้มแข็งหรือไม่

ประเด็นที่ 3 สถาบันสามารถจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัยหรือไม่ หรือใช้การวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ และค้นหาความจริงในเรื่องใด

ประเด็นที่ 4 ผมมีคำถามว่าเราสามารถจัดระบบการทำงานวิจัยอย่างไร หมายถึงท่านคิดกระบวนการทำงาน และมาตรฐานหรือไม่

ประเด็นที่ 5 เรามีความสุขกับการทำวิจัยหรือไม่ ในฐานะผมอยู่ในราชภัฏมา 33 ปี ผมมองมิติการประกันคุณภาพงานวิจัยในสถาบันราชภัฏ และผม attack เรื่องโดยตลอด คือ ผมทั้งรับได้และต่อต้าน ตลอดเวลาที่ผ่านมาสถาบันราชภัฏไม่เคยเอาจริงเอาจังกับกระบวนการประกันคุณภาพงานวิจัย แต่ที่ใดเอาจริงต้องขอยกย่องด้วยนะครับผมเหมารวมทั้งที่เก่าและใหม่

เรื่องการกำหนดมาตรฐานคุณภาพงานวิจัย ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่กำนังการใช้ประโยชน์ ได้จริง ได้ทันที และใช้ในการพัฒนาโดยเฉพาะท้องถิ่น ได้ทำจริงหรือไม่ หรือทำเหมือนเอาข่าวว่าน ให้ใกล้เคียงเป็นบางครั้งบางคราวแล้วก็เลิกกัน หรือคนที่ไม่สนใจสามารถปรับเปลี่ยนสีได้ทันที เหมือนปลากัดที่เมื่อต้องต่อสู้กันสีมันเข้มแต่เมื่อไหร่ไม่ต้องต่อสู้สีอะไรก็ได้ ไข่หรือไม่ ท่านได้แย้ง ได้เนะครับ สมัยผมเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมมีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์สองท่าน และถ้าอธิการบดี พยายามใช้อำนาจทางโครงการสร้างก่อนข้างมาก ขอให้ท่านใช้เรามีหัวต้องอ่อนแต่ผมทำไม่ได้ มี อาจารย์คนหนึ่ง เอาหนังสือฟาดลงบนโต๊ะแล้วบอกว่าฉันไม่อยากสอนคนอย่างหน้าอย่างเธอ ซึ่งใช้ ไม่ได้ ครั้งที่สอง เรียนภาษาศาสตร์ อาจารย์สอนผิด ผมจึงบอกอาจารย์ว่าที่อาจารย์แตกกิ่งภาษาศาสตร์ ผมว่าในหนังสือไม่ตรงกัน อาจารย์นำตำรามาปรากฏว่าผิดจริง พอผิดจริงผมเป็นพระเอกอาจารย์ เป็นผู้ร้ายทันที แต่หาว่าไม่รู้ว่าจะตั้งแต่นั้นมาผมก็กลายเป็นผู้ร้ายไปโดยปริยาย ผมเป็นคนที่รับสิ่งเหล่านี้ ไม่ได้ต้องพูดจริงกัน นี่คือ ประเด็นการกำหนดมาตรฐาน ผมคิดว่าตลอดเวลาใน 33 ปี ที่ผมทำงาน เรามีหรือไม่ ถ้ามีผมไม่ทราบว่าได้ทำอย่างจริงจังหรือไม่

เรื่องการควบคุมคุณภาพงานวิจัย คือ การจัดให้มีระบบกลไกการควบคุมงานการวิจัย ตั้งแต่ ไปถึงยื่นเข้าจนจบกระบวนการ ผมคิดว่าเราก่อนข้างแน่

เรื่องการตรวจสอบงานวิจัย คือ ตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาระบบบริหาร ถึงงานไม่ได้ ทำสักเท่าไรก็ตาม

เรื่องการประเมินคุณภาพ เราทำกันแบบภายในแต่เราไม่พูดตรงๆ ให้เป็นสาธารณะ ดังเช่น เอาเป็นเอาตายเหมือนมหาวิทยาลัยทำ ด้วยเหตุนี้ผมคิดว่าคงต้องพูดความจริงกับโครงการวิจัยของท่าน ซึ่งผมมองว่างานวิจัยของท่านมีจุดอ่อน โครงการท่านมีจุดอ่อน โจทย์ ปัญหา ตั้งแต่วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย ผมมองไม่เห็นการวางระบบการบริหารและการจัดการที่ชัดเจนในงานวิจัยของท่าน ที่ผมอ่านประมาณห้าถึงหกโครงการ ผมมองไม่เห็นการวางระบบการจัดการจากโจทย์วิจัย จากวัตถุประสงค์ จากระเบียบวิธีวิจัย หรือจากเทคโนโลยีต่างๆ ยังไม่เห็นการนำไปพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

ประเด็นตัวงาน เสนอแต่ปรากฏการณ์ ยังมองไม่เห็นการช่วยแก้ปัญหา ยังไม่เห็นว่าเป็นการทำเพื่อการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาจริงๆ ได้อย่างไร การมองไปข้างหน้า คืออะไร ยังมองเห็นไม่ชัด และผมมองไม่เห็น โจทย์วิจัยที่ทำว่ามี การขับเคลื่อนของระบบที่สอดคล้องกับการพัฒนา หมายความว่า การพัฒนาในปัจจุบันมองไม่เห็นการวางระบบที่สามารถขับเคลื่อนให้สอดคล้อง ทั้งที่ตัวอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของท้องถิ่น

ผมคิดว่าเราองการทำงานตามแบบเดิมนั้นมีคุณภาพเพียงพอ ผม อาจารย์ หรือใครต่อใคร มักคิดเช่นนั้น ผมเองก็คิดเช่นนั้น คือ โครมาและโครงการผม ผมสามารถโต้แย้งได้ แต่ท่านทราบหรือไม่ ในการเขียนโครงการเราบอกว่ดี แต่สังคมมองว่าต้องดีกว่านี้ สิ่งเหล่านี้เป็นจุดอ่อน ในมุมที่ผมมอง ถ้าให้ผมโยนจากจุดนี้ย้อนกลับ ไปดู ปัญหาผมเจอว่าอยู่ที่วิธีคิด วิธีคิดของเรา เราต้องการสร้างอะไร ในส่วนงานวิจัย สร้างเศรษฐกิจหรือใช้เวลาว่างที่มีอยู่บ้างจากการสอนเสาร์และอาทิตย์ หรือเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งเชิงเศรษฐกิจและเชิงวิชาการ ผมยอมรับว่าระยะหนึ่งผมสร้างขยะงานวิจัยมาก แต่ระยะหนึ่งผมหันมามองตัวเองขณะนี้ไม่มีประโยชน์ เพราะฉะนั้นต้องพัฒนาแต่ผมทำอะไรได้ไม่มากนัก

ประเด็นที่ผมคิดว่าเป็นปัญหา อยู่ที่วิธีการว่าต้องการสร้างอะไรในงานวิจัย สร้างขยะหรือสร้างคุณภาพ ประเด็นที่ผมคิดว่าเราไม่คุ้นชินกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการวิจัยที่ต้องทำพร้อมกับการเรียนรู้ ผมโชคดีต้องขอคุณสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ขอคุณท่านอธิการบดี ที่ได้จัดคณะอาจารย์ไปเรียนรู้เรื่องราวจากต่างประเทศและในประเทศบ้าง จากเมื่อก่อนผมคิดว่า PAR คือ ลงไปคุย แล้วนำมาเขียน ลงไปถกเถียงปัญหาเอามาเขียน เมื่อผมมีโอกาสไปออสเตรเลีย 14 วัน ผมจึงได้ความคิดจากชาวต่างชาติเรื่อง PAR ว่าสามารถหมุน เป็นลักษณะคล้ายสปริงที่มีหลายสปริงซึ่งเวลากำหนดตรงไหนแล้วเกิดปัญหาอะไร จะมีข้อโต้แย้ง หรือถ้าเกิดอะไรขึ้นต้องกลับไปแก้ และการใช้ประโยชน์จาก PAR ก็ใช้ทุกระยะ ผมคิดว่าเพราะเราไม่คุ้นชินกับกระบวนการนี้จึงทำให้งานที่เราเขียนหรือทำออกมาเป็นอย่างนี้

และผมคิดว่าความที่เรายังใหญ่มากในสถาบันราชภัฏ คือ เราอยู่ระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนมัธยม จากสถานการณ์นี้ทำให้เราอยู่ตามสบายเพราะเรามีได้ทุกอย่าง ในสถาบันราชภัฏเขียนตำราเขียนแค่วันร่างได้ 4,500 - 7,500 บาท บางคนเขียนเทอมละห้าเล่ม จึงไม่ได้สำนึกอะไรว่าตัวเองเป็นโจทก์วรรณกรรมหรืออย่างไร วันดีคืนดีนำหนังสือมาเขียนเป็นเล่ม เมื่อนำไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์ก็เปลี่ยนปก บอกว่าเขียนโดยคณะอาจารย์สถาบันราชภัฏโดยไม่ลงว่าสถาบันราชภัฏใด เพื่อหลีกเลี่ยงทางกฎหมาย สิ่งเหล่านี้ทำให้เราวิ่งตามสถานการณ์ตลอดเวลา ไม่เคยไปนั่งบนสถานการณ์ เช่นงานวิจัยของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นงานวิจัยที่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ คณะกรรมการจึงประมวลงานชิ้นนี้ให้ผ่านในรอบแรก

ผู้เข้าร่วมประชุม

อาจารย์พูดถึงเรื่อง ไม่ได้เป็นประเด็นเกี่ยวกับ PAR เนื่องจากผมศึกษาเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด เรื่องการท่องเที่ยว และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ซึ่งงานวิจัยที่ทำเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะฉะนั้นต้องเข้าไปดูเข้าไปศึกษา และผมเพิ่งได้รับเรื่องที่จะมาที่นี่จึงไม่ได้อ่านเอกสารมาก่อน ดังนั้นจึงไม่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องข้อเสนอโครงการที่คณะอาจารย์ทั้งหลายทำมา

สิ่งหนึ่งที่ผมอยากแลกเปลี่ยนตรงนี้ คงเป็นมุมมองของนักวิจัย เพราะตัวผมเองเป็นนักวิจัยอาชีพ แม้จะสอนหนังสือด้วย แต่งานหลัก คือ งานวิจัย สอนหนังสือ คือ งานรอง ผมทำงานวิจัยมานาน และด้วยความเป็นนักวิจัยจึงเกิดข้อสงสัยเมื่อได้รับเอกสารและได้รับการแจ้งประเด็นต่างๆ ผมมีคำถามหลายคำถาม ดังนี้

คำถามแรก คือ ทำไมต้องเป็น PAR ไม่ใช่ PAR ได้หรือไม่ ผมมองคิดเหมือนกับอาจารย์สมเกียรติ เรื่องการก้าวล้ำนำหน้าของสถาบันราชภัฏที่พยายามผลักดันให้เกิดกระบวนการวิจัย PAR ขึ้นในการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมหาวิทยาลัยเองยังไม่กล้า ผมมีลูกศิษย์ปริญญาโทขอให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ด้วย คำถามแรกที่ผมถาม คือ รีบจบหรือไม่ ถ้าคุณอยากรีบจบไม่ต้องทำกับผมเพราะแนวทางของผม คือ เชิงคุณภาพซึ่งใช้เวลานาน และยังมีนักศึกษาปริญญาโทขอให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา PAR ผมคิดหนักเพราะการทำ PAR ต้องใช้เวลาต่อเนื่องทั้งลูกศิษย์และอาจารย์ การทำวิทยานิพนธ์ระหว่างลูกศิษย์และอาจารย์ สำหรับผม คือ การเรียนรู้ไปด้วยกัน เมื่อลูกศิษย์ทำ PAR อาจารย์ต้องทำ PAR ด้วย เพราะฉะนั้นสิ่งหนึ่งต้องถามว่า ลูกศิษย์และอาจารย์มีเวลาหรือไม่ และอาจารย์อยากทำ PAR หรือไม่ เพราะเหตุใด และอาจารย์คิดว่าความสำเร็จของ PAR อยู่ตรงไหนที่อาจารย์จะไปให้ถึง

ผมพูดในมุมมองของนักวิจัย คือ ในการเลือกวิธีการวิจัยสิ่งหนึ่งที่ผมใช้ประกอบการพิจารณาในการทำ คือ

1. มีความชำนาญหรือความถนัดในเรื่องใด เช่นผมมีความถนัดเรื่องวิจัยเชิงคุณภาพถ้าเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณผมก็ไม่รับทำ ให้มีค่าตอบแทนสูงแค่ไหนผมก็ไม่รับทำเพราะผมไม่ถนัดและไม่ชำนาญ แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่พัฒนาตัวเองไปสู่วิธีการใหม่ เพราะการพัฒนาให้นักวิจัยทุกคนต้องปรับเปลี่ยนพัฒนาวิธีของตัวเองตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับตัวเรา

2. มีใจกับการทำวิจัยและมีความศรัทธากับงานนั้นหรือไม่ คือ ในการทำวิจัยหากถูกบังคับให้ทำ งานวิจัยไม่มีทางออกมาดี สิ่งที่ยากถามในประเด็นการมีใจในการทำวิจัย คือ อาจารย์อยากทำ PAR หรือไม่ หรือนักศึกษาที่จบบัณฑิตออกไปหากต้องทำ PAR เขาอยากหรือไม่ อยากจบเร็วหรือไม่ บางคนมีงานประจำอยู่สามารถเข้ามาทำได้หรือไม่ และการทำเหมาะสมกับแนวคิดในหัวข้อเรื่องการทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ ทั้งตัวอาจารย์และลูกศิษย์มีใจกับ PAR หรือไม่

3. การได้งานที่ใช้ประโยชน์กับชุมชนได้

แต่ทั้งหมดผมไม่ได้คิดว่าทางสถาบันราชภัฏกำลังเดินไปถูกทางหรือไม่ PAR เป็นการทำวิจัย พร้อมกับการเรียนรู้ การเรียนในสิ่งที่ถูกเป็นการเพิ่มพูนความรู้และความมั่นใจในการทำวิจัยต่อไป แต่หากระหว่างการเรียนรู้ทำในสิ่งที่ผิด และเราได้ปรับแก้ก็เกิดพัฒนาขึ้นมาได้

ผู้เข้าร่วมประชุม

การทำ PAR ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ถ้าเราตั้งใจจริงน่าจะทำได้ ถึงแม้จะไม่สำเร็จในปีนี้ ในปีต่อไป คิดว่าน่าจะดี เพราะเราถือว่าการทำ PAR เป็นการร่วมทำด้วยกัน ถ้าหากด้วยกัน

โดยส่วนตัวมีโอกาสได้ร่วมงานกับทางสถาบันราชภัฏ ในโครงการเรื่องเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของทางสถาบันราชภัฏ ความกล้าหาญที่มีแนวนโยบายชัดเจน เน้น เรื่องงานวิจัยชุมชน ซึ่งมองว่าตรงนี้เป็นจุดแข็งของสถาบันราชภัฏและพยายามผลักดันให้เกิดโครงการวิจัย ในหลายๆรูปแบบ ซึ่งไม่ใช่แค่ทันสมัย แต่บางเรื่องเป็นเรื่องการวางระบบให้กับระบบงานในอนาคต โดยเฉพาะโครงการในชุดโครงการนี้ ซึ่งไม่ได้เป็นกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการในชุดโครงการนี้ แต่คิดว่ามีความน่าสนใจและโดยส่วนตัวคิดว่าโครงการที่น่าจะเป็นประโยชน์ได้ สร้างการเปลี่ยนแปลงได้มาก

ดิฉันร่วมทีมในลักษณะที่อยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดิฉันยังไม่ได้อ่านโครงการ ตอนนี้อยากมองจากประสบการณ์เคยร่วมเป็นทีมติดตามงานของโครงการวิจัย การใช้ PAR ของสถาบันราชภัฏ ในประเด็นแนวนโยบายเป็นเรื่อง ความสัมพันธ์ แต่เมื่อทำสู่การปฏิบัติจะเจอปัญหา คือ เราสามารถทำอะไรให้แนวคิดแนวนโยบายเกิดจริงในทางปฏิบัติในเรื่องที่งานวิจัยต้องสอดคล้องและตอบสนองหรือเกิดประโยชน์ได้จริง

เรื่องการทำ PAR โครงการนี้เป็นกระบวนการที่เป็นลักษณะของการจัดเวทีมากกว่า เป็นลักษณะของการจัดเวทีและยังไม่เป็นลักษณะการมีกลไกหรือกระบวนการที่จะสร้างการมีส่วนร่วมได้จริง ซึ่งเป็นประเด็นที่คุยและถกเถียงกันพอสมควร และ PAR คืออะไร จากที่อาจารย์สมคิด กล่าวว่าจะร่วมขึ้นตอนไหน อะไรเป็นฐาน เพราะฐานแต่ละสถาบันราชภัฏไม่เท่ากัน บางสถาบันราชภัฏมีพื้นที่อยู่แล้ว มีประเด็นอยู่แล้ว พอที่จะเห็นตัวบุคคลได้ สามารถกำหนดได้ชัดเจนกว่า แต่ถ้าบางแห่งไม่มีฐานเหล่านี้กระบวนการนี้จะหมายถึงอะไรและโครงการที่จะเสนออนุมัติหรือกำลังพัฒนาโครงการจะเป็นแบบใด และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สามารถเสริมตรงนี้ได้อย่างไร

ขณะนี้ความรู้ที่อยู่ทั่วหน่วยงานที่เป็นระดับดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นกรมต่างๆ บางท่านมาจากโครงการพัฒนาชุมชนซึ่งตอนนี้โครงการพัฒนาชุมชนเร่งเรื่อง PAR หลายองค์กรพัฒนาให้เอกชน

เรียนรู้เรื่อง PAR ชุมชนบางแห่งเข้าใจเรื่อง PAR บางแห่งเขาทำ PRND ซึ่งตรงนั้นดิฉัน พบว่าบรรยากาศในมหาวิทยาลัยที่อาจเคลื่อนไหวในเรื่อง PAR ค่อนข้างน้อย คือ อาจารย์หลายท่านยังเกรงหรือเป็นพื้นที่ที่ไม่ค่อยมีใครอยากก้าวเข้าไป เพราะเป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคยเป็นเรื่องยุ่งยาก ต้องใช้เวลา

ตัวเองในฐานะที่เป็น user ในการใช้บุคลากรที่จบจากสถาบันวิชาการต่าง ๆ ในการรับเด็กเข้ามาทำงานใน project ต่าง ๆ จะถามเด็กว่าเคยทำงานต่างๆ โดยผ่านกระบวนการในการช่วยงานวิจัยประเภทใด เคยใช้เครื่องมืออะไรบ้าง เคย focus group ด้วยตัวเอง หรือเคยทำอะไรบ้างในลักษณะที่เป็นงานเชิงปฏิบัติการ พบว่าตลาดต้องการคนที่มีความรู้ในเชิงกระบวนการ แบบปฏิบัติการงานวิจัยเชิงปฏิบัติการมากขึ้น เพราะฉะนั้นตรงนี้คิดว่าชุดโครงการนี้สามารถช่วยให้สถาบันราชภัฏก้าวล้ำหลาย ๆ สถาบันวิชาการได้มากขึ้น และแปลงอุปสรรคที่เคยมีให้เป็นจริงได้

ดิฉันเป็นวิทยากรให้โครงการพัฒนาชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ทำเรื่อง PAR ดิฉันเคยมีส่วนร่วมในการดูแลนักศึกษาปริญญาโท ทั้งชาวออสเตรเลีย ชาวญี่ปุ่น ซึ่งเน้นการใช้ PAR และพบว่าไม่ใช่เรื่องง่าย ในเรื่องความสามารถของชาวบ้านให้ปรับตัวเพื่อคุณภาพของตนเองภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ นักศึกษาต้องใช้เวลาพอสมควรในการเรียนรู้เรื่องกระบวนการ วิธีการ ต้องมีความรู้ลึกพอสมควรในชุมชน ถึงจะนำ PAR ในการคิดร่วมกับชุมชนได้ สามารถคิดแผนที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงร่วมกัน แต่กว่าจะถึงจุดนั้นพบว่าใช้เวลานานพอสมควร และถ้านักศึกษาต้องการจบเร็ว อาจต้องขอยกขอบเขตเรื่องที่จะต้องศึกษา และพื้นที่ที่จะใช้เท่าไร เพราะอาจไม่จบภายในเวลาที่ต้องการและไม่แน่ใจว่าชุดโครงการนี้เป็นลักษณะคล้ายโปรแกรมระยะยาวซึ่งเป็นการค่อยๆ ถอยออกไปเรื่อยๆ ระหว่างนักศึกษาหรือไม่ เพราะกระบวนการ PAR ในชุมชนนั้นไม่สามารถจบภายในปีเดียว ภายในหนึ่งปีอาจอยู่ในช่วงของการเรียนรู้ ถ้าจะให้เกิด action ต้องมีฐานพอสมควร ต้องมีการตัดสินใจร่วมกันว่าเป็นลักษณะใดถ้าจะให้ชุมชนได้ประโยชน์เหมือนที่เรากำหนดเป้าหมาย ซึ่งต้องต่อเนื่องพอสมควรหรือต่อเชื่อมกันระหว่างแต่ละชุดนักศึกษา ตรงนี้อาจเป็นระบบโครงการบริหารวิจัยในการทำ PAR ของสถาบันราชภัฏที่จะได้ขึ้นมา

เรื่องชั้นการศึกษาบริบทชุมชน การสร้างเสริมศักยภาพในการพัฒนาแผนแบบมีส่วนร่วมขั้นทดลองดำเนินปฏิบัติการแบบเตรียมบินจะเป็นแบบใด แต่ถ้าจะให้มันเป็นระยะยาวต้องใช้เวลาหลายปีพอสมควรจึงเป็น PAR และอีกส่วนหนึ่งที่พบบรรยากาศในทีม ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา นักวิจัยที่เป็นนักศึกษา ชาวบ้าน ซึ่งความดีใจหรือล้มเหลวของงานเป็นความสำเร็จของทีม ไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะกับทางนักศึกษาที่ทำได้ดีเท่านั้น แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทีม ซึ่งตรงนี้ก็คิดว่าต้องมีลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เรื่องกระบวนการ ต้องมีการพัฒนาในทีมที่ชัดเจน เช่น เรื่องที่ทีมงานควรรู้ โดยเฉพาะเรื่องแนวคิด หรือกระบวนการ วิธีการ เพราะถ้าไม่เข้าใจ หรือไม่ชัดเจน จะเป็นปัญหาเบื้องต้นทำให้งานช้าและไม่ชัดเจนไปตลอด สรุป คือ ต้องเริ่มทำเรื่องพัฒนาทีม ต้องชัดเจนเรื่องแนวคิดและวิธีการตั้งแต่ต้น จึงจะทำให้งานชัดเจน

ผู้เข้าร่วมประชุม

ดิฉันขออนุญาตพูดสองเรื่อง เรื่องแรกเป็นภาพใหญ่ที่อาจารย์สมคิดและวิทยากรได้ให้รายละเอียดชัดเจน คือ กระบวนการบัณฑิตศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศ ประเด็นแรกเรื่องความเป็นมาโครงการทุกโครงการนี้ ประเด็นที่สอง ขอสรุปให้ท่านเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการเชิงซ้อนซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย

ประสบการณ์ประมาณ 20 ปี ดิฉันอยู่กับคลังจุลทัศน์ ต่องูลินทรีย์ สอนนักศึกษาพยาบาล แต่ทำวิจัยสองเรื่องที่ต้องออกจากห้อง LAB เข้าชุมชนสอน และมีโอกาสทำวิจัย PAR ร่วมกับนักวิจัยประเทศฮอลแลนด์ เนเธอร์แลนด์ สถาบันเทคนิคโนโลยีแห่งเอเชียกับชาวเยอรมัน ซึ่งดิฉันได้เรียนรู้ระบบของประเทศเหล่านั้น

และขณะนี้ได้ทำงานกับมหาวิทยาลัยไทยมีโอกาสดูเห็นความแตกต่าง และนำประสบการณ์เรื่อง PAR มาใช้ ดิฉันกลับมาเมืองไทยและอาสาสมัครทำรายการเพื่อผู้หูฉึ่งรู้เรื่อง HIV แพร่ระบาดอย่างไร ทำวิจัยประเด็นผู้หูฉึ่ง ที่ย่าสุดดิฉันคาดการณ์ เมื่อปี 2530 ให้กระทรวงสาธารณสุขว่าต้องป้องกันที่ครอบครัว ซึ่งตอนนั้นเอดส์อยู่ในกลุ่มโสเภณี เกย์ และวัยรุ่น ดิฉันศึกษาทางสังคมศาสตร์และจิตวิทยา และทราบว่าต้องใช้เทคนิค PAR ดิฉันทำงานวิจัยบำบัดน้ำเสียสุกรโดยใช้จุลินทรีย์บำบัด ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยออกแบบงานวิจัยแบบ PAR ซึ่งประสบความสำเร็จ สามารถบำบัดน้ำเสียประสิทธิภาพ 99 % เกษตรกรทำได้ 50 เพราะฉะนั้นงานวิจัยแบบ PAR เราต้องกระโดดเข้าไปหาเอง และสิ่งที่เราทุ่มเททำงานวิจัย เสียเงิน เสียเวลา นั่นคือ ประสบการณ์

ดิฉันทำงานกับสถาบันราชภัฏเมื่อต้นปี 2545 คือ เริ่มทำโครงการธุรกิจชุมชนสถาบันราชภัฏโดยใช้การวิจัยแบบ PAR ซึ่งช่วงกลางปี 2546 มีงบประมาณ เรื่องการท่องเที่ยวในท้องถิ่น 85 ล้านบาท ซึ่งในการตั้งงบประมาณอยากทำแบบ PAR แต่ไม่มีโอกาส จึงร่วมกันคิดสืบกว่าคน มีอาจารย์ปรีชา อาจารย์อนันต์ อาจารย์จิตราภา ช่วยคิด ช่วยเขียน วิเคราะห์ศักยภาพ บทบาทสถาบันราชภัฏ ศักยภาพ ยุทธศาสตร์ และนโยบาย ว่ามีทิศทางการอย่างไร และเขียนออกมา 11 โครงการ

จากที่เราทราบว่าสถาบันราชภัฏจะเป็นมหาวิทยาลัย เรื่องงานวิจัยของบัณฑิตศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเราพบว่างานวิจัยนี้ส่วนใหญ่ไม่มีความหลากหลาย ตอนอยู่ต่างประเทศคนเรียนปริญญาโทและปริญญาเอก คือ คนทำงานและทำวิทยานิพนธ์ โดยที่ professor จะรับงานจากอุตสาหกรรมหรือจากรัฐบาล เช่น ใต้โจทย์ใหญ่ เรื่องสิ่งแวดล้อม ว่าคาบน้ำมันจะทำอย่างไร ก็ต้องแตกโจทย์ แล้วให้ปริญญาโทและปริญญาเอกทำ

บทบาทของสถาบันราชภัฏ คือ ทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น คือ เราจะใช้กระบวนการวิทยานิพนธ์ได้อย่างไรที่เป็นประโยชน์ เพราะท่านที่เป็นนักศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์ ถ้าเราออกแบบให้ดีเราสามารถเป็นคลังสมองของท้องถิ่นได้ และในงานวิจัยนั้นเราใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการทำงานทุกเรื่อง และไม่ต้องถามว่าจบหรือยัง トラบใดที่เรายังทำงานอยู่เราวิจัยเป็นเครื่องมือทำงานตลอดเวลา บางคนแบ่ง นี่คือ บริการชุมชน นี่คือ การวิจัยซึ่งไม่ต้องแบ่ง เพราะเป็นกระบวนการเดียวกันได้

ในการออกแบบกระบวนการของบัณฑิต ขณะนี้มีเรื่องของยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และเรื่องงบประมาณซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะถ้าไม่คิดเรื่องยุทธศาสตร์ เรื่องงบประมาณก็ไม่ได้เช่นกัน ที่เราทำตรงนี้ต้องเกี่ยวเนื่องกัน คือ ต้องเกี่ยวกับบริบทสภาพภายนอกของรัฐบาล โดยให้ยุทธศาสตร์จังหวัด และฐานความรู้ มาใช้ในกระบวนการวิจัย ซึ่งใช้โอกาสดังนี้ให้กระบวนการบัณฑิตเป็นคลังสมองท้องถิ่น เช่น โปรแกรมปริญญาโทยุทธศาสตร์การพัฒนา ถ้าเราออกแบบดี สามารถนำไปรณรงค์พัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดร่วมกับผู้ว่าได้ ซึ่งการรับนักศึกษาที่ตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชน พัฒนาด้านเกษตร ซึ่งคนเหล่านี้เป็นคนที่จะเป็นคนทำงานให้จังหวัด ใช้กระบวนการบัณฑิตศึกษาทำงานร่วมกับผู้ว่า ซึ่งนี่คือ ที่ต่างประเทศเขาเรียนโดยเขาหัวกระเป๋ามาเรียนกลับบ้านไปก็มีครอบครัว คือ การมาเรียนเหมือนกับมาทำงานแล้วผลผลิตจากบัณฑิตศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จริง เป็นเรื่องคุณภาพจริง ๆ

ดิฉันเข้าร่วมประชุมนานาชาติ เป็นทั้งผู้นำเสนอและผู้เข้าร่วมฟัง สังเกตเห็นว่าสังคมนานาชาติ เขาใช้เวทีวิชาการเรียกว่าประชุม inference เพื่อให้สาธารณะเป็นกระจกวัฒนธรรม เขาไม่เสียเวลาประชุมนานาชาติ เขานำเสนอ 15 นาที แต่ทำวิจัย 30 ปี และมีคนรอตั้งคำถาม ซึ่งเราต้องชัดเจนในการตอบสาธารณะ คือ งานเราต้องพัฒนาโจทย์วิจัยอยู่บนสภาพความจริง ที่สามารถใช้งานได้

ดิฉันคิดว่างานตรงนี้เราสามารถมองได้หลายระดับ ในกระบวนการวิจัยไม่จำเป็นต้อง PAR เสมอไป บางจุดเราอาจใช้งานวิจัยเชิงปริมาณที่ตอบคำถามได้ดีกว่า น่าเชื่อถือกว่า อาจศึกษานักสถิติหลายรูปแบบ เพราะเราไม่ได้ใช้ PAR เป็นนายเราแต่เราใช้ PAR ให้เป็นประโยชน์

สรุป ชุดโครงการเป็นภาพเชิงซ้อน ขณะนี้เราพูดถึงกระบวนการวิจัย PAR ซึ่งเป็นมิติหนึ่ง มิติที่สอง คือ เรื่องการบริหารการจัดการงานวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการเสนอโครงการพัฒนา โครงการการติดตามหรือการรายงานความก้าวหน้าต่างๆ ซึ่งใช้เทคนิค PAR โดยคิดร่วมกัน และมิติที่สาม คือ ความรู้เชิงสังเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพรวมของกระบวนการ

การจัดการวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตศึกษาของอุดมศึกษาขณะนี้เราทำนำร่อง โดยกลไกของเครือข่ายสถาบันราชภัฏ เรื่องระดับต่างๆนั้น นักวิจัย นักศึกษาปริญญาโท อาจมองในระดับโครงการ แต่ถ้าอาจารย์ต้องมองระดับองค์กร ระดับคณะว่าท่านจะบริหารงานอย่างไร ต้องมองระดับโครงการ ซึ่งจะตอบโจทย์ของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือของประเทศได้ คือ ต้องเข้าใจภาพเชิงซ้อน เพื่อทราบว่าอยู่ในระดับและมิติใด ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก

ดร.จิตรภา กุณชาบุตร

ที่อาจารย์ยุพิน โพธิ์วิทย์ ถามถึงขั้นตอนกระบวนการพิจารณาว่าทำอย่างไร ขอกราบเรียน ในการพิจารณาเลือกโครงการ มีการอ่านหลายรอบ และผ่านการพิจารณาจากกรรมการสี่ถึงห้าครั้ง ในระหว่างการพิจารณาจะดึงโครงการที่คิดว่าน่าจะทำได้มาทำ workshop และการพิจารณาโดยคณะกรรมการทุกครั้งโปร่งใส และเราได้แจกเอกสารคืนให้เฉพาะสถาบันของท่านซึ่งมีลายเซ็นของท่านประธาน คือ รศ.ดร.ปริญญา จินดาประเสริฐ และผู้ร่วมพิจารณา เพราะฉะนั้นข้อมูลทั้งหลายเป็นข้อมูลที่ผ่านมาการกลั่นกรองไม่ใช่คนใดคนหนึ่ง

เงินจำนวน 8,300,000 บาท ให้แต่ละโครงการ 4,100,000 บาท อีก 4,200,000 บาท ใช้ในส่วนกระบวนการการพัฒนาในระดับภูมิภาค ในเรื่องการติดตามประเมินผลและเรื่องการจัดประชุม รายงานความก้าวหน้า เหลือไว้ส่วนกลาง 100,000 บาท ซึ่งไม่พอเพราะต้องหัก 5 % ให้สถาบันราชภัฏ เก็บโครงการ เราขอยืมดึงออกมา 100,000 บาท และเสนอ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พิจารณาเงินที่ได้มาทุกบาททุกสตางค์

เนื่องจากโครงการเป็นโครงการเชิงลึก กระบวนการในการพัฒนาโครงการเป็นสิ่งที่ต้องทำ เพื่อประโยชน์เหมือนเป็นสิ่งที่น่าทึ่ง เพราะฉะนั้นแม้ว่างประมาณแผ่นดินอาจไม่มีพอ แต่ท่านสามารถใช้เงินทางสถาบันได้ โดยกระบวนการที่เราเชิญท่านผู้บริหารเพราะต้องการให้ท่าน support ตรงนี้ และขอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการ support ด้วย หากโครงการที่ท่านพัฒนาแล้ว แต่ยังไม่ได้ปีนี้อาจเริ่มต้นทำ international workshop ซึ่งเป็นเวทีให้ท่านนำเสนอในบริบทที่ท่านศึกษา เพราะฉะนั้นอยากให้อาจารย์นำ comment ไปอ่านว่าควรปรับ

หรือไม่ อย่างไร พงษ์นี้เข้ามานำเสนอก่อนคุณเควิต บรรยาย ส่วนท่านวิทยากรขออนุญาตให้ท่าน comment เป็นรายโครงการ

ในเรื่องที่หลายท่านเป็นห่วงนักศึกษา คือ เรื่องกระบวนการ PAR ที่ รศ.ชวณ เพชรแก้ว พูดว่าท่านอธิการบดีบางท่าน บอกว่าคิดฉันทำให้สถาบันเสียรายได้ที่เสนอแนะให้นักศึกษาทำงาน มากและให้อ่านมาก ทำให้นักศึกษาไม่อยากเรียน เพราะกลัวไม่จบ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของวิทยานิพนธ์ คือ นักศึกษาไม่อ่าน แต่เรียนเพื่อได้ปริญญา

ขอยกตัวอย่าง นักศึกษาสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งคิดฉันรับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยใช้ PAR ซึ่งนักศึกษามีความตั้งใจสูง และเมื่อเป็นที่ปรึกษาทำ PAR คิดฉันอุทิศเวลาลงพื้นที่กับ นักศึกษา ซึ่งคิดฉันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักศึกษา และยอมรับว่ามีความหวัง เพราะนักศึกษาไม่เร่ง ของจบเร็ว เขาขอให้ชาวบ้านได้ประโยชน์เนื่องจากเขาเป็นนักการเมืองด้วย เพราะฉะนั้นเขาอยาก พัฒนาท้องถิ่นของเขา นับว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่เรามีความภูมิใจ

เรื่องงบประมาณ คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา ท่านเป็นห่วง สำหรับโครงการที่พัฒนาอาจมี ความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากกว่าที่อาจารย์เขียนไว้ ทางเราต้องหาทางช่วย และท่านได้ร่วม ประชุมที่จังหวัดสงขลา ซึ่งอธิการบดีท่านบอกว่าเงินวิจัยของสงขลามีนอกพอสมควร ท่านยินดีให้ หากโครงการวิจัยนั้นผ่านการรับรองของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นหลักประกัน และจะให้งบประมาณ ตามสมควร

คุณวุฒิพงษ์

ผมชื่อวุฒิพงษ์ เป็นนักศึกษานิพนธ์โท ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา และเจ้าหน้าที่ฝ่าย แผนงานการเกษตร สำนักงานเกษตร จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ กำหนดยุทธศาสตร์การผลิตข้าวในเขตจตุรูปที่คืน จังหวัดพิษณุโลก

ผมอยากให้มีโครงการแบบ PAR ในสถาบันราชภัฏ ด้วยเหตุผลว่าประเทศไทยกำลังอาศัย ความรักและความสามัคคี ในการแก้ไขปัญหาระดับประเทศจนถึงระดับรากหญ้า ซึ่งมีความจำเป็น ต้องใช้ PAR และในระบบราชการเช่นกัน ในขณะนี้ทำแล้วถึงแม้จะรวบรัดบ้าง แต่มีความพยายาม ซึ่ง ในส่วนนี้ ดร.จิตราภา คุณชลบุตร บอกว่าสถาบันราชภัฏและสี่กรม หากทำแผนพัฒนาตำบล ปี 2546 2547 และ 2548 จะต้องใช้แผนปฏิบัติการ PAR เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นระดับตำบล โดยมีนักวิจัย นักวิชาการสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่อยู่ในท้องถิ่นรวมทั้งข้าราชการที่เป็นผู้ปฏิบัติซึ่งอาจรู้บ้างไม่รู้บ้าง

ศึกษาอ่านเองบ้าง ถ้านักศึกษาเป็นข้าราชการที่ทำงานและเรียนด้วย ควรมีภาคบังคับแต่ไม่ควร บังคับมาก ควรให้เหตุผลสอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล แบบบูรณาการ

เรื่องยุทธศาสตร์มีความจำเป็นที่สถาบันราชภัฏควรทำเป็นกระบวนการ คือ มีการวิเคราะห์ ปัญหา มีการวิเคราะห์ศักยภาพต่างๆ และควรมีความสอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งทางคณะกรรมการ ควรให้การสนับสนุนสถาบันราชภัฏทุกแห่งที่กำลังจะดำเนินการในส่วนนี้ครับ

คุณสุวัฒน์

ผมสุวัฒน์ จากลำปาง จากที่พึ่งท่านวิทยากร ในประเด็นเรื่องงานวิจัย เรื่องการเผยแพร่ ปรากฏการณ์ และกลไกต่างๆ ซึ่งผมขอแสดงความคิดเห็นและขอเรียนถามแนวทางเพิ่มเติมจาก ท่านวิทยากร คือ จากที่ได้สัมผัสกับองค์กรชาวบ้านและพื้นที่หลายจังหวัดในเรื่องของยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด ในส่วนภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง เสี่ยงที่สะท้อนจากพี่น้องชาวบ้าน คือ ยุทธศาสตร์ของท่านผู้ว่า CEO ทั้งหมด คือ ขาดการมีส่วนร่วมขององค์กรชาวบ้าน และบางยุทธศาสตร์ ไม่สนองความต้องการที่เป็นจริง โดยต้องทำตามนั้นไปก่อนแล้วจึงเพิ่มการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน เข้ามาตอนหลัง จากประเด็นนี้ สรุปว่าในส่วนองค์กรชาวบ้าน ต้องการให้มีการเพิ่มกระบวนการมี ส่วนร่วมขององค์กรชาวบ้านหรือภาคประชาชน ทุกชั้นตอนทุกระดับ

ผมได้ยื่นทางวิทยากรท่านหนึ่งพูดถึงยุทธศาสตร์จังหวัด เรื่องการมีกระบวนการหรือวิธีการ ที่จะให้สถาบันราชภัฏได้ใช้กระบวนการวิจัยหรือวิธีการวิจัยให้เป็นฐานองค์ความรู้แก่จังหวัด ผมอยากฟังคำถามหรือข้อเสนอคือว่าในส่วนของฐานความรู้ตรงนี้มีอะไรที่สามารถเอื้อต่อ ยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งตัวนั้นจะมีงบประมาณที่ออกมาตามรายปี 2547 และ 2548 นับว่าเป็น โอกาส อีกช่องทางหนึ่งของสถาบันราชภัฏ และผมขอให้ท่านวิทยากรช่วยเพิ่มเติมเป็นข้อเสนอแนะให้แก พวกเรานะครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขณะนี้เรามีชุดระบบบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบันราชภัฏ หนึ่งชุด ซึ่งชุดโครงการนี้ ท่านผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เริ่มตั้งแต่ เดือน พฤศจิกายน 2545 และดำเนินการมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเครือข่ายสถาบันราชภัฏได้รับงบประมาณจากแผ่นดิน และ ทราบว่าขณะนี้จังหวัดหลายจังหวัด เชิญท่านอธิการบดีพูดคุยเรื่องยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งกลไกตรงนี้ คิฉินทราบจากหลายสถาบัน เช่น ที่สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ อธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักวิจัย และ ท่านรศ.ชวน เพชรแก้ว ร่วมกันทำงานวางยุทธศาสตร์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เคยสนับสนุนการใช้งานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ของจังหวัด ซึ่งหลายจังหวัดประสบความสำเร็จ เช่น กรณีของ ดร.ฉัตรนภา ที่วิจัยท้องถิ่น 5-6 ปี โดยใช้งานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้จังหวัดเป็นฐานในการทำงาน และทำงานแบบ PAR ด้วย มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งภาคอุตสาหกรรม หอการค้า ประชาชน และภาครัฐ โดยเริ่มจากการเข้าใจจังหวัดของเราทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีโครงการใหญ่ชื่อ Resource mating และ Screen mating งบประมาณห้าสิบล้าน และก่อนที่คุณปรองชน จะพ้นตำแหน่ง ดร.อารีย์ จัดให้อีกหกสิบล้าน ในเรื่อง Resource mating คือ ฐานข้อมูลของฐานทรัพยากร ของทั่วประเทศ และเครือข่ายอุดมศึกษาทางภาคเหนือ โดยมีมหาวิทยาลัยแม่โจ้และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ทำเป็นเครือข่าย และเรื่อง Screen mating เป็นเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเริ่มต้นจากการศึกษาจากนักวิชาการที่มองเข้าไปในท้องถิ่น เราสามารถที่จะทำเสริมมองจากข้างในออกมาใช้กระบวนการ PAR และไม่จำเป็นต้องระดับปริญญาโท

ตัวอย่าง ระดับปริญญาตรี ดิฉันอาสาไปสอนที่สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ เข้าไปพัฒนาตรวจวิจัยท้องถิ่นที่ภาคกลาง และเป็นอาจารย์สอน ประธานอบค. ประธานกลุ่มแม่บ้าน โดยใช้ห้องเรียนสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับกระบวนการวิจัย และใช้สถานการณ์ในท้องถิ่น ใช้กระบวนการวิจัยแก้ปัญหา ใช้กระบวนการเรียนการสอนในชั้น โดยให้เขาค้นหาสภาพปัญหา สภาพจริงที่เป็นอยู่นำมาวิเคราะห์ การจัดการเรียนการสอนในสถาบันหากมีการจัดการ มีคนสังเคราะห์ ดิฉันคิดว่า ขุมทรัพย์มหาศาลอยู่ที่สถาบันการศึกษา

ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธินิติธำร

การวิจัยที่มีศักยภาพอย่างหนึ่ง คือ PAR จากที่ผมฟังเหมือนเรามีภารกิจที่ซ้อนกันอยู่ และมีสองส่วนที่ผมสนใจ คือ

ส่วนที่หนึ่ง คือ การวิจัยเพื่อแสดงปัญหาและศักยภาพในสถาบันบัณฑิตศึกษาว่ามีอะไร และสามารถพัฒนาอย่างไร ตรงนี้ระบบที่สำคัญ คือ หลักสูตรและการวิจัย ควรเคลื่อนไปด้วยกัน ซึ่งมีวิธีใดให้การวิจัยสามารถเสริมหลักสูตร โดยผลิตผลออกมา คือ สามารถสร้างมหาบัณฑิตที่มีศักยภาพสามารถพัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่สอง คือ ผลผลิตควรเป็นองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาท้องถิ่นหรือจังหวัดได้ แต่ควรเป็นความรู้ที่เป็นแนวปฏิบัติ เป็นความรู้ที่ระดับสูง และมีฐานปฏิบัติลักษณะเดียวกัน หรือมีกระบวนการสร้างศักยภาพให้กับชาวบ้านที่ทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ขณะนี้กลไกที่เราผลิตบัณฑิตในระดับมหาบัณฑิต หรือคุณวุฒิปบัณฑิต ส่วนที่บกร่อง คือ ตัวหลักสูตรหรือตัววิจัยใช่หรือไม่

หากพิจารณาที่ตัวหลักสูตร เราสอนแบบประยุกต์เข้ากับปัญหา หรือเราสร้างหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อความรู้เก่าๆ เรื่องฐานหลักสูตรถ้าไม่คิดการวิจัยคงอ่อนไปด้วย ปัญหาอยู่ตัวที่งานวิจัย ซึ่งอยู่ในระดับอาจารย์ด้วยกันหรือที่พัฒนาไปสู่นักศึกษาที่จะทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ มันเกิดปัญหาอะไรบ้าง สองตัวนี้ควรตั้งเป็นโจทย์การวิจัยสำหรับ in-house research ซึ่งอาจมีตัวประกอบอื่น เช่น in-house เรื่องการเรียนการสอน การจัดการ ขวัญกำลังใจ หรือนโยบายของมหาวิทยาลัย ที่สนับสนุนเพียงพอ โดยที่ in-house คือ กลุ่มคณาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มบัณฑิตศึกษา นักศึกษาระดับปริญญา โท เอก ที่อยู่ร่วมกัน นี่เป็นส่วนหนึ่งที่น่าจะเป็นโจทย์ข้อใหญ่ข้อที่หนึ่ง แม้ว่าจะยังไม่มีคำตอบแต่เป็นการพัฒนาโครงการในการทำโครงการร่วมกัน

ผมยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่หลักสูตรเหมือนขนมชั้น คือ นำวิชาต่างๆ มาวางเรียงเหมือนขนมชั้น เมื่อชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 ได้เรียบร้อยถือว่าจบ ในขณะที่เราสร้างงานวิจัยจำนวนมาก แต่ชาวบ้านยังจนเหมือนเดิม หลักสูตรที่เราสอนกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเป็นเส้นขนาน และผมพยายามคัดหลักสูตร ปรับการวิจัย พิจารณาโจทย์ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เรามีความรู้ความเข้าใจปัญหาเพียงใด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ใช่เกิดในแง่ของเคมี ฟิสิกส์ วัฒนธรรม สหกรณ์ หรือค่านิยมเรื่องบริโภคนิยม ดำรงที่มีอยู่สามารถอธิบายได้หรือไม่

เมื่อปีที่แล้ว ในคณะของผมมีการเปลี่ยนหลักสูตร โดยใช้ keyword สองตัว

keyword ที่หนึ่ง คือ ปัญหาบ้าน

keyword ที่สอง คือ สหสาขาวิชาการ

ซึ่งตกลงปรับหลักสูตร โดยให้ลดการปฏิบัติอีก 20 % แต่ผมไม่เห็นด้วย จึงเสนอให้ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเกษตร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำหลักสูตรขึ้นมา คือ หลักสูตรการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืน โดยให้อาจารย์คณะปฐพีวิทยา คณะมานุษยวิทยา ทำงานและพิจารณาหลักสูตรร่วมกัน ซึ่งก่อนพัฒนาหลักสูตรให้นักศึกษา อาจารย์ ลงไปทำงานที่จังหวัดน่าน และจังหวัดแพร่ จังหวัดละหนึ่งปี เพื่อดูปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านเป็นอย่างไร จัดเฉพาะเรื่องทรัพยากร ซึ่งพบว่าซับซ้อนเกินกว่าเข้าใจ จึงปรับหลักสูตรใหม่โดยผ่านการลงไปทำงานกับหมู่บ้านประมาณ

สามปี กลายเป็นหลักสูตรแรกของประเทศไทยที่สามารถพัฒนาด้วยระยะเวลายาวนานถึงสามปี ซึ่งในรายวิชาหนึ่ง สามารถใช้ทฤษฎีต่างๆประกอบ แต่ในการปรับหลักสูตรครั้งนี้ ในวิชาหนึ่งได้จากการลงพื้นที่ในหมู่บ้าน เมื่อพบปัญหาในหมู่บ้าน พบคำตอบซึ่งอยู่ในหมู่บ้าน และนักศึกษาเข้าใจชีวิตหมู่บ้าน แล้วจึงนำทฤษฎีของชาวต่างชาติมาพิจารณาประกอบว่าทฤษฎีใดสามารถใช้ได้ หรือนำตำราของไทยมาอธิบายอ้างอิง แล้วเปิดหลักสูตรขึ้นมา

การทำงานแบบ PAR สอนนักศึกษาให้รู้ว่า PAR คืออะไร โดยพยายามเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรและการวิจัยเข้าด้วยกัน โดยที่หมู่บ้านกลายเป็นหลักสูตรปริญญา ทำวิจัยตรงนี้ไม่ใช่เพียงแต่เกิดมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่เป็นเรื่องการเกิดความคิด และในส่วนที่มีปัญหา คือ เรื่องนโยบายที่ไม่ได้ทำวิจัยแบบ PAR ที่ตัวหลักสูตร และไม่ทราบว่าโจทย์ In-house ปัญหาเป็นอย่างไร ถ้าหากดีโจทย์ In-house ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้ PAR ประยุกต์ ได้อย่างชัดเจน ผมคิดว่าการออกแบบให้เป็น PPS คงทำไม่ยาก

ส่วนหนึ่งที่สับสน คือ การวิจัยกับชุมชนเป็นคนละส่วน In-house ในส่วนของชุมชนไม่จำเป็นต้องเป็นหมู่บ้านชาวเขา อาจเป็นหมู่บ้านที่จังหวัดลำพูนที่เป็นอุตสาหกรรม หรือนิคมอุตสาหกรรมก็ถือว่าเป็นชุมชน ชุมชนมีความหมายกว้าง ซึ่งเราสามารถเข้าชุมชน เข้าไปใช้กระบวนการวิจัยเพื่อช่วยแก้ปัญหา และช่วยพัฒนาคนในชุมชนได้อย่างไร

ผมเขียนงานชิ้นหนึ่งเจาะที่เรื่องของการวิจัยตั้งแต่การพัฒนาในชุมชน โดยมีเจตนาใหญ่คือ ทำให้นักวิจัย ผู้ว่า CEO แกนนำของชุมชน ให้เป็นหุ้นส่วนในกระบวนการนี้ ซึ่งใช้เวลาสามปี พบปัญหาใหญ่ คือ เราจะทำอะไรในชุมชนซึ่งเป็นโจทย์ที่ให้ชุมชนคิด และอะไรคือปัญหาใหญ่ที่สุดของชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาจากตัวปัญหาและชุมชนสู่การเรียนรู้

ปัญหาในชุมชนมีหลายประเด็น เช่น เรื่องเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ระบบทรัพยากร ระบบการศึกษา การเรียนรู้ วัฒนธรรม บริโภคนิยม พบปัญหาอะไรบ้าง ระบบในเรื่องของสวัสดิการในสังคม เช่น เด็กผู้หญิง ยาเสพติด ทางด้านสาธารณสุข มีปัญหาอะไรบ้าง ระบบบริหารจัดการในกลุ่มองค์กรจัดการอย่างไร เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อย่างไร

การทำ PAR เราคิดเองแล้วทำกับชาวบ้านไม่ได้ เราต้องรู้ว่าในหมู่บ้านกำลังต่อสู้กับปัญหาเรื่องอะไร ซึ่งปัญหา คือ เราพัฒนาในส่วน PPS แยกกันอยู่ บาง PPS ทำเฉพาะ In-house บางชุดโครงการใช้กระบวนการ PAR จริงๆแล้วทำได้ทั้งสองทาง หมายถึง ขณะที่เรากำลังพัฒนาใน In-house เราใช้กระบวนการ PAR และพิจารณาปัญหาภายในหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง หรือปัญหาใดที่เกิดกับ

หลายๆหมู่บ้าน หรือเป็นเรื่องคว้น หรือเรื่องสำคัญมากที่เกิดขึ้นจริง แล้วออกแบบว่าเราสามารถใช่ PAR จัดการอย่างไร

เรื่องนี้มีตัวอย่าง คือ ผมได้งบประมาณจากการวิจัยชุมชนเข้มแข็ง ที่อำเภอคอยสะเกิด ได้รับรางวัลที่ประกวดโดยที่ไม่เข้าใจ เพราะเกิดปัญหา เกิดข้อสงสัยว่าเข้มแข็ง แต่ทำไมยังเป็นหนี้ จากนั้นเมื่อปีที่แล้ว ผมของงบประมาณ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทำเรื่อง การแก้ปัญหาหนี้สินกับหมู่บ้าน โดยผมใช่ PAR แต่ทำเกี่ยวกับ เรื่อง สุขภาพภาคประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการของกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นพรบ.ใหม่ เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผมใช่ PAR เต็มรูปแบบ โดยขอความร่วมมือจาก เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่เกษตร เกษนนำชาวบ้าน และชาวบ้าน รวมทั้งนักวิจัย นักศึกษาปริญญาโทซึ่งเป็นลูกกำนันในหมู่บ้าน โดยทำงานพัฒนาเกี่ยวกับสุขภาพภาคประชาชนอย่างจริงจัง จนกระทั่งเกิดน้ำท่วมภาพเผยแพร่ มีการเดินแอโรบิก จากที่เคยเดินแล้วเลิกล้ม ส่วนเรื่องปัญหาหนี้สิน เมื่อทำงานร่วมกับชาวบ้านผมเป็นเพียงคนคิด เข้าปีที่สี่ผมยังหาทางไม่เจอแต่ได้อะไรมากขึ้น และสิ่งที่น่าสนใจ คือ การสร้างศักยภาพ ในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งเป็นความรู้ที่เราคิดที่ไม่ใช่อู๋นี่ๆ สามารถคืนได้ และหนี้ได้ตลอดเวลา

ฉะนั้นที่ผมไป ผมพบสิ่งต่างๆที่ไม่เหมือนกับที่เรียนมามากมาย และเมื่อนำมาตั้งโจทย์ พบว่าจุดปัญหาที่โครงการผ่านหรือไม่ผ่านอยู่ที่การตั้งโจทย์ ทั้ง In-house และทั้งที่ไปทำงานกับชุมชน ถ้าโจทย์ไม่ชัด การเสนอก็ไม่ชัดหมด คือ ผมไม่แน่ใจว่าคืออะไรระหว่างสองสิ่งนี้ แต่ไม่ต้องกังวล ถ้าโจทย์ชัดเครื่องมือเป็นเรื่องที่สร้างได้ไม่ยาก แต่การตั้งคำถามให้ชัดเราไม่รู้ว่าจะสามารถหาคำตอบได้อย่างไร ซึ่งความไม่ชัดนั้นอยู่ที่การตั้งโจทย์มากกว่าการเลือกเครื่องมือมาใช้

ผู้เข้าร่วมประชุม

โครงการที่เสนอวันนี้ปรับแล้วคล้ายของเดิม แต่ตั้งใจที่ได้มีโอกาสประชุมหลายครั้ง เพราะได้ความรู้เพิ่มขึ้น ส่วนชุดโครงการที่ส่งไปถึงแม้ไม่ได้งบประมาณ แต่เราต้องการทำวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งขอกล่าวถึงความเป็มาในอดีต จากการเปิดภาคการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 จนถึง 2547 มีการเปลี่ยนแปลง คือ เพิ่มสาขา จากหนึ่งสาขาเป็นสามสาขา จำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น แต่กลไกองค์กรไม่เปลี่ยน เพราะระบบของบัณฑิตวิทยาลัย การจัดการบัณฑิตศึกษาไม่ย่งอย่างเครื่องจักร หากไม่มีการพัฒนาระบบการจัดการบัณฑิตศึกษาขึ้นใหม่ คงยากที่จะเปลี่ยนแปลงทั้งตัวจำนวนสาขา จำนวนนักศึกษา กระแสของสถาบันหรือของการศึกษาการเน้นการมีคู่แข่งซึ่งควรเน้นคุณภาพ โดยใช้หลักการวิจัยแบบ PAR

ช่วยให้ระบบคุณภาพของการจัดการบัณฑิตศึกษาดีขึ้น ซึ่งเห็นด้วยว่ามีประโยชน์ แต่จุดอ่อนของตัวสถาบันในแง่ของคนในสถาบัน คือ มีความรู้ความเข้าใจและทักษะไม่เพียงพอ

จากเค้าโครงการที่เขียนมา ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์ TOR ของกระบวนการให้งบประมาณ และการประเมินจากคณะกรรมการ ดิฉันเห็นด้วยทุกประการและต้องการปรับ คือ จากโครงการมีความไม่ชัดเจนหลายจุด เช่น วิธีการวิจัยไม่สามารถชี้ให้เห็นภาพการพัฒนาระบบวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยแบบ PAR ใช้ชุดวิจัยเป็นฐาน มองไม่เห็นภาพการพัฒนาโจทย์ปัญหาตามทิศทางแผนสามปี แต่เราได้แนวทางในการพัฒนา ถึงแม้จะไม่ได้ทุนก็ตาม และจากวัตถุประสงค์สามข้อ ที่เราทำไม่ครบห้าข้อตาม TOR นั้นเราเพิ่มเป็นสี่ข้อ คือ

ข้อที่หนึ่ง เราจะศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริหารจัดการคุณภาพการวิจัยของระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับตั้งระดับอธิการบดี รองอธิการบดีที่ดูแลอาจารย์ที่ทำงานบัณฑิต อาจารย์คณะอนุกรรมการสาขาต่างๆ อาจารย์ผู้สอน ควบคุมวิทยานิพนธ์ ประมาณ 26 แต่ยังไม่มีโอกาสที่แสดงความเห็นต่อระบบบริหารจัดการระดับบัณฑิตศึกษา เพราะกลไกที่ช่วยให้เกิดการรวมความคิดยังไม่มี หากเรามีเทคนิคการวิจัยแบบ PAR จะเพิ่มทักษะของตัวเอง และสามารถใช้เทคนิควิธีการในการระดมความคิดเพื่อการศึกษาปัญหาร่วมกันหลายๆ ฝ่าย อย่างครอบคลุม ซึ่งทำให้เกิดความตระหนักร่วมกัน

ข้อที่สอง คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพการวิจัย โดยเรามีแนวที่จะดำเนินการคือ ให้นำบุคคลข้างต้นจากข้อที่หนึ่งร่วมกันระดมความคิด ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบบริการจัดการคุณภาพบัณฑิตวิทยาลัยอย่างไร ที่เชื้อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นวิจัยของนักศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยกับนักศึกษา ซึ่งจริงๆ แล้วเราเริ่มมีแล้ว เพราะถ้าประเด็นการวิจัยเป็นความต้องการของท้องถิ่น มียุทธศาสตร์ของจังหวัดหรือระดับชาติเป็นตัวแกน อาจได้อรรถความรู้ที่ใหญ่ขึ้น

ข้อที่สาม คือ สามารถดำเนินการเพื่อใช้ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ในส่วนนี้จะดำเนินการทดลองใช้ระบบ โดยสมมติว่าเราผ่านกระบวนการร่วมคิด และร่วมปรับระบบ อาจปรับที่องค์กร และเป้าหมายในส่วนการดำเนินการในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา คือ การสร้างความรู้ที่แท้จริงของท้องถิ่นโดยมีบุคคลอื่นมีส่วนร่วม นักศึกษาได้ใช้กระบวนการวิจัยช่วยให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้

ข้อที่สี่ เพื่อประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ในการประเมินต้องประเมินผู้มีส่วนร่วมในตัวบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป้าหมาย คือ ต้องมีอาจารย์นักวิจัย ที่สามารถเป็นนักจัดการงานวิจัย

ได้ ถ้ายังไม่ได้ต้องพัฒนาในระบบของการได้มาซึ่งประเด็นการวิจัย การมีอาจารย์ไปในพื้นที่เพื่อทำการวิจัยและดูแลนักศึกษาในการทำวิจัยในพื้นที่ และตัวคุณภาพงานวิจัย ประเมินโดยประเมินทุกส่วนพร้อมกัน

การวิจัยแบบ PAR ขณะนี้ดิฉันเองพอรู้จักและขอขอบคุณนักศึกษาที่ให้การเรียนรู้ เพราะนักศึกษาที่เรียนในสาขาพุทธศาสตร์การพัฒนามีงานที่ต้องทำวิจัยแบบ PAR ในพื้นที่ และดิฉันเป็นผู้ดูแลนักศึกษากลุ่มนี้ ดิฉันได้เรียนรู้และฝึกทักษะ ขอขอบคุณโครงการนี้ที่จุดประกายให้กับสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ที่อาจารย์บอกว่าโครงการสร้างพื้นฐานเดิมค่อนข้างดี เมื่อมีการขยายโครงการทำให้มีปัญหาเรื่อง การรับเพิ่มแต่ผมคิดว่าเป็นเรื่องของการจัดการ ถ้ามีปัญหาในการขยายความพร้อมควรใช้กลยุทธ์เข้ามาช่วยโดยการวางแผน ที่เรียกว่า แบบเสนาริการของทหาร คือ นำภารกิจทั้งหมดที่มีและวัตถุประสงค์มาเรียง แล้วพิจารณาเวลาที่เรามีและเวลาที่ถูกจำกัด โดยนำเวลาที่กำหนดตั้งแล้วพิจารณาระยะเวลาที่เรามี ว่าขาดอะไรบ้าง ขาดเงิน ขาดคน ขาดทรัพยากร ขาดสถานที่ ปัญหาคืออะไรและแก้ไข นำมาพิจารณาร่วมกันแล้วจึงแยกเป็นส่วนๆ เพื่อดำเนินการจัดการหาตัวช่วย การหาตัวช่วยได้อย่างไร การจัดการสำคัญมากซึ่งยุทธวิธีในการจัดการ ข้อสำคัญ คือ ต้องรวดเร็ว เพราะมีการแข่งกับเวลาตลอด ขอขอบคุณครับ

รศ.ชวน เพชรแก้ว

ผมพิจารณารายละเอียดโครงการเก่าของอาจารย์ ซึ่งมีผู้รับผิดชอบฝีมือดี หากเปรียบเทียบกับโครงการชิ้นใหม่ หนึ่งในวัตถุประสงค์ใหญ่ของโครงการ ที่เราพูดถึงห้าเรื่องใหญ่ คือ

เรื่องที่หนึ่ง คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

เรื่องที่สอง คือ การพัฒนาโครงการวิจัย

เรื่องที่สาม คือ การพัฒนานักวิจัย หมายถึง อาจารย์ นักศึกษา บุคลากรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่สี่ คือ การสังเคราะห์ การวิเคราะห์งานวิจัย

เรื่องที่ห้า คือ การเผยแพร่

โครงการเดิมของอาจารย์พูดถึง การพัฒนาระบบ การพัฒนามูลฐาน และการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา ทั้งสามเรื่องหากพิจารณาตาม TOR เข้าประเด็นประมาณสามประเด็น การที่อาจารย์ลดประเด็น เหลือการพัฒนาระบบบริหารอย่างเดียว อาจารย์จะทำเรื่องระบบปีหน้าให้เป็น

เรื่อง การพัฒนาโครงการหรือใช้การพัฒนาโครงการให้อยู่ในการพัฒนาระบบอย่างไร ตรงนี้ผมค่อนข้างสงสัย และเสียคายน่ากลัวเพราะทำให้งานเล็กลงมาก เมื่องานเล็กลงจะได้แต่เรื่องการพัฒนา ระบบ ซึ่งการพัฒนาคงต้องมีการพัฒนาระบบ พัฒนาโครงการ และพัฒนานักวิจัยควบคู่กันไป แต่ในแง่การตรวจสอบงาน เราไม่ได้มองที่ระบบอย่างเดียว เราพิจารณาจากงานที่ทำเข้าสู่ระบบโดยพิจารณาจากโครงการ

เรื่องงาน ของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร ที่ประเมินจากของเดิม TOR มีข้อ 1 2 3 แต่ข้อ 4 5 ไม่มี ผมคิดว่าหากอาจารย์นำของเดิม และส่วนการพัฒนาระบบให้มีรายละเอียดต่างๆ จะเห็นภาพที่ใหญ่ขึ้น และผมมองการตรวจระบบ อาจตรวจสอบจากการทำงาน เช่น สมมติมีโครงการวิจัย เราพิจารณาในตัวโครงการวิจัยสามารถบอกได้ว่าระบบบริหารเป็นอย่างไร และทำให้เกิดอะไร ผมอยากให้ อาจารย์ทำอย่างน้อยสามข้อ คือ ระบบบริหาร โครงการ การพัฒนาโครงการ และการพัฒนานักวิจัย

จากประสบการณ์ ผมเห็นช่องว่างซึ่งเป็นปัญหาเชิงระบบที่ไม่จัดการ คือ อธิการบดีให้อำนาจของคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยค่อนข้างสูง ซึ่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยให้อำนาจแก่หัวหน้าโปรแกรมหรือหัวหน้าที่เปิดสามารถจัดการกับนักศึกษาอย่างเต็มที่

ในส่วนของโครงการ ในเมื่ออาจารย์มียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา และอาจารย์ไม่ลำบากใจต่อการให้นักศึกษาเขียนโครงการ ซึ่งในการตั้งยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามาทำโครงการวิจัยนั้น ผมเรียนว่าใน 11 ชุดโครงการ ถ้าพิจารณาในการประชุมที่ผ่านมา เรื่อง การวิจัยเพื่อการพัฒนา ผมได้พูดไว้ชัดเจนว่าถ้าทำชุดโครงการ สามารถสร้างชุดโครงการโดยให้ครอบคลุม เรื่องอาหาร เรื่องผลิตภัณฑ์อาหาร เรื่องการพัฒนาวัตถุดิบในกระบวนการผลิต เรื่องกองทุนหมู่บ้าน เรื่องการปกครองท้องถิ่น เรื่องการพัฒนาท้องถิ่นยั่งยืน หรือยุทธศาสตร์ต่างๆ ซึ่ง ดร.จิตรภา กุณฑลบุตร ได้ขยายความเรื่องนี้ไว้ชัดเจนมาก แต่อาจมีปัญหา คือ ทางสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรมีสิ่งเหล่านี้ให้กระทำหรือไม่ แต่ในประเด็นเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องยาก

เพราะฉะนั้นอาจารย์ทำสามเรื่อง คือ ระบบบริหารจัดการ พัฒนาโครงการวิจัย พัฒนานักวิจัย โดยนำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาทำเป็นชุดโครงการ เหมือนที่สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชทำหรือไม่จำเป็นต้องเหมือน โดยให้นักศึกษานำเรื่องที่สนใจที่จะวิจัยลงท้องถิ่น เพื่อดูท้องถิ่นว่าสนใจหรือไม่ แต่ปัญหา คือ เรื่องเวลาที่ใช้ไม่น้อย เช่น ที่สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชใช้เวลาสามเดือนเพื่อลงท้องถิ่นในการหาโจทย์ปัญหาพร้อมกับท้องถิ่น ซึ่งสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชไม่ได้ตั้งโจทย์ปัญหาเองแต่มาจากท้องถิ่น หากสรุปตามผม ต้องทำอย่างน้อยสามเรื่อง เพราะเรื่องที่สี่ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ และเรื่องที่ห้า การเผยแพร่ เป็นเรื่องที่ตามมาภายหลังตามประเด็นทั้งสามประเด็นซึ่งสามารถเขียนเป็นวัตถุประสงค์ไว้ได้ ขอขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประเด็นที่ชัดเจนซึ่งเป็นประเด็นที่ รศ.ชวน เพชรแก้ว กล่าวถึง คือ เรื่องเนื้อหาของโครงการ ถ้าแบ่งเป็นลักษณะสองกลุ่ม คือ เรื่องการพัฒนาระบบและเรื่องการพัฒนาชุดโครงการวิจัยของนักศึกษา ที่เราต้องการให้มีกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อผลงานวิจัยที่เกิดจากบัณฑิตสามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น และทว่าอย่างไรให้โครงการสามารถเกิดการมีส่วนร่วมทั้งการคิดโจทย์วิจัย ซึ่งในตอนนี้ รศ.ชวน เพชรแก้ว ขยายความมากพอสมควรในเรื่องการได้โจทย์มาอย่างไร และใช้ฐานเดิมของประสบการณ์แต่ละสถาบันราชภัฏ ทั้งของนักศึกษา อาจารย์ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการคิดโจทย์ และการกำหนดพื้นที่ร่วมกันได้อย่างไร

ในเรื่องการแบ่งกลุ่ม เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการแรกอาจสะท้อนถึงโครงการอื่นๆ คือ มีการตั้งคำถามเหมือนกัน และเดิมทีโครงการมีวัตถุประสงค์หลายข้อ แต่ปัจจุบันทำเรื่องการพัฒนาระบบ ซึ่งเน้นเรื่องการพัฒนาระบบก่อน เมื่อระบบชัดเจนนำระบบไปใช้และเมื่อสิ้นสุดโครงการ จะได้ชุดโครงการวิจัยที่บัณฑิตและชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งบางโครงการใช้ระยะเวลาในการเขียนประมาณหนึ่ง โดยมีความเกี่ยวเนื่องในการคิดงานว่าเน้นสิ่งไหนก่อน หรือบางสถาบันสนใจระบบก่อน output และในช่วงพัฒนาระบบ คือ มีระบบในการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยและมีโครงการชุดโครงการของบัณฑิต ซึ่งถือว่าเป็น output ของการสิ้นสุดโครงการใน phase แรกหรือไม่ หรือทางโครงการต้องการให้ทำทั้งสองเรื่อง

ระบบดีหรือไม่ พิจารณาจากการทดลองระบบ โดยการทำการกระบวนการวิจัยคือตัวช่วยทดลอง ซึ่งบางสถาบันอาจมีพื้นฐานประสบการณ์ไม่เท่าเท่ากับพื้นฐานทั้งในเรื่องชุมชนหรือในส่วนขององค์กรสามารถวางแผนสองส่วนนี้อย่างไร ในส่วนตัวพิจารณาวัตถุประสงค์ 5.1 - 5.5 เข้าใจว่าเป็นการแบ่งเป็นสองกลุ่มงาน ดังนี้

5.1 และ 5.2 เรื่อง การพัฒนาระบบ และการพัฒนานักจัดการงานวิจัย นักวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นลักษณะภายในองค์กร

5.3 และ 5.4 เรื่องโครงการวิจัยของบัณฑิต สามารถทำอย่างไรให้มีคุณภาพ มีการมีส่วนร่วม และการนำความรู้ไปใช้ได้จริง

5.5 เรื่อง การเผยแพร่สิ้นสุดโครงการ โดยนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ทั้งในระบบท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับนานาชาติ ซึ่งองค์ความรู้คงไม่ใช่เพียงแค่ความรู้จากงานวิจัย แต่เป็นองค์ความรู้จากการพัฒนาระบบ ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ อาจสังเคราะห์ทั้งเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ

และที่ได้จากการวิจัยของบัณฑิต ในการเผยแพร่สามารถเผยแพร่เรื่องของเนื้อหาที่ได้จากการวิจัย ร่วมกับชุมชน และประสบการณ์ในการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ประเด็น 5.1 และ 5.2 ควรทำก่อนโดยปราศจากงานวิจัยชุดโครงการสนาม โดย overlap ได้แค่ไหน ซึ่งในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับ การ review การทบทวนประสบการณ์ของสถานการณ์นั้นด้วย เพราะฉะนั้นสิ่งที่ยืนยันว่าข้อเสนอโครงการนี้ชัดหรือไม่ โดยส่วนตัวคิดว่า เรื่อง ระบบการบริหารจัดการวิจัยของแต่ละสถาบันมีมากน้อยเพียงใด และในส่วนของบุคลากรมีข้อเด่นหรือข้อด้อยอย่างไร

ในการจัดทำโครงการนี้เพื่อพัฒนานักจัดการงานวิจัย พัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อสามารถให้คำปรึกษาที่ดีขึ้น สามารถจัดการงานวิจัยได้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นในส่วนการ review ข้อมูลเรื่องระบบที่มีอยู่ควรชัดเจนเพื่อนำมาสู่เรื่องการ decide กระบวนการวิธีการว่าสามารถใช้ กระบวนการวิธีการวิจัยอย่างไร ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัย และเมื่อถึงเรื่องการพัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิต เป็นการสรุปว่ามีการจัดการศึกษาที่หลักสูตร มีงานวิจัยจำนวนเท่าไร ซึ่งคิดว่า โครงการส่วนใหญ่มีข้อมูลส่วนนั้นบ้าง แต่ข้อมูลที่ขาดหาย คือ การ review ในส่วนบุคลากรและระบบงานวิจัยที่มีอยู่ในการชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบหรือความจำเป็นที่ต้องพัฒนาบุคลากรขององค์กร ในการทำหน้าที่ และการจัดการเรื่องคุณภาพงานวิจัยแบบ PAR ทำได้อย่างไร

โดยส่วนตัวคิดว่า การมี review ในส่วนบุคลากรที่มีอยู่ว่ามีข้อเด่นและข้อด้อยอย่างไร และการมีที่ปรึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เป็นผู้ชำนาญในเรื่องนั้นเข้ามาเสริมในบางด้าน ซึ่งเป้าหมาย นอกจากมีกระบวนการพัฒนาแล้วในกระบวนการพัฒนาอาจมีข้อจำกัดในส่วนที่ไม่มีประสบการณ์ที่วิจัยอาจเพิ่มในส่วนที่ที่ปรึกษาที่ช่วยเติมเต็มในส่วนที่ขาด เพื่อให้มีมีน้ำหนักร มีความมั่นใจและมีความชัดเจนมากขึ้น เพราะมีผู้รู้เข้ามาเสริม

ผู้เข้าร่วมประชุม

สิ่งหนึ่งที่อยากพูด คือ เริ่มต้นเอกสารสองเล่ม ผมอ่านโดยยึด TOR ว่าต้องการอะไร และอ่านแบบเป็นทีมเดียวกับอาจารย์ ว่าผมอยากได้งานวิจัยต้องทำอะไร สิ่งหนึ่งที่ รศ.ชวณ เพชรแก้ว กล่าวถึง คือ เรื่อง การทำ TOR ให้ได้ต้องทำทั้งห้าข้อ หากพิจารณาตาม TOR ห้าข้อ

ข้อที่ 5 หลายคนรู้สึกว่าเป็นงานใหญ่ ในการเผยแพร่ความรู้สู่ระดับสากล อาจารย์ควรเปลี่ยนเป็นระดับท้องถิ่น โดยเผยแพร่ข้อมูลในระดับท้องถิ่น คือ นำผลการวิจัยชุดโครงการต่างๆ กลับสู่ชุมชน โดยนักวิจัยและนักศึกษาเสนอให้ชุมชนพิจารณาผลงานวิจัยว่าเป็นอย่างไร สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่ เป็นสิ่งที่ชุมชนที่ต้องการจริงหรือไม่ และเชิญหน่วยงานราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รับรู้งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการเผยแพร่ให้ทราบว่าคุณภาพงานวิจัยต้องการ

พัฒนาผลการวิจัย ซึ่งงานวิชาการตรงนี้ให้ประโยชน์กับองค์กรท้องถิ่นอย่างไร หรืออาจารย์จะทำเป็นระดับภาค โดยเผยแพร่ในระดับภาคเหนือก็ได้ ผมว่าไม่จำเป็นต้องถึงระดับสากล ในส่วนของงานตรงนี้หากถึงระดับสากลเป็นเรื่องใหญ่มาก การทำในระดับท้องถิ่นสามารถ support TOR ในข้อ 5 ได้

จากเอกสารเล่มที่ทางกรรมการต้องการ ผมเดาใจกรรมการเขาต้องการสามส่วน คือ

1. การพัฒนาระบบงานวิจัยที่มีคุณภาพหรืองานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งปัจจุบันงานวิจัยแบบ PAR เป็นสิ่งที่สังคมสนใจ เมื่อก่อนใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพราะฉะนั้น ผมเดากรรมการอยากให้เป็นงานวิจัยแบบ PAR

2. การพัฒนางานวิจัยให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น ต้องทำการศึกษาร่วมกับชุมชนจึงจะรู้ว่าชุมชนต้องการอะไร หรืออะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่ชุมชนอยากให้เกิดพัฒนา อาจารย์จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องใช้ PAR

3. การพัฒนานักวิจัย อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรในท้องถิ่น เช่น นักพัฒนาในท้องถิ่น ชาวบ้านที่เป็นผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เข้าไปช่วยพัฒนาให้นักวิจัยรู้จักวิธีการทำการศึกษาศึกษาเพื่อให้ได้สิ่งที่ชุมชนต้องการ โดยเน้นการใช้ PAR เพราะฉะนั้นในการนำเสนอโครงการวิจัย วัตถุประสงค์จะเป็นตามนั้น ระเบียบวิธีวิจัยหรือวิธีการดำเนินงานต้องปรับนำ PAR มาใช้เพื่อพิจารณากระบวนการในการวิจัยว่าใช้เพื่อทำอะไร เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ทั้งห้าข้อซึ่ง PAR ใช้ได้ทุกข้อ แต่อาจารย์สามารถคัดบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วนได้อย่างไร และนำบุคคลเหล่านี้มาทำ PAR ด้วยวิธีใด เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือได้ผลการวิจัยตอบสนองวัตถุประสงค์ 5 ข้อได้

ผู้เข้าร่วมประชุม

จากการพิจารณาระบบประกันคุณภาพตามสถาบันต่างๆ งานที่อ่อนที่สุดของสถาบัน คือ งานวิจัย เนื่องจากนักวิจัยมีการสอนมากและไม่เชี่ยวชาญ เพราะฉะนั้นอาจารย์ควรพยายามผลักดันให้ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยหรืออธิการบดี จัดรูปแบบการใช้ PAR เชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณานำเสนอ และให้ข้อ comment เพื่อให้งานวิจัยพัฒนา แต่การวิจัยมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ซึ่งอาจได้งานวิจัยที่ไม่ละเอียด

ในส่วนของสถาบันราชภัฏเชียงราย งานได้เริ่มต้นจากการเป็นสำนักบัณฑิต ซึ่งเป็นลักษณะงานธุรการ ทำงานเกี่ยวกับงานทะเบียนและการรับสมัคร เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาจึงอยู่ที่ประธานสภาสถาบันราชภัฏในการดำเนินการ ฉะนั้นโครงการวิจัยครั้งแรกที่ทางสภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) ได้ส่งมาให้ ซึ่งในส่วนที่เราสามารถทำได้ คือ การพัฒนาระบบบริหารคุณภาพ

งานวิจัย โดยการวิเคราะห์งานวิจัยปัจจุบันซึ่งมีหลายเล่ม เช่น งานวิจัยที่นักศึกษาทำมีผลอย่างไร และเพื่อศึกษาการนำลักษณะงานวิจัยให้ผู้บริหารการศึกษานำไปใช้ประโยชน์หรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล และข้อมูลจากชุมชน เป้าหมาย คือ ต้องการหัวข้องานวิจัยว่างานวิจัยที่สามารถทำชุดโครงการวิจัยที่เป็นการวิจัยแบบ PAR ได้อย่างไร ซึ่งสิ่งที่เราได้ คือ คู่มือคุณภาพการวิจัย คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา และมีการจัดอบรมอาจารย์ที่ปรึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการนำโครงการวิจัยที่เราได้ศึกษาการวิจัยครั้งนี้มาสร้างชุดโครงการวิจัยให้นักศึกษาทำต่อ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ใน phase แรก ส่วนแรก เราสำรวจความต้องการของท้องถิ่นว่าต้องการอะไร ซึ่งเป้าหมายหลักคือ คู่มือ หัวข้อวิจัย และการอบรม อาจเพราะรายงานที่เขียนไม่ละเอียดจึงทำให้คณะกรรมการพิจารณาเกิดความสับสน เพราะฉะนั้นขอขอบคุณท่านกรรมการที่ให้ข้อเสนอแนะและแนะนำต่างๆ เพื่อนำโครงการไปปรับปรุง ซึ่งอาจไม่ได้ทุนแต่ทำให้เราได้พัฒนาในงานการจัดสำนักบัณฑิตของสถาบันราชภัฏเชียงราย ส่วนที่สอง คือ นำไปประชุมระหว่างประธานสาขา ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับนักศึกษาโดยตรง ที่ทำให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง ซึ่งปัจจุบันมีหลักสูตรต่างๆ เช่น วิจัยและพัฒนาสังคมซึ่งเขาจะลงพื้นที่โดยใช้ PAR ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ดร.ดิทธิษฐ์ ประพุทธินิติสาร

พิจารณาโดยรวมที่แต่ละสถาบันนำเสนออย่างคุณเครือ สำหรับผมเห็นด้วยกับอาจารย์พินิจที่ไม่ต้องเป็นระดับสากล แต่นำไปประยุกต์ใช้ได้ เป็นที่ยอมรับใช้การได้ ที่สถาบันราชภัฏเชียงราย และสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรมีความเห็นเหมือนผมคือ ผมไม่อยากเป็นนักวิจัยตามที่ใครเรียกร้อง แต่ผมอยากเป็นนักวิจัยเพราะผมต้องควรมีส่วนร่วมกับสังคมและชุมชน ต้องการงานเพื่อเด็ก แต่ไม่พอใจตรงที่อาจารย์ไม่ต้องการเงิน ซึ่งการทำงานเงินมีความสำคัญ จำเป็นต้องใช้

กรณีสถาบันราชภัฏเชียงราย มีการเริ่มต้นที่ดีแต่อาจยังไม่คุ้นเคย ซึ่งขยายความ คือ การเริ่มต้นจากโจทย์การวิจัยสามารถเป็นประเด็นใดได้บ้าง ซึ่งของสถาบันราชภัฏเชียงรายอาจเป็น เรื่อง แม่น้ำโขง สังคม เศรษฐกิจ แต่การแก้ปัญหาไม่ทำทุกประเด็น สมมติใช้ เรื่อง แม่น้ำโขง เรื่อง แก้ปัญหาสังคม ดังนั้น อาจารย์ นักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก กำหนด PAR ที่ชุมชน มี out put อย่างต่อเนื่อง ซึ่ง out put สองตัวต้องมีความชัดเจน คือ อาจทำหนึ่งตำบลหรือหนึ่งอำเภอ หรือในชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง ไม่ได้ทำทุกหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง เพราะเชื่อว่ากระบวนการ PAR เป็นการสร้างคนและสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง

การทำ PAR จากในรายการที่มีอยู่ โดยเตรียมคณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบในจังหวัด ซึ่งเรื่องของจังหวัดมีแผนยุทธศาสตร์อยู่แล้ว นำเสียงสะท้อนกับประชาคม ภาพสะท้อนเรื่องสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ เสียงสะท้อนเกี่ยวกับเรื่องปัญหาทางสังคมมา ซึ่งปัจจุบัน เรื่อง การนำภาพสะท้อนของการพัฒนาที่สมบูรณ์ระหว่างที่รัฐบาลจัดการบรรเทาภัยกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม และทำให้ระบบเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายยั่งยืน นี่คือโจทย์ใหญ่ โดยนำมาทำ PAR ก่อนทำ focus group ในส่วน in out ประกอบด้วยอาจารย์ที่สนใจผู้บริหารของสถาบันราชภัฏ นักศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกันพิจารณาวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมา ประเด็น คือ อ่านชิ้นงานและสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา 5 ถึง 10 ปี แต่ไม่ได้อะไรขึ้น เพราะเป็นเบี้ยหัวแตก ตัวอย่าง ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ลองทำแต่ไม่สำเร็จเพราะกลายเป็นจับกลุ่มไม่เกิด impact ทำโดยไม่มีประโยชน์ ซึ่งควรพิจารณาว่าเรามีประสิทธิภาพอย่างไร ตัวหลักสูตรสามารถสร้าง เรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจได้หรือไม่ การวิจัยทั้งอาจารย์ และนักศึกษาที่ผ่านมาเป็นอย่างไร เพื่อกำหนดทิศทางให้ชัดเจน เป็นการวิจัยที่เป็น packet ใหญ่

วิธีที่สองทำ PAR ในชุมชนโดยใช้กระบวนการที่ทำอย่างต่อเนื่องและทำร่วมกัน ซึ่งสามารถเกิดการเรียนรู้ แต่วิธีคือขณะนี้เป็นการมองไปข้างหน้าเกิดเป็นระบบ และ PAR เกิดประโยชน์สองส่วน คือ ใช้กับกลุ่มเราอยู่ในส่วนบน และใช้กับชาวบ้านอยู่ในส่วนล่าง ซึ่งเป็นการทำสองระดับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประเด็น เรื่อง การตั้งโจทย์วิจัย คิดค้นกังวลเรื่องการทำกับชาวบ้าน เมื่อมองระบบยุทธศาสตร์ในพื้นที่การร่วมกับกลไกวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ ควรทราบพื้นที่มีจุดเด่นอะไร และกระบวนการนั้นมีหลายแบบ ในส่วนประเด็นที่ไม่ได้พูดถึง คือ กระบวนการ reclute นักศึกษา มีโอกาสกำหนดนักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาเรียนหรือไม่ และไม่ทราบว่าแต่ละสถาบันราชภัฏ อำนาจอยู่ที่ใด

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในหน่วยงาน เช่น ที่แม่น้ำโขงเราต้องการคนที่ทำประมง โครงการพัฒนาชุมชน โครงการจัดการทรัพยากรน้ำ โครงร่างกฎหมาย ควรมีคนในหลายจุด คิดค้นร่วมกับสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ สาขาพัฒนาชุมชน ซึ่งปีนี้เขากำหนด อสม. เป็นประธานอบค. แต่ไม่ทราบว่ากระบวนการ reclute นักศึกษา ซึ่งค่อนข้างอาศัยกระบวนการวิจัย

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมเห็นด้วยกับ อาจารย์พัชรินทร์ ที่สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร และสถาบันราชภัฏเชียงราย หรืออีกหลายสถาบันต้องการเวลา เพื่อ define ปัญหาท้องถิ่น ซึ่งปัญหาท้องถิ่นของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน ต้องจัดความสำคัญของปัญหา และตรงนี้ต้องการงบประมาณหรือการทำโครงการ เป็นระยะแรกหรือระยะต่อไป

ผมไม่นึกถึง TOR แต่ความเป็นจริงแต่ละแห่งหากไม่สัมพันธ์กับท้องถิ่นจริงๆ ไม่เข้าใจ ปัญหาของท้องถิ่นรวมถึงปัญหาของการ reclute นักศึกษาที่จะเรียนระดับบัณฑิตวิทยาลัย อาจเป็น ปัญหาต่อเนื่อง คือ ปัญหาของท้องถิ่นชุมชนสามารถเรียงลำดับความสำคัญได้หรือไม่ เช่น การเพิ่ม คุณภาพชีวิต การจราจรในเมือง เรื่องมลพิษ ซึ่งเป็นปัญหาท้องถิ่นเทศบาล หากเป็นมุมกว้าง คือ ปัญหาของเกษตรกร เรื่องกล้วยไข่ของจังหวัดกำแพงเพชรหรือแม่น้ำโขงของจังหวัดเชียงราย หรือ ปัญหาที่มาจากประเทศจีนที่เข้าทางจังหวัดเชียงราย ซึ่งต้องการ โครงการวิจัยระดับแรก และอาจมี ระดับสอง ระดับสามต่อมา

ผู้เข้าร่วมประชุม

เนื่องจากเราเป็นคณะหนึ่งในสถาบัน และมีโครงการที่ทำกับสถาบัน คือ โครงการวิจัย พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบัน ดังนั้นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยอาจไม่ต้องออกแรงเอง และอีกชุดหนึ่งซึ่งมีงบประมาณที่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จะสนับสนุนก่อนได้ งบประมาณแผ่นดิน และขณะนี้ พยายามทำงานกับสถาบันราชภัฏ เช่น สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่กรุงเทพมหานคร เริ่มที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ โดยการวิเคราะห์ ประวัติชุมชนเขตพื้นที่ที่เขาอยู่ และประกาศทันที เช่น เรื่องทำเมืองน่าอยู่ เรื่องวัยรุ่น เรื่องยาเสพติด เรื่องท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ต่างๆ

เมื่อสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ร่วมฟังจึง en-define ตัวเอง ค้นหาตัวเอง ศึกษาข้อมูลเดิม ของตัวเอง และจากการประชุม เรื่อง การทำยุทธศาสตร์การวิจัย โดยรอง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย ซึ่งสถาบันราชภัฏสวนสุนันทานั้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ โดยการพัฒนาเกาะ รัตนโกสินทร์ในทุกมิติ เช่น การศึกษา การจัดการคุณภาพการท่องเที่ยว เรื่องอาหารต่างๆ หรือแม้แต่ อาหารคำรับชาววัง ซึ่งมียุทธศาสตร์ของเขาจริงๆ โดยเรื่องนี้บัณฑิตวิทยาลัยเพียงแค่เข้าไปทำงาน ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเป็นผู้ประสาน

เรื่องยุทธศาสตร์ทั้งจังหวัด มีกลไกหนึ่ง คือ เครือข่ายอุดมศึกษาบริหาร โครงการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน โดยทบวงมหาวิทยาลัยหรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ติดตาม เพราะภาคเหนือตอนบนมีอาจารย์เป็นแกนเครือข่าย ภาคเหนือตอนล่างมหาวิทยาลัยนเรศวร

สำนักวิจัยและรองอธิการบดี และมีการ

ภาพรวมยุทธศาสตร์พื้นที่ เป็นลักษณะเพิ่มเติม

อาจารย์หลายท่าน เชื่อมโยงเรื่องฐานประสบการณ์ความรู้ของสถาบันราชภัฏเชียงราย เน้น
มีโครงการที่น่าสนใจมาก และอาจารย์หลายท่านมีทั้งเครือข่าย มีทั้งข้อมูลที่เป็นพื้นฐานโครงการ มี
ลักษณะการระดมสร้างความสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วม นักวิจัย NGO เข้ามาช่วยกำหนดประเด็น
ให้ชัดเจนขึ้น ในส่วนของโครงการ เป็นตัวอย่างของความพยายามของสถาบันที่นำเสนอภาพความตั้งใจ
ในเรื่องการวิเคราะห์ระบบในการพัฒนาระบบเป็นหลัก และ phase ต่อไปคงเป็นเรื่องของงานวิจัย
ในส่วนของแผนอาจต้องพยายามปรับให้เป็น PAR มากขึ้น เพราะจากการพิจารณาวิธีการที่ใช้ตรงนี้ยังไม่
ไม่ใช่ PAR เพราะฉะนั้นควรพิจารณาเรื่องการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือเรื่องการเก็บข้อมูลต่างๆ
สามารถเป็น PAR ได้อย่างไร

ในส่วนขั้นต้นก่อนเรื่องวิธีการและแผนงาน ต้องมีการ review ตั้งแต่ต้น มีการเจรจา
ระหว่างอาจารย์และผู้ที่ทำงานในพื้นที่ จึงสามารถกำหนดประเด็นสำคัญ เนื้อเรื่องสำคัญ กำหนดพื้นที่
คือ การมีฐานประสบการณ์สามารถระบุตั้งแต่ตอนต้นได้ ฉะนั้นจุดเน้นของพื้นที่จะเป็นที่ไหน
ทำเรื่องอะไร และทำกับใครเป็นเรื่องของเวลา และอาจเป็นการตัดสินใจของทีม ซึ่งขึ้นอยู่กับ
การสังเคราะห์ การวิเคราะห์ผลงานวิจัย วิเคราะห์ระบบ และสามารถทำขึ้นได้ หรือสามารถถ่วงระยะเวลาได้
ตรงนี้ต้องมีการปรึกษา หากระยะเวลาหนึ่งปีได้ระบบ สามารถคิดโครงการใหม่ในลักษณะมีส่วนร่วม
กับท้องถิ่นซึ่งอาจใช้ระยะเวลาดีก่อนข้างยาว ซึ่งบางขั้นตอนสามารถทำงานพร้อมกันในสองส่วนได้
และบางขั้นของการพัฒนา สามารถเปิดการทำชุดโครงการที่เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมกับชุมชนขึ้นมาได้

การพัฒนาระบบมิได้หมายความว่าได้คู่มือระบบแล้วจบ ตรงนั้นเป็นลักษณะร่างที่หนึ่งซึ่ง
อาจมีการทดลองใช้และมีการปรับอีก จนระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพจริง เพราะฉะนั้นการทดสอบ
เริ่มจากการจัดการงานวิจัยในระดับชุมชน และประเด็น เรื่อง out put สามารถเกิดหัวข้อวิจัยแบบ TOR
ซึ่งสามารถเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างไร

การใช้ PAR ศึกษาที่ชุมชนนั้น ชุมชนต้องการให้นักวิจัยทำวิจัยหัวข้ออะไรที่เป็น
ประโยชน์กับพวกเขา เพราะความต้องการเขาเองและเป็นปัญหาของเขาเอง ความจำเป็นที่อยากให้มี
การพัฒนาโดยคนท้องถิ่น ดังนั้น หัวข้อควรมาจากชุมชน

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคเหนือ

เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชนบทไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต ”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 9 – 11 กุมภาพันธ์ 2547

ณ สวนบวรียสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคเหนือ
เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชนบทไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต ”
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 9 – 11 กุมภาพันธ์ 2547 ณ สวนบัวรีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่

ในการอภิปรายครั้งนี้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.สุรินดา กาวิชัย

John Hopkin University

ผศ.สมพงษ์ บุญเลิศ

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

ผศ.ดร.สมพงษ์ บุญเลิศ

ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณวิทยากร ทางมหาวิทยาลัยที่มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในวันนี้นี้ผมถือว่าโชคที่ ดร.จิตราภา คุณชลบุตร ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมครั้งนี้

ในช่วงเย็นนี้ ผมขออนุญาตแนะนำ รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร วิทยากรจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนั้นท่านอยู่ที่บัณฑิตวิทยาลัยในส่วนของงานทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วย วันนี้อาจารย์เตรียมสาระที่เป็นประโยชน์ซึ่งผมคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งระยะสั้นระยะยาว โดยเฉพาะเรื่องประกันคุณภาพงานวิจัย และในโอกาสนี้ รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร คงจะได้แบ่งปันประสบการณ์ให้กับพวกเรา ขอเรียนเชิญครับ

รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร

กราบขอบพระคุณ ผศ.สมพงษ์ บุญเลิศ และ ดร.จิตราภา คุณชลบุตร ที่กรุณาให้เกิดความคิดมีโอกาสมานพุดคุยต่อหน้าทุกท่าน จากการที่พุดคุยกันทางโทรศัพท์ผมไม่แน่ใจว่าผมจะพูดได้ตรงกับที่ต้องการหรือไม่ อยากจะเริ่มต้นสักสามเรื่อง และระหว่างการสนทนาสามารถถามหรือถกเถียงได้นะครับ

ประเด็นแรก ผมมีโอกาสเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ประเทศลาว ได้เห็นภาพวิธีการวิจัยภาพหนึ่ง ได้วิธีการเก็บข้อมูลชนิดใหม่ซึ่งไม่คิดว่าใช้ได้ และสิ่งที่ผมได้เห็นเรื่องการวิจัยที่ลาว คือ ผมมีโอกาสได้

เรียนรู้กับบุคลากรท่านหนึ่ง คือ ศ.ดร.มานัส สุวรรณ ซึ่งเป็นคู่หูกัน คู่มือที่ประเทศลาว คือ โครงการ Actual North ของฝรั่งเศส ขอให้พวกเราช่วยโครงการหนึ่ง เรียกว่า การพัฒนาอย่างรอบด้านของประเทศลาว ผมอยู่ที่นั่นเดือนกว่า สิ่งที่ผมเห็น อันแรก คือ ความทุกข์ยากซึ่งเกิดมาอย่างไม่เคยมาก่อน อันที่สอง ถูกกวาดเค็มเป็ดิน ไปในป่าเป็นประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูลอย่างมหาศาล นั่นคือ ในครอบครัวลาว แต่ละครอบครัวนั้นมีสมาชิก รุ่น ศศ.สมพงษ์ บุญเลิศ ประมาณ 17 คน อยู่ที่โน้นโอกาสเป็นสาวน้อยมาก เพราะว่าสิบสี่สิบห้า ก็เป็นนางตั้งแต่เกิด เพราะเขาเรียกอินาง

ที่ประเทศลาวมีครอบครัวมากแต่เวลาเก็บข้อมูลพื้นที่ต่างๆ ผมเดินไปตามเส้นทาง โอภิณิน เส้นทางสายลูกละเบิดที่มาจากเวียดนามเหนือเลาะผ่านลาวลงไปหาเขมร เส้นทางที่ต่อกันเป็นเส้นทาง โอภิณิน กลางบ้าน คือ ลูกละเบิด สิ่งที่พบเห็นที่เหมือนกับบ้านเรา คือ ไม่ให้ผู้หญิงและเด็กยุ่งกับคนแปลกหน้าเพราะการเก็บข้อมูลการประชุมนะไรต่างๆ จะให้เฉพาะผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชาย แต่ก็ยังมีที่แอบตามต้นเสาหมู่บ้านนั้นมีผู้ใหญ่ประมาณ เจ็ดสิบกว่าคน เด็กประมาณสองร้อยกว่า ซึ่งมาจากไหนก็ไม่รู้ เราพบว่าในหมู่บ้านภายในสิบห้าปีถ้า ไม่มีการเยียวยาดูแลรักษาหมู่บ้านนี้จะสลายไปเหลือแต่หลังคา กับบ้านเพราะทุกคนจะตายหมด เนื่องจากอัตราการเกิดสูง แต่ต่ำกว่าอัตราการตาย

เราได้ข้อมูลมากมายและจากการถ่ายรูป โดยถ่ายหมดทุกสัดส่วน ทีละครอบครัว จากนั้นแยกกลุ่มอายุต่ำกว่าสิบขวบและเกินกว่าสิบขวบ แต่เขาไม่รู้อายุเท่าไรรู้แต่ว่าเห็นฝนมาสิบฝน จึงช่วยกันคัดเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบฝนลงมา ตกมากตกน้อยเอาปีที่มันตกพร้อมๆกัน พ่อแม่อีกกลุ่มหนึ่ง ใช้เวลาเก็บข้อมูลประมาณครึ่งชั่วโมง ได้บริบทของลาวบางหมู่บ้าน ไปทำให้ข้อมูลได้ง่ายครับ

การประชุมที่ประเทศลาว ในการจัดเก็บข้อมูล มีลอมเอาไว้ตั้งโต๊ะ มีผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เป็นองค์ประชุมของหมู่บ้าน ในการเคลียพื้นที่เพื่อทำไร่ เข้าเมืองมีหลักเกณฑ์ในการเคลีย คือ ใครมีแสง เอาไปเลย จึงเป็นอย่างนี้ดินสูงสูงกว่าสองสามเท่าตัวขึ้นรถบรรทุกช้ายไปปรเทศเวียดนาม ขวาไปประเทศไทย ดินไม้ก็ค่อยๆ หายไป และสูงที่ไปประเทศเวียดนามเพื่อแลกกับไฟฟ้ามาเลี้ยงเมืองใหญ่จ่ายด้วยกระแสไฟฟ้า แต่เอาสูงเอาทรัพยากรได้ดิน ไปครับ

บ่อน้ำ ต้องให้ชาวต่างชาติมาสร้างให้ยังไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้แม้แต่จะเจอน้ำขึ้นมาใช้ และยูนิเซฟได้แนะนำคัมมน้ำสะอาด ส่วนกลุ่มเด็ก โตขึ้นมาก็ได้แต่เลี้ยงน้อง ไม่ใช่เลี้ยงลูก แต่อีกไม่กี่ปีก็มีครอบครัว เป็นการประชุมไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ครับ ก็จะเห็นชี้ได้ จุดเทียนไขพวกเราเอาไปเองครับ เริ่มมีการตรวจสอบหมู่บ้านว่า แหล่งน้ำมันไปที่ไหน

เราได้เรียนรู้สิ่งหนึ่งที่ประเทศลาวจึงนำมาแบ่งปันกันก็เป็นอย่างไรกันบ้าง และยังมีอีกมากจากประเทศต่าง ๆ ที่ได้มีโอกาสไปร่วมงานวิจัย ผมจะขออนุญาตยกตัวอย่างนะครับ ไม่ได้หมาย

ความว่ารู้ดี ก็ไปอ่านหนังสือมาและได้ทำงานมา ไปเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และขออนุญาตนำมาเล่าสู่กันฟัง แต่หลักการสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการวิจัย

โดยทั่วไปไม่ว่านักวิจัยหรือนักศึกษาที่กำลังทำวิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษา จะไม่ได้ความกระจ่างตรงกันในเรื่องหลักการสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพการวิจัยหรือคุณภาพการวิจัย อาจารย์กับนักศึกษาไม่ค่อยพูดให้ตรงกัน หรือนักวิจัย supervisor ไม่ค่อยรู้ว่าทิศทางกำลังจะไปที่ไหน มีวัตถุประสงค์อย่างไร กรอบแนวคิดเป็นอย่างไร จะอาศัยแนวคิดทฤษฎีอะไรบ้าง สิ่งที่ทำนั้นมีวิธีการวิจัยที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลนักวิเคราะห์ถูกต้องอย่างไรแล้วก็ตามตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ พวกเรามักถกเถียงกันว่าต่างคนต่างทราบ ต่างคนต่างรู้จึงไม่ค่อยบอกกันคนถามก็ไม่กล้าถามคนที่ supervisor ไม่ยอมบอกหรือไม่ค่อยบอกเพราะคิดว่าเขาน่าจะรู้ดี กลายเป็นตัวเป็นปัญหาของการวิจัยนะครับ ยังเป็นชุด โครงการวิจัยที่ทำงานร่วมกันยังเป็นปัญหาใหญ่ถ้าไม่เริ่มต้นนับหนึ่งด้วยกัน

จากประสบการณ์ของผมถ้าจะให้การวิจัยได้ผลดีนั้น สิ่งที่ผมจะพูดกันก่อนในการทำเป็นทีม นั่น คือ เป็นเรื่องอะไร มีคำถามการวิจัยอย่างไร คำถามการวิจัยไม่ใช่ปัญหาของการวิจัย แต่หลายคนเรียกปัญหาวิจัยว่า คือ คำถามว่าอย่างไรที่จะนำไปสู่การตั้งวัตถุประสงค์มันสอดคล้องกันหรือไม่ และคำถามการวิจัยสัมพันธ์กับกรอบแนวคิดหรือไม่ แล้วคำถามจำกัดความของคำถามกับนิยามทั้งหลายมันตรงกันหรือไม่ และที่ตรงกันคำนิยามศัพท์อธิบายความหมายได้หรือไม่ วัดได้หรือไม่ แล้วมีตัวชี้วัดอะไร นี่เป็นสิ่งที่เริ่มต้นถ้าเป็นชุด โครงการวิจัยนะครับ ผมโชคดีที่ได้รับแต่งตั้งสภาวิจัยให้เป็น C ค่อยตรวจงานวิจัยที่จะมาจากหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศ จึงพบว่านี่คือ ปัญหา

องค์ความรู้ของผมในที่นี้ หมายถึง กระบวนทัศน์ต่างๆ ที่เรามอง ผมไปเก็บข้อมูลตอนช่วงประเมินมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเปรียบเทียบกับอีกสิบสองมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ บังเอิญเจอท่านองคมนตรีท่านเกษม ที่ขอนแก่นและได้รับท่านไปประชุมสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านบนรถยนต์ระหว่างเดินทางจากสนามบินไปมหาวิทยาลัย ท่านเขียนในกระดาษให้เห็นว่า ในองค์ความรู้การเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของเรานั้นเปรียบเทียบเหมือนแบ่งแยกเอามาเอง แต่แบ่งแยกเป็นสามกลุ่มใหญ่ๆ คือ สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ แต่ละสาขาจะแตกองค์ความรู้ย่อยภายในกลุ่มของตัวเอง เช่น สาขาแพทย์ ก็แตกองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบของร่างกาย ระบบของฮอร์โมน ระบบของเอนไซม์ คือ ร่างกายคนเราทั้งหมดมีหลายองค์ความรู้ ถ้าเป็นพวกฝ่ายรักษา ฝ่ายดูแลวินิจฉัยโรคก็จะมองในเรื่องต่าง ๆ ฝ่ายยาก็เป็นอีกอย่าง ฝ่ายพยาบาลก็มีองค์ความรู้ ฝ่ายฟัน ก็เป็นเรื่องทันตแพทย์ ฝ่ายจิตแพทย์ก็อีกอย่าง รวมกันเป็นองค์ความรู้ย่อยๆ ถ้ามาร้อยเรียงกันทั้งหมดเป็นองค์ความรู้ใหญ่หนึ่งองค์ความรู้ นั่นคือ องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ สายสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์เราไปแยกมันเป็นสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ถือว่ามีสององค์ความรู้ใหญ่ จากนั้นแต่ละสาขาก็จะมี

องค์ความรู้ย่อย ๆ ของเขาเอง องค์ความรู้รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ด้านภูมิศาสตร์ ภูมิศาสตร์ก็ไปแตกย่อย เป็น CIS คือเรื่องระบบดาวเทียมเข้ามาปนกับจุดต่าง ๆ เพื่อกำหนดจุดที่ตั้งเป็นต้น ทั้งหมดรวมกัน กลายเป็นองค์รวมแห่งองค์ความรู้ นี่เป็นตัวอย่างง่าย ๆ นะครับ

ถ้าองค์ความรู้เป็นอย่างนี้แล้ว ต้องรู้ขณะนั้นงานวิจัยจะช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่อะไรขึ้นบ้าง ถ้าไปซ้ำกับอันเก่าอะไรจะเกิดขึ้น มีคำกล่าวของนักวิจัยรุ่นใหม่เป็นปริญาโท ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ และความพึงพอใจของนายตำรวจต่อการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโรงพัก ความพึงพอใจของภรรยา ตำรวจสัญญาบัตร เหลือตำรวจอีกหลายตำแหน่ง ทั้งประทวน พลตำรวจ พ่อ แม่ เอาทั้งหมด คือ เรื่องเดียวกันแต่ถือว่าเป็นกลุ่มประชากรมีอยู่แยกกลุ่มได้หรือไม่ ไปมองอย่างนั้นงานวิจัยก็ไม่แตก บาง คนบอกว่าเป็นแค่ทะเลาะเถียง ซึ่งความจริงทำไม่ได้ได้เรื่องเดียวแต่มีประชากรมากมาย งานวิจัยบางอย่างอาจวิจัยไม่ได้ ก็ยังมีรายงานออกมาเนะครับ เช่น งานวิจัยเด็กอนุบาล เรื่องเด็กอนุบาลไม่ชอบตั้งใจ เรียนชอบหลับในห้อง ชอบพับกระดาษพุงเล่น ข้อเสนอแนะครูควรตั้งใจสอน

ดังนั้นควรพิจารณาว่าการวิจัยนั้นมันเป็นวิจัยระดับไหน ซึ่งระดับอุดมศึกษาคงต้องมอง องค์ความรู้เนะครับ อันที่สองคือความเหมาะสมของการเรียนรู้ด้านวิจัยระหว่าง super หรือว่าการประชุม ผมมักจะบอกนักศึกษาเสมอระหว่างการสอบเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ดังนั้นถ้ายังไม่จบ การสอบ คือ ส่วนหนึ่งการเรียนการสอน ดังนั้น บรรยากาศของความเป็นครูจะหนีไม่พ้นเรื่องพวกนี้ ในการฝึกความรู้ทักษะของมัน

ทักษะในการออกแบบโครงร่างงานวิจัย การแสวงหาองค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตรงนี้สำคัญว่างานที่เรากำลังทำอยู่นั้นมีใครทำแล้วบ้าง ถ้าทำแล้วเขาตอบว่าอย่างไร ใกล้เคียงคำตอบ หรือคำถามเราหรือไม่ ถ้ายังไม่ตรงใจเราจึงทำต่อ ดังนั้น ตอนที่เห็นหลักการ ความเป็นมา ปัญหา และหลักการวิจัย อยากจะให้คนเขียนเขียนให้ชัดว่ามีใครทำแล้วบ้าง การวิจัยคล้ายการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ต้องลึกมาก บอกว่าใครทำเรื่องใกล้เคียงกับเราบ้าง ส่วนใหญ่จะบอกว่าเนื่องจากไม่เคยมีใคร ทำมาก่อน แต่เมื่อลองค้นพบว่าหลายชิ้น บางคนเถียงว่าเรื่องหมู่บ้านนี้ไม่เคยมีใครทำมา เรื่องหมู่บ้าน ไม่เท่าไร แต่เรื่องประเด็นมักจะคล้ายกัน ดังนั้นต้องไปหาใหม่

การกำหนดปัญหาการวิจัย ที่ผมได้กราบเรียนปัญหาการวิจัยควรจะไปนำไปสู่การเขียน วัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งจะต้องชัดและการกำหนดตัวแปรการวิจัยมันจะบ่งบอกอยู่ในวัตถุประสงค์ แล้วจึงมาตั้งสมมติฐานการวิจัย การกำหนดขอบเขตแนวคิดการวิจัย การกำหนดกรอบแนวคิด ผม ขออนุญาตเอามะพร้าวห้าวอีกลูกมาช่วยสวน ผมมักจะมองทำการวิจัยง่าย ๆ เป็นงานสามใบหรือเหรียญ สามเหรียญเรียงกัน ทำเป็นจุด เพราะว่าจุดหนึ่งเหรียญตีบาทจะเป็นตัวแทนของการเติมเต็มไปด้วย แนวคิดทฤษฎีการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นับจากนั้นเราจะมองถึงกรอบแนวคิดการวิจัยแบบที่สร้างมา ซึ่งจะ

สะท้อนภาพปัญหาของการวิจัยต่างๆ ออกมาอยู่ในเหรียญสิบบาท เมื่อค่อย ๆ บรรจงลากเส้นโค้งไป
หาเวทีที่อยากจะศึกษา ในเวตินั้นเองจะแสดงถึงบริบทแล้วนำกรอบแนวคิดไปพบกับเวตินั้น ทาบ
ได้อย่างไร นั่นคือ เส้นที่บรรจงวาด methodology วิธีการวิจัย พื้นที่ประชากร กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่าง
การสุ่มตัวผู้ลักษณะประชากร แล้ว design เครื่องมือให้เหมาะสมกับลักษณะคนที่เป็ประชากรและ
กลุ่มตัวอย่างเหล่านั้น design เสร็จแล้วก็ไป test จนกระทั่งได้ข้อมูลที่ดีที่สุด เพื่อหาความเชื่อมั่น หา
ความคงเส้นคงวา เมื่อเราหาสิ่งต่างๆ แล้วจึงเขียนพัฒนาเป็นเครื่องมือสำหรับไปเก็บข้อมูล แล้วนำมา
วิเคราะห์ แปลผล มุ่งไปหาเหรียญหนึ่งบาทที่ข้อย่อยข้างล่าง นั่นคือ การเขียนรายละเอียดงานเขียน
หนึ่งบทสามบทหกบท แล้วแต่หน่วยงานไหนกำหนดที่จะให้เงินจะทำอะไรให้โยงเส้นกลับไปหาแนวคิด
และกรอบแนวคิดครบสามวันเมื่อโครงการวิจัยค่อนข้างจะมีคุณค่า การวิจัย คือ การมองอย่าง
เหรียญสามเหรียญ คือ แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยเกี่ยวข้องแล้วโยง methodology ไปหาเวทีจะทำ แล้ว
จึงดึงลงมาจุดๆหนึ่ง นั่นคือ การหารายงาน

ผมขออนุญาตยกตัวอย่าง หลายท่านเป็นคนทางเหนือรู้จักถั่วเน่าแคบหรือไม่ ถ้าขาดตัวนี้
เหมือนขาดกะปิ มันเป็นกะปิของทางภาคเหนือโดยเฉพาะกลุ่มไทยใหญ่ในภาคเหนือตอนบนจะมี
หลายคนทานน้ำพริกอ่อน ทานน้ำเงี้ยว ถ้าเป็นทางเหนือจะใส่ถั่วเน่า รสชาดบูด ๆ ยังไงพิกล แต่
อะไรเหมือนกับมันไม่ใช่คนทำ ทำฟืนปลอมหล่นลงไปคนหาถั่วก็คนให้มันเข้าที่เข้าทางมีครบยื่นซื้อ
ขนมจีนฟืนปลอมป้าแก่หล่นหาดั้งนานแถวแตกไปหมดเพราะเห็นตักฟืนปลอมขึ้นมา

มุมมองในองค์ความรู้ ในการเดินเข้าไปชุมชนหนึ่งมันบอกไม่ได้ว่าประชาชนใช้วิชาอะไร
ในการดำรงชีวิตอยู่ จะใช้ 4P หรือวิธีการไสยศาสตร์ หรือจะใช้อะไรก็ไม่ทราบ แต่สิ่งหนึ่งที่จะช่วยได้
คือ การมองอย่างถั่วเน่าแคบ คือ ถั่วเน่าที่วิจัยมององค์รวมได้ด้วยหลากหลาย กระบวนการผลิต
พวกถนอมถั่วเหลืองด้วยการล้างให้ดีเอาไปนึ่งแล้วก็เอาไปไม้ ไปผสมกับเครื่องเทศต่างๆ แล้วแต่
สูตรครอบครัวใครครอบครัวมัน ไซ้ไหมครบแล้วเอามาใส่ไม้หนีบแบนๆ เสร็จแล้วก็ดึงเอาวางแปะ
บนตะแกรงแล้วพึ่งลมให้แห้งมันก็จะกรอบขึ้นมา นี่คือ กระบวนการผลิตแต่กระบวนการขาย พวก
4P มองตัวนี้ คือ product มันต้องคุณภาพ การันตีได้ มีความหลากหลายได้ยังไง ยังไม่หลากหลาย
ไม่เหมือนกับ นางเล็ด คือ ข้าวแตนสมัยก่อนอันเท่าห้วงยางที่เขาโยนเล่นกัน แต่ปัจจุบันเครื่องมือ
การบินไทย อาจารย์มาบรรยายโดนแจกอันเท่าปลายนิ้วก็ยังมีง่าอีกสามเม็ดวางข้างบน จากห้วงยาง
กลายเป็นเท่าปลายนิ้วมือ แล้วก็มีคุณค่าแพงด้วย นี่คือ product นี่คือ นักธุรกิจเข้าไปด้วย แต่ถ้า
นักคหกรรมไปดู ก็อีกอย่างหนึ่ง ถั่วเน่ากับนักเคมีเข้าไปดูไปตรวจสอบว่ามีเม็ทโควาซีรัคซึ่งทำ
ให้เกิดความอร่อยหรือไม่ ฝ่ายปรัชญาจะมองถึงภาวะแห่งการทดแทน การถ่ายทอดภูมิปัญญา
องค์ความรู้ ซึ่งถ่ายทอดกันมา มองไปโน้น อีกพวกหนึ่งจะมองเรื่องการทดแทน การเพิ่มมูลค่าของสินค้า
หรือเรื่อง ถั่วเน่าแคบแผ่นเดียวมองได้อย่างหลากหลาย นั่นคือ เป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้จาก
ถั่วเน่าแคบแผ่นนั้นมีนักวิจัยคนใดจะเข้าไป เปรียบเสมือนกับที่ลำพูนมีอยู่หมู่บ้านหนึ่งชื่อหนองเงือก

แต่ภาษาที่นั่นเขาเรียก หนองเงือก เป็นภาษาห่อ่ง เป็นภาษาชนิดหนึ่งของที่นั่นและมีตามเส้นทาง
ลำน้ำกวาง ตั้งแต่หมู่บ้านห่อ่งมาถึงสันกำแพงทะเลไปถึงเชียงราย ห่อ่ง มาจากทางคอนเหนือของ
พม่าที่เรียกว่าเก็บผักไผ่ อย่างไรก็ตามที่หนองเงือก เป็นแหล่งผลิตผ้าที่สวยงาม ถ้าวัยสูงอายุใส่แล้ว
จะทำให้หนุ่มสาวชื่น อายุต่ำลง เพราะว่ามีความสุข ตรงนั้นจะมีนักวิชาการเราทดลองดูใครจะ
ไปได้บ้างถามนักศึกษามอง ได้ก็อย่างเอาตัวเนาแคบมาจำลองกับหนองเงือกในเวทีกอนเซท

ที่พูดเหรียญสิบบาท เรามาจำลองลงเวทีกองเงือกเหมือนกับเวทีกองสอน ในเรื่องของ
ตัวเนาแคบ พวกคหกรรมพวกไปโอไปได้หรือไม่ เรื่องกระบวนการข้อมสีก้า การไม่ใช่สารเคมี แต่ว่า
สารเคมีที่ไม่ใช่ธรรมชาติมันก็มีสารเคมีอยู่ในตัวของมันเองที่ไม่เป็นสารพิษ พวกบริหารธุรกิจใช้
4P ไปจับอีกเหมือนกัน พวกการศึกษาออกโรงเรียนไปดูการกล่อมเกล่าในสังคมกระบวนการเรียนรู้
การถ่ายทอดอีกพวกนักปรัชญาไปดูฟังฟอรัมชั้น การปรับเปลี่ยนบุคคลจากคนนี้เป็นอีกลักษณะหนึ่ง
ได้เปลี่ยนจากแนวคิดปรัชญา พุดง่าย ๆ คือ หมาเง่า คนภายนอกเก็บข้อมูลมากมายจนจำไม่ได้ เอาใจ
เจ้านายนะครับ เป็นแนวคิดหนึ่งของการกำหนด เป็นเรื่องของการกำหนดขอบเขตการวิจัย

เรื่องของการกำหนดขอบเขตการวิจัย ผมบอกนักศึกษาถ้าจะกำหนดภาคี ได้ 4 อย่าง
ปรับปรุงพื้นที่เท่าไร ประชากรมีกี่คนและมีใครเป็นบ้าง ใครมีการกำหนด limit และมีขอบเขตเนื้อหาที่
สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ขอบเขต ระหว่างเวลาการวิเคราะห์ขอบเขตไม่ใช่เวลา คนมักจะมองไปเป็น
แผนการวิจัยพระพุทธเจ้าศึกษาประวัติศาสตร์ตามประเพณี ประวัติศาสตร์ของนคร ใช้เวลาสามร้อยกว่าปี นี่
คือ ขอบเขตระยะเวลา ถ้าแผนการวิจัยนำประเด็นมาใส่แล้วใช้เวลามาคำนวณ การออกแบบการ
เก็บข้อมูล การวิเคราะห์ การเขียนรายงาน การเบิกเงินรายงานงวด ส่วนใหญ่จะนำมาปนกัน เหมือน
กับประชากรกลุ่มตัวอย่างมาปนเป็นหยคน้ำหยดหนึ่ง ซึ่งอย่างนั้นเป็นเทคนิคการเก็บ วิธีการเก็บข้อมูล ผมเคย
เก็บง่าย ๆ วงกลมวงหนึ่งนำวัตถุประสงค์มาตั้ง วัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งมาตั้ง แดกมา 1.1 วัตถุประสงค์ย่อย ๆ
แตกมาจากเป็น 1.1.1 คำถามย่อย ๆ ที่หนึ่งของประเด็นนั้น 1.1.2 ประเด็นที่หนึ่ง
ประเด็นที่สอง ประเด็นที่สาม แล้วนำวงกลมเข้า ทำลูกศรประเด็นนี้จะใช้เครื่องมืออะไร ประเด็น 1.2
เราคืออาศัยเอกสารครับ

ผมต้องขอบคุณอาจารย์สมหวัง ท่านเขียนหนังสือ เขียนบทความของการวิจัย ผมชอบในการพูดคุย
ด้วยการวิจัยใหม่ ว่าเป็นระดับไหน อนุบาลหรือบูรณาการภาววิชา โดยห้ามอิงความรู้ของสายการแพทย์
ในระดับดัมเปร์ ดัมเปร์ที่สัมพันธ์กันมีก็ดัมเปร์ เทคนิคการวิจัย ซึ่งการวิจัยไม่จำเป็นต้องซับซ้อน แต่ว่า
สามารถให้ข้อมูลชัดเจนอย่างไร

ในการสอบถาม สอบถามได้ทุกกระทรวงมีกระดาษมีหนังสือจำนวนมาก จะถามอะไรก็
อ่านตอบ และมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรว่าถามอะไรไปแล้ว เรียกได้ว่าอีกทั้งคนถามและคนตอบ

แต่การละลายพฤติกรรม เป็นประเพณีของเขา เมื่อเสร็จพิธีกรรมผมจึงเลี้ยงทั้งหมด เพื่อเป็นการ
ขอบคุณที่ได้ให้ข้อมูลอันทรงคุณค่ามากที่สุด เมื่อผมอยากเรียนเชิญเลขาเจ้าเมือง หรือใครต่อใคร
ไปช่วย ผมกำหนดเลย นั่นคือ ผมเลือก ผู้ให้ข้อมูลหลัก แต่ละหน่วยงานไปถึงกี่ตั้งโต๊ะ ใครอยากกิน
เขยลาวหรือเมียร์ลาว เต็มที่เลยสองสามขวดไม่มีเจตนาจะมอมเหล้า แต่เพื่อให้เกิดความรู้ ความเป็น
กันเอง จากนั้นก็จะเก็บข้อมูลตรงนั้นได้เรียบร้อย เจ้าเมืองก็กลายเป็นพี่เป็นน้อง ช่วงนั้นจะได้ข้อมูล
ที่ลึกซึ้งแต่ไม่ได้ไปล้วงลูกในเชิง spy เป็นการมองความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาพื้นที่ของประเทศลาว
ไม่ใช่ไม่ได้แต่เป็นลักษณะเหมือนของไทยเมื่อสมัยแผนสี่แผนห้า คือ แต่ละกระทรวง ทบวง กรม มี
งานเป็นแห่งไปลงพื้นที่ ซึ่งแต่ละแห่งจะข้ามหากันโดยใช้เงินเพียงสลึงเดียวหรือบาทเดียวไม่ได้
ต้องลงมาตั้งดินก่อนเหมือนขึ้นมะพร้าวจะประสานงานบนยอดไม่ได้ ต้องลงจากยอดมะพร้าว คือ
ลงมาคุยข้างล่างก่อน ไม่มีทางที่จะเชื่อมได้ข้างบน ดังนั้น ทำยังไงจะใช้เงินบาทสลึงหนึ่งไปเชื่อมหา
กัน คงจะเปรียบเหมือนรถไฟฟ้าวัดได้คินกับรถไฟฟ้าวัดยี่งองไปลงเชื่อมได้สบาย ไม่
ต้องไปเชื่อมกันข้างล่าง ตรงนี้เป็นลักษณะว่าทำอย่างไรจะเกิดการพัฒนารวมและประสานกันได้

ซึ่งจากงานนี้ก่อให้เกิดงานต่อเนื่องก่อให้เกิดโครงการแพทย์เคลื่อนที่ ตรงนี้เป็นเพราะ
บารมีของเสด็จย่าก่อให้เกิด idea โดยนำ idea นี้ไปลงให้มีของรถฟอร์วิน และรถมอเตอร์ไซด์
ให้แก่หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังหมู่บ้านที่ใกล้จะตายหมดทั้งหมู่บ้านเพราะว่า
กว่าเขาจะออกมาใกล้หนึ่งใช้เวลาประมาณหนึ่งวันกว่าจะออกมา ผมเดินทางหนึ่งวันเต็มๆ เส้นทาง
หลบหลุมตลอด ชาวบ้านอยู่กันอย่างรันทลพอสสมควร จะออกมาซื้อยาต้องออกแต่ชาวมีดมาถึง
โรงพยาบาลตอนเย็นต้องนอนค้างคืน รอคอยเข้าพบหมอได้ยาหนึ่งแผงตามระเบียบราชการเหมือนบ้านเรา
หลังจากนั้นกลับไปอีกเดือนนำแผงยาเปล่ามาโชว์จึงจะได้แผงใหม่ โดยมีลูกเพิ่มขึ้นเป็น 17 คน
จึงไม่มาอีก เหมือนเมื่อก่อนขึ้นอำเภอ ถ้าแบบฟอร์มหมดต้องกลับไปก่อนแล้วมาติดต่อใหม่
แบบฟอร์มมาแล้วให้กรอกคำร้องแล้วกลับไปใหม่จึงมาอีกที ชาวบ้านขึ้นอำเภอต้องถ่อครื่องเท้า
เหมือนเข้าวัด นี่เป็นลักษณะของภาพที่ไปเห็น

วิธีการวัด วัด ได้อย่างไรนั้น ผมจะใช้ตัวห้าตัวง่าย ๆ TTQQP

TT คือ กลุ่มเป้าหมายที่จะให้ข้อมูลได้และทำกับใครไปช่วงเวลาใด

QQ คือ คุณภาพและปริมาณ

P คือ สถานที่

จากนั้นกระจาย ซึ่งช่วยได้มากพอสมควรแล้วจึงแตกหน่วยวัด เรามักถามว่าท่านมีหน่วยวัดอะไร
วัดอะไรเป็นหน่วยในงานวิจัยเก็บข้อมูลนั้น เขาเรียกว่าหน่วยวัด อาจเป็นวัน เป็นเวลา เป็นกิโล หรือ
ว่าเหมาะสมดี คำว่าเหมาะสมหมายความว่าอะไร จะวัดได้อย่างไร หลายคนเขียนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง
ชุมชน อะไร คือ ความเข้มแข็ง วัดได้หรือไม่ อะไรที่แสดงถึงความเข้มแข็ง ที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้

ช่วยเหลือตัวเองได้ ตัดสินใจเองได้ ยินดีและพอใจในสิ่งที่ตัวทำ เป็นต้น ยินดี แปลว่าอะไรอีก ถ้าม
เพื่อจะวัดให้ได้ ไม่เช่นนั้นวัดไม่ได้ ถ้าตอบไม่ได้งานวิจัยนั้นก็ไม่น่าจะเหมาะสม มันจะไม่เกิด
องค์ความรู้ใหม่ มันจะไม่เกิดความรู้ใหม่

จากงานวิจัยที่ได้กระทำมาเวลาตรวจเป็น pure review ให้แก่สภาวิจัยปีหนึ่งก็ส่งมาเป็นครั้งๆ
ส่วนใหญ่เป็นชุดวิจัย จากทุกหน่วยงาน หน่วยงานใดที่จะขอเงินรัฐบาลไทยจะต้องส่งผ่านหน่วยงาน
ของตัวเองไปยังสำนักงบประมาณ สำนักงานงบประมาณจะไม่อนุมัติถ้าไม่ผ่านความเห็นชอบจาก
สภาวิจัย สภาวิจัยก็ตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากทั่วประเทศกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ตรวจและกลั่นกรอง ให้หนึ่งชุด
ตรวจและกลั่นกรองสามคน โดยไม่รู้เลยว่าใครเป็นคู่หูอีกสองคนในชุดนั้น ส่วนกลางจะนำน้ำหนัก
ไปหา weight ชุดนั้น ว่าควรจะได้อะไรบ้าง

เกณฑ์ขั้นที่หนึ่ง ถ้าไม่อยู่ในเกณฑ์ตัดทิ้งทันที ถ้าไม่อยู่ในแผนทิศทางของแผนที่วางไว้ ปี
2546 และปีแผนแต่ละแผน แต่ละปีจะมีมาครบ ในการตัดทิ้งที่จริงคงจะไม่รุนแรง เราก็พิจารณา แต่
เป็นชิ้นงานใหญ่มากในร้อยคะแนนจะมีการคัดเกณฑ์ เอ บี ซี บี คือ ได้รับการชมเชย ซี ก็ชมเชยไป
แต่ไม่ได้เงินให้ชนะครับ นี่คือ phase แรก ซึ่งนำประเทศสู่การพึ่งตนเอง เขาว่าสิ่งที่เราเขียนขณะนี้
มีหรือไม่มี มันเป็นเรื่องสร้างปัญหาเป็นแนวทางเกษตรกรรมชาติที่ยั่งยืนสร้างพฤติกรรมสังคมไทย
ให้พึ่งตนเอง การพัฒนาพลังงานที่เหมาะสมในประเทศไทย สร้างเทคโนโลยี วิธีการใช้เทคโนโลยี
ในประเทศ ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ และระบบการวินิจฉัย ถ้าไม่ใช่ลองพิจารณาว่ามีอีกหรือไม่

ข้อสองนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม
ทรัพยากรเพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าเพิ่มในการแปรรูปผลผลิต มูลค่าเพิ่ม นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดี
อยู่ในสังคมมนุษย์ สังคมเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมดี นี่คือ ระบบส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของประชากร
ระบบสาธารณสุขของประเทศ มลภาวะ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ประชากร สังคมวัฒนธรรม จริยธรรม
มันกว้างครับ อันไหนก็ไรหมด ดังนั้นส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับงานวิจัย ยกตัวอย่างเคยมีงานวิจัย
อยู่เรื่องหนึ่งเป็นของกระทรวงที่ใหญ่กระทรวงหนึ่ง ส่งไปโดยกองซึ่งรับผิดชอบด้านวิธีวิจัย
โดยเฉพาะ แต่เขียนโครงการประมาณยี่สิบล้าน เมื่อก่อนในนั้นบอกว่าจะจัดประชุมสัมมนาอย่างเดียว
เงินประมาณ 70% เป็นของโรงแรม เป็นค่าอาจารย์ เบี้ยเลี้ยง ที่พัก และผลที่ได้จะเกิดความรู้ เมื่อ
พิจารณาแล้วทราบทันทีว่าต้องลดงบ เพราะการประชุมสัมมนา คือ วิธีการหนึ่งในการเก็บข้อมูล
แต่ยังไม่รู้เลยจะเก็บข้อมูลเพื่ออะไร งานนี้จึงลดงบแล้ว เสียขายยี่สิบล้าน เสียขายโอกาสที่ผ่าน
ท่านปลัดกระทรวงเห็นด้วยครับ เพราะว่าไม่ได้พิจารณาในส่วนนี้อาจจะเร่งรีบ

ส่วนคุณภาพงานวิจัย ผมอ่านจากหลายแห่งด้วยกัน คงเป็นเรื่องที่เราทราบกันอยู่ แต่ผม
อ่านคู่มือการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม น่ารักครับเขียนคู่มือไว้ และคู่มือของนักวิจัย คู่มือครู

เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีคู่มือการดำเนินงานวิจัยสถาบัน บอกละเอียดหมดตั้งแต่ปก ตั้งแต่รูป แม้ยาจนกระทั่งตัวอักษร ต้องใช้ถ้าเดินตามนั้นไม่ต้องคิดเลยครับ ทำปกทำอะไรเหมือนกัน แต่ที่คิด คือ เนื้อในจะตอบวัตถุประสงค์หรือไม่

การวิจัย คือ การให้ได้มาซึ่งความรู้ที่เกิดความรู้ใหม่ในรูปของข้อความ รู้เฉพาะกฎ รอทฤษฎี การเสริมเพิ่มเติมองค์แห่งศาสตร์ทั้งหลาย เป็นองค์ความรู้ที่ตนเอง ถ้าเป็นเช่นนั้น คงจะต้องมองว่าจะแบ่งได้เท่าใด ถ้าดูจากสภาพวิจัยก็เป็นการวิจัยพื้นฐาน วิจัยประยุกต์ วิจัยพัฒนา ถ้ามองนักปฏิบัติออกมาเพื่อมองได้กว้างและหลากหลาย คือ การวิจัยเชิงต่างๆ ถ้าไม่มีกฎตายตัวจะต้องเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ คือ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เชิงวิเคราะห์ เชิงทดลอง ถ้าแบ่งตามวิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการอธิบายก็ได้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จะให้ก่อให้เกิดทำไปด้วย คิดไปด้วย แก้ไขไปด้วย ปรับปรุงและเขียนเป็นกระบวนการออกมา นั่นคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ถ้าให้ stakeholder หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มทำไปด้วยแก้ไขไปด้วย ซึมซับความรู้ที่แลกเปลี่ยนกันมา ตามหลักของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม แล้วแต่การจำแนก ซึ่งจะช่วยให้ชี้ชัดขึ้น ไปอีก

คุณภาพการวิจัย จะประกันได้อย่างไร ผมโชคดีได้ดำรงตำแหน่งเป็น รองผอ.สถาบันวิจัยสังคม อยู่พักหนึ่งได้ช่วยกันสร้างในช่วงที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กำลังทำประกันออกมา จึงคุยกับท่านผอ. ท่านบอกว่าจะประกันได้อย่างไรคุณภาพการวิจัย จึงเชิญทั้งมหาวิทยาลัยมาช่วยกันคิด ว่าเราจะประกันได้ ถ้านำ zip model มาจับ นั่นคือ input proposal product ภายใต้บริบทของการวิจัย แต่ละสาขาเราจะต้องควบคุมให้ได้ บังชี้คุณภาพการวิจัยจะมองทั้งด้านองค์กรและการดำเนินการวิจัย องค์กรแห่งนี้มีงานวิจัยที่สมบูรณ์เพียงใดและตัวเนื้อหางานวิจัยนั้นมีคุณภาพเพียงใด จะดูถึง ประโยชน์ของการวิจัยว่ามีประโยชน์ต่อคนวิจัย ประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือหน่วยงานที่ให้ทุนอุดหนุน และคุณสมบัติพื้นฐานผู้เขียนโครงการนั้นมีความรู้บ้างหรือไม่ เรื่องที่จะเกี่ยวข้องกับหลายคน

ผมมีโอกาสได้คุยกับพ่อหลวงจอนิ พ่อหลวงผู้เรื่องลือจบแค่ชั้น ป.6 บัดนี้ท่านได้เป็น สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านพ่อหลวงเวลาไปกรุงเทพนั่งชั้น B พ่อหลวงได้เงิน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ไปทำโครงการวิจัยของกะเหรี่ยง พ่อหลวงก็เขียนหนังสือออกมาแม้เขียนหนังสือไทยไม่ได้แต่มีคนอื่นเขียนให้ บอกเหล่าถึงบริบทกะเหรี่ยง เล่าถึง ลำนำต่างๆ ของการก่อเกิดที่เป็นกฎเป็นบรรทัดฐานของกะเหรี่ยงว่ามาจากพื้นฐานอะไร ซึ่ง ไม่มีใครศึกษาไว้ ถ้าพ่อหลวงจอนิไม่ศึกษา ก็คงไม่มีใครพูดถึงเรื่องนี้

อีกคนหนึ่ง ชูชาติ เป็นนักท่องพงไพรอยู่บนดอย ชูชาติต้องทะเลาะกับชาวบ้านเพราะใน ลุ่มน้ำดอนบน ดอนล่าง จะมีหมู่บ้านตั้งตามลำห้วยซึ่งไหลลงมากว่าจะถึงบ้านชูชาติ ชูชาติก็ได้

กินกล่ำซึ่งมันล้างด้วยสารเคมีปลาตุก แต่โคนน้ำมันยังลอกในเนื้อตัวเอง ชูชาติไม่รู้จะทำยังไงดี จึงปรึกษากันเพื่อแก้ปัญหา ก่อให้เกิดแนวคิดของการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนเพื่อคัดค้านใจแก้ปัญหาด้วยการดำเนินการ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่สรวมกันและติดตามประเมินผล ชูชาติคิดตัวนี้ขึ้นมา ใช้แนวคิดของโคบินชาวเยอรมันซึ่งมาจากแนวคิดการมีส่วนร่วมนั่นเอง แต่ชูชาติมองอีกมุมหนึ่ง ชูชาติก็เปลี่ยนสภาพพลิกผันจากอโมโนคาส การปลูกพืชชนิดเดียวกลายเป็นพืชสวนลักษณะของกุฎโถกชะ ชูชาติก็เลยปล่อยแมงมุมไล่จับ ให้ดูแลกันเองแล้วผลผลิตก็เพิ่มขึ้นและก็มี การคุยกันด้วยเครือข่ายชูชาติเปลี่ยนสภาพกลายเป็นวิทยากรเดินทางไปทั่วประเทศ ฉันทัดฉันนั้นคนที่เขียนโครงการอีกคนหนึ่งแต่ไม่ได้ทำวิจัยเป็นคนไปพูดที่บ้านในเมืองคนนี้เป็น ชาวอีโก้ หมลิมชื่อแก่ เป็นคนน่ารัก มากครับ มีลูกแฝด ชาวอีโก้ถ้ามีลูกแฝดต้องฆ่าทิ้ง โดยการ ใช้เข็มฉีดยาฆ่าครับนี่เป็นกฎของเขา

ผมมีโอกาสประเมินโครงการของครูแดง มูลนิธิพัฒนาบนพื้นที่สูงของครูเดือนใจ ให้ไปประเมินย้อนหลัง 2 ปี ซึ่งข้อมูลเก่าที่เก็บมาไม่มี จึงไปตามเรื่องเพื่อให้ได้ข้อมูล ผมไปอยู่ที่หมู่บ้าน ต้องไปนอนบ้านอีโก้ บ้านลิซอ เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และตอนที่ไปบ้านอาแบ มีหญิงสาวคนหนึ่ง หลังจากคลอดลูก เธอและครอบครัวหนีเข้าป่า อยู่ป่าได้เจ็ดปี พึ่งพาตนเอง กินกับป่าอยู่ป่า ดำรวจตระเวนชายแดน (คชด.) ไปพบจึงนำไปส่งที่หมู่บ้านอย่างเดิม ต่อมาเธอฝันถูก ฝันวัฒนธรรม ประเพณีอีโก้ คัดค้านใจแหกกฎออกมาจับถือศาสนาคริสต์ เพราะมีความเชื่อในศาสนาคริสต์ จึงแยกตัว แต่ยังคงอยู่ในหมู่บ้าน ต่อมาเจ้าแม่กวนอิมเข้ามา หมู่บ้านซึ่งมีอยู่สามสิบสี่สิบหลังคาเรือนแต่มี ห้า ศาสนาอยู่ภายใน เธอจึงได้เป็นผู้แทนกลุ่มสตรีของหมู่บ้าน ได้รับการยกย่องจากตำบล อำเภอ ได้บรรยายที่ต่างๆ และในที่สุดเธอได้เป็นประธานกลุ่มสตรี เป็นผู้นำชุมชน นี่คือ ที่มาแห่งความเป็นผู้นำ ถ้าจะเขียน คือ บนเส้นทางแห่งการเป็นผู้นำชุมชนของอีโก้ นี่เป็นสิ่งที่ขึ้นเขียนโครงการ ไม่จำเป็น เพราะเราเองเป็นคนกำหนดกระบวนการขั้นตอน ซึ่งตัวมันเองต่างหากทำอะไร ที่ไหนอย่างไร

แนวทางการวิเคราะห์โครงการวิจัยที่เราดำเนินการนั้นเป็นส่วนหนึ่ง คือ ที่เขียนมาทั้งหมด เป็นส่วนของงานวิจัยหรือมันสอดคล้องกับชื่อ ที่มา และท่านทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่น แบ่งสรรปันส่วน แบ่งหน้าที่กันอย่างไร เป็นโครงการต่อเนื่องหรือไม่ บางคนเขียนจบภายในปีนี้ บางคนเป็นโครงการ สามปี ปีนี้ได้เท่านี้ก่อน ก็ให้ให้เพราะมองเห็นความสำคัญ และบังเอิญผู้แทนสำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (สกว.) มองเห็นความสำคัญแล้วมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็เคยให้ นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการจัดอบรมนักวิจัย คือ อาจารย์หน้าใหม่บุคลากรหน้าใหม่ 60-70 คน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่จะอบรมก็จะให้เงินไปตรงนี้ จึงเกิดหลักการให้ตัดงบประมาณปีละ 10% จากเงินของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำหนดว่ารายได้ 10 % ของเงินรายได้ คือ ค่าทอมทั้งหลาย จะ ต้องตั้งไว้เป็นงบวิจัยสนับสนุน การหาเงิน คือ ใครไปรับงานข้างนอกต้องให้ 3 % มาลงตรงนี้ คณะได้ 5 % รวมเป็น 8 % ซึ่งเราก็ไม่เหลือเท่าไร ในส่วนของ 8 % จริงก็คืนครับ เรานำเงินเดือน แบ่งส่วนหนึ่งของท่านไปทำ งานวิจัยที่ท่านพิมพ์เป็นงานของหลวงแต่ผลกลับมา คือ นำไปใช้ใน

การเรียนการสอนอยู่เสมอ ความสำคัญและที่มาของปัญหาจุดนี้ เราจะมองว่ามันสำคัญเพียงไหน ถ้าไม่มีโครงการนี้จะเดือดร้อนหรือไม่และปัญหาชัดเจนหรือไม่ ประโยชน์จะตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ถ้าสนับสนุนไปแล้วมีโอกาสเป็นไปได้อย่างไร

โครงการควรจะจบภายในเวลาที่กำหนด และถ้าตรงเวลาก็ไม่ใช่นักวิจัยหลายคนว่าอย่างนั้น หมดยกกำหนดส่งแล้วขอต่ออีกหกเดือน ครบหกเดือนขอต่ออีกเป็นอย่างนี้ นักวิจัยควรพยายามตรงเวลา บางคนคำนวณขอบเขตกว้างเกินไป บางคนก็เก็บข้อมูลได้ไม่หมด ส่วนซ้ำซ้อนและการประสาน ประโยชน์ ความเกี่ยวเนื่องความสัมพันธ์กับหน่วยงานกับโครงการวิจัยอื่นๆ มีหรือไม่ โดยเฉพาะ หลักเกณฑ์การควบคุมคุณภาพการวิจัยและการประเมินผลงานวิจัยนั้น มีนักวิจัยหลายท่านและ อาจารย์ทั้งหลายบอกว่าให้ใช้ชีวิตสหาย ให้เป็นพวกเดียวกัน อย่าไปมองเป็นคนละพวกในการ ตรวจสอบงาน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยมองหลักการต่างๆ หรืออาจใช้ใจความเหมาะสม คำอธิบายอธิบายเพิ่มเติม มีการประเมินหน่วยงานด้วยการให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน

มีนักศึกษาคนปริญญาโท ไปเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ เขาบอกว่าหนูจะต้องทำอะไร ผม บอกว่า เข้าหมู่บ้านโดยให้เป็นผู้เรียนรู้อย่างทำตัวเป็นนักศึกษาปริญญาโท เพราะมันแตกแยกไปจาก ชุมชน ควรให้เป็นส่วนหนึ่ง มีชาวบ้าน คือ ครูผู้ให้ข้อมูล เริ่มค้นอย่าไปกินของเขาอย่าไปล้มทับเขา ไปแชร์กับเขา และเขาถามผมอีกว่าหนูจะต้องไปนานเท่าไร จนกว่าจะได้ข้อมูลพอใจหรือจน กระทั่งหมาในหมู่บ้านจ่าคุณได้ ผมบอกอย่างนั้น แต่หมาจ่าได้ไม่ได้เป็นเครื่องวัด แต่มันเป็นตัวชี้วัดว่า คุณเข้าบ่อยได้ศึกษาอย่างลุ่มลึก และข้อมูลบางอย่างมันแฝงอยู่ในลำนำนิทานของชาวบ้าน การเข้าไปดูเรื่องเกี่ยวกับ การวิจัยเชิงคุณภาพที่มองทางสังคมและการเคลื่อนไหวภูมิปัญญาต่าง ๆ นักวิจัย ต้องมีส่วนร่วม คือ ชมเขา ให้ข้อคิด หรือบอกเขาว่า อาจารย์ว่าคิดนะถ้าเดิมอีกหน่อยมันจะเป็นจุดแข็ง ของงานนี้ทีเดียว ถ้าจุดอ่อนตรงนี้แก้ไขได้ต่อไปนี่คงเป็นทุเลย เด็กจะดีใจมาก แต่ถ้ามาดูทำหน้าเคร่ง เหงียงออกทางประตูหน้าต่าง ผมเกือบเห็นครู่กับนักเรียนดีกันนะครับ ดังนั้นผู้ทำต้องการคำชม

การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ของผลการวิจัย ผู้ประเมินเป็นตัวเราเวลาคุยกับลูกศิษย์ ดูคุณภาพการวิจัยจะต้องพยายามให้เกิดลบน้อยที่สุด แต่ให้เกิดผลบวกเชิงสร้างสรรค์ให้มากที่สุดคล้าย ที่ผมได้กราบเรียนว่าชมไว้ก่อนแล้วค่อยติ และก็ไม่มองเชิงเดียวหรือมองชั้นเดียว อาจจะต้องใช้การมอง หลายรูปแบบ เพราะปัญหาบางอย่างมันเป็นปัญหาเชิงซ้อน เช่น ปัญหาความยากจนของรัฐไม่ใช่ ปัญหาการไม่มีสตางค์ ถ้ามองในเชิงของหลักการพัฒนาชุมชนมันเป็นเรื่องของความไม่รู้ ความเจ็บป่วย ความยากจนมันเกี่ยวกัน หรือปัญหาความยากจนอาจจะไปซ้อนกับปัญหาเรื่องการจัดการที่ดินทำกิน หรือปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาเชิงซ้อน จึงควรมองหลายๆด้าน หรือการเก็บข้อมูลได้ไม่มากพอ อาจจะเพราะว่ามองข้อมูลด้านเดียวก็ได้ และควรมีกระบวนการที่โปร่งใสครับ

ดังนั้นงานวิจัยจะมองเป็นมิติ มิติด้านระเบียบวิธีวิจัย บางคนโดยเฉพาะระเบียบอย่างเดียวหรือมองด้านจริยธรรม การวิจัยนี้มันเป็นจริยธรรมหรือไม่ เคยมีนักศึกษาปริญญาโทคนหนึ่ง จะไปเก็บข้อมูลที่ อำเภอสามเงา เพื่อตรวจสอบว่าเมื่อให้การฝึกอบรมแก่ประชาชนที่ปลูกกล้วยไข่ที่ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก เรื่องของการลดการใช้สารเคมี อยากจะรู้ว่าหลังจากนั้นอีก 1 เดือนจะมีการใช้สารเคมีอีกหรือไม่ ก็จะขออนุญาตไปเจาะเลือดตรวจ การนำเลือดเขาไปตรวจต้องเป็นสาธารณสุขอำเภอจึงจะมีสิทธิ์ที่จะเจาะได้ เราจึงห้าม ถ้าเช่นนั้น ขอให้ชาวบ้านมาตรวจเองแล้วกัน ในที่สุดก็ใช้วิธีเจาะเลือดจริงๆ แล้วก็พบว่าหลังฝึกอบรมแล้ว สารเคมีตกค้างในเลือดก็มีสูงเท่ากับครั้งแรก ซึ่งการ โคนเจาะเลือดสองครั้ง เป็นการวิจัยกับจริยธรรมที่ดูยากเหมือนกัน

มิติด้านความรู้จริยธรรม ผมเคยส่งแบบสอบถามไปที่คณะพยาบาล เกือบเดือนแล้วไม่ตอบ ผมส่งไปใหม่ปรากฏว่าหนังสือแจ้งมาแล้วก็ส่งระเบียบถ่ายซีดีอกที่เกี่ยวข้องมาทางด้านการแพทย์เกี่ยวกับทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ คือ ถ้าจะให้ข้อมูลจะต้องให้ส่งโครงการวิจัยของเราไปประกอบการตามระเบียบ มีหนังสือจากหน่วยงานยืนยันว่าข้อมูลเหล่านี้จะไปใช้อะไรบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับจริยธรรม

การวิจัยมีหลากหลาย มิติด้านความรู้ มิติด้านประโยชน์ เราจะไม่มองด้านเดียว ผมคิดว่าการพัฒนาคุณภาพการวิจัยที่ท่านกำลังทำอยู่ในฐานะที่จะเป็นอาจารย์หรืออาจารย์ดูแลควบคุมการวิจัยจากประสบการณ์ผมก็จะมองอย่างนี้ครับ

รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร

ที่ผมพูดตอนต้นว่าวัตถุประสงค์แต่ละข้อนั้น ผมจะให้ลูกศิษย์แตกออกมาเป็นวัตถุประสงค์ย่อยและประเด็นคำถาม หลังจากนั้นคิดว่าเครื่องมือใดจะเหมาะสม ตั้งแต่ PRA การประเมินชุมชนอย่างมีส่วนร่วมหรือประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือแบบสัมภาษณ์ หรือประเด็นวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร หรือ focus group หรือประเด็นทางวิทยาศาสตร์ ประเด็นวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งจะเอาไป M กับทางด้านสังคมศาสตร์ที่ผมได้เดิมนะครับ ได้มีโอกาสไปทำโครงการ G ร่วมกับองค์การอาหารและยา (อย.) และให้มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นแกนนำและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้มหาลัยขอนแก่น คูแลภาคอีสาน และทางผมกับมหาวิทยาลัยช่วยกัน อาจจะร่วมงานกับมหาวิทยาลัยนเรศวร และสถาบันราชภัฏที่เกี่ยวข้องเพื่อดูแลในภาคเหนือทั้งหมด ว่าในการประเมินโครงการ และจากชายแดน เป็นอย่างไรบ้างจะได้ตั้งเกณฑ์ไว้ ซึ่งอีกไม่นานเกณฑ์ตัวแรกออกมาในเรื่องของตลาดสะอาด คงจะมีการระดมกันล้างตลาดอย่างมหาศาล สะอาด คือ แห้ง ไม่เหม็น ไม่มีหมา ไม่มีแมว ไม่มีแมลงสาป หรือมีน้อย และยอมรับ คือ เกณฑ์มาตรฐานไม่มี 100% ไม่มีแมลงสาป ไม่แฉะ ไม่เหม็น ไม่มีเศษขยะ นี่คือ เกณฑ์มาตรฐาน เกณฑ์ที่ยอมรับได้ลดมาสัก 40 % ในช่วงแรกแล้วค่อยขยับขึ้นจนกระทั่งครบในกำหนดสองครั้ง ทุก อบต. ทุกเทศบาล ร่วมกันล้างตลาด ซึ่งผม

ทั้งมองการวิเคราะห์ผสมผสานกันทางวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับภาคปฏิบัติและในเชิงวิทยาศาสตร์
ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ดร.สุรินดา กาวิชัย

เท่าที่ฟัง รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัต ได้จุดประกายความคิดหนึ่งเกี่ยวกับ เรื่องถั่วเน่าแคบ
พอดีตัวเองเป็นคนเห็นชอบทานน้ำเงี้ยว น้ำพริกอ่อน พวกนี้จะมีถั่วเน่าแคบเป็นส่วนผสมอยู่ด้วย
ถ้ามองงานวิจัยนะค่ะ เหมือนกับถั่วเน่าแคบ ที่อาจารย์ให้เรามองว่าถั่วเน่าแคบแผ่นหนึ่งสามารถมอง
ได้หลายๆแง่ ก็เหมือนงานวิจัย งานวิจัยชิ้นที่เราจะมองหลายแง่มุม เพราะฉะนั้นการคิดงานวิจัยถ้า
อาจารย์คิดมางานหนึ่งอาจมีนักศึกษาหลาย ๆ คน เข้ามาช่วย แล้วแต่ละคนมองในแง่มุมหนึ่ง ซึ่งตรงนี้
มองถึงการวิจัยแบบร่วมสาขา เพราะฉะนั้น อาจเป็นการเริ่มต้นให้เด็กทำงานวิจัยร่วมสาขาดังแต่เริ่มต้น
คือ งานวิจัยที่ให้เด็กร่วมทำวิจัยด้วย และให้เด็กแต่ละคนมองในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง ในส่วนอาจารย์
ก็นำแง่มุมเหล่านั้นมารวมเป็น project วิจัยที่ใหญ่ คิดค้นทำงานทางด้านระดับชาติ และทำงานวิจัย
เกี่ยวกับ โรคเอดส์ ดังนั้นขอขอบคุณอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้

สมมติเรามีงานวิจัยงานหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง HIV กับคนที่ติดยาเสพติด ถ้าสมมติว่า
กลุ่มที่เราศึกษาเป็นผู้ใช้ยาเสพติดเพราะเรามีงานวิจัยตรงนี้ แล้วก็ให้นักศึกษามาร่วมทำกับเรา
ประมาณสองสามคน ให้มาร่วมคิดมาร่วมช่วยกันตั้งแต่ต้นเหมือนที่ รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัต พูดไว้
ซึ่งคนหนึ่งอาจจะศึกษาในแง่ของผู้ใช้ยาเสพติดโดยวิธีการฉีดยา อีกคนอาจจะศึกษาเกี่ยวกับผู้ที่ใช้ยาบ้า
อีกแง่มุมหนึ่งอาจจะ โคนในแง่ของคนที่ใช้ยาเสพติดเขาไปตรวจหาการติดเชื้อ HIV หรือไม่
ถั่วเน่าแคบแผ่นหนึ่งเราสามารถมองได้สามแง่มุม เรานำแง่มุมสามแง่มุมมารวมกันแล้วสร้างเป็น
งานวิจัยงานชิ้นหนึ่ง เราจะเห็นว่ากลุ่มผู้ที่เราจะวิจัยก็จะเป็นกลุ่มที่ลักษณะคล้าย ๆ กัน ตรงนี้อาจ
เป็นสิ่งที่เราสามารถนำไปทำเป็นงานวิจัยใหญ่ขึ้นได้ สำหรับวิธีการวิจัย ระเบียบวิจัย หรือแง่มุมต่างๆ
รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัต ท่านได้พูดให้เราฟังเป็นสิ่งที่ดีมาก

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมขออนุญาตถามอาจารย์นะค่ะ สมมติว่าอาจารย์รับ project วิจัยใหญ่มาสัก project หนึ่ง
และเป็นลูกศิษย์สักห้าหกคน อาจารย์มีแนวคิดอย่างไรที่จะแบ่งงาน project ใหญ่นี้ให้ลูกศิษย์ร่วมทำ
แล้วแนวทางการควบคุมคุณภาพงานวิจัยให้ได้ตามที่พึงประสงค์ได้อย่างไร

ผู้เข้าร่วมประชุม

ถ้าเรามีลูกศิษย์ห้าคนนะค่ะ เราอาจมีงานวิจัยงานหนึ่งที่เราจะคิดขึ้นมา เราจะให้แต่ละคนคิดแง่มุมมองของตัวเองมาแล้วเริ่มเขียน PPS ตั้งแต่ต้น โดยไม่เขียนร่วมกัน เพราะฉะนั้นนักศึกษาจะเขียน PPS ของตัวเองตั้งแต่ต้น อาจารย์ก็จะนำ PPS เหล่านั้นมาอ่าน และร่วมกันคุยกันว่าส่วนใดที่เราสามารถแชร์กันได้บ้าง ร่วมกันได้บ้าง หลังจากนั้นมันจะเป็น project ใหญ่ขึ้นมา อย่าง project ใหญ่ตรงนี้ เรามีโครงการ PPS เรียบร้อยแล้ว แล้วเราจะนำ project ใหญ่ให้นักศึกษาอ่าน PPS และให้เขาคิดว่าในนั้นมีแง่มุมอะไรบ้างที่เขาสามารถคิดได้ทำได้แล้วให้เขียน PPS ซ้อนขึ้น

นักศึกษา สามารถให้ข้อมูลแง่คิดต่างๆมากมาย บางครั้งในการทำวิจัยจะให้เขาคิด และเราเป็นผู้ฟัง โดยช่วยเสริมและร่วมกันคิดขึ้นมา ซึ่งบางแง่มุมเราอาจมองไม่เห็น ส่วนการควบคุมงานวิจัยสำหรับนักศึกษา ก็เหมือนกับการควบคุมงานวิจัยทั่วไป คือ ต้องดูคุณภาพ วิธีการของเขา ในการเก็บข้อมูลก็ต้องร่วมมือกัน ในการตอบคำถามงานวิจัยอาจมีแง่คำถามที่มากกว่า แต่มันจะมีอะไรซ้อนกันอยู่ตรงนั้น

ผู้เข้าร่วมประชุม

เรียนวิทยากร ในฐานะที่อาจารย์ผู้รู้ในเรื่องไข้หวัดคนนะค่ะ ขอเรียนถามข้อมูลที่แท้จริงหรือผลกระทบที่จะมีกับความปลอดภัยของชีวิตคนไทย

ผู้เข้าร่วมประชุม

ดิฉันมีไข้หอบและมีไข้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านไข้หวัดนก แต่ได้เรียนระบาคมา ในเรื่องไข้หวัดนก อันตรายที่จะมาสู่พวกเราถ้าเรามีสุขภาพดีกินไก่ที่สุกกึ่งไม่เป็นอะไร แต่สิ่งที่น่ากลัว คือ กลัวเชื้อไวรัสสายพันธุ์นี้กับไวรัสอีกสายพันธุ์หนึ่งซึ่งเป็นไวรัสไข้หวัดใหญ่ธรรมดา จะมีวิวัฒนาการเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่สามารถติดต่อกันคนสู่คนได้ เชื่อว่าองค์การอนามัยโลก หรือ UN กลัวว่ามันจะไปผสมกับปลา และถ้ามันผสมได้จะอันตรายมาก ซึ่งตรงนี้ก็กลัวดีกว่าแก้ เพราะเราไม่รู้ว่ามีไวรัสรุ่นนี้จะผสมกันได้หรือไม่ เหมือนเรื่อง โรคเอดส์ ที่เชื้อไวรัส HIV มี 5-6 สายพันธุ์ ซึ่งแต่ละพันธุ์จะมีสายพันธุ์ E D C ซึ่งสายพันธุ์พวกนี้เมื่อเจอกันมันจะมีวิวัฒนาการเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่แข็งแรง และสามารถที่จะติดต่อกันแล้วก็มีผลต่อร่างกายเร็วขึ้น ยาที่กำจัดมันก็จะยากขึ้น และการสร้างวัคซีนก็จะยากขึ้น สมมติว่าเขาสามารถสร้างวัคซีนป้องกันไวรัส HIV ในสายพันธุ์ B แต่ไม่สามารถที่จะป้องกันสายพันธุ์ E ได้ เราก็ต้องคิดขึ้นมาอีก และถ้าสองตัวมันมีวิวัฒนาการเป็นสายพันธุ์ใหม่ ก็ต้องคิดอีก ซึ่งเหมือนกับไวรัสไข้หวัดใหญ่ แต่แต่ละปีจะต้องสร้างวัคซีนสำหรับไวรัสไข้หวัดใหญ่ขึ้นมาใหม่เรื่อยๆ เพราะแต่ละปีไวรัสตัวนี้ จะกลายพันธุ์เป็นพันธุ์ใหม่ วัคซีนเก่าไม่สามารถป้องกันได้ สิ่งที่น่ากลัวมากๆ

คือ โรคไข้หวัดนกมีวิวัฒนาการเป็นสายพันธุ์ใหม่ และถ้ามัน ไปมีวิวัฒนาการกับปลาเกิดเป็นสายพันธุ์ใหม่ เราจะไม่สามารถควบคุมได้

ผู้เข้าร่วมประชุม

พวกเราที่นี่ด้วยจุดประสงค์สำคัญ คือ พัฒนาโครงการวิจัยที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากโครงการวิจัยที่มีหลายระดับ เพราะฉะนั้นที่ รศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัตร และ ดร.สุริยศา กาวิชัย ได้ช่วยเสริมให้งานของพวกเราที่กำลังทำนี้มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง มีโอกาสที่จะพัฒนาได้ และคิดว่าสาระที่เป็นประโยชน์เหล่านี้ได้ประโยชน์จริงๆ ถ้าเก็บไปประยุกต์ คือ ใช้ตรงๆ ไม่ได้ ต้องประยุกต์ใช้ และผมในฐานะตัวแทนขอขอบคุณท่านอาจารย์ทั้งสองครับ

เอกสารประกอบการอภิปราย
เรื่อง
หลักการสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

ตอนที่ 1

หลักการสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

การพัฒนานักวิจัย ถือเป็นการสนับสนุนให้บุคลากรมีการค้นคว้า ศึกษาวิจัยและพัฒนา ผลงานวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานหรือขจัดปัญหาอุปสรรค ตลอดจนค้นหา นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงและ สามารถถ่ายทอดผลงานวิชาการที่นักวิจัยค้นพบซึ่งจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง

การที่นักวิจัยหน้าใหม่พัฒนาเสนอโครงร่างการวิจัย พร้อมทั้งมีอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับแต่ละโครงการให้ด้วย จึงน่าสนใจว่า ในภาพรวมแล้ว ผลงานวิจัยที่ผ่านการกลั่นกรองของอาจารย์ที่ ปรึกษาแล้วควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะเทียบได้ว่ามีคุณภาพ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานพร้อม ตัวชี้วัดชัดเจนเพียงใดในการตรวจสอบ แนวการวิจัยมีความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็น หรือไม่ อย่างไร และนักวิจัยหน้าใหม่โดยเฉพาะผู้เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้นมีศักยภาพใน การดำเนินการวิจัยอย่างไร และจะมีแนวทางพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยในลักษณะอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะงานวิจัยนั้นสนองตอบปรัชญาและกรอบแนวคิดของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ เกี่ยวข้องเพียงใด

โดยทั่วไป ทั้งนักวิจัยหรือนักศึกษาที่กำลังทำวิจัย กับอาจารย์ที่ปรึกษา มักจะไม่ได้ทำ ความกระจ่างแจ้งให้ตรงกันในเรื่อง หลักการสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยที่นำเสนอในตอน ที่ 1 และคุณภาพงานวิจัยที่ได้นำเสนอในตอน ที่ 2 ทั้งนี้ ผู้เขียนขอแสดงความคิดเห็นประกอบ เพื่อเป็น แนวทางพัฒนาคุณภาพนักวิจัยใหม่ ๆ ดังนี้

1.1 หลักการสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

แนวทางพัฒนาคุณภาพนักวิจัยและงานวิจัย อาจจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับความหมาย ของคำสำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1.1 **องค์ความรู้ด้านการวิจัย** ในที่นี้หมายถึง เนื้อหาความรู้ที่เชื่อมโยงกันและผ่าน กระบวนการสังเคราะห์แล้วของบุคคลในฐานะผู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จนกลายเป็นความรู้ ความเข้าใจ

ความสามารถ และทักษะ ในการสืบค้นข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ คอบปัญหาการวิจัย ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างเป็นระบบและเป็นเหตุเป็นผล โดยไม่ยึดติดกับระเบียบการวิจัย วิธีใด วิธีหนึ่งเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของธรรมชาติการวิจัยนั้น ๆ เพื่อให้สามารถแสดงออกได้ถึงความเข้าใจและความสามารถในการจัดการกับกระบวนการให้ได้มาซึ่ง ข้อความรู้ที่น่าเชื่อถือได้ ในรูปของข้อความรู้ใหม่ ในลักษณะของความรู้เฉพาะ (Febriculas) กฎ หรือ ทฤษฎี เพื่อเสริมเติมองค์ความรู้แห่งวิชาการที่กำลังเกี่ยวข้องอยู่

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ดังกล่าวนั้น ย่อมแสดงถึงผลงานวิจัยที่สัมพันธ์ในเชิงบวก และสร้างสรรค์ระหว่างแนวทางที่นักวิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ต่อเนื่องไป ประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิจัยอื่น ๆ ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งแสดงถึงศักยภาพ ด้านการวิจัย ของนักวิจัยใหม่ ที่อาจชี้วัดได้จากระดับการเพิ่มขึ้นของความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความสามารถในการวิจัยและความพึงพอใจของนักวิจัย หลังการเรียนรู้และยังสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในงานวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบอยู่ ไม่ว่าจะในรูปแบบของการทำการวิจัย ต่อเนื่อง การประเมินผล การเผยแพร่ การฝึกอบรม การพัฒนาคุณภาพงานอื่น ๆ

1.1.2 ความเหมาะสมของการฝึกการเรียนรู้ด้านวิจัย หมายถึง การที่เนื้อหาของ หลักสูตรการเรียนรู้ หรือแม้แต่การฝึกอบรมการวิจัย มีสาระสำคัญที่สามารถใช้ในกระบวนการฝึ กอบรมจนทำให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ความรู้ ความเข้าใจ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์การฝึกอบรม ซึ่งโดยปกติแล้วย่อมมีสาระเนื้อหาประกอบด้วย

- 1) ทักษะในการออกแบบ โครงร่างงานวิจัย (Research Proposal)
- 2) การแสวงหาความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) การกำหนดปัญหาการวิจัย
- 4) การเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5) การกำหนดตัวแปรการวิจัย
- 6) การตั้งสมมุติฐานการวิจัย
- 7) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
- 8) การกำหนดขอบเขตการวิจัย
- 9) วิธีดำเนินการวิจัย
- 10) เทคนิคการเก็บข้อมูล
- 11) การเขียนรายงานการวิจัย

1.1.3 นวภาพของงานวิจัย (Originality) นวภาพ (Originality) คือ ความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย ที่มีค้ำจามสดใหม่ ไม่ซ้ำแบบงานเดิม ๆ ในการประเมินผลงานวิจัย นอกจากการพิจารณาตามแนวคำถามที่ยกมาแล้วข้างต้น การมีนวภาพสูงของงานวิจัยย่อมช่วยเพิ่มคุณค่าของงานวิจัยทุกประเภท สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2546) และนักวิจัยหลายท่านกล่าวไว้คล้ายกันว่านวภาพ (Originality) ของงานวิจัย อาจมีได้หลายระดับ ดังนี้

1. ระดับเรื่อง เรียกว่าใหม่ทั้งเรื่อง ประเด็นปัญหาเช่นนี้ยังไม่มีใครนึกถึง เช่นการวิเคราะห์การอ้างเหตุผลของนักวิชาการไทย รูปแบบการพัฒนาทัศนคติต่อการประหยัดพลังงาน เป็นต้น
2. ระดับตัวแปร ได้แก่ การเพิ่มตัวแปรใหม่ที่สำคัญลงไปศึกษาในหัวข้อที่มีคนเคยศึกษาแล้ว
3. ระดับเทคนิคการวิจัย เช่น เทคนิควิจัยที่อาจจะใหม่ต่องานวิจัยหรือเป็นเทคนิคที่ประยุกต์ขึ้น
4. ระดับวิธีการวัด ใช้วิธีวัดตัวแปรวิธีใหม่ เช่น การเก็บข้อมูลพฤติกรรมการสอน แทนที่จะใช้วิธีสอบถามก็ใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นต้น
5. ระดับวิธีวิเคราะห์ ใช้วิธีวิเคราะห์หรือสถิติใหม่ในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือทดสอบสมมติฐาน วิธีการวิเคราะห์ใหม่ อาจเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพบูรณาการกับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยอาศัยทฤษฎี แนวคิดใหม่ หรือกำหนดให้ใช้เป็นตัวชี้้นำการวิเคราะห์ภายหลังจากศึกษาธรรมชาติของตัวแปรแต่ละตัวอย่างชัดเจน

1.1.4 ทิศทางการวิจัยและพัฒนา

จากการศึกษาเอกสารทิศทางและแผนวิจัยปีงบประมาณ 2544-2546 กับนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2546)¹ พบประเด็นสำคัญที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

¹สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. ทิศทางและแผนวิจัยปีงบประมาณ 2544-2546 กับนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2546). กรุงเทพฯ: กองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล. 2544.

- ทิศทางและแผนวิจัย ปีงบประมาณ 2544-2546
- ทิศทางการวิจัยที่พึงประสงค์ คือการวิจัยที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาบ้านเมืองได้นั้น มีทิศทางสำคัญ 4 ประการ และแต่ละทิศทางประกอบด้วยแผนการวิจัยดังนี้
 - 1) ทิศทางการวิจัยที่นำประเทศสู่การพึ่งตนเอง ประกอบด้วยแผนการวิจัยดังนี้
 - 1.1) วิธีการสร้างปัญญาให้กับทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับ
 - 1.2) แนวทางเกษตรธรรมชาติที่ยั่งยืน
 - 1.3) สร้างพฤติกรรมสังคมไทยให้พึ่งตนเอง
 - 1.4) พลังงานที่เหมาะสมในประเทศไทย
 - 1.5) สร้างเทคโนโลยีหรือวิธีการใช้เทคโนโลยีในประเทศ
 - 1.6) ผลิทยา ผลิตภัณฑ์และระบบการวินิจฉัย การรักษาทางการแพทย์ โดยมาตรฐานระดับสากล
 - 2) ทิศทางการวิจัยที่นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต ประกอบด้วยแผนการวิจัย ดังนี้
 - 2.1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - 2.2) ดันทุนทรัพยากรเพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าเพิ่ม
 - 2.3) การแปรรูปผลผลิตเพื่อมูลค่าเพิ่ม
 - 3) ทิศทางการวิจัยที่นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีพอ สังคมเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมดี ประกอบด้วยแผนการวิจัย ดังนี้
 - 3.1) ระบบส่งเสริมพฤติกรรมของสุขภาพของประชากรที่ถูกต้อง
 - 3.2) ระบบสาธารณสุขของประเทศ เพื่อสร้างพฤติกรรมความเป็นอยู่และสุขภาพของประชาชนที่ดี
 - 3.3) มลภาวะ การใช้เทคโนโลยีสะอาด
 - 3.4) การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับที่ดี
 - 3.5) ประชากร สังคม วัฒนธรรมและจริยธรรม
 - 4) ทิศทางการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของประเทศ ประกอบด้วยแผนการวิจัย ดังนี้
 - 4.1) ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
 - 4.2) ศักยภาพทางเกษตร เกษตรอุตสาหกรรมของประเทศ
 - 4.3) ศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 4.4) ภูมิประเทศและธรรมชาติของประเทศ
- 4.5) สักยภาพด้านทรัพยากรและพลังงาน
- 4.6) สักยภาพด้านการบริหารจัดการ

ตัวอย่างที่เกี่ยวกับทิศทางการวิจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขภาพประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภค คือ ทิศทางที่ 1 การวิจัยที่นำประเทศสู่การพึ่งตนเอง แผนที่ 6 การผลิตยาผลิตภัณฑ์และระบบการวินิจฉัย การรักษาทางการแพทย์โดยมาตรฐานระดับสากล ทิศทางที่ 2 การวิจัยที่นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีพอ สังคมเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมดี ส่วนแผนที่ 1 และ 2 เป็นเรื่องของ ระบบส่งเสริมพฤติกรรมของสุขภาพของประชากรที่ถูกต้อง และระบบสาธารณสุขของประเทศ เพื่อสร้างพฤติกรรมความเป็นอยู่และสุขภาพของประชาชนที่ดี เป็นต้น ทั้งนี้อาจอธิบายได้ดังแสดงตัวอย่างไว้ในตารางที่ 1

ดังนั้น ภายใต้ นโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2546) ได้มีการระบุชุดโครงการวิจัยแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศไทย 4 ด้าน คือ ด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม ด้านสุขภาพ และด้านการพัฒนาสังคม แต่ละด้าน นักวิจัยสามารถมองภาพออกมาเป็นชุดประกอบด้วยชุดโครงการวิจัยขนาดย่อมได้หลาย ชุดโครงการ แต่ควรมีความสอดคล้องกับทิศทางและแผนวิจัย ปีงบประมาณ 2544-2546

ตารางที่ 1 ความสอดคล้องของชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาสุขภาพ ภายใต้ต้นนโยบายและ
แนวทางการวิจัยของชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2546) กับทิศทางและแผนวิจัย
ปีงบประมาณ 2544-2546

ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสุขภาพ จาก นโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 6	ทิศทาง/แผนการวิจัย ปีงบประมาณ 2544-2546	
	ทิศทาง	แผนการวิจัย
1. อุบัติเหตุและภัยอันตราย		
2. สมรรถนะของมนุษย์	3.นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีพอ สังคมเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมดี	2.ระบบสาธารณสุขของประเทศ เพื่อสร้างพฤติกรรมความเป็นอยู่ และสุขภาพของประชาชนที่ดี
3. การกระจายอำนาจระบบ บริหารสุขภาพ		
4. สมุนไพร	2.นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต	1.เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่ม
5. โรคเอดส์		
6. โรคติดเชื้อ		
7. โรคไม่ติดเชื้อ	1.นำประเทศสู่การพึ่งตนเอง	6.ผลิตยา ผลิตภัณฑ์และระบบ การวินิจฉัย การรักษาทางการแพทย์ โดยมาตรฐานระดับสากล
8. ชุดวินิจฉัยโรค		
9. อุตสาหกรรมยาในประเทศ		
10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ	3.นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีพอ สังคมเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมดี	1.ระบบส่งเสริมพฤติกรรมของ สุขภาพของประชากรที่ถูกต้อง

ตอนที่ 2

คุณภาพงานวิจัย

ในตอนที 2 นี้ ผู้เขียนตั้งใจอธิบายอย่างง่าย ๆ ให้ท่านผู้อ่านเข้าใจถึงคุณภาพของงานวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบคุณภาพ และช่วยเหลือนำนักวิจัยหน้าใหม่ หรือแม้แต่เดือนสติตนเองในยามที่ต้องทำการวิจัยด้วยตนเอง โดยขอแนะนำเสนอดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัย

การวิจัย หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อความรู้ที่เชื่อถือได้ การวิจัยจึงถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของศาสตร์ต่าง ๆ เพราะการวิจัยก่อให้เกิดข้อความรู้ใหม่ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของข้อความรู้เฉพาะ (Particulars) กฎ (Law) หรือ ทฤษฎี (Theories) ข้อความรู้ใหม่เหล่านี้เป็นการเสริมเพิ่มเติมองค์แห่งความรู้ของศาสตร์ ทำให้ศาสตร์นั้นๆ เจริญงอกงามเป็นวิชาการที่เข้มแข็ง ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าความเจริญงอกงามของศาสตร์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้าของการวิจัย ในศาสตร์นั้น ๆ โดยแท้

นอกจากการวิจัยมีบทบาทต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการแล้ว การวิจัยยังมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ประยุกต์ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ในปัจจุบันคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้กำหนดนโยบายการวิจัยที่เหมาะสมกับประเทศไทยที่มุ่งการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการชี้บทบาทของการวิจัยเพื่อพัฒนาคนและพัฒนางานเป็นสำคัญ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การวิจัยเป็นการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความจริงและความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ให้เป็นศาสตร์ที่มีความแข็งแกร่งทั้งทางด้านพื้นฐานความรู้และทฤษฎี ซึ่งสร้างความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีรากฐานมาจากแนวคิดทางปรัชญาที่เรียกว่า "Positivism" .ร่วมกับวิธีการใช้เหตุผลแบบอุปนัย-นิรนัย แนวคิด Positivism ที่มีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อวิธีการทางวิทยาศาสตร์คือ "Logic Positivism" หลักการสำคัญอย่างหนึ่งของปรัชญาแนวนี้ได้แก่ "หลักการตรวจสอบยืนยัน" (Verifiability principle) ที่กล่าวไว้ว่า "สิ่งใดจะมีความหมายก็ต่อเมื่อสามารถสังเกตได้โดยประสาทสัมผัสของมนุษย์อย่างเป็นปรนัย" กล่าวคือ ความรู้ความจริงใด ๆ จะมีความหมายได้ก็ต่อเมื่อ ความรู้ความจริงนั้น ๆ ได้ผ่านการตรวจสอบด้วยหลักฐาน

จากการสังเกตโดยตรง อย่างไรก็ตาม ยังไม่อาจกล่าวได้การวิจัย และการใช้ประสบการณ์ในการแสวงหา
 ความรู้ความจริงนั้น เป็นสิ่งเดียวกัน

หากจะเปรียบเทียบวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงโดยการใช้ประสบการณ์ กับ
 การใช้การวิจัย พอดีสรุปได้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2. เปรียบเทียบวิธีแสวงหาความรู้ความจริงโดยการใช้ประสบการณ์และการวิจัย

รายการเปรียบเทียบ	การใช้ประสบการณ์	การวิจัย
1. แหล่งของความรู้ ความจริง	สามัญสำนึก (Commonsense) บนพื้นฐานของความเชื่อเชิงอัตนัย (subjective belief)	ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical) ที่ ตรวจสอบได้ตามหลักความจริงที่ เป็นปรนัย (object reality)
2. เหตุการณ์ที่สนใจ	เหตุการณ์ตามที่ประสบพบเห็น (อาจโดยมิได้ตั้งใจ)	เหตุการณ์ที่มีการควบคุมอย่างเป็น ระบบ มีการใช้ความคิดทั้งวิธีนิรนัย และวิธีอุปนัย
3. วิธีแสวงหาความรู้ ความจริง	ใช้ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์	ใช้ประสบการณ์แปลงความรู้ข้อมูล เชิงประจักษ์ และการใช้เหตุผล
4. ลักษณะข้อค้นพบ	ผลของการใช้แหล่งความรู้ภายใน โดยตัวเองเป็นผู้ตรวจสอบ	ผลของการใช้แหล่งความรู้ภายใน และภายนอก โดยเปิดโอกาส สำหรับการตรวจสอบความถูกต้อง ทุกขั้นตอน (Self-correcting)

ฉะนั้น การวิจัยจึงเป็นกระบวนการที่ใช้ประสบการณ์ แหล่งความรู้ และการใช้
 เหตุผลร่วมกัน เพื่อแสวงหาความรู้ ความจริง โดยเน้นการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องอาศัย
 ข้อมูลเชิงประจักษ์และหลักการตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง การวิจัยจึงเป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับ
 ว่าเป็นวิธีที่ใช้แสวงหาความรู้ความจริงได้อย่างเป็นระบบดีที่สุด

2.2 ประเภทของการวิจัย

การวิจัยถูกจัดแบ่งเป็นหลายประเภท สุดแล้วแต่เกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดจำแนก
 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2543) ได้แบ่งการวิจัยไว้เป็น 2 ด้าน คือ การวิจัยทาง
 วิทยาศาสตร์ และทางสังคมศาสตร์ ด้านแรกคือ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง การดำเนินการอย่างมี

ระบบในการศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ ในเรื่องราวเกี่ยวกับชีวภาพ ปรัชญาการณํทางธรรมชาติ สิ่งทีมนุญยํรังสรรค์ขึ้มาจากความรู้ ประสบการณํ ทักษะ ตั้งแต่ได้พิภพถึงห้วงอวกาศ เพื่อหาคําตอบ ในรูปแบบของความรู้ใหม่ สุขภาพอนามัย ส่วนการวิจัยทางสังคมศาสตร์นั้นเป็นการค้นหาคําตอบ และความจริงด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้เกี่ยวกับพฤติกรรม ปรัชญาการณํทางสังคม อันรวมถึงเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประชากร ตลอดจนเรื่องของการรู้สึกรณีเกิดคิของมวลมนุษยและสังคม เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาสังคมและสร้างองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยทั้ง 2 ด้าน โดยนัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มีความเหมือนกันคือ กระบวนการศึกษาที่เป็นระบบ มีขั้นตอนและมีความเป็นวิทยาศาสตร์ที่สามารถศึกษาซ้ำได้ ปรับปรุงแก้ไขเทคนิควิธีการศึกษาได้ เป็นการหาคําตอบให้แก่ปัญหาการวิจัย และที่สำคัญคือสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม มุมมองของการวิจัยมีหลายมิติ มีผู้รู้แบ่งประเภทการวิจัยออกอย่างหลากหลาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2543) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) การวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) หรือ Pure Research หรือ Theoretical Research) เป็นการค้นคว้าทางทฤษฎี หรือทดลองเพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับสมมติฐานและความจริงที่สามารถตรวจสอบได้
- 2) การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นการศึกษาเพื่อหาความรู้สำหรับนำไปใช้ประโยชน์อีกต่อหนึ่ง
- 3) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการศึกษาเพื่อหาความรู้ และองค์ความรู้ใหม่ หรือนำองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วไปเข้ากระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าเดิม ทั้งวิธีการและผลลัพธ์ โดยมีการบันทึกกระบวนการการทำงานวิจัยเหตุและผล ตลอดจนประมวลภาพการพัฒนาที่ชัดเจน

มนัส สุวรรณ (2542 : 6-9) และอนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2542 : 18-25) ให้ความเห็นของประเภทงานวิจัยออกเป็น

- 1) การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์
- 2) การวิจัยเชิงพรรณนา
- 3) การวิจัยเชิงวิเคราะห์
- 4) การวิจัยเชิงทดลอง

- 5) การวิจัยแบ่งตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและอธิบาย ได้แก่
 - 5.1) การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 5.2) การวิจัยเชิงปริมาณ
- 6) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

2.3 การประกันคุณภาพงานวิจัย

การผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงของนักวิจัยหรือองค์กรใดเป็นสุดขอคปรารถนาของวงการวิจัย เพราะถือว่าเป็นการสร้างทั้งองค์ความรู้ ความเป็นเลิศทางวิชาการและคุณประโยชน์แก่สังคม และผู้สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ลักษณะของงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงนั้น คงจำเป็นต้องมีดัชนีชี้วัดในเชิงรูปธรรมให้มากกว่าการกล่าวไว้ในนโยบาย เพราะเป็นสิ่งที่ต้องวัดกันให้ได้ชัดเจน

ฉะนั้น การประกันคุณภาพการวิจัย อาจจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นสำคัญต่อไปนี้

2.3.1 แนวทางการควบคุมพัฒนาการวิจัย

เมื่อนำ CIPP Model (Stufflebeam, 1982) มาพิจารณาภาพรวมของกระบวนการวิจัย ก็พอจะสรุปประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการควบคุมพัฒนาคุณภาพการวิจัยได้ดังนี้

- 1) ด้านปัจจัยนำเข้า
 - (1) บุคลากร
 - (2) งบประมาณ
 - (3) ทรัพยากรสนับสนุน
- 2) ด้านกระบวนการ
 - (1) การกลั่นกรองคัดเลือก
 - (2) การใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่เหมาะสม
 - (3) การติดตามประเมินผล
- 3) ด้านผลผลิตและผลลัพธ์
 - (1) ผลงานมีคุณภาพ ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้
 - (2) ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์
 - (3) การจัดลำดับ
 - (4) ความดีในการถูกอ้างอิง
 - (5) การเป็นผู้บรรยายของสมาคมวิชาชีพ

2.3.2 คำนึงถึงคุณภาพการวิจัย มี 2 ด้าน

- 1) ด้านองค์กร ได้แก่
 - (1) มีนโยบายและแผนที่ชัดเจน
 - (2) โครงการวิจัยสอดคล้องกับนโยบายและแผน
 - (3) มีองค์กร หน่วยงานหรือบุคลากรรับผิดชอบโดยตรง
 - (4) มีการจัดสรรงบประมาณ
 - (5) พัฒนาและสนับสนุนนักวิจัย
 - (6) จัดหาทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย
 - (7) แสวงหาแหล่งทุน
 - (8) มีระบบข้อมูลและเครือข่ายการวิจัย
 - (9) มีระบบประเมิน ตรวจสอบ และประกันคุณภาพงานวิจัย
- 2) ด้านตัวงานวิจัย ได้แก่
 - (1) ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย
 - (2) ระเบียบวิธีวิจัย
 - (3) การวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล
 - (4) ประโยชน์ของการวิจัย
 - (5) การนำผลวิจัยไปใช้และการถูกอ้างอิง
 - (6) การเผยแพร่ผลงานวิจัย

2.3.3 ประโยชน์ของการเขียนวิจัยที่ดี

- 1) ประโยชน์ต่อตัวผู้วิจัย
 - (1) การวางแผนวิจัยล่วงหน้าช่วยให้เห็นภาพรวมของการวิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถเตรียมการสำหรับการวิจัยได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน
 - (2) ช่วยให้การวิจัยสำเร็จบรรลุเป้าหมาย
 - (3) สามารถติดตามความก้าวหน้าของการวิจัย ทำให้การวิจัยเสร็จทันตามกำหนดเวลา
 - (4) เป็นการนำเสนอกรอบแนวคิดต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้ทุนสนับสนุน

- (5) เป็นสิ่งแสดงความสามารถของผู้วิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับจากหน่วยงานที่ให้ทุนวิจัย
- 2) ประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย
 - (1) เป็นเอกสารหลักฐานสำหรับพิจารณาว่าโครงการวิจัยที่เสนอมานั้นมีคุณค่า สมควรให้ทุนอุดหนุนหรือไม่
 - (2) เป็นแนวทางในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินความก้าวหน้าของโครงการวิจัย
 - (3) เป็นฐานข้อมูลให้กับนักวิจัยของหน่วยงานหรือองค์กร สำหรับการพิจารณาการให้ทุนในโอกาสต่อไป

2.3.4 คุณสมบัติพื้นฐานของผู้เขียนโครงการ

- 1) ต้องเป็นผู้รู้ มีประสบการณ์ และมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องที่จะทำวิจัย
- 2) ต้องมีความรู้ ความสามารถในการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งการจัดระบบข้อมูล

2.3.5 ขั้นตอนในการเขียนโครงการ

- 1) วางโครงร่าง
- 2) เตรียมเนื้อหา
- 3) เขียนร่าง
- 4) จัดเกลาสำนวน
- 5) พิมพ์ ตรวจสอบแก้คำผิด
- 6) นำเสนอ

2.3.6 แนวทางการวิเคราะห์และตรวจสอบโครงการวิจัย

- 1) การเป็นส่วนหนึ่งของงานหรือโครงการวิจัยใหญ่ ซึ่งทำให้โครงการวิจัยมีความสำคัญขึ้น
- 2) การทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่น
- 3) การเป็นโครงการต่อเนื่องที่ได้ดำเนินการวิจัยมาแล้ว

- 4) ประเภทของโครงการวิจัยแต่ละประเภท แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์แตกต่างกัน
- 5) ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่จะทำการวิจัย
 - มีความสำคัญ และเป็นปัญหาจริงสมควรต้องศึกษา
 - แสดงปัญหาที่จะศึกษาได้สอดคล้องกับสถานการณ์
 - มีข้อมูลสถิติหรือผลการวิจัยสนับสนุนเพื่อให้เห็นปัญหาชัดเจน
- 6) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย
 - เป็นการแก้ไขปัญหาสำคัญ หรือปัญหาเร่งด่วนของชาติ
 - เป็นประโยชน์ในการประยุกต์
 - มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที
 - เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชาการ
 - เป็นการวิจัยเพื่อเสริม เพิ่มเติม พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการที่เห็นว่ายังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 - ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

2.3.7 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ

- 1) ชื่อเรื่อง
 - (1) กะทัดรัด ชัดเจน เข้าใจง่าย ครอบคลุมเนื้อหา
 - (2) ให้ความหมายในการจงใจ น่าสนใจ และตรงกับเนื้อหามากที่สุด
 - (3) สื่อให้ผู้อ่านคาดคะเนเรื่องราวได้อย่างใกล้เคียง
- 2) ประวัติการศึกษาและประสบการณ์ในการวิจัยของหัวหน้าโครงการ ผู้วิจัยหลัก ผู้วิจัยร่วม ที่ปรึกษา
 - (1) ประวัติการศึกษา การทำงาน สาขาที่มีความชำนาญพิเศษ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้วหรือกำลังดำเนินการของคณะผู้วิจัย
 - (2) การอุทิศเวลาให้กับงานวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
 - (1) มีความชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร
 - (2) สอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความสำคัญของปัญหา และวิธีการดำเนินการวิจัย
- 4) ระเบียบวิธีการวิจัย

- (1) ความเหมาะสมและชัดเจนของการเลือกวิธีวิจัย
- (2) สอดคล้องกับชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย
- 5) ขอบเขตของการวิจัย
ชัดเจนและสอดคล้องกับความสำคัญของปัญหาวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีวิจัย
- 6) ระยะเวลาที่ทำการวิจัย
 - (1) เหมาะสมกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมและเงื่อนไขของสังคม
 - (2) สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัย และงบประมาณที่เสนอขอ
- 7) แผนการดำเนินงาน
 - (1) ชัดเจน
 - (2) สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัย และระยะเวลา
- 8) สถานที่ทำการทดลองและ/หรือเก็บข้อมูล
 - (1) ชัดเจน เหมาะสม
 - (2) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีวิจัย
- 9) อุปกรณ์ในการวิจัย
ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์
- 10) งบประมาณการวิจัย
 - (1) ถูกต้องและตรงกับปีที่เสนอขอ
 - (2) ชัดเจน โดยแยกเป็นแต่ละปี แต่ละหมวด และแต่ละรายการ (ต่อหน่วย)
 - (3) เหมาะสมกับระเบียบวิธีวิจัย
- 11) รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย กรณีเป็นโครงการต่อเนื่องควรคำนึงถึงความเหมาะสม ถูกต้องของการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมา

2.3.8 ความซ้ำซ้อน การประสานประโยชน์ ความเกี่ยวเนื่อง และความสัมพันธ์กับงานของหน่วยงานหรือกับโครงการวิจัยอื่น ๆ

- 1) ความซ้ำซ้อน
 - (1) คำสำคัญของโครงการวิจัย

- (2) รายชื่อโครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติงบประมาณในปีงบประมาณที่ผ่านมา (แบบ ว-2)
- (3) รายชื่อโครงการวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณที่ผ่านมา (แบบ ว-3)
- 2) การประสานประโยชน์ ความเกี่ยวเนื่อง และความสัมพันธ์กับงานของหน่วยงานหรือกับโครงการวิจัยอื่น ๆ
 - (1) มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์แน่นอน
 - (2) ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - (3) เอกสารอ้างอิง
 - (4) การสืบค้นผลงานวิจัยในอดีต/กำลังดำเนินการ/กำลังเสนอขอ งบประมาณ
 - (5) การศึกษา นโยบาย แผน และหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ
- 3) ความสอดคล้องกับนโยบายและแผนต่าง ๆ
 - (1) แผนงานวิจัยตามนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)
 - (2) นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา
 - (3) มติคณะรัฐมนตรี
 - (4) นโยบายและแผนของกระทรวง/ทบวง/กรมต่าง ๆ
 - (5) หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงาน

นอกเหนือจากนี้ การควบคุมคุณภาพงานวิจัยยังมีความจำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์ในการประเมินผลงานวิจัยที่เป็นรูปธรรม เพื่อความสะดวกในการพิจารณาผลงานวิจัย ซึ่งอาจพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.4 หลักเกณฑ์ในการควบคุมคุณภาพงานวิจัยและการประเมินผลงานวิจัย

การประเมินเป็นวิธีการหนึ่งของการบริหารงานวิจัย เป้าหมายที่แท้จริง คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานวิจัย ตลอดจนผลกระทบอื่น ๆ จากงานวิจัย เช่นการสร้างคน (นักวิจัย) การสร้างนวัตกรรม และการสร้างสรรค์ปัญญาให้แก่สังคม การประเมินจึงเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง พัฒนา เป็นการหาข้อมูล หลักฐาน และความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบการตัดสินใจในลักษณะที่เรียกว่า “การตัดสินใจอย่างมีหลักฐาน” (evidence-based

decision) ฉะนั้น หลักการที่สำคัญที่สุดในการประเมินงานวิจัยที่ผู้ประเมินควรตระหนักก็คือ “การประเมินเป็นมรรค มิใช่ผล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การประเมินเป็นวิธีการ มิใช่เป้าหมาย”

วิจารณ์ พานิช (2546) ได้สรุปหลักการพื้นฐานของการประเมินงานวิจัยไว้ 11 ประการ ได้แก่

- 1) ใช้ “วิทยสหาย” (peers) เป็นกลุ่มผู้ประเมินหลักหรือร่วมอยู่ในทีมประเมินด้วยเสมอ
- 2) ใช้ทั้งปรนัย (objectivity) และอัตนัย (subjectivity) ประกอบกัน หรือกล่าวว่าการประเมินโดยใช้อัตนัยบนฐานของปรนัย คืออัตนัยสำคัญกว่าปรนัย แต่จะขาดปรนัยไม่ได้
- 3) ในการประเมินหน่วยงาน การจัดการประเมินในลักษณะที่เรียกว่า “ประเมินโดยกลุ่มบุคคลที่สาม” (third party evaluation) คือประเมิน โดยผู้ประเมินที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับสถาบัน และกับผลการประเมินนั้น เป็นหลักการที่สำคัญยิ่ง ช่วยให้การประเมินมีความตรงไปตรงมา เป็นกลาง และน่าเชื่อถือในสายตาของสาธารณชน
- 4) การให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การประเมินจะต้องมี “มิติแห่งความเป็นมนุษย์” อยู่ด้วย ไม่ใช่มีเฉพาะมิติของตัวเลขและความเป็นปรนัยเท่านั้น
- 5) รายงานผลการประเมิน ในส่วนที่เป็นวิจารณ์ฉะฉาน ต้องมีครบ 3 ส่วน คือส่วนที่เป็น คำชม ข้อดี หรือจุดแข็ง ข้อด้อยหรือจุดอ่อน และสรุปผลการประเมินในภาพรวม
- 6) หลักของความพอดี พอเหมาะ กับวัตถุประสงค์ การประเมินบ่อยมากเกินไปไม่ดี ทำให้หน่วยงานเกิดอาการ “เพลียเพราะการประเมิน” (evaluation fatigue) กลายเป็นผลร้าย และอาจทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรที่ใช้ในการประเมินโดยไม่คุ้มค่า
- 7) การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ การประเมินที่เมื่อประเมินเสร็จมีรายงานผลการประเมินออกมา ก็เป็นอันจบสิ้น ไม่มีการนำไปใช้ในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การเปลี่ยนแปลงการจัดสรรทรัพยากร ฯลฯ ถือเป็น การประเมินที่ไม่คุ้มค่า ไม่ควรทำ
- 8) ต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การประเมินงานวิจัย มีทั้งผลดีและผลเสียต่อหน่วยงานหรือผู้ถูกประเมิน ผู้ประเมินจะต้องพยายามให้เกิดผลดีอันลบให้น้อยที่สุด และก่อผลเชิงบวกเชิงสร้างสรรค์ ให้มากที่สุด
- 9) การประเมินงานวิจัยพื้นฐานหรืองานวิจัยเชิงวิชาการ จะต้องไม่ใช่มุมมองเชิงเดียวหรือมองชั้นเดียว (Monolithic) แต่จะต้องประเมินให้ครบพหุมิติ (Multidimension) ของผลกระทบจากงานวิจัย อันได้แก่ การสร้างคน (นักวิจัย) บัณฑิตศึกษา ผลต่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ความร่วมมือกับสถาบันวิจัยแห่งอื่น ความร่วมมือและสร้างความเข้มแข็งให้แก่

- 1.1 การระบุปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย
 - ระบุปัญหาได้ชัดเจนหรือไม่
 - เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มีหลักฐานหรือการอ้างข้อมูลยืนยันหรือไม่
 - ปัญหานั้นมีความสำคัญ ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมหรือไม่ และเป็นปัญหาที่รุนแรงและเร่งด่วนมากน้อยเพียงใด
 - คำตอบที่ได้จากการวิจัยจะสัมพันธ์หรือนำไปสู่การแก้ปัญหาการวิจัยหรือไม่
- 1.2 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัญหากับตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Conceptual Framework)
 - โครงสร้างดังกล่าวระบุได้ชัดเจนหรือไม่
 - ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างปัญหากับตัวแปรสมเหตุสมผลหรือไม่
 - มีแนวคิด/ทฤษฎี/ข้อเท็จจริงสนับสนุนหรือไม่
 - แนวคิด/ทฤษฎี/ข้อเท็จจริงที่ยกมาสนับสนุนมีความครบถ้วน ชัดเจน ครอบคลุมประเด็นและนำเสนอให้เกิดภาพรวมของงาน ความรู้ในส่วนเฉพาะนั้น ๆ หรือไม่
2. ผู้วิจัยต้องการทราบอะไรจากการวิจัยนี้ ประเด็นคำถามรองที่สำคัญ คือ
 - 2.1 จุดประสงค์ของการวิจัยระบุไว้ชัดเจนหรือไม่
 - 2.2 จุดประสงค์ของการวิจัยสอดคล้องรับกันกับปัญหาการวิจัยที่ระบุไว้หรือไม่
 - 2.3 การตอบคำถามตามจุดประสงค์การวิจัย จะมีส่วนช่วยให้สามารถแก้ปัญหาการวิจัยนั้น หรือสามารถหาวิธีแก้ปัญหานั้น ๆ ได้หรือไม่
 - 2.4 ถ้ามีการพิสูจน์สมมติฐาน มีการระบุสมมติฐานชัดเจน และสมจริงหรือไม่ และสมมติฐานนั้นสอดคล้องต่อเนื่องกับโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัญหากับตัวแปรที่ระบุไว้หรือไม่
 - 2.5 ถ้าไม่มีสมมติฐาน แต่ได้กล่าวถึงข้อจำกัดที่ไม่สามารถจะกำหนดขึ้นได้หรือไม่
 - 2.5 จุดประสงค์และสมมติฐานได้ระบุตัวแปรที่เกี่ยวข้องชัดเจนหรือไม่
3. ระบุข้อตกลงเบื้องต้นและขอบเขตการวิจัยหรือไม่ ประเด็นคำถามรองที่สำคัญ คือ
 - 3.1 งานวิจัยดังกล่าวได้คำนึงถึงข้อตกลงเบื้องต้นที่จำเป็นจะต้องมีหรือไม่
 - 3.2 ข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือเพียงใด
 - 3.3 งานวิจัยดังกล่าวได้ชี้ให้ผู้อ่านทราบถึงขอบเขตของการวิจัยในแง่ของประชากร เวลาพื้นที่ ตัวแปร ชัดแจ้งเพียงใด
4. ได้นิยามศัพท์เฉพาะและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของงานวิจัยหรือไม่

- 4.1 งานวิจัยดังกล่าวได้นิยามศัพท์เฉพาะที่จำเป็นจะต้องนิยามไว้หรือไม่
- 4.2 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ให้ มีความหมายชัดเจนและกระชับดีเพียงใด มีตัวชี้วัดที่วัดได้หรือไม่
- 4.3 งานวิจัยดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับไว้หรือไม่ ทั้งในแง่
 - การนำไปใช้ประโยชน์ และหรือ
 - ประโยชน์ในแง่วิชาการ
5. ดำเนินการวิจัยอย่างไร ประเด็นคำถามรองที่สำคัญ คือ
 - 5.1 วิธีวิจัยที่เลือกใช้ สอดคล้อง หรือรับกันกับปัญหาและจุดประสงค์ของการวิจัยหรือไม่
 - 5.2 ขั้นตอนการวิจัยสอดคล้องหรือรับกันกับวิธีวิจัยที่เลือกใช้หรือไม่
 - 5.3 การดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้ ถูกต้อง เหมาะสม สมเหตุสมผล และสอดคล้องกับปัญหาและจุดประสงค์ของการวิจัยหรือไม่
 - การเลือกกลุ่มตัวอย่างและการเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษา
 - เครื่องมือที่ใช้และการแสดงความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง
 - การรวบรวมข้อมูล วิธีการที่ใช้ และการสอบทานผลด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล หลากวิธี และการออกแบบควบคุมตัวแปร ทั้งในด้านกายภาพ (Empirical control) /วิธีการทางสถิติ (Statistical control)
 - วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. คำตอบที่ได้จากการวิจัยว่าอย่างไร ประเด็นคำถามรองที่สำคัญ คือ
 - 6.1 ข้อสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตรงและเหมาะสมกับข้อมูลนั้นหรือไม่
 - 6.2 ผลสรุปที่ได้รับ มีการอภิปรายผลที่ชัดเจนหรือไม่ ตอบคำถามตามจุดประสงค์หรือไม่
 - 6.3 ผลวิจัยที่ได้รับจะนำไปสู่การแก้ปัญหาตามที่ระบุไว้ได้หรือไม่
 - 6.4 ข้อเสนอแนะที่ได้ มาจากผลการวิจัยโดยตรงหรือเกี่ยวเนื่องจากผลการวิจัยหรือไม่
 - 6.5 มีการชี้แนะถึงประเด็น หัวข้อ ที่ควรจะศึกษาวิจัยต่อจากการวิจัยนี้หรือไม่ และมีความเป็นไปได้สูงเพียงใด
7. นำเสนองานวิจัยมีการสื่อสารอย่างเป็นปรนัย ตามลำดับขั้นตอนและมีชีวิตชีวาหรือไม่

ประเด็นคำถามการประเมินผลงานวิจัยตามที่ได้ยกมาข้างต้นนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินงานวิจัยได้อย่างค่อนข้างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการพิจารณาที่มาและความสำคัญของปัญหา การกำหนดกรอบแนวคิด การกำหนดวัตถุประสงค์/สมมุติฐาน วิธีดำเนินการ

วิจัย จนกระทั่งถึงข้อสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากงานวิจัย โดยเฉพาะเรื่องวิธีดำเนินการนั้น ผู้ประเมินอาจพิจารณาถึงจุดเน้นของรูปแบบการวิจัยแต่ละประเภท งานวิจัยแต่ละชั้นย่อมมีเอกลักษณ์ของตนอยู่ เกณฑ์การประเมินในส่วนนี้จึงต้องแยกออกไปตามประเภทของงานวิจัย

พิศิษฐ คัมภวณิช (2546) ได้เสนอประเด็นคำถามเพื่อเป็นแนวทางการประเมินงานวิจัย ในส่วนของการออกแบบวิธีดำเนินการ โดยจำแนกตามประเภทของงานวิจัยที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน ดังนี้

1. งานวิจัยที่มุ่งสรุปไปยังคุณลักษณะของประชากร เช่น งานสำรวจ งานสอบถามความคิดเห็น งานสำรวจความต้องการ การศึกษาความสัมพันธ์ การศึกษาความแตกต่าง การวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ประเด็นคำถามที่อาจใช้ในการประเมิน คือ

- 1) มีการกำหนดประชากรที่เป็นไปได้ ศึกษาได้จริงเหมาะสมเพียงใด
- 2) มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมไว้ชัดเจนหรือไม่
- 3) สามารถแสดงให้เห็นได้หรือไม่ว่า กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้มีความเป็นตัวแทนของประชากร ที่กำหนดได้ดีเพียงใด
- 4) มีมาตรการยืนยันได้อย่างไรว่าตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษานั้นครบถ้วนครอบคลุมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5) มีมาตรการยืนยันได้อย่างไรว่า ข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมมานั้น มีความครบถ้วน สามารถนำมาวิเคราะห์ตอบคำถามได้ทุก ๆ คำถามซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 6) การพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลมีหลักวิชา หลักการ หรือทฤษฎีใด ๆ เป็นแนวทางในการดำเนินการหรือไม่
- 7) มีมาตรการยืนยันความตรงและความเที่ยง (Validity and Reliability) ของมาตรการซึ่งให้ได้มาของข้อมูลอย่างไรหรือไม่
- 8) สถิติที่นำมาใช้ในการสรุปผลสามารถช่วยตอบคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 9) ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์โดยใช้มาตรการทางสถิติใด ๆ นั้น เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของหลักทางการสถิตินั้น ๆ หรือไม่

- 10) การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเพียงใด
- 11) การนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล มีความกระชับ ตรง และเข้าใจได้ง่ายเพียงใด

2. งานวิจัยที่มุ่งสรุปผลไปยังขั้นตอนการดำเนินงาน (Methodology) เทคนิควิธี หรือ การให้การกระทำใด ๆ (Treatment) เช่น งานวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยเชิงกึ่งทดลอง งานประยุกต์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ งานวิจัยประติมากรรมหรือการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม ประเด็นคำถามที่อาจใช้ในการประเมิน คือ

- 1) การจัดการกระทำต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นนั้นมีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีใด ๆ เป็นแนวทางชี้นำหรือไม่
- 2) การดำเนินการจัดการกระทำต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นสามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจนหรือไม่
- 3) การดำเนินการจัดการกระทำต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นนั้น ได้มีการบรรยายไว้อย่างชัดเจนเด่นชัดพอที่จะทำให้บุคคลอื่นสามารถสร้างสภาพการณ์นั้น ๆ ขึ้นมาได้หรือไม่
- 4) การดำเนินการจัดการกระทำต่าง ๆ ได้ควบคุมให้เกิดความตรงทั้งภายในและภายนอกได้ดีเพียงใด
- 5) การดำเนินการจัดการกระทำต่าง ๆ นั้นขัดกับหลักจริยธรรมหรือไม่
- 6) เครื่องมือใด ๆ ที่นำมาใช้ประกอบเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพดีเพียงใด
- 7) กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ศึกษามีความเป็นตัวแทนของประชากรที่นิยามตามทฤษฎี (Theoretical population) ดีเพียงใด
- 8) มาตรการทางสถิติที่นำมาใช้สามารถสรุปผล ตอบคำถามได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่
- 9) การดำเนินการจัดการกระทำต่าง ๆ มีลักษณะใดที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ในทางเด่นของงานวิจัยชิ้น นั้น ๆ
- 10) การสรุปรายงานผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถกระทำได้ชัด ตรง ถูกต้อง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพียงใด

นอกจากนี้ ถ้าหากงานวิจัยชิ้นนั้นเป็นงานวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมก็มีคำถามที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม คือ

11) มีข้อมูล หลักการใดชี้แนะว่า นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ใน ประชากรที่มุ่งประยุกต์

12) นวัตกรรมเหล่านั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ และข้อจำกัดในเรื่องของเงิน แรงงาน เวลา ความง่าย และการยอมรับได้ ไว้อย่างเด่นชัดเพียงใด

3. งานวิจัยประเภทที่มุ่งใช้เอกสารลายลักษณ์อักษร เช่น การวิเคราะห์เอกสาร บทความ ข้อเขียนทางการศึกษา และการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์พัฒนาการของการศึกษา ประเด็น คำถามที่อาจใช้ในการประเมิน คือ

- 1) ปัญหาที่มุ่งศึกษา มีแหล่งข้อมูลจริงที่ให้คำตอบได้หรือไม่
- 2) ได้กำหนดแหล่งข้อมูล ประเภทของข้อมูลที่มุ่งสืบค้น ไว้เด่นชัดหรือไม่
- 3) มีมาตรการในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน หรือได้ข้อมูลที่มีความเป็น ตัวแทนของประชากรข้อมูลหรือไม่
- 4) มีมาตรการยืนยัน ได้อย่างไรว่า ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลที่แท้จริง
- 5) มีมาตรการยืนยัน ได้อย่างไรว่า ผู้วิจัยรับรู้ข้อมูล จัดระบบ แปลความ ตีความ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เข้ามาทั้งหมดอย่างเป็นปรนัย
- 6) การจัดวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดกระทำอย่างมีหลักการ หลักวิชา หรือทฤษฎีใด ๆ เป็นแนวทางหรือไม่
- 7) มีมาตรการยืนยัน ได้อย่างไรว่า ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครอบคลุมภาวะ ความเป็นไปทั้งหมดที่แท้จริงของปัญหาที่ศึกษา
- 8) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ควรใช้หลักการทางสถิติ ได้จัดกระทำตาม หลักการที่ควรจะนำมาใช้หรือไม่ และสามารถใช้อย่างถูกต้องเพียงใด

บรรณานุกรม

- พิศิษฐ ดัฒนาวิช. (2546). การประเมินงานวิจัยทางการศึกษา [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.thaiedresearch.org/article/info2.php?id=9> (20 ธันวาคม 2546).
- มนัส สุวรรณ (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2542) การเขียนโครงการวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). การประเมินงานวิจัยเชิงวิชาการ (ตอนจบ). [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://rescom.trf.or.th/2003/july2003/50/Community> (20 ธันวาคม 2546).
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2546). วิจัยอย่างไรจึงจะได้งานวิจัยที่มีคุณภาพสูง. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.thaiedresearch.org/article/info2.php?id=54> (20 ธันวาคม 2546).
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2543). ทิศทางและแผนวิจัยเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตรวจสอบ แผนงานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัย และโครงการวิจัยของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่ เสนอของงบประมาณประจำปีตามมติคณะรัฐมนตรี สำหรับปีงบประมาณ 2544-2546 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : กองวิเคราะห์โครงการและประเมินผล สวช.
- อนูรัถย์ ปัญญาวัฒน์ (2542). คำวิจัย : ความสับสนกับประเภทของการวิจัยในสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ใน ด่าย เชียงฉี (บรรณาธิการ) การเขียนโครงการวิจัยทางสังคม ศาสตร์และมนุษยศาสตร์. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม.
- Stufflebeam, D.L. and Hing field A.J. (1982). *Systematic Evaluation*. Boston,. Cluwer Highoff Publishing.

**การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ

ณ โรงแรมเจริญธานีปรีนเซส จังหวัดขอนแก่น

ระหว่างวันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ 2547

**กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
ของสถาบันราชภัฏ
ณ โรงแรมเจริญธานีปรินเซส จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ 23 –25 กุมภาพันธ์ 2547**

23 กุมภาพันธ์ 2547

08.00 – 09.00 น.	ลงทะเบียนรับเอกสาร
09.00 – 10.00 น.	บรรยายพิเศษ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนา สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” โดย ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (นายแพทย์กระแชะ ชนะวงศ์)
10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 – 10.45 น.	พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ โดย ที่ปรึกษาด้านพัฒนาภูมิภาคท้องถิ่น (นายวิจิต สุวรรณรัตน์)
10.45 – 12.00 น.	อภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น – จุดอ่อน ในการ พัฒนาโครงการ โดย คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาระบบ บริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	คณะวิจัยของสอ.สบันราชภัฏนำเสนอ โครงการและวิพากษ์โดยคณะ วิทยากรและคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 17.30 น.	คณะวิจัยของสอ.สบันราชภัฏนำเสนอ โครงการและวิพากษ์โดยคณะ วิทยากรและคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ (ต่อ)
17.30 – 18.30 น.	พักรับประทานอาหารเย็น
18.30 – 20.30 น.	การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ: ผล กระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต” โดย ศ.ศุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ เมธวิจัยอาวุโส สกว. รศ.ชวณ เพชรแก้ว สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดำเนินการอภิปราย

3 มีนาคม 2547

- 09.00 – 10.30 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย จำแนกตามสถาบันราชภัฏ โดย คณะวิทยากรและคณะกรรมการที่ปรึกษา (จะดำเนินการในแต่ละกลุ่ม)
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย จำแนกตามสถาบันราชภัฏ โดย คณะวิทยากรและคณะกรรมการที่ปรึกษา (ต่อ) (จะดำเนินการในแต่ละกลุ่ม)
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงการวิจัยพร้อมวิพากษ์ โดย คณะกรรมการและวิทยากร พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมโดยวิทยากร
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 17.00 น. นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงการวิจัยพร้อมวิพากษ์ โดย คณะกรรมการและวิทยากร พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมโดยวิทยากร
- 17.00 – 18.00 น. พักรับประทานอาหารเย็น
- 18.00 – 21.00 น. ปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อปรับปรุงโครงการส่งคณะกรรมการและ สกว.

4 มีนาคม 2547

- 08.00 – 09.00 สถาบันราชภัฏนำเค้าโครงการวิจัยที่ปรับปรุงส่งวิทยากร เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
- 09.00 – 10.30 น. คณะวิทยากร สรุปประสบการณ์ ข้อดี – ข้อด้อย และองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. คณะวิทยากร วิพากษ์โครงการวิจัย พร้อมเสนอแนะแนวทางวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาต่อให้สมบูรณ์
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. วางแผนดำเนินงานและผลลัพธ์ที่จะได้ในปีงบประมาณ 2547
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง

14.45 – 16.00 น.

การเขียนโครงการเพื่อของบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการ
วิจัยแห่งชาติ

โดย ผู้แทนคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

16.00 – 16.30 น.

อภิปราย สรุป และปิดประชุม

**คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย**

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

วันที่ 23 – 25 กุมภาพันธ์ 2547

ณ โรงแรมเจริญธานีปรินเซส จังหวัดขอนแก่น

โดย

นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

วันที่ 23 – 25 กุมภาพันธ์ 2547

ณ โรงแรมเจริญธานีปรินเซส จังหวัดขอนแก่น

โดย

นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ท่านคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ท่านวิทยากร ท่านผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย
ผู้นำชุมชนท้องถิ่น และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ผมมีความยินดีที่ได้มาเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัยภายใต้
โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ทุกท่าน
คงตระหนักดีว่าในปัจจุบันวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้น ไม่ได้ถูกนำไปใช้
ประโยชน์เท่าที่ควร เพราะผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามความสนใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา
ผู้ที่ควรนำผลงานวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ ไม่มีส่วนร่วมในการทำวิจัย ฉะนั้นผลงานวิจัยจึงไม่
สามารถแก้ปัญหาหรือช่วยพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของบุคคลในชุมชนได้ โดยปรัชญาของ
สถาบันราชภัฏซึ่งมีจุดเด่นในความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สถาบันราชภัฏทุกแห่งย่อม
ตระหนักถึงความสำคัญรับผิดชอบของตนต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ งานวิจัยเป็นหัวใจสำคัญประการ
หนึ่งซึ่งเชื่อมโยงสถาบันราชภัฏกับความรับผิดชอบต่อสังคม ฉะนั้นเพื่อลดจุดอ่อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ของ
การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาดังที่กล่าวมา ซึ่งต้องลงทุนทั้งเวลา งบประมาณ และ
สติปัญญา เพื่อให้มหาวิทยาลัยและคณาจารย์ของสถาบันราชภัฏมีศักยภาพระดับสากล ที่สามารถร่วม
กับอาจารย์และบุคลากรในท้องถิ่นพัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ จากฐานข้อมูลจริงในบริบทของสังคม
วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศไทย โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏจึงได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินงานในปีงบประมาณ 2547
ในการดำเนินงานโครงการนี้ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่าง
อาจารย์ นักวิจัยในสถาบันราชภัฏ บัณฑิตปริญญาโท ปริญญาเอก และชุมชนท้องถิ่นผู้ใช้ผลงานวิจัยของ
สถาบันราชภัฏเป็นทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความชัดเจน เป็นไปตามความต้องการของ

ท้องถิ่น โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาต้องลงไปศึกษาความเป็นจริงในท้องถิ่น และกำหนดข้อปัญหา เป็นแผนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม การจัด ประชุมปฏิบัติการดังกล่าวจึงได้จัดเป็นรายภูมิภาคในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง

ครั้งแรก จัดที่ภาคเหนือ ในระหว่างวันที่ 9-11 กุมภาพันธ์ 2547 ที่สวนบัววิริสอร์ท ผลการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการนับว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง นักวิจัยทุกฝ่ายได้ประสบการณ์ความรู้ และเรียนรู้ตนเอง พร้อมจะกลับไปพัฒนาโครงการและพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มเติม ในเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ค่อนข้างใหม่สำหรับอาจารย์ส่วนใหญ่ สำหรับการจัดประชุมใน ระหว่างวันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ 2547 ที่จังหวัดขอนแก่นนี้เป็นการจัดครั้งที่ 2 ซึ่งได้รับความกรุณาจาก ท่านที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีมาบรรยายพิเศษและมีวิทยากรที่เชี่ยวชาญเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม จากมหาวิทยาลัยขอนแก่นหลายท่าน กรุณาสละเวลามาช่วยด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

เป้าหมายที่สำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ให้ผู้บริหารและผู้ดำเนินการวิจัย รวมถึง บัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาความรู้เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) รวมทั้งวิธีดำเนินการที่ถูกต้อง ได้โครงการที่พัฒนาและเป็น ไป ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังคาดว่า ผู้บริหาร ผู้ดำเนินการวิจัย บัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่นจะได้อ มีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและได้ข้อเสนอโครงการที่หลายฝ่ายมีส่วนร่วมคิดร่วมทำอย่างแท้จริง

การประชุมปฏิบัติการครั้งนี้ นับว่าเป็นนิมิตหมายใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะเป็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรในชุมชน ผู้บริโภคงานวิจัย และนักศึกษา ฉะนั้นผมมั่นใจว่าผลงานพัฒนาเค้าโครงการวิจัยที่สำเร็จจะได้รับการสนับสนุน จากท่านผู้บริหารของสถาบันวิจัยทุกแห่งในการดำเนินงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จและนำไปใช้ได้จริง

ผมต้องขอบคุณท่านวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่มีความมุ่งมั่นอย่างสูงใน การทำงานครั้งนี้ และขอให้การอุทิศกำลังสติปัญญาและเวลาที่ทุ่มเทลงไปทั้งหมดจงทำให้ทุกท่านประสบ ความสำเร็จในการประชุมครั้งนี้และขอเปิดประชุม ณ บัดนี้ ขอขอบคุณครับ

การบรรยายพิเศษ

**เรื่อง“ยุทธศาสตร์รัฐบาลสู่สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ**

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2547

ณ โรงแรมเจริญธานีปรีนเซส จังหวัดขอนแก่น

โดย

ศาสตราจารย์นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

การบรรยายของ เรื่อง “ยุทธศาสตร์รัฐบาลสู่สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”
โดยศาสตราจารย์นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบัน
ราชภัฏ
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2547
ณ โรงแรมเจริญธานีปรีณเซส จังหวัดขอนแก่น

อาจารย์ ดร. ปริญา ที่เคารพ เพื่อนอาจารย์และข้าราชการ ผมดีใจที่มีโอกาสได้มาพบ และคุยด้วย เพราะผมเองก็มีเลือดเนื้อเชื้อไขที่เกี่ยวพันกับสถาบันราชภัฏมาพอสมควร และคิดว่าการที่พวกเรา มาในครั้งนี้ถือเป็นการที่พวกเรากำลังทบทวนตัวเองด้วย ผมดูจากกำหนดการต่างๆ ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและดีมาก เพราะว่าการที่จะก้าวไปข้างหน้าในฐานะผู้นำหรือผู้จะประสบความสำเร็จในด้านใดๆ ก็ตาม สิ่งที่ผมจำได้และชอบพูดอยู่เสมอ อันดับแรกที่สุด คือ Know yourself และ Be yourself

เราเป็นราชภัฏที่มีสิทธิ์ที่จะภาคภูมิใจในหลายๆ กรณี เราก้าวหน้ามาตั้งแต่ โรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู และก้าวหน้ามาถึงสถาบันที่มีความสำคัญของประเทศชาติและจะเป็นมหาวิทยาลัยเต็มภาคภูมิตามที่เรากำลังต้องการและเราปรารถนา ถ้าหากเราไม่ Know yourself และ Be yourself เราจะไปข้างหน้าอย่างขลุกขลัก เพราะเราจะต้องวิ่งตามเขามากจนกระทั่งไม่ทัน เราจะต้องทำให้เขาวิ่งตามเรามากกว่า อันนี้คือความในใจของผมที่อยากจะพบเพื่อนราชภัฏ และดีใจที่อาจารย์ ดร. ปริญา ท่านได้มาเป็นส่วนประกอบที่นำการเปลี่ยนแปลง เพราะท่านก็ผ่านการบริหารมหาวิทยาลัยมาอย่างโชกโชนแล้ว และผมก็เคยทำงานอยู่กับท่าน และเคยเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยแต่อยากลงไปแสดงเองก็ลงไป เป็นอาจารย์ เป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา เพราะบางครั้งเราก็ต้องการช่วยงานบางสิ่งบางอย่างให้มันชัดเจนขึ้น ผมเองเคยผ่านการเป็นสถาบันสาธารณสุขอาเซียน ซึ่งมีการพูดถึงเรื่องวิจัย และมาอยู่ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเหมือนกัน คือสถาบันวิจัยและพัฒนา โดยเนื้อแท้โดยชีวิตจิตใจผมไม่ใช่ นักวิจัย แต่ก็อ้อมอ้อมๆ ไปกับนักวิจัย เหตุเพราะว่าเราจะเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ เป็นศาสตราจารย์ เขาว่าต้องทำวิจัย ต้องทำเรื่องนั้น เรื่องนี้ ก็ต้องทำไปตามระเบียบ

การทำงานครั้งนี้ของทุกท่านมีสิ่งหนึ่งที่ผมคิดว่าพวกเราจะทำการณ์ใหญ่ คคือการณัติ คือเอารัฐบาลเป็นตัวตั้ง เพราะอย่างไรมันก็ต้องปฏิบัติไปตามทิศทางของรัฐบาล เพราะฉะนั้นผมคิดว่า เราจะเชื่อมโยงสิ่งที่เราเรียกว่า ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลกับความเป็นจริงที่เรารู้จัก ตัวเอง ว่าเราชำนาญเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ชาวบ้าน ได้อย่างไร นะครับ ก็คงมีหลายวิธีการคิด แต่สำคัญที่สุดถ้ามีโอกาสที่จะทบทวนแต่ละสถาบันคงจะต้องถามว่า เราคือใครด้วย มาอย่างไร พ่อเป็นยังไง แม่เป็นยังไง คล้ายๆ ยังงั้นครับ เรากำลังจะมีอะไร ทรัพย์สินเป็นยังไง ตรงนี้ลองคิดดู และถ้าหากจะคิดอย่างนี้มีคนเขียนเอาไว้ แล้วบอกไว้ว่าถ้าหากเราจะก้าวไปข้างหน้า คงต้องทบทวนด้วยหลักต่อไปนี้ ผมขอตั้งข้อสังเกตไว้วันหนึ่งเพื่อที่เราจะเป็นตัวนำไปสู่การวิเคราะห์ วิจัย หรือสัมมนา ในเรื่องรายละเอียดของการวิจัยต่างๆ ซึ่งผมเชื่อว่าพวกเราจะมีความคล่องตัวสูงกว่าผมเยอะในเรื่องเทคนิคในการทำวิจัย แต่เอาภาพรวมๆ ที่เห็นเสียก่อนว่าแนวโน้มของรัฐบาลไทยกำลังอยากจะทำอะไรอยู่ แล้วสิ่งที่เป็นยุทธศาสตร์กำลังมีความหมายอย่างไรต่อการพัฒนาประเทศ ผมเก็บและรวบรวมมาเพื่อที่จะให้ หนึ่งชั่วโมงต่อไปนี้เป็นข้อสังเกตและข้อคิดนะครับ

ผมถือว่ารัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลที่มาภายใต้รัฐธรรมนูญ ภายใต้กฎหมายเลือกตั้ง และภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่พวกเราคาดหวังอยู่แล้วจะเป็นอย่างนั้น เพราะรัฐบาลนี้ก็คงเหมือนกับรัฐบาลกับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนะครับ จะเรียกว่าคิดใหม่ทำใหม่ ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่ง แต่จริงๆ แล้วก็เป็นแนวโน้มของโลกด้วย ซึ่งประเทศไทยก็ต้องเป็นไปตามนั้นด้วย ผมเป็นนักเรียนแพทย์ชอบจำแบบ ก ข ค 4D 3D บ้าง ซึ่งข้อสรุปนี้ถ้าจะให้สรุปก็อยากจะทำเอาไว้เพื่อให้ไปคิดดูเพื่อจำได้ง่ายขึ้นนะครับและจากแต่ละอันมันคงมีข้อย่อยต่างๆ ผมคิดว่าแนวโน้มของรัฐบาลไทยปัจจุบันหรือแม้แต่อดีตที่ผ่านมา หรือแม้แต่ข้างหน้าคงจะเป็นแนวโน้มที่ไปกับโลกหรือที่เราเรียกว่า Globalization นั้นละครับ แนวโน้มที่สำคัญตรงนี้มีอยู่ 4 ข้อที่ผมสรุปเอาไว้เพื่อง่ายขึ้นแก่การจำนะครับ

D ฝรั่ง คือแนวโน้มดี ประกอบด้วย 4 D ดังต่อไปนี้

1) **Demystification** เป็น D ตัวแรก คือการทำให้ความลึกลับหายไป หรือที่พูดกันทั่วไป คือความโปร่งใส เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ทั่วโลก พวกเราที่เป็นครูบาอาจารย์ก็จะเห็นมากกว่าคนอื่นหน่อย พูดถึงเรื่อง Good Government ก็อันเดียวกันนั่นแหละครับ เพราะฉะนั้นการศึกษาวิจัย หรือแนวโน้มการบริหารจัดการของพวกเราในอนาคต คำว่า Demystification เราจะทำอย่างไร การวิจัยคงจะเริ่มจากตรงนี้แล้วว่า ในระบบของการบริหารจัดการของพวกเราที่เป็นมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษา และจากที่เรารู้ตัวเองว่าเรามาจากโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู และก็เป็นสถาบันราชภัฏนี้ และสิ่งที่เป็นต้นกำเนิดของความคิดต่างๆ ที่น่าจะเป็นแนวทางเรื่องนี้ก็คือ การที่ผมได้เรียนรู้จากสถาบันราชภัฏนี้ นะครับว่า 1) เรามั่นเกี่ยวกับการช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาที่เป็นธรรม 2) ส่งเสริมให้การพัฒนาท้องถิ่นได้มีประสิทธิภาพ อย่างน้อยตรงนี้เป็นส่วนที่ที่เราจะต้องพูดหลายครั้งหลายครา

และจะต้องขยายความว่า ช่วยผู้คือโอกาสแปลว่าอะไร คงมีมาตรฐานอย่างหนึ่ง แต่ก่อนนี้เรามี คำแก้ตัวบ้างเล็กๆ น้อยๆ ว่า ที่ยังวิพากษ์ วิจารณ์ว่าบัณฑิตของเรา นักศึกษาของเรายังไม่มีคุณภาพก็ เพราะว่าเราถูกฝากมาโดยนักการเมืองโดยอะไรก็ว่าไป ทำให้เราได้ผลผลิตไม่ค่อยดี อย่างไรก็ตามตรง นี้ก็เป็นส่วนที่เราอาจจะต้องมาทบทวนกันเหมือนกันว่าจะทำวิจัยหน่อยไหม เพื่อให้เกิดความรู้เรื่องตัว เอง

2) *Decentralization* แนวโน้ม D ที่ 2 ที่จะพูดภาษาของรัฐบาลนี้หรือรัฐบาลที่แล้วหรือรัฐ บาลหน้าก็ตาม แต่เป็นเรื่องที่เราตรงกันอยู่อย่างหนึ่งก็คือ *Decentralization* คือการกระจายอำนาจ การกระจายทรัพยากร เห็นไหมครับว่ารัฐบาลชอบหรือไม่ชอบไม่รู้ แต่พอมาตั้งปีปฏิมี กฎหมายรับ รองอยู่แล้วว่าจะต้องมี อบต. อบจ. มีเทศบาล จะต้องมีการปกครองพิเศษ และแนวโน้มที่เขียนไว้ในรัฐ ธรรมนูญว่าถ้าหากจังหวัดใดมีความพร้อมที่จะเป็นจังหวัดที่มีการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ต้องเป็น ไปตามนั้น เพราะฉะนั้นจุดนี้พวกเราก็ต้องตามเอามาพูดเหมือนเป็นของใหม่ ของเก่าครับพวกเรามาพูด มาแล้ว แต่เอามาทบทวนว่าสถาบันราชภัฏจะจับตรงไหน จะทำวิจัยเรื่องที่มีความพร้อม หรือความ ไม่พร้อม เพราะว่าผมฟังดู เขาบอกว่าการกระจายอำนาจไปสู่ อบต. อบจ. เทศบาล ครูบาอาจารย์หลาย ท่าน ไม่ว่าจะอยู่ในสถาบันราชภัฏ ไม่ว่าจะอยู่ในมหาวิทยาลัย หรือแม้แต่ข้าราชการหลายๆ ฝ่าย มักจะ บอกว่าไม่ไหว ประชาชนยังไม่พร้อม มันแย่ มีแต่ผู้รับหมากก่อสร้าง มีแต่โกง ผมไปถาม อบต. คนหนึ่ง ว่า มีคนเขาพูดว่า อบต. มีแค่โกง โกง ทูจริต มันจริงหรือเปล่า? มีครับ มีมากไหม? ผมว่าน้อยกว่า จังหวัดคนละครับ หมายความว่าน้อยกว่าจังหวัดดำเนินการโดยไม่มี อบต. อบจ. ก็แปลว่าในจังหวัดจะ เป็นใครก็แล้วแต่ แต่บอกจังหวัดก็คงต้องมองผู้ว่า รองผู้ว่า ฮ้าว ทำไมว่าอย่างนั้น? แต่ก่อนที่ไม่มี อบต. อบจ. จังหวัดเขาเอามากกว่านั้นครับ (หัวเราะ) เห็นไหมครับชี้กันไป ชี้กันมา พวกเราเป็นราชภัฏจะเป็น คนกลางได้อย่างไรว่าอันไหนถึงจะมีความเหมาะสม (Appropriate) แต่หนีไม่พ้นที่จะต้องมี การกระจายอำนาจการปกครอง การกระจายอำนาจการปกครองแบบนี้ ก็หมายถึงการกระจายอำนาจ ทรัพยากร บุคคลด้วยครับ มีคนมาถามผมว่า ถ้าคุณหมอบไปลงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น บ้านเกิดคุณหมอบคงจะดีนะครับ ผมก็ว่าดีครับ ถ้าผมมีโอกาสมผมก็เต็มใจครับ เพราะผมเป็น รองประธานมูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กับ คุณอุดร ดันดีสุนทร ถ้าเช่นนั้นผมก็ต้อง สนับสนุน เพราะผมเป็นหมอ เทศบาลตั้งแต่เป็นข้าราชการวันแรก อย่างน้อย 12 ปี เต็มๆ และช่วย เหลือราชการเทศบาลอีก 3 ปี ผมรู้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นมันพัฒนาของมันมาเรื่อยๆ โดยชาวบ้าน จบ ป.4 บ้าง ม.3 บ้าง ที่มาเป็นเจ้านายผม ผมก็เป็นหมอปริญญา สมมุติว่าเขาเรียกนายแพทย์ปริญญามา ก็ต้องมาอยู่ภายใต้การบริหารของท่านเหล่านี้ มันก็ไปได้เนะครับ ถ้าเราบริหารทรัพยากรของชุมชน เหล่านี้ได้ มันก็ประสบความสำเร็จได้ แต่ทุกวันนี้ครูบาอาจารย์ของเราที่เรียกกร้องหาประชาธิปไตย

เรียกร้องหาการปกครองที่มีอำนาจของประชาชนกลับเป็นคนที่โน่นมากที่สุดว่า **ไม่ได้หรอกครับ** โรงเรียนจะไป อยู่กับ อบต. ได้อย่างไรครับ การศึกษาจะไปอยู่กับจังหวัดได้อย่างไรครับ เสียหมดเลย ครับ อบต. ถูกยึดหมดนะครับ จะเป็นเจ้านายผมได้อย่างไร เป็นอย่างนั้นไป ทั้งๆ ที่เรียกร้องหา ประชาธิปไตยมากที่สุด หูของผมได้ฟังจากครูบาอาจารย์เหล่านี้มากที่สุด **ว่ายังไม่ได้หรอกครับ มันยัง แຍ່อยู่ครับ** ถ้าหากว่ารู้สึกว่ามันแย่ มันต้องเข้าไปเกี่ยวข้องครับ แต่จริงๆ ไม่มีที่ไหนแน่ หากเราจะใช้ ปรัชญาของการพัฒนาชนบทว่า “ทุกหนทุกแห่งไม่ว่ามันจะด้อยพัฒนาเพียงใดก็ตาม เขจะมีผู้นำชุมชนที่ รักชุมชน รักบ้านเกิดของเขา รักประชาชนของเขามากอยู่แล้ว จึงหยิบยื่นความช่วยเหลือให้แก่เขาเถอะ เขา จะฝ่าฟันอุปสรรคไปเองได้” (สำนวนของ ดร. วาย ซี เอ็ม) บอกว่า “In any under develop countries, there are civic minded leader who love their people who want to help their people offer them a handle, they will see it and march like an army with banner”

หมายความว่า เขาก็ทำมันอย่างสง่างาม เหมือนหนึ่งกองทหารที่ได้รับชัยชนะแล้วเช่นนั้น ค้ำ ขวานในที่นี้ก็คือ ข้อมูลข่าวสารนั่นเอง อำนาจที่จะให้ประชาชนคือข้อมูลข่าวสาร แล้วเราจะให้อะไร กับเขาเมื่อกระจายอำนาจออกมาแล้วนอกจากทรัพยากร คน เงิน ของ แล้ว ก็คืออำนาจในการกระทำ อำนาจนั้นอาจจะมาโดยกฎหมาย โดยหน้าที่ แต่จริงแล้วที่พวกเขาอมรับว่าอำนาจที่แท้จริงก็คือข้อมูล ข่าวสารต้องเปิดเผยและให้ข้อมูล สถาบันราชภัฏจะเป็นตัวการที่สำคัญถ้าหากว่าเรายึดมั่นกับความเป็น ผู้เชี่ยวชาญและชำนาญการเกี่ยวกับชุมชน ก็จะทำให้ชุมชนแข็งแรงขึ้นโดยข้อมูลข่าวสารซึ่งพวกเขา คงแตกแขนงไปอีกมาก มีคนเขียนเร็วๆ นี้ ผมอ่านจากหนังสือพิมพ์ ดร. ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ เขียนบทความ ลงในหนังสือมติชน บอกว่ารัฐบาลอยากแก้ไขความยากจนจะให้เสร็จภายในปีนั้น ปีนี้ ที่เป็นยุทธศาสตร์ อันแข็งแรง และก็เขียนวิจารณ์ต่างๆ ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์คนเก่งคนหนึ่ง สุดท้ายก็บอกว่ามีอยู่ 2 ข้อเท่านั้นเองที่จะทำให้ประชาชนมีอยู่มีกิน มีฐานะที่อยู่ได้สง่างามได้ คือ การศึกษา คือข้อมูลข่าวสาร ที่จะให้กับประชาชนคือข้อที่หนึ่ง ข้อสองคือให้สิทธิเสรีภาพที่เป็นธรรมแก่เขาในการรวมตัวกันเป็น civil society นี่ก็เป็นข้อหนึ่งที่ผมทิ้งเอาไว้ลงคิดกันดู คือภาษาของราชการ ภาษาของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ หรือนโยบายก็เป็นเรื่องที่ใหญ่ๆ ทั้งนั้นแต่จริงๆ แล้วข้อปลีกย่อยเหล่านี้ คือพวกเรา ต้องจับมาขยายความต่อนั่นเองครับ ว่าคำพูดแบบนี้จะทำยังไงต่อไป

3) D ที่สาม คือ **Democratic participation** คือการมีส่วนร่วมของประชาชน ถ้าใช้คำว่า Democratic participation มันชัดเจนขึ้น ท่านนายกรัฐมนตรีจะพูดด้วยสำนวนนายกรัฐมนตรีในนาม รัฐบาลด้วยสำนวนใดใดก็ตามก็เข้าความหมายเดียวกัน คือต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการโดยตรง เอาไปให้เขาทำโดยตรง ซึ่งท่านพูดอยู่เรื่อย บางครั้งบอกว่าระบบราชการไม่แข็งแรงพอ สำนวน มันเป็นเรื่อง แต่จริงๆ แล้วต้องการเขามีส่วนร่วมอย่างเต็มภาคภูมิ ให้เป็นความคิดของเขา ทำอย่าง

โรนนี่ก็ต้องลองคิดดู เพราะว่าการศึกษาของเรามันเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องมายาวนาน ไม่ใช่ความคิดของใคร มันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษา แต่เป็นการพัฒนาการศึกษาที่เป็นแบบที่เรียกว่า Dictating not Consulting เห็นหรือ ไม่ครับ ผมลองทดลองดูเล่นแบบไม่เป็นทางการเมื่อ 2-3 เดือนที่ผ่านมา ก็เลยคิดว่าให้โรงเรียนของผมที่มีอยู่กับโรงเรียน รัฐบาล 15 โรงเรียน เขต 3 ขอนแก่น โดยผมนึกในใจของผมว่าเอาเด็กนักเรียน ป.4 ป.5 ป.6 กับ ม.1 ม.2 ม.3 ซึ่งวัยที่กำลัง Very Receptive หมายความว่า กำลังขาดพร่องที่จะรับอะไรต่างๆ แต่ใจของผมลึกๆ ที่จะทำให้เกิดขึ้นสิ่งที่เรียกว่า Leadership Development ภาวะผู้นำ เพราะผมเชื่อว่าถ้าภาวะผู้นำทำให้คนประสบความสำเร็จ และชีวิตจริงๆ ของพวกเราที่จะพิสูจน์เองว่าคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต สำเร็จจากวิชาการ ความรู้ ความเข้าใจในตำราต่างๆ เพียง 20% เท่านั้น อีก 80% มันเกิดจากภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำเป็นอย่างไรก็ตามมันไปจนกระทั่งมีคนตั้งเป็นกฎว่า Law of eighty twenty แต่อย่างไรก็ตามนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ว่าผมมาทำตรงนี้เพื่อจะช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูอาจารย์ลองคิดใหม่ทำใหม่ แต่ก็ไม่อยากย่ำว่าคิดใหม่ทำใหม่เกินไป เดี่ยวจะหาว่าล้อเลียนหรือไปเรื่องของพรรคการเมืองมาเกี่ยวข้อง แต่ก็หมายความว่าให้อาจารย์เอาอย่างนี้ได้ไหม Democratic participation ซึ่งเริ่มตั้งแต่ครูกับนักเรียนแล้ว คือผมต้องการจะบอกความจริงว่า ครูเอานักเรียนมาที่สวนสาธารณะ สวนป่า แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มก็ได้ ไม่แบ่งก็ได้ พอลงรถแล้วเดินรอบที่ 3 กิโลเมตร แล้วกลับมาแบ่งกลุ่มถามว่าเห็นอะไรบ้าง ให้ตอบ 10 อย่าง ครูชมเก่งมากครูจุกสังเกตดีมาก แล้วถามต่อว่า มะม่วงเธอเข้าใจว่าอย่างไร มะม่วงเป็นอย่างไร ให้นักเรียนตอบ... ไป แล้วถามว่าใครจะเพิ่มเติมอะไรหรือไม่เกี่ยวกับมะม่วง แค่นี้ก็ดี ครูอย่าพูดมากคือต้องการให้เอาศักยภาพของเด็กออกมาให้ได้ และเอาพีชชนิดอื่นสลับกันไปแล้วแต่เหมาะสม แต่หลักในใจรวมทั้งได้ฟัง ได้ยินมา รวมทั้งจากอาจารย์หมอประเวศน์ วะสี ก็พูดถึงครูอาจารย์ เรื่องการเรียนการสอนว่า The more you teach, the less they learn เพราะฉะนั้นสอนมากพวกเขาไม่มีเวลาเรียน เพราะมันจำไม่ทัน ผมก็พูด สัมมนาที่โรงเรียนต่างๆ ที่ผมคิดว่าต้องการจะมีส่วน แต่อยากให้ทุกคนเป็นเจ้าของภาพ และคิดว่าจะทำอะไรกับหลักสูตร โดยเฉพาะ นักศึกษา นักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่พอทำจริงๆ เท่าที่เห็นมา สังเกต ครูทุกคนก็เป็นครูดี และตั้งใจทำดี แต่ครูก็ยังติดพันอยู่กับคำว่าสอน ถ้าครูดีต้องสอน เพราะฉะนั้นการสอนปัจจุบันหรือในแต่ละฐาน จึงมีแต่ครูพูด นักเรียนนั่งฟัง ต้องถือว่าครูดีที่เขาอยากแสดงว่าครูดี ต้องสอน ต้องเสียสละ ในวันเสาร์ วันอาทิตย์ ที่มากับนักเรียน ผมก็พูดเล่นๆ ว่าฝรั่งเคยพูดว่า The more you teach the less they learn ที่ต้องการให้เขาพูดให้มากๆ แต่ครูเลือกจาก 10 อย่างที่นักเรียนบอกมา สักหนึ่งอย่าง ที่ครูจะขอร่วมด้วยสัก 5 นาที 10 นาที สรุปตามที่เตรียมมา และทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ให้รู้สึกว่ามันเข้าท่า ให้เขาจำมันได้แก่นั่นก่อน เพราะจริงๆ แล้วความเป็นผู้นำของนักเรียน ของเขาวิชานี้ที่จะเป็นผู้สำเร็จในอนาคตต้องส่งเสริมให้เขา “รู้บางอย่างในทุก

อย่าง รั้วทุกอย่างในบางอย่าง *know something in everything and know everything in something*"

ฉะนั้นการที่มานี้ก็เพื่อที่จะให้เขาเกิดความคิด ให้เขาภาคภูมิใจ ให้เขาแสดงออก ครูเหมือนกับคนตาม เพราะฉะนั้นจริงๆ แล้ว ส่วนหนึ่งของใครก็แล้วแต่ผมจำว่าครูสมัยใหม่น่าจะทำตัวเป็น coffeemate ซึ่ง coffee ตัวจริง คือนักเรียน นักศึกษา แต่ครูมักจะอดไม่ได้ เพราะครูก็ต้องสอน ต้องพูด ผมไม่ได้ว่าครูนะครับ เพราะครูก็มาจากครูอีกนั่นแหละ ครูของครูก็มาจากครู ซึ่งถ่ายทอดกันมาอย่างนี้ เพราะฉะนั้นคำว่า student center ยังเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยถนัด ตรงนี้ไม่ใช่เรื่องครูอย่างเดียว เรื่องของการหมอ การแพทย์ การสาธารณสุขก็คล้ายๆ กันอย่างนี้ เพราะระบบราชการทำให้เรารู้สึกว่าเรารู้มากกว่า เราเรียนมากกว่า เราได้รับการอบรมครั้งละแสน สองแสน ล้าน สองล้าน อยู่เรื่อยๆ จนกระทั่งเห็นหน้าใครต่อใครจะคิดว่าเขาไม่รู้หรือก ปัญหาเรื่องนี้ที่เราจะเป็นนักวิจัยเราจะต้องรู้จักตัวเอง รู้จักชุมชน ลองเอาคำพูดของ ดร.เย็น กลับมาพูดอีกครั้งหนึ่ง ดร. เย็น เป็นนักการศึกษาชั้นยอดเยี่ยม ดร.เย็น เป็นคนจีนที่ไม่ได้อยู่สหรัฐอเมริกาจนกระทั่งได้กลายเป็นชาวอเมริกัน (American citizen) แต่ชื่อว่า Y C M Yens เริ่มเป็นครูเมื่อได้ ดร.มาจากมหาวิทยาลัยเยล อายุ 22 ปี ขอลาไปนิคหนึ่ง เพื่อที่จะให้จิตวิญญาณของพวกเราที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น เกี่ยวข้องกับชนบท เกี่ยวข้องกับชุมชนได้นำเอาความคิดของ ดร. เย็นมาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง

ดร.เย็น ได้ไปเป็นข้าราชการของสหประชาชาติ ในปารีสหลังจากจบเป็น ดร.หนุ่มมา จิตวิญญาณที่เกิดขึ้นจนกลายมาเป็นนักพัฒนาชนบท จากตำแหน่งหน้าที่สูงในองค์การระหว่างประเทศในปารีสแต่ทุกเย็นที่ลงจากตึกทำงานเพื่อจะไปคอน โดมิเนียนที่พัก เดินผ่านกลุ่มกรรมกรที่เป็นภูมิจีนที่เข้ามาจากประเทศจีนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่นั่งจับเข่าคุยกัน แยกก็เดินผ่านไป ภูมิจีนแต่ละคนก็ได้รับจดหมายจากเมืองจีนก็มาจ้างนักเรียนจีนที่อยู่ฝรั่งเศสอ่านให้ฟัง อ่านและก็ให้ค่าตอบแทน ถ้าหากจะเขียนตอบก็ต้องจ่ายอีกครั้งหนึ่ง ดร.เย็น เดินผ่านไปทุกวันๆ เกิดความคิดว่า มีแค่คนชมเราว่าเราเก่งเป็นคนจีน อายุ 22 สำเร็จปริญญาเอก เขาบอกว่าคนจีนสมองใสแจ๋ว แต่ในขณะที่เดียวกันเพื่อร่วมชาติมานั่งให้ฝรั่งดูอยู่ทุกวันว่ามันอ่านหนังสือก็ไม่ออก เขียนหนังสือก็ไม่ได้ ก็เกิดความรู้สึกถึงความอับอาย (feel guilty) pearl s buck เขียนไว้ บรรยายถึงภาพความเป็น ดร. เย็น ว่า ความเป็นครู จิตวิญญาณมันเกิดขึ้นว่าเราจะภาคภูมิใจอยู่กับตัวเราเอง ว่าเราเป็น ดร.แล้วก็ให้ฝรั่งมายกย่อง ชมเชยจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง ทำไ้เพื่อนร่วมชาติเรายังอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มันน่าอายมากกว่าที่เราจะภาคภูมิใจ ที่เราได้เป็นนักวิชาการ เงินเดือนสูงขนาดนี้ แยกเกิดความรู้สึกความเป็นครูและก็ไปสะกิดกรรมกรที่กำลังนั่งเรียงคิวรออ่านจดหมายจากเมืองจีนกันอยู่ แล้วบอกว่าพวกเราที่คอยอ่านอยู่ ขึ้นไปหาผมก็ได้ ผมอยู่ห้องนั้น ผมจะอ่านช่วย ผมไม่เอาเงิน เกิดความรู้สึกว่าได้ช่วยเพื่อนร่วมชาติสักนิดยั้งดี มีคนตามขึ้นไปคนสองคน

อ่านเสร็จและตอบจดหมายให้เสร็จ ค่อยไปต่อว่ามีคนให้ช่วยมาก ไปลืบกั๊นว่า อ่านดี เขียนดี เงินก็ไม่เอา
อีก มีคนไปยื่นเรียงคิวที่ห้องเลขจนกระทั่งเที่ยงคืน ก่อนคืนก็ไม่หมด จนกระทั่งแกเกิดความคิดขึ้นมา
ซึ่งได้เป็นความคิดของคนจีนที่เดี๋ยวนี้อ่านก็พูดกันมาก ดร.เหียน เกิดความคิดว่า เราให้ปลาเขากิน เขาก็
กินได้วันเดียว แต่ถ้าหากเราสอนให้เขาจับปลาเป็น เขาจะมีปลากินตลอดชีวิต คำพูดแบบนี้ได้มาจาก
ตรงที่ข้อเขียนของ ดร. เหียน แต่เดี๋ยวนี้อ่านก็กล่าวถึงมาก และด้วยความคิดแบบนี้ เขามาเขียนป้ายไว้หน้าห้อง
ตนเอง เขียนว่า ผมไม่อ่านให้ใครแล้ว และไม่เขียนจดหมายให้ใครแล้ว แต่ผมเต็มใจที่จะสอนให้เขียน
เป็นและอ่านเป็น ถ้าใครต้องการจะเขียนเป็นและอ่านเป็นขอให้สมัครเรียนได้ ผมขอรับ 30 คน และมี
คนมาสมัครเรียน แต่คนรุ่นราวคราวเดียวกันหัวเราะเยาะความคิดและการกระทำของ ดร. เหียน ว่าจะไป
สอนกรรมกรได้อย่างไร ภาษาจีนมีตั้งเป็นหมื่นๆ คำ จะสอนคนพวกนี้ให้อ่านเขียนได้ภายใน 3 เดือน
จะทำได้อย่างไร เพราะว่าคนจีนที่อ่านภาษาจีนได้ ต้องเป็นเศรษฐี ต้องเรียนมากพอสมควร กว่าจะจำได้
หมด แต่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู เกิดความรู้สึกรู้สึกว่าที่อ่านจดหมายให้และตอบจดหมายให้มี
ภาษาจีนไม่เกิน 1400 คำ ไม่ใช่หมื่นๆ คำ เพราะฉะนั้นหากจะสอนให้เขาเขียนได้ อ่านได้ในพันกว่าคำ
ควรมีการจัดระบบใหม่ 3 เดือนก็ทำได้ คือให้เขียนเป็นก็จะอ่านเป็น อ่านเป็นมันก็จะทำได้เอง เขียนได้
และทำคำรา ทำหลักสูตรขึ้นมาเอง แล้วก็สอน ปรากฏว่าสอนรุ่นแรก 30 คน มีสอบตกอยู่ 3 คน ใน
จำนวน 30 คน คัดเลือกมา 3 คน ให้มาเป็นครูช่วยสอน แล้วก็สอนมาเรื่อยๆ จนกระทั่งครู s buck มา
ชื่นชม เขียนประวัติ และชวนใครต่อใครมาสนับสนุนจนกระทั่งไปเคลื่อนไหวในประเทศจีนอยากจะ
ทำประเทศจีนให้มันอ่านออก เขียนได้ และทำได้พักหนึ่งก็มีปัญหาเรื่องสงครามเกิดขึ้น เหม่าเจอตุง เข้า
ยึดอำนาจ ดร.เหียน จึงต้องไปอยู่เกาหลี ไปฟิลิปปินส์ และไปอเมริกา ซึ่งมันเป็นเรื่องยาว จึงอยากสรุป
บทเรียนของ ดร. เหียน ไว้ 2-3 ข้อ

บัณฑิตหนุ่มๆ ที่ออกมาเพื่อไปเป็นอาสาช่วยไปทำการเรียนการสอน และไปชนบทในเมืองจีน
ต้องการเงิน 3 ข้อเท่านั้นเอง และส่วนใหญ่ก็ขาด 3 ข้อ นี้ ซึ่งมันมีอยู่บ้างแต่อ่อนแอ

1. **technical know how** ซึ่งเป็นที่มาของคำพูดของเราที่เรากำลังพูดถึงอยู่ คือความรู้จริงๆ
ในเรื่องนั้นๆ มันยังติดขัด ถ้าคนเรามี **technical know how** ก็สามารไปได้ ใช้ได้ นั้น
หมายถึงการพัฒนาชนบทต้องส่งเสริมการศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง เทคนิคเป็นเรื่องที่สอนกัน
ได้เพราะเทคโนโลยีมันตื่นเต้น นำรู้ นำเห็น แต่ถ้าเป็น ข้อ 2
2. **social know how** มันสอนยากขึ้นไปอีก เพราะว่าคนเรามักจะพูดว่ารู้แล้วๆ **social
known how** คือรู้จักประชาชน สังคม ชุมชน เราให้เวลาน้อยมาก เราให้การศึกษากับ
ความเข้าใจน้อยมากเพราะมันไม่ตื่นเต้น คนจนก็จนอยู่อย่างนั้น คนโง่ ก็โง่ ธรรมดา เรา
ขาดความเอาใจใส่เท่าที่ควร เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่ข้อที่ 3

3. **crusading spirit** มันเป็นภาษาทางสงครามศาสนา สงครามกุเสด คือความศรัทธา ความมั่นคง มันใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จถึงจะยากปานใดก็ตาม อันนี้สำคัญมาก เพราะว่าบัณฑิตหรือผู้นำที่จบออกไป มันขาดความอดทน ความแน่วแน่พออยากเหนื่อยก็ไม่เอาแล้ว

เพราะฉะนั้นถ้าหากจะต้องทำอะไรที่มันเป็นการศึกษาวิจัย ว่าคนเราถ้าหากจะทำให้มันมีคุณภาพดีกว่านี้ 3 ข้อ ที่กล่าวมา มันจะต้องทำตรงไหน ก่อน-หลัง ก็ลองคิดดู แต่อย่างไรก็ตามไหนก็พูดถึง คร. เย็นแล้ว ขอขยาดความนึกถึง ผมอาจจะไม่ได้พูดถึงอะไรที่ตรงแต่ว่ารัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ คร.เย็น เขาสรุป ได้บทเรียนอันหนึ่งว่า ไม่ว่าเราจะทำอะไร รวมทั้งเรื่องที่เราจะทำวิจัย จะเริ่มต้นจากที่เขามีอยู่ start from what they have และตัวที่ 2 teach from what they know คือการสอนเขาจากสิ่งที่เขาทำอยู่แล้วให้เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นครูอาจารย์สมัยใหม่ ผมได้ยินได้ฟังว่าสมัยใหม่นี้ก่อนจะสอนหนังสือ เขามีวิธีการประเมินผล ประเมินความรู้ของนักศึกษาว่าเขารู้ขนาดไหนและก็เริ่มจากตรงนั้น ไม่ใช่เอาเข้ามาใหม่ หลายคนการสอนอยู่มหาวิทยาลัย บางทีครูอาจารย์ก็สอนตามหลักสูตร ตกก็ตก อย่างนี้เขาเรียกว่าไม่ได้ start from what they know และเขาก็มีความรู้สี่ภาคภูมิที่ได้เป็นครูบาอาจารย์ที่ตรงไปตรงมา สอนตามนี้ คุณไม่รู้เรื่อง ก็ตกไป ผมว่าอย่างนี้ มันขาดความเป็นครูมืออาชีพอย่างที่ท่านพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พูดในมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อเร็วๆ นี้ ท่านแบ่งครูบาอาจารย์ออกเป็น 3 ประเภท คือครูอาชีพ อาชีพครู และครูมืออาชีพ ท่านกล่าวว่าอย่างนั้น ปัจจุบันนี้เราต้องให้ความรัก ความสนใจ ที่บอกว่า student center คงจะต้องรวมว่าถ้าเขาไม่มาเรียนครบ เขามีวิธีให้ความรู้อย่างอื่นใหม่ที่จะชดเชยได้ ผมเคยเป็นนักเรียนแพทย์ที่ไปทำกิจกรรมมากๆ เข้า บางทีสอบไม่ผ่านอาจารย์ก็ตี ให้มาทำงานแทน 3 เดือน ถ้า 3 เดือนคุณจะรู้หรือไม่รู้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นว่าวิธีการหลายอย่างที่จะทำให้คนเรามีความรู้เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น คำว่า democratic participation ผมต้องการทราบเรียนท่านว่าไม่ได้หมายถึงประชาธิปไตย การไปเลือกตั้ง อย่างนั้นเสมอไป democratic คือเคารพคน ประชาชน และคนส่วนใหญ่ เช่น เคารพนักเรียนในแง่เขามีสิทธิ์ที่จะเรียนรู้ เพราะฉะนั้นถ้าหากเคารพ ซึ่งไม่ได้หมายถึงเคารพธงชาติ ผู้หลักผู้ใหญ่ เคารพในสิทธิของเขา คงต้องให้เขามีส่วนร่วมอย่างเต็มภาคภูมิ เพราะฉะนั้นในการเรียนการสอนคงจะต้องเปลี่ยนวิธีคิด แบบ Dictating เป็น Consulting ซึ่งจะเป็นการปรึกษาโดยวิธีการไหนก็ว่ากัน ไปอีกตัวหนึ่ง ตัวสุดท้ายที่เป็นข้อดี ก็คือคำว่า Distribution of Resources พวกเราคงต้องคิดว่ารัฐบาลท่านคงต้องทำ ซึ่งนอกจากเป็นนโยบายรัฐบาลแล้วก็เป็นการกำหนดจากกฎหมาย จากรัฐธรรมนูญด้วย สมมุติว่าภายในปี 2549 เงินงบประมาณในการพัฒนาจะต้องไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ๆ ตัวเลข ประมาณ 33 % คนที่อยู่ในกระทรวง ทบวง กรม ก็อาจจะรู้สึก resystem for change ถึงแม้จะเป็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาล แต่รัฐบาลก็ทำมาจากกฎหมาย และแนวโน้มของโลกมันก็จะต้องเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ประเทศไทยที่ได้รับรัฐธรรมนูญมา ถึงจะมีจุดอ่อนจุดด้อยบางส่วน แต่ส่วนใหญ่ๆ ทำให้ประชาชนมีสิทธิ มีอำนาจมากขึ้น

การต่อต้านตรงนี้ ไม่สำเร็จแล้วเพราะมันเดินมาถึงจุดนี้แล้ว เพราะฉะนั้น Distribution of resources เมื่อ resources ออกมาแล้วจะทำอย่างไร ตรงนี้ก็น่าศึกษา น่าวิจัยว่ามันมาถูกทิศทางแล้ว resources จะมาถึงประชาชน เราซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนจะจับประเด็นเรื่องนี้ได้อย่างไร

ผมขอกราบเรียนว่าลองกลับไปทบทวน ถ้าสรุปอีกสักหน่อย ก่อนที่จะมีประเด็นพูดคุยกันต่อไป ผมคิดว่าในส่วนที่ผมได้ฟังได้ยินมาแล้วก็คิดว่าถ้าพวกเราจะต้องทำอย่างที่ว่าข้อคิดกันไว้จะครบ ยุทธศาสตร์รัฐบาลสู่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผมก็จับประเด็นจากหัวข้อนี้ได้ว่า คงจะหันกลับมาดูหลัง มาตั้งหลักตรงที่ว่า การทำเหล่านี้พวกเรายังมีแผน มีความคิดไว้แล้ว หากพวกเราจะเป็นอยู่ข้างหน้า หรือนำการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นผู้นำคนอื่นในสถาบันต่างๆ อย่างน้อยสถาบันราชภัฏด้วยกันถึงแม้จะไม่แข่งกับคนอื่นแต่ก็แข่งกับตัวเองจึงต้องคำนึงถึง 2 ข้อ ผมไม่อยากจะใช้คำว่าคิดนอกกรอบเพราะมันจะเป็นสำนวนที่ซ้ำซาก แต่คิดว่า 2 ตัวนี้จะช่วยให้พวกเราเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้มาก

ตัวที่หนึ่ง Initiative ก็คิดริเริ่มไว้ว่า initiative มันน่าจะมีอะไร คืออย่าไปพอใจว่าแค่นี้ก็คิดแล้ว แค่นี้ก็นักแล้ว แค่นี้ก็ไม่ไหวแล้ว มันมีวิธีการอยู่สมควรครับ แล้วมันไม่ใช่เราคิดขึ้นมาเองได้จากเรานั่งฝันๆ ขึ้นมาหรอก ในโลกนี้มันไปไกลจนกระทั่งเราอาจจะเรียนรู้กับใครต่อใครก็ได้ แม้ประเทศไทยเองถ้าเปลี่ยนสถานที่เราก็จะเกิดความคิดใหม่ๆ ว่า ที่นั่นก็มีแปลกๆ ดี ไปทางเหนือก็ได้ความคิดอันหนึ่ง ไปทางใต้ก็ได้ความคิดอีกอันหนึ่ง ตะวันออกเฉียงเหนือก็มีความคิดอีกอันหนึ่งผมว่ามันมีอะไรหลายๆ อย่างที่ไม่จำเป็นต้องคิดว่าอันนี้ดีที่สุดเพราะฉะนั้น initiative จึงถือว่าเป็นเงื่อนไขแห่งความเป็นผู้นำที่แล้วๆมาที่เราคิดกันแบบราชการก็ถูกนะครับ ไม่ผิดหรอก แต่หมายความว่าเราก็คิดในกรอบหนึ่ง เช่น ปีนี้เราได้งบประมาณ หนึ่งล้าน ปีหน้า บวกอีก 5% เรื่องนี้ถ้าหากสำนวนของนักบริหารเรียกว่า คือ initiative เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ แต่ถ้าหาก initiative คิดขึ้นมาว่า ยุบระบบนี้ดีไหมครับ อย่าทำต่อเลย ซึ่งเรามีบทเรียนมาจากเอกชน ซึ่งหมดไป ร้อยล้าน หมื่นล้าน เขาบอกหยุดๆ รู้จัก CP ไหมครับ เขาหยุดก็คือหยุด ขายก็ต้องขาย ถ้าเป็นเจ้าแก่สมัยโบราณบอกว่าหยุดไม่ได้ เสียหน้า ขายก็ต้องขายคาร้าน เสียชื่อทำมาตั้ง 30 ปีจะต้องมาเปลี่ยน แต่จริงๆ แล้วต้องเปลี่ยนนะครับพวกที่ทันสมัยทุกวันนี้ indicative ทำตรงนี้ ไหว ไม่ดี ไม่คุ้ม เปลี่ยน เพราะฉะนั้นผมฝากสั้นเอาไว้ว่า initiative ของเราเป็นอย่างไร initiative แค่ว่า เดียวคงได้หลาย ปลีกย่อยเหมือนกัน

ตัวที่สอง ที่เขาพูดกันมากๆ ในวงการที่เป็นองค์กรเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ใช้คำว่า Creative พอกคิดว่าจะเปลี่ยนไปแล้วมันต้องหากคนมานั่งคิดรูปแบบ ขอยกตัวอย่างของจริงซึ่งอาจจะมีอยู่มาก แต่ผมก็เกี่ยวข้องอยู่อันหนึ่งถ้าจะให้ผมพูดตามหัวข้อนี้ก็คือ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของรัฐบาลกับ อุดมศึกษา คือเรื่องการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนครพนมกับมหาวิทยาลัยนราธิวาส รัฐบาลคิดหมดแล้ว รวบรวม

สิ่งต่างๆ เป็นนโยบายอะไรต่างๆ คิดแล้วก็ตัดสินใจว่ามันต้องมันมีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น เพราะว่าการที่ให้เรียนฟรี 12 ปี กองทุนต่างๆ มากมาย มีคนต้องการเรียนสูง เพราะใครก็อยากได้ดี คนยากจนก็ต้องการให้ลูกได้เรียน เมื่อทบทุนดูแล้วจากการวิจัยของของนักวิชาการของมหาวิทยาลัยหลายแห่งพบว่าสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่เพียงพอแล้ว สถาบันอุดมศึกษาที่มีตั้งแต่จบมัธยมปลายขึ้นไป มีอยู่ในประเทศไทยในกระทรวงต่างๆ 856 แห่ง รวมกับสถาบันราชภัฏ 5 แห่ง ที่กำลังเกิดขึ้นเป็นลูกผีลูกคนอยู่ในภาคอีสาน รวมแล้วเป็น 961 แห่ง และสถาบันราชมงคลอีก 5-10 แห่ง เมื่อดูตัวเลขแล้วนับว่ามากเทียบได้กับประเทศที่เจริญแล้วได้ ถ้าหากว่าอุดมศึกษาเป็นแบบภาษาจีนที่เรียกว่า ใต้-ฮัก ก็แปลว่ามีมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว จะเรียกชื่ออย่างไรก็แล้วแต่ มีจำนวนพอแล้ว ปัญหาอยู่ที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นรัฐบาลก็มีตัวเลขมากพอสมควร และวิธีการคิดแบบเก่าที่เราจะต้องมีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น โดยวิธีการไปตั้งวิทยาเขตตั้งตรงนั้นตรงนี้ซึ่งแต่ก่อนไม่มี มีเฉพาะในกรุงเทพ 2-3 แห่ง สมัยผมเป็นนักเรียนอยู่จุฬาฯ มีอยู่ 5 มหาวิทยาลัย เคียวนั้นนับไม่ถ้วนกันแล้ว จะทำแบบตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ไม่ได้แล้ว ไม่จำเป็นด้วย เงินในกระเป๋าไม่มี รัฐบาลก็บอกคณะรัฐมนตรีว่าขอให้ทุกท่านคิดนะถ้าจะทำโครงการใหม่มันต้องคุ้มและเป็นไปได้ อย่าลืมว่าปัจจุบันถ้าจะทำโครงการอะไรแม้แต่บาทเดียวก็ต้องกู้เขานะ เพราะฉะนั้นเราก็เห็นว่าสถาบันต่างๆ ที่ไปตั้ง วิทยาเขต ในสมัยเมื่อ 5-6 ปีที่ผ่านมาล้มเหลว เพราะคิดว่าเราจะเป็นเสี้ยวที่ 5 จนกลายเป็นหมาน้อยธรรมดาที่ตกถูบลงมา แต่ถ้าเราจะปลอบใจคนไทยด้วยกันก็ต้องบอกว่าความล้มเหลวคือมารดาแห่งความสำเร็จ อย่างไรก็ตามสถานการณ์ตรงนี้ถึงจะขาดเงินขาดทองแต่ไม่ขาดสถาบันอุดมศึกษา มีมหาวิทยาลัยให้เด็กรุ่นใหม่ ก็ต้องคิดว่า ทางที่จะคิดแบบ initiative คิดอย่างไร ใน 5-6 ปี ที่ผมพูดถึงผมจะพูดให้จบความ ทบวงมหาวิทยาลัยมีรัฐมนตรีเปลี่ยนเรื่อยตั้งแต่ผมเข้าไปเกี่ยวข้องกับตอนหลังก็มีคนอื่น ๆ แต่ก่อนมี 5 แห่ง ตอนหลังมาพอเปลี่ยนรัฐมนตรีก็เพิ่มอีก 5 แห่ง 8 แห่ง จนกระทั่งรัฐมนตรี 2 คน 3 คน ที่เคยอยู่ทบวงมหาวิทยาลัยก็ไปกำหนดใหม่ จนกระทั่งมี 37 แห่ง

มหาวิทยาลัยก็ได้ความคิดมาจากนักการเมือง เพราะทบวงรับนโยบายมาจากนักการเมืองบ้าง จากประชาชนบ้าง ตรงนั้นก็อยากได้ ตรงนี้ก็อยากได้ 37 แห่งนี้มานั่งทบทุนดู ถ้าหากจะต้องใช้เงินอย่างน้อยที่สุดที่จะให้ได้ ในแต่ละปีปรากฏว่า ใน 10 ปีข้างหน้าต่อไปนี้ต้องใช้เงิน 1 แสนล้าน ใน 37 แห่งนะครับ และใน 1 แสนล้านจะต้องมีอาจารย์ และเจ้าหน้าที่อีก 2 หมื่นคน เงินเดือนกับค่าใช้จ่ายที่วิ่งไปวิ่งมาระหว่างมหาวิทยาลัยอีก 2 หมื่นล้าน ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นอย่างนั้นด้วย ไม่ต้องไปตากแดดไป 2,000 ไร่ 5,000 ไร่ มาทำแล้ว สิ่งที่มีอยู่แล้วจะทำอย่างไรขึ้นมา ผมจึงได้มีโอกาสถูกแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งมหาวิทยาลัย 2 แห่งนี้ ผมก็ไม่ได้มีความคิดที่เก่งสามารถอะไรเป็นพิเศษกว่าคนอื่น ๆ แต่คณะกรรมการก็ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิจากที่ต่างๆ เข้ามานั่งคิด เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่า initiative มันเป็นความคิดที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง

และพวกเราก็จะต้องมีการยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างมัน resystem for change เพราะฉะนั้นเราก็ต้องมีการศึกษาวิจัยว่าถ้าจะเป็นผู้นำสังคมก็ต้องบอกกับสังคมว่าถ้าจะต้องเปลี่ยนแปลง ลดการต่อต้านได้โดยวิธีไหน เราจะต้องคิดหาวิธีเพราะว่ามันจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่างในประเทศไทย เรา ยิ่งถ้าบอกว่าในปี 2015 อีก 11 ปี เหมือนที่ท่านนายกรัฐมนตรีปรารถนาดีต่อประเทศไทยว่าเราจะ เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ผมเองก็เป็น 2 หน้า อีกหน้าหนึ่ง อยู่กรุงเทพฯ ฟังแต่เรื่องใหญ่ๆ โดๆ อีกหน้า หนึ่งก็อยู่เมืองพล แวงน้อย อยู่กับชนบท รายได้วันละ 80 บาท ซึ่งถ้าพูดภาษาฝรั่ง ก็คือ very challenging คือมันท้าทายต่อการที่พวกเราจะให้มันเป็นอย่างนั้นเหลือเกิน กลับมาอีกนิดหนึ่ง เป็น หมอ เป็นสาธารณสุข กลับมาคุยกับแพทย์สภา เพราะอย่างไรแพทย์สภาก็จะมีจุดยืนของเขา ผมบอกว่า ผมประชุมเอาคนอื่นมาหลายคน และก็มานั่งคุยกันบอกว่าเราคิดริเริ่มที่จะทำอะไรใหม่ๆ ทุกวันนี้ ประเทศได้หวั่นเป็นลูกผีลูกคนที่จะมีประเทศหรือไม่เป็นประเทศ จีนอาจจะเอาคืน ไม่เอาคืน ยังไม่รู้ เหมือนกัน เขามีหมอ 10 คนต่อประชากร 10,000 คน ญี่ปุ่น มีหมอ 20 คน ต่อประชากร 10,000 คน อเมริกา มีหมอ 28 คน ต่อประชากร 10,000 คน ยุโรปโดยเฉพาะออสเตรเลีย มีหมอ 32 คน ต่อ ประชากร 10,000 คน ประเทศไทยมีหมอ 3 คน ยิ่งถ้าหากมีนโยบายยุทธศาสตร์รัฐบาลที่บอกว่าจะทำให้มีสุขภาพดีถ้วนหน้า และให้คนเข้าถึงระบบการแพทย์ให้มากขึ้น 30 บาท ก็พอ ยิ่งปลุกระดมมากเท่าใดคนก็จะเข้ามารักษามากขึ้น หมอที่มีจำกัดอยู่แล้วก็จะเห็นความขาดมากขึ้น แล้วหมอที่หนีออกจาก ราชการไป ก็ไม่ใช่เรื่องที่หนีออกจาก 30 บาท เพราะว่า ประเทศมาเลเซีย ไม่มีโครงการ 30 บาท หมอก็ ออกจากราชการเสมอ เพราะมันขาดใจครับ มนุษย์ยอมหาที่คิดว่าเสมอ เพราะฉะนั้นถ้าหากเราจะเริ่ม การผลิตแพทย์โดยเอามหาวิทยาลัยเอกชน โรงพยาบาลเอกชน มามีส่วนร่วม ได้หรือไม่ เราให้นัก เรียนแพทย์ปีหนึ่งเกือบสี่แสนบาทต่อคน ถ้าเราให้โรงพยาบาลเอกชน มหาวิทยาลัยเอกชนโดยให้ราชการ เอาโรงพยาบาลของรัฐมีส่วนร่วมให้เขาห้วละแสนบาท เราก็ผลิตแพทย์ขึ้นมาได้ แพทย์สภาก็บอกว่า สุขภาพที่ดีมัน ไม่ได้อยู่ที่การผลิตแพทย์ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเราอยากเป็นเสือตัวที่ 5 เอาเฉพาะเรื่อง จำนวนแพทย์อย่างเฉียวเทียบกันกับ สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลี ได้หวั่น เรายังห่างเขาประมาณ 4 เท่าตัว ภายใน 10 ปีก็ยังไม่ทันได้หวั่น เพราะว่าโรงเรียนแพทย์ต้องใช้เวลา 6-7 ปี

ขอลอยกลับมาที่ผมพูดอันละเล็กละน้อย ต้องการทราบเรียนว่าวิธีการคิดคงมีหลากหลาย ยุทธ ศาสตร์ของรัฐบาลก็เป็นยุทธศาสตร์ที่ดึงขึ้นมาจากความปรารถนาดี แต่มีเงื่อนไขแห่งความสำเร็จอยู่ใน หลายๆ อย่าง สรุปว่า การที่ทำวิจัยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นนั้นนอกจากจะ know yourself and be yourself แล้ว ยังมีคนเขียนเอาไว้และสรุปเป็นบทเรียนไว้ 5 ข้อ

1. **Philosophy** สถาบันถอยหลังไปตั้งหลักแล้ว ตามปรัชญาของเราที่จะเดินไปข้างหน้า เป็นอย่างไร ปรัชญาของคนที่ฝากไว้โรงเรียนเทคโนโลยีพลานิชยการ บอกว่า การศึกษาของชาวชนบทคืออนาคตของประเทศไทย ถูกคิดอย่างไรก็แล้วแต่ต้องตั้งเป็นหลักประกันไว้

2. **Principle** เราคงต้องถอยหลังตั้งหลักที่ principle มากกว่า personal บุคคลนั้นอาจต้องเปลี่ยนแปลงได้ แต่ principle มันพื้นฐานที่จะต้องต่อเนื่องได้

3. **Practices** ที่ทำกันอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีอะไร เพื่อที่จะได้ดูว่าที่ principle กับ practices นั้นมีช่องว่างหรือไม่

4. **Perspective** คือเรามองไปข้างหน้าเราเห็นอะไร และเราอยากเห็นอะไร หากคิดถึงเรื่องนี้ก็คิดถึง ดร.เข็นนิคหน้อย คือ start from what they have, teach from what they know ถ้าไม่อย่างนั้นเราก็จะมองคนอื่น ๆ ไปเรื่อยๆ

5. **Potential** ศักยภาพ เพราะศักยภาพเป็นเรื่องที่ทำให้สอดคล้องกับความรู้จักตัวเองด้วย มิฉะนั้นเราจะพุดกันไปแบบฝัน แล้วก็ทำไม่ได้ ท้อถอย

ตรงนี้ก็ขอจบด้วยคำพูดของ ดร. เข็น อีกครั้งหนึ่งว่า ในการพัฒนาองค์กรของเรา ก็คงจะเหมือนกับการพัฒนาองค์กรดินหรือพัฒนาชุมชน หัวใจของมันอยู่ที่ว่า relive not release แปลว่า ดึงออกมา ดึงศักยภาพของตัวเอง ของประชาชนออกมาให้ได้ แล้วในนามของสถาบัน ผมรู้ว่า ศักยภาพของเราที่สูงอยู่มาก ถ้าจะใช้จำนวนเก่าเมื่อ 30-40 ปีก่อน ท่านหลวงวิจิตรวาทการ ท่านบอกว่า ข้าราชการที่ดีๆ เก่งๆ ที่เห็นผลงาน จริงแล้วใช้ศักยภาพเพียง 20% เท่านั้น ซึ่งยังเหลืออีกมากถ้าบรรยากาศดี เหมาะๆ กำลังใจดีๆ ทิศทาง วัตถุประสงค์ชัดเจน ศักยภาพเหล่านี้จะออกมาอีกมาก และ release แปลว่า ไปบำบัด ก็คือการขาดน้ำก็เอาน้ำให้กิน ก็คงเข้าลักษณะการให้ ปลาเขากิน เขากินได้มือเดียว แต่ถ้าหากช่วยให้เขารู้จักจับปลาเป็น เขาก็จะมีปลากินตลอดชีวิต เอามาใช้กับองค์กรของเราก็คือว่า คนทุกคน ตั้งแต่ภารโรง จนถึงอธิการบดี ต้องได้รับข้อมูลข่าวสาร ต้องได้รับการฝึกอบรม ต้องทำให้เขารู้จักองค์กรของเขาให้ดี เขามาเป็นภารโรง มาขายหญ้า ต้องให้เขารู้ว่าในสถาบันมีวิธีการสอนอย่างไร มีกีวีชา มีก๊อชเช่ ถึงจะไม่มาที่ประชาสัมพันธ์ ภารโรงก็สามารถบอกได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งแปลว่าไปด้วยกัน เอาศักยภาพเหล่านี้เอามาใช้ให้หมด ถ้าพูดตามภาษาคิสัยนี้แล่นดว่า ในเวลา หนึ่ง ชั่วโมงควรจะใช้ที่ไหน ใช้ให้เป็นประโยชน์ ไปดูอะไรบ้าง ในแง่การพัฒนาองค์กร ต้องทำให้ทุกคนในองค์กรใช้ศักยภาพของตัวเองเพื่อองค์กรให้สูงที่สุดครับ

ผมขอจบคำคุยแต่เพียงเท่านี้ครับ ขอขอบพระคุณที่ให้โอกาสผมมานั่งคุย ขอให้พวกเราได้ประสบความสำเร็จในความตั้งใจดีทุกประการ ขอคุณมากครับ

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ: ผลกระทบจากชุมชนไทย
สู่การก้าวทันโลกอนาคต ”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 23 – 25 กุมภาพันธ์ 2547
ณ โรงแรมเจริญธานีปรีนเซส จังหวัดขอนแก่น

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ: ผลกระทบจากชุมชนไทย
สู่การก้าวทันโลกอนาคต ”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 23 – 25 กุมภาพันธ์ 2547
ณ โรงแรมเจริญธานีปรีนเซส จังหวัดขอนแก่น

ในการอภิปรายในครั้งนี้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

รศ.ดร. สุจินต์ สิมารักษ์ Director, Research and Development Institute
คุณสุวรรณี คำมั่น ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต
สำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ
ดร.ปรีชา อุตระกุล รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

จากหัวข้อประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือความต้องการของอาจารย์และบทบาทของอาจารย์ต่อชุมชน และอีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของวิธีการจากที่เราмаกันหลายสาขา หลากหลายแขนงหลากหลายความถนัด หลากหลายความเชื่อ ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องปรับตัวกัน ปัจจุบันใช้คำว่า PAR กันมาก จากประวัติศาสตร์จะมีกว่า 20 ชื่อ มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าถึงความต้องการที่สูงขึ้น ผมได้ข้อมูลในปี 2545 ว่าได้มีการนำเข้าผลไม้และผักจากจีน โดยในปี 2546 เปรอ์เซ็นต์การนำเข้าเพิ่มขึ้น 70% การนำเข้าเพิ่ม 176% ซึ่งเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้น 110% ในหนึ่งปี ผลกระทบที่เห็นค่อนข้างชัด ในตอนนี้คือ โครงการหลวงโครงการหลวงปลูกผักเมืองหนาว ปลูกผลไม้เมืองหนาว เมื่อมีการนำเข้าของผลไม้จากจีน ถ้าเป็นเมืองหนาวเหมือนกันราคาถูกกว่า ชาวเขาที่เคยปลูกฝิ่น แล้วเปลี่ยนอาชีพมาปลูกผักเมืองหนาว จะถูกโจมตีจากการเปิดการค้าเสรี ประเด็น คือ

"คนเหล่านี้จะทำอะไรในอนาคต"

ผลกระทบจะเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นคนจะรู้ผลกระทบคนที่ศึกษาเข้าใจในสิ่งเหล่านี้จะไปช่วยเขาได้ คือคนที่ได้มีโอกาสการศึกษาสูงขึ้นมาและอยู่ในสถาบันต่าง ๆ ที่สามารถจะทำได้

ยกตัวอย่าง กรณีจีนการเปิดการค้าเสรี ในเชิงเศรษฐศาสตร์ไม่เป็นอะไร คนไทย 60 ล้าน เมื่อตลาดขยายขึ้นเป็นพันล้าน ร้อยล้าน ถ้าขายได้ย่อมสมเหตุสมผลในเชิงของตัวเลข แต่ปรากฏว่าผักและผลไม้ไทยไปค้างอยู่ที่ด่านศุลกากร เพราะระบบราชการของจีนทำให้ผักผลไม้ต้องแช่อยู่และเสีย แต่ในแง่มุมหนึ่งจีนอาจจะไม่ได้ตั้งใจเอาของเรา เกิดความไม่สมดุลขึ้น เห็นไหมครับลงมาถึงชุมชนแล้วจะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เร็ว และรุนแรง ในปัจจุบันและอนาคตความซับซ้อน ความไม่แน่นอน ความรุนแรงจะไปด้วยกันตลอดเวลา เราไม่สามารถเข้าไปปรับตัวชุมชนเหล่านี้ได้เราตกอยู่ในจุดอับมากพอสมควร

"มีคนเยอะแยะที่ทำงานตรงนี้"

เรื่องของวิธีการเป็นบทบาทสำคัญ คือสิ่งที่ต้องพูด ความไม่แน่นอนจะเห็นภาพ เช่นใช้หัวหน้ากมาได้อย่างไร ถ้าไม่รู้ก็คือความไม่แน่นอน แล้วจะทำอย่างไร คือ

- 1) ปกปิดข้อมูล
- 2) จัดการแบบรุนแรง
- 3) จัดการแบบไม่ยุติธรรม

สิ่งเหล่านี้ตามมาตลอด เมื่อความไม่แน่นอนเกิดขึ้น และจัดการแบบง่าย ๆ ย่อมมีปัญหา ย้อนกลับมาเรื่องของ "ความรู้" กิจกรรมเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดเศรษฐกิจ การหมุนเวียนเศรษฐกิจจริง ๆ ระบบคิด ระบบการรู้เท่าทันเป็นเรื่องสำคัญมาก ภาพที่เห็นใหญ่ๆว่าเกิดอะไรขึ้นในเรื่องของความรู้ สถานการณ์ข้างนอกที่มีผลกระทบกับเรา

สมัยโบราณที่เป็นสังคมไล่ล่า กว่าจะเปลี่ยนมาเป็นระบบเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ใช้เวลานานมาก ย้อนดูประวัติศาสตร์ระบบก่อนประวัติศาสตร์ เรื่องระบบเกษตรแบบขยายผลผลิตแบบรวดเร็วซึ่งหมดในปี 1985 แต่ไม่ได้หมายความว่าหมดทั่วโลก ตอนนี้สังคมไล่ล่าในแอฟริกายังมีอยู่ แต่หมายความว่าคลื่นยังไม่ถึง แต่เป็นคลื่นที่แรงมากในยุโรป ประเทศไทยหมดไปไม่กี่ปีที่ผ่านมา ถ้าเราย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ไทยในภาคอีสานที่บอกว่า "ป่าแตก" ประมาณ 30 ปี ที่ผ่านมา เราหยุดเพราะเราไปไหนไม่ได้แล้ว จากนั้นมายุคของ "เทคโนโลยีสารสนเทศ" ผมอยากจะชี้ตรงนี้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจากประวัติศาสตร์มีช่วงของโลกาภิวัตน์อยู่ 3 ยุค

1. ยุคปัจจุบัน คือยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่ 3 ยุคแรกเริ่มมีการไล่ล่าอาณานิคมมีการล่องเรือออกไปไล่ล่า มีการสร้างเรียกว่า Silkroot ออกไปล่าอาณานิคม
2. ยุคต่อมาเริ่มมีโทรศัพท์ มีเครื่องบิน เรือกลไฟ เทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เขามาหาผลประโยชน์จากเราได้

3. ยุคสุดท้ายนี้เป็นยุคการสื่อสารแบบอิเล็กทรอนิกส์และการขนส่ง "Search unhide" หรือที่เรียกว่าส่งเมื่อไร ได้เมื่อนั้น

ถามว่า " คนที่ได้ผลประโยชน์ที่สุดคือคนที่มีความรู้และมีเทคโนโลยีทางการสื่อสารและการขนส่ง เพราะว่าทั้งสองอย่างถ้าคุณยึดอำนาจตรงนี้ได้ เป็นจุดที่น่ากลัวเมื่อถึงยุคปฏิวัติเขียว ประเทศไทยได้รับผลกระทบเรื่อง สิ่งแวดล้อม ความยากจน เรากลับมีการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่เป็นเปอร์เซ็นต์น้อยมาก

ในเรื่องการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้น ในประเทศไทยยังไม่เคยเกิดการปฏิวัติ ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรวย - จน เป็นผลให้ทรัพยากรเสื่อมโทรม เกิดมลภาวะความอ่อนแอของสังคม เรื่องของสุขภาพและเรื่องความรุนแรง ความรุนแรงนี้ไม่ต้องพูดถึง เกิดความไม่สมดุลขึ้น เรานำความคิดเรื่องสังคมความรู้จากต่างชาตินาบริโกล ในขณะนี้ต่างชาติเข้าสู่สังคมความรู้ ถ้าอยากเป็นสังคมความรู้ เราต้องสร้างความรู้ และรู้ทันความรู้และเทคโนโลยีนั้น เขาบอกว่า กระแสน้ำ ยังไหลไปได้ แต่กระแสโลกาภิวัตน์ แม้แต่อยู่ในป่ายังหลบไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราจะทำอย่างไรจึงมีคนกล่าวว่าเราจะต้องสร้างสังคมความรู้ที่จะมาแก้ปัญหาเหล่านี้

ในอดีตประเทศไทยไม่ใช่ประชาธิปไตยบอกว่าเราต้องเป็นประชาธิปไตย เป็นคอมมิวนิสต์ไม่ได้ เมื่อเป็นประชาธิปไตยนายทุนมาลงทุน เกิดการกีดกัน ต้องมีการทำการค้าเสรี ยกตัวอย่างที่เราทำสัญญากับจีนเรื่องการค้าเสรี หมายความว่าเราไม่รู้เท่าทันเหตุการณ์ เราข่มเสียเปรียบ ตอนนี้มาเรื่อง "โปร่งใส" คำว่า โปร่งใส มาจากภาษาต่างประเทศ คำว่า "Transparency" จะเห็นทั้งหมดเป็นภาพใหญ่ ๆ ที่จะชี้ให้เห็นว่าในที่สุดเราจะหนีจากตัวความรู้ได้หรือไม่ ขณะนี้ว่าเรามีความจำเป็นที่เราต้องสร้างความรู้เอง ประเทศไทยมีจุดแข็ง ที่เราทำให้เป็นจุดอ่อน หลายจุด จุดหนึ่งที่ดีควรจะเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ คือจุดของความหลากหลาย ทั้งชีวภาพ วัฒนธรรม และอื่นๆ ในเขตคนที่อยู่เมืองหนาว ไม่มีความหลากหลาย แต่เราทำลายความหลากหลายไป จากที่เราเคยส่งออกไม้สักตอนนี้เรากลายเป็นซื้อไม้สัก ลองคิดดูว่า เราจะทำอย่างไรให้ความหลากหลายเป็นยุทธศาสตร์เรา เราไม่เคยใช้จุดแข็งตรงนี้ เรามาตื่นตัวกันว่าตอนนี้เราต้องไปทำความหลากหลายทางชีวภาพ เราทำไปแล้วถามว่ามีความหมายอะไร ประเทศอื่นศึกษากันหมด แล้วเราก็เอามาทำขายเล็ก ๆ น้อย ๆ

ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่เวลาเราเข้าไปทำงานในหมู่บ้าน จะต้องละเอียดอ่อนเพราะมันซับซ้อนในเรื่องของการแข่งขัน ส่วนหนึ่งในเรื่องบทบาทที่อยากจะทำให้เห็นคือว่า "มหาวิทยาลัย" ซึ่งอยากจะสร้างเทคโนโลยี สร้างเสร็จแล้วเราเอาไปให้ชาวบ้านใช้ ชาวบ้านไม่ยอมรับ เกิดคำถามว่าปัจจุบันนี้ที่

เราอยู่ในสถาบันการศึกษา มองเข้าไปเอาความรู้จากภายนอกเข้าข้างใน ที่เรียกว่า Out Side in ในชุมชนที่มีความหลากหลายในชนบท ภูมิปัญญาต่างๆ นั้นคือมรดกของความรู้ และถ้าเรารู้ข้อจำกัดแล้วจะได้ ช่วยเขาได้ถูกต้อง ฉะนั้นเราต้อง Out Side in ก่อน ผลจาก Out Side in ทำให้เราเห็นหูตากว้างไกลมากขึ้น

Methodology หรือวิธีการถ้าเราทำในอนาคต In Side Out แล้วเราทำไม่สำเร็จจะกลายมาเป็น In Side In คือกลายเป็นเราคุยกันเอง ผมคิดว่าในอนาคตเราสามารถจะเปลี่ยนสัดส่วน Out Side In ให้มากขึ้น In Side In ให้น้อยลง และ In side Out น้อย เพียงเท่านี้ก็สำเร็จแล้ว สำหรับสถาบันการศึกษาตรงนี้ต้องการความรู้ที่เกี่ยวข้อง คุณธรรม ปัญญาไปพร้อม ๆ กัน นี่คือจุดสำคัญมาก ๆ ว่าทำไมเราถึงต้อง Out Side In ซึ่งไม่ใช่เฉพาะชนบทอย่างเดียว Out Side In ระดับข้างบนได้ เพราะเราต้องรู้เท่าทัน การที่เขาเกิดปฏิวัติอุตสาหกรรม เกิดประชาธิปไตยมีความหมายอย่างไรเราต้องเปิด Free Forbase ว่ามีหมายถึงอะไร

มาถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการทำวิจัย หรือการเปลี่ยนแปลงในแง่ของการที่รัฐบาลบีบให้เปลี่ยนแปลงองค์กร ตอนนั้นมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยต้องทำมีอยู่ 4 ห้อง โดยทฤษฎี Christine คือ มหาวิทยาลัยเป็นหลักโดยมีห้องแห่งความพึงพอใจอย่างสบาย ๆ เมื่อบอกว่ามหาวิทยาลัยจะต้องออกนอกระบบ เกิดการปฏิเสธมีการต่อต้าน มีแรงกดดันมาจะทำให้เปลี่ยนแปลงเป็นห้องที่ 3 จะเกิดความสับสนวุ่นวาย เพราะว่าไม่มีองค์ความรู้ที่จะจัดการ ในเรื่องการออกนอกระบบพวกกันไปพูดกันมาจนไม่รู้ทำอย่างไร จนมุมเพราะว่าไม่เคยปฏิบัติเช่นเดียวกัน ถ้าเราจะทำงานวิจัย PAR ต้องปฏิบัติ ถ้ามีการผลักดันให้เกิดขึ้นเมื่อเปลี่ยนแปลงได้จะเกิดพลังใหม่ แต่สิ่งสำคัญของประเทศไทยที่เกิดขึ้นคือว่าเรามาถึงห้องที่ 3 กับ ห้องที่ 2 แล้วเราออกกลับ แล้วเราออกกลับไปห้องแรก

เรื่องของการร่วมมือ เรามักจะเข้าใจคำว่าการทำงาน ความร่วมมือประเทศไทยมีอยู่คำเดียว ความร่วมมือฝรั่งมีอยู่คำหนึ่ง Corroboration และ Cooperation สอง degree นี้ ไม่เหมือนกันการทำ PAR ต้องเกิด Corroboration ระหว่างเกษตรกรกับคนที่เราทำทั้งหมดไม่ใช่ Cooperation ถ้าหาก Cooperation หมายถึง การประสานงาน คือ คุณว่ามาต้องการอะไรฉันจัดให้ และคุณมีอะไรคุณก็ให้แต่ Cooperation คือต้องมาทำงานร่วมกัน ทำงานเป็นหนึ่งเดียวกันต้องช่วยกัน ทั้งความคิดเพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นเรื่องที่ไม่เร็ว ถ้าเราจะทำงานเชิง PAR ต้องเป็นเรื่องของบูรณาการด้วย องค์ประกอบของบูรณาการนี้คืออะไร การบูรณาการอย่างหนึ่งต้องมีการเปิดไฟเขียวจากบน แต่อาจจะไม่จำเป็น ข้างล่างอาจจะทำเอาแต่ถ้ามีไฟเขียวเปิดจากข้างบนจะใช้ได้ อีกอย่างที่สำคัญที่สุดคือแรงบันดาลใจเข้าใจ ที่ผมใช้คำนี้เข้าใจว่า มีอยู่ 3 ระดับ ในการทำงานระดับที่ 1 เป็นระดับที่

เราใช้กันมาก ระดับที่เราทำศึกษาเพื่อเข้าใจ อีกอย่างหนึ่งต้องรู้สึกด้วยเข้าใจ คือต้องมีความรู้สึกในสิ่งที่เราศึกษา ต้องเข้าใจในตรงนั้น แต่ต้องระวังจะกลายเป็นเข้าใจ จากนั้นต้องสร้างความนิยมและจินตนาการ มีการสร้างวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดเนื้อหา พื้นที่และเป้าหมายร่วมกัน กำหนดสาขาคนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และทำแผนเรียก Mapping จากการ Mapping จะช่วยกำหนดหน่วยงานหรือคนรับผิดชอบด้วย กำหนดระบบการบริหารจัดการ การทำงานแบบบูรณาการนี้ต้องมีระบบการบริหารจัดการ โครงการที่บูรณาการต้องมีการกำหนดระบบการติดตามประเมินผล กำหนดกลไกการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม สื่อสาร เรียนรู้ ในการทำงานแบบ PAR หรือแบบบูรณาการจะต้องมีการสื่อสารเรียนรู้ ปัญหาที่พบตอนนี้ คือเราเกิดจาก 1 สาขา แต่เรามาทำงานหลาย ๆ สาขา เรามีขีดความสามารถในการสื่อสารสาธารณะ เราเข้าใจในสาขาเราคนอื่นไม่เข้าใจ ฉะนั้นเรื่องของสื่อสารสาธารณะ ต้องระวังว่าทำอย่างไรเราจะสื่อสารและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

ในตรงนี้ทั้งหมดที่จะทำจะต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีเครือข่ายทั้งแนวตั้งแนวนอน และมีลักษณะของคน 1 คน 2 คน หรือ 3 คน เป็น Facilitator ในการทำงานตรงนั้น ความคิดจะช่วยหนุนค้ำข้างล่างนี้ คือความคิดเชิงระบบ ความคิดที่แตกแยก กระจายแบบสร้างสรรค์ การยอมรับฟัง การเรียนรู้ และการเพิ่มพลังจริง ๆ

การบูรณาการมีทั้งแนวนอน และแนวตั้ง ในแนวตั้งหลายคนอาจคิดว่าองค์กร จากนายสั่งลงมา ต้องบูรณาการทั้งหมด มองอีกรูปแบบหนึ่งคือ ความคิดเชิงวิชาการ และโครงสร้างขององค์กร กิจกรรมในชุมชน และเครือข่ายจะต้องเกิด ถ้าขยายอย่างนี้เป็นโครงสร้างเครือข่ายขยายไปก็จะเป็นแนวราบ และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการบูรณาการนี้คือ จะต้องเป็นวงจร คือวงจรของการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ทำไปเรียนรู้ไป มีย้อนกลับด้วย มีการย้อนกลับแต่ไม่ใช่การถอยหลัง แต่ย้อนกลับมาเพื่อเดินหน้า เพราะฉะนั้นจะต้องทำความเข้าใจก่อนเรื่องของโลกาภิวัตน์มี 3 ครั้ง (Third were) ตอนนี้อยู่ช่วง Second were คือข้อมูลที่รวบรวมมาจากหนังสือวารสารวิทยาศาสตร์ของ USA ตอนนี่วิทยาศาสตร์ของเขาเข้าไปสู่เรื่องเศรษฐกิจ ส่วนของเราวิทยาศาสตร์ก็เป็นวิทยาศาสตร์อยู่อย่างนั้น สังคมยังเป็นสังคมอยู่ซึ่งไม่เกิดการประยุกต์ให้เข้ากันการวางแผนดี คุยกันดี ทำ Mapping จะเห็นภาพข้อมูลที่เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน แต่วามันมี Section ที่สามารถช่วยแยกได้ และมีการทำงานเป็นทีม

สรุป คือท่านอาจารย์ รศ.ดร.สุจินต์ เริ่มพูดถึงผลกระทบของ SBA คือการค้าเสรี และพูดถึงเรื่องของคลื่นยักษ์ ผลกระทบจากคลื่นยักษ์ เรื่องจุดแข็งที่เราพอจะสู้ คือเรื่องความหลากหลาย พูดถึงสังคมที่ซับซ้อน เปลี่ยนแปลงเร็ว แล้วเรื่องการที่จะจัดการกับความเปลี่ยนแปลง ตอนท้ายพูดถึงเรื่องบูรณาการและเรื่องงานวิจัยที่พวกเราทำกัน

รศ.ดร.สุจินต์ ติมารักษ์

ผมเชื่อว่าในนี้ต้องมีคนที่ทำงานให้กับชุมชนพอสมควร และมีมุมมองที่หลากหลายและต่างกัน ที่เราได้พูดถึงเรื่องความรู้ที่เราจะไปแข่งกับเขา ความรู้อะไร นั่นคือนาโนเทคโนโลยี ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศและความรู้ ข้อมูลเป็นสิ่งที่เราบันทึก หรือเราจดจำสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวเลขหรือไม่เป็นตัวเลข อะไรต่างๆ แต่ถ้าเป็นสารสนเทศต้องเอาข้อมูลเหล่านั้นมาตีความ ให้เกิดความหมาย

ถ้าสารสนเทศฝังอยู่ในสมองเรา จะกลายเป็นความรู้ไป ความรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- 1) คำว่าความรู้ที่ได้รับแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์
- 2) ความรู้ที่เชื่อมโยงกับทักษะ ที่เอามาใช้ประโยชน์ได้

แต่ทางหมวดวิจารณ์ ไปเอามาจากหนังสือเรื่อง Learning to find “ของชินจิ” ซึ่งเป็นความรู้ที่เป็น contextual กับความรู้ที่เป็นSkill สามารถนำมาใช้ได้ เพราะฉะนั้นในสมองเรานี้มันจะมีความรู้ที่เราไม่ได้ใช้และที่เราเอามาใช้ได้ และถ้านำมาใช้แล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาได้ เกิดปัญหา ตรงนี้เป็นจุดสุดยอดของงาน PAR เพราะงาน PAR เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนาอยู่แล้ว ถ้าเราทำตรงนี้ได้จะมีประโยชน์มากๆ

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

สิ่งที่เป็นความยากในการทำงานเหล่านี้คือ ความ clear cut ในข้อมูลข่าวสารเราอาจจะมี ความเข้าใจพื้นฐานต่ำ ทำให้เวลาพูดแล้วไม่ใช่ภาษาเดียวกัน เนื่องจากวิทยาศาสตร์มีมากแต่ไม่ทั่วถึง เพราะฉะนั้นเมื่อเราไม่เข้าใจสิ่งเหล่านี้เราไปต่อไม่ค่อยได้ สิ่งเหล่านี้ ดิฉันคิดว่าการศึกษาตัวเองสำคัญ เพราะรู้สึกที่เราไม่ค่อยรู้อะไร ต้องพยายามเปิดรับข้อมูลอะไรเหล่านี้ให้มากขึ้น การลงไปทำงานกับ ชุมชน บางทีเรามองดูเหมือนไม่มีรูปแบบแต่จริงๆแล้วมีรูปแบบข้างใน เราศึกษาไปไม่ถึง อันนี้ก็กลายเป็นความหนักใจของนักวิจัยหน้าใหม่ กลายเป็นว่าทำอะไรเราจะเข้าใจให้ต้องแท้ อาจเป็นเพราะว่า เราลง field น้อยไป สำหรับการจะปรับบริบทของการคิดให้เข้ามาสู่สิ่งเหล่านี้ พยายามปรับวิธีการที่จะ เรียนรู้สิ่งเหล่านี้เข้ากันได้ดี ดร.จุรีพร สอนทางสังคมศาสตร์ บอกว่ามีวิธี แต่ต้องพยายาม ความจริง แล้วความพยายามของผม คือผลักดันให้วิทยาศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมทำงานทางด้านชุมชนมากขึ้น ซึ่งลำบากใจทั้งคนทำและคนสนับสนุน ผมกำลังจะตอบอาจารย์ว่าจริงๆ แล้วในภาพความแตกต่างตรงนี้นั้นมีจริง แล้วเราโยงหรือแปลว่าที่ไม่พยายามจะเข้าใจว่าเรามีคำตอบอยู่แล้ว แล้วเราโยงที่ตอบคำถามนั้นไม่ได้ ถ้ามองเห็นว่าอย่างไรเพราะอาจารย์ได้พูดไว้ในตอนต้น

ผมจะได้อ่านงานวิจัยทั้งนักวิจัยหน้าใหม่ และนักวิจัยเก่า และทำหน้าที่ฝึกอบรมนักวิจัยใหม่ทั้งสายสังคม และสายวิทยาศาสตร์ ไปพร้อมๆ กันเป็นเวลา 4 – 5 ปี มาแล้ว งานของนักวิจัยเก่า บอกตรงๆ ไม่ได้ต่างกันเท่าไร แต่ผมไม่กล้าไปฝึกอบรมนักวิจัยเก่า เพราะมีความเก่าทางอารมณ์ สังคมมาก นี่คือภาพของสังคมไทยที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นในการฝึกอบรมนักวิจัยใหม่ผมจะใส่เรื่องของการสื่อสารไปตลอดว่า แม้จะเป็นศัพท์เฉพาะ คุณจะต้องมี definition ของศัพท์เฉพาะให้เข้าใจ ผมคิดว่านักวิจัยจะต้องฝึกการสื่อสารตรงนี้ โดยเฉพาะถ้าจะทำงานแบบ PAR จะต้องสื่อสารข้ามสาขาให้เข้าใจ ในส่วนของอาจารย์ ผมคิดว่ามีวิธีการทำงานและวิธีการคิดที่ทำให้เราคิดที่สามารถมองอะไรให้ชัดเจน แต่ตรงนี้ต้องฝึก ช่วงนี้ประเทศไทยกำลังขยับเข้ามาสู่การพัฒนาแบบแผน 1 2 3 ใหม่ คือใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ ซึ่งจากแผน 1 2 3 เป็นตัวนำนี้ เรารู้ต่อเมื่อมาถึง แผนที่ 8 แผน 9 เราถึงได้ขยับเอาเรื่องของสังคม ของทรัพยากรมนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้อง ตอนแรกเราไม่พูดถึง ตอนนี้จะขยับกลับไปตรงนี้อีกแต่ยังคิดว่าเราได้ผ่านมาและมีทุนมาพอสมควรแล้ว ผมไม่ทราบว่าผลกระทบระยะยาวจะเป็นอย่างไร คงจะต้องดูกันต่อไป

ผู้เข้าร่วมอภิปราย

ในปัจจุบันนี้ สังคมไทยมีการกระทบกันอย่างรุนแรง ระหว่าง Localization and Globalization ในภาวะเช่นนี้ สถาบันราชภัฏเรามาถึงจุดเปลี่ยนที่เกือบจะเรียกได้ว่าน่ากลัว เพราะถูกมองจากภายนอกว่าไม่พร้อม ในภาวะอย่างนี้ อาจารย์เสนอทางเลือกให้เราได้สร้างคุณภาพของเราได้บ้างหรือไม่ คือมีอยู่ 3 จุด จุดหนึ่ง คือ Localization จุดหนึ่งคือ Globalization และอีกจุดหนึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่ผมไม่รู้ว่ายืนอยู่ข้างไหนในฐานะที่ราชภัฏอยู่ในท้องถิ่น ประชาชนสอดคล้องกันว่าต้องพัฒนาท้องถิ่น ต้องเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นทำให้ผมค่อนข้างสับสน ถึงวันนี้แม้จะรู้ว่าเราจะต้องทำสิ่งที่สอดคล้องกับปัญญา มองเห็นว่าจะทำ แต่ไม่รู้ว่าจะเอากระบวนการใดมาทำสิ่งเหล่านี้ให้คนในสถาบันราชภัฏนี้ได้เข้าใจ อยากให้อาจารย์ลองเสนอทางเลือกอย่างอิสระ

รศ.ดร. อูจินต์ ติมาร์ักษ์

พูดถึงตัวองค์กรจะเกี่ยวกับหลายเรื่อง เรื่องโครงสร้างต่างๆ โครงสร้างการบริหาร โครงสร้างในการจัดการการเรียนการสอน โครงสร้างอะไรต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน แต่จะต้องมากระตุ้นกันในเรื่องระบบคิด คือต้องทำวิกฤตให้เป็นโอกาส ในแง่ globalization มีผลกระทบในแง่ลบแน่นอน แต่เราคิดว่าสิ่งนั้นจะต้องมีผลกระทบที่เป็นโอกาสหรือจะต้องมีช่องทางโอกาสที่เราสามารถจะเอาไปใช้ เพราะฉะนั้นเราคงต้องๆ ไป out side in มากขึ้น ในเรื่องของ globalization ตรงนั้น แล้วจะทำให้ localization เป็นอย่างไร ตรงนี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ท่านรองรัฐมนตรี สมคิด จะพูดว่า local link

global root rich หมายความว่า local มีโอกาสที่จะเชื่อมโยงกัน ผมนึกกำลังกันแล้วสามารถนำไปสู่ระดับนานาชาติได้ จะเห็นว่ามีโอกาสอยู่หลาย ๆ เรื่อง เรื่องของความหลากหลายของเรานี้ทำให้เกิดผ้าอย่างนี้ ผ้าครามที่ราชภัฏสกลนครเป็นศูนย์ที่ สวทช. ไปสนับสนุน ที่จะเข้าไปสู่ตลาดต่างประเทศ ผ้าอย่างนี้มีโอกาส ฉะนั้นตรงนี้ทำอย่างไรจึงจะคิดเรื่องความเชื่อมโยงจากจุดที่ได้เปรียบจากสิ่งเหล่านี้ขึ้นมา ก่อน ตัวนั้นจะเป็นตัวที่ทำให้เราเริ่มเห็นว่าคนเราจะทำงานอย่างไร สิ่งที่ผมคิดว่าในแง่ขององค์กรที่ขาดอยู่ตอนนี้ แม้แต่ที่ในมหาวิทยาลัยที่ผมอยู่ก็ขาด คือเรื่องที่เราพูดกันมากเรื่องการเปลี่ยนแปลงองค์กร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เปลี่ยนโครงสร้าง แต่สิ่งหนึ่งที่เราไม่ได้ทำ หรือพยายามทำแต่ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง แล้วเราไม่ได้หาคุณค่าร่วมขององค์กร หรือค่านิยม ตรงนี้เป็นหัวใจสำคัญมาก ๆ ในเชิงยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะต้องเป็นเลิศในทางวิชาการ อันนี้ไม่ใช่คุณค่าร่วม คุณค่าร่วม เช่น องค์กรนี้จะเน้นเรื่องคุณภาพ ทุกคนจะพูด จะทำอะไรต้องเรื่องคุณภาพ ถ้าเกิดสถาบันราชภัฏพูดว่าเราจะเล่นเรื่องของสังคมชนบทอย่างมีคุณภาพ ทุกคนจะเริ่มมอง จะสอนวิทยาศาสตร์จะต้องเข้าไปถึงตรงนั้นให้ได้ เพราะฉะนั้นจุดร่วมตรงนี้ในองค์กรที่ผมดูมา ไม่ทราบว่าได้พยายามสร้างหรือไม่ จะต้องไปดูว่าตัวนี้เป็นตัวที่เราขาด และตัวนี้เป็นหัวใจสำคัญ ก่อนที่ที่จะไปถึงเรื่องการปรับองค์กรและอีกส่วนหนึ่งที่ขาดกันมาก ๆ คือภาวะผู้นำ ไม่ได้หมายถึงว่าจะต้องเป็นตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี แต่ทุกคนต้องมีภาวะผู้นำอยู่ในตัวที่จะสามารถขึ้นมา facilitate ให้คนอื่นขึ้นมาและสามารถทำงานได้ผมกำลังมองที่อนาคต คือค่านิยมร่วมกับตัวคน แต่ที่ผ่านมามีที่ผมรับทราบมาจากประสบการณ์ เราไปเน้นเรื่องโครงสร้างกับระบบการบริหาร 2 ตัวนี้ถ้าเกิดเราทำไปแล้วไปคิด ในที่สุดเราก็บอกว่าคนเราไปไม่รอด เราไม่มีค่านิยมร่วม เพราะฉะนั้นน่าจะมาสร้างกัน ผมไม่คิดว่าทุกแห่งจะเหมือนกัน จะต้องมีความแตกต่างกัน

อาจารย์สุวรรณณี คำมัน

ส่วนหนึ่งที่จะพูดคือ ยุทธศาสตร์ที่ว่าผ่าน ครม. สัญจรแล้ว มีหน้าตาเป็นอย่างไร แล้วเราจะเอาไปทำอะไร คิดว่าท่านคงทราบคำตอบแล้วว่าการดำเนินงานวิจัยการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยบัณฑิตศึกษาของเรา คงจะทราบผลสะท้อนจากคณะกรรมการไปบ้างแล้ว คิดฉันเป็นหนึ่งในกรรมการมีข้อตกลงกันในกรรมการว่าเราควรจะมีข้อเสนออะไรที่เป็นกรอบของชาติ เพื่อเป็นการจุดประกายหรือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันว่าข้างนอกส่วนรวมเขาทำอะไร เราจะมียุทธศาสตร์อะไรที่จะช่วยเข้าไปสานในฐานะที่เป็นภาควิชาการจะไปสานภาครัฐและไปเชื่อมต่อประชาชนต่อประชาสังคมอย่างไร ทราบว่าทางผู้จัดคงจะแจกยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดไปแล้ว ได้ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แต่ที่จะพูดไม่ใช่ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด เพราะยุทธศาสตร์ที่จะพูดเป็นยุทธศาสตร์ภาคการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คงจะเป็นโจทย์ในการนำไปทำยุทธศาสตร์ภาคซึ่งท่านมีรายละเอียดอยู่แล้ว จะ

ได้ว่าถ้าท่านสนใจจะไปพัฒนางานวิจัยตรงไหน จะสามารถเชื่อมโยงกันได้ อย่างที่เรียนว่ายุทธศาสตร์
ตัวนี้ทั้งผ่าน กรม. สัญจรไปจะทำบับย่อมาพูดคุยกัน ก่อนอื่นต้องพูดถึงสภาพเศรษฐกิจที่ผ่านมาของ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างไร จะถือว่าเป็นภาคที่มีความยากจนมากที่สุดตามสถิติ ก่อนปีวิกฤติทาง
เศรษฐกิจในปี 40 ในภาพรวมของทั้งภาคมีอัตราการเจริญเติบโตทางสถิติ 8.5 % ในขณะที่หลัง
วิกฤติก็ติดลบไปเมื่อปี 42 จะฟื้นขึ้นมาเป็นบวกได้ก็ใช้เวลาพอสมควร ซึ่งอยู่ใน U - Shape นาน เริ่ม
ฟื้นตัวขึ้นมาเมื่อปีที่แล้ว สองปีที่ผ่านมา การฟื้นตัวขึ้นมาตรงนี้ยังไม่สามารถวางใจได้ว่าเศรษฐกิจหลัง
วิกฤติจะโตเฉลี่ย 0.2 % ในภาคจะโตขึ้นถึง 8 % เมื่อมีผู้ว่า CEO มียุทธศาสตร์ แล้วตั้งเป้าหมายการเจริญ
เติบโตทางเศรษฐกิจไว้ 8% เราจะทำได้อย่างไรถ้าเราไม่ประสานความร่วมมือทั้งทุกภาคส่วน เพื่อที่จะ
ให้ได้ไปพร้อม ๆ กันและโตอย่างมีคุณภาพไม่ใช่ว่าโตแค่ global แล้ว local ไปไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่ง
ไม่พึงปรารถนา

เพราะฉะนั้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คงจะเป็นโจทย์สำคัญหรือปรัชญาสำคัญจะนำทาง
พัฒนาของเราเพื่อที่ว่าจะไม่เกิดฟองสบู่แตกอีกครั้งหนึ่ง เราจะต้องตระหนักว่า เราจะทำอย่างไรจึงจะ
ทำให้ “ local ” เข้มแข็งก่อนที่จะไปสู่ “ global ” ได้คงจะต้องเชื่อมโยงกันอย่างทุกระดับอย่างใกล้ชิด
อุตสาหกรรมก็ขยายตัวเพิ่มขึ้น การศึกษาเรื่องสาธารณสุข เรื่องของบริการทางสังคม มีความครอบคลุม
ทุกพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพราะเหมือนกับว่า ส่วนกลางหรือภาคราชการทางส่วนกลางมอง
ว่าสถิติว่าที่นี่มีประชากร 21.6 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นคนที่มียาได้ต่ำค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญที่
จะให้กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ลงโครงการค่อนข้างครบถ้วน อยู่ที่ว่าเราใช้ประโยชน์หรือว่าเราทำ
ให้ปริมาณที่เราที่อยู่สร้างคุณภาพ ได้มากน้อยเพียงใด สิ่งที่จะอยากจะนำเสนอตรงส่วนนี้คือจุดแข็ง
ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เราจะเชื่อมโยงกันทั้งในนานาชาติระดับชาติ ระดับภูมิภาค และบทบาท
ของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นได้ เราต้องรู้ว่ามีจุดแข็งอะไรบ้าง เรามีโอกาสที่ประมวล คือต้องหาให้
ได้ ไม่ขึ้นกับการลงทุนพัฒนา เรื่องข้าวหอมมะลิไม่มีใครกิน ทุ่งกุลาร้องไห้ ซ็อกก็แพง แล้วจะมีชื่อเสียง
ต่อไปในอนาคต ปีนี้ได้ข่าวว่า ข้าวก็จะดี แม้จะได้ข่าวที่น่าตกใจว่า อดก. หรือ การรับจำนำข้าวมีการ
ปลอมปนมากพอสมควร ตรงนี้คงจะต้องเข้าไปบทบาทในการเฝ้าระวังการกระทำผิด มีขอบข่ายใน
ชุมชนในสังคมของเรา ปศุสัตว์ยังเป็นอันดับที่น่าสนับสนุน ยังเป็นจุดแข็งของภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ส่วนใหม่กับยาง ยางเริ่มเข้ามาเติบโตมีการขยายตัวค่อนข้างสูงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรา
พยายามที่จะเอาจุดเด่นในเรื่องของพืชเศรษฐกิจเหล่านี้ขึ้นมา เพื่อที่จะดูว่าจะมีกระบวนการอย่างไร
ปรับฐานการผลิตให้เป็นครบวงจรแทนที่เราจะทำเฉพาะวัตถุดิบ แล้วไปส่งภาคอื่นหรือว่าส่งไป
ต่างประเทศโดยตรง ถ้าเราทำให้มีครบวงจร และมีความเชื่อมโยงกัน จะทำให้เกิดการจ้างงานและคน
จะอยู่ในถิ่นมากขึ้น ไม่ต้องพูดถึงความร่วมมือของเพื่อนบ้าน เริ่มที่จะเห็น free trade agreement

free trade area

กับเวียดนามประชุมกันแล้ว เป็นจุดแข็งของภูมิภาค โดยสภาพพื้นที่ วัฒนธรรม และความอุดมสมบูรณ์ เราเริ่มจ้างผลิตอย่างเดียวหรือรับจ้างทำวัตถุดิบเฉย ๆ ซึ่งไม่รู้ว่ามูลค่าใน supply chain นั้นมีอะไรบ้าง เศรษฐกิจจะต้องใกล้เคียงกับภาคอื่นๆ ธรรมชาติเป็นเป้าหมายที่จะฟื้นฟูเพิ่มป่าชุมชนมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนมี 5 ยุทธศาสตร์ คือยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดคือ ยุทธศาสตร์ในการสร้างคน แต่ที่จริงแล้วแต่ละยุทธศาสตร์มีบทบาทของคนเข้าไปอยู่ในการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็น การยกระดับฐานะของการผลิต ต้องอาศัยกำลังคนที่มีศักยภาพมีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานใน ภูมิภาค และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ฐานเศรษฐกิจขยายตัวขึ้น มีความหลากหลาย มากขึ้น สร้างโอกาสให้คนจน คนด้อยโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้น มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ สัมมาอาชีพสูงขึ้น ชุมชนเข้มแข็ง สิ่งเหล่านี้มันเป็นฐานที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น เดียวกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดหาฟื้นฟูน้ำ ป่า ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร การศึกษา การเรียนรู้ และการนำทุนทางสังคมที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ พัฒนาภูมิภาค ตอนที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจได้ทดสอบแล้วว่าทุนทางสังคมมีความเข้มแข็งพอสมควร ที่ จะสามารถรองรับผู้ที่ถูกปลดออกออกจากงาน ผู้ที่ตก safety net แล้วกลับมาอยู่ที่บ้านจะได้รับการดูแล และ การช่วยเหลือจากเครือข่าย จากชุมชนทำให้เขากลับไปทำงานหาเลี้ยงชีพได้ต่อไป กล่าวคือไม่ล้มเหลว โดยสิ้นเชิงเหมือนบางประเทศ นี่เป็นทุนของสังคมที่มีอยู่ แต่อาจจะไม่ได้ระหนักรู้ว่านำมาใช้ประโยชน์ ให้เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในมิติต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน และกว้างขวางมากขึ้น เช่น ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือต้องทำอะไรที่เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ไม่ว่าจะเป็นไหลเรือไฟ บั้งไฟ เรืองฮิด 12 คลอง 14 ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้ววิเคราะห์ดูจะเป็นโจทย์ให้ทำงานวิจัยได้ และเป็นงานวิจัยที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่น แล้วยังเป็นงานวิจัยที่มองทั่วในเชิงของการปกครอง มองทั้งใน เชิง goods government แล้วการพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับวัฒนธรรม คุณธรรมคู่กับการเรียนรู้ได้ อย่างดี ฮิดที่สำคัญ คือ event → Good Governance

ยุทธศาสตร์ที่หนึ่งสาระสำคัญมีอยู่ 3 เรื่อง คือ เรื่องแรกการยกระดับสินค้าการเกษตร ต้อง เลือกลูกค้าที่เป็น product champion เช่น มันสำปะหลัง ถ้ารู้ที่จะสร้าง supply chain มูลค่าเพิ่มได้ อย่างที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เป็นเรื่องที่น่าสนับสนุนมาก คือทำภาชนะที่จะใส่อาหาร ทำ คล้ายโฟมแต่ผลิตจากแป้งมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นการช่วยภาคการเกษตร ช่วยทั้งภาคอุตสาหกรรมเกษตร แล้วยังทำให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้นด้วย อีกส่วนหนึ่งคือข้าวโคกไหม ซึ่ง รัฐบาลพยายามทำเต็มที่ เมื่อ fashion show ที่สยามเซ็นเตอร์ สยามสแควร์ จนไปถึง Emporium ที่ กรุงเทพฯ เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ซึ่งมีหนึ่งจุดที่ไปจากวิทยาลัยช่างทองหลวงที่กรมอาชีวศึกษา

ที่ได้ไปโชว์ด้วย ถือว่าเป็นโอกาสดีเหมือนกัน การจัด event แบบนั้นเราจะทำให้เป็น fashion city ได้ คงต้องใช้เวลา และเราต้องสร้างความเข้มแข็งในเรื่องใหม่ โดยที่ไม่ทิ้งอะไรที่เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ เรา จะไปมุ่งที่เป็น fashion ในขณะที่ละเลยของคิของเรา หรือว่าไปทำให้เกิดการปนเปื้อนมากเกินไป เป็น การทำเพื่อที่จะทำให้เกิดความยั่งยืน

↗ Eastern Seaboard
ใหม่ก็เช่นเดียวกันไปซื้อใหม่จากต่างประเทศเพื่อนบ้าน ซื้อได้แต่ต้องมีการรักษาพืชพรรณ เก่าแก่ของเราไว้ด้วยไม่ใช่ใช้แต่ใหม่วิทยาศาสตร์เสมอไป เป็นต้น เชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลัก ของประเทศแต่ละภาค ~~eastle-seaboard~~ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วเราจะได้ใช้ ประโยชน์ร่วมกันว่าสินค้าอะไรที่มีฐานการผลิตที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งออกท่าเรือที่นั่นได้ หรือว่าส่งไปที่สนามบินนานาชาติ หรือว่าส่งไปที่ศูนย์การขนส่งทางอากาศที่อุตะภา อันนี้เป็น ประสิทธิภาพของอุตสาหกรรม โดยการสร้าง Infrastructure ให้เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค การสร้าง รายได้จากภาคบริการจะมาท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งรู้ว่าเป็นภาคที่เทียบกับภาคอื่น ๆ แล้ว เราอาจมีภูมิอากาศที่ร้อนแต่เรายังมีอากาศหนาว ซึ่งเป็นที่ถูกต้องใจชาวต่างชาติ แล้วคนจากภาคอื่น ๆ จะเริ่มที่จะมาท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะฉะนั้นนี่เป็นโอกาสอันดีที่เราจะมีการสร้างงานสร้างรายได้ใน ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือเรื่องวัฒนธรรมทางอีสาน ตอนใต้ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมขอมทางอีสานเหนือ ซึ่งมีความหลากหลายมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้เราจะมีเขื่อนธรรมชาติทั่วไปแล้วเรายังมีวัฒนธรรมเก่าแก่ที่น่าสนใจ นำศึกษาเรียนรู้ ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน แนวทางหนึ่งที่เรามองว่าเป็นยุทธศาสตร์เรา ที่จะทำร่วมกันคือ ด้านความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีการเงิน การศึกษา และสาธารณสุข การศึกษากับสาธารณสุข ความจริงเราเปิดเสรีทางการศึกษาไปแล้วแต่การเปิดเสรีเป็นข้อตกลงของ WTO เราเป็นสมาชิกของ WTO หรือองค์กรการค้าโลก เพราะฉะนั้นคงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเปิดเสรี ประเด็นอยู่ที่ว่าเราเตรียม แล้วเรามี strength หรือเรามีจุดแข็งตรงไหน เราจะไปร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขยายฐาน เศรษฐกิจหรือว่าขยายฐานบริหารด้านการศึกษาหรือว่าสาธารณสุข เรื่องสาธารณสุขไม่น่าจะเป็น ข้อกังขา เพราะประเทศไทยค่อนข้างจะเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคนี้ได้ การศึกษาในบางเรื่อง เช่น วิทยาศาสตร์ - สุขภาพเชื่อมโยงกัน หรือในแง่ของทักษะฝีมือ เรามีเป็นจุดขายพอสมควรที่ต่างชาตินิยม เข้ามาเรียนเรื่องเศรษฐศาสตร์ เพราะฉะนั้นในภูมิภาคนี้เราต้องมองว่ามีมหาวิทยาลัยใดในภูมิภาคที่จะ เป็นศูนย์กลางของการศึกษาได้บ้าง เพื่อที่จะเป็นจุดขายในขณะที่เดียวกันคงจะไม่ทิ้งประชากรส่วนใหญ่ ของประเทศ ที่ยังต้องมีความรู้ในระดับที่สูงขึ้น นั้นหมายความว่าการศึกษา กับสาธารณสุขเป็นสินค้า สด ซึ่งเมื่อเปิดเสรีแล้วมีผลกระทบต่อส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม

พอสมควร ว่าทำอะไรไม่ให้คนต้องซื้อบริหารที่แพงเกินไป ในขณะที่เราสามารถมีส่วนร่วม มีส่วนแบ่งในตลาดโลกหรือตลาดภูมิภาคด้วย

แนวทางที่สองคือ เรื่องเมืองหลักชายแดน การจะให้มุกดาหาร เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และคานั่งเป็นประตูที่ส่งออกไป ซึ่งมี MOU ร่วมกัน สินค้าเกษตรอุตสาหกรรมสิ่งทอจะมาเป็นระบบมากขึ้น ในอดีตทำเป็นชุมชนเป็นหมู่บ้าน ส่วนนั้นยังทำได้เพื่อมองในเชิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า ทำพออยู่พอกินพอมีพอใช้ ในชุมชนถ้าเหลือแล้วจึงส่งออกไปนอกชุมชน ส่งไปในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติต่อไป

แนวทางที่สาม คือ การสร้างโอกาสให้กับคนจน ซึ่ง 61% ของคนจนทั่วประเทศจะอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาคือ ที่ทำกิน คนอพยพไปทำงานในกรุงเทพฯ อยู่อย่างแออัด ขาดสุขภาวะขาดคุณสมบัติชีวิต เนื่องจากว่าขาดที่ทำกิน บางคนอาจจะไม่ caravel คำนิยมร่วมว่า เมื่อก่อนเคยลำบาก คนเหล่านั้นทำงานอย่างที่เคยทำไม่เป็นแล้ว เพราะเขาหลงแสงสี ต้องอยู่แออัดในกรุงเทพฯ เขายอมเพราะหนึ่งเขาไม่มีที่ทำกิน สองเขามาอยู่บ้านไม่รู้จะทำมาหากิน อาชีพอะไร ส่งเงินกลับมาบ้าน จึงเกิดภาพของครอบครัวที่ขาดการเชื่อมต่อระหว่างช่วงวัยเด็ก ละเลยคนแก่ซึ่งต่างเป็น dependency group ในเชิงประชากรศาสตร์ แล้วเขาเป็นผู้ที่มีอัตราการพึ่งพาคนอื่น แต่เขาต้องมาดูแลกันเอง ทำให้เขาขาดความมั่นคงในชีวิต ความมั่นคงของมนุษย์ไม่เกิด เพราะฉะนั้นเรามองว่าการสร้างโอกาสให้คนจน ยุทธศาสตร์อันแรกคือการทำที่จะต้องเพิ่มรายได้ให้ family income เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 10,000 บาท ภายใน 5 ปี สร้างโอกาสคือ งานในอาชีพเกษตร การให้ทุนและเสริมเทคโนโลยีนี้เป็นโครงการเพิ่มรายได้แก่ชุมชนแก่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเป็นต้น การรับงานมาทำที่บ้าน (Home work) ก่อนข้างเข้มแข็งรับงานมาทำ รับจ้างไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งแน่นอนบ้างถูกหลอก บ้างก็ได้ดี สัมมนาที่แท้จริงเป็นโอกาสปลอม ๆ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนี้ถือว่าเป็นหลักในการที่จะทำให้กระบวนการในการพัฒนาประเทศ

Home workers

ตัวอย่างที่จังหวัดขอนแก่นประชาชนชาวบ้าน แต่ละท่านมีแนวคิดในการพึ่งพิงตนเองโดยที่มีความรู้ของท่านเป็นภูมิปัญญาที่จะมาจัดการกับบริหารจัดการความเชื่ออาทรต่างๆ ที่รัฐบาลให้มาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ คือ เป็นเรื่องดีที่มีโครงการเชื่ออาทร แต่ประเด็นอยู่ที่ว่าชุมชนจะมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะบริหารจัดการ มีองค์ความรู้ที่จะจัดการเชื่ออาทรเหล่านั้นได้เพียงใด การจัดทำแผนชุมชนทำมา 2 ปีแล้ว คาดว่าปี 47 จะครบทุกชุมชน แผนชุมชนเป็นแผนที่เกิดจากเวทีประชาชนพูดถึงปัญหาความต้องการร่วมกัน และประเด็นที่จะเชื่อมโยงคือ ต้องให้แผนชุมชนไปเชื่อมโยงกับแผนของตำบลให้ได้และเชื่อมโยงกับแผนของจังหวัด แล้วถึงผู้ว่า CEO เพื่อจะให้มีการบูรณาการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ

ด้วย concept ของแผนชุมชนคือ สิ่งที่ชุมชนแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ส่งเสริมบทบาท องค์การบริหารส่วนตำบล อบจ. ให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนโดยสร้างระบบให้มีเวทีของประชาชนที่มาบอกความต้องการ ตอนนี้แผนชุมชนที่ประสบความสำเร็จหรือแผนที่มีความชัดเจน ชุมชนมีความสามารถ จากที่ประเมินในหนึ่งปีพบว่ามีประมาณไม่ถึง 5% แสดงว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนยังต้องการความช่วยเหลือที่ช่วยเชื่อมต่อระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน เพื่อให้ชุมชนเติบโตขึ้นเรื่อยๆ การยกระดับคุณภาพชีวิตที่รัฐบาลประกาศภายใน 6 ปีจะไม่มีคนจนหรือเรามีความสุข เพราะฉะนั้นคนไทยควรจะได้พื้นฐานอะไรบ้าง จึงจะเรียกว่ามีคุณภาพชีวิต เมื่อมีคุณภาพชีวิตแสดงว่าเป็นคนจนในเชิงที่มีความสุข ตัวชี้วัดเป็นลักษณะ *gross* happiness อาจมี 2 กระแส กระแสที่หนึ่งคือ กระแสที่เป็นเศรษฐกิจมองเป็นตัวเลข เป็นปริมาณโดยตรง แต่บางกระแสมองในเชิงนามธรรม เช่น กำหนดตัวชี้วัดกันเองโดยชุมชน และมีการประเมินของทุกเดือน แต่ในระดับชาติจำเป็นจะต้องทำทั้งที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรมควบคู่กัน คือ กำหนดเกณฑ์พื้นฐานของชีวิต 10 ประการ จากแนวคิดแรกคือ จากรัฐธรรมนูญที่ว่า นโยบายสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องของการศึกษา สุขภาพ ผู้ด้อยโอกาส คนชรา และคนพิการ กลุ่มที่สองที่มองคือ เรื่องปัจจัย 4 เรื่องที่อยู่อาศัย เรื่องสิ่งแวดล้อมความสะอาด และเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ สามกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มเรื่องความมั่นคง หรือโอกาสในการสร้างรายได้ เช่น พวก micro credit ขณะนี้กำลังดำเนินการภายใต้กรรมการ กระจายความเจริญสู่ชนบท (กนฟ.) เพื่อทำแผนหรือทำประเมินเบื้องต้น มี *bent* - *mark* ไว้เพื่อวัดระดับ แล้วดูว่าจะต้องได้อีกเท่าใดจึงจะถึง *bent* mark หรือเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่คนไทยควรจะได้รับ *beneh*

แนวทางที่ 4 เรื่องทรัพยากรธรรมชาติในภาคอีสาน ส่วนมากคือเรื่องดินเค็ม เป็นประเด็นในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเร่งพัฒนาแหล่งน้ำและดินว่าจะส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้เหมาะสมกับการเกษตรและการปลูกป่าเพิ่ม 25% ของพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทั้งภาค ความร่วมมือของทุกคนในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าเป็นเรื่องที่ฝังอยู่ในดิน ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบจาก global จากปฏิกิริยาภายนอก ฉะนั้นเรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องของ global ไม่ใช่เรื่องของประเทศใดประเทศหนึ่ง

ยุทธศาสตร์สุดท้ายคือ การสร้างคนเพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน จากตัวเลขการศึกษาโดยเฉลี่ยของปี คนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการศึกษาดำกว่าเกณฑ์ของประเทศ ตัวเลข 7.8 เป็นข้อมูลจากสำนักงานสถิติในปี 46 ตอน *year schooling* 7.8 ปี ยังไม่ถึงการศึกษาระดับ 9 ปี ทักษะดีๆ ไปทำงานที่เมืองนอก กรอบงบประมาณปี 48 โครงการ 1 โรงเรียน นวัตกรรม นายกฯ จะทำให้ทุกโรงเรียนมี *Year of Schooling*

การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ตัวอย่างในสถาบันการศึกษาได้ผลิตคนออกมาเป็นผู้ให้บริการ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ เป็น Detroit of asia แต่ปรากฏว่าวิทยาลัยเทคนิคผลิตแต่ช่างซ่อม ช่างพืด ไม่ได้ผลิตช่างสร้าง เพราะฉะนั้นทักษะฝีมือที่จะนำไปสู่ R and D เป็นการบ่มเพาะเทคโนโลยีของผู้ประกอบการคงจะเป็นเงื่อนไข แนวทางที่สำคัญของการฝึกทักษะเฉพาะทางเพื่อให้มีผู้เชี่ยวชาญ มีวิสาหกิจชุมชนเชื่อมโยงกันกับ SME นี่เป็นโครงการที่อนุมัติแล้ว โอกาสการศึกษาต้องมองทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งประชาชนทั่วไป มีการส่งเสริมให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการศึกษาพื้นฐานที่สูงขึ้น เตรียมความพร้อมของแรงงานไปทำงานนอกภาคหรือทำงานในต่างประเทศ ซึ่งเป็น key - strategy เป็นยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการสร้างอุทยานความรู้ มีแหล่งความรู้มากมาย จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเขาวิจัยด้วยตัวเองได้ แต่เราช่วยเป็น coach ให้กับเขา ดึงศักยภาพของเขาออกมาให้ได้ ซึ่งน่าจะเป็นบทบาทที่สำคัญ เรียกว่าการพัฒนาที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาต่อยอด

คำถามว่าบทบาทของสถาบันราชภัฏในเรื่องของการตอบแทนหรือเรื่องวัตถุประสงค์ในการบริการสังคม บริการชุมชน โดยผ่านการวิจัยและพัฒนา เราจะเข้าไปช่วยสานต่อยุทธศาสตร์ตรงนี้ให้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร เรานำยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดมาใช้เป็นโจทย์ในการทำ ขณะเดียวกันได้นำเอา National - agenda ซึ่งเป็นเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันเรื่องของการแก้ปัญหาความยากจน การเสริมสร้างทุนทางสังคม

การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 4 agenda เป็นโจทย์ของจังหวัด ขาดแต่ว่าจะช่วยกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านกิจกรรมของราชภัฏที่มีอยู่หรือเอาโจทย์นี้มาปรับการทำงานให้มีคุณภาพมากขึ้น แล้วมีวัตถุประสงค์ มีลูกค้ำที่ชัดเจน สังกัดว่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกษตร อุตสาหกรรม การค้า บริการ การท่องเที่ยว และท้ายที่สุดคือ ^{growth} gloss ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่รัฐบาลมุ่งหวังว่าจะให้ได้เฉลี่ย 8 % หมายความว่าต้องออกแรงมากกว่านี้ จึงจะได้ถึงระดับนั้น

ยุทธศาสตร์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บางเรื่องพูดได้ บางเรื่องพูดไม่ได้ ต้องทำให้สมดุลทั้งสามส่วน ทั้งคริสต์ พุทธ และอิสลาม คือจะแก้ปัญหาอิสลามอย่างเดียว ทางพุทธจะน้อยใจ มีการขอตั้งวิทยาลัยจีนศึกษา ขอตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา สิ่งเหล่านี้ไม่รู้ว่าจะไปช่วยแก้ปัญหาได้หรือไม่ คือไม่ถามภาคใต้พอเห็นภาพเราจะขนทรัพยากรจากอีสานทั้งหมด ผ่านมุกดาหารออกไปคานัง สมมุติว่าขางพาราจะส่งออกทางคานัง จะไปไหนตกลงว่าจะเอาข้าวหอมมะลิออกไปที่คานัง แล้วเอาไปที่ไหน เพราะเราจะได้ทราบกระบวนการผลิตในอีสานได้ถูก เราพยายามที่จะสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีตหรือปัจจุบันต้องยอมรับว่าเราไม่ค่อยได้รับความไว้วางใจ ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ไม่ว่า

จะเป็น เขมร ลาว เวียดนาม ก็ตามเวลานี้เราพยายามที่จะเข้ามาจับมือกัน เพื่อให้เกิดพลังร่วม ถ้าเผื่อว่าเราต่างคนต่างทำเราตัดราคาตัวเอง เมื่อเรากำขายก็มองภาพใหญ่ทั้งภูมิภาค ทั้ง ASEAN , Indo - china แทนที่จะมองประเทศประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะฉะนั้น นี่เป็นคำตอบแรก คำตอบที่สอง เมื่อเราจับมือร่วมกันแล้ว เราจะออกผ่านค่านึง ก็จะเป็นเมืองท่าของเวียดนามอยู่แล้ว ซึ่งเขาทำมาค้าขายกัน แทนที่จะมีสินค้าขายอยู่อย่างเดียว ย่อมมีสินค้าของเรา ในขณะที่มองว่าเป็นคู่แข่งเรื่องปศุสัตว์ ไข่หัดนกเขาบอกคืนต่อมาจากเขา คือการที่เราจะต้องคัดเลือกสินค้าเหมือนกัน ผลไม้บางอย่างเราส่งออก คล้ายกับว่าแทนที่เรามีสตลาดเดียวแล้วเรามาแข่งขันกันเอง เราได้สร้างตลาดร่วมกัน แล้วร่วมมือกันเหมือนขงพาราในภาคใต้ที่พยายามร่วมมือกัน

สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดในวันพรุ่งจินตนิมิตได้ว่าราชภัฏต้องให้ความร่วมมือ เรายังไม่รู้ภาษาเขา เรายังไม่รู้ภาษาเรา นี่เป็นจุดอ่อนที่ต้องยอมรับ เราบอกว่าเรารู้ภาษาลาว ถามว่าเรารู้จริงหรือไม่ เอาแค่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาคกลางหรือคนภาคใต้ที่อยู่จังหวัดอื่นยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เลย เขาบอกว่ามุสลิมในจังหวัดอื่นกับมุสลิมในสามจังหวัดมี practice ที่ไม่เหมือนกัน เป็นคำตอบอย่างกว้างๆ การที่เราขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของเรา ต่างคนต่างมีคู่ค้า บางคนมีคู่ค้าเดียวกันบางคน คู่ค้า-companion ประเทศ อย่างเวียดนาม คู่ค้าของเขาคือรัสเซีย หรือประเทศกลุ่ม socialist ทั้งหมดในขณะที่เราจะเป็นอีกโลกหนึ่งเป็นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยการที่เราเชื่อมต่อกัน แทนที่จะให้เขามาตัดราคาเรา เราขายปลาเรา เขาก็จะส่งปลาร้าไปเหมือนกัน เวียดนามเรามีสินค้าอะไรที่อยู่ในอเมริกา เขาก็มีคล้ายกัน บางทีของเราด้วยซ้ำ แต่เขานำไปใส่ชื่อเขา นี่ก็ตอบว่าพัฒนาเมืองหลักชายแดนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อที่จะให้มีการทำมาค้าขายติดต่อแลกเปลี่ยนกัน แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม แล้วเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงจะได้รับ Asian fund ดังที่ท่านนายกรัฐมนตรี อยากให้มีเงินสกุลเดียวกัน ถามว่าท่านไปเปิด Free Trade Agreement ประเทศต่างๆ ทำเป็นคู่ ๆ มาเลเซีย สิงคโปร์ อเมริกา ตอนนี้ทำกับอเมริกาแล้ว ถามว่าองค์ภาพพ คือ คนข้างหลังตามท่านใหม่ ได้ freetrade หรือไม่ ซึ่งในเบื้องต้นความร่วมมือดี ขยายตลาดได้อย่างแน่นอน ขยายตัวด้านเศรษฐกิจ แต่เราจะต้องมีทุนทางสังคม เขาเรียกว่าความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เราต้องสร้างตรงนี้ซึ่งจะต้องเชื่อมโดยภาษา ต้องเชื่อมโยงสถาบันที่อยู่ขอบจะเป็นคำตอบในเบื้องต้น ส่วนคำตอบละเอียดต้องรอการปฏิบัติ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมอยากจะฝากเพื่อนอาจารย์ว่าข้อมูลและความรู้ที่เราได้วันนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก ซึ่งเป็นภาพกว้าง เป็นภาพในระดับประเทศและภูมิภาค ประเด็นของเราที่จะต้องทำอยู่ทำงานที่เราจะทำอยู่นั้นเป็น

ระดับท้องถิ่นระดับ local เพราะฉะนั้นอยากให้โยงไปถึงประเด็นที่อาจารย์สุจินต์ พูดไว้ก่อนหน้านี้แล้วไม่ได้กระจาย TOR ให้เห็นชัดว่าต้องการอะไร เพราะฉะนั้นชุดโครงการวิจัยชุดนี้ควรมีคุณภาพให้ตรงตาม TOR จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเกณฑ์การพิจารณา ประเด็นต่อมาคิดว่ายังขาดสภาพการวิเคราะห์เชิงลึกในตัวเอกสาร ทั้งนี้อาจจะมาจากตัวงานวิจัยของอุดรธานีเอง ที่มีไม่มากพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์สภาพ โดยเฉพาะในเรื่องของผลงานวิจัยประกอบกับความเข้าใจในเรื่องของ PAR ของอาจารย์ยอมรับว่าประเด็นหลักและเป็นประเด็นใหญ่ อีกหลายสถาบันควรเข้าใจตรงนี้ ความเข้าใจผิดในด้านดังกล่าวทำให้การเสนอโครงการไม่เหมือนกันเปรียบดังคณะกรรมการกับชุดโครงการต้องการเห็นภาพที่ชัดเจนของงานวิจัยเชิง PAR กับบัณฑิตศึกษา และการรักษาคุณภาพ แต่สิ่งผู้ที่ทำวิจัยนี้อยากเน้น เช่นเรื่องผู้ทำวิจัยยังไม่เห็นภาพจึงไปหาซื้อไฟฉาย จึงเขียนโครงการเพื่อไปซื้อไฟฉาย แต่เวลาทำพิจารณาจึงไม่ตรงกัน เพราะฉะนั้นด้วยเหตุนี้ผมวิเคราะห์และวิพากษ์งานของผมเองว่า งานของผมเป็นงานที่เตรียมอาจารย์กับนักศึกษา เพื่อซื้อไฟฉายจึงเกิด misunderstand miscommunication ขึ้น ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการ PAR มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนทั้งอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และนักศึกษา ประเด็นสุดท้ายกับเทศน์ไม่ค่อยฟังกัน ท่านอาจารย์ชวนคงจะเจอปัญหาเหมือนกัน

ด้วยเหตุนี้เองจึงยากลำบากที่จะ Control หรือการจัดการเรื่องงานวิจัยในสถาบันให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ค่อนข้างจะลำบากในการจัดการ เราน่าจะปรับได้ ความจริง ๆ แล้วอย่างที่อาจารย์ชวนพูดถึง คือว่า TOR จะเป็นตัวสำคัญถ้าเริ่มต้นตั้งแต่คำถามการวิจัย เป้าหมายการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับต้องสอดคล้องกับ TOR งานวิจัยที่มีเป้าหมายแต่ละแบบ ซึ่งอาจารย์รู้ว่าจะมีเป้าหมายอะไร เพราะอาจารย์บอกแล้วว่าสิ่งที่อาจารย์ทำค่อนข้างจะคนละเรื่องแต่ที่จริงไม่ใช่ มันเป็นเรื่องเดียวกัน แต่สิ่งที่กำหนดไว้ในวิธีดำเนินงานทั้งหมด เป็นเหมือนก่อนโครงการวิจัยนี้เกือบทั้งสิ้น และที่ประชุมนั้นมีการสำรวจข้อมูล จัดเวที พวกนี้ตรงกับข้อ 4 ผมคิดว่ามีบางอย่างที่เป็นเรื่องที่ต้องทำก่อนการทำวิจัยโครงการชุดนี้ สิ่งที่ผมคิดว่างานวิจัยของอาจารย์จะไปได้คืออยู่ตรงที่ว่า คงจะต้องคำนึงถึงการจัดการที่ติดตั้งระบบคิด ระบบทำและระบบตรวจสอบ ทำอย่างไรที่จะให้โครงการของอาจารย์ออกมาในลักษณะของการตรวจสอบภายในสถาบันให้ชัด พอฟังท่านอาจารย์จากมหาสารคาม มีตัวเหลื่อมกันอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ประธานสาขาวิชาต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกัน ในระบบคิด ระบบทำ และระบบของการตรวจสอบ ซึ่งจริง ๆ สิ่งเหล่านี้ถ้าเจาะจงที่จะทำเพื่อจับผิด ผมไม่ค่อยเห็นด้วย แต่ถ้าจะทำเพื่อที่จะแก้ไขสถานการณ์ที่จะทำให้ดีขึ้นและเพื่อให้รับรู้ร่วมกันเป็นสิ่งที่ดี การวิจัยโดยวิธีการทำชุดโครงการแบบนี้จะไม่ฟันเกณฑ์การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์

ประเด็นที่หนึ่งที่ต้องไม่ละเลยต่อการทบทวนสถานการณ์หรือทุนเดิมที่จะเกี่ยวกับการทำวิจัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มีคนเคยทำ ตัวอย่างถ้ามหาสารคามหรือของอาจารย์ไปจับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เรื่องเกี่ยวกับชาวนา จะมีส่วนเหลือมถ้าเรื่องผลประโยชน์ที่เห็นได้ชัด แต่เมื่อทั้งสองฝ่ายรู้ว่าจะต้องจัดการเรื่องผลประโยชน์กันอย่างไร สังคมก็สามารถอยู่ได้อย่างสงบสุข โดยตัวแทนของชาวบ้านเองเขา จะทำ PAR อยู่ ผมเรียกว่าการวิจัยแบบ PAR นี้ว่าการวิจัยแบบประชาชน ก่อนที่ประชาชนตัดสินใจจะ ย้ายถิ่นจากที่นี่ เคยสังเกตว่าเขามีเหตุผลของเขาหลายอย่างที่เขาย้ายเข้าไปเพื่ออะไร คนไทยเข้าไปอาจ ป่าพอดั่งรกรากได้ ตอนแรกเข้าไปไล่เสือ พอต่อมาคนเป็นหลักเป็นฐานก็ขายแล้วเข้าไปไล่เสืออีก เรื่อยๆ แล้วคนจีนจะไล่ตามเข้าไปเรื่อยๆ เพื่อที่จะตั้งตลาดไม่ทราบว่ามีที่สถานเกิดเหมือนภาคใต้ไหม แต่ ที่ภาคใต้เป็นอย่างนั้นและจะไล่กันไปอย่างนี้แต่เรามักจะบอกว่าคนไทยนี่โง่ แต่ที่จริงไม่ใช่เขามีเหตุผล

เพราะฉะนั้นผมอยากให้ทบทวนสถานการณ์หรือทุนเดิมเกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยในท้องถิ่นที่เคยทำ อย่างชัดเจน ถ้าอาจารย์สนใจเรื่องเหลือเพื่อตั้งเข้ามาเป็นชุดโครงการกับนา น่าสนใจมากในภาคอีสาน การศึกษาสถานภาพควรเป็นความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นด้วย คือเขาต้องอยากรู้สังเกตจากงาน วิจัยของภาคใต้ แม้ว่าจะไม่ใช่ PAR โดยสมบูรณ์แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจากการไปใช้กระบวนการ PAR แม้เพียง เล็กน้อย ทำให้คนตระหนักเรื่องการรวมกลุ่ม บางกลุ่มอาจจะขาดการที่จะรวม แต่บางกลุ่มสามารถที่ จะจับกันและสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ให้คำนึงถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการสร้าง ความรู้ ภายใต้เงื่อนไขของชุมชน อาจารย์อย่านำเงื่อนไขของราชภัฏให้เป็นเงื่อนไขของชุมชนเลย แล้ว ความรู้เชิงระบบและกระบวนการมีความจำเป็นต่อกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นมาก หมายความว่าไม่ว่า ระบบหรือกระบวนการของ PAR หรือของระบบมีความจำเป็น แม้แต่ระบบหรือกระบวนการที่อยู่ใน ราชภัฏนั้นมีความจำเป็นกับท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นอาจจะไม่ต้องการระบบหรือกระบวนการแบบนี้ การ วิจัยในชุมชนใดชุมชนหนึ่งต้องตอบคำถามที่กว้าง ถ้าแคบลงเมื่อไหร่ เมื่อนั้นอาจารย์อาจจะรู้เพียงบาง เรื่อง

อาจารย์ลินี ช่วงคำ

พูดเพิ่มเติมในส่วนที่อาจารย์ชวนได้เริ่มไว้ เพราะว่ากระบวนการนี้จะเดินต่อไปได้ ดูเหมือนว่าทาง เราจะต้องมีการนำเสนอของแต่ละสถาบัน และจะมีการให้ข้อคิดเห็นกันและกัน ซึ่งตัวเองอยากเปิด ประเด็นในลักษณะคล้าย ๆ กับเวทีที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากกว่า ข้อเสนอโครงการดิฉันยังไม่มีโอกาส ได้อ่าน เพราะฉะนั้นอาจฟังพาดจากกรนำเสนอของท่านอาจารย์ ตอนแรกคิดว่าจะมีขั้นตอนที่จะให้ แต่ละสถาบันกลับไปทบทวนข้อเสนอของตนเองสักนิดหนึ่ง อยากให้มองว่าเวทีนี้ไม่ได้อยู่ในตัวของ ดิฉันเอง หรือของอาจารย์ชวน อาจารย์ปรีชาเป็นหลัก เราอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งข้อสังเกตและ

ข้อเสนอแนะ เราอาจจะมีความรู้ในเรื่องประเด็นปัญหานั้นหรือมีความรู้ในเรื่องของกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยต่างๆอยู่บ้าง เพราะฉะนั้นเป็นการช่วยกันในขณะที่สถาบันอื่นนำเสนอในอีกสถาบันหนึ่งรับฟังย่อมมีส่วนที่จะนำเสนอแลกเปลี่ยนกันได้ ไม่อยากให้เป็นลักษณะของเวทีที่จำกัดว่าสามคนนี้เท่านั้นที่จะวิจารณ์ได้ หรือถ้าเกิดว่าฟังดูไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจน เราน่าจะมีโอกาสได้ตั้งคำถามได้ด้วยเหมือนกัน เพราะการตั้งคำถามจะทำให้ได้คิดชัดขึ้น เพราะเขาอาจไม่ชัดในเรื่องนั้นจริง ๆ ในส่วนนี้อยากเปิดเป็นเวทีโดยใช้กระบวนการช่วยเสริมแต่งให้โครงการวิจัยที่เราอยากปรับปรุงเหล่านี้ให้ชัดเจนขึ้น

ในส่วนในเรื่องฟังจากหมอกระแส จากคำที่ท่านใช้ซึ่งมีคำเด่นๆ หลายคำ แต่มีอยู่คำหนึ่งที่จะเป็นในเรื่องของ consultative participation ทางอาจารย์ได้ขยายความพูดถึงเรื่องของการเคารพในกลุ่มคน กลุ่มเป้าหมายที่เราทำงานด้วย เรื่องการเรียนรู้ เรื่องการไปเสริมต่อในสิ่งที่เขามีตามศักยภาพหรือตามปัญหาของเขา ซึ่งตัวเองคิดว่าเป็นประเด็นที่เป็นหัวใจของกระบวนการ PAR เหมือนกัน ในช่วงหลัง ๆ TOR ที่หลายหน่วยงานกำหนดมาให้ใช้คำว่า Consultative Study มากขึ้น คือไม่ใช่ในลักษณะของ Field Study เป็นลักษณะของ Consultative มากขึ้น แต่มองคล้ายกับกระบวนการในลักษณะเรียนรู้ร่วมกันเชิงปรึกษา ซึ่งซ่อนในเงื่อนงำของความคิดนั้นไว้มาก แล้วมีโอกาสได้สังเคราะห์งานที่อาจารย์ชวนพูดในส่วนของ 58 โครงการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้อ่านข้อเสนอโครงการในชุดของภาคอื่นมาบ้างแล้ว แต่ไม่ได้อ่านของภาคอีสาน พบว่าจริง ๆ เวลาเราพูดถึงเรื่ององงานวิจัย นอกจากเรื่องของเนื้อหาหรือผลงาน ความสมบูรณ์ของเนื้อหาหรือผลงานแล้ว สำหรับในโครงการนี้ สิ่งที่เราคาดหวังคือเรื่องของระเบียบวิธี เรื่องของกระบวนการซึ่งเป็นหัวใจที่สำคัญ จึงได้ถูกกำหนดว่าโครงการนี้ต้องการความรู้ ต้องใช้กระบวนการผ่า เพราะฉะนั้นตัวเองจะพบว่าหลายโครงการมีจุดอ่อนทั้งโครงการที่เสร็จแล้วและโครงการที่เป็นข้อเสนอ ซึ่งไม่มีความชัดเจนในเรื่องของกระบวนการหรือระเบียบวิธีการที่จะสะท้อนถึงความเป็น PAR ที่ชัดเจน ในส่วนนี้ถ้าอาจารย์มีโอกาสไปทบทวนโครงการให้มองตรงจุดนี้ให้มากขึ้นเรื่องว่าเป็น PAR จริง ๆ แล้วหรือไม่ และในส่วนของความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง Stakeholder ซึ่งคิดว่างานนี้เป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่อยากสนับสนุนให้ทำเพราะว่าอาจจะยากกว่าที่ทำด้วยตัวเองด้วยซ้ำ งานนี้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็น Coach ให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ PAR ถ้าลงมือทำเองสามารถกุมเงื่อนงำปัจจัยได้มากขึ้น แต่อาจทำได้ไม่ค่อยดีในหลายๆงานเช่นกัน แต่ไม่ได้ทำเองต้อง Coach เขา ซึ่งจะสะท้อนว่าเรา Coach เขาได้ดีหรือไม่ บางครั้งความล้มเหลวของงานเป็นเพราะ Coach ไม่ได้ด้วยเช่นกัน งานนี้เป็นงานที่ค่อนข้างยากมาก หากทำได้จะเป็นอะไรที่เปลี่ยนมิติของกระบวนการวิจัยของการเรียนการสอนมากขึ้น หากมีเวทีลักษณะนี้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน และช่วยกันคิด น่าจะไปได้ดี

อีกอย่างหนึ่งที่พบจากที่อาจารย์ชวนพูด อาจารย์หลายท่านก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ห่างตัวมาก บางสาขาวิชาที่อยู่ใกล้ชุมชนพอคุ้นเคย คุยกันรู้เรื่อง แต่บางสาขาวิชาค่อนข้างมาก นอกเหนือจากไปเยี่ยมชมภาคสนามแล้วยังต้องมีลักษณะของการพูดคุย ความหมายของคำว่า PAR กระบวนการวิจัยต่างๆ ในรายละเอียดวิธีการมีอะไรบ้าง ซึ่งคิดว่าจะได้ช่วยทำให้ไปพร้อมๆกันได้ ตัวอย่างของเพื่อนซึ่งบางคนอาจทำกับมูมนี่ได้ค่อนข้างละเอียดดี อีกแห่งทำอีกมุมหนึ่งได้คิดว่า อาจจะได้เรียนรู้และทำให้สามารถปรับข้อเสนอของโครงการได้ เพราะมีหน่วยงานที่คิดได้เชื่อมเหมือนกัน แต่ Present ไปโดน Comment กลับมาเช่นกันว่ายังไม่ชัดเจนพอ เราเขียนเองรู้สึกที่ชัดเจนพอสามารถสื่อถึงที่สุดแล้ว แต่พอให้เขาดูแล้วไม่ใช่ เพราะฉะนั้นคงเป็นลักษณะเดียวกัน เราอาจรู้สึกที่ที่เราเขียนชัดเจนแล้ว แต่สองฟังดูจากคนอื่นที่เป็นคนนอก เขาอ่านแล้วอาจจะไม่ชัดเจนอย่างที่เราคิดก็ได้ ถ้าหากไม่ชัดเจนอาจต้องเพิ่มเติมในบางเรื่อง ให้สื่อสารกันได้ ตรงเป้าหมายจริงๆ ในสิ่งที่สามารถทำได้ในเรื่องของกระบวนการ ระเบียบการ พบว่า ภายใต้กรอบเวลาของโครงการที่เสนอในหนึ่งปี เนื่องจากเงินทุนจะเป็นหนึ่งปี จากโครงการอื่นๆ ที่เคยเห็น เราพบว่าบางที่อาจารย์อาจจะรู้สึกว่า ข้อเสนอกิจกรรมหรือแผนการดำเนินงานไม่ค่อยครบถ้วน หรือมีการจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก แต่ถ้าดูในเรื่องของความพร้อมของชุมชน ความพร้อมของผู้วิจัย เราพบว่าไม่น่าจะทำได้ตรงตามกระบวนการนั้น ภายในหนึ่งปี PAR ไม่ได้เน้นความครบถ้วนสมบูรณ์ ให้เกิดขึ้นภายในหนึ่งปี เน้นในเรื่องของการเรียนรู้ทั้งผู้วิจัย ทั้งชุมชนที่ถูกวิจัย ทั้งนักศึกษาที่ได้ทำ ซึ่งตรงนี้เป็นหัวใจของ PAR มากกว่า อยากให้เวลาเขียนข้อเสนอโครงการให้มีการวิเคราะห์ในส่วนตัวของสถาบันกันเองว่าไม่ใช่แค่เป็นนโยบายของคอนนี่ เราอยากให้เราทำโครงการนี้ แต่จริงๆ เป็นความสำคัญที่ต้องทำแต่ว่ากระบวนการที่จะทำในตรงนั้นทางสถาบันแต่ละแห่งมีทุนไม่เท่ากัน

ทุนในที่นี้อาจหมายถึงทุนในเรื่องของตัวอาจารย์เอง ที่มีความรู้ในเรื่องของ PAR หรือ ไม่ มีพื้นฐานความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือกับชุมชนมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งส่วนนี้จะทำให้เรารู้ว่า กระบวนการที่จะต้องเสริมในเรื่องของทีมวิจัย อาจจะมีเรื่องของการพัฒนาทีมวิจัยให้สามารถทำ PAR ได้ กระบวนการที่จะพัฒนาระบบบริการพัฒนางานวิจัย เราถึงจะรู้ว่าปัญหาอยู่ตรงไหน ถ้าเรามีการวิเคราะห์สถาบันค่อนข้างชัดเจนในเรื่องข้อเสนอโครงการ ซึ่งพบว่าขาดในบทบาท หลักการ เหตุผล ไม่ค่อยมีความชัดเจนในส่วนนี้ จริง ๆ แล้วศักยภาพสถาบันแต่ละแห่งอยู่ตรงไหน จะเป็นตัวบุคคลหรืออาจารย์ที่เคยทำ PAR อาจารย์ที่เคยทำงานวิจัยกับชุมชน โครงการวิจัยอื่น ๆ ของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องชุมชนมีมากนักน้อยเพียงใดที่เป็นทุน รวมทั้งความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมีมากนักน้อยเท่าใด ซึ่งจะเป็นฐานบอกได้ว่าเราพร้อมหรือไม่ มากน้อยเพียงใดในการทำเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะ

ทำให้พร้อมขึ้นจะทำอย่างไร หรือทำในสิ่งที่พร้อมแล้วให้ดีขึ้นไป ซึ่งจะสะท้อนในเรื่องของกิจกรรมในเรื่องของการพัฒนาทีมวิจัย เรื่องของการพัฒนาการสร้างความร่วมมือภายในองค์กร รวมทั้งการดึงคนนอกให้เข้ามาร่วมวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย ร่วมกำหนดขอบเขต ร่วมกำหนดวิธีการในการนำผลงานไปใช้ จะทำอย่างไรในส่วนนี้เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่คิดว่าค่อนข้างจะไม่ค่อยพบ อาจจะมีการวิเคราะห์ในส่วนนี้ค่อนข้างน้อย แต่อาจจะเหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำ ไม่มีการวิเคราะห์ในเรื่องของศักยภาพขององค์กรในการทำเรื่องนี้ จะไม่เห็นภาพว่าจะไปพัฒนาองค์กรให้สามารถบริหารจัดการวิจัยตรงนี้ให้ดีขึ้นได้อย่างไร หรือบุคลากรของเรามีหรือไม่ ในเรื่องนี้ซึ่งจะทำให้ข้อเสนอโครงการเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น นี่เป็นข้อสังเกต

เพราะฉะนั้นในส่วนที่จะให้อาจารย์นำเสนอ ประเด็นเหล่านี้ให้ความสำคัญเรื่องข้อมูล จากการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ มีการสังเคราะห์วิเคราะห์อย่างชัดเจน เรื่องของทุนของตัวเอง เรื่องของการที่จะทำให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมในการวางแผนอะไรต่าง ๆ และร่วมทำจริง แขนงนั้นเป็นแผนที่ค่อนข้างเป็นจริงปฏิบัติได้ในกรอบภายในเวลาสั้น ๆ เพียงหนึ่งปี ซึ่งในรายละเอียดอาจจะมีการอภิปรายกันอีกครั้ง เพราะฉะนั้น กรอบเวลาในตอนที่เราเสนอกันที่เชียงใหม่ แต่ละสถาบันอาจจะใช้เวลากันสัก 10 นาที แล้วจัดเวทีช่วยกันตั้งข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ซึ่ง ไม่อยากจะจำกัดว่าแต่ละสถาบันใช้เวลาแล้วไม่เกินเท่านั้นเท่านี้ แต่ส่วนใหญ่โครงการแรกมักจะนาน เพราะว่า มีประเด็นมาก และมักจะอ้างว่าพูด ไปแล้ว ของที่นั่นคล้าย ๆ กัน แต่ก็อาจมีประเด็นที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ตอนแรกจะแบ่งกลุ่มย่อย แต่หลายคนบอกว่าจะไม่ได้ฟังร่วมกันทั้งหมด การเปรียบเทียบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันไม่มาก การทำเช่นนี้เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนกันได้มาก และได้เรียนรู้ระหว่างสถาบันได้มากขึ้น ในส่วนกระบวนการจะเป็นอย่างไร ขอเชิญอาจารย์ปรีชา อุดตระกุล

ดร.ปรีชา อุดตระกุล

จากประเด็นที่ท่านอาจารย์ชวนพูดนั้น เป็นประเด็นที่น่าพิจารณามาก ถ้าสามารถทำได้จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยน ไม่ใช่ปรับเปลี่ยนแค่ตนเอง แต่เป็นการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการเรียนการสอนและการจัดการเกี่ยวกับเรื่องการวิจัยของสถาบันด้วย

ตามกำหนดการอยากให้ทางอาจารย์นำเสนอต่อกรรมการและท่านผู้ทรงคุณวุฒิ Comment แล้วทีมงานและท่าน Stakeholder บางท่านอาจมีนายกเทศมนตรีหรือนักศึกษาอาจเอาปรับกันตามนี้ แล้วมีบางสถาบันไม่ได้เสนอโครงการมา อาจจะได้ idea และมีข้อมูลเดิมอยู่บ้างของสถาบันแล้วเรามาช่วยกันคิดและเขียนก่อนที่จะเอากลับไปตรงจุดนั้น หลังจากที่ท่านได้ปรับปรุงโครงการของท่านโดย

กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเริ่มต้นจะได้มีการวิพากษ์ Present อย่างเป็นธรรมชาติของตนเอง เพื่อที่ทุกคนจะได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงท่านวิทยากร สิ่งที่น่าเรานำเสนอเป็นปรากฏการณ์ว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร เรายังมองภาพไม่ชัดว่า เราจะรวมอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักศึกษา บัณฑิต และห้องที่มารวมกันอย่างไร แต่สิ่งหนึ่งที่เราเห็นหลังจากที่เราได้เสนอนั้นคือ ในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ ไปคุยกับพื้นที่มาเพื่อที่จะมาเห็นสภาพปัญหาและโจทย์ปัญหาที่จะมาทำต่อไป ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เราจะทำ ข้อเสนอโครงการนี้จึงเป็นข้อเสนอที่ยังไม่เป็นไปตามต้องการ

ลองเปิดดูหน้า 5 โจทย์ปัญหาของเรา โจทย์และคำถามการวิจัยของเราคือว่า

1) สภาพปัญหาการวิจัยของระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏมหาสารคามเป็นอย่างไร นั่นคือการศึกษาทบทวนเอกสาร

2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำและใช้งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาได้ร่วมกันพัฒนารูปแบบในการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยอย่างไร และรูปแบบมีลักษณะอย่างไร อันนี้ยังเป็นข้อที่เราคิดใจอยู่ว่าจะเป็นอย่างไร

3) ชุดโครงการวิจัยเพื่อขยายผลรูปแบบในการบริหารจัดการคุณภาพการวิจัยระดับบัณฑิตมีลักษณะสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นหรือไม่ อันนี้เป็นสิ่งที่คิดว่าเราน่าผิดพลาดในข้อที่ 3) เพราะว่าเรามุ่งที่จะดำเนินการในลักษณะของกระบวนการและรูปแบบที่จะนำมาใช้แต่จริงๆ ไม่น่าจะใช้ตรงนี้ แต่น่าจะเป็นข้อ 2) ที่เราจะนำมาพัฒนาแก้ไขโครงการการพัฒนาในท้องถิ่นมากกว่า

ฉะนั้นในเบื้องต้นเรามีได้ เรากลับมาเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏมหาสารคาม คือเราอยากได้รูปแบบพัฒนานี้ก่อน และการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพการวิจัยไม่เฉพาะระดับบัณฑิต แต่เราคิดรวมในสถาบันทั้งหมดด้วย ดังนั้นจึงมีอยู่ 2 ระบบด้วยกันคือ บริหารจัดการคุณภาพการวิจัยของสถาบันกับของบัณฑิต เมื่อเราไม่เห็นภาพเหล่านี้ชัด เราจึงดำเนินการไปแบบเดาสุ่ม แนวทางดูในหน้า 6 วิธีดำเนินการคือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล และค่าสถิติข้อหนึ่งตอบแน่นอน ส่วนข้อ 2 ยังไม่ได้ตอบเพราะว่ายังไม่ได้รูปแบบ ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิด เมื่อข้อ 1) ตอบแล้วจึงค่อยจะเป็นข้อ 2) ซึ่งอยู่ในหน้า 6 เหมือนกัน จะได้กรอบแนวคิดคือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม และสหวิชาการ ถ้าข้อ 1) ไม่เสร็จ ข้อ 2) จะไม่เกิด เมื่อไม่เกิดจะทำให้เราคิดว่าตัวเขียนไม่ชัด ทำให้เห็นว่ายังไม่ควรจะได้ เราเห็นว่าไม่ควรจะได้ด้วย ฉะนั้น สิ่งที่เราจะไปดำเนินการต่อไปในปี 47 เราจะตอบจุดประสงค์ข้อ 1) ให้ได้ก่อน จะมาขอในปี 48

ผู้ดำเนินรายการ

เชิญอาจารย์ทั้ง 3 ท่าน Comment

รศ. ชวน เพชรแก้ว

ท่านอาจารย์จากมหาสารคามครับ ผมเห็นเจตนาดีของอาจารย์แต่ก็คือพอมานอ่านรายละเอียดงานของอาจารย์แล้ว ผมยอมรับว่าพวกเราอาจจะบกพร่องของการสื่อสาร โดยความบกพร่องของเราต้องอยู่บนฐานคิดว่าอาจารย์ต้องเข้าใจใน 2 เรื่อง คือ เรื่อง TOR กับเรื่อง PAR ส่วนของ TOR นั้นเราพูดถึงการพัฒนาอยู่ 5 อย่าง มีเรื่องของระบบบริหารจัดการ พัฒนาโครงการวิจัย พัฒนานักวิจัย วิเคราะห์สังเคราะห์องค์ประกอบความรู้ เผยแพร่เชื่อมโยง แลกเปลี่ยนสร้างเครือข่าย สาธารณสุขของชุดโครงการในหน้า 4 พบว่าสิ่งเหล่านี้ถ้าจะไปโยงกับสิ่งที่ TOR ต้องการมีค่อนข้างน้อย อาจารย์บอกว่าจะสำรวจสภาพปัจจุบันของวิทยานิพนธ์ แล้วศึกษาโครงการรูปแบบระบบการจัดการบริหาร 2 เรื่อง ศึกษาสภาพปัจจุบันของวิทยานิพนธ์และโครงการจัดทำชุดโครงการ โดยเฉพาะที่ชัดเจนน่าจะเป็นระบบบริหาร แต่จริงๆ ต้องการมากกว่านั้น เพราะถ้างานทำในหนึ่งปีรู้สภาพของการทำวิทยานิพนธ์และระบบการบริหารเพียงอย่างเดียว น่าจะเป็นงานที่เล็กแล้วจะมองไม่เห็นว่าการเคลื่อนตัวของการพัฒนาระบบบัณฑิตศึกษาไปพร้อมกันหรือไม่ อย่างไร หมายความว่าต้องไปพร้อมทั้งระบบ ทั้งตัวบุคลากรและกระบวนการของโครงการชุดวิจัย ผมเชื่อว่าถ้าเราทำ PAR คำตอบที่ออกมามันตอบเรื่องเหล่านี้ได้ดีมาก

ผมอยากเสนอกรณีของเรื่องชุดโครงการ ผมถือว่าชุดโครงการจะเป็นเครื่องวัดทุกเรื่องได้ดีที่สุด เช่น ถ้าอาจารย์เอาเด็กมาสัก 5 คนมาทำเป็นชุดโครงการขึ้นมาโดยมีโครงการวิจัยในหัวเรื่องใหญ่เหมือนกับที่นครศรีธรรมราชทำ เพราะว่าบริบทของอาจารย์ไม่มีทางเหมือนกันกับทางภาคใต้ อาจารย์จะต้องหาจุดเด่นในเรื่องท้องถิ่นของอาจารย์ กรณีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งอาจารย์ต้องหาได้ เมื่อหาได้แล้วอาจารย์นำเอาสิ่งนั้นมาทำเป็นชุดโครงการ ชุดโครงการนั้นคือ โครงการวิจัยย่อยที่เต็มรูปแบบของโครงการวิจัย ซึ่งอาจจะมีหลายชื่อชุดโครงการ ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น อาจารย์ ดร.สิทธิพัฑฒกุลกล่าวถึงเชียงรายได้ว่าเชียงรายได้มีเรื่องที่ยิ่งใหญ่มาก ถ้าเชียงรายได้แล้วไม่มีใครทำได้ มหาวิทยาลัยทำไมได้คือเรื่องแม่น้ำโขง ซึ่งเงินกำลังสร้างเขื่อน ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก แล้วโยงกับยาเสพติดในชนกลุ่มน้อย บริบทของคนที่ไม่ใช่จากกรุงเทพฯ เข้าไปก่อสิ่งเลวร้ายให้เกิดขึ้นสารพัด ถ้าเชียงรายได้ประเด็นเหล่านี้มาทำเป็นตัวโครงการใหญ่ แล้วเขียนโครงการย่อยในกรอบนี้ได้ ผมไม่เห็นว่ามีสิ่งเหล่านี้ที่อยู่จริง แต่ผมคิดว่าในใจอาจารย์อาจจะคิดแล้วก็ได้ คือ ต้องมีที่มหาสารคาม ผมไม่เชื่อว่ามหาสารคามไม่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่กับสิ่งพวกนี้ ผมกำลังหาเอกสาร ผมคิดไว้อย่างนี้ ถ้า

โครงการหรือชุดวิจัยของอาจารย์สามารถเข้าไปยื่นบนพื้นฐานของชาวบ้านได้ อาจารย์จะสามารถมองว่าชีวิตที่น่าจะสมบูรณ์ของชาวบ้านคืออะไร

เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปโยงกับกรุงเทพหรือที่อื่น เพราะในมหาสารคามมีทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนในกรณีที่จะเอามาทำชุด ผมคิดว่ามีเรื่องของคุณค่าแฝงอยู่ ไม่ว่าจะคุณค่าทางด้านจิตใจ คุณค่าทางด้านศีลธรรม หรือคุณค่าทางเศรษฐกิจ การจับชุดโครงการให้อยู่ อาจารย์พูดถึง 3 เรื่อง คือ

- 1) เศรษฐกิจ
- 2) สิ่งแวดล้อม
- 3) วัฒนธรรม

อาจารย์อย่าไปจับแต่ว่าถ้าทำชุดโครงการขึ้นมาแล้วแก้ปัญหาเพียงเรื่องเศรษฐกิจได้ ในขณะที่เดียวกันจะต้องโยงในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและต้องไปโยงกับเรื่องของวัฒนธรรมที่ถูกปรับเปลี่ยน ผมเชื่อแน่ว่ามหาสารคามเป็นจุดกลาง มีเรื่องพวกนี้ที่จะต้องทำมาก เขาคิดโครงการชิ้นชุดหนึ่ง ชื่อว่าโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเขามองระบบ 1) ความยากจน ซึ่งไม่ได้เกิดจากการทำลายป่าอย่างเดียว ความยากจนโยงกันหมดระหว่างป่า ที่ราบ ชายฝั่งทะเล สำหรับสุราษฎร์ เพราะฉะนั้นท่านไปแก้ปัญหาความยากจนให้คนบนคอย แต่ท่านไม่แก้ให้คนที่อยู่ในพื้นที่ราบเข้าไปในเรื่องของคนบนคอยด้วยว่าเชื่อมโยงต่อกัน เช่น คนทำฉานทำตาล คนชายฝั่งทะเลทำนากุ้ง คนชายฝั่งทะเลหากินอยู่กับปลาของระบบของอวนน้ำตื้น จึงเขียนโครงการชุดนั้นขึ้นมา ปัจจุบันโครงการวิจัยชุดนั้นอยู่ที่สภาวิจัย สภาวิจัยเรียกเอาโครงการชุดนั้นไป แล้วขอแผ่น Disk ไป โดยเป็นชุดโครงการใหม่ ผมว่าบางทีเราต้องคิดถึงเรื่องพวกนี้ ถ้าจะทำชุดอย่าคิดทำเรื่องที่มีมองในระดับเป็นระนาบไปกับพื้นผิว เราจะต้องเจาะลงไปเป็นแท่ง ๆ แต่ไม่ใช่แท่งใครแท่งมัน คงจะต้องเป็นแท่งที่เจาะลงไป เรื่องเหล่านี้มีอยู่ในท้องถิ่นและมันจะเกิดประโยชน์มหาศาล ทั้งเกิดกับอาจารย์ในแง่ของการไปสร้างองค์ความรู้เกิดกับคนในท้องถิ่น เกิดกับนักวิจัย และที่สำคัญที่สุดคือ ตรวจสอบฝีมือของจริง

ในสถานการณ์ใหม่ที่เป็นจุดเปลี่ยน มหาวิทยาลัยถูกมาก ผมไม่ได้แข่งกับมหาวิทยาลัย ผมกำลังแข่งกับตัวเองในสถานการณ์ที่กำลังบีบรัดผม ผมไม่อยากให้อาจารย์ในราชภัฏเป็น 5% ที่ถูก Screen ไปเพื่อไปทำอะไรสักอย่างในอนาคต ซึ่งเป็นไปได้จริง อาจารย์พอเข้าใจไหมว่า 5% นั้นคืออะไร ถ้าเขาตรวจสอบอาจารย์ว่าไม่มีผลงานทางวิชาการ เอกสารตำรางานวิจัยนั้นไม่เข้าเกณฑ์ที่จะลงในวารสารที่เชื่อถือได้ วารสารในเมืองไทยมีประมาณ 300 กว่าเล่ม ชื่อเรื่องที่พอเข้าทำประมาณ 270 กว่าเล่ม แต่ที่ตีพอที่จะมีอะไรไปลงมีเพียงไม่กี่เรื่อง แล้ววารสารของวงการวิชาการที่มีชื่อเสียงจริงๆ เป็นสายวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เมื่อถึงจุดหนึ่งการทำหายของรัฐที่ใช้อำนาจเชิงโครงสร้างส่งลงมาว่าคุณต้อง

เป็นอย่างนี้ ๆ เป็นเรื่องจริงทั้งนั้น เพราะเขากำลังทำประเทศไทยให้เป็นบริษัทเอกชนโดยสมบูรณ์แบบ เพราะฉะนั้นผมมองเห็นเลยว่ามหาสารคามมี แต่บางที่เราอาจลืมไป เรากระโดดไปมองกรุงเทพฯ ไป มองขอนแก่น มองอะไรต่อมิอะไรจนบางทีเรื่องของเรา เราไม่ใส่ใจ ผมเชื่อว่ามีคนสารคามมีปัญหาอยู่ มาก ลองคุยกับชาวนาคูจะได้ชุดโครงการว่าชาวนาเขาเป็นอย่างไร ลองไปคุยกับคนขายล้อเคอร์รี่ที่ เมืองเลย มีคนทำวิทยานิพนธ์ที่เมืองเลยแล้วผมมีโอกาสวิจารณ์วิทยานิพนธ์เขาที่ขอนแก่น เป็นงานที่ น่าสนใจมาก ซึ่งเห็นพลวัตการเคลื่อนตัวของคนเมืองเลยที่จะต้องไปอยู่ในที่ต่าง ๆ โดยต้องการที่จะ ให้อยู่รอดในสังคมในสถานการณ์ อาจารย์ช้อย่า Inside Out มากไป ให้ Outside In เข้ามาบ้าง คุณาวนา คุณาวสวน คุณาวไร่ เขาบอกคนปักษ์ใต้ร้ายแต่พอเอาเข้าใจจริง ไปดูมีความขัดแย้งมีสารพัด

อย่างกรณีของ 3 จังหวัดภาคใต้ ข้อสรุปอย่างหนึ่งที่เราู้กันโดยทั่วไปคือ เป็นอุดมการณ์ทาง การเมืองที่เกี่ยวข้องกันอยู่ เราไม่เคยพูดถึง โฮยี่ สุหลง ที่ถูกฆ่าด้วงทะเลสาบ แล้วถามว่า โฮยี่ สุหลง คือ ใคร เขาไม่เคยรู้ เราทำอะไรไว้กับคนอื่นอย่างไร พอมีใครมาทำกับเราเข้า เราก็ใช้อำนาจรัฐประโคมลง ไปทั้งนั้น เรื่องพวกนี้อยู่ใกล้ตัว

สรุป คือ อาจารย์คุณภาพของตัวเองให้รู้ว่าเป็นอยู่ตรงจุดไหน โดยการทำในสิ่งที่อาจารย์ต้องการจะ ทำ คือดูทั้งระบบ ดูทั้งงานที่ทำไปแล้วอย่างน้อยในงานถ้าจะตอบให้ดีที่สุดอาจารย์สังเคราะห์งานวิจัยที่ อาจารย์ทำทุกเรื่องได้หรือไม่ ถ้าทำจะมีจุดเหลื่อมกันน้อยที่สุดจะรู้เลยว่าอาจารย์อยู่ตรงนี้ แต่ถ้าอาจารย์ ไม่ทำอาจารย์จะไม่รู้เพราะเราจะปิดจางอยู่นึกว่างานวิจัยนั้นเอาไปซ่อนไว้หรือทำจบแล้วก็แล้วเรื่อง แต่ ที่จริงถ้าทำการสังเคราะห์จะประจักษ์คนวิจัยและประจักษ์ผู้ควบคุม คนไม่กล้าทำเพราะถ้าอาจารย์ทำ ตรงนี้พอสังเคราะห์แล้วอาจารย์จะเห็นทั้งเชิงระบบและทั้งตัวเชิงเนื้อหาของงาน พอทำตรงนี้เสร็จ อาจารย์นึกถึงชุดที่จะทำเพื่อทำชุดเวลาออกมา ซึ่งจะไปตอบคำถามได้ทุกเรื่อง ทั้ง 5 ข้อ ตั้งแต่ โครงสร้างระบบ เพราะชุดเหมือนกับงานที่ออกมาแล้ว แล้วทำชุดนั้นให้กลายเป็นวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษา อาจจะมีหัวข้อใหญ่เรื่องความยากจน แต่อาจารย์จะทำในประเด็นใดที่เชื่อมโยงกันได้ ผมพูด เท่านั้นคือ 2 เรื่อง คือระบบกับตัวเนื้องาน

ผู้เข้าร่วมประชุม

ในส่วนตัวผมได้ทดลองดูให้นักศึกษาลงพื้นที่เลยแล้วให้มาคุยกัน ผมให้เขาไปคุยกับชาวบ้าน แล้วมาคุยกับผมในทุกสัปดาห์ เราจะได้ประเด็น เมื่อได้ประเด็นเสร็จ เราจะ ตีโจทย์ปัญหาอย่างไร จะแก้ อย่างไม่ให้ไปคุยกับชาวบ้าน ระยะแรกเกิดความรู้สึกคับข้องใจมากพอสมควร แต่เมื่อทำไปนาน ๆ ขึ้น ผมว่าชาวบ้านเขาเริ่มรู้ตัว ว่าเขาเองมีศักยภาพและนักศึกษาเริ่มรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพ แต่มิได้หมายความว่า

ว่านักศึกษาทุกคนจะสามารถถอดรหัสหรือถอดบทเรียนจากชุมชนได้ทั้งหมด ฉะนั้นมีบางส่วนที่ไปข้างหน้า แต่บางส่วนยังย้อยอยู่กับที่ ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ ผมว่าแนวคิดของอาจารย์ทำให้ชัดเจนขึ้นผมว่าถูกต้องแล้ว ซึ่งเรากำลังดำเนินการ

รศ. ขวณ เพชรแก้ว

ไม่ได้หมายความว่าเมื่อนักศึกษาปริญญาโทอยู่ 10 คนจะต้องไปทั้ง 10 คน อาจจะได้เพียง 3-4 คน ซึ่งอาจจะต้องมีคนอยู่ 3 ระดับคือ ระดับที่ไปได้ ระดับที่พอไปได้ และระดับที่ยังต้องพูดกันอีกมาก แต่ถ้าอาจารย์พยายามดึงที่ต่างระดับเข้ามาในระดับที่พอไปได้ให้หมด อาจารย์เชื่อได้เลยว่าได้รับการพัฒนา ผม Black List โครงการใน 11 โครงการ 4 คน แล้วเขาไม่มีสิทธิ์ที่รับจะทุนวิจัยจากที่ใดในรอบ 3 ปี พูดกันเรื่องจริง Black List หมายความว่าใจดำมากต่อการที่จะบอกว่าบังเอิญผมไปเป็นกรรมการอยู่มากพอที่จะไป link อะไรกันได้

แต่มีโครงการอยู่โครงการหนึ่งน่าสนใจมากเรา Black List คีมาก ๆ แต่ทำ PAR ครั้งเดียว แล้ว PAR ครั้งนี้ทำให้คนสองหมู่บ้านที่ปากแม่น้ำซึ่งไม่เคยพบกันเกือบ 10 ปี โดยมีเรื่องจัดแข่งผลประ โยชน์สารพัดที่กาญจนดิษฐ์ ผู้ทำเป็นนักศึกษาปริญญาเอกปรากฏว่า PAR ครั้งนั้น ทำให้ทุกคนที่มา 50 คน นั่งมองปัญหาของเขามองทั้งหมด เขามองเป็นคนจัดการ ปัจจุบันเขาสามารถตั้งองค์กรขึ้นมาแล้วจัดการกับ 5 เรื่องที่เขา list ปัญหาไว้ 17 เรื่อง ตอนหลัง list ปัญหาเหลือ 7 และเหลือ 5 แล้วเรียงตามลำดับว่าเขาต้องทำเรื่องนี้ ๆ คือ เขาได้เงินแค่ 50,000 ไปทำบริบทชุมชน แต่ในตัวบริบทไม่พูดเรื่องบริบทอย่างเดียว พูดในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ขณะที่เศรษฐกิจพอเพียงกลับเป็นเรื่องของการทำให้สังคมเปลี่ยนไปสู่การปรับปรุงตาม บางเรื่องที่เป็นปัญหาในสังคมปรากฏว่าทุกวันนี้สังคมตรงนั้นเป็นสังคมที่คนหันหน้าเข้าหากันมามองปัญหาทุกเรื่อง ทุกเดือนจะต้องพบกัน โดยผู้ที่ประสานเป็นครูใหญ่โรงเรียนให้มีการประชุม ปรากฏว่าทุกอย่างเริ่มเป็นระบบ จากที่เคยสกปรกเริ่มสะอาดขึ้น และจะไม่มีคนใช้วนรอบ ๆ บริเวณนั้นอีก ไม่มีใครไปตางป่าโกงกาง ซึ่งเขาปลูกกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 อีกเป็นชุมชนที่มีการเคลื่อนไหว ผมเลยคิดว่าอาจารย์มองที่จุดเล็ก ๆ แล้วมองแบบอาจารย์ที่ถูก คืออย่าไปมองว่าคนทั้ง 10 ทั้ง 5 ต้องทำได้ 5 ทำได้สัก 2 ถือว่าดี

ผมเห็นด้วยกับ อาจารย์สินี ว่ากระบวนการ PAR ก่อนข้างยากแต่ถ้าลงจริงแล้วมันก็จริงแล้วให้ประชาชนเขามีส่วนร่วมจริง ๆ ตั้งแต่การคิดไปจนถึงการมองในทุกเรื่อง วันหนึ่งจะสำเร็จ การทำงานแบบ PAR เวลาเป็นตัวกำหนดไม่ได้ อาจจะเร็วหรือช้า แต่ก่อนข้างจะช้า สองอย่างที่ผมยืนยันและแน่นอนว่าต้องทำได้ เรื่อง TOR กับเรื่อง PAR กรณีตัวอย่างในการที่จะนำกระบวนการนี้ไปใช้กับ

การพัฒนาต้องยอมเพราะว่าชาวบ้านเขาจัดการเอง ชาวบ้านเดี๋ยวนี้ทำแผนที่ชุมชนได้เอง ทำอะไรได้เอง รู้ว่าบ่อน้ำตรงไหน ถ้าจะถมต้องถามกันทุกคน หมูที่เคยเลี้ยงแบบสกปรก ชาวบ้านช่วยกันจับว่าต้องไปเลี้ยงอย่างอื่นแทน ทั้งๆที่การเลี้ยงหมูเป็นการทำลายอาชีพของคนเท่าไร แต่พร้อมที่จะทำเพราะชุมชนช่วยกันได้ งานวิจัยแบบ PAR เป็นเหมือนกับการวิจัยแบบเชิงบรรยายทั่วๆ ไป แต่กระบวนการไม่เหมือนกับการที่เอามาจากเอกสาร แล้วให้วิพากษ์ ซึ่งเป็นการวิจัยที่ต้องถอด ถ้าเกิดมีข้อสงสัยเรื่อง PAR มีหนังสืออยู่เล่มหนึ่ง ของ ดร.สิทธิชัย ประพุทธินิตสาร เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับ PAR ที่เป็นวิชาการค่อนข้างสมบูรณ์แบบ แต่ถ้าจะดูกระบวนการของการปฏิบัติจริง ๆ นั้นอย่าไปอ่านหนังสือเล่มนี้เลย อ่านงานวิจัยสักเรื่องหนึ่ง เช่น เรื่องการวิจัยการใช้กระบวนการ PAR ในการพัฒนาประชาธิปไตยแบบรากหญ้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคนหนึ่ง แถวระนอง หรือไปดูเล่มอื่นก็ได้ ผมเห็นว่าตำราพวกนี้ให้ความเป็นตำราที่ศักดิ์สิทธิ์สูง

ดร. จิตรภา กุณฑบุตร

เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ก็มีนักศึกษาปริญญาโทที่ทำ PAR เดิมที่เขาเล่าให้ฟังว่าอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วแรก ๆ ไม่เข้าใจ เขาจึงไปอ่านหนังสือเล่มอื่น ไปดูงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่เชียงใหม่ และลงไปทำ ตอนนี้อยู่ในขั้นการพัฒนาหัวข้อ คือลงไปด้วยกัน เพราะว่า เป็น advisee หลังจากนั้นกลับมาอ่านใหม่ปรากฏว่ารู้ดีขึ้น มีความเข้าใจมากขึ้น หนังสือของอาจารย์สิทธิชัยค่อนข้างจะเป็นทฤษฎี แต่อาจารย์เขียนได้ครอบคลุมและชัดเจน และค้นคว้ามาอย่างดี

ดร.ปรีชา อุตระกุล

เวลาทำโครงการวิจัย Review literature ต้องชัดและมากพอ ต้องทำอย่างดีเพราะว่าจะเป็นตัวกำหนดได้ เป็นตัวที่ทำให้มีภูมามาก Review literature โครงการแต่ละโครงการไม่ค่อยมี พอมองฐานคิด บางทีจะออกมาไม่ว่าจะเป็นกรอบความคิดหรือแม้แต่วิธีขอบเขตหรือวัตถุประสงค์ แต่ถ้ามี Review literature ดี ๆ บางทีอาจจะได้มาจากสิ่งนั้น แล้วปรับเป็นของอาจารย์ ผมอ่านในชุดโครงการนี้ และอ่านโครงการของมหาสารคาม เหตุที่ต้องทำเรื่องนี้มี 2 ระดับ ระดับที่หนึ่งคือ ระดับข้างบนเป็นระดับบัณฑิตวิทยาลัย อีกอันหนึ่งคือ ในระดับโครงการวิจัย กล่าวคือ ทั้งสองส่วนหากมองในแง่ของภาพข้างบนถ้าหากว่าทำให้เป็น PAR ซ่อน PAR ก็จะทำได้จากข้างล่างก็ได้ คือ ในระดับที่เป็นประเด็นชุดโครงการหรือที่ลงไปในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ที่นครศรีธรรมราช หรือที่ไหนต่างๆ อันนั้นเป็นโครงการที่ให้นักศึกษาลงไปทำ Thesis ที่ใช้กระบวนการ PAR ซึ่งใช้เวลาพอสมควรเพราะมีรายละเอียดที่ต้องทำมากกว่างานวิจัยแบบปกติและเป็นเรื่องที่ดีด้วย เพราะว่ามันศึกษาที่เรียนปริญญาโทกับ

เราเป็นนักศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ และส่วนใหญ่มีงานทำแล้ว สามารถทำเรื่องนี้ได้จะเกิดประโยชน์มหาศาลกับพื้นที่

ส่วนในระดับบน หมายถึง ระดับบัณฑิตวิทยาลัย จะต้องมีการบวนการอย่างไรที่จะทำให้ อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ผู้บริหาร โปรแกรมต่าง ๆ นี้ ได้เห็นประเด็นเหล่านี้ และทำอย่างไรให้หน่วยงานที่ส่งนักศึกษามาเรียนได้เข้าร่วมในกระบวนการนี้ด้วย ตรงนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ หากว่าทำทั้งสองส่วน ทั้งระดับบนและล่างเข้ามาด้วยกัน จะนำไปถึงในเรื่องของการปรับระบบการเรียนการสอน บัณฑิตศึกษาระบบการทำ Thesis ต่าง ๆ ซึ่งมีทิศทางที่จะทำให้การปรับระบบการจัดการของสถาบัน เป็นจริงได้ ไม่ว่าจะทำในระดับใดหรือทำทั้งสองระดับก็ตาม ประเด็นที่ต้องทำก่อน อย่างเช่น กรณีของ มหาสารคามดูจาก paper ที่เปิดปริญญาโท 2 สาขา มีบริหารการศึกษากับสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ใน 2 สาขา มีคนจบไปแล้วรื้อยกว่าคน มี Thesis อยู่รื้อยกว่าเล่ม ผมคิดว่าสิ่งที่ต้องทำอย่างที่อาจารย์พูด ก็คือ

1) ต้อง Review literature อย่างเช่นในกรณีของบริหารการศึกษา ต้อง Review ว่า Thesis รื้อยกว่าเล่มมีเรื่องอะไรบ้าง ให้รู้ว่ามีอะไรอยู่ตรงไหน เรามีจุดแข็งจุดอ่อนอะไร จะได้หาทิศทางในเรื่อง ที่จะมีการปรับปรุง

2) Review สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาในวิชานั้น อย่างเช่น กรณีของการบริหารการศึกษา คือ ตัวที่มีปัญหามาก จะจัดการศึกษาอย่างไร เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นจริง ให้เข้าถึงตัวนักเรียน ว่าปัญหาอยู่ตรงไหน แล้วจะแก้การจัดการอย่างไร แล้วจะนำมาซึ่งเป็นประเด็นที่จะนำมาเป็นชุด โครงการ นำมาซึ่งการเห็น Stakeholder ผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยนี้ ถ้าหากทำได้แบบนี้แหล่งทุนจะไม่ ใช่ว่าเพียงแค่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพียงแหล่งเดียว ซึ่งจะมีการร่วมมือกันและความรู้ที่ได้จากกระบวนการคิดค้นความรู้จะมีหลายคนเข้ามาคิดค้นด้วย นี่คือ PAR และเรานักศึกษาปริญญาโท คือผู้ที่เก็บกระบวนการ ผู้จัดกระบวนการ ผู้บันทึกกระบวนการ โดยมีขั้นตอนของ PAR เต็มรูปแบบ หากว่าชุดนี้มีหลายหัวข้อ มีคนทำหลายคน บางทีอาจจะไม่ให้นักศึกษาสาขาเดียวกันทำ อาจมีสาขาอื่น ที่จะเข้ามาทำในประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน จะทำหน้าที่จัดการอย่างไร จึงจะทำให้มีการพบปะ คิดตามกัน อย่างต่อเนื่องระหว่างที่ปรึกษากับนักศึกษา นอกเหนือจากนั้นทำอย่างไรจึงจะทำให้มีการสังเคราะห์ บทเรียน งานวิจัย Thesis ออกมาเป็นชุด ๆ ซึ่งสิ่งนี้ถ้าทุกแห่งทำได้จะนำไปสู่จุดแข็งของ บัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันราชภัฏ

ประเด็นโครงการของมหาสารคามคือ โครงการจะกลายเป็นสามโครงการที่แยกจากกัน ถ้าดูแผน ใน 3 โครงการที่เขียนขึ้นมา คิดว่าแผนปฏิบัติยังไม่ละเอียดและไม่สามารถชี้ให้เห็นว่าจะตอบคำถาม

วัตถุประสงค์นั้นได้อย่างไร เช่น เรื่องของการไปถามว่าคอบวัตถุประสงค์ของข้อหนึ่งที่วางงานวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่จากแบบสอบถามต่าง ๆ โดยที่ผมไม่เห็นว่าจะมีกระบวนการที่ไป Review literature ไปดูประเด็น ที่จริงงานวิจัยถูกใช้หรือไม่ถูกใช้มีอยู่ 2 ส่วนที่ตอบคือ หัวข้อที่ทำวิจัยหรือวิธีที่ทำวิจัยเป็นหัวข้อที่เอาไปใช้ได้หรือไม่ หรือทำเพื่อทราบเฉย ๆ ว่ากระบวนการในการทำวิจัยเป็นอย่างไรคือจริง ๆ แล้วอาจจะต้องปรับวิธีคิด ต้องมองภาพใหญ่ให้ออกก่อนแล้วจากภาพใหญ่เราจะมองภาพย่อยออกว่าอยู่ตรงไหน เชื่อมโยงกับภาพใหญ่ยังไง คือถ้ามองภาพย่อยโดยอิสระแล้ว เมื่อนึกถึงภาพใหญ่บางที่เอาไปใช้อะไรไม่ได้ ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่จะต้องกลับมาทบทวนกันใหม่ทำเรื่องวิธีการมองภาพและการมองปัญหาทำรายละเอียด Action plan ให้ชัดและกิจกรรมต้องตอบให้ได้ว่าที่ทำนั้น จะทำอะไรบ้าง และสิ่งที่ทำจะค้นพบหรือตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างไร

อาจารย์สินี ช่วงน้ำ

คงเป็นประเด็นเพิ่มเติม ใน TOR จะมีมากกว่าการทำงานพัฒนาในระบบบริหารจัดการงานวิจัย เพราะฉะนั้นอาจต้องไปเพิ่มงานส่วนอื่นให้ครบตาม TOR เพียงแต่ว่าการเริ่มต้นทำในศักยภาพเดิมของมหาสารคามอยู่ตรงไหน อาจจะมีแผนที่ผ่านการทบทวน การมีศักยภาพของตัวเองที่ชัดเจนขึ้น เช่น ตัวอย่างจำนวนวิทยานิพนธ์ที่สอบผ่านว่าสนใจเรื่องอะไร และโครงการส่วนใหญ่มีงานวิจัยประยุกต์ และมีการใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ แต่ว่าผลงานยังเป็นเพียงจุดเล็กๆ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาอะไรต่าง ๆ 93 เรื่องของสาขาบริหารการศึกษา และอีกใน 156 เรื่องของสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ความจริงแล้วน่าจะมีความต่างในนั้น มีบางโครงการหรือไม่ ที่ประสบผลสำเร็จค่อนข้างดีและมีลักษณะแบบใดทำไมจึงค่อนข้างดี มีการนำเอาไปใช้หรือว่ามีประเด็นที่สร้างให้เกิดการเรียนรู้ได้ค่อนข้างมาก หรือว่าโครงการที่ไม่ค่อยมีผลในเรื่องของการนำไปใช้ปัญหาอยู่ตรงไหน อาจจะไม่ได้นั้นในเรื่องของจำนวน เพราะจำนวนเป็นเพียงประเด็นหนึ่ง แต่ว่ามีอะไรบ้างที่พอจะแบ่งระดับความสำเร็จในเรื่องของการนำไปใช้หรือในเรื่องของการประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะทำให้เห็นปัญหาได้ลึกมากขึ้น จะเห็นเรื่องของกรอบประเด็นที่จะพูดได้ว่าเป็นจุดแข็งของตัวเองที่สามารถเอามาเป็นทุนในการพูดถึง Stakeholder ได้ชัดเจนมากขึ้น หรือบางที่พบว่าเป็นประเด็นอ่อนที่เป็นนโยบายสำคัญ นโยบายหลักของจังหวัดในตอนนี้มีความจำเป็นต้องทำเรื่องนั้น แต่เรามีจุดอ่อนเพราะฉะนั้นจะปรับตรงนี้ได้อย่างไร สนใจว่างานเดิมที่เป็นของนักศึกษามีค่อนข้างมากซึ่งน่าจะเป็นทุนได้อย่างดี โดยเฉพาะสาขาสังคมศาสตร์เพื่อพัฒนานั้นน่าจะมีพื้นที่ที่สามารถต่อยอดได้ และมีภาคีที่เป็น Stakeholder ได้ค่อนข้างมาก ชุมชนคงไม่แปลกหน้ากับมหาสารคาม เพราะตัวเองทำลักษณะนี้มาก่อนข้างมากเพียงแต่จะทำออกมาให้ชัดขึ้นได้อย่างไร

ตรงนี้ก็คิดว่าหากว่าเราจะต้องประมวลกิจกรรมเพื่อที่จะทำให้ได้ตาม 5 กิจกรรม วัตถุประสงค์ เป้าของ TOR โดยที่ใช้เวลาในเรื่องของการสังเคราะห์ผลงานวิจัยเดิมอยู่บ้าง ตัวนี้อาจจะเป็นการสร้างฐานความชัดเจน กิจกรรมนี้น่าจะทำได้ แต่ต้องพยายามบีบให้สั้นลง สังเคราะห์ก่อนข้างรวดเร็ว แล้วนำมาเป็นฐานที่จะประชุมปรึกษา และมีกระบวนการร่วมปรึกษาภายใน ทั้งกับอาจารย์ด้วยกันและนักศึกษา และเชิญ Stakeholder ที่รวมมาจาก 156 กับ 93 นั้น จัดคุยกัน Review ให้ได้มาเป็นประเด็นปรึกษา ที่ผ่านมาระทำอย่างนี้ๆ มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างนี้ๆ และยุทธศาสตร์ของจังหวัดเป็นแบบนี้ ความสนใจของท่านกับความสนใจของเราจะมาเจอกันได้อย่างไร ขอบเขตที่น่าจะเน้นเป็นชุดโครงการที่เน้นพื้นที่ควรจะจับได้ว่าอยู่ตรงไหน บทบาทการประสานความร่วมมือควรเป็นอย่างไร ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นลักษณะของ Pharse แรกในการกำหนดไม่ใช่ทำเรื่องพัฒนาในระบบนี้แล้วไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่เลย การที่เราสามารถเปิดพื้นที่ได้เร็ว จะช่วยให้เรารู้ว่าจะระบบที่เรากำลังพัฒนาขึ้นนั้นเป็นระบบที่ใช้ได้จริงหรือไม่ เพราะ PAR คิดว่าปรับได้ ทำไปปรับไป เพราะฉะนั้นเมื่อเราเริ่มมีข้อสรุปในเรื่องของกรอบประเด็น พื้นที่ รูปแบบการประสานความร่วมมือแล้ว รูปแบบของการบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นตุ๊กตา น่าจะเปิดงานสนามที่นักศึกษาทดลองระบบ จะสามารถปรับร่างของระบบนั้นได้ด้วย เพียงแต่ว่าในเรื่องของงานสนามอาจจะไปได้ไกลมากเพราะเวลาที่เหลือมีไม่มากนัก เพราะฉะนั้นเราต้องกำหนดให้ดี ว่าการศึกษาของเราเป็นลักษณะการต่อยอดจากงานเดิมหรือว่าเป็นงานใหม่ ถ้าเป็นงานใหม่เราจะได้แค่เป็นการศึกษาบริบทชุมชน แต่ขึ้นอยู่กับว่าทางอาจารย์ Review งานเดิมไว้มากน้อยเพียงใด จะเป็นการเริ่มใหม่หรือต่อยอดเป็นการตั้งข้อสังเกต

รศ.ชวน เพชรแก้ว

อธิการคิดอย่างไรกับการวิจัยนี้ สนับสนุนการวิจัยหรือไม่ (สนับสนุนครับเพราะริบอนุมัติและเวลาออกพื้นที่เร่งให้ไป เพราะฉะนั้นมีอาจารย์แปลกใจว่าทำไมออกพื้นที่บ่อยเหลือเกิน เราตอบท่านว่าถ้าการทำแบบนี้ง่ายใครๆ คงทำหมดแล้ว เพราะสิ่งนี้ยากเหมือนที่ทางอาจารย์ว่าขอบคุณ) การที่ท่านอยู่กับท่านหมายถึงเพื่อนๆ อาจารย์กับนักศึกษาที่เรียนกับท่านเขามีวิธีคิดที่เป็นชุดเดียวหรือไม่ เขาคิดใกล้เคียงกันหรือไม่ ผมพบว่านักศึกษาที่เรียนกับผมที่สถาบันราชภัฏนครที่ผมไปสอนอยู่มีเวลาคิดที่ต่างชุดกันมาก อาจจะตรงกันบ้าง ไม่ตรงกันบ้าง ตรงนี้เป็นข้อลำบากมาก นักศึกษาชุดหนึ่งกับอาจารย์พวกหนึ่งแล้วบางที่อาจมีคนในโครงสร้างบริหารร่วมด้วย เขามีชุดของการคิดเรื่องเงิน คิดแต่เงินเป็นหลัก แต่ในขณะที่อีกชุดหนึ่งเขามองเห็นว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นต้องเป็นคุณค่า ที่เรียนถามหมายความว่ากรณีของอธิการบดีหรือคนในโครงสร้างที่มีการเกี่ยวพันอยู่กับการพัฒนาการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาใน 3 ส่วนใหญ่ คืองานวิจัย โครงสร้างบริหารที่นำไปสู่การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องเรื่องชาวบ้าน เพราะ

ตอนนี้ผมมองเห็นว่าสถาบันราชภัฏหลายแห่งไม่ได้ทำปริญญาโทเพื่อออก ทำเหมือนปริญญาตรีคือทำเพื่อขาย ตอนนี้เรากำลังทำปริญญาโทเพื่อขาย

อาจารย์จิตรภาไปสอนอยู่อีกที่หนึ่งถามผมเรื่องเวลาสอนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพสอนอย่างไร ผมไม่ให้นักศึกษามานั่งสอน ผมไม่สอนแต่ผมไปหาองค์ความรู้มาเสร็จแล้วจะระบุว่านักศึกษาปริญญาโทที่เรียนกับผมต้องกลับไปอ่านวิจัยเชิงคุณภาพ 40 เรื่อง ต้องทำบันทึกย่อทุกเรื่อง และ 40 เรื่อง ต้องทำว่าเป็นขั้นที่เรื่อง ชั้นแก้เรื่อง ในขั้นที่นั้นดิเพราะอะไรต้องตอบให้ได้ แล้วมาคุยกันตลอดเทอมนักศึกษาตื่นตัวมาก เอาใจใส่และรับรู้เรื่องการวิจัยโดยไม่ต้องสอนว่าองค์ความรู้คืออะไร เพราะว่าคำตอบว่าดีหรือไม่ดี ต้องไปหาองค์ความรู้มาเป็นเครื่องมือ ผลออกมาคือเมื่ออาจารย์นำมาใช้ อาจารย์อีกคนหนึ่งตั้งคำถามว่าอาจารย์กำลังจะทำให้ตลาดของเราเสีย อาจารย์ระวังถ้าใช้วิธีการแบบนี้ เรามองแต่ว่าทำให้ดีต้องโฆษณา ก็ผมได้ถามท่านอาจารย์ว่าโดยลึกๆ วิชิตุคของอธิการบดีเขาเกิดอย่างไร อธิการบดีต้องเห็นตัวชุมชนเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเห็นปรัชญาที่จะลงไปสู่ชุมชนและจะมีวิธีการ link ส่วนต่าง ๆ ให้เข้ากันได้อย่างไร ที่จะไปทำให้เกิดเพราะผมเชื่อว่าอีกไม่ถึง 10 ปี สถาบันราชภัฏที่เป็นมหาวิทยาลัยอยู่ไม่รอดหรอก เพราะผมเดินหลับตาเดินตลาดจับหัวขึ้นมาบอกว่านี่จบบริหารที่สุราษฎร์ไม่คิดแล้ว หมายถึงหลับตาแล้วไปหยิบแล้วบอกได้แล้วว่านี่จบบริหารจากสุราษฎร์ กลับเปิดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บริหารการศึกษา M.BA. หลักสูตรและการสอน กำลังจะเปิดสาขารณสุขไปอีกตั้ง 2-3 สาขา ผมคิดว่ามองเห็นแต่สวรรค์ไม่มองเห็นเลขว่ามีนรกแทรกอยู่ในนั้น วิชิตุคในชุดของอธิการบดีสำคัญมากกับชุดของนักศึกษา

อาจารย์จากสถาบันราชภัฏมหาสารคาม

ผมมาจากมหาสารคามที่อาจารย์เรียนถามและอยากให้อธิบายตรงหลัก คือ

- 1)บัณฑิตวิทยาลัยคิดอย่างไร
- 2)ประธานสาขาคิดอย่างไร

ถ้าถามว่าถ้าประธานอาจารย์จริงอาจารย์ เน้นในเรื่องของชุมชน เน้นในเรื่องของคุณค่าทาง Thesis เรื่องของคุณภาพของงาน จะทำให้งานวิจัยออกมาในรูปแบบนั้น แต่ว่าผมมองว่าเป็นความเห็นส่วนตัว ผมมองว่าขณะนี้ส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นพาณิชย์นิยม ทำอย่างไรจะจบเร็ว Thesis คุณภาพออกมาอายุคน ขึ้นหึ่งอย่างเดียวแอบซ่อนไว้ ไม่กล้านำเสนอต่อสาธารณชนถ้าในกลุ่มบัณฑิตวิทยาลัย ในกลุ่มของประธานสาขาคดกลางกันและเห็นร่วมกันไปในแนวทางไหน ควรจะไปในทางนั้น ฉะนั้นผมไม่ได้ว่าที่นั่นดี ที่นี้ดี แต่ว่าขึ้นอยู่กับตรงนี้มากกว่า บางสาขาคดกลางกันด้วยซ้ำว่าเวลาเรียน A B+ เท่านั้นไม่มี B อันที่ 2 ถ้าเป็น Thesis อาจจะบอกว่าเอาใครก็ได้เป็นที่ปรึกษา ขอให้จบเร็วๆ แต่ตอนนี้เอาคนนี้เห็น

เข้ม จะเป็นที่รู้จักในกลุ่มของผู้ที่เรียนด้วย อาจารย์ด้วย ฉะนั้นผมคิดว่าหลายท่านบอกว่าในสถาบันแต่ ละแห่งมีศักยภาพจริง แต่คนที่มีศักยภาพบางแห่งถอนตัวออกแล้ว นี่เป็นการแลกเปลี่ยนกันทางอาจารย์ ผมคิดว่าอยากให้ดูตรงนี้ด้วย

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

นี่คือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แต่กำลังมองว่าที่จริงถ้าอธิการบดีจะแก้ปัญหาก็แก้ได้ แต่อธิการบดี กล้าไหมที่จะสั่งให้ทำ Symposium เกี่ยวกับงานพวกนี้ทั้งหมด แล้วเอาคนพวกนั้นมาพูดกัน แล้วกล้า ใหมที่จะให้คนภายนอกซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้วิทยานิพนธ์มาวิจารณ์ ผมว่าในภาวะบางอย่างอธิการบดี ไม่ทำ เพราะการเลือกอธิการบดีในสมัยต่อไปที่จะใกล้เข้ามานั้น ทำให้ลำบากต่อการที่จะได้เป็น อธิการบดี จริง ๆ ผมคิดอย่างนี้และผมคิดว่าไม่ผิด ซึ่งมีวิธีการที่ไม่ได้หมายความว่าไป guide ให้เขาทำ แต่มีวิธีการที่จะทำให้ถูกเพราะ Symposium เป็นเรื่องของสากลทำได้ทุกระดับ เพราะถ้าทำ Symposium จับงานวิจัยทั้งหมดมาให้คนอื่นวิจารณ์ทันที ทำได้ผมทราบว่ามีสถาบันใดในประเทศไทยที่เป็นสถาบันราชภัฏที่จะทำ Symposium เรื่องนี้ ไม่กล้าทำเพราะทำแล้วเข้าตัว ในขณะที่ มหาวิทยาลัยเขาไม่กลัว ในการทำเรื่องวันนี้ช้ากว่าเราทำ เท่าที่ผมฟังจากอาจารย์ที่เชียงใหม่เขาพูด เขา บอกว่าที่เรากำลังทำมหาวิทยาลัยคิดแต่ยังไม่กล้าทำ เพราะว่าคนในมหาวิทยาลัย ภาษาบ้านผมบอกว่า ใหญ่แล้วพราง หมายความว่าป็นต้นไม้ใหญ่ ๆ แล้วต้นไม้เล็ก ๆ นั้นขึ้นไม่ได้ เพราะมันใหญ่สำนวน ปิกษ์ได้มันอยู่อย่างนั้น สถาบันราชภัฏอาจเข้าสำนวนอย่างนั้น พูดถึงวิธิติศุดหนึ่งของนักศึกษาถ้าคนที่ เป็นนักศึกษาคิดเป็นแบบวิธิติศุดนั้นไปหมด ก็คงไม่รู้จะทำยังไง ผมก็ต้องไปอยู่ในโลกของผม ผมไม่ กล้า attack กับคนทุกคน แต่ผมมีเหตุผลของผมที่จะต้องตอบ แล้วเหตุผลของใครเหมือนคน นครศรีธรรมราช จะก่อให้เกิดปัญหาหรือช่วยเสริมปัญหากันอย่างไร สำหรับโครงการที่ยังไม่ทำ อย่า ไปใช้โครงการซื้อวัสดุพวกนี้มากมาย ผมเห็นโครงการในนี้เห็นเขียวซื้อวัสดุหรือเหมา ค่าวัสดุสิ้นเปลือง 3 แสน 3 หมื่น

วันนั้นไปพิจารณาทุนของคณะกรรมการของสถาบัน ผมบอกเลยว่าไม่ได้ให้ออก เขาจ้างผู้ช่วย นักวิจัย 3 คน ระดับปริญญาโทปีหนึ่งจ้าง 8 เดือน 3 คน ปริญญาโทเดือนหนึ่ง 7,000 บาท $8 \times 7 = 56$ เอา 3 คูณอีกเกือบสองแสนบาท ผมคิดในส่วนนี้น่าจะคิดในเชิงให้อยู่ด้วยกันได้ งานวิจัยต้องคุ้มทุน ต้อง พูดเรื่องทุนกันและอยากเห็นอาจารย์ทำเรื่องนั้น ไม่รู้ว่าผมไปครอบงำหรือเปล่าเรื่องทำนาเกลือ อย่างนี้ กว่าแก้ปัญหาก็ได้ในระยะนี้ พอสักวันหนึ่งได้ทุนนิยมที่เข้ามาแรงเหมือนกับพวกอิสลาม ที่ทำศาลา ที่ทุ่งสงบน ทำกึ่งแห่งเดิมเรือวิ่งได้ต่อมาปากน้ำตื่นเรือเข้าไม่ได้ชาวบ้านทำอะไรไม่ได้ พอทำไม่ได้ผลิต กึ่งแห่งในครอบครัวความระบบเดิม อยู่ๆนายเข้ามา ปราบกฏว่าพวกนี้ทุกคนเข้าไปเป็นลูกจ้างทั้งหมด

ตอนนี้เมื่อ PAR เข้าไป อาจารย์คำริเข้าไปก็ไม่รู้ PAR อะไร แต่สิ่งหนึ่งที่ชาวบ้านบอกว่ากรอบวัฒนธรรมของอิสลามเป็นกรอบที่ค่อนข้างพึ่งตนเองไม่ค่อยจะพึ่งใครอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่ดีแต่จะต้องเอาระบบสหกรณ์กับระบบทุนนิยมในท้องถิ่นที่จะทำเป็นอันนั้นเข้ามา โครงการของอาจารย์เป็นโครงการที่ Black list ที่ทำสูงบน แต่ไม่เป็นตัวทำให้ชุมชนเคลื่อน แล้วเขาบอกชาวบ้านเลยว่าเขาไม่คิดเลยว่าจะมีปัญหาแต่รอบสามปีห้าปีที่เปลี่ยนไป ระบบทุนนิยมเข้ามา พวกนั้นบางทีก็แปลกเกิดแรงผลักดันมา ตอนนี้อิสลามเริ่มจับกลุ่มเริ่มทำเงินออมเริ่มสร้างเงินออมเริ่มสร้างระบบสหกรณ์ เริ่มปฏิเสชนายทุนที่จะไปทำกึ่งแห่ง ชาวบ้านกลายเป็นคนไม่มีอะไรเหลือ คนอิสลามส่วนก็ไม่ค่อยทำ ต่อแต่นักเป็นประจำ ผมคิดว่าถ้าเป็นไปได้ลองสักพื้นที่หนึ่งเอาพื้นที่ที่น่าสนใจเพราะว่าปัญหาววันนี้ยังไม่เกิดแต่ว่าเมื่อปัญหาเรื่องทุนนิยมผลึกเข้าไปมากๆ ในอนาคตน่าข้าวจะกลายเป็นนาเกลือ ค่อนข้างจะเป็นอย่างนั้นเพราะนาข้าวมันซ้ำปีหนึ่งไม่รู้เท่าไร

ส่วนนาเกลือผุดขึ้นมา เอน้ำไปทำเกลือได้เลย และลักษณะการรับในเชิงบริโกลค่อนข้างสะดวก มีโอกาสที่จะเป็นอย่างนั้น ไม่ทราบว่ามีใครพูดเมืองว่า มีถนนใหญ่ตัดผ่านที่สมุทรปราการหรือสมุทรสงคราม พวกหนึ่งเป็นนาข้าวพวกหนึ่งเป็นนาเกลือ ผมได้ข้อคิดอย่างหนึ่งว่าบางทีระบบสองระบบอยู่ด้วยกันได้โดยมีอันหนึ่งผ่าเข้ามาโดยที่ไม่มีใครคาดคิด มีระบบหลายระบบที่เข้าไปในขณะที่ระบบทุนนิยมเข้าไปแรงแต่ไม่ได้หมายความว่าต้อง anti พวกโลกาภิวัตน์หรือ anti ความเคลื่อนเปลี่ยนเหล่านั้นเพราะบางทีก็จำเป็น

ผู้เข้าร่วมประชุม

จากประเด็นที่วิทยากรกำลังพูด ผมขอพูดในฐานะสำนักวิจัย ถ้าวรรณจากชื่อการวิจัยและพัฒนา ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ เฉพาะชื่อตัวนี้เราอาจจะสื่อความหมายที่ผิดได้ ซึ่งสื่อความหมายของคนที่บริหารจัดการบัณฑิตศึกษาว่า PAR ที่เกิดขึ้น หรือปฏิบัติการที่มีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นเป็นปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารบัณฑิตศึกษากับอาจารย์ที่อยู่ในสาขาที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ แล้วพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิจัย ขอฝากไว้ อาจจะเกิดจากตรงนี้ได้ แต่เข้าใจว่าหลังจากที่ได้พูดคุยกันหลายเวทีแล้วอาจจะมี missing อะไรสักอย่าง ตัวอย่างเช่น รอบแรกเอาอาจารย์ท่านนี้ในบัณฑิตเหมือนกันไป รอบที่สองท่านประธานเองเกิดว่างแล้วไป แล้วกลับมาท่านประธานสั่งให้เลขฯ เขียนโครงการ ท่านเห็นภาพไหม พอเขียนโครงการออกมาแบบนี้แล้วไปให้คนที่กำหนด TOR Concept ดู คน 4 คนที่เขียนคนละทิศคนละทาง นี่อาจเป็นเหตุผลหนึ่งก็ได้ อย่างครั้งนี้เช่นกัน

รศ. ชวน เพชรแก้ว

เรื่องนี้ ดร. โสภาส ปัญญา พุคซัดเจนมากเลยทุกครั้งที่มีการประชุมตั้งแต่ที่ธนบุรี อาจารย์โสภาส จะใช้คำอยู่หนึ่งคำบอกว่า “ไม่ทราบว่ารากษัตริย์คิดอย่างไร” ที่ให้คนเกิดเปลี่ยนอย่างนี้ อาจารย์พุคซัดเจน มากบอกว่ายาก อาจารย์ชวน แต่ตอนนี้อาจารย์คงไม่มีปัญหา อาจารย์พุคเรื่องนี้ขึ้นมาเพื่ออนุมัติที่อื่นว่า ถ้าใครมาแล้วก็ขอให้คนนั้นมาบ่อย ๆ อย่าเปลี่ยนหน้าบ่อยนัก

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมเห็นด้วยกับอาจารย์ที่มาจากทางอุดร ชื่อเรื่องเป็นวิจัยพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพ งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คือน่าจะเป็นการหาหรือการสร้างระบบของเรา อย่างเช่น กระบวนการในการหาหัวข้อในการเรียน กระบวนการสอน เล่าโครงวิทยานิพนธ์ กระบวนการที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะ คิดตามเมื่อเราได้ระบบมาเราทดลองใช้ แล้วเรารู้ว่าใช้การจัดการกับคุณภาพไหม คือผมเห็นด้วยกับที่ อาจารย์พุค คือทำให้เชื่ออย่างนี้แล้วออกไปความคิดปกติมีระบบอย่างไร ที่มีคุณภาพและอยู่ในความพอดี ที่สถาบันอื่นที่เปิดรอบข้างเราขยายเข้ามาทุกขณะ ๆ

รศ. ชวน เพชรแก้ว

อาจารย์มองว่าโจทย์ตัวนั้นครอบคลุมไปถึงทั้ง 5 ประเด็นเท่านั้น หมายความว่าแยกส่วนออกมาเป็นลักษณะเชิงจุดภาคไม่น่าจะทำให้เกิดประโยชน์น้อย เพราะทุกเรื่องเชื่อมโยงกันหมด อาจจะมีมอง ในประเด็นไหนก็ได้ในวัตถุประสงค์ 5 ข้อ ซึ่งโยงกันหมด ตอนที่เขียนโครงการออกมา ที่จริงผมไม่เห็น แต่ตอนที่รับมาดำเนินการเห็นว่าเป็นอย่างนั้น และเข้าใจว่าเป็นอย่างนั้น

อาจารย์ลินี ช่วงกล้า

ไม่แน่ใจว่าอยู่ที่ว่าเราจะตัดสินใจกันว่าเราจะเอาแค่ไหน แต่ว่าในส่วนที่ตนเองมองอะไรที่จะเกิด ประโยชน์มากกว่า คือจะได้ระบบและได้ทดลองระบบ การทดลองระบบน่าจะดี หากว่านักศึกษามี โอกาสได้ลงทำจริงในสนาม และสามารถที่จะสรุปบทเรียนในเรื่องของการทดลองการใช้ระบบที่เรา พัฒนาขึ้น ซึ่งค่อนข้างตื่นตาตื่นใจกับการได้มีโอกาสดูแลนักศึกษาของสถาบันราชภัฏอยู่สม่ำเสมอ คือ ผลักดันให้เขาได้ PAR กับตัวดิฉันเองลงทำด้วยกัน เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง ว่าตอนเรียน ค่อนข้างมีบรรยากาศอยู่ในชั้นเรียนค่อนข้างมาก และเมื่อได้มีโอกาสไปลงทำกิจกรรม จะเกิดการ เรียนรู้จากตนเองได้มากขึ้น รู้ความสนใจของตัวเองรู้ว่าอยากได้อะไร ซึ่งเมื่อก่อนสมัยที่เรียนยังไม่ชัดเจน เข้าใจได้แล้วยังหาตัวเองไม่เจอว่าอยากเป็นอะไร แล้วในกระบวนการเรียนการสอนยังหาไม่ค่อยเจอ

แต่ถ้าเมื่อมีโอกาสพบปะสังสรรค์มากขึ้น จะรู้ความต้องการของตนเองมากขึ้น คิดประสบการณ์ลักษณะนี้ สร้างมากกว่าสร้าง future career ได้มากขึ้น สร้างที่หมอกระแสบคือ Spirit เรื่อง proceeding spirit ด้วย ถ้าเจอ coach ที่ไม่ดีอาจจะเจอ spirit ที่ไม่ดีด้วย ออกไปเกิดความประทับใจที่ไม่ดีเหมือนกัน แต่หากว่าเจอ coach ดี ก็จะทำให้ตื่นตัวเราจะไปทำวิชาชีพไหนต่าง ๆ จะกระตุกให้เรากลับมาขึ้นอยู่กับจุดที่เรารู้สึกว่ามี spirit อยู่ด้วย ตัวนี้จะทำให้เราลบได้คำว่าพหุวิชาชีพได้มากขึ้น ทำอย่างไรที่เราจะใช้กระบวนการเรียนการสอนวิธีไหน การพูดด้วยวาจาบางทีมันล้างไม่ได้ อาจให้ชาวบ้านช่วยพูดให้ฟังหรือประสบการณ์โดยตรงอะไรสักอย่างในเวทีไปช่วยสร้างความคิดตรงนั้น เพื่อให้ไปสร้างกระบวนการสังเคราะห์จากบทเรียน ถ้าทำได้ยากให้มีเรื่องของการทำงานภายใน คือเรื่องของการทำงานบทเรียน เรื่องของการจัดระบบการบริหารงานวิจัยให้มีระบบการตรวจสอบที่ดีมีกระบวนการเรียนรู้กันภายใน ซึ่งเป็นระบบที่เน้นอยู่ แต่ถ้าหากว่าไม่มีฐานจากชุมชนรู้สึกว่ามีลำบาก ชุมชนไม่ได้หมายถึงเฉพาะในหมู่บ้าน แต่อาจจะหมายถึงโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน กลุ่มประชากรอะไรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็น Stakeholder ในเรื่องนั้น ๆ คิดว่าในส่วนนั้นจะเป็นฐานที่ทำให้การเรียนการสอนที่เป็นเชิงวางาเชิงนามธรรมสามารถที่สร้างกระจำขึ้นจากชุมชน ยังยืนยันอยู่ว่าโดย TOR ตัวนี้ใช้อยู่ ตอนแรกที่เห็นว่าจะทำอะไรมาขนาดนี้ ซึ่งพยายามที่จะบอกตัวเองว่าภายในหนึ่งปีจะต้องมา Simplified กัน ว่าในแต่ละแห่งทำได้แค่ไหน แต่ว่าเป็นเป้าที่ดีมาก แล้วน่าจะพลิกกระบวนการศึกษาไทยได้มาก เพียงแต่ว่าภายในหนึ่งปีได้ทั้ง 5 ตัวคงไม่ใช่ แต่ว่าจะเดินยังไงแล้วค่อย ๆ ไปซึ่งเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยาวอยู่ของราชภัฏอยากสนับสนุน

ผู้เข้าร่วมประชุมจากราชภัฏอุดร

คือผมเองก็ยังคงต้อง clean ประเด็นในปัญหานี้เหตุผลเพราะว่าเวลาเรามอง PAR มองกันเองในการทำงาน ถ้าอาจารย์คุยกับผมในฐานะที่ผมก็จับด้านการพัฒนามาก็ง่ายนิดเดียว ถ้ายังเชิญคนที่กุมบัณฑิตศึกษาจบปริญญาเอกคอมพิวเตอร์มา แล้วเขาเห็นชื่อเรื่อง เขาพูดชัดเจนเลยว่าถ้าจะมีคุณภาพต้องนำระบบคอมพิวเตอร์มาจัดการทั้งหมด เพราะฉะนั้น ผมถึงบอกบางทีนโยบายที่ท่านพูดไว้ผมเห็นด้วยแต่ไม่รู้ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ เพราะว่าศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันแล้วในการบริหารในสถาบันราชภัฏ เราใช้คนที่มาคุมบัณฑิตศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเขาเป็นใคร ของใคร ถ้าคิดท่านไปเจอสถาบันใดเขาผู้จบปริญญาเอกทางเคมีจากสหรัฐอเมริกาเป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ท่านอธิบายให้อีกสามารถประชุม ผมยังไม่มั่นใจว่าเขาจะยอมรับประเด็นนี้หรือไม่ แล้วนำกลับไปบริหารงานหรือไม่ สิ่งนี้ผมมองประเด็นเหมือนกับบริหารจัดการที่เกิดขึ้น ทำไมผมพูดอย่างนั้นเพราะตรวจดูตัวเลขในอีสานแล้วพบว่าเรามีสถาบันราชภัฏอยู่หลายแห่ง แต่น่าสงสัยว่ามีที่นครราชสีมาที่เดียวเท่านั้นที่เข้าใจระบบนี้และได้รับ และนี่เป็นตัวเลขอีกตัวที่ผมอยากชี้ให้เห็นว่าอาจจะเกิด เราอาจจะต้องกลับไปดูว่า

เกิดกระบวนการอะไรข้างใน มากกว่าที่จะมานั่งตั้ง TOR เพราะต้องถอยหลังกลับไปดูว่าเกิดอะไรขึ้น ภายในกระบวนการ อันนี้ผมมอง Beyond จาก PAR แล้วต้องลงไปชุมชนเพราะว่าบางที PAR กับอาจารย์ ในสถาบันหรือ PAR กับหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในเมือง เรื่องบูรณาการก็ทำได้

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ผมทำวิจัยโคราช 11 ชุด ไม่ใช่เรื่องง่ายและอย่างที่บอกไว้เหมือนกัน ฟังกันไม่รู้เรื่อง เมื่อวันก่อน ผมจัดเวที 11 ชุด ท่านรองวิจัยเป็นประธานพูดกันไม่รู้เรื่อง เชิญ อาจารย์เต็มดวง มาพูดที่เดียวรู้เรื่อง เรื่องเดียวกับที่ผมพูดกรณีนี้เช่นกัน บัณฑิตวิทยาลัยไม่เคยรู้เรื่องกับผมตั้งแต่เริ่มต้น และถูกกดดันตลอดเวลาด้วยวิธีการต่าง ๆ จนบัดนี้ยังให้บัณฑิตวิทยาลัยทำอยู่ ไปแก้ไปปรับ จนวันนี้ รองฯ ปรึกษาบอกว่า คุณขึ้นผมจะสับ เลขาบอกว่าอย่าสับเลขเพราะเราละกันหมดแล้ว ให้เกียรติกันบ้างก็ได้ นี่ก็กรณีของผม เรียนให้ทราบว่าเราโดนจัดการกันอยู่ข้างในค่อนข้างมาก clear กันเอง แก่กันเอง ผ่านมาหลายครั้งอาจจะเป็นโชคดีก็ได้ แต่พวกเราไม่ได้มองว่าพวกเราจะได้ขนาดนั้นอย่างคิดก็ตอบ TOR ได้มากขึ้น มากกว่าของที่อื่น และอาจจะเป็น โชคร้ายที่ให้สถาบันเดียวด้วย

อาจารย์ธินี ช่วงฉ่ำ

คงต้องคุยกันในเรื่องของกระบวนการการสนับสนุน แต่จริง ๆ แล้วในรายละเอียดแต่ละ โครงการจะมีแผนแต่ละสถาบันที่จะต้องทำ สร้างการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของแนวคิดอะไรต่าง ๆ จะมีแผนตัวนั้นได้ด้วยอาจจะเชิญคนนอกไปพูดคุย ซึ่งระดับของผู้บริหารเป็นในเรื่องของระดับนักวิจัย ระดับนักจัดการ โครงการวิจัย ระดับอาจารย์ที่ปรึกษาที่อาจจะต้องรู้รายละเอียดมากกว่านั้น มีทักษะในเรื่องของการทำ PAR อาจจะมีหลักสูตรเชิงกึ่งฝึกอบรมเข้ามาด้วย อันนี้อาจจะเป็นแผนงานในกิจกรรมที่เราสามารถทำปรากฏได้ในแผนงาน แต่ถ้าหากว่ายังไม่พอในเรื่องของกระบวนการติดตามก็จะต้องคุยในเรื่องของการเข้าไปเสริมแรงด้วยเหมือนกันแต่ว่าในแต่ละชุดโครงการ ในแต่ละโครงการน่าจะ สามารถมีแผนที่จะพัฒนาภายในตรงนี้ได้ด้วย

ดร.สุนทรีย์ ศิริอังกูร

จริงๆแล้วเป็นความทุกข์ในตอนที่ทำอันนี้ เพราะว่าหนึ่งดิฉันเรียนพลศึกษาปริญญาพลศึกษา ครุศาสตร์ ทำวิจัยเชิงปริมาณมาตลอดงานวิจัย พอมาเจอแบบนี้ไม่เข้าใจ ตอนแรกที่อุบลไม่ได้ไปด้วย รองวิชาการไปปรับมา แล้วทำไปก็ตกแบบไม่เข้าใจ แต่ TOR ผ่าน 4 ข้อ ถึงได้รับโอกาสให้พัฒนารอบที่สอง ถ้าตกมากกว่านั้นคงไม่ได้ให้รับ โอกาสนี้มาเข้าใจมากขึ้นที่พระนครและที่สำคัญได้พูดคุยกับคนที่อยู่ในวงว่าทำอะไรสารพัดหลากหลาย บอกตรงๆ ที่นครศรีธรรมราชดิฉันว่าเขาผิคนะคะ ที่แรกทุกคน

บอกว่าเขาคิดหมดเลย เพราะว่าเขาทำไม่เหมือนใคร และคนที่ตกคือคนที่คิดว่าตัวเองทำถูกหมดเลย เพราะความรู้เรื่อง PAR เราไม่มี กลับมาจึงเรียนท่านรองวิจัยว่าดิฉันไม่เข้าใจ ท่านจัดอบรม PAR ให้ อาจารย์อ้อยทิพย์ ช่วยเอาคนมาคุยกัน แต่ยังไม่รู้ดี หลังจากนั้นมาถูกกดดันด้วยระบบให้ทำที่เหลือเรา มาปรับอีก ผลสุดท้ายก่อนที่จะได้รับเงิน คือ TOR ลงแล้ว แต่กิจกรรมยังไม่สอดคล้อง จึงเรียนว่าเขียนไม่ เป็นได้แค่นี้ ทางท่านอธิการบดีบอกว่าไม่เป็นไรเงินสถาบันมีทำไปก่อน สิ่งไหนที่พอทำได้ ให้ทำไป ก่อน เราคิดว่าค่อยๆทำไป

สิ่งหนึ่งที่ดีว่าเป็นการเรียนรู้ที่จะทำอย่างไร จึงจะเกิดระบบที่ดีได้จริง โดยที่เป็น PAR จริงๆ คิดว่าหลักสูตรที่เปิดเดิมไปปรับ paradism การคิดค่อนข้างลำบาก จึงเลือกหลักสูตรที่เปิดใหม่ คือ ของดร.ธนิศา เปิดสาขารวมสุขภาพศาสตร์การพัฒนาสุขภาพชุมชนขึ้นกับ กม.(ครุศาสตร์มหาบัณฑิต) สาขาการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งทั้งสองนี้ link กันในการทำงานพื้นที่ในชุมชน จึงเชิญให้มาคิดปรับ กระบวนการเรียนสาธารณสุขจังหวัด นำทีมงานมา นำ course syllabus ที่จะเรียนในเทอมนั้น 4 วิชาเอก มาบูรณาการกันให้ได้ใน course ท่านอาจารย์ปรึกษาสอนการศึกษาชุมชน ท่านให้ idea ใน ส่วนของการศึกษาชุมชนทางระบาดวิทยา คุณหมอธนพงศ์ได้เรียนรู้เรื่องนี้มามาก คุณหมอสำเร็จมาเอง ดิฉันสอนท่านในวิชาบริบทเพื่อสุขภาพ คุยกันว่าเวลาลงไปดูบริบท เราจะดูอะไร อาจารย์ธนิศา ดูเรื่อง พฤติกรรมของการพัฒนาสุขภาพชุมชนเพราะฉะนั้น ทั้ง 4 วิชา course syllabus จะหลอมกันแล้วเวลา เราลง field จะลง 4 ครั้ง ใน 4 กรอบวิชา แล้วออกมา present ให้เห็นภาพตอนนั้นปรับระบบการเรียน มิฉะนั้นจะปรับไม่ได้ ถ้าทำแบบอื่นๆ เช่น อบรมวิจัยเชิงคุณภาพให้นักเรียน อาจารย์ปรึกษาจะอบรมให้ ได้มาเก็บข้อมูลของพระที่เป็นนักศึกษา ตอนแรกท่านไม่เห็นว่าจะเอาไปใช้กันทั้งหลักสูตรและ สาขาการสอน ท่านไม่เข้าใจว่าจะเอาไปใช้ยังไงแต่เราจะกลับมา present ท่านจึงเห็นภาพว่าจะนำไป ใช้อะไรบ้าง เพราะฉะนั้น เราต้องปรับกระบวนการคิดทั้งระบบ พอเลยมาแล้วถึงได้หันกลับไปดู ว่า ต้องเป็นแบบนี้ไม่ใช่คิดเหมือนคนอื่นต้องฉีกไปอีกนิดหนึ่ง มิฉะนั้นจะไปไม่ได้ ตอนนี่ผลงานของ นักศึกษาที่ตอบออกมาคือ บริบทของชุมชนในเชิงสุขภาพ จะมีงานออกมารวมกันเป็นชิ้นทั้ง 4 วิชา ซึ่ง ให้เขาส่งเป็น paper แบบไม่เย็บเล่มจะนำมาทำสำเนาให้ทางสาธารณสุขจังหวัด ให้พื้นที่ที่เขา ลง ไปใน 3 หมู่บ้าน ให้ผู้สอนทั้ง 4 วิชาและอาจจะต้องใช้ห้องสมุด ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้การประเมินจะ ทำเห็นเป็นภาพรวมแต่ว่าในส่วนของงาน field

ส่วนของการสอนแต่ละวิชาถ้าไปแบ่งเอง จะมี grade ตามรายวิชา เพราะในเทอม summer นี้ ส่งเสริมสุขภาพเขาจะลงไปพบในพื้นที่ที่ลงไปแล้ว เราพบว่าคนเรามีปัญหาสุขภาพในเรื่องของการไม่ ออกกำลังกาย ใน summer วิชาส่งเสริมสุขภาพจะบูรณาการออกไปเหมือนกัน เป็นการออกแบบ

กิจกรรมและการส่งเสริมสุขภาพต้องให้ได้เนื้องานเกิดขึ้นในพื้นที่ จะเลือกพื้นที่ไหนก็ได้ แต่ให้เป็นพื้นที่ที่มีการศึกษาบริบท เด็กส่งเสริมสุขภาพเป็นปี 2 วิทยานิพนธ์ คิดว่าขณะที่เสนอหัวข้อไปแล้ว มีหัวข้อที่ลงได้คือการพัฒนารูปแบบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพราะฉะนั้นเขาถือว่าเป็นการให้การศึกษายังยืน เด็กพัฒนาสุขภาพชุมชนเขายังไม่ถึง แต่ว่าส่งเสริมเขาถึงที่จะทำวิทยานิพนธ์แล้ว คิดว่าจะได้มา 2 เรื่องภายใต้ชุดนี้ แต่คิดว่าเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญและพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วย ได้เชิญอาจารย์นั่งลักษณะ อาจารย์สุวิมล ว่องวานิช ไปอบรม ทุกอาจารย์ที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คล้าย ๆ กับการพัฒนาร่วมกัน แต่ยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควรเพราะคิดได้เท่านี้ เราไม่มีคนช่วยคิดระบบที่ได้มากกว่านี้ แต่ตอนนี้เราก็คิดว่าเราพัฒนาระบบไปได้ระดับหนึ่ง แต่พอทำไปก็พบปัญหาเราพยายามแก้แล้ว แต่เป็นระบบอีกแบบหนึ่ง เพราะฉะนั้น สิ่งที่สำคัญคือต้องลงไปทำ แล้วจะเห็น เมื่อทำบูรณาการ course syllabus แล้วเกิดอะไรหลายอย่างตามมา ถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ไม่ใช่ว่าใครจะมีอะไรมากมาย แต่ว่าเราต้องดูบริบทของเราว่าอะไรเอาได้ อะไรเอาไม่ได้ บางสาขาเราไม่ได้ เราก็ต้องทิ้งไว้ พอมาปรับตัวนี้ให้ดีขึ้นจริงไป force ที่เขาเคยอยู่ เขาต้องปรับ เพราะฉะนั้นคงต้องใช้เวลาอีกสักพักหนึ่ง

ดร.จิตรภา กุณฑลบุตร

จริง ๆ แล้วงานนี้ต้องเกิดจากการปฏิบัติจริง บังเอิญใครเราเองได้ไปก่อนการพัฒนาชุดโครงการ ทั้ง 11 ชุด present ในวันนั้นกับวันที่มาพูดต่างกันมาก แต่ทั้ง 11 ชุด ทำ PAR แบบไหนไม่ทราบ ไม่เคยลงพื้นที่เลย วันนั้นได้ comment ไปหลายข้อ จะเห็นว่าในทั้งหมดจริง ๆ แล้วในแต่ละชุดโครงการ บางชุดได้คุยกัน อาจารย์ชวนได้เกือบทุกโครงการที่ขอ แต่สำหรับชุดบัณฑิตต้องยอมรับว่ามีเกณฑ์ที่อาจารย์ได้แล้วมากำหนด ก่อนข้างที่จะเอาจริงและเงินที่ได้ จะต้องทำได้และกรรมการทั้ง 12 ท่าน ต้องทำได้แต่อาจจะน้อย บางโครงการอาจได้เงินค่อนข้างมาก แต่ขณะเดียวกันจะติดตามแต่ละโครงการ ในส่วนของเราเงินที่เหลือไม่ใช่ติดตามเพียงอย่างเดียว เรามองว่าสถาบันราชภัฏทุกแห่ง แม้แต่สถาบันราชภัฏที่ไม่ส่ง เราเชิญมาเพราะอย่างน้อยเรามีนำร่องอยู่ 8-9 ชุด ที่ได้ แต่ที่ต่อไปคงต้องทำ เพราะฉะนั้น เราพยายามช่วยให้พัฒนาโครงการให้ได้งบการบริหารจัดการ ไม่มีก็พยายามคุยกับอาจารย์พัชรินทร์ ดำรงกิตติกุล บอกว่าอันไหนที่เงินไม่พอ ลองคุยกับทาง สังกานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มีการติดตามและทำการประชุม ตรงนี้เราได้ขึ้นผู้บริหารหลายท่านบอกว่าไม่รู้จะทำ PAR ไปทำไม ผู้บริหารเข้าใจว่าคงต้องเกิดจากทีมอาจารย์ ต้องทำเองและทำให้เห็นว่ามี impact ต่อสถาบันราชภัฏต่อชุมชน และสังคม แล้วผู้บริหารจะเห็นภาพเอง เพราะท่านยังไม่ได้ลงมือทำ อาจนึกไม่ออกอย่างที่อาจารย์ว่า ถ้าจะมองแต่ชื่ออาจจะไม่เห็นชัด แต่โครงการจะต่างจาก 10 ชุดโครงการที่เหลือ คือค่อนข้างจะ complicate ให้เป็น PAR สองถึงสามระดับ PAR ทั้งระบบบริหารจัดการเป็น PAR ของระบบ

โครงการย่อย การที่หลายท่านรู้แล้วไม่ชัดต้องคุยกัน ประชุมกัน workshop กันบ่อยๆ แต่โครงการอื่น เหมือนกันว่าจะจะเป็นระดับเดียว คือ เล่นชุมชนเลข คือ เป็น complaint ล้วน ๆ แต่ของเราจะเน้นระบบ ด้วยซึ่งถือว่ายาก

ฉะนั้นทุนเดิมอาจจะไม่มี ย่อมไม่แปลก ถ้าจะได้ไม่น้อยแต่ในจำนวนที่ได้น้อยจะทำอย่างไรดี โครงการที่ไม่ได้ปีนี้น่าจะ โชคดีกว่าได้ปีนี้ เพราะไม่รีบร้อนค่อยคิด ค่อยทำตรงนี้ โครงการของอาจารย์ เปรมจิต ชนวงส์ไม่น่าได้ แต่ทำไมถึงได้รู้สึกที่เราตัดสินใจครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมกราคม ซึ่งเท่าที่ทราบ จะคุยกับทางอาจารย์เปรมจิต ชนวงส์ และลงพื้นที่ไปกับท่าน และอาจารย์ชวนด้วย ครั้งแรกลงพื้นที่ เดือนกุมภาพันธ์ของปีที่แล้วจนถึงวันพิจารณาโครงการหนึ่งปีพอดี ตอนที่ลงไปที่นครศรีธรรมราชนั้น ได้มีการจัดเวทีมา 10 ครั้งแล้ว ซึ่งถือว่าไม่ธรรมดา เพราะฉะนั้น ในแต่ละโครงการที่ได้ อาจจะมีระดับ ของการมีส่วนร่วมหรือกระบวนการอาจจะแตกต่างกันบ้าง แต่ยังมีจุดที่ให้ปรับ คือไม่ใช่ร้อยเปอร์เซ็นต์ การปรับตรงนี้เราพยายามที่จะให้ได้มากที่สุด ได้ 9 ชุด ถือว่าเป็นการนำร่องและอาจจะมีการลองผิดลองถูก ว่า PAR คงจะไม่สิ้นสุดเหมือนกันเป็นสปริงที่ไม่มีจุดสิ้นสุดตรงนั้น เพราะฉะนั้นหวังว่าชุดที่จะได้เงินใหม่ จากเงินอะไรก็ตาม น่าจะทำให้ดีกว่า 9 ชุดแรก

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์

บุรีรัมย์เป็นเหมือนอย่างที่ทุกคนพูดกันมา คือตั้งแต่หัวข้อเรื่องลงมาเราไม่รู้เรื่องและเป็น นโยบายที่ถูกผลักดันให้ทำแล้วรับงานจากคณะบดี 11โครงการ เขาให้ทุนต้องทำแบบมีศักยภาพ จะ บอกว่าเราไม่ทำได้ไหม เพราะว่าไม่รู้เรื่องเลย มองถึงการจัดการเลยเพราะดิฉันสอนการ management อยู่ ต้องดูว่าปัญหามีอะไร ต้อง list ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ไม่ดี สาเหตุที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพราะที่ ดิฉันทำวิทยานิพนธ์จะเป็นการทดลอง เน้นทางด้านวิธีการซึ่งจะเป็น ไปทางด้านนั้นสำหรับเป้าหมาย

ข้อแรก คือ กลไกและมีระบบสนับสนุนในการวิจัย

ข้อที่สองคือ การมีกลุ่มเครือข่ายการวิจัยชุมชนในท้องถิ่นตามเอกสารและรูปแบบการบริหาร จัดการที่ดีที่อำนวยความสะดวกต่อชุมชนและท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ วัตถุประสงค์สำหรับข้อแรกที่น่าจะถูก คือ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง เป็นการสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย ข้อที่สองเพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการ ในการพัฒนาการวิจัย

ข้อที่สาม เพื่อสร้างงานวิจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับวิธิดำเนินการ รู้สึกจะมีส่วนที่ต้องแก้ไขค่อนข้างมาก

ดร.ปรีชา อวยตระกูล

ถ้าวิจารณ์คงจะเป็นเกณฑ์แบบที่พูดซ้ำๆ กันไปแล้ว เรื่องของ TOR ในวัตถุประสงค์และในการวิจัยน่าจะสื่อถึงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการต้องเป็นวิธีการที่สามารถหาคำตอบให้ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปแล้วถ้าจะปรับใหม่คงต้องดู TOR เป็นหลักให้ชัดเจนขึ้น ตามความคิดเห็นของผม ในส่วนของคำถามในการวิจัย คือวัตถุประสงค์ต้องล้อตาม TOR การดำเนินการต้องนำมาจาก TOR ไปแตกต่างวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อจะใช้วิธีการดำเนินการใดบ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบและคำถามในเรื่องของการวิจัยมีเป้าหมายใน 2 ระดับ คือระดับเรื่องของการให้เกิดประเด็นของหัวข้อที่จะทำเป็นชุดโครงการของ Thesis ของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งไม่ทราบว่ามีที่บุรีรัมย์เปิดปริญญาโทที่สาขา ไม่ได้บอกไว้ในนี้ น่าเหมือนที่มหาสารคามหรืออุดรธานีอะไรต่างๆ เขาออกสาขาที่มหาสารคามเราออกต้องมีการประเมิน Review literature ในนี้ไม่มีการ review ผลการทำปริญญาโทที่ทำ Thesis จบกันบ้างหรือไม่ ถ้าทำจบแล้วน่าจะมีการ review ผลการทำ thesis ของนักศึกษาว່ทำได้ดีเพียงใดแล้วนำไปใช้อย่างไร สาขาที่เปิดปริญญาโทในบุรีรัมย์ยังมีสถานการณ์ทางด้านสังคมอะไรที่จะนำไปสู่ที่คิดประเด็นให้นักศึกษาไปทำ thesis ต่อ ทั้งนี้โยงไปเรื่องพื้นที่เรื่องของภาคที่เกี่ยวข้อง คือ หนึ่งจะทำให้เห็นตัวเองชัดเจน สองจะเห็นแนวทางที่จะไปดูเหมือนยังไม่รู้จะทำอะไร เพราะว่างจริงๆ แล้วที่ผ่านมามีเหมือนยังไม่ชัดเจน ไม่มีการสำรวจตนเองและก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไร ไม่รู้ว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีอะไรบ้างความจริงน่าสนใจ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากเพราะเกี่ยวข้องกับกับการศึกษาและสังคม ต้องการปฏิรูปการศึกษาอย่างเร่งด่วนและการศึกษาเราไปช้ามาก ในขณะที่งานวิจัยทางการศึกษาด้อยที่สุด ทำมากที่สุด และใช้งบประมาณมากแต่คุณภาพไม่ดี ถ้าเราทำตรงนี้ได้ผมว่าเกิดผลกับคนอื่น และกลับมาเป็นกับราชภัฏในระยะยาวด้วย

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมว่าที่ดร.ปรีชาพูดไปน่าสนใจมากที่จะเสนอชุดต่อๆ ไป ถึงยังไม่ผ่านแล้วจะนำมาเสนอในตอนนี้ขอเสนอให้ทางโคราช แต่ละชุดมาร่วมลงมือพัฒนากันดีกว่า มิฉะนั้นไม่เห็นการดำเนินงาน ผมขอนำเสนอเพื่อพิจารณาถ้าอนุญาตผมว่าน่าจะดำเนินการตามที่ ดร.ปรีชาว่าไว้

สรุปสั้นๆ จุดอ่อนของโครงการของอาจารย์ โจทย์ปัญหาหรือว่าระเบียบวิธีไม่สอดคล้องไม่สัมพันธ์กันหมายความว่าไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับ TOR ใหญ่ อีกประเด็นหนึ่งที่ผมอยากจะเรียนคือ ดูเหมือนว่าอาจารย์ฟังไปสัมผัสกับท้องถิ่น แต่ว่าจริง ๆ ทางอาจารย์ยังไม่พูดถึงเรื่องนี้ ผมอยากให้ข้อคิดเกี่ยวกับการไปสัมผัสกับท้องถิ่น ในท้องถิ่นมีวัฒนธรรมที่เป็นฐานไม่ใช่วิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้นต้องไปปรับเปลี่ยนวิธีคิด วัฒนธรรม จะมองอย่างไรเป็นเรื่องของมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นอีกแบบหนึ่ง

เพราะฉะนั้นเรื่องของท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีบูรณาการสูง กาย ใจ สิ่งแวดล้อม สังคม ซึ่งบางทีเมื่อนำเอาวิทยาศาสตร์ไปจับ เราจะไม่มองเรื่อง mind แต่อาจารย์ไปมองเหมือนกับหมอล้ำปวยต้องให้ยา อย่างนี้ความจริงไม่ใช่ อย่างที่ผมไปหาหมอมักมีคนคอยหักแล้วก็มีรักษาที่ไหนไม่หายแล้วในประเทศไทยเลยไปหาหมอปู รักษาอยู่ 2 ปีหาย ผมไปตลอดเวลาทุกเดือนหมอปู จะรักษาคคนที่ เป็นชาจร คือมารักษา แล้วกลับบ้านแต่ที่ไม่กลับบ้านจะสร้างโรงเรือนเล็ก ๆ รอบ ๆ บ้านหมอปู 30-40 หลังไว้คนที่อยู่ 2 ปี ตอนผมไปเคลื่อนคอได้แล้ว หมอปูเขาใช้น้ำมันงาแล้วก็บีบ และพูดตลอดเวลาที่ไปบีบว่า นี้นูกของน้ำ มันหายแต่ว่าหายวันละหนึ่งเม็ดถึงงา ผมงงคือวิธีการอย่างนี้วิทยาศาสตร์ไม่เคยและเพราะถ้าจะทำ concept ในพวกนี้ต้องชัดเจน ท้องถิ่นมีฐานวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ แต่มีฐานของจริยธรรม และวัฒนธรรมบางอย่างที่มาสัมพันธ์กัน จนเรามองเป็นรูปธรรมไม่ชัดเรื่องต้องอาศัยการความหรือ interplete กันเรื่องบางเรื่องดูเป็นรูปธรรมแล้ว บางทีก็เชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ่งมาก มีบางคนไม่เชื่อเรื่องหมอ แต่ผมเชื่อเรื่อง mind ผมเชื่อเรื่องนี้อย่างชัดเจนเพราะว่า การรักษาคนไม่ได้รักษาด้วยยา แต่สามารถรักษาด้วยอย่างอื่นอีกมากเป็นเรื่องที่ตอบในเชิงรูปธรรมไม่ได้

ในส่วนของอาจารย์ ผมคิดว่า ถ้าอาจารย์จะทำเรื่องนี้ต้องเข้าใจเรื่องนี้เป็นพื้นฐานไม่เช่นนั้น โจทย์ปัญหา วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีที่ทำไปแล้วจะไม่สอดคล้องกัน ต้องสร้างกรอบคิด เมื่อพูดถึงระเบียบวิธีแล้ว ต้องโยงรวม สามารถสร้างกรอบคิด สามารถตอบคำถามใหม่ที่ว่าให้ได้ วิธีการไม่ยาก ถ้าเป็นผมจะเอา TOR มาดูและคิดว่าในส่วนของระบบจะทำอะไรโดยให้สัมพันธ์กับเวลา ในส่วนของชุดโครงการจะทำอย่างไร โดยไม่ไปผูกกับเรื่องของเวลามากนัก สิ่งที่ผมเห็นด้วยอย่างนี้คือ เมื่อมีปัญหาอย่างนี้วิธีการที่จะต้องเข้าใจเรื่อง PAR ต้องเข้าใจจริง สิ่งเหล่านี้ทำยังไงให้คนเคลื่อน แต่ยังไม่มั่นใจเวลาว่าจะถาวรขนาดไหน ถ้าบริบท สังคม กระทบเข้าไปเปลี่ยนมาก เช่น ผมว่า อาจจะต้องหยุดถ้าอิสลามเชือดคอคนทุกวัน เพราะว่าแถวเบงกาลีเกิดเหตุร้ายหมู่บ้านโอฮาเวง คือที่ที่พวกนี้ไปทำ ไม่รู้ว่ามีแรงกระทบขนาดไหน อาจจะเป็นอย่างนี้ก็ได้ถ้าดูโดยกระบวนการ PAR เป็นกระบวนการที่เคลื่อนไปโดยไม่มีเงื่อนงำของเวลาบางทีเราบอกเราเสร็จแล้ว แต่ที่จริงเมื่อย้อนกลับไปดูอาจจะต้องทำใหม่ แต่สิ่งที่พูดต้องสัมพันธ์กับเรื่องของ PAR จริงๆ อย่างกับเรื่องของท้องถิ่นที่จะไปทำ การที่จะเขียนคนเดียวในระยะเวลาสั้น ๆ จะไม่ชัด แล้วในรายละเอียดพื้นที่จะไม่ชัดเจน

เพราะฉะนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เวลา และคุยกับ อาจารย์ชวนเรื่องการทำให้ PAR ก็ % ในช่วงเดือนนั้นเดือนนี้จะไปกำหนดได้ ถ้าทำ PAR จริง ๆ อาจจะต่างกับการวิจัยที่เป็นเชิงปริมาณ เพราะจะ flexible มาก แม้แต่วัตถุประสงค์กระบวนการกิจกรรมแต่อาจจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ได้ตลอดเวลา ตรงนี้เห็นชัดว่าจะต้องปรับ อาจารย์สิทธิธิษฐ์ บอกการทำ PAR เริ่มต้นจาก power point แต่

ไม่สามารถจะทำงานได้โดย power point เพราะฉะนั้นเวลาจะพัฒนาโครงการ ในการแบ่งกลุ่มหรือ วิทยากรคงต้องไปทั้งกลุ่มแล้วคุยกันกับทางทีมทั้งจากชุมชน จากนักศึกษา สำหรับ PAR มีอีก 3 ท่าน จากเลข อุบลราชธานี และสกลนคร

ผู้เข้าร่วมประชุมจากอุบล

เลื่อนใจว่าผมเป็นคนเขียน รับงานเองและเข้าใจเองตอนที่ไปพระนคร ก็ไปวาดฝันกับท่านอาจารย์ เป็นนิมิตภาพนักศึกษาว่า นักศึกษาที่จะจบปริญญาโทจะมีหน้าตาเป็นอย่างไร แล้วผมมาปรึกษา ท่าน ผู้อำนวยการสำนักวิจัย ท่าน รศ.ดร.ชุนชัย ได้บอกชื่อเรื่องนี้เราคงจะต้องมาถูระบบใช้ใหม่ ท่าน ตอบใช้ เลย มารับ system approach input process product เราอยากจะทำ ถ้าเราจะพัฒนา ระบบให้งานวิจัยงานวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ เราต้องเริ่มจากตัวครรชนี่ชีวิตคุณภาพก่อนว่าคุณภาพ ของงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์มีอะไรบ้างที่จะดูได้ คิดว่า ok ต้องดูตรงนี้ก่อน เราก็พบว่าอะไรคือ ผลที่จะก่อให้เกิดคำปรึกษาและติดตาม เพราะนักศึกษาพบว่าไม่จบภายใน 2 ปี แล้วอีกตัวคือการที่จะทำให้ คุณภาพบรรลุได้อาจารย์ต้องเป็นคนไข้ใจ และหัวข้อที่ทำให้เกิดผลงานคุณภาพงานวิจัยนั้นจะต้อง สามารถนำไปงานได้ เพราะฉะนั้นหัวข้อก็มีส่วนสำคัญด้วย เราวิเคราะห์เชิงระบบ PAR มากเพราะว่า เราไป PAR คนอื่นแล้วเขาไม่ PAR กับเราก็เลยตกลงเอาวิจัยเดียวสาขาเดียวในฐานะผู้เขียนเองเป็น ประธานสาขาจึงต้องรับผิดชอบ มิฉะนั้นสถาบันก็ไม่ยอมจึงเขียนในนามสาขาการวิจัย แล้วทีมที่ร่วม เราคิดว่ามีความเข้าใจในเรื่องของ PAR จึงคิดว่าเราจะต้องทำเลย โดยเริ่มทำจากตัวชีวิตคุณภาพของ งานก่อน หลังจากนั้นจึงจะมาพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงมาคิดนี้ ถึงแม้ว่าอุบลราชธานี จะไม่ได้งบประมาณสาขาวิจัยก็ทำตามแผนที่คิดที่เขียน โดยใช้เงินสาขาเอง เริ่มตั้งแต่การจะคิดหัวข้อโดย เชิญผู้เกี่ยวข้องกับสาขาไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่นโรงเรียน ผอ.อาจารย์ เขตทั้งหลายมาร่วมกำหนดประเด็น ปัญหาการวิจัยว่าในสาขาวิจัยการประเมินผลและการศึกษาที่นักศึกษาเรียนอยู่ขณะนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ครอบครัวยุค 90 ปัญหาในโรงเรียน ปัญหาในเขตพื้นที่มีอะไรบ้างที่นักศึกษาสามารถทำให้เกิดประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้แล้วเริ่มทำ summer นี้ ถึงแม้ว่าไม่ได้ ก็จะทำตามต่อไปตามแผนที่ ยอมรับว่า โครงนี้ไม่ได้อยู่ในฐานของ TOR เพราะเราตอบเขียนไม่ทราบ TOR อาจจะไม่ได้อยู่บนฐานของ PAR เต็มตัว แต่เราอยู่บนฐานของระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพงานวิจัยที่อยู่ในส่วนที่ดีได้ นักศึกษาก็จะจบ ได้มีฉะนั้นจะหนีไปเรียนที่อื่นหมดครับ

ดร.ปรีชา อุตระกุด

ผมจะพูดคำเดิม คือ อาจารย์ยอมรับแล้วตอนที่เขียนไม่ได้ดูเรื่องของ TOR จึงเขียนไปตามนั้น แต่ว่า เรื่อง TOR เป็นเรื่องสำคัญ และอีกเรื่องที่ผมเห็นในช่วงคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์นั้นต้อง

ไปด้วยกันต้องล้อตามกัน รวมทั้งเรื่องของแผนในการดำเนินการวิจัยด้วย เรื่องของ PAR จากที่อาจารย์ออกแบบมาผมไม่คิดว่าเป็น PAR แต่เป็นคล้ายกรอบเชิงระบบเท่านั้น ในเรื่องของการศึกษาแต่ไม่เห็นตัว stakeholder ที่จะเข้ามาคุยกันไม่เห็นประเด็นปัญหา ไม่เห็นกระบวนการที่นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาหรือทางเลือกปัญหา ซึ่งอย่างที่กล่าวมาแล้วว่ามันต้องมีกระบวนการที่ต่อเนื่อง แต่อันนี้มันเป็นเหมือนกรอบวิธีคิดแบบธรรมดาแผนงานและวิธีการมันเป็นกรอบวิธีคิด แต่ไม่มีแผนข้อ 4 แผนงานและวิธีการ กรอบ ขอบเขตที่หนึ่งก็คือพื้นที่การวิจัย จำกัดขอบเขตในสาขาเดียว คือ สาขาการวิจัยและประเมินผล เห็นตัวคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ ผู้บริหารการศึกษา มีนักวิชาการ แต่ถ้าจะดูในเรื่องของการวิจัยและประเมินผล สมมติว่าอาจารย์มีตัวหน่วยในการวิเคราะห์อันเดียว คือ นักศึกษาปริญญาโทในสาขาการวิจัยและประเมินผล ถ้าจะทำ PAR อาจารย์ต้องไปถึงในเรื่องคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้บริหารการศึกษานิสิตนักศึกษา นักวิชาการ ในเขตพื้นที่บริการของอุบลราชธานี หน้า7-10

ผมคิดว่าขาด Stakeholder ที่สำคัญมาก ๆ ตัวหนึ่งคือ นักเรียนกับผู้ปกครอง นี่คือจุดค้อยของงานวิจัยเรื่องการศึกษา ทำให้ มอง stakeholder ไม่ครบ แผนดำเนินการดี คำถามในการวิจัยไม่น่ามีเพราะจะทำให้ดูไม่เป็นระบบ ไม่แน่ใจว่าเวลาเขียนคำถามในการวิจัยนั้นควรจะอยู่ตรงนี้หรือควรจะอยู่ก่อนหรือหลังวัตถุประสงค์ คำถามวิจัยมีหัวข้อใหญ่ของกรอบวิธีดำเนินการต่าง ๆ ทำให้อ่านแล้วกลับไปกลับมา แผนการดำเนินงานมีข้อย่อหยาบทวนเรียนรู้ ระยะที่สองสร้างการเรียนรู้ ระยะที่สามทดลองวิจัย

ประเด็นคือต้อง review สถานการณ์การวิจัยและการประเมินผลการศึกษาที่เป็นในเขตบริการของอุบล ในทรรณะของผู้บริหารรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองมองอย่างไร มองว่าปัญหาอยู่ตรงไหน ซึ่งการประเมินผลของงานวิจัยแบบนี้มีพื้นฐานมาจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ คือ มองปัญหาจะไม่มองเป็น social แต่มองเป็นประเด็นเล็ก ๆ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับประเด็นใหญ่อย่างไรบ้าง คือการมองแบบองค์รวม เพราะฉะนั้นจะช่วยทำให้เห็นภาพใหญ่ ท้ายสุดแล้วเวลาปฏิบัติจริงอาจกลับมาเรื่องของการวิจัยประเมินผลก็ได้ ไม่ใช่การวิจัยประเมินผลในทรรณะเก่าแต่เป็นทรรณะใหม่ที่ไม่ใช่การออกข้อสอบ ซึ่งอาจมาจากปัญหาของนักเรียนและผู้ปกครองที่สะท้อนมาก็ได้ไม่โยงไปถึงปัญหาที่ถกเถียงกันทางการเมืองที่เอา GPA มาเกี่ยวข้อง ปัญหาคือการออกแบบระบบงานวิจัย จะออกแบบอย่างไรให้เป็น PAR มี stakeholder เข้ามามากขึ้นและทำให้มีความสำคัญมาก งานวิจัย PAR หัวใจคือค้นหาหรือสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ต้องมีพลังในการที่จะดึง stakeholder ทั้งหลายเข้ามาร่วม ถ้ามันธรรมดา ๆ คนเข้ามาก็อย่างนั้นแหละ หรือคนที่เข้ามาไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียอะไร ก็ไม่ได้มีข้อมูลในการที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้ภาคี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอยากทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การแก้ปัญหาคือต่าง ๆ อย่างน้อยต้องทำให้ชีวิตของเขาดีขึ้น แก้ไขปัญหาที่

เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาเคียดแค้น ถ้าทำเรื่องการศึกษา เรื่องการวัดผลแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเช่น เด็กเครียดน้อยลง เพราะฉะนั้นกระบวนการวัดผลจะมีหลากหลายมากขึ้น ผู้ปกครองหรือนักเรียนมีส่วนร่วม ในการวัดมากขึ้นแทนการที่จะเป็นครูเป็นผู้วัดผล ปัญหาคือ ผมฟังหลายคน พอฟังของอุบล จึงคิดขึ้นมาได้อย่างหนึ่ง และปรึกษากับ อาจารย์ยัทธิ รักษาดีว่า ควรจะต้องเริ่มต้นจากการที่มีทีม ทีมในบัณฑิตวิทยาลัย หรือทีมที่อยากทำตรงจุดนี้มาช่วยระดมความคิด ร่างโครงการแล้วเอาช่วยกันตรวจสอบ แต่ที่มีปัญหา คือบางคนทำเพราะถูกบังคับทำให้ไม่มีความสุขในการทำงาน ขอขอบคุณครับ

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

ผมพยายามดูงานของวิจัยของอาจารย์ที่ทำโดยมุ่งทำตามวัตถุประสงค์ พบว่าวัตถุประสงค์ได้ มองทั้งระบบมิได้พัฒนาระบบบริหาร พัฒนาระบบศักยภาพอาจารย์ พัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา แต่เมื่อดูที่แผนการดำเนินงานไม่น่าที่จะสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้ ดูได้จากตั้งแต่ทบทวน ความรู้จะเป็นเหมือนกับการเกริ่นว่าจะทำสิ่งเหล่านี้ แต่ไม่แสดงให้เห็นว่าจะทำอย่างไร

อีกประเด็นหนึ่ง ผมคิดว่ากระบวนการเหล่านี้ที่คิดจะทำนั้นไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์ ได้ทั้ง 3 ประเด็น เพราะการที่จะทำวัตถุประสงค์ทั้ง 3 นั้น ได้จะต้องไม่ inside out แต่เป็น inside out ทั้งหมด คือเป็นจากภายในเกือบทั้งหมด ไม่ได้มาจากภายนอกทุกเรื่องของบัณฑิตศึกษา ปัจจุบันถ้ามอง ให้ชัดเจนจะต้องเอา stakeholder บอกตัวเรา และมองให้มากที่สุด เพราะเมื่อทำงานไปแล้วจึงตอบวัตถุประสงค์ ว่าเป็นไปได้หรือไม่ และจากนั้นดูกิจกรรม เช่น ระยะเวลาสามนั้นสรุปผล ระยะเวลาหนึ่ง ระยะเวลาสองและ ระยะเวลาสามจะไม่สามารถเป็นไปไม่ได้ ผมเข้าใจเจตนาว่าจะทำสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้นมา แต่กระบวนการที่ อาจารย์จะนำมาใช้เหมือนที่ อาจารย์ปรีชา กล่าว คือไม่ใช่ PAR เต็มรูป แต่เป็น PAR ชนิด 7 โครงการ คล้ายของผมแล้วเขียนมา 1 โครงการ เป็น PAR นอกจากนั้นเป็นโครงการที่พาไปได้ และที่พาไปได้ผม มีความทุกข์ เพราะอาจารย์คนหนึ่งที่สถาบันราชภัฏผม ได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ของไข่เค็มกับบรรจุภัณฑ์ ของผีเสื้อไบบาง ทำครบทุกอย่างแต่ไม่มี action เกิดในสังคม ใช้เงินไปสามแสนกว่าบาท ผมจนถึงวันนี้มี ความทุกข์อย่างมากผมเขียนบทสังเคราะห์เสร็จแล้ว 30 กว่าหน้า เดียวพิมพ์เสร็จแล้วจะนำมาให้อ่านแต่ จะไม่บอกว่าผมเป็นผู้ทำแต่จะบอกว่าเป็นคณะกรรมการเพราะว่ามันน่าตกใจอาจารย์ พอเราให้เงินไป ท่านนำไปเขียนทำเป็น PAR โดยสมบูรณ์แบบ แต่เมื่อทำจริงท่านกลับกำหนดเองและท่านใช้เฉพาะ บางแหล่ง แล้วนอกจากนั้นท่านไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ในขณะที่ของคุณนนท์รัตน์ กระบวนการขั้นสุดท้าย ที่จะพัฒนายัญชีกับกระบวนการพัฒนาตลาด คณะกรรมการเกือบทุกคนทดลองลงตลาดและลงหลายที่ แล้วนำมาประมวลผลว่าจะเกิดปัญหาอะไร อย่างไร แล้วกลับไปอีกครั้งหนึ่ง จึงปรากฏว่าเกิดการตอบรับตลาดเป็นอย่างดี ตลาดมีการขยายตัวเพราะฉะนั้นเวลาผิดของเขาจึงกลายเป็นทำได้อย่างดี เขา

สามารถทำงานสนองความต้องการของผู้อื่นได้มาก กรณีกาแฟมีกากทำให้ไม่มีคนดื่ม คนภายนอกกลุ่มจะเลิกดื่ม แต่เมื่อกลุ่มพูดกันใหม่โดยการนำผู้ดื่มกาแฟในท้องถิ่นมาพูดว่ากาแฟมีกากทำให้กาแฟอร่อยแล้วจะทำอย่างไรไม่ให้มีกาก นำไปใส่ถุงแล้วขงทั้งถุง รสเหมือนเดิม จึงทำให้พวกเขาเปลี่ยนไปจริง ๆ เป็นพลวัตรของชุมชนจริง ๆ ผมไม่เห็นด้วยกับงานของอาจารย์ในจุดที่ถ้าใช้วิธีการอย่างนี้จะไม่เกิดพลวัตรในเชิงที่มันเปลี่ยน ทั้ง 3 วัตถุประสงค์ได้ เพราะที่ไม่มีตัวภายนอกเข้ามาเป็นตัวที่จะใช้อ้างอิงได้ว่าถูกหรือผิดได้ ผู้ถามบางก็ไม่สามารถตอบได้

สรุปงานของอาจารย์ว่า ถ้าอาจารย์จะทำ และต้องการเงินทุนตรงนี้อีก ควรยึด TOR และสิ่งที่ต้องทำอันดับแรกคือ อาจารย์มีสาขามาก สังเคราะห์งานวิจัย 3 เดือน และต่อมาเรื่องของโครงสร้าง ซึ่งเรื่องโครงสร้างไปทำชุด 3 เรื่อง ไม่ต้องคิดว่าชุดหนึ่งทำได้เท่าไร และถ้าจะทำ PAR ไม่ควรตั้งวงเงินมากกว่าประมาณ 2-3 แสน เพราะไม่สามารถทำได้ ซึ่งอย่างน้อยต้องใช้ประมาณ 250,000 - 300,000 หากอาจารย์สนใจจะทำ ผมเรียนว่าให้อาจารย์นำโครงนี้ไปทำ ถ้าจะใช้ PAR อาจารย์ต้องปรับกระบวนการในเรื่องของการให้รู้จักตัวเอง และปรับเรื่องโครงสร้างแล้วทำสามชุด

ผู้ร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏเลย

ฟังมาตั้งแต่ตอนบ่าย โมงถึงตอนนี้มองดูโครงการของตัวเองผิดหวัง เพราะว่าคนที่ทำไม่ได้มาคนที่มาไม่ได้ทำ คิดว่ามีหลายสถาบันที่เป็นเหมือนของผม ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร และพอดีผู้บริหารเป็นผู้เขียน และผมเป็นผู้เข้ามารับงาน และเคยอยู่สำนักวิจัย เคยเห็น 11 ชุดโครงการ แต่โครงการนี้ไม่เคยเห็น แล้วคิดว่าคนทำไม่เข้าใจ ผมเข้าใจ TOR แต่ไม่เข้าใจ PAR จึงเขียนในตอนท้าย ไม่มีกิจกรรมที่เกิดขึ้น คงต้องอาศัยท่านผู้รู้ให้ช่วย จะได้คุณภาพที่มีความพอดีของวิกฤตการณ์ในการศึกษาในปัจจุบัน ผมอยากให้ท่านมองในตรงนั้นด้วย เพื่อให้บัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏอยู่รอดในอนาคต

ดร.จิตรภา คุณทาลบุตร

อาจารย์บอกว่าคนเขียนไม่ได้มา จึงนำเสนอแบบสั้น ๆ

ผู้ร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏสกลนคร

จากที่ฟังมาทำให้เห็นอะไรมากมาย ประสพการณ์ของผม คือเป็นหัวหน้าโครงการใน 11 ชุดโครงการ มีโครงการหนึ่งที่ชื่อว่า วางผลระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนานุเคราะห์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งโครงการนี้ได้รับทุนไปแล้วและฟังได้ 25% สถาบันราชภัฏ

สกลนครขณะนี้พัฒนาแล้วครับ ปรากฏว่า 11 โครงการเราได้รับงบแล้ว 8 โครงการ โครงการนี้ตนเองเป็นคณะกรรมการคนหนึ่ง แต่ปัญหาอุปสรรคมีมากมาย เช่น ผู้เขียนโครงการนี้คือประธานโครงการซึ่งทำงานโดยลำพัง อาจเป็นเพราะขาดการประสานงานและเราก่อนข้างมีภาระมาก คณะกรรมการยังเป็นหัวหน้าชุดโครงการ เพราะฉะนั้นจึงพัฒนาแต่โครงการของตัวเองและจากประสบการณ์ที่คุ้นเคยทวิศกดิ์ได้มาพัฒนาโครงการและวางระบบคิดตามนั้น ทุกคนไม่เข้าใจ TOR เนื่องจากไม่มีการบรรยายให้ชัดเจนว่า TOR คืออะไร แล้ว TOR แต่ละตัวมันคืออะไร จึงได้จัดอบรมเรื่อง PAR ที่กาญจนบุรีเป็นเวลา 5 วัน เมื่อเสร็จเรียบร้อย ทุกโครงการของสถาบันราชภัฏที่ทั้ง 41 แห่ง ขึ้นไป จึงมีประชุมปฏิบัติการ PAR

ปัญหาคือ การเขียนโครงการ ผู้เขียนยังไม่เข้าใจ TOR อย่างชัดเจน จึงไม่สนองตอบผู้ให้ทุน เพราะฉะนั้นต้องไปตีความ TOR ว่ามีกี่ข้อให้ชัดเจน และไม่ทราบว่าการเขียน TOR อยู่ตรงจุด แต่ละข้ออยู่ที่วัตถุประสงค์หรือพันธกิจหรือไม่ นี่คือการถาม ต่อไป คือเรื่องการเขียนโครงการ ซึ่งไม่มีการลงพื้นที่ ส่วนใหญ่ปัญหา คือเขียนเองว่าการพัฒนาบัณฑิตของเราเป็นอย่างไร เมื่อไม่มีการลงพื้นที่ย่อมไม่สามารถเห็นประเด็นปัญหาที่แท้จริง จึงไม่สามารถระบุ stakeholder แต่ละคนได้ นอกจากนั้นบทบาทของผู้วิจัยแต่ละคนซึ่งยังไม่ทราบบทบาทที่แน่นอนของตนเอง จากตรงนี้ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าประสบการณ์ตนเองในเรื่องการทำการพัฒนาระบบ คำว่าระบบเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันมาก ยังมาเข้าใจหน้าตาของระบบว่าคืออะไร เพราะฉะนั้น ภาพของคำว่าระบบคืออะไร เมื่อไปรวมกับคุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของงานวิจัย คืออะไร ทุกคนมองภาพหน้าตาของงานวิจัยไม่เหมือนกัน บางคนมองว่าน่าจะมีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง input คืออะไร process จะ run ไปอย่างไรจึงจะมีคุณภาพ output และ outcome ออกมาเป็นเช่นไร TOR มุ่งบอกว่ามีคุณภาพแล้วนำไปใช้ จึงจำเป็นต้องลงไปสู่ชุมชน จึงมีการนำกระบวนการ PAR เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่คำว่าคุณภาพนิยามศัพท์เฉพาะนั้นยังไม่ชัดเจนจึงทำให้คนเห็นหน้าตาของผลผลิต ผลกระทบหรือผลพลอยได้ไม่ชัดเจน เราไม่รู้จะใช้ process อะไร run ไป ดังนั้นหากวันนี้เรามีความชัดเจน กลับไปสกลนครคงลงพื้นที่ก่อนเพื่อให้ได้ประเด็นปัญหา จากนั้นจึงเขียนโครงการอีกครั้งหนึ่ง

ดร.ปรีชา อวยตระกูล

คุณภาพงานวิจัยอยู่ตรงไหน อย่างที่อาจารย์กล่าวเมื่อเช้า คือการสร้างความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ความรู้ใหม่ทุกเรื่องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่สิ่งที่เน้นคือเรื่อง PAR ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการนำไปใช้ประโยชน์หรือการนำไปแก้ปัญหา ของสกลนครผมคิดว่าไม่มีการตอบสนองต่อ TOR และขาดความชัดเจน เพราะการตีประเด็น ไม่แตก ผมคิดว่าถ้าหากมีความชัดเจนในเรื่องคุณภาพของงานวิจัย และถ้าจะต้องทำควรทำในเรื่องของการยกระดับคุณภาพของงานวิจัยของ

บัณฑิต และการที่จะยกระดับหรือไม่นั้น การยกระดับคุณภาพของงานวิจัยของบัณฑิต ควรเริ่มต้นจากการปรับระบบการบริหารจัดการ เรื่องบัณฑิตศึกษาก่อน ซึ่งมีอยู่ 2-3 ตัวที่เกี่ยวข้องกันคือ มีจัดการระบบบริหารจัดการในบัณฑิตวิทยาลัย จัดการทั้งในเรื่องของกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมและสิ่งต่างๆให้มีคุณภาพ รวมไปถึงการจัดการศึกษาวิทยานิพนธ์ มีระบบการติดตาม การ support ต่าง ๆ และ TOR การได้มาซึ่งหัวข้อของการวิจัยเพื่อเป็นการประกันว่างานวิจัยจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ ให้ผู้ที่ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเข้ามาเริ่มตั้งแต่ต้น

ที่กล่าวมาทั้งหมด คือสมมติว่ายกตัวอย่าง คือจะต้องทำของไปขาย ต้องถามลูกค้าว่าเขาชอบดื่มกาแฟแบบไหน ไม่ใช่คิดว่าต้องการกาแฟ เพราะว่าการลูกค้าไม่ได้อยู่ที่อื่น ลูกค้าอยู่ในพื้นที่และงานของอาจารย์บัณฑิตศึกษา ลูกค้าคือคนที่อยู่ในพื้นที่นี้คือ stakeholder ประเด็นทั้งหมด จะทำอะไรนั้นต้องรู้จักตนเองก่อน ว่าเราคือใคร อยู่ไหน ดังเช่นที่คุณหมอกะแสดกล่าวเมื่อเช้า การที่จะรู้จักตัวเองได้ต้องรู้จักสภาพการณ์ของการจัดการบัณฑิตศึกษาว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร ทำดีกว่าหรือแย่กว่าคนอื่น เพราะอะไร ด้วยเงื่อนไขอะไร แล้ว Thesis ที่ทำมานั้นเป็นอย่างไร ทำเรื่องอะไรต้องสังเคราะห์ออกมา ข้อค้นพบที่ได้กับ 50 เรื่อง และงบประมาณกับการนำไปใช้ประโยชน์ หรือเป็นเพียงงานวิจัยที่เปลี่ยนกลุ่ม ตัวอย่างเปลี่ยนพื้นที่ธรรมดาๆ แต่ไม่ได้ความรู้เกิดขึ้น ลอกกันมาดู review literature เหมือนกัน

ปัญหาคือ เด็กไม่อ่านหนังสือ อาจารย์ให้งานน้อยไปหรือมากไป ไม่มีหนังสือให้อ่านในห้องสมุด หรือว่าไม่มีกระบวนการที่ทำให้อยากค้นคว้า เพียงแค่ค้นพบตัวเดียว มันจะนำไปปรับมาก แล้วเรื่องเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่ง เป็นเรื่องของกระบวนการภายใน นี่คือ stakeholder นี่คือ PAR เหมือนที่พูดไปแล้ว ของสกลนครยังมองอะไรไม่ชัดเจน

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

ทั้งสองโครงการเจ้าด้วยอมรับสภาพและมีปัญหาอย่างนั้น ตั้งข้อสังเกตว่าเราพูดเรื่อง PAR เพื่อตอบโจทย์วิจัย แล้วในการวิจัยไม่มีอะไรที่สามารถตอบปัญหาหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่าง ๆ ได้ อย่าพลอนำ PAR ไปใช้ทั้งหมด ไม่มีหลักวิชาที่สร้างและลึกพอที่จะอธิบายปัญหาและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ต่าง ๆ ได้ทุกแง่ทุกมุม เพราะฉะนั้นต้องเลือกงานวิจัย ทุกหัวข้อควรเป็นงานวิจัยที่ต้องเรียนรู้ใหม่ สร้างวิธีการใหม่ หรือต้องสร้างทฤษฎีใหม่เพื่อสร้างระเบียบวิธีการวิจัยใหม่ ไม่เช่นนั้นเราไม่มีทางไล่ทัน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า การที่ท่านตรัสรู้เป็นเพราะอาศัย พละ 5 หรือ อินทรีย์ 5 ที่มี ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ศรัทธากับปัญญาต้องไปได้พอ ๆ กัน ศรัทธาสูงปัญญาต่ำย่อมไปไม่รอด

ศรัทธาต่ำปัญญาสูงไปไม่รอดเช่นกัน วิริยะกับปัญญาควรจะเท่า ๆ กัน อย่าให้เหลื่อมกันมากนัก มีความเพียรมาก แต่ว่า ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ไม่มียอมไปไม่รอด พระพุทธองค์ตรัสว่า ตัวคุณเราได้ดี คือสติ นักวิจัยต้องไม่ทำตัวเหมือนเด็กหรือเมื่อหิวอยากกินแล้วร้องไห้ เพราะนั่นคือการติดกับพฤติกรรมเก่า ๆ นักวิจัยต้องทำงานหนัก เพราะเป็นเครื่องชี้ศักยภาพโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปทุกวัน ในส่วนของนครราชสีมา แล้วแต่ท่านผมรอเพียงชุดโครงการจากท่าน

อาจารย์ สินี ช่วงน้ำ

ตอนแรกหาความสอดคล้องของกันไม่เจอ ไม่รู้จะไปสอดคล้องทางใด แต่เมื่อลองไปทำเราพบว่าสอดคล้องกัน แต่อาจยังไม่ถูกใจกรรมการ ส่วนนี้ชุดโครงการต้องขอเวลาอาจารย์อีกเล็กน้อย อาจจะต้องปรึกษาชุมชน

ผู้ร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏสกลนคร

ผมเรียนเพิ่มเติมว่าเวลาทำตัวโครงการจริงๆต้องมี review literature เพราะตัวนี้บอกอะไรได้มาก ถ้าไม่ review literature คงมองเห็นอะไรไม่ได้ชัดเจน

รศ.ดร. สุจินต์ สิมารักษ์

ทำอย่างไร เราถึงจะใช้ภาพใหญ่ทั้งหมดให้ดูดี ไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์ทุกจุด ทุกแง่ ทุกมุม เราพูดถึงกรณีที่เราจะต้องเขียนเข้าไปและให้มีการ Review ทบทวนและคุยกัน วิธีที่ดีที่สุดพวกเราต้องเปิดใจ นั่งร่วมกันเชิญคนจากสาขาต่างๆ มา ขอให้เราอ่านและนั่งคุยกันในแง่มุมต่างๆ ขั้นตอนเราใช้หลายหัวข้อดีกว่าหัวข้อเดียว ตรงนี้ จะต้องมีส่วนที่ทรงคุณวุฒิให้อ่านให้มอง เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านและวิจารณ์ส่วนมากเมื่อเราถูกวิจารณ์ ผมก็เป็นเช่นกัน จะรู้สึกขัดข้องใจจนทำไม่ถึงพูดอย่างนั้นทำให้ ego/igo ของเรามันแบนไป เพราะฉะนั้นต้องทำใจว่าคนที่เขาวิจารณ์เขาคงจะมีความตั้งใจดี แต่วิจารณ์ค่อนข้างมีปัญหาใช้คำพูดอะไรที่ไม่ค่อยนุ่มนวล และไม่ค่อยเป็นสิ่งที่เราชอบ ตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งที่เราจำเป็นต้องพัฒนาในสถาบันของเราเราเรียกว่าพัฒนา mentor คนที่เป็น mentor ต้องเป็นคนที่เก่งในการวิจารณ์ในเชิงของ constructive criticism เวลาพูดไปจะได้ประโยชน์เหมือนกัน พูดไปแล้วทำให้คนที่จะมีกำลังใจที่จะแก้ไข ปรับปรุง และเป็นคนชี้ทาง ให้ทั้งกำลังใจ เพราะฉะนั้น mentor ในการพัฒนาสำคัญจะต้องมีอคติน้อยที่สุด หากเราพัฒนา mentor ขึ้นจะได้เป็นที่พึ่งพาของนักวิจัยใหม่ๆ mentor นั้นเรียนรู้จากนักวิจัย ว่าตนเองจะต้องมีพฤติกรรมอย่างไรจึงจะทำให้งานวิจัยชัดเจนขึ้น เพราะฉะนั้นเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในระยะหนึ่ง ระบบที่เราจะต้องพูดกันคือระบบของงานวิจัยเราเขียน คือเรื่องของ

การเขียนโครงการ ตัวที่สำคัญสุด คือโจทย์วิจัย หลากๆ คนเขียนไปแล้ว มีวัตถุประสงค์แต่ไม่รู้ว่าจะทำอะไร การวิจัยคืออะไร ก่อนที่ถึงโจทย์วิจัยจะทำเรื่องอะไรก็ตาม เราต้องรู้บริบท บริบทคือภาพกว้างๆ

ตัวอย่างง่ายๆ ผมมีนักศึกษาคนหนึ่งบอกว่าอยากจะทำวิจัยวิธีการแช่แข็งไก่ เพื่อส่งออกต่างประเทศ เขาเขียนวิธีการแช่แข็งไก่มีอยู่ 4 วิธี คือแบบนี้ๆ แต่ผมถามว่าไก่แช่แข็งแล้ว จะนำไปทำอะไร เอาไปส่งออกหรือไม่ ถ้าทำเพื่อส่งออก ฐานบอกหรือไม่ ว่าตอนนี้เราส่งออกได้มากน้อยเพียงใด ถ้าเพื่อกินในประเทศกินมากน้อยเพียงใด เรามีคนเลี้ยงไก่ที่จะเข้าสู่โรงงานแช่แข็งเท่าไร มีบริษัทเท่าไร บริบทไม่ได้พูดถึง เพราะฉะนั้น ผมจะเห็นความสำคัญของการแช่แข็งไก่อย่างไร ผมบอกได้เพียงว่าเป็นวิธีหนึ่งเท่านั้น ยกตัวอย่าง เรื่องดอกเบญจมาศ ไม่มีการบอกบริบทว่ามีความสำคัญอย่างไร ภาพใหญ่ที่สำคัญเป็นอะไร และจุดที่เราสามารถไปทำอย่างน้อย จะสามารถไปพลิกผันระบบการผลิตใหญ่ๆ ระบบการส่งออกอย่างไร ระบบของฟาร์มอย่างไร เราไม่ได้พูดถึง ไม่เห็นความสำคัญ งานวิจัยย่อมน้อยไปทันที ตัวอย่างแบบนี้ เราจะต้องเข้าไปทางสังคม ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก ที่เราจะต้องทราบบริบทของเรื่องที่เราจะทำแต่ส่วนมากนิยมอยากจะทำทางสังคมไม่เท่าไร

อีกเรื่อง คือเมื่อเราได้บริบทแล้ว จะช่วยให้เรานำมาซึ่งโจทย์วิจัยที่ชัดเจน บริบทควรเป็นอย่างไร ควรมีของไก่แช่แข็ง จะเป็นว่าถ้าเกิดไก่แช่แข็งแบบเดิมมีประสิทธิภาพอยู่ที่เท่านี้ เราคิดว่าเราจะเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นวิจัยเพื่อหาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพ โจทย์ชัดเจน เราจะเห็นว่าโจทย์ไม่ชัดเจนเพราะว่าเราไม่เข้าใจบริบท แล้วเราจึงจะชี้แจงว่า เมื่อทำแล้วจะเกิดอะไรในภาพรวมซึ่งรวมไปถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ ถ้าเราไม่รู้จักบริบท เมื่อถามว่าผลประโยชน์ที่ได้จะนำไปทำอะไร ตัวอย่างชัดๆ เช่น ได้ปลูกดอกไม้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ถ้าถามว่าปลูกดอกไม้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจะช่วยอะไรบ้างในชุมชน จะทำให้เขามีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีผลผลิตเพิ่มขึ้น จะทำอะไรสามารถตอบได้ทันที ถ้าเราไม่เข้าใจสิ่งเหล่านี้ ทำให้เราตอบไม่ได้ นอกจากโจทย์วิจัยแล้ว วิธีการเขียน หลักการและเหตุผล เราจะไม่มีระบบในการเขียน ในที่สุดเวลาอ่าน ไม่รู้จะเอาอะไร มีแนวทางที่จะเขียนได้สองถึงสามรูปแบบ

รูปแบบที่หนึ่งเป็นแบบจัดจากกว้างมาแคบ สามเหลี่ยมมาปลายจากกว้างมาแคบ เช่น สมมติเรื่องของไก่ ต้องเริ่มจากเรื่องที่ใหญ่ก่อน คือ เศรษฐกิจของไก่ในประเทศไทยนี้ มา เรื่องของการส่งออก มาถึงเรื่องของไก่ส่งออกมีวิธีการอะไร และวิธีการที่สำคัญคืออะไร ตรงจุดนี้เป็นอย่างไร จึงจะชี้ให้เห็นถึงปัญหา เมื่ออ่านแล้วจะเห็นภาพชัดเจน จุดปลายของเราที่เราจะขมวดเพราะฉะนั้นระบบเราจะคุยจากเรื่องไก่แช่แข็งแล้วจึงมาเขียนเรื่องเศรษฐกิจ

รูปแบบที่สอง คือเขียนแบบสามเหลี่ยมปลาย ขึ้นต้นเรื่องไก่อ่งแข็งแล้วบอกวิธีการของเรา หากทำได้จะช่วยเศรษฐกิจของประเทศในเรื่องไก่อ่งจะเป็นอย่างไร จากภาพเล็กมาเป็นภาพใหญ่ เพราะฉะนั้น เป็นการที่ทำให้สมองของคนอ่านเขาวิ่งเข้ามาสู่ระบบที่เราตั้งไว้และเข้าใจง่าย ตรงจุดนี้ต้องมีระบบ

รูปแบบที่สาม คือว่าถ้าทำในเรื่องบางเรื่องที่เป็นเหตุการณ์ อาจจะไล่เหตุการณ์จากอดีต ประวัติศาสตร์มาถึงปัจจุบัน เพื่อบอกสาเหตุที่เราวิจัยในจุดนี้ เพราะฉะนั้น คนที่อ่านจะเห็นภาพโล่งๆ มา เรื่อย เราใช้ระบบนี้หรือไม่

วิธีที่ดีที่สุด ทุกคนต้องหัดวิพากษ์วิจารณ์โครงการคนอื่นจากประสบการณ์และคนอื่นไม่ต้อง อายที่จะให้เขาวิพากษ์วิจารณ์ เพราะคนอื่นต้องรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ให้เราสามารถทำงาน โดยไม่ต้องพึ่งพา ใคร ช่วยตนเองได้ ถือว่าเป็นระบบที่ดี จากโจทย์วิจัยจะมีสมมติฐานเช่นเดียวกันบางหน่วยงานที่ให้ทุนวิจัย สมมติฐานต้องโยงมาที่โจทย์วิจัย สมมติว่าโจทย์วิจัยต้องการจะแก้ไขไก่อ่งแข็งที่ไม่มีประสิทธิภาพ เรา ส่งออกได้น้อยและเราต้องการที่จะศึกษาให้เห็นว่าไก่อ่งแข็งมีทางเลือกอื่น เพราะฉะนั้นสมมติฐานของ ผมคือ ผมต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าวิธีที่ผมจะทำดีกว่าวิธีอื่นหรือไม่ดีกว่าวิธีอื่น การตั้งสมมติฐานทางวิทยาศาสตร์ จะมีหนึ่งหัวข้อ สองหัวข้อ สามหัวข้อ แล้วแต่ท่าน ถามว่าเราจะพิสูจน์อะไรในสมมติฐานของเรา ในทาง สังคมศาสตร์ บางครั้งอาจจะไม่มีสมมติฐานเพราะว่าอาจจะไปศึกษาปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง อาจไม่จำเป็นต้องมีสมมติฐาน เราอาจจะรู้ว่าปรากฏการณ์นั้นเป็นอย่างไร ตรงนี้จะเห็นภาพว่า ถ้าจะมี สมมติฐานต้องตั้งให้เชื่อมโยงกับโจทย์วิจัยให้ได้ จุดสำคัญอีกจุดหนึ่งที่ขาดไม่ได้ วัตถุประสงค์ของ โครงการเป็นแบบนี้ๆ เมื่อทำเสร็จแล้วโครงการจะไปถึงจุดไหน ได้อะไร เรียกว่า goal แต่ความจริง แล้วใช้คำว่าจุดมุ่งหมาย ไม่ใช่วัตถุประสงค์ ความจริงมีระดับชั้นว่า goal ต้องสูงกว่าวัตถุประสงค์ แต่ หลายคนมาไว้ปนกันหมด คำว่า goal ของคุณหมายถึงอะไร adjective ของคุณหมายถึงอะไร ต้อง clear คำว่า goal โดยเฉพาะในเชิงชุมชนต้องมี goal เป็นเชิงพัฒนาหรือว่าจุดมุ่งหมายในเชิงพัฒนา เพราะมีฉะนั้นแล้วเราไม่เห็น สมมติว่าจะเข้าไปเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตดอกเบญจมาศถามว่า วัตถุประสงค์คือเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต แล้วถามว่าเพิ่มประสิทธิภาพแล้วได้อะไร เพราะฉะนั้น goal คือเชิงพัฒนาว่าเมื่อได้ประสิทธิภาพแล้วจะไปพัฒนาอะไร ต้องมี goal เราไม่ค่อยเขียน แต่ถ้าถ้า หากเราเขียนไปได้ จะเป็นแต้มต่อ

อีกขั้นหนึ่งเราต้องมานั่งวิเคราะห์หาว่าที่เรที่ตั้งวัตถุประสงค์ตรงนี้ เราอยากจะทำตรงนี้ เราจะทำ ขึ้นต่อไปอย่างไร เช่น เรื่องดอกไม้ ถ้าประสิทธิภาพสูงขึ้นแล้วเกษตรกรจะได้อะไร ผู้ผลิตได้รับอะไร เมื่อเราได้ goal แล้วจาก goal จะทำให้เราได้ทำอะไร แต่ถ้าเขาไม่ให้เขียน goal เราต้องมาเขียนผลที่ คาดว่าจะได้รับ ซึ่งจะไต่ถ่วงขึ้น แต่จุดที่เน้นคือวัตถุประสงค์เราต้องถามตัวเองว่าชัดเจนหรือไม่

- 1) ถามว่าวัตถุประสงค์ชัดเจนหรือไม่
- 2) ทำได้หรือไม่ เมื่อวิเคราะห์ได้แล้ว
- 4) อะไรคือเป้าหมาย อะไรคือวัตถุประสงค์

เราเขียนเราต้องวิเคราะห์ตรงนี้ให้ได้ เวลาเขียนเราต้องเข้าใจว่าเราทำอะไร เราสื่ออะไร ทำได้เพียงใด หรือพื้นที่ไหน ใช้เวลาเท่าไร นี่เป็นเป้าหมายเชิงเวลา เชิงพื้นที่เชิงกลุ่มคน เชิงวิธีการที่เราจะได้เป็นเป้าหมายคือวิธีการที่เราต้องการจะได้คืออะไร

อีกส่วนหนึ่งที่จะเขียน คือผลที่คาดว่าจะได้รับ ทุกคนเขียนผลที่คาดว่าจะได้รับเกินความเป็นจริง แต่ตรงนี้ก็กลายเป็นเข็มทิศแทงตนเอง เวลาประเมินโครงการผลที่ออกมาไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ ยกตัวอย่าง เช่น มีโครงการทำใหม่ บางโครงการเขียนมาว่า จะทำให้เกษตรกรสามารถเก็บขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อถึงผลที่คาดว่าจะได้ สิ่งแวดล้อมจะดีเกษตรกรจะมีสุขภาพดี สุขภาพคุณวัดได้หรือไม่ ในโครงการ สิ่งแวดล้อมวัดหรือไม่ ไม่สามารถตอบได้ เราจะต้องเขียนผลที่เชื่อมกับเรื่องของ goal developmental goal เขียนให้ชัด ผู้ที่จะทำโครงการที่ดีจะต้องเป็นคนประเมินที่ดี เมื่อเราประเมินมาก ประสิทธิภาพในการประเมินมีมาก แล้วจะทราบว่าเทคนิคของคนเขียนมีมาก ต้องอ่านให้ออกหมายความว่าเวลาประเมินโครงการจะเป็นเชิงบวกไม่ใช่วิชาการแบบเชิงคำถามเพื่อสะกิดให้เขามีสั้น เพราะฉะนั้นการวิพากษ์วิจารณ์เป็นเรื่องสำคัญ เราต้องถามในเชิงบวก เชิงconstanetive ให้เขาเกิดภาพที่เขาสามารถนำกลับไปคิดและทำ ในเรื่องวิธีการหรือกิจกรรมเวลาอ่านผมจะเอาตัวนี้มาโยงวัตถุประสงค์

คำถามแรกที่ผมจะถามคือวิธีการและกิจกรรมที่ทำ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ กิจกรรมจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ถ้าไม่สัมพันธ์ ไม่ต่อเนื่อง หรือขาดตอนอย่างไร เพราะฉะนั้นวิธีการเราต้องดูเวลาเราเขียน เราต้องถามตัวเองว่า สิ่งเหล่านี้

- 1) ทำได้หรือไม่ achieve variable หรือ ไม่
- 2) เชื่อมได้หรือไม่
- 3) เชื่อมโยงกันหรือไม่ อธิบายได้หรือไม่

เพิ่มเติมว่า กิจกรรมเหล่านี้จะไปใช้อะไรบ้าง เขียนที่ action plan ว่ากิจกรรมเหล่านี้จะนำไปใช้อะไร เมื่อได้เช่นนี้ จะไปโยงวัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์จะโยงไปที่โจทย์วิจัยหรือสมมติฐาน และเรื่องของบริบท จะเห็นว่าภาพจะเชื่อมโยงกัน ส่วนนี้จะเห็นภาพว่า กิจกรรมต้องสำคัญและเขียนให้ชัดเจน ในวิธีการเป็นงานวิจัยที่เรากำลังจะหาวิธีการใหม่ อาจเป็นข้อยกเว้นได้ ควรเขียนให้ชัดต้องการพัฒนาวิธีการใหม่เนื่องจากวิธีการเก่าไม่ใช่อะไร วิธีการใหม่เป็นอย่างไร มีวิธีการพิสูจน์วิธีการใหม่ว่า

ใช้ได้ ซึ่งวิธีการนี้ ใช้ได้ทั้งทางสังคมและวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ส่วนมากผู้ให้ทุนจะให้ทำแผนงาน เขียนแผนงาน แต่ปัจจุบันแนวโน้มที่หน่วยงานจะให้เขียน action plan หรือแผนปฏิบัติการ โดยแผนงานจะต้องเกิดหลังแผนปฏิบัติการ แต่ที่ผ่านมาทั้งหมด เราใช้แผนงานเป็นแผนงานที่เดากันอาจจะเดาคด้วยเหตุผลอะไรบางอย่างที่พอจะอธิบายได้ คำว่า action plan บางคนเรียกว่า Logical framework ถ้าเรามี action plan แล้วการพิจารณางบประมาณจะง่ายทั้งตัวเราและผู้พิจารณา เพราะ action plan จะมีวัตถุประสงค์ กิจกรรมหรือวิธีการที่อยู่ภายใต้วัตถุประสงค์นั้น เพื่อถามว่าทำกิจกรรมแล้ว ได้อะไรเป็นตัวบ่งชี้

ในเรื่อง KPI (Key Performance Indicator) พัฒนามาจากตัวบ่งชี้ ถ้าจะทำได้ต้องใช้อะไรบ้างเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ และตัวนี้จะวัดได้อย่างไร ระหว่างที่เราเขียนเราจะรู้ว่าเราจะทำเมื่อใด ทำให้เห็นภาพว่าเราต้องใช้อุปกรณ์อะไร ต้องเดินหมากอย่างไร จะบอกได้ทั้งหมด เป็นตารางเป็น logframe ในที่สุดจะรู้ว่าในบางโครงการต้องงบประมาณลงไป บางโครงการไม่จำเป็นจะรู้ว่าความเป็นไปได้ของงบประมาณที่เติมลงไปว่าอยู่ระดับไหน คนที่ประเมินโครงการ จะต้องรอบรู้ เมื่อถึงส่วนสุดท้ายของการพัฒนาจะเป็นเรื่องง่าย หลายโครงการที่เสนอเข้ามาโดยเฉพาะนักวิจัยใหม่ เสนอเข้ามา 30,000 ซึ่งน้อยเกินไปเราบอกคุณทำไม คุณต้องได้มากกว่าคุณจึงจะทำได้เพราะเรารู้กิจกรรม เพราะฉะนั้นพอเราทำตรงนี้มันไม่ใช่เฉพาะโครงการจะได้เงินเพิ่มหรือลด แต่ว่าจะได้โครงการที่งบประมาณมีเหตุมีผล ตรงนี้ช่วยในเรื่องการพัฒนากระบวนการกลั่นกรองงบประมาณ แต่ผมเสนอว่าแนวโน้มตอนนี้หลายหน่วยงานบอกว่าต้องเขียน จะทำให้เราสามารถที่จะคุยกันได้ง่ายขึ้น จากนั้นคู่มือของอ้างอิงหรือไม่อ้างอิง ถ้าไม่ใช่ นักวิจัยใหม่ ผมจะดูที่นักวิจัยด้วย บางทีผมจะเลิกเพราะเขาบอกให้ใส่ประวัติด้วย เพราะฉะนั้นประวัติต้องให้ไปเหมาะสมกับโครงการที่จะทำ ประสิทธิภาพทำอะไรมา ชี้ความสามารถที่จะนำโครงการได้ใหม่ ถ้าเป็นหัวหน้าโครงการ อีกส่วนหนึ่งจะดูฐานเดิม ฐานเดิม คือเจ้านายให้ทำใหม่ องค์กรให้ทำใหม่ไม่ใช่อนุมัติโครงการไป สองสามเดือนกลับมา บอกว่าเจ้านายไม่ให้ทำ ต้องดูว่าฐานเดิมมีอะไรสนับสนุน นั่นคือภาพที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นทั้งหมดจะเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่เริ่มต้นบริบทจนถึงสุดท้าย นักวิจัย ประสิทธิภาพของนักวิจัย จะเชื่อมโยงไปที่ชื่อโครงการด้วย และสุดท้ายเมื่อเขียนโครงการทั้งหมดแล้วตั้งชื่อโครงการทั้งหมด กลับไปดูว่าชื่อโครงการเหมาะสมหรือไม่ และทั้งหมดต้องเชื่อมโยงกับชื่อโครงการ จากประสิทธิภาพ จะชี้ให้เห็นว่าการตั้งสมมติฐานของงานวิจัยมีอยู่ถึงห้ารูปแบบ

รูปแบบที่หนึ่ง คือ

1. ต้องการศึกษาว่าสิ่งนี้มีจริงหรือไม่ เช่น พิสูจน์ว่ามีจริงหรือไม่มีจริงหรือไม่

2. เราต้องการรู้ปรากฏการณ์นั้นเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบอะไร ถ้าเราไปดูงานทางวิทยาศาสตร์จะบอกว่า Charles Darwin หรือทางสังคมศาสตร์บอกว่าไปดูปรากฏการณ์ของการปฏิบัติอุตสาหกรรม การปฏิบัติเขียว หรือว่าปรากฏการณ์ในชุมชนเรื่องขยะ ส่วนมากปรากฏการณ์จะเน้นในทางด้านเชิงบรรยาย คือ เชิงคุณภาพไม่ใช่เชิงปริมาณ

3. ต้องการรู้ว่าปรากฏการณ์นั้นมันมีส่วนประกอบสำคัญอะไร

4. เรื่องของการเปรียบเทียบ ในการเปรียบเทียบก่อนหลัง การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มจะมีการออกแบบอีกมากทาง Statistic คือต้องใช้กระบวนการตั้งโจทย์วิจัย จะมีสมมติฐานที่ Combine ระหว่างหลายๆ เรื่อง ฉะนั้นการตั้งสมมติฐานมีหลักการอยู่ที่ถึงห้าตัวแต่เราไม่ได้แยกแยะตรงนี้ ถ้าตั้งสมมติฐาน ในเชิงเปรียบเทียบมีหลักว่า สิ่งสองสิ่งที่เราจะเปรียบเทียบนั้นไปด้วยกัน คือไปทางเดียวกัน หรือสวนทางกัน เกิดเป็นลูกโซ่ซึ่งกันและกัน หรือเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน มีสมมติฐานที่เคยตั้งมาแล้วหรือไม่ ซึ่งมีหลักการเขียนสมมติฐานไว้ เราสามารถเขียนได้ชัดเจนขึ้น

ผู้ร่วมเข้าร่วมประชุม

เราต้องนำเสนอกรอบแนวคิดด้วยหรือไม่

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

กรอบแนวคิดเป็นเรื่องสำคัญมาก หลังจากที่เรารู้บริบทเราได้สมมติฐานได้วัตถุประสงค์ต้องมาสร้างกรอบแนวคิด แต่ว่าในหลายหน่วยงานไม่ให้เขียน ไม่จำเป็นต้องเขียนเขาก็ไม่ว่าอะไร ถ้าใครเขียนกรอบแนวคิดมา อ่านกรอบแนวคิดแล้วจะบอกได้เลยว่าโครงการผ่านหรือไม่ เพราะกรอบแนวคิดจะบอกว่าเราจะทำอะไร มีปัจจัยอะไรที่สำคัญ สัมพันธ์กันอย่างไร ก Scope ขอบเขตเป็นอย่างไร และที่สำคัญเมื่อได้กรอบแนวคิด จะทราบว่าเราต้องได้ข้อมูลจากที่ไหน และมีข้อมูลอะไรบ้างสนับสนุน

ดร.จิตรภา กุณฑลบุตร

งานวิจัยหลายเรื่องที่เขียนกรอบแนวคิด ข้างขวาคือกรอบตัวแปรต้น ข้างซ้ายคือกรอบตัวแปรตาม

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

นี่เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี หรือ จะเรียก Input Process Output เป็นเชิงทฤษฎี ซึ่งไม่ได้บอกอะไรมาก เราต้องสร้างกรอบแนวคิดใหม่ อย่างลืมว่าการทำวิจัยไม่ใช่เป็นเพียงกล่อง 3 กล่อง Input Process Output แต่ภายในจะต่อเนื่องกันไปเรื่อย ถ้าเขียนสั้นๆ ตรงนั้น เราจะไม่เห็นภาพว่า งานวิจัยตรงนั้นคืออะไร มีอิทธิพลอะไรซึ่งกันและกัน และสัมพันธ์กันอย่างไรต่อไป

อาจารย์ธินี ช่วงกล้า

การเขียนแผนปฏิบัติงานของโครงการวิจัยโดยใช้กระบวนการ PAR จะสะท้อนความเป็น PAR ได้อย่างไร หรือ จะเป็นแผนของ Proposal อื่น ๆ การอนุมัติโครงการ เราต้องการความชัดเจน ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของวิธีการ กิจกรรม ระยะเวลาที่ทำ อย่างเรื่อง Log Frame ตัวชี้วัด ตัวบ่งบอกจะออกมา ก่อนข้างมาก ถ้าทำกลุ่มเป้าหมายนี้ จะเป็นวัตถุประสงค์อะไร แล้ววัดได้อย่างไร ในช่วงหลังอาจจะเริ่มมีการเขียนเป็นลักษณะที่พยายามจะทอน อย่างที่บอกว่าวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่คาดว่าจะได้รับ จะออกมา เป็นช่วงที่พอที่จะคาดหวังได้ อย่างเช่นหนึ่งปีของโครงการที่กำลังคุยกันอยู่ เรื่องของระบบการพัฒนา คุณภาพการวิจัย จะเขียนแผนเชิงปฏิบัติการที่ชัดมากๆ และเป็นลักษณะตัวกำหนดตัวบ่งชี้ได้ชัดหรือไม่ สมมติว่า ทอนมาเป็น 6 เดือน สามารถที่จะบอกกระบวนการวิธี กิจกรรม output ก่อนข้างชัดว่าจะได้ ร่างระบบร่างชุดโครงการมีระบบการประสานความร่วมมือระหว่าง Stakeholder แต่ละฝ่ายอย่างไร มี รายชื่อของนักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการที่จะลงในบทปฏิบัติการก่อนข้างชัด แต่หลังจากนั้นชื่อชุดโครงการ จะเป็นอะไรบ้างตอนนั้นยังไม่ทราบหรือว่าจะพื้นที่ใด อาจยังไม่ชัดเจน ในบาง proposal อาจจะยอมรับ ในลักษณะที่เป็นเป้าใหญ่ชัด แต่ทอนเป้าหมายระยะสั้นออกมาเป็นเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่วัดได้ และสามารถบอกเป้าที่ชัดว่านั้นสามารถระบุหลังจาก 6 เดือน ซึ่งกระบวนการภายใน 6 เดือนก็คือ ระบุ ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นและหลังจากนั้นเราจะ Submit แผนที่ชัดกว่านี้ สำหรับ 6 เดือนข้างหลังซึ่งจะมาจากที่เราไปศึกษาบริษัทชัดแล้ว review ผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาชัดแล้วมีข้อตกลงกับ Stakeholder ว่าระบบจะนำผลไปวิจัยและทำร่วมกันและนำไปใช้ให้ดีที่สุด เพราะฉะนั้นจึง Submit อีกครั้งหนึ่งเมื่อ 6 เดือน

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

ตอนนี้ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยนั้นยอมรับเรื่อง pre-proposal ซึ่งไม่ใช่ Proposal จริงๆ Pre-proposal คือลงไปคลุกฝุ่นก่อน จะเป็นโครงการ เขียนลักษณะคล้ายๆกันแต่อาจ จะไม่มีความชัดเจนเท่าไร แต่ให้เห็นว่าสุดท้ายจะได้ proposal ส่งมา การที่เราลงไปคลุกฝุ่น นั้นมีส่วนหนึ่ง ที่เขียนใน action research เนื่องจากว่า Log Frame เป็น Linear แต่ action research ไม่ใช่ Linear จะมีปัญหา แต่ตรงนี้เวลาเขียนต้อง defined ให้ชัดก่อน definedว่านี่เป็น PAR แล้ว PAR ถ้าเกิดกิจกรรมมีการวกไป แต่ expect ตัวนั้นจะสามารถเขียนออกมาได้ ตัวอย่างของ กพ. บอกว่าจะ ส่งเสริมอาชีพเสริมเป็นการวิจัยเชิง PAR หากเขียนเช่นนี้จะไม่ชัดเจน อาชีพเสริมคืออะไร แต่เราบอกว่า อาชีพเสริมมีความหมายอะไร มีลักษณะอย่างไร เช่นอาชีพเสริมต้องเป็นอาชีพที่ไม่ผิดศีลธรรม ช่วงระยะเวลาสั้นได้เงิน ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเรา defined ไปเมื่อ defined จะทำให้วัตถุประสงค์ของเรา

ชัดเจน เมื่อมาทำแผนปฏิบัติการ อาชีพเสริมของเรามีความหมายแบบนี้จะสามารถทำได้ชัดเจนขึ้น เพราะฉะนั้นเป็นเพียงแต่เราต้องย้อนกลับไปทำความเข้าใจกับสิ่งที่ดูเหมือนว่าไม่ชัดเจน ให้เห็นภาพชัดเจน

ถามว่าในชุมชนจะสร้างกลไกการจัดการกันอย่างไร

เราต้องสร้างระบบความคิด การปฏิบัติชุมชนเหล่านี้ต้องการอะไร ต้องการความรู้และเทคโนโลยี ต้องการหน่วยงานที่จะวิจัย คือเราที่จะไปวิจัยแบบ PAR สถาบันราชภัฏเข้าไป หรือว่าจะเป็นโครงการเมื่อทำงานร่วมกันแล้ว กลไกจะต้องขยายไปที่ผู้รับการเปลี่ยนแปลง คือชุมชนนั้น ชุมชนนั้นสามารถจะไปปรับเปลี่ยนการบริโภคขยะ การผลิตขยะได้ สามารถขยายผู้รับ 1 รุ่น เป็นรุ่นที่ 2 ถ้าเห็นตรงนี้ เราจะเห็นว่าขอบเขตของงานวิจัยอยู่ตรงไหน ใครจะเข้ามาเกี่ยวข้อง เราจะดึงคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นใคร องค์การบริหารส่วนตำบล เขามาร่วมหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องระดับ องค์การบริหารส่วนตำบล กลไกตรงนี้เราจะสร้างอย่างไร ข้อมูลอะไรที่ต้องเก็บ เช่น ข้อมูลขยะ ถ้ามีมาก มีน้อย จะเป็นอย่างไร จะเห็นภาพรวมทั้งหมด ถามว่า input process output คือกินอาหาร ทำอาหารกัน แล้วทิ้งขยะ ฉะนั้น input process output จะมีอยู่ในนั้น ตรงนี้คือตัวอย่างของขยะ

ภาพใหญ่ในเรื่องลุ่มน้ำได้มาจาก สถาบันราชภัฏ เลข บอกว่าอยากจะทำลุ่มน้ำ มีคนทางด้านสิ่งแวดล้อม ทางวิทยาศาสตร์ ทาง microbiology มากันมาก ผมถามว่าคุณจะไปทำ แล้วลุ่มน้ำจะพัฒนาได้อย่างไร จะเห็นภาพว่าในที่สุดแล้วลุ่มน้ำมีเขต หรือโซนต่างๆ ทางด้านสังคม คนกลุ่มต่างๆหรือไม่ และมีการผลิตที่แตกต่างกัน ผลผลิตที่เป็นเกษตรที่แตกต่างกันออกไป เป็นแบบอุตสาหกรรม นั่นคือเขตการผลิต มีเขตนิเวศน์ที่ต่างกัน มีป่าชนิดที่ต่างกัน แล้วถามว่าเราสามารถที่จะกำหนดเขตได้หรือไม่ ควรเริ่มต้นที่การวิเคราะห์พื้นที่ แล้วสามารถที่จะเอาข้อมูลเหล่านี้ขอบเขตตรงนี้ไปประกอบกับเขตหลักเป็นเขตหลักๆ ซึ่งในเขตหลักๆ อาจจะมี 1 เขต 2 เขต จะมีตัวแทนชุมชนอยู่ในเขตเพราะฉะนั้นคิดว่าถ้าเราเข้าไปหาข้อมูลกับเขา จะมีตัวแทนชุมชนที่สามารถจะทำได้ จากตัวแทนชุมชนนี้เราสามารถพูดเรื่องประเด็นวิจัยได้ อาจจะเป็นประเด็นวิจัย A B C เราสามารถจะเก็บข้อมูลเหล่านี้ไปกำหนดได้ถึงประเด็นที่จะวิจัยและพัฒนา ถ้าสมมติว่ามีหลายประเด็น แต่ละประเด็นจะใช้วิธีการอะไร จากนั้นแล้วเราก็สามารถสร้างเป็นชุดโครงการได้

ผลที่จะได้เป็นชุดโครงการนี้ คือเป้าหมายที่จะต้องตั้ง goal goal ตั้งจากชุมชน เมื่อมาถึงเป้าหมายต้นแบบ จะไปขยายผลในที่สุดจะย้อนกลับไปให้ตัวเครือข่าย ตรงนี้เป็นภาพกว้างๆ ตรงนี้เป็น free proposal พอเป็น free proposal เราจะได้รูปแบบหนึ่งที่สามารถขยายผลได้ สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีสร้าง

conceptual framework ขึ้นคล้ายเป็นแผนที่ ซึ่งมักจะพูดว่า road map ง่ายๆ conceptual framework คือ สร้าง road map เพื่อเดินกันไป ถ้าเรามี road map เราไปได้ถูก นี่คือความหมายที่คิดว่าจะหมายถึง conceptual framework ไม่ใช่ conceptual framework ในเชิงทฤษฎี conceptual framework ในเชิงที่เรามองน่าจะเป็นเช่นนี้ และทำให้ทุกคนที่เข้ามาร่วมรู้ว่าเราจะไปที่ไหน เราจะทำอะไร และใครจะทำอะไร นั่นคือภาพที่จะต้องเกิด หลังจากที่เราได้ goal ได้วัตถุประสงค์

ผู้เข้าร่วมประชุมจากราชภัฏอุบล

โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ชุดนี้อยู่ในขอบเขตสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา วัตถุประสงค์ พยายามตอบ TOR ว่า จะพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยและจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักจัดการงานวิจัย ซึ่งตัวอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นตัวตั้งที่สำคัญ และคือนักศึกษามาร่วมโครงการนี้ เราจะพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวที่เป็นประเด็นที่อยากให้เกิด คืองานวิจัยถูกนำไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องถิ่น ห้องถิ่นในที่นี้ เราไปดูตรงโรงเรียน เพราะฉะนั้นนักศึกษาของเราส่วนใหญ่เป็นครู เราจะไปพัฒนาห้องถิ่นที่เป็นโรงเรียน วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากวิทยานิพนธ์ และเผยแพร่ เชื่อมโยงจากตรงนี้เป็นกิจกรรมที่เราคิดว่าน่าจะให้เกิด กิจกรรม ขั้นตอน เป้าหมายของเราคือ เราจะพัฒนาระบบการประกันคุณภาพงานวิจัยบัณฑิต ตรงนี้เริ่มตั้งแต่การพัฒนามาตรฐาน คุณภาพ และตัวชี้วัด ซึ่งตรงนี้ถึงแม้ว่าในระบบสากลที่บอกว่าเป็นคุณภาพงานวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ซึ่งต้องมีคุณภาพ

บัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันราชภัฏมียุทธศาสตร์ เรามีคู่มือบัณฑิตวิทยาลัย คู่มือวิทยานิพนธ์ และมีคุณภาพ แต่ประเด็นที่สำคัญ คือการนำไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเราคาดหวังว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเราคือตัวผู้บริหาร ครู ซึ่งเป็นผู้ใช้ที่เป็นห้องถิ่นของเรา งานวิจัยของเราเรียนเชิญคณะต่างๆ เหล่านี้เข้ามาร่วมประชุมสัมมนา เพื่อหาคุณภาพ ตัวชี้วัดตรงนี้ให้ได้ เราต้องมีระบบ กลไกในการควบคุม มีการตรวจสอบคุณภาพงานวิจัย มีการประเมินคุณภาพงานวิจัย แผนกลยุทธ์ที่สำคัญคือการพัฒนาหลักสูตร ตรงนี้ถึงแม้ว่าสาขาวิจัยของเราเองจะเป็นสาขาวิจัยที่พยายามจัดการเรียนการสอนที่เน้น Methodology ทางการวิจัย และการประเมินเป็นตัวตั้ง ซึ่งครอบคลุมหมด มีทั้งพยาบาล ตำรวจ มาเรียนสาขานี้ แต่ละคนต้องเจาะลงไปโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งกำลังเป็นปัญหาของรัฐบาล ในขณะนี้ แผนพัฒนาหลักสูตรได้จัดการเรียนรู้ใหม่ พยายามฝึกให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ ในสาขาวิจัยของเรา มีการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ วิจัยเชิงปฏิบัติการ นักศึกษาผ่านทฤษฎีมาและคิดว่าควรจะให้ นักศึกษาลงพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยของอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ เน้นในเชิงปริมาณ ซึ่งจะต้องปรับความคิดในจุดนี้ การพัฒนาชุดการวิจัยที่

คิดไว้จะครอบคลุมในลักษณะงานของโรงเรียน การพัฒนาระบบมาตรฐานของโรงเรียน การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่ที่เป็นปัญหา หรือแม้กระทั่งการพัฒนาบุคลากร กรรมการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาใหม่ ในส่วนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กจะอาศัยกระบวนการวิจัยตรงนี้เข้ามามีส่วนช่วย

ในการดำเนินการจะเริ่มตั้งแต่การพัฒนาระบบการประกัน ได้มีการประชุม การเชิญที่ปรึกษาทางด้านบริหารทั้งหมด นักการศึกษาในท้องถิ่น ผู้อำนวยการเขต ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เราจะทำ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนหนึ่งได้งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก และทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานที่ใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการพัฒนาอาจารย์เราได้จัดทำคู่มือประกันคุณภาพ ขณะนี้มีคู่มือวิทยานิพนธ์ แต่คู่มือวิทยานิพนธ์ของเราเน้นในเรื่องแบบฟอร์มการพิมพ์มากขึ้น และเพิ่มประเด็นของการมีส่วนร่วม ประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพงานวิจัยที่หัวข้อวิทยานิพนธ์ จะต้องได้จากพื้นที่มากขึ้น จัดทำคู่มือให้มีสาระ เพื่อที่จะตอบสนองกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามวาระ วาระละ 3 ปี การพัฒนาชุดโครงการวิจัยตรงนี้จะมีการประชุมเพื่อเลือกพื้นที่โรงเรียน ปัญหาคือนักศึกษาส่วนหนึ่งซึ่งเป็นครูเพราะฉะนั้นในการเลือกพื้นที่โรงเรียนเป็นพื้นที่ในการทำวิจัยแบบ PAR ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้สำคัญต้องเข้ามามีส่วนร่วมในจุดนี้

สรุป กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพนั้น หลังจากนักศึกษาผ่านหัวข้อ แล้วจะต้องกลับมาทบทวนใหม่ถึงสิ่งที่เราทำมีปัญหา อุปสรรคอะไร แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป สุดท้ายนักศึกษาจะได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามผลว่ามีปัญหาอะไร ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียบเรียง การนำเสนอข้อมูล หรือการเขียน หลังจากนั้นจะนำเสนอในตอนจบ อาจใช้เวทีชาวบ้าน หรือ public hearing คือจัดให้มีการนำเสนอในที่ประชุม เปิดโอกาสให้กับผู้มีส่วนได้เสียมารับฟัง มีการประเมิน พัฒนาระบบคุณภาพที่เราคิดขึ้น สังเคราะห์ผลงานวิจัยของ นักศึกษา และพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

ดร.ปรีชา อวยตระกูล

มีอยู่ 2 ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง คือ เรื่อง PAR จากวัตถุประสงค์ เป้าหมาย สอดคล้องกับ TOR มีความสัมพันธ์กัน แต่ในแง่ของเป้าหมายนั้นต้องการที่จะพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ผู้เข้าร่วมประชุมจากราชภัฏอุบล

ประกันคุณภาพเฉพาะงานวิทยานิพนธ์ ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอนบัณฑิตศึกษา และผู้มอบหมายเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก

ผู้เข้าร่วมประชุม

นั่นเป็นชุด โครงการ ที่คิดจะทำ

ดร.ปรีชา อุตระภูณ

ในกระบวนการพัฒนาโครงการ PAR เริ่มต้นจากกระบวนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะมีลักษณะเหมือนกันประการหนึ่งคือ เริ่มต้นงานวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการสำรวจสภาพ ปัญหา ทำความเข้าใจตนเอง ทำความเข้าใจในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก บริบทในเรื่องการจัดการศึกษา ในสาขาวิชานี้ บริบทเรื่องการทำวิจัยที่ผ่านมาของวิชาเอกนี้ ศึกษามาก็รู้่น จบแล้วไปก็รู้่น และงานวิจัยที่ได้เป็นอย่างไร ประเด็นของหัวข้อควรโยงไปถึงปัญหา ผลที่ได้รวมถึงเรื่องการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อทราบสภาพ และสิ่งสำคัญคือกรณีที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสถานการณ์ขณะที่เป็นอยู่ เช่นเลือกพื้นที่ที่โรงเรียนขนาดเล็ก มีผู้ศึกษาในเรื่องนี้หรือไม่ การประเมินสถานการณ์ว่าโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างไร และชุดโครงการวิจัยที่ทำเกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็กนี้อย่างไร จะเข้าไปเสริมอะไร แล้วประเด็นที่ต้องค้นหาความรู้ควรมาจากเวทีที่ผู้ใช้งานวิจัย เข้ามามีส่วนร่วม ได้เข้ามาร่วมกำหนด ในช่วงของการค้นหาปัญหา หาทางแก้ปัญหาก็หรือการตัดสินใจต่างๆ ต้องมีกระบวนการที่เป็นภาควิชาที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมด้วย

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

โครงการนี้มีจุดเด่นที่มองเห็นการพัฒนาเป็นภาพชัด สิ่งที่น่ามาสร้าง Conceptual framework ที่จะมองเห็นชัด คือสถาบัน คณะกรรมการ นักวิจัย โรงเรียนขนาดเล็ก ที่ปรึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล เหล่านี้นำมาเชื่อมโยงกันอย่างไร เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วนำไปสู่จุดหมายอะไร ซึ่งจะช่วยในการตอบคำถามว่าจะไปพัฒนาอะไร ถ้าเราสร้างกรอบแนวคิด การนำเสนอจะเข้าใจง่าย มองเห็นภาพชัดขึ้น

คุณภาพวิจัยหมายถึงอะไร ต้องทำให้ชัดเจน ในส่วนนักวิจัย โรงเรียนขนาดเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์อย่างไร ซึ่งจะบอกวิธีการที่เรานำมาใช้ เพราะฉะนั้นที่เราเขียนจะเข้าไปอยู่ในนั้นได้ชัดเจน ถึงวิธีการที่ใช้ เช่น ถ้านักเรียนสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ อาจมีลูกศร จากนักศึกษา

เข้าไปสู่กรรมการ นักศึกษาจะลงไปทำอะไรกับโรงเรียนขนาดเล็กต้องอธิบาย ถ้าทำภาพเช่นนี้จะเห็นว่า เราสามารถที่จะมองเห็นผลได้ และอีกส่วนหนึ่งที่ควร define ให้ชัดเจน คือ เรื่องของบทบาทของแต่ละคน คณะกรรมการ นักวิจัย โรงเรียนขนาดเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทอย่างไร ซึ่งจะทำให้เห็น ภาพงานวิจัยว่าเราจะทำอะไร สามารถเขียนแผนงานได้ชัดเจนขึ้น แล้วระบบบริหารจัดการเป็นอย่างไร ควรแยกให้เห็นรูปแบบของการประเมินเป็นอย่างไร ประเมินงานวิจัยของนักศึกษา หรือเป็นการ ประเมินกระบวนการที่ทำทั้งหมด เพื่อทราบว่ากระบวนการนี้ดีหรือไม่ดี

จากภาพที่เห็นเป็น PAR ตรงส่วนใด นั่นคือปัญหาในเรื่องบริบท ซึ่งไม่ได้บอกกว่าบริบท หรือ ปัญหาคืออะไร เพราะฉะนั้น ถามว่าเราจะไปทำอะไร จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร หากสรุปตรงนี้ให้ เห็นภาพชัด จะทำให้โครงการนี้มองภาพชัด

โดยลักษณะงานแบ่งเป็น 2 เฟส คือการพัฒนากระบวนการจัดการงานวิจัย เป็นเรื่องการพัฒนา คุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะออกมาในระบบประกันคุณภาพและคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา คู่มือ ประกันคุณภาพและเรื่องการทำชุดโครงการเป็นตัวพิสูจน์ว่าระบบคุณภาพที่ดำเนินการไปนี้ ในที่สุด แล้วถ้าหากให้นักศึกษาดำเนินการวิจัยแบบ PAR มี 2 ระยะ นักศึกษาลงไปทำการวิจัยในพื้นที่โดยมีการ วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของพื้นที่แล้ว ซึ่งในพื้นที่ของปัญหาอาจมีหลายส่วน ปัญหาบางเรื่องเป็น เรื่องของการบริหารจัดการ ซึ่งในเชิงของนักศึกษาที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนมีความสนใจที่จะพัฒนาเพื่อ ให้คณะกรรมการบริหารการศึกษาดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีครู 2 คน ผู้บริหาร และตนเอง จะดำเนินการในเรื่องของการพัฒนาเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างไร ซึ่งเป็น โครงการที่แยกกันออกไป

โดยลักษณะของการทำงาน เราทำเฟสแรก คือการทำระบบประกันคุณภาพและการพัฒนา บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาโดยอาศัยคู่มือต่างๆ และนำสิ่งที่ได้จากการพัฒนา มาดำเนินการเพื่อที่จะทำให้ชุดโครงการวิจัย หรืองานวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษามีคุณภาพ สามารถ ตรวจสอบ ทบทวนระบบว่าเป็นอย่างไร สิ่งที่พิสูจน์ระบบคือ วิทยานิพนธ์ ของนักศึกษา ซึ่งนำเสนอ หลังจากที่ทำเสร็จ มีการสอบและนำเสนอโดยเวทีสาธารณะ เพื่อให้บอกว่าคุณภาพเป็นอย่างไร ตรง หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจารณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิจารณ์คู่มือที่เราทำขึ้นว่าเป็นอย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม และระบบที่เราคิดไว้เป็นอย่างไร ซึ่งชุดโครงการนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่เป็น วิทยานิพนธ์ สาขานี้ ถ้ารูปแบบกระบวนการนี้ได้ผล ย่อมเป็นตัวอย่างสำหรับสาขาอื่นที่สนใจ เพื่อให้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตรงนี้

ในเชิงของสาขามีจุดเด่น จุดอ่อนของระบบที่พัฒนาแล้ว ได้มีการนำไปใช้หรือไม่ อย่างไร หากไม่ได้นำไปใช้ควรมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร PAR ในรอบแรกควรเป็น PAR ที่ผู้เข้าร่วมกระบวนการอย่างใกล้ชิดจะเป็นเรื่องของกรรมการสาขา อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีที่ศึกษาที่จะพัฒนาระบบขึ้นมา ในระดับที่สอง คือนักศึกษาที่จะไปทำงานวิจัยกับโรงเรียน ถือได้ว่าโรงเรียนเป็นหลัก เป็นลักษณะของการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียน

ดร.ปรีชา อุตระกุล

บางปัจจัยอาจสรุปไม่ได้ เพราะนักศึกษาที่ไปทำวิจัยออกมาได้ดี อาจไม่ใช่เพราะระบบ แต่เรามี Assumption ว่าเป็นระบบ เพราะเราใช้ระบบเป็นตัววัดอาจผิดพลาดไป ผู้อ่านโครงการวิจัยบางท่านถามว่าเหตุใดจึงทำเรื่องนี้ เพราะไม่เห็นความสำคัญของปัญหาที่มา ที่ชัดเจน มีปัจจัยหลายระดับที่เกี่ยวข้อง ควรระวังให้ดี ถึงแม้เราจะทำเรื่องคุณภาพ แต่ว่าคุณภาพจะต้องอธิบายความเป็นมาได้ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน

อาจารย์ สนิ่ ช่วงฉ่ำ

ข้อเสนอของโครงการมีเพิ่มเติมทั้งในเรื่อง TOR บางตัวจะหลุด เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และเรื่องของการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ นั้นชัดเจน ในส่วนของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานีได้เปิด 5 สาขา ข้อเสนอของโครงการชุดนี้เน้นนำมาสาขาเดียว ในด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา บริบทของอุบลราชธานีได้บอกถึงสาเหตุของการนำร่องขึ้นมาหรือไม่ จะเปิดโอกาสให้สาขาอื่นเข้าร่วมเรียนรู้ในกระบวนการดีกว่าจบแล้วให้มารับฟังผลอาจไม่เข้าใจ หากมีโอกาสตั้งแต่ช่วงสร้างความชัดเจนในองค์กรว่าเป็นโครงการนำร่องอย่างไร ถ้าไม่สามารถร่วมกับสาขาอื่นได้ ควรจะมีกลไกในการที่จะให้เขาได้มาร่วมเรียนรู้ แนวคิด วิธีการ ของโครงการเราตั้งแต่ต้น และในระหว่างดำเนินการอาจจัดเวทีเชิญตัวแทนสาขาอื่นๆ เข้าร่วมร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ท้ายที่สุดจะบูรณาการกันข้ามสาขา ตรงนี้ถามว่า

- 1) กระบวนการที่จะบูรณาการข้ามสาขามีไหม
- 2) เรื่องของชุดโครงการและพื้นที่เป้าหมายจะเป็นพื้นที่ที่ในรับผิดชอบเดิมของนักศึกษา ที่จะเข้าไปทำงาน หรือจะสลับอย่างไร

ดร.ปรีชา อุตระกุล

การบูรณาการระหว่างสาขา คือในแนวทางของการคณาจารย์นิพนธ์ มีหลัก คือนักศึกษา 1 คน ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 2 คน ซึ่งคนหนึ่งจะต้องอยู่ในพื้นที่ของการวิจัย คือกรรมการสาขา อาจารย์ที่ปรึกษา จะช่วยเหลือด้านเนื้อหาที่นักศึกษาทำ เพราะฉะนั้นจะมีทั้งบริหาร หรือ ท่านอื่นๆ มาเป็นที่ปรึกษาร่วม เชิญอาจารย์จากสาขาที่เกี่ยวข้องมาร่วม ซึ่งจะมีเครือข่าย คือ ที่ปรึกษา 2 ท่านจะเน้นคนละด้านหรือมีความเชี่ยวชาญที่จะช่วยนักศึกษา ซึ่งเราจะประชุมอาจารย์ที่ปรึกษาทุกปีเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนหนึ่ง

ส่วนประเด็นพื้นที่ นักศึกษา ที่เรียนรุ่นนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ทำชุดโครงการ มี 39 คน ส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีเพียง 2-3 คนที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก เพราะฉะนั้นเป้าหมายอาจมีทั้งส่วนที่อยู่ในพื้นที่โรงเรียนของตนเอง และนักศึกษบางคนที่สนใจอาจอยู่ในพื้นที่ใกล้โรงเรียนที่นักศึกษาอยู่

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

วิธีการเขียนมีวัตถุประสงค์หนึ่งกล่าวว่าเป็นวิเคราะห์องค์ความรู้ หากวิเคราะห์องค์ความรู้ แล้วเขียนเป็นวิธีการ ถามว่าเราวิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อให้ได้อะไร ถ้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ เขียนไปตรงๆว่า เพื่อสร้างองค์ความรู้ เพราะฉะนั้น วิธีนำเสนอจะต้องทำให้ชัดเจน จะช่วยให้โครงการดีขึ้น

ผู้เข้าร่วมประชุมจากราชภัฏบุรีรัมย์

ในเรื่องการปรับวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับ TOR รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และเรื่องกระบวนการ จากการที่ได้พูดคุยกับสถาบันที่ผ่านการพิจารณา 1 แห่ง และได้ปรับปรุงแก้ไข ไม่รู้บัณฑิตวิทยาลัยของบุรีรัมย์ได้เปิดหลักสูตรคือ คุศศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา สาขาหลักสูตร การสอน 2 สาขา นี้ ไม่ได้ใช้กระบวนการ PAR สาขาที่ทำมาก คือสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สาขาที่จะเปิดใหม่ คือวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่น บริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งคาดว่าในอนาคต 3 สาขานี้จะทำ PAR ได้ดี ในเรื่องของรัฐประศาสนศาสตร์ วิจัยและพัฒนาท้องถิ่น ส่วนบริหาร และธุรกิจนั้น เชื่อว่าสามารถที่จะทำได้เช่นเดียวกัน ในหลักสูตรทั้งหมดเน้นในเรื่องของการทำวิจัย วัตถุประสงค์ได้ปรับปรุงตาม TOR คือ

ประเด็นที่ 1 พัฒนาระบบการจัดการพัฒนางานวิจัยของบัณฑิตศึกษา โดยเน้นความต้องการของสังคม

ประเด็นที่ 2 พัฒนาศักยภาพของนักศึกษา รวมไปถึงอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ประเด็นที่ 3 สร้างงานวิจัยโดยเน้นเรื่อง PAR แล้วจากนั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัยของนักศึกษา และนำไปใช้ในเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่นโดยตรง

ประเด็นที่ 4 นำงานวิจัยที่ได้ไปพัฒนาและเผยแพร่ในสื่อต่างๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เขียนโดยการล่อวัตถุประสงค์ คือพัฒนาการบริหารศึกษาของบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์เกิดชุดโครงการขึ้น โดยดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการมีการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา และนำความรู้ที่ได้รับจากชุดโครงการไปใช้ประโยชน์และเผยแพร่อย่างจริงจัง กรอบความคิดในการวิจัยจะมีกลุ่มต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่ นักศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้สอน ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะมีการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ 3 ระยะ

ในส่วนกรอบแนวคิด ท่านอาจารย์ศุจินต์กล่าวว่า อย่างมองเพียง input process output ให้มองภาพกว้าง ๆ ซึ่งในขณะนี้มองได้เพียงเท่านี้ เพราะไม่มีบริบท ไม่ได้ลงพื้นที่ ไม่มีชุดโครงการ หลังจากที่เรามีชุดโครงการ เชื่อว่ากรอบความคิดจะเปลี่ยนไป ในปัจจุบันปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการทำชุดโครงการ คือนักศึกษา ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานโปรแกรม บัณฑิต ชุมชนท้องถิ่น การศึกษาบริบท ส่วนตัวบริบทจะเป็นตัวปัจจัยที่ก่อให้เกิดโครงการขึ้นในภายหลัง

เรื่องของกระบวนการในการเรียนการสอน กระบวนการพัฒนาผู้เรียน ผู้คุมวิทยานิพนธ์ กระบวนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การศึกษาเรื่องของการทำวิจัย PAR จะเน้นไปที่นักศึกษาเพื่อให้ความเข้าใจในกระบวนการมากขึ้น สิ่งที่ได้ออกมาจะเป็น input process output คือผลงานวิจัยของนักศึกษา ในสาขาต่างๆที่เปิดอยู่ ซึ่งมุ่งเน้นท้องถิ่น ฉะนั้นผลที่ออกมาอีกตัวหนึ่งคือเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน หรือการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีความยั่งยืนในกระบวนการทั้งหมด แบ่งทำเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ทบทวนสถานการณ์ ปัญหา ในประเด็นงานวิจัยของนักศึกษา เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น จุดเด่น จุดด้อย สังเคราะห์งานของนักศึกษา และจัดประชุมเกี่ยวกับงานวิจัยของนักศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อน

ส่วนในระยะที่ 2 เป็นระยะดำเนินการ อาศัยผลของระยะที่ 1 แล้วศึกษาปัญหา

ดร.ปรีชา อุตระกุล

งานวิจัยของสถาบันราชภัฏมีน้อย ไม่รวมถึงเรื่องของคุณภาพของงานวิจัย ที่สำคัญงานวิจัยที่ทำไม่ได้นำไปใช้โดยการจัดการของสถาบัน การทำ PAR อาจเป็นเรื่องยาก หากอาจารย์เป็นผู้ทำอาจง่ายขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 2 ชั้น

ชั้นที่ 1 คือชั้นในสถาบันราชภัฏในเรื่องของโปรแกรมคุณภาพของบัณฑิตในโปรแกรมใดโปรแกรมหนึ่ง

ชั้นที่ 2 คือระดับชุมชน

หากจะทำในสองระดับต้องมีความชัดเจนในเรื่อง stakeholder ที่เกี่ยวข้องในแง่ของ PAR ในการค้นหาโจทย์ที่จะใช้ในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ต้องหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และดึงเข้ามาร่วม ตัวอย่างระดับบัณฑิตศึกษาเรื่องการวิจัยมีผู้เกี่ยวข้องหลายคน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา มาช่วยสะท้อน หากเป็นโรงเรียน ชุมชน หรือเครือข่ายต่าง ๆ ต้องค้นหาโจทย์หรือประเด็นปัญหาที่แท้จริง และคนที่เกี่ยวข้องมีใครบ้าง ทั้งสองชั้นสามารถทำควบคู่กันไป และท้ายสุดไม่แยกจากกัน ผลของการศึกษาจะกลับไปถึงคนทำวิจัย ประเด็นปัญหา ในระดับบนเป็นเรื่องการบริหารจัดการ เรื่อง Thesis ของนักศึกษาปริญญาโท และในระดับชุมชนจะนำมาซึ่งการแก้ปัญหาในระดับชุมชนและผลของการแก้ปัญหาในระดับชุมชนจะกลับมาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา จะเชื่อมโยงกัน

อาจารย์สิณี ช่างฉำ

การทำ PAR ใน 2 ระดับ องค์กรจะต้องมีกระบวนการที่สามารถนำ stakeholder มาร่วม ซึ่งกระบวนการในการทำวิจัยที่เป็นเรื่อง PAR เพราะฉะนั้นจะ coach จะ design ทำ conceptual ขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง หลังจากที่ได้พื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย และประเด็นวิจัยร่วมที่เป็นประเด็นสนใจร่วมกับชุมชนแล้ว ต้องเขียน conceptual และกระบวนการในการทำร่วมกับชุมชนที่เป็น PAR จริง ๆ ขึ้นมาด้วย นักศึกษาควรมีโอกาสที่ใช้ PAR จริง ๆ และในการทำวิจัยโดยใช้ PAR จะไปได้ลึกเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด หรือเข้าร่วมจนกระทั่งเป็นทีมเดียวกัน ในบางส่วนบางชิ้นงาน ซึ่งเป็นรายละเอียดที่ต้องมีความชัดเจน และเขาจะต้องเป็นผู้ร่วมในเรื่องของการประเมินผล ประโยชน์จากการทำงานด้วย เพราะฉะนั้นการ design PAR ในระดับโรงเรียนเป้าหมาย ชุมชนเป้าหมาย ควรเป็น set หนึ่งที่ต้องชัดเจน เพราะฉะนั้นการสอนเค้าใคร่ครวญ PAR มาเกี่ยวข้องด้วย ทั้ง 2 ระดับ ทั้ง PAR ในระดับองค์กรและ PAR ในระดับชุมชน

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

โครงการที่หนึ่งฟังแล้วไม่เข้าใจ มาถึงโครงการที่สองเริ่มเข้าใจเป็นภาพซ้อน 2 ภาพ เมื่อเกิดทั้งสองระดับ ยุทธศาสตร์ในจุดนี้ คือเป็นเรื่องที่ทำหาย ถ้าเกิดว่าเราช่วยทำเรื่องทำหายนี้สำเร็จจะเป็นการทำให้เห็นว่า งานวิจัยของสถาบันราชภัฏทำงานได้ผลในชุมชนและทำให้เกิดการปรับตัวขององค์กร ใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพ หมายความว่าสามารถตอบปัญหาว่าสถาบันจะทำอย่างไร วางตัวอย่างไร ให้นักวิจัยสามารถทำงานให้เกิดคุณภาพได้ นักวิจัยที่อยากจะทำลงไปทำงานกับชุมชนจะต้องทำอย่างไร จึงจะให้ผลงานวิจัยนี้ออกกมามีคุณภาพได้ ยุทธศาสตร์อยู่จุดนี้

ผู้เข้าร่วมประชุม

จากที่ฟังสองโครงการแล้ว ความเชื่อเรื่องระบบยังไม่เกิดขึ้น เราต้องการพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารจัดการงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ในความคิดของผม เราควรพัฒนาตัวระบบขึ้นมาก่อน เมื่อได้ระบบโดยกระบวนการ PAR เกิดโครงการวิจัยขึ้นมาในแต่ละสาขานักวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษานำระบบนี้ไปดูแลกระบวนการทำการวิจัยของนักศึกษา จะใช้ PAR หรือไม่ยอมได้ ในแต่ละชุดโครงการที่มีอยู่ เมื่อทำไประยะหนึ่งแล้วจัดเวทีวิพากษ์วิจารณ์ระบบว่ามีปัญหาอะไร ปรับปรุง แล้วจึงดำเนินการวิจัยต่อไป อาจารย์ นักศึกษาอื่น ๆ จะลงไปดูว่าระบบนี้จัดการได้หรือไม่ นักศึกษาทำต่อไปจนได้งานวิจัยออกมาเสร็จแล้วกลับมาที่เวที แล้วร่วมกันสรุประบบนี้ว่าใช้ได้หรือไม่ งานวิจัยจะได้คุณภาพออกมา ส่วนเรื่องอื่น ๆ เช่น วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เป้าหมายของเราคือ การพัฒนาระบบ อาจเป็นระบบของแต่ละสถาบันที่เหมาะสมแก่การทำงานวิจัย

ผู้เข้าร่วมประชุม

การประกันคุณภาพงานวิจัยสำหรับบัณฑิตศึกษา มองในเชิงการพัฒนาคุณภาพนั้นควรจะมองทั้งหมดในกระบวนการการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ และทุกกิจกรรมจะต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพ ตัวชี้วัดคุณภาพ เช่น ในแง่ของการหาหัวข้อหรือการได้หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการเป็นอย่างไร ในส่วนนี้จากประสบการณ์จะใช้ลักษณะการดูตัวคุณภาพ ผมให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่า เวลาการพัฒนา มากกว่าจะไปเน้นที่ Output เพราะความจริงแล้ว output มีเงื่อนไขและเกณฑ์มาตรฐานมาก แต่วิธีการได้ output มานั้น ทำอย่างไร เพราะฉะนั้นในส่วนของคุณภาพพยายาม set ตัวมาตรฐานของกระบวนการเพื่อนำไปสู่ output ที่ต้องการ เกณฑ์มาตรฐานงานวิจัยต่างๆ ที่เขียนกันมาก เป็นเรื่องของ output เรามีเกณฑ์ output แต่ทำไม่ได้ เนื่องจากเราไม่ได้ทำมาตรฐานเกี่ยวกับกระบวนการ จึงควรเสริมมาตรฐานของกระบวนการทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการ

นักศึกษาต้องมีสภาพอย่างไร อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นอย่างไร ตลอดจนถึงขั้นตอนการทำงาน วิธีการสอน
เค้าโครงเพื่อ Defense เราจะมองอะไรทั้งหมด แล้วกำหนดมาตรฐานการชี้วัดคุณภาพ เพื่อที่จะใช้เป็น
ตัวนำทาง ในบางครั้งอาจไม่ใช่ตัวตรวจสอบที่ดี แต่สามารถบอกได้ว่าทำอะไรจึงได้ output นั้น

ผู้เข้าร่วมประชุมราชภัฏสุรินทร์

จาก TOR จะเห็นปัญหาที่ร่วมกันในประเด็นปัญหาที่ไม่ได้นำงานวิจัยไปใช้จับประเด็นนี้ โดยบริบท
ได้มีการใช้เทคโนโลยีในการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนในฝัน ระบบป้องกันคุณภาพของเขตพื้นที่ต่างๆ
หลังจากประชุมครั้งนี้คาดว่าเราจะได้ปัญหาและประเด็นการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่ง
ต้อง Review ทบทวนร่วมกัน เรายังไม่กำหนดพื้นที่แต่ละโรงเรียนในฝัน 17 โรงเรียน ซึ่งมีแบบศึกษา
ตนเองของแต่ละโรงเรียน เราเริ่มตั้งแต่จุดนั้น นักศึกษาจะเข้าไปร่วมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
แล้วนำเสนอการแก้ปัญหาโดยการวิจัยของนักศึกษา ประเด็นปัญหาต่าง ๆ เรากำหนดในขั้นนี้ อาจเป็น
เรื่องของนักเรียน ชุมชนต่าง ๆ เราจะแก้ไขการเรียนรู้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างไร ในสภาพท้องถิ่น
แล้วครูในระดับประถม มัธยม การใช้เทคโนโลยีในการบริหารสามารถแนะนำหัวข้อของนักศึกษา ซึ่ง
ได้เรื่องการผลิตสื่อมีคุณภาพหรือไม่ ครูของโรงเรียนต้องการอบรมใหม่ การถ่ายทอด การอบรม
การจัดประชุม เราต้องเปลี่ยนห้องเรียนไปสู่ชีวิตจริง โดย PAR พัฒนาชุดฝึกอบรม ในส่วน
องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะมีศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ปัญหาการเรียนรู้ออกของครูในด้านต่างๆ
เช่น computer เป็นปัญหาที่สามารถมองเห็น และนักศึกษาก็ได้พื้นที่และทำวิจัยเชิง PAR เมื่อนำไป
ใช้สามารถแก้ไขปัญหาของครูในโรงเรียนหรือกลุ่มผู้ใช้งานวิจัยในการพัฒนา

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

จากการฟัง วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน วิธีการใช้ PAR ในส่วนนี้ คือ PAR หรือไม่ ปัญหาของครู
ในเรื่อง ICT เราทราบแล้วว่ามีปัญหานี้ แต่สภาพจะเป็นอย่างไรที่ส่วนนั้นหรือไม่ กระบวนการควรจะต้อง
คุยกับ stakeholder เพื่อได้ปัญหาที่แท้จริง แล้วนำปัญหามาออกแบบวิธีการแก้ปัญหา แล้วจึงนำไปใช้
สังเกตว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และวิธีการนั้นสามารถทำได้จริงหรือไม่ อย่างไร ส่วนปัญหาคือ
เรื่องอะไร ประเด็นอะไร stakeholder จะเป็นผู้กำหนดมา

ผู้เข้าร่วมประชุม จากสุรินทร์

ลงไปพื้นที่แล้ว ปัญหาที่พบของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน

อาจารย์ธินี ช่างน้ำ

สรุปจากพื้นฐานการทำงาน สะท้อนภาพของปัญหาในชุมชน แต่โครงการนี้มี 2 ส่วน ในเรื่อง การพัฒนาระบบ ปัญหาในองค์กร คือศักยภาพขององค์กรที่ต้องวิเคราะห์ สรุปออกมาเป็นบริบทจะเป็น หลักการและเหตุผลทั้งหมด การสรุปปัญหาในชุมชนอาจมาจากการวิจัยของบัณฑิต ผลงานวิจัยเดิมที่ ร่วมทำกับชุมชนทำให้การจัดระบบข้อมูลชัดเจน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ควรเน้นปัญหา รวมถึง เรื่องศักยภาพ เพราะเราเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่เดิม ดังเช่นท่านหมอกระแสดกล่าว สิ่งที่เราจะมีศักยภาพรวม อยู่ด้วยไม่ใช่มีเพียงแค่ปัญหา และศักยภาพแสดง appositve approach ที่ดี ถามว่าอาจารย์เน้นเรื่อง e - learning หรือไม่ จากชุดโครงการนั้นอยู่ในขั้นตอนการสรุป และออกมาในลักษณะของ e - learning ก่อนข้างมาก

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสุรินทร์

เราทำในลักษณะ e - learning จริง สำหรับครูนั้นใช้ Chula online จัดการกับการเรียนรู้แก่ ครูในเขตพื้นที่ แต่ในโรงเรียนได้พยายามนำโครงการมาศึกษา อาจไม่แตกต่างกันมากนัก ในส่วนของ ผลการจัดเวทีวิจัยจะแยกแต่ละโปรแกรม ศาสตร์วิชา ที่สุรินทร์เปิด 5 สาขาที่จบไปแล้ว ประกอบด้วย สาขาบริหาร สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา และสาขาวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ส่วนสาขาเทคโนโลยี การศึกษา ยังไม่นับนักศึกษาจบ เราไม่ได้สังเคราะห์งานวิจัยกับคณะอื่น สถานการณ์สาขาจะอย่างไร เราจะศึกษา 3 เขตพื้นที่เป็นหลัก อาศัยบริบท ความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ จัดเวทีปัญหา การเรียนรู้ เพื่อหาปัญหาและให้เด็กเราไปทำงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ผลที่ได้รับจะไปสู่กับชุมชน แต่การวิจัย อาจเป็นเชิงทดลอง สสำรวจ ส่วนการวิจัยเชิง PAR คงต้อง ศึกษาต่อไป

รศ.ดร.สุจินต์ ติมาร์กษ์

เราหาปัญหาแล้วและออกไปทำปัญหา ซึ่งอาจจะผิดได้ปัญหาของโรงเรียนที่แท้จริงอยู่ที่ไหน ถ้า เราจะทำงานกับชุมชน เวลาลงชุมชนนั้นเราควรตีปัญหาให้แตกเพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจน จึงจะสามารถแก้ ปัญหาได้ถูกต้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสุรินทร์

สาเหตุที่ยกเรื่องโรงเรียนในฝัน ดังที่อาจารย์บอก โรงเรียนนี้อาจไม่ต้องการในเรื่อง ICT

ดร.ปรีชา อุตระภูณ

หากจะให้นักศึกษาปริญญาโทไปทำงานวิจัยแบบ PAR ในพื้นที่ หน่วยต้องเล็กกว่านี้ พื้นที่ หน่วยต้องชัดเจนว่าจะใช้เขตพื้นที่หรือโรงเรียน โรงเรียนหรือเขตพื้นที่อาจมีหลายประเด็น นักศึกษาหลายคนควรมีหัวข้อของตนเองไปทำ การจัดเขตที่อาจจะคุยกันได้หลาย ๆ เรื่อง เพื่อให้การจัดเขตพื้นที่ทำได้ง่ายขึ้น

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏอุดรธานี

บริบทของสถาบันราชภัฏอุดรธานีนั้นบัณฑิตศึกษาอยู่ในรูปของโครงการ อธิการบดีเป็นประธานโครงการ เปิด 3 สาขา คือ บริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สาขาบริหารการศึกษามีนักศึกษา 114 คน สำเร็จการศึกษา 12 คน หลักสูตรและการสอนมีนักศึกษา 85 คน สำเร็จการศึกษา 22 คน ในการปรับครั้งนี้ นอกเหนือจากเล่มที่ comment ไปแล้ว เป็นเรื่องการบริหารจัดการศึกษาภายใน ในช่วงแรกจะดึงการจัดการทั้งหมดให้ลงไปสู่ชุมชน ขยายวัตถุประสงค์เพิ่มเติม ส่วนรายละเอียดในด้านการจัดการ อันดับแรก การพัฒนาคุณภาพแบระบบบริหารจัดการระดับบัณฑิตศึกษา นอกเหนือจากนักศึกษาแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่เราควรจะศึกษา ข้อสุดท้ายเราจะไปถึงระดับสากล การตรวจสอบยาก ในการดำเนินงานนั้นเราจะพัฒนาบุคลากรและระบบข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศน์และ computer เพื่องานวิจัยของระดับบัณฑิตศึกษา ในเรื่องนี้เป็นเชิงระบบการบริหารไม่ได้ใช้งบประมาณจากสถาบัน การจัดประชุมเชิงวิชาการเพื่อการขยายความรู้และความเข้าใจ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทั้งอาจารย์และนักศึกษา ประชาชนที่เข้าร่วมให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ทำการสำรวจวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และงานวิจัย โดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาสาขาสังคมศาสตร์ หลักสูตรและการสอนร่วมกับชุมชน ข้อมูลที่ได้รับจาก ดร.จิตรภา ภูมทลบุตร เกี่ยวกับของดร.มานพที่เขียนราย ซึ่งท่านนำนักศึกษา อาจารย์ลงไปชุมชน แล้วตั้งกระดานว่ามีปัญหาอะไร แยกคนในชุมชนตามปัญหาต่าง ๆ และแยกอาจารย์ นักศึกษาที่สนใจในระดับของปัญหานั้น เราจะทำในลักษณะนี้เลือกพื้นที่ดี ๆ แล้วลงไปรวบรวมมีกิจกรรมการสนับสนุน การดำเนินการวิจัยภาคสนาม จัดการติดตาม นิเทศน์ ประเมินผลทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและตัวนักศึกษามี 2 step

step แรกคือบัณฑิตศึกษาต้องตรวจสอบอาจารย์ที่ปรึกษาว่าได้โยงโยงานนี้มากน้อยเพียงใด อาจารย์ที่ปรึกษาจะดูแลนักศึกษาต่อ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสาขา สถาบันกับชุมชน เพื่อจัดการฐานข้อมูลและเผยแพร่โดยทาง website จากการประเมินสาขาสังคมศาสตร์และการพัฒนาควร จะเกาะติดและมี social lab ที่ชัดเจน จากการศึกษาพบว่าบริบทส่วนมาก ได้จัดทำแผนชุมชนในเรื่อง

การจัดการท่องเที่ยวหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน ปัญหาที่พบในการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน คือนักศึกษาลงไป participate ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองได้ของคนยากจนในอำเภอหนองแสง มีการปรับ area base สนใจศึกษาค้นคว้า การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมที่นำคณาจารย์ พบปัญหาเรื่องขยะสิ่งแวดล้อม อยู่ในสถานการณ์ที่ค่อนข้างแย่มาก เกิดข้อพิพาทระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับพ่อค้าแม่ค้า ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอยู่ยงอยู่ในชุดของโครงการ PAR หรือไม่ ขึ้นอยู่ที่ความสนใจของนักศึกษาปริญญาโทว่าจะนำมาพัฒนาอย่างไร

ชุดโครงการที่ 2 ชุดวิจัยนาเกลือบ้านดุงทำไมไม่สำเร็จ เพราะเวลาเรามองชุดวิจัยบ้านดุง ผมได้คุยกับนักศึกษาที่อยู่บ้านดุงแบบ research พบว่าการวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์ว่าทำไมเกลือและหมักปลาแดกในบริเวณนั้นทำอย่างไร เชื่อมโยงถึงเรื่องของ buffer น้ำเค็มกับน้ำจืด ถามว่า buffer แนวกันชนจะอย่างไร หรือธุรกิจการค้าอุตสาหกรรมการทำนาเกลือ หรือองค์กรชุมชนและการอยู่ร่วมกันของนาข้าวกับนาเกลือ ซึ่งแตกต่างจากที่อื่นคือมีการแบ่งเงินกำไรระหว่างนาข้าวและนาเกลือ ปีนี้นาเกลือกำไรดี แบ่งให้นาข้าวเป็น % ที่นาข้าวเสียหรือล้มไป ซึ่งเราได้จัดเวทีในเรื่องการอนุรักษ์เชิงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ้าสามารถ participate เป็นกรอบของนักวิจัยที่คิดขึ้นมา หากลงพื้นที่จะพบว่ามีความหลายประเด็นที่สามารถโยงได้ หลังปีการศึกษา 2548 ควรจะขยายกรอบเขตของการศึกษาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ้าเริ่มที่สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนรู้ที่เริ่มต้นจะขยายไปที่หลักสูตรและการสอบ ถ้าขยายฐานทางตั้งได้แล้ว การขยายฐานทางขวางในสาขาการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือการขยายฐานองค์ความรู้กับชุมชน สถาบัน นักศึกษา อาจารย์ และที่ปรึกษา จะทำให้กระบวนการวิจัยขยายขอบและวิธีคิดมากขึ้น ซึ่งเขียนไว้ในวัตถุประสงค์ นี่เป็นกรอบความคิดเบื้องต้น

อาจารย์ฉวี ช่วงคำ

ประเด็นการเผยแพร่ PAR นั้น เน้นเรื่องการเผยแพร่ในกลุ่มเป้าหมายกับฐานข้างล่าง คือท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนเป้าหมายหลักค่อนข้างมาก งานเผยแพร่นี้มี 2 ระดับ คือในระดับของอุดรธานี ในระดับของชุมชนที่เป็นเครือข่ายของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเรียนรู้ของสถาบันราชภัฏที่ทำร่วมกับนักศึกษา ชุมชน ซึ่งรูปแบบมีการนำเสนอผลงานวิจัยจากการประชุมสามัญนิทรรศการ ไบโพลี แพ้น้ำพุ รูปแบบอื่นๆ ที่สามารถทำได้โดยเฉพาะในเรื่องของข้อมูลที่ทำในชุมชน เช่น ข้อมูลแผนที่ บริบทชุมชน สามารถเก็บไว้กับชุมชน โรงเรียนเพื่อเป็นการคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชนและเป็นการเผยแพร่แบบฐานล่าง เป็นรูปแบบของกิจกรรมที่ทำให้คลื่นกระทบออกไปสู่สากล

ดร.ปรีชา อุตระกุล

ชุมชนควรค้นหาประเด็นให้หลากหลาย เรื่องที่เป็นประเด็นใหญ่ของอุดรธานีในขณะนี้คือเรื่อง โปรแตส ไม่ทราบว่าเป็นที่ไปทำเรื่องเกลือเป็นอย่างไร เรื่องของโปรแตสในอุดรธานีมีความคิดเห็นที่หลากหลาย สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งเดียวที่อยู่ในอุดรธานี และเปิดสาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาการพัฒนา ทำอย่างไรจึงจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการหาข้อมูล ข้อตกลงหาความรู้ร่วมกัน แสวงหาทางเลือก ข้อมูลได้จากหลายทาง จากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เวทีต่าง ๆ เป็นงานวิจัยได้ ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในกระบวนการสุดท้าย นี่คือการบวนการที่เกิดขึ้นในขณะที่เกิดข้อขัดแย้ง งานวิจัยสามารถเข้าไปทำได้โดยใช้กระบวนการ PAR และทำอย่างไร stakeholder จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพราะคือหัวใจของ PAR

รศ.ดร.สุจินต์ ติมารักษ์

ในฐานะที่อยู่ HDI มีเรื่อง social impact assessment เกี่ยวกับเรื่องของโปรแตส ถ้ามีผู้สนใจ ผมสามารถติดต่อได้เพื่อลงมาทำ SIA ในจุดนี้

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏอุดรธานี

ปัญหาคือ หลังจากทำเสร็จแล้วจะเป็นเครื่องมือในการอ้างหรือไม่ เพราะครั้งแรกผมช่วยเซ็นต์ ช่วยดูที่บริษัททำ SIA มาแล้ว ให้ผม guarantee ข้อมูลตรงนั้น ผมไม่รับและ comment ฝากให้มหาวิทยาลัย ปรากฏว่าทำล้มในรอบแรกต้องทำใหม่

รศ.ดร.สุจินต์ ติมารักษ์

ส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับบริษัท แต่เป็นเครือข่ายที่เราทำทั้งประเทศ และอาจารย์หลายคนที่ทำในลักษณะที่เป็นกลางไม่ใช่เป็นบริษัท ในส่วนโครงการ 3 โครงการที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน คือ เรื่องงานวิจัยของสถาบันทั้ง 2 ระดับ ใน 3 สถาบันไม่จำเป็นต้องทำเหมือนกัน แต่มีกรอบเหมือนกัน กรอบที่จะพัฒนาการวิจัยในสถาบันของตัวเอง แล้ววิจัยข้างล่างและใช้ตัวนี้ให้เกิดการเชื่อมโยงใช้ลักษณะไม่เหมือนกันได้ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าแนวทางของทั้งสามสถาบันจะไม่เหมือนกัน เป็นบทเรียนที่ตีความ 3 วิธีการ แล้วสังคายนาร่วมกันหลังจากทำแล้ว จะเป็นเป็นภาพที่น่าสนใจ

ผู้เข้าร่วมประชุมจากมหาสารคาม

ในส่วนของหลักการและเหตุผลจากเดิม บัณฑิตศึกษาในสถาบันราชภัฏมหาสารคามที่สำเร็จการศึกษามี 2 สาขา คือ สาขาบริหารการศึกษาและสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาปี 41-44 มี 298 คน สอบผ่านวิทยานิพนธ์ 156 คน จากการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกฉบับ พบว่า เป็นงานวิจัยประยุกต์ทั้งสิ้น และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้บริบทของหน่วยงานและพื้นที่ของนักศึกษาในการทำวิจัย และหน่วยงานและชุมชนไม่มีส่วนร่วมและความคิดเห็นในการทำวิจัย ผลงานเป็นเพียงเพื่อการรับรู้ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือองค์กรอย่างแท้จริง ความเชื่อมโยงระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องและระดับการประสานงานต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ

เมื่อตรวจสอบเอกสารในการช่วยเหลือนักศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่ามีเพียงคู่มือวิทยานิพนธ์ และคำสั่งแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เท่านั้น ทำให้อาจารย์กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตแต่ละท่านเสนอหัวข้อในการวิจัยเท่านั้น ไม่ถือถือการทำวิจัยในเชิงลึกและเชิงกว้าง เพราะฉะนั้นเพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการสร้างสรรค์และพัฒนาตามพระบรมราโชวาทของความเพียงพอต่องบประมาณและเวลา ตลอดจนยุทธศาสตร์ของรัฐบาล และเพื่อสนองผลประเทศต่อการนำไปใช้ ซึ่งจะทำให้มหาบัณฑิตคุณวุฒิบัณฑิตของราชภัฏมศึกษภาพระดับสากล สามารถที่จะร่วมกับคณาจารย์และบุคลากรในท้องถิ่น พัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ จากฐานข้อมูลจริงของบริบทในสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ของประเทศจึงสมควรดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการจัดการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เป็นผู้จัดการงานวิจัยที่มีคุณภาพได้อย่างไร จะพัฒนานักวิจัยทั้งอาจารย์ และนักศึกษาของสถาบันราชภัฏมหาสารคาม และบุคคลในท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการวิจัยแบบมีส่วนร่วมได้อย่างไร จะเผยแพร่เชื่อมโยงชุดโครงการเพื่อการวิจัยและพัฒนาทุนท้องถิ่นและการสร้างองค์ความรู้ในจังหวัดมหาสารคามโดยใช้ภูมิปัญญาไทยได้อย่างไร

หากสำเร็จแล้วจะเชื่อมโยงองค์ความรู้กับเครือข่ายได้อย่างไร คำถามการวิจัย กระบวนการศึกษาวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตของมหาสารคามควรเป็นอย่างไร สามารถพัฒนากระบวนการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เป็นผู้จัดการงานวิจัยที่มีคุณภาพได้อย่างไร จะพัฒนานักวิจัยทั้งอาจารย์ นักศึกษาของสถาบันราชภัฏมหาสารคาม และบุคคลในท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการวิจัยแบบมีส่วนร่วมได้อย่างไร เผยแพร่เชื่อมโยงชุดโครงการเพื่อการวิจัยและพัฒนาทุนมนุษย์ในมหาสารคามกับเครือข่ายได้อย่างไร วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการให้คำปรึกษาของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ เพื่อหารูปแบบกระบวนการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เป็นผู้จัดการงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการศึกษา

อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อเผยแพร่เชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้ชุดโครงการการวิจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นชื่อชุดโครงการวิจัยที่เป็นโครงการหลัก

ขั้นตอนกระบวนการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. สังเคราะห์ วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน
3. พัฒนารูปแบบกับใช้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ในแบบที่มีคุณภาพ
4. จัดเสวนาอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษามหาสารคามที่เกี่ยวข้องในมหาสารคาม เพื่อสร้างโครงการวิจัย การพัฒนาการสร้างทุนมนุษย์ในจังหวัดมหาสารคาม
5. ดำเนินการวิจัยในชุดย่อยของชุดโครงการวิจัย การพัฒนาทุนมนุษย์ในมหาสารคาม
6. จัดเวทีเสนอผลงานชุดโครงการวิจัย คือ ชุดวิจัยโครงการย่อย ๆ ที่ทำเสร็จ จัดสร้างเครือข่ายความร่วมมือกรอบแนวคิดโดยใช้กระบวนการ PDCA ดังนี้

P ศึกษากระบวนการศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยพัฒนาการมีส่วนร่วม พัฒนาการทำการวิจัยนี้ คือ พัฒนาการวางแผนจะได้กระบวนการการศึกษา การสังเคราะห์กระบวนการวิจัยและชุดโครงการวิจัยย่อย

D ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการทำการวิจัย จัดประชุมมาเสนอจะได้รูปแบบการวิจัย ผลการวิจัยโครงการวิจัยย่อย

C ตรวจสอบ วางระบบตรวจสอบประกันคุณภาพ จัดเวทีเสนอผลการวิจัย จะได้ระบบตรวจสอบและรายงานการวิจัย

A การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงนำไปใช้สร้างเครือข่าย จะได้รายงานวิจัยที่สมบูรณ์มีเครือข่าย โดยสรุปจากเป้าหมายหลักที่ทางส่วนกลางกำหนดให้และราชภัฏมหาสารคามสมควรที่จะดำเนินการ การดำเนินการมี 3 ส่วน คือ หนึ่งระบบบริหารจัดการการศึกษาเอกสาร สังเคราะห์งานวิจัยประชุมเสวนาผู้เกี่ยวข้องจะได้ระบบต้นราก อันนี้เป็นระบบการบริหารจัดการต้นรากเสร็จแล้ว ในส่วนผลิตจะได้ชุดโครงการคือ จัดเสวนาผู้เกี่ยวข้องทั้งอาจารย์ผู้สอน เป็นลักษณะผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์บัณฑิต นักศึกษา และชุมชนที่เราต้องการเข้าไปพัฒนา กำหนดชุดโครงการใหญ่หรือย่อย นั่นคือ การพัฒนาคนหรือพัฒนามนุษย์ เป็นโครงการหลักของมหาสารคาม กำหนดผู้รับผิดชอบ คือ ท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัด เราจะพัฒนาจุดใดจุดหนึ่ง

เพราะฉะนั้นจุดไคที่นักศึกษาสนใจ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนไคที่จะเข้ามาบุคคลส่วนนี้ จะเข้าร่วมเป็นคณะทำการวิจัย เมื่อได้คณะนักวิจัยแล้วจัดอบรมและพัฒนาผู้รับผิดชอบ เชิญวิทยากรที่ปรึกษา บางท่านไปทั้งในส่วนของสถาบันและภายนอกสถาบัน เมื่อจัดอบรมแล้วจะมีการจัดเวทีเสวนาให้ ประชาชนได้คุยกันได้แลกเปลี่ยนความรู้ในการดำเนินการวิจัย โดยบัณฑิต นักศึกษา และประชาชน เป็นผู้วิจัย เมื่อได้ผลจะดำเนินการสรุปผลให้ความรู้การวิจัย ในการสรุปงานวิจัยต้องสอดคล้องกับ ผู้รับผิดชอบ เมื่อเขียนรายงานแล้วจัดเสวนา ส่วนหนึ่งคือการปรับระบบด้านล่าง เราจะได้ระบบ บริหารจัดการที่เป็นด้านล่าง เมื่อโครงการวิจัยเสร็จจะได้รูปแบบด้านล่างที่เราปรับ ไม่ได้หมายความว่า จะปรับเพียงอย่างเดียว แต่จะปรับผลการวิจัยให้เป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น เมื่อได้ทั้งด้านล่างทั้ง กระบวนการบริหารจัดการ และได้ปรับโครงการวิจัยย่อยในโครงการวิจัยใหญ่ จึงนำมาเผยแพร่สร้าง เครือข่าย จัดเวทีนำเสนอผลการวิจัยจัดนิทรรศการ สร้างเครือข่ายสร้างชุมชนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างฐานข้อมูลเผยแพร่และนำไปใช้ ซึ่งจะครบกระบวนการ

เกณฑ์ในการประเมินชุดโครงการวิจัยคือ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลักและขั้นตอน ครอบคลุมวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ มีความสอดคล้องของโครงการ ประเด็นปัญหาเสนอโดยกลุ่ม ท้องที่หรือกลุ่มพื้นที่หลัก ให้ระบบความคิดมากกว่าเพราะถ้าทำตามเกณฑ์ตามตำรา จะทำให้ไม่เกิด ระบบความคิดและไม่เกิดการเรียนรู้ เกณฑ์เป็นสิ่งที่อาจต้องปฏิบัติตาม แต่ว่าถ้าปฏิบัติตามอย่างนั้น แล้วไม่ได้คิดต่อ ซึ่งเป็น guideline แนวทางที่ควรยึด แต่มีหลายๆเรื่องที่จะต้องคิดกัน แต่สถาบันมี บัณฑิตวิทยาลัย จะปรับปรุงระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ อาจต้องมีคู่มือออกมา ส่วนเรื่องของผลงานวิจัย กล่าวถึงเรื่องอาจารย์ที่ปรึกษา จะทำการสังเคราะห์เรื่องนักศึกษา ที่มา และระบบ conceptual framework ซึ่งเป็นระบบเล็กที่เป็น key สมมุติว่ายุทธศาสตร์คือ ผลงานวิจัยที่ดี ผลงานวิจัยที่ดีคืออะไร คือคงต้องไป defined กันเองว่าคืออะไร ต้องใช้ประโยชน์ได้ ดีพิมพ์ได้ ซึ่งแต่ละสถาบันคงไม่ เหมือนกัน แต่ถ้าจะใช้ยุทธศาสตร์ตัวนี้เข้าไป ทั้งหมดจะเป็นระดับที่ทั้งสองอันคือ Bottom up และ ก็ Top - down เรื่องผลงานวิจัยก็จะย้อนกลับมาสู่ผลงานวิจัยที่ดี ย้อนกลับมาสู่ยุทธศาสตร์นี้ แล้วก็ จะย้อนกลับไปว่าที่ระบบของงานนี้เป็นอย่างไร นโยบายต้องเปลี่ยนไหม สถาบันและบัณฑิตต้อง ปรับปรุงอะไรบ้าง เป็นการเริ่มต้นว่าผลงานที่ดีจะต้องปรับตัวอย่างไร เมื่อได้ผลงานที่ดีแล้วต้องปรับ ตัวอีกใหม่

เพราะฉะนั้นต้องมี feed back กลับมาด้วย ซึ่งใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ หากมีผู้ใช้มากจะเกิด ความก้าวหน้าของระบบการวิจัยทั้งสถาบันออกไป จะมีแหล่งทุนกลับเข้ามา หน่วยงานที่จะ support เป็นอย่างไร ตรงนี้เป็น conceptual framework อาจจะแตกย่อยว่าจะทำอย่างไร ซึ่งจะเห็น Input

Output Processต่างๆ ออกมาชัดเจน ในที่สุดเมื่อทำไประยะหนึ่งจะได้ระบบของงานวิจัยที่จะเดินไปข้างหน้าใน 3 – 4 ปี ประเมินผลว่าก้าวหน้าไประดับไหน ผลงานวิจัยที่ดีที่ตั้งไว้เคลื่อนตัวไประดับใด และระบบตรงนี้เปลี่ยนแปลงรองรับดีเพียงใด อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาที่เข้ามาได้เปลี่ยนแปลงงานวิจัยระดับไหนเพื่อที่จะป้อน นกรอบความคิดตอนที่นำไปทำรายละเอียดใน action plan จะเห็นกระบวนการ PAR ทั้งในระดับบนและในระดับล่าง กระบวนการที่จะให้เกิด stake holder ทั้งในระดับภายในสถาบันและท้องถิ่นที่จะมาเกี่ยวข้องร่วมในระบบการวิจัย การหาความรู้การหาปัญหา การร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาใคร ทำอย่างไร แต่ทุกคนมีบทบาทอย่างไร รายละเอียดในโครงการ ถ้าชัดเจนและมี action plan ออกมาให้เห็นว่าในแต่ละประเด็นมีกิจกรรมย่อยอะไรบ้างและจะมีใครเข้ามาร่วม นี่เป็นกรอบความคิด วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงหรือไม่ ซึ่งในส่วนนั้นค่อนข้างจะทำหาย

ในส่วนที่อยากจะฝาก คือเรื่องนี้มีตัวละครหลายตัว ตัวแรกคือนักศึกษา วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเป็นการดูว่าเราสามารถนำเครื่องมือที่ได้เรียนมาเอาไปใช้ได้ถูกต้องหรือไม่ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยกำกับและนำอยู่ เป็นกระบวนการปกติ โจทย์ในพื้นที่ที่นำมาเป็นหัวข้อให้นักศึกษาได้ทำ และผลที่ได้ คือวิทยานิพนธ์ได้ใช้เครื่องมือที่ถูกต้อง และในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ประเด็น คือจะนำประเด็นวิจัยมาจากส่วนใด หากมองในลักษณะปัจจุบัน เช่น การพัฒนาจังหวัดในเชิงบูรณาการ จะมีโจทย์ค่อนข้างมาก เพียงแต่ว่าวิทยานิพนธ์ไม่ใช่คำตอบสุดท้ายที่จะแก้ไข ทุกเรื่องคงต้องทำให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งจะได้ประโยชน์ค่อนข้างมาก หากมองว่าเรื่องใด ประเด็นใด สามารถแตกรายละเอียดได้ที่เรื่อง และดูในลักษณะของการบริหารจัดการ เพราะว่าอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะเข้าไป consult จะสามารถมองเห็นภาพ macro ของงาน และที่ปรึกษานอกสถาบันที่ชำนาญการเรื่องนั้นหรือตัวของหน่วยงานที่นำผลงานเราไปใช้ ร่วมกันคิดตั้งแต่แรกและก็จะทำให้ผลงานได้ประโยชน์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ย้อนไปที่วัตถุประสงค์ เป็นสหกรณ์ของการได้มาซึ่งการพัฒนาบุคลากรพัฒนาระบบ หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษา เรื่องของความร่วมมือกับอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีศักยภาพในการวิจัยแบบมีส่วนร่วมแล้วเผยแพร่

ในภาคปฏิบัติคือ พัฒนาและสร้างความร่วมมือระหว่างนักศึกษาและบุคลากรท้องถิ่น นักศึกษาให้มีการร่วมมือการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม เป็นการพัฒนาเชิงศักยภาพ การพูดคุยกันในเรื่องของแนวคิด ทักษะและความร่วมมือ ระบบการประสานงาน การได้มาซึ่งความคิดเห็นร่วม การได้มาซึ่งทรัพยากร ข้อมูลและงบประมาณ แต่ในเรื่องของการลงไปปฏิบัติจะรวมอยู่ในจุดนี้ ดูเหมือนจะเป็นความตั้งใจใน

การสร้างความเป็นระบบก่อน และใน phase ต่อไปจึงดำเนินการในภาคสนาม หรือจะทำทั้ง 2 ส่วน เพราะเน้นในเรื่องการศึกษาและระบบภายในค่อนข้างมาก ถ้าต้องการทำทั้ง 2 ส่วน ทั้ง PAR ในองค์กร และ PAR ในสนามจะเพิ่มน้ำหนักในส่วนของงานวิจัยในภาคสนามให้ชัดเจน ส่วนสุดท้ายเป็นเหมือน TOR ในเรื่องการเผยแพร่ไม่มีปัญหาอะไร ในอีกประเด็นหนึ่งเป็นลักษณะของการ flow ของการสร้างกรอบแนวคิดตามความสัมพันธ์เชื่อมโยงของกลุ่มคน เงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ ซึ่งแล้วแต่สถาบันแต่ละแห่งว่า จะเริ่มงานจากข้างล่างหรือเริ่มจากข้างบนก่อน จะสร้างความชัดเจนในเรื่องของระบบก่อนหรือจะเอาข้างบนมาทำข้างล่างก่อน อาจโอกาสเชื่อมกันได้เพราะว่าในหนึ่งปี ในเรื่องของการศึกษากับการทำร่างระบบขึ้นจะเป็นไปได้ในช่วงเดือนแรก ๆ ของปี เริ่มกำหนดกรอบเริ่มเปิดพื้นที่ได้ การ phasing งาน การทำช่วงงานระยะที่ 1, 2 อาจเชื่อมกันมากขึ้น อาจจะไม่ต้องเกิดพร้อมกัน เรื่องของประเด็นปัญหา บริบทในระดับล่างจะมีใหญ่ๆ อยู่ 2 ระดับ คือ ระดับหนึ่งเป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะเกิดขึ้นทั่ว ๆ ไป หรือเป็นปัญหาเฉพาะท้องถิ่น แต่ทั้ง 2 กรณี ก่อนที่จะดำเนินงานนั้น ต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนว่าเป็นปัญหาทั่วไป เขาอยากเข้าร่วมหรือไม่ เป็นความสำคัญของเขาหรือไม่ แล้วแต่ละสถาบันจะเริ่มต้น หรือจะพร้อมกันทั้ง 2 ส่วน ทั้งหมดเชื่อมโยงกันได้อย่างไร ให้ feed back กันได้ เพื่อจะมีการเคลื่อนที่ทุกส่วน เพื่อการปรับปรุง ให้เป็นไปตามเงื่อนไข

ประเด็นที่หนึ่งเราเข้าไป ต้องตีบทบาทให้ชัด เราวิจัย บทบาทของเราคืออะไรต้องชัด อันที่สองคือเครื่องมือ ปัญหาของชุมชนมีมากแต่ปัญหาไม่ได้ყოโคด ๆ แต่มีความสัมพันธ์กัน หากวิเคราะห์แล้ว ภูมูญแจของปัญหาคืออะไร อีกส่วนหนึ่งคือวิธีการที่สามารถทำให้เห็นว่าประเด็นปัญหาตรงไหนสำคัญ และเขาอยากจะทำอะไร เป็นเรื่องของ วิธีการ รายละเอียดขึ้นอยู่กับสถาบัน หากดูตามหน้าที่หลัก ๆ ของมหาวิทยาลัย หน้าที่ในเรื่องของบริการวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งในกระบวนการตรงนั้นแต่ละแห่งอาจจะได้มาซึ่งโจทย์วิจัย แต่ถ้าในภาพ macro view เช่น มหาสารคาม มีเรื่องอะไร แล้วสอดคล้องกับความถนัดของสถาบันของศาสตร์วิชา แล้วเอาความรู้ของนักศึกษาที่เรียนภาคทฤษฎี เมื่อทำวิทยานิพนธ์นำตรงนั้น มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะตัววิทยานิพนธ์ไม่ใช่ผลงานวิจัยที่จะให้เลิศอะไรมากนัก เพราะถูกกำหนดด้วยกรอบเวลา เพียงแต่นักศึกษาได้เข้ามามีส่วน ส่วนหนึ่งที่ช่วยให้พื้นที่หรือท้องถิ่น ให้ไปตามที่ควรจะเป็นตามทฤษฎีหรือตามแนวเหตุผลที่เกิดขึ้น แล้วเป็นการเชื่อมสถาบันการศึกษา กับ จังหวัดให้เห็นว่าบทบาทของสถาบันการศึกษาในด้าน back up ในเรื่องของการพัฒนาทางจังหวัดในเรื่องใดบ้าง และเป็นองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาว่า โจทย์ในมหาสารคามมีเรื่องอะไร และสถาบันการศึกษาที่อยู่ในภาควิชาได้เข้าไปช่วยในเรื่องใด บางทีอาจจะมีเรื่องอื่นตามมาอีก ตรงนั้นอาจจะไปเชื่อมกับหน่วยงานอื่น สถาบันอื่นหรือเราอาจเป็นคนตั้งโจทย์วิจัยให้สถาบันอื่น สามารถใช้ในการเปิดสาขาวิชาใหม่ที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นซึ่งนับได้ทั้ง Demand และ Supply ไปพร้อม ๆ กัน

ผู้เข้าร่วมประชุมจากราชภัฏเลย

หากทำวิจัยโดยใช้ปัญหาจากท้องถิ่นขึ้นมาทำเราจะทำอย่างไร นักศึกษาในสถาบันนั้นแตกต่างจากที่อื่น เพราะติดชายแดนและมีมหาวิทยาลัยจัดการศึกษาปริญญาโทค่อนข้างมาก ในสถาบันราชภัฏเลย สาขาสังคมศาสตร์ ในช่วงเริ่มแรกมีค่อนข้างมาก ปัจจุบันมีนักศึกษาภาคพิเศษ เสาร์-อาทิตย์ มี 4 ท่านเท่านั้น บริหารการศึกษาเหลือที่ศูนย์เลย 15 คน ขอนแก่น 20 คน และปีนี้เราคาดว่าจะเปิดไม่ได้ เพราะมหาวิทยาลัยขยายตัว แผน ข สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาตอนนี้เหลือ 10 ท่าน และสาขาที่จะเปิดใหม่คือ ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ยังไม่มั่นใจ การจัดการศึกษาที่มีการวิจัย มีประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างไร

ในเรื่องของปัญหากระบวนการบริหารจัดการ เราจะจัดการบริหารงานวิจัยอย่างไรจึงจะให้นักศึกษาเข้ามาเรียนกับเราและจบภายในระยะเวลาที่กำหนด และเมื่อเกิดระบบการจัดการบริหารที่ไม่ดีไปกระทบนักศึกษา ทำให้หนีไปตอนนี้ ซึ่งเป็นปัญหาหลักของสถาบัน การทำวิจัยที่ไป serve ท้องถิ่นได้ประโยชน์มหาศาล โดยโยงไปถึงรูปแบบการบริหารจัดการ ซึ่ง comment ว่าระบบการบริหารจัดการจะต้องตรงก่อนแล้วจึงสามารถทำตัวอื่น ของนครศรีธรรมราชไม่มีตัวนี้มาก่อนแต่มี process อยู่ข้างใน หมายถึงว่ามีชุดโครงการเสร็จแล้วจึงดึงตัวนั้นออกมา ถอดบทเรียนออกมาเรื่อย ๆ เพื่อที่จะได้ product การบริหารจัดการออกมา ทางดูผลออกจะไปเอาประกันคุณภาพออกมาดึงเอาตัวนั้นออกมา เมื่อคิดว่าจะนำระบบบริหารจัดการไปพัฒนาชุดโครงการวิจัยขึ้นมาให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์คงไม่ปัญหาใหญ่ แต่ปัญหาของเด็กที่จะลงไปในพื้นที่แล้ว เมื่อได้ชุดโครงการวิจัยแล้วเราจะให้เด็กลงไปทำการวิจัย โดยนำระบบ PAR ไปติดตาม และดึงกลับขึ้นมาคุยกัน เมื่อได้ระบบจึงลงไปอีก อาจจะทำแบบนี้ 2 - 3 ครั้ง โดยใช้วิธีการ PAR สุดท้ายจะวิจัยได้ระบบที่เหมาะสมกับทุก ๆ สาขา นั่นคือแผนการในเรื่องการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ให้ได้องค์ความรู้ เรื่องของการเผยแพร่คิดว่าเป็นส่วนปลีกย่อยในประเด็นหลักของการวิจัยที่ในเรื่องของระบบงานบริหารจัดการระบบงานวิจัย

รศ.ดร.สุจินต์ ลิมาวัณษ์

แล้วแต่สถาบันจะ approach อย่างไรต้องโยงให้ได้ ตัวอย่างที่ดี คือของอุดรธานีมีประเด็นวิจัยมาก เมื่อถึงเวลาขอมต้องจบ เสนอว่าเมื่อนักศึกษาลงไปทำแล้วทำไม่ได้มากเท่าที่ต้องการเมื่อถึงเวลาถามว่าสิ่งเหล่านั้น เมื่อทำเป็นทีมแล้วนำสังเคราะห์จะเป็นเรื่องเป็นราวอย่างไร เป็นเรื่องที่ต้องวางแผนต่อไปถึงแม้จะเป็นเรื่องเล็ก แต่การนำวิทยานิพนธ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งมาสังเคราะห์องค์ความรู้และจะเป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนสัมพันธ์สถาบัน ควรคิดว่าจะมีระบบการบริหารจัดการอย่างไร อาจเป็นเรื่องทำ Thesis แล้วนำมาเชื่อมกันทีหลัง

ดร.ปรีชา อุตระภูณ

หากการจัดระบบดี จะช่วยนักศึกษาได้และช่วยข้างล่างหรือระดับท้องถิ่นไปได้ดี งานที่จะเริ่มแต่ข้างล่างไม่มองข้างบนจะมีปัญหาหรือไม่ เพราะว่าถ้าทำโดยข้างบนจัดการได้ดี ข้างล่างย่อมจะแย เช่นเดียวกัน เหมือนกองพันกำลังรบอยู่ในสนาม ไม่มีการ support ในเรื่องของเสบียง กำลัง ย่อมมีปัญหาเพราะฉะนั้นต้องจัดการให้ดีจากข้างบนแล้วจะช่วยข้างล่างไปรบ ผลเป็นอย่างไรรจะสะท้อนไปสู่การปรับระบบการจัดการใหม่อีกที

อาจารย์ลินี ช่างดำ

จะทำอย่างไรให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม กระบวนการ PAR นักศึกษาทุกคนจะต้องทำหรือไม่ ถ้าเขาไม่สนใจ ไม่พร้อมจะทำ ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาที่ทำ PAR จะแพงกว่าหรือไม่ เป็นรายละเอียดที่ซ่อนอยู่ นักศึกษาไม่จำเป็นทุกคนที่ต้องเข้ากระบวนการนี้ หากบังคับให้เกิดความคิดว่าไม่เป็นประโยชน์เท่าไร เขาอาจไม่อยู่ในเงื่อนไขนั้นได้ ระเบียบวิธีวิจัยมีหลายรูปแบบ แต่ละแบบมีความงคมงอยู่ในตัวเพียงแต่ PAR เป็นเครื่องมือที่ทำให้สถาบันเข้าไปร่วมกับหน่วยงานหรือชุมชนได้มากขึ้น ไม่ใช่ fight บังคับของทุกคน ควรเริ่มจากคนนำและคนที่สนใจจริง หากได้ผลแล้วจึงขยายวงขึ้นไปในโอกาสต่อไป ซึ่งจะเพิ่มทักษะในการบริหารจัดการมากขึ้น เพราะภาระไม่ได้อยู่ที่นักศึกษาแต่เพียงผู้เดียว แต่ปอยู่อาจารย์ด้วย อาจารย์ที่ทำเรื่อง PAR ก่อนข้างจะหนักนี้เป็นรายละเอียดขององค์กร ในเรื่องความเหมาะสมว่านักศึกษาที่พร้อมจะเข้าโครงการนี้ต้องคุยกันในเรื่องความคาดหวังร่วมกันในการกำหนดโจทย์ให้ชัด พื้นที่และเวลาที่เหมาะสม แต่โครงการในภาพใหญ่ต้องชัด แม้ว่าจะแตกให้นักศึกษา 4-5 คนทำ ต้องเชื่อมโยงกันเพื่อให้ภาพใหญ่ชัดขึ้น

รศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์

ในภาพรวมของสถาบันและบัณฑิต หากมีการทำ PAR ระหว่างที่ทำ PAR อาจมีการวิจัยเฉพาะเรื่องเฉพาะทาง ทำให้เป็นการเชื่อมประสานกัน ทุกหน่วยงานหรือศาสตร์วิชาจำเป็น แต่ที่ผ่านมาต้องทำเพราะคนที่ไม่ทำจะ inside in โดยไม่มี Outside in ประเด็นนี้ควรนำไปเชื่อม design กัน

อาจารย์วีระ ภาคอุทัย

ขณะนี้เราใช้ PAR เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งแก่บัณฑิตศึกษา และแต่ละสาขามีความชำนาญเฉพาะทางในแต่ละด้านและต่อ PAR ซึ่งเป็นตัวช่วยตัวหนึ่ง เช่น ทางส่วนกลางมองงาน macro อย่างไร สนับสนุนอย่างไร ภาพที่ต้องการเห็นคือสถาบันมีความชำนาญแตกต่างกัน ข้อดีของราชภัฏนั้นมีมาก

สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ได้มาก เพียงแต่ทำอะไรให้โจทย์ที่ตั้งนั้นออกมา เช่น เราสรุปออกมา
งบประมาณมีเท่าไร ต่อ Thesis ต่อเรื่อง ดังเช่นที่มหาวิทยาลัยมีให้ เพื่อที่จะช่วยแบ่งเบาภาระ โจทย์
บางโจทย์ใหญ่เกินไป สถาบันมีส่วนช่วยด้านใด ในค่าใช้จ่ายอื่นๆ การบริหารจัดการแต่ละหลักสูตร
ใช้จะเปิดสอนได้หมด break event อยู่ที่เท่าไรถึงจะคุ้ม บางครั้งการแยกกันทำแต่ละคนนั้นต้องใช้
ค่าใช้จ่ายสูง ถ้ารวมกันทำค่าใช้จ่ายต่ำ อาจใช้ตัวนี้เข้าช่วยในเรื่องหลักสูตร จะทำให้เรื่องที่เราอยากเห็น
เกิดขึ้นได้ง่าย

ตัวอย่าง นักศึกษาญี่ปุ่นมาอยู่กับผมเมื่อหลายปีที่แล้ว แต่สิ่งที่เหมาะสมเป็น comparative
study โดย Advisor คนเดียวกัน assign แบบสอบถามเดียวกัน เครื่องมือเหมือนกัน ต้องเข้าไปอยู่
ในหมู่บ้าน PAR ท้ายที่สุดเขาได้ข้อมูลออกมาแต่ละประเทศจะอยู่ในกรอบเดียวกัน คำถามคืออาจารย์
ได้เห็นอะไร ได้เห็นภาพกว้างทั้งหมด ตรงนี้มีผลทางการค้าแรงงานวิจัยออกมาในเชิงธุรกิจ ถ้ามอง
งาน macro ให้ชัดแล้ว design จะออกมา แล้วจะเป็นไปแบบที่ให้เกิด

อาจารย์จิตรภา

อย่างที่ท่านอาจารย์ สนิทกล่าว PAR จำเป็นหรือไม่ โครงการนี้เป็นโครงการนำร่องเพื่อที่จะให้รู้
ว่าเป็นอย่างไร ในอดีตเราไม่เน้นการเอางานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ยอมรับว่านักศึกษาจะทำวิทยานิพนธ์
ในเรื่องของ PAR ค่าใช้จ่ายมีมาก จุดสำคัญ คือนักศึกษามีการคิดร่วมกันมีการวางกรอบร่วมกันใน TOR
และใช้ประโยชน์ในส่วนของงาน ตอนนี้อยู่เอ็ดเป็นแห่งเดียวที่เปิดปริญญาโท

ผู้เข้าร่วมประชุมจากร้อยเอ็ด

การนำเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยเป็นสาขาการบริหาร
การศึกษา เริ่มตั้งแต่หลักการและเหตุผลในการขับเคลื่อน การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยและแก้ไข
ปัญหา สถาบันวิจัยและพัฒนาท้องถิ่นและโครงการบัณฑิตศึกษาในท้องถิ่นสนับสนุนการวิจัย ใน
ส่วนของสถาบัน ปัญหาที่พบเริ่มจากบุคลากรที่จบ ขาดประสบการณ์เนื่องจากค่าเฉลี่ยของอาจารย์ไม่ถึง
30 ปี จำนวนนักศึกษาที่เปิดสอน 30 คน จำนวนที่ปรึกษางานวิจัยมีน้อย นักศึกษาและอาจารย์ขาด
ประสบการณ์การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ขาดการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่ตอบ
สนองจึงควรดำเนินการวิจัยที่พัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาบริบทการบริหารจัดการการวิจัยของร้อยเอ็ด

- 2) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการระบบการวิจัยของระดับบัณฑิตศึกษา
- 3) เราไม่มีอาจารย์ยังไม่มีวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทั่วไป
- 4) จัดการงานวิจัยการศึกษาราชภัฏร้อยเอ็ด โดยเฉพาะคณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 5) เพื่อพัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและถูกนำไปใช้ประโยชน์จริง

ส่วนกรอบแนวความคิดนั้นต้องการผลงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีนักศึกษา นักวิจัย ผู้บริหารร่วมกับชุมชน ช่วยกันวางแผนกลยุทธ์ออกมาในรูปของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษา และการบริหารแบบครบวงจร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและงานวิจัยที่มีคุณภาพ ขอบเขตอยู่ที่การศึกษางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาใช้เวลา 18 เดือน ส่วนระเบียบวิธีวิจัยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจของผู้วิจัย สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและชุมชน สร้างแผนงานในการวิจัย สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับชุมชน

แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม

- 1) การสร้างความเข้าใจระหว่างคณะผู้วิจัยโดยการประชุมกำหนดกรอบการบริหารงานวิจัย
- 2) การสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้วิจัย และชุมชน อบรมเรื่อง PAR จัดเวทีสร้างความคุ้นเคยระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาผู้วิจัยและชุมชน
- 3) การสร้างแผนงานกิจกรรมการศึกษาการวิจัยโดยระดมความคิดเห็น โดยการสร้างระบบการบริหารจัดการ
- 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับชุมชน โดยการระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดชุดโครงการแก้ไขกับชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือระบบการบริหารจัดการระบบการวิจัยที่มีคุณภาพประสิทธิภาพและได้ผู้จัดการงานวิจัยที่มีคุณภาพ ได้ผลงานวิจัยที่ตอบสนองใช้ได้จริงในชุมชน เกิดความสัมพันธ์ที่ดี สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดมี 2 คณะเป็นคณะวิทยาการวิชาชีพ และคณะการศึกษาทั่วไป เป็นส่วนของโครงการความร่วมมือในการเปิดสอนเชื่อมโยงกับสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เพราะสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดจัดตั้งโดยสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ คณาจารย์ส่วนหนึ่งเชิญจากข้างนอกเช่น ดร.พรศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.ปราโมทย์ อดีตอธิการของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อาจารย์จาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และจากสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์เปิดสอนสาขาเดียวคือบริหารการศึกษามี 10 คน เเทมหน้านักศึกษาในโครงการจะเพิ่มเป็น 20 คน ทั้งหมดเป็น 30 คน

รศ.ดร.สุจินต์ ติมารักษ์

ในเรื่อง Conceptual framework พวกเราเริ่มเข้าใจความหมายของ conceptual framework การวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้ล่อยๆ จะช่วยอะไร สามารถเชื่อมการปรับแผน การเพิ่มประสิทธิภาพได้ใหม่ หรือจะล่อยเฉยๆ เรื่องการพัฒนาความรู้ที่ล่อย แต่โดยภาพรวมเห็นด้วยที่กล่าวถึง PAR ไม่ได้หมายถึง PAR เป็นสิ่งที่จะทำอย่างเดียว ในกระบวนการอาจใช้ร่วมกับอย่างอื่นได้หรือใช้ PAR ไประดับหนึ่ง อาจเก็บข้อมูล Questionnaire หรือเก็บข้อมูลดวงวัด ทุกอย่างต้องวัดว่ามีคุณภาพเท่าไร อาจสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก PAR นั้นสามารถใช้หลายๆ วิธีมาช่วยได้ภายใต้ PAR แต่ใช้ PAR เป็นตัวหลักเพราะ บางครั้งเราเข้าไปตอบคำถามไม่ได้ ต้องฝึกนักศึกษาก่อนไปทำ PAR

ดร.ปรีชา อุตระกุล

จากกรอบแนวคิดเรื่องการวิจัยและจากสภาพปัญหา ปัญหาอยู่ที่ข้างบน จากตรงนี้ ร้อยเอ็ดเข้าใจและพยายามเน้นการจัดการภายในสถาบัน ปัญหาคือผลของ PAR จากข้างบนต้องทำอะไร และความคาดหวังจากชุมชนที่อยู่ตรงนั้นคาดหวังไว้สูงนั่นดีเพราะกล้าทำ แต่ต้องเน้นข้างบน เน้นการจัดการตนเองให้ได้

อาจารย์วิระ ภาคอุทัย

นักศึกษาที่มาเรียนเป็นเสาร์-อาทิตย์ นั้นไม่หนักเท่าไร แต่คุณภาพชีวิตของอาจารย์เปลี่ยนไป ในส่วนการใช้ PAR เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการให้คำตอบเชิงปริมาณชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะเชิงประมาณหากตัวเลขออกมาไม่ดี PAR ไปช่วยตรงนี้ คำตอบมีน้ำหนักน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นไปเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ก่อนข้างซัด ร้อยเอ็ดนั้นพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ 60 % อยู่ในเขตพื้นที่ร้อยเอ็ด หากสถาบันราชภัฏกับเรื่ององค์ความรู้เรื่องทุ่งกุลาร้องไห้ของหลักสูตรการบริหารการศึกษาเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัดร้อยเอ็ด เพราะมีมิติทางด้านความเชื่อมิติการบริหารจัดการ ช่วงหลังนั้นมีเรื่องกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง พื้นที่ร้อยเอ็ด เขตพื้นที่ภูพานบางหมู่บ้านเป็นดินเค็ม การบริหารจัดการหากอาศัยแต่ทรัพยากรข้างในคงทำไม่ได้ แต่ถ้านำทรัพยากรที่อยู่ข้างนอกไปข้างนอก เช่น การย้ายถิ่นมีมาก เพราะร้อยเอ็ดมีเรื่องมาก เป็นจังหวัดแรกๆ ในภาคอีสานรองจากอุบลราชธานี เพราะการขยายตัวของจังหวัดเริ่มตั้งแต่ปากแม่น้ำมูลมาถึงต้นน้ำ เพราะฉะนั้นในมิติการเคลื่อนย้ายบอกถึงคุณภาพชีวิตเปลี่ยนไป ถ้ามีจำนวนนักศึกษาที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ในวันปกติต้องทำงานเต็มที ส่วนนี้จังหวัดคาดหวังที่จะให้สถาบันการศึกษาช่วยพัฒนาตัวจังหวัด และนักศึกษาโปรแกรมเสาร์-อาทิตย์ ส่วนใหญ่ทำงานแล้วจะมีข้อจำกัดเรื่อง assign งานมากขอมไม่ไหว เมื่อคาดหวังอะไรหลายๆ ขอมลำบาก ชิคเส้นว่าคุณภาพเท่านี้ และ

ภาระงานขนาดนี้อาจใช้ได้ แต่ตัวช่วยที่จะเกิดขึ้นเราวางแผนไว้อย่างไร ทีม consult ทีมที่ปรึกษาจะช่วยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพราะนักศึกษาเสาร์-อาทิตย์ ส่วนใหญ่จะตั้งใจเรียนอย่างเดียวและรีบกลับ บางครั้งอาจารย์ไม่มีเวลาคูด้วย เพราะฉะนั้นการบริหาร โปรแกรมเป็นเรื่องที่สำคัญ

กรณีที่ภาควิชาเปิดเสาร์-อาทิตย์คุณภาพชีวิตจะเปลี่ยนไป แต่ว่าเราวางในเรื่องนี้ ช่วงนี้ consult ภาพรวมได้หรือไม่ progress เป็นอย่างไร สามารถลดภาระได้มาก หากไปหวังพึ่งอาจารย์เพียงอย่างเดียวบางที่อาจหลุด เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาจะชำนาญที่ตนเองรู้เรื่อง หากวางเป็นทีมที่ปรึกษาหลักที่ปรึกษารองมีองค์ประกอบที่จะช่วยกันได้หรือไม่ และเพิ่มความถี่ในการพบกัน

อาจารย์ฉวี ช่วงฉ่ำ

ร้อยเอ็ดไม่มีโครงสร้างมากอาจเป็นข้อง่าย เพราะไม่มีปัญหาทรศณะคนเก่าที่เปลี่ยนหรือทุกคนใหม่ทั้งหมดสร้างระบบขึ้นมา อาจเป็นข้อเอื้อของสถาบันแต่ภาระที่จะสร้างมีมาก และถ้าบุคลากรน้อยถือว่าหนักพอสมควร ในส่วนของอาจารย์ปรึกษาที่พูดถึงในช่วงนี้ ถ้าดูในจำนวนนักศึกษาและเทอมการเรียนของเขายังไม่ได้ลงในภาคสนาม อาจเป็นโอกาสดีเพราะมีเวลาในการสร้างระบบให้ชัด สร้างความร่วมมือกับภาคี และเตรียมการสำหรับเปิดงานกับนักศึกษาที่จะทำในภายหน้า เพราะฉะนั้นร้อยเอ็ดตรงนี้ชัด คือเน้นการทำงานในองค์กรและการประสานงานกับภาคีในเรื่องของระเบียบวิธีวิจัย คงต้องมีการปรับ เพราะหากเปรียบเทียบกับแผนปฏิบัติการ คือแผนปฏิบัติการในการทำกิจกรรมนั้นจะใช้ขบวนการวิธีการทำงาน PAR เป็นกระบวนการใหญ่ที่ครอบคลุมหลายวิธีการ

เพราะฉะนั้นในเรื่องหน้าที่เขียนวิธีวิจัย เป็นการสร้างความเข้าใจสร้างแผนงานต่างๆ เป็นกิจกรรม ความจริงแล้วการใช้ขบวนการPARแต่ใน PAR มีเทคนิควิธีการอะไรที่ใช้ ซึ่งจะมีการวิเคราะห์ส่วนได้ส่วนเสียเรื่องของการทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกับอาจารย์บางท่าน หรือจัดเวทีเพื่อการประชุมระดมความคิดเห็นมีหลายเครื่องมือที่นำมาใช้ เพราะฉะนั้นเรื่องระเบียบวิธีวิจัยต้องปรับเพราะอาจไม่ใช่เรื่องข้อจำกัดของบุคลากร อาจต้องการความร่วมมือจากภายนอกมากขึ้น ทั้งที่ปรึกษา วิทยากรเฉพาะเรื่องได้ ถ้าเป็นที่ปรึกษาที่มาเสริมอาจารย์ในการทำเรื่องนี้เพื่อให้สามารถมีความชัดเจนในเรื่อง PAR ดูแลให้คำแนะนำบางเรื่อง ไม่ควรจะอยู่ในทีมที่ปรึกษา แต่ดึงมาเป็นครั้งคราว ซึ่งวิทยากรเฉพาะเรื่องอาจจะช่วยได้ทั้งที่เป็นชาวบ้านและองค์กรภาครัฐที่มาให้ข้อมูลหรืออะไรต่างๆ ซึ่งมีข้อจำกัดภายในเรื่องประสบการณ์และจำนวนบุคลากร ควรจะเปิดเรื่องของการขยายความร่วมมือกับภาคีภายนอกมากขึ้น

ดร.ปรีชา อุตระภูด

บางหัวข้อและความรู้กระบวนการในการสร้างความรู้ไม่ได้อยู่ที่คนใดคนหนึ่ง ความรู้อย่างสร้างขึ้นมาโดยเวทีโดยกลุ่มคน อันเป็นเทคโนโลยีอย่างหนึ่ง ต้องคิดกันไม่ต้องทำเป็นสิ่งที่คนอื่นทำ และไม่ใช่ Routine เพราะฉะนั้นเรื่องการ Integrate การบูรณาการรายวิชาขึ้นมาใหม่ แทนที่จะสอนเป็นรายวิชา แต่ต้องสอนทีละรายวิชา มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการยอมรับ รายวิชาในเวลาที่เรียนหรือสอนต้องบูรณาการกันในเทอมนั้น แทนที่จะตารางเป็นรายวิชาอาจต้องจัดเป็นหัวข้อที่บูรณาการแล้ว

ในการจัดการเรียนการสอนต้องมีช่วงเวลาของการลงสนาม เพราะฉะนั้นห้องเรียนต้องอยู่ในสนาม ชุมชน พื้นที่ จะทำอะไรให้กระบวนการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท – ตรี สามารถใช้ได้ ในปริญญาตรี พวกเสาร์ – อาทิตย์ เพราะผู้ที่มาเรียนมีงานทำ คนรู้มากกว่าอาจารย์ ทั้งเรื่องเชิงธุรกิจเชิงการจัดการ ทั้งผู้ที่ทำงาน นักการเมือง การปกครองในท้องถิ่นหรือครูอาจารย์ เพียงแต่สิ่งที่เขารู้เป็นประสบการณ์ไม่ถูกสังเคราะห์ขึ้นมาเป็นความรู้ เป็นปัญญา

เพราะฉะนั้นในฐานะที่เราเป็นอาจารย์ในระดับสถาบันอุดมศึกษา มีวิธีการ กระบวนการ เทคโนโลยีอย่างไรที่จะช่วยยกระดับประสบการณ์ของแต่ละคนให้เป็นทฤษฎีให้ได้ ที่สอนกันอยู่ในปัจจุบันเป็นการอ่านหนังสือสอน เรื่องที่อาจารย์จัดภานำมาคุยกันนั้นกระตุ้นกันแต่ท้ายสุดจะนำไปสู่การปรับตัวได้ปัญญา ความรู้มาปรับตนเอง ไม่ต้องถึงขั้น ไปสร้าง PAR ทำ PAR ให้ชาวบ้านเกิดปัญญาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้น PAR ต้องเริ่มจากระบบจัดการระบบภายในสถาบันก่อน ภายในบัณฑิตวิทยาลัย ไม่ใช่ทำงานแบบ Routine จะทำอะไรให้โครงการวิจัยนี้รวมถึงโครงการวิจัยอื่นๆ ใน 11 จุดโครงการ เป็นจุดคานงัดในการเปลี่ยนแปลงสถาบัน หากเปลี่ยนแปลงสถาบันไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงชุมชนหรือสังคมย่อมไม่ได้ ท้ายที่สุดเราต้องปรับทัศนคติ การมอง ปรับความคิด ปรับอัตราของตนเอง เราต้องสร้างข้างในตัวเองก่อน การวิจัยเป็นการสร้างความรู้และความรู้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือ การรู้ตัวเอง เข้าใจตัวเอง

อาจารย์ธินี ช่วงฉ่ำ

ประเด็นแรก คือทำข้อเสนอโครงการ ซึ่งมาจากเงื่อนไขข้อจำกัดของเวลา บางครั้งข้อมูลอาจไม่ชัด ผู้ที่ทำไม่ใช่ผู้ที่มาประชุม นี่เป็นปัญหาที่ได้โครงการแก้หลายรอบจนหลายคนรู้สึกท้อใจ ปัญหาเรื่องการส่งต่อข้อมูลมีมากพอสมควร แต่เงื่อนไขนั้นอาจจะไม่ใช่ประเด็นหรือข้อจำกัดอะไร เพราะกระบวนการในการนำเสนอกิจกรรม เป็นกระบวนการในการสร้างความเข้าใจในทีมวิจัยได้เป็นอย่างดี ข้อเสนอโครงการจะเกิดจากกระบวนการคิดร่วม ระดมความคิดในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แบ่งงานกันทำ

เวลาในการแก้ไขมีน้อย จะทำให้สำเร็จดูจะไม่ได้อีก เพราะฉะนั้นเวลาไม่ใช่ว่าจะแก้ไข กระบวนการสร้างความชัดเจนในการนำเสนอโครงการระหว่างทีมวิจัยจะทำให้เข้าใจเป้าหมายและคิดแผนร่วมกันทำให้ทำงานง่ายขึ้น สามารถแบ่งบทบาทหน้าที่สร้างความประสานงานในทีมได้ โดยเฉพาะทีมที่เป็นแกนในการทำงานประสานงานกับคนอื่น เป็นโอกาสที่จะปรับแนวความคิดกันภายในงานวิจัยและมีส่วนร่วมในการพัฒนาข้อเสนอโครงการ

ประเด็นที่สองเรื่อง PAR มีใช่เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่มีสิทธิว่าเป็นของสายสังคมศาสตร์เท่านั้น ทุกศาสตร์ใช้ตรงนี้ได้ แต่ที่ผ่านมามีหลายเรื่องในการพยายามทำความเข้าใจกับชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทำงานด้วย อาจไม่ให้ความสำคัญกับจุดนั้นมาก มองในเรื่องที่ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเรียนรู้เทคโนโลยีทำในเชิง TOP down ค่อนข้างมาก ทำให้มองว่า PAR เป็นสายสังคมศาสตร์แล้ว PAR มีใช่เพียงกระบวนการให้ สามารถเอื้อให้ทุกสาขาเข้ามาทำงานร่วมกันเพียงนำความเชี่ยวชาญความชำนาญแต่ละสาขามาเชื่อมต่อกันอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในเรื่องที่เราต้องการอยากจะทำด้วยกัน ในส่วนนี้ถือเป็นโอกาสบูรณาการข้ามสาขาในสถาบัน อีกส่วนหนึ่งเรื่องการทำงานกับชุมชน มีหลายโครงการที่พูดในเรื่องของเครือข่าย ทั้งเครือข่ายของนักวิชาการหน่วยงาน เครือข่ายกับผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีความหมายที่กว้างออกไป

เมื่อกล่าวถึง PAR เวลาทำกับชุมชนเราจะไม่มองเรื่องของสภาพที่เป็นปัญหาเพียงอย่างเดียว แต่มองสภาพของศักยภาพในเรื่องของตัวบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ถูกสะสมใช้อย่างหักโหมแทบจะไม่ได้ทำกิจกรรมอะไร เพราะไปเป็นวิทยากร ประชาสัมพันธ์มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ชุมชน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ประชาสัมพันธ์จะเป็นอดีตไป จากประสบการณ์ทำงานในหลายเครือข่ายจึงมีโอกาสได้เรียนรู้ว่าการเรียนรู้ในบางเครือข่าย ได้เน้นในเรื่องของการจะต้องเรียดู เพราะชุมชนจากร้อยเอ็ดไปเรียนรู้ชุมชนจากหนองคายหรือจากสกลนครไปเรียนรู้ที่ไกลๆ จะมีข้ออ้างอยู่อย่างเสมอว่าที่ทำได้เพราะอย่างนั้น แต่เราไม่สามารถทำได้เพราะเราเงื่อนไขสภาพแวดล้อม สภาพทางด้านธรรมชาติ สังคมไม่เหมือนกัน แต่ถ้าเราพบภูมิปัญญาหรือผู้รู้ในท้องถิ่นใกล้ๆ กัน สมมุติว่าเจอปัญหาเรื่องนี้ แต่ถ้าในบริเวณใกล้เคียงกันไม่เจอ ถึงแม้ว่าความสำเร็จอาจยังไม่ถึงขีดสุดแต่อยู่ในช่วงของการพัฒนาการที่ให้เห็นถึงความก้าวหน้าได้ การแก้ปัญหาได้บ้าง เรียกว่าการแก้ปัญหาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ตรงนี้มีโอกาสต่อยอดกับผู้ที่เป็นผู้รู้กับการพัฒนาขึ้นมาได้ สามารถสนับสนุนคนนั้นเป็นครูขึ้นมาอีก แล้วเงื่อนไขจะถูกดึง จะง่ายขึ้นเพราะอยู่ในเงื่อนไขที่ใกล้เคียง

เพราะฉะนั้นการมองเรื่องเครือข่ายไม่จำเป็นต้องมองในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ยิ่งไปใกล้ระดับชาติ ระดับภูมิภาค การพึ่งพาทักษะในด้านทรัพยากรจะมากขึ้น ความมั่นคงของตนเอง ของ

ชาวบ้านจะไม่มี เพราะฉะนั้นการสร้างข่ายที่ใกล้อุตรธานี - ร้อยเอ็ด และเริ่มจากสิ่งที่มีออกไปให้เข้มแข็ง ชุมชนจะสามารถประสานงานได้ง่ายขึ้น และสามารถทำได้จากคนที่มีโอกาสสร้างข่ายต่างๆ ได้มากขึ้น ถ้ามองในเรื่องข่ายควรคิดถึงความยั่งยืน การขยายผลที่เป็นอะไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นปราชญ์เท่าไร แต่เรามองในเรื่องการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาไปด้วยกัน จะเป็นอีกรูปหนึ่งและความรู้ที่สร้างขึ้นมาจาก พัฒนาการจะเป็นเงื่อนไขอีกส่วนหนึ่ง

อาจารย์วิระ ภาคอุทัย

เรื่องแรกชื่นชมทางสถาบันราชภัฏที่มองเร็ว คิดเร็ว คือทำอะไรที่จะให้โอกาสในการเปลี่ยนแปลง การบริหารบ้านเมือง ตอนนี้เป็นโอกาสที่ทางสถาบันราชภัฏจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ เรื่องที่สอง คือ เรื่องของการบริหารจัดการงานวิจัย ในเรื่องของ PAR ในทาง macro field แต่ละสถาบัน ในเรื่องของ หลักสูตรสาขาวิชาใดที่จะนำวิธีคิดของ PAR ที่เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง เข้าไปใช้ในกระบวนการจัด หลักสูตรให้มีความเข้มแข็งโดยอาศัยจุดเด่นของตนเอง แล้ว boundary ขอบเขต ตำแหน่งที่ตั้ง อาจ จะยึดจังหวัดเราเป็นหลักที่สถาบันศึกษาเราต้องอยู่ เรื่องที่สามคือการบริหารงานวิจัยโดยใช้กระบวนการ PAR ที่เข้าไปช่วย การเรียนการสอนในวิชาใดที่ใช้เครื่องมือนี้ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ และความเข้มแข็งของงานวิจัยหรืองานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามากยิ่งขึ้น ประเด็นเรื่อง ภาคพิเศษที่ท่านอาจารย์ปรีชาพูด ภาคพิเศษ เสาร์ - อาทิตย์ จะมีประสบการณ์เพราะฉะนั้นเนื้อหาและ หน่วยกิตที่จะเรียนอาจจะมามาก แต่ในเรื่องของ Thesis ลดลง เปลี่ยนไปเป็นลักษณะของสารนิพนธ์ ซึ่งเอาจุดเด่นที่ดี และเอาเนื้อหาวิชาเป็นเครื่องมือที่ทางสถาบันพัฒนาจัดขึ้น ซึ่งอาจได้จากหลายทาง เสริมให้ผู้เรียนคิดเชิงระบบมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่อง PAR ที่จะต้องอาศัยรหัสวิชาเข้ามาเป็นตัวในข้อมูล เป็นเรื่องของการบริหารจัดการ

เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าในการเก็บข้อมูลในระดับสนาม จึงเอาเรื่องของPARมาเป็นเครื่องมือ ทั้ง ทางด้านสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จะทำให้การมองตัวแปรต่างๆครอบคลุมและสามารถที่จะตอบ โจทย์ หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีน้ำหนักทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และงานการศึกษาจะ โยงในเรื่องของท้องถิ่น หากว่าตัวแกนกลางมองสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งมีความแกร่งในเรื่องอะไร แล้วเสริมให้แกร่งมากยิ่งขึ้น ท้ายที่สุดจะได้ภาพ macro ที่ออกมา การเชื่อมต่อดองค์ความรู้ต่างๆจะง่าย แล้วกลับประเมินว่าที่เข้าไปแล้วได้ความรู้ใหม่อะไรขึ้นมา อาจารย์เสน่ห์ จามฤทธิ์ กล่าวว่า การเรียน การสอนของประเทศเราส่วนใหญ่นำตำราต่างประเทศมาสอน ขาดการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เรามีอยู่ มาเขียนในรูปเชิงทฤษฎี หากว่าตรงนี้เราทำได้จะสามารถพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศได้มาก ปราชญ์ชาวบ้านหลายคนเล่าว่ายิ่งเรียนเล็กยิ่งหนีชนบท ถามว่าในชนบทมีอะไรให้อยู่ แต่ถ้าหากว่า

กระบวนการเรียนการสอนดี เชื่อมโยงและสามารถตอบปัญหาของท้องถิ่นได้ คนที่จะกลับไปอยู่ท้องถิ่น เขาย่อมอยู่ได้ซึ่งทำให้ยั่งยืน คงไม่มีอะไรที่ยั่งยืนจริง เพียงแต่จะยั่งยืนนานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวเอง

อาจารย์สินี ช่วงฉ่ำ

จากวิจารณ์กระบวนการทั้งสามขั้นจะได้ประโยชน์หรือไม่ หรือสิ่งที่เราทำต่อไปควรจะเป็นรูปแบบใด อยากให้ Feed back

ผู้เข้าร่วมประชุม

การเรียนเชิงปริมาณเทคโนโลยีการศึกษาเรานำท้องถิ่นสู่สากล นำสากลสู่ท้องถิ่นอย่างไร การบริหารจัดการระบบของเราต้องอดทนอีกนานที่กว่าจะมี PAR ผมได้รับการเรียนรู้ ปรับแนวคิด ปรับวิสัยทัศน์ paradigm เรียนรู้และ ได้ประโยชน์

ผู้เข้าร่วมประชุม

จากการฟัง หากสถาบันราชภัฏทั้งหมดทำได้แบบนี้ยอดเยี่ยมแต่คิดค้นมองว่าสิ่งที่เรามาในวันนี้ เราได้อะไรมาก จากการที่เราทำไปด้วยความรู้และไม่รู้ร่วมกัน ผลออกมาเป็นอย่างไรนำมาปรับตนเอง และเห็นด้วยกับท่านอาจารย์บริหารว่าถ้าเราไม่ปรับข้างบน ข้างล่างจะไม่เป็นกระบวนการ อาจารย์สินีให้ข้อคิดเห็นว่าจะอะไรหลายๆ อย่างจะตามมา ถ้านักศึกษาทำ PAR ค่าใช้จ่ายสูง ระยะเวลาในการจบ อย่างที่ท่านอาจารย์วิระบอกยังเป็นปัญหา กลุ่มเป้าหมายของนักศึกษาของเราใครจะเข้ามาเรียน ตรงนี้เป็นปัญหาทุกสถาบันเหมือนกัน เพราะคอนหลังเราค่อยๆ หลุดไป และมหาวิทยาลัยเอกชนยินดีรับต่อยอดจากเราโดยเฉพาะที่ขอนแก่น เมื่อนักศึกษาเรามาเรียนมากเกิดปัญหาอีกเช่นเดียวกัน เราปรับวิทยายุทธ์จากที่เราได้ทุนไป ปรับแนวคิด

ผู้เข้าร่วมประชุมจากราชภัฏอุดร

จากที่ฟังที่อุดรธานี น่าจะมีวัตถุประสงค์อะไรที่เราเข้าใจ แต่เมื่อมากลายเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง และทราบว่าเรื่องนี้ได้มีการดำเนินการแล้วมาระยะหนึ่งจนกระทั่งมาถึงวันนี้ เป็นการติดตามผลคงจะไม่ผิด ความจริงแล้วถ้าจะให้ได้ผลมากกว่านี้ ต้องวางพื้นฐานในวันแรก เพราะหลายคนไม่เข้าใจ PAR คืออะไร เพราะฉะนั้นถ้าอยากให้ผลดียิ่งขึ้น ในวันแรกมีการวางพื้นให้เข้าใจที่มา และผู้ดำเนินการควรเป็นคนเดิมเข้ามาสานต่อ เป็นการประเมินผล feed back จากผู้ร่วมเข้าประชุมสัมมนา

ผู้ร่วมเข้าร่วมประชุม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมครั้งนี้้นมาก โดยเฉพาะนักศึกษา เปิดสอนปริญญาโทมานานๆ ทำมาทุกกระบวนการ ถามว่าปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่อุปบลไม่ได้เขียนเข้าไป เราจะใช้รูปแบบวิธีการใด ตอนนี้ส่วนมากใช้วิธีการใด เมื่อทำไปนานๆ เริ่มต้นเวลาเสนอหัวข้อ คิดไม่ออกว่าจะให้ทำอะไร สาขาวิจัยเราเปิดสอนเป็นรุ่นที่ 4 รุ่นแรกเป็นเรื่องของการสร้างแบบทดสอบทั้งหมด เหตุผลเพราะวิทยานิพนธ์ที่อยู่ในห้องสมุดของเรามีเพียงวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรรุ่นที่ผ่านมา และอาจารย์ที่สอบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของแม่บททดสอบ จึงออกมาเป็นแบบทดสอบเกือบ 100% ช่วงหลังไม่ใช่แบบทดสอบ รุ่นที่สองออกไปในเรื่องของการประเมิน ถ้าหากว่าเราได้ใช้กระบวนการพัฒนาระบบ กระบวนการ PAR เพื่อจะลงพื้นที่จริงๆ จะได้ประโยชน์ในแง่ที่นักศึกษาจะหาหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ได้ง่ายขึ้นและสามารถบอกได้ชัดเจน ถ้าประเมินระดับสถาบันอุดมศึกษาเรื่องของการงานวิจัยว่ามากน้อยเพียงใด จะชัดเจนเมื่อลงไปทำกับพื้นที่ เพราะองค์ความรู้ทั้งหลายอยู่กับพื้นที่

มีหลักฐานชัดเจนว่างานวิจัยของสถาบันนั้น ได้มีการใช้ประโยชน์ สามารถอ้างอิงได้ในระดับหนึ่ง จุดนี้เป็นการเปิดช่องให้นักศึกษา ถ้าเราจะมองในภาพขององค์กร สถาบันราชภัฏซึ่งอ้างตัวว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ความจริงมีผู้เคราะห์ร้าย 2-3 คนที่อยู่ในสำนักบริการและอ้างอิงว่าไปบริการวิชาการกับชุมชน แต่คนอื่นๆ ไม่ทราบว่ายุบลราชธานี มีกี่อำเภอ อะไรบ้าง เพราะฉะนั้นเราจะมีสภาพว่าคนของเราบางส่วนไม่รู้จักท้องถิ่น ถ้าหากว่าเรามีการวิจัยคงไม่สามารถจะใช้เวลาปีสองปีทำให้ที่ชุมชนทำเรื่องนี้เป็น หรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด ต้อง Start ในส่วนที่เราดูแลได้ ที่มาคือโปรแกรมประเมินผลการวิจัยและการศึกษา วิธีการวิจัย ทั้งเชิงคุณภาพ PAR , Survey หรือการทดลองต่างๆ นักศึกษามีส่วนหนึ่งใช้ตรงนี้ไปเพื่อทำวิทยานิพนธ์ หากว่าเรามีจุดเริ่มต้นที่ว่าเราสามารถที่จะพัฒนาอาจารย์จำนวนหนึ่ง นักศึกษาจำนวนหนึ่งสามารถพัฒนากระบวนการนี้ไป ข้อมเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายวงกว้าง เราใช้วิธีการที่ขยายจากจุดเล็ก ๆ และทำต่อไปซึ่งอาจไม่ใช่กระบวนการที่ถูกต้อง แต่เป็นวิธีการที่เราจัดการได้ในส่วนที่เป็นศักยภาพของเรา ถ้าหากสถาบันใดสามารถเริ่มได้จากกลุ่มใหญ่ลงไปอาจจะเป็นเรื่องดี ของอุบลราชธานีจะเริ่มจากจุดเล็กๆ ให้ขยายตัวออกไป แต่ไม่ถึงขนาดป่าล้อมเมือง แต่เป็นจุดเริ่มต้น เพราะเราไม่แน่ใจว่าจุดที่เราจะทำความรู้หรือไม่ใช่ผู้ชำนาญ อาศัยปฏิบัติและเรียนรู้ควบคู่กัน

นายพิชิตพงศ์ โคตรทอง จากสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด (นักศึกษา)

จากการฟังแนวคิดของอาจารย์จากสถาบันราชภัฏ ควรจะปรับแนวคิดในเรื่องการพัฒนาบริการในชุมชน ทำอย่างไรจากสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงจะลงไปสู่ชุมชนได้ ควรจะไปอยู่ที่โรงเรียนก่อน เพราะท่านใช้โรงเรียนซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่าน จากโรงเรียนไปสู่ชุมชน PAR ระหว่างโรงเรียนไปสู่ชุมชนนั้นจะเกิดประโยชน์มากเพราะครูอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ขณะที่เปิดในฐานะที่จะลงไปสู่ชุมชนนั้น ควรเป็นเรื่องของการเมืองการปกครอง ผมเคยทำวิจัยในเรื่องขององค์การบริหารส่วนตำบล มาสู่ในเรื่องพัฒนาในท้องถิ่น ในช่วงปี 40 พบว่าอันตรายในการปกครองบริหารท้องถิ่นคือความรู้ความสามารถของคนที่ไม่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นปัญหาจริงๆ เพราะฉะนั้นปัญหาที่จะเกิดความรู้ให้ชุมชนนั้นน่าจะเป็นเรื่องของรัฐประวัตศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น

ผู้เข้าร่วมประชุม

อันดับแรกก่อนจะเข้ามาต้องสืบฐานความเป็นมาของสถาบันต่างๆ ผู้ที่เข้าไปเรียนรู้ สาเหตุที่ไม่จบเพราะเมื่อเข้าไปเรียนอาจารย์สั่งๆ วุฒิกวาระเท่ากัน ปรากฏว่าไปไม่ถึงเป้าหมายจึงออก เครื่องข่ายต่างๆ ออกไปเรื่อยๆ ผมใช้สื่อเพราะผมเป็นรองนายกสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจกระจายเสียงจังหวัดเลย ใช้สื่อที่เข้ามาเรียนสถาบันราชภัฏเลยทั้งภิกษุและบรรดาเพื่อนๆ จึงเข้ามาศึกษาคาดว่าจะทำไทยศึกษาให้ยั่งยืน ตั้งแต่จบตั้งแต่รุ่นแรกจนถึงรุ่นที่ห้า รุ่นแรกจบไม่กี่คน เป็นลักษณะออกไป เมื่อเรียน course work ทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์แนะนำบ้างไม่แนะนำบ้าง เจอบ้าง ไม่เจอบ้าง เพราะมีเครือข่ายมาก แต่ละท่านไปสอบ

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏอุดร

ในนามนักศึกษาศาสนาบันราชภัฏอุดรธานี ตัวแทนของท้องถิ่นคือเทศบาลตำบลบ้านเชียง เป็นนักศึกษารุ่นแรก ปีแรกรุ่นที่สี่ สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้รับความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยที่เป็น การสร้างองค์ความรู้เพื่อที่นำไปพัฒนาท้องถิ่นจากคณาจารย์ที่สอน มาวันนี้ได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่อง การทำงานวิจัยมากขึ้น โดยเฉพาะ PAR สรุปว่าเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเราสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อที่จะลงไปพัฒนาท้องถิ่น ในครั้งนี้ที่บ้านเชียงที่เป็นแหล่งมรดกโลก ที่เดียวในอีสาน จึงตั้งโจทย์วิจัยว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งมรดกบ้านเชียง เพราะตั้งแต่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกตั้งแต่ ปี 2535 การอนุรักษ์ร่วมกันยังไม่ดีเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นเมื่อได้เข้ามาอยู่ตรงจุดนี้แล้วจะพยายามนำความรู้เรื่องการพัฒนาสังคมศาสตร์นำไปพัฒนาที่ท้องถิ่นให้ดีขึ้น

โดยเฉพาะช่วงนี้นักศึกษาของอุดรธานีนี้มีผู้นำท้องถิ่นมาศึกษา ค่อยไปท้องถิ่นอุดรธานีของเราจะพัฒนาขึ้นอีกเรื่อยๆ หากมีการจัดการอบรมสัมมนาแบบนี้ในทุกแห่งของสถาบันราชภัฏภาคอีสาน นักศึกษาทั่วไปได้เข้าร่วมจะได้รับความรู้ในการศึกษาเพิ่มมาก

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมสนใจในเรื่องของการทำวิจัยในลักษณะอย่างนี้ ผมค่อนข้างจะต่อต้านการวิจัยเฉพาะที่มีแบบสอบถาม คิดว่าเราละเลยเสียงกลุ่มน้อยถ้าในทางสถิติข้อมัดออกจริงๆ เสียงส่วนน้อยเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง บางอย่างเราได้จากเสียงส่วนนี้น้อยมากกว่า ฉะนั้นในเชิงสังคมศาสตร์หรือเชิงนักศึกษาของผม ในระยะแรกๆ ค่อนข้างจะหลากหลายทั้งวิจัยเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ แต่เชิงปริมาณนั้นจบเร็ว เชิงคุณภาพจบช้า นี่คือนิยามของนักศึกษา อาจารย์ท่านใดที่เข้มงวดกวัดขันนักศึกษาไม่เข้าไปหา อาจารย์ท่านใดสบายๆ จึงเข้าไปหาและขอเชิญเป็นที่ปรึกษา แต่ว่าบ้างครั้งขึ้นอยู่กับสำนักวิจัย ขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่ปรึกษา ขึ้นอยู่กับสาขา ผมอยู่ร้อยเอ็ดซึ่งเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมมากมาย เช่น ทุ่งกุลารั้วข้าว ไร่ไหม โบราณสถาน โบราณวัตถุซึ่งมีจุดเด่นมาก มหาสารคามของของผมแทบจะไม่มี เพราะฉะนั้นเรานำจุดดีออกมาเป็นจุดเด่น มหาสารคามเป็นจังหวัดที่ปาน้อยที่สุดในอีสาน จึงส่งเสริมให้นักศึกษาทำในการรักษาภูมิปัญญาในการรักษาป่าไม้เท่าที่มีอยู่

เพราะฉะนั้นจึงมีวิทยานิพนธ์ออกมาไม่มากนัก แต่ภูมิใจว่าเราได้พยายามทำให้นักศึกษาลงไป เราไม่ได้ใช้คำว่า PAR แต่มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งคือ PAR อยากให้งานลักษณะอย่างนี้เกิดขึ้น และความก้าวหน้าให้มากขึ้น มีการนำเสนองานวิจัยในลักษณะของ PAR ในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่น นำเสนอต่อสาธารณะชนให้เรียนรู้ไม่ใช่ทำเสร็จแล้วขึ้นหิ้ง อยากให้คนในชุมชนได้รับฟัง ได้รับรู้ และขณะเดียวกันค่อนข้างกะทันหันหันตามหาผู้ใช้งานของวิทยานิพนธ์ค่อนข้างยาก อยากให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาปริญญาโทระดับบัณฑิตวิทยาลัยที่เข้ามาในลักษณะ PAR micro teaching เพื่อทำความเข้าใจว่า PAR นั้นทำอย่างไร อาจเข้าใจไม่ตรงกัน ฉะนั้นอยากให้เห็น teaching PAR micro เป็นตัวอย่าง

ผมเชื่อว่าในลักษณะนี้นำเรื่องของ PAR ไประดมช่วยกัน ทำให้คนในท้องถิ่นคิดว่าเป็นงานของเขาจึงจะเต็มใจออกเงินร่วมกัน เป็นภาคี และจะขับเคลื่อนไปเรื่อยๆ อย่างมีความสุขและมีประโยชน์ อยากให้ท่านที่ประสบผลสำเร็จหรือแนวคิดของท่านประสบผลสำเร็จนำไปเป็นตัวอย่าง ถ้าใครปรึกษา จะขยายให้ผู้ฟังหรือท่านที่ประสบผลสำเร็จทราบว่า การขับเคลื่อนให้เป็นวัฏจักรในการพัฒนาสร้างจิตสำนึกของคณาจารย์ เน้นที่คณาจารย์ เพราะว่าจากการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พบว่า คณาจารย์

หลายท่านไม่เห็นด้วยและต่อต้านทำให้การวิจัยโดยไม่ใช้สถิติ แต่เข้าไปคลุกคลีไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร จึงเป็นปัญหา

ดร.ปรีชา อวยตระกูล

ประเด็นที่ยกขึ้นมาเป็นประเด็นของการเปลี่ยนแปลง ถ้าอยู่ในจุดที่จะทำ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ควรจะทำ ที่นครราชสีมาผมเข้ามาทำงานในฐานะอธิการฝ่ายวิจัยกับบริการวิชาการ 6 เดือน สิ่งแรกที่ทำคือผมไปอ่านงานวิจัยของอาจารย์ของนักศึกษาที่ได้ทุน พบว่ามีปัญหามากเรื่องของคุณภาพเรื่องของการเอาไปใช้ประโยชน์ได้ เวลาอ่านผมเขียนวิจารณ์ลงไปนั้นบางเล่มที่คิดว่าจะเอาไปใช้ประโยชน์ เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยผลของบัณฑิต ความพึงพอใจของผู้ใช้ หรือสถานภาพของนักศึกษาปีหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไร สะท้อนถึงคุณภาพการทำวิจัยของอาจารย์ ส่วนหนึ่งพยายามที่จะปรับระบบ วางระบบการจัดการวิจัยใหม่ ซึ่งคนไม่เข้าใจอะไรมากเพราะเป็นเรื่องใหม่ ฉะนั้นสิ่งแรกที่ต้องทำคือจะต้องหาทีม ทีม คือคนที่ทำอยู่แล้ว มาวิเคราะห์ตนเอง ศึกษาตนเอง ร่วมกันเป็น PAR เล็กๆ ว่าจะทำอย่างไรเมื่อรู้ปัญหาและทางเลือกในการแก้ปัญหา และสร้างพลังให้มากขึ้น จากนั้นจัดเวทีอาจารย์สอนงานวิจัยและปัญหาพิเศษ จัดเวทีในการกระตุ้นงานวิจัยในทุกคณะ

นอกจากนั้นได้เชิญคนข้างนอกเข้ามาพูดถึงแนวคิดอะไรต่างๆ ในการวิจัยเป็นการฟื้นฟูบรรยากาศขึ้นมารวมทั้ง ในขณะที่เดียวกันได้วางระบบวิจัยใหม่ ตกลงกันใหม่ว่าคุณจะทำวิจัยคุณจะต้องมีหัวข้อที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ วางเรื่องระบบการคิด ภาระงานวิจัยให้เป็นภาระงาน นำไปลดจากชั่วโมงสอนมีค่าตอบแทนสำหรับผู้ทำวิจัยในกองทุน ไม่ใช่เฉพาะการให้ทุนแต่เป็นงบประมาณที่นำมาใช้ในการพัฒนางานวิจัยด้วย จัดระบบการพิจารณาทุนวิจัยโดยผู้ที่อยู่ภายนอก วางระบบการติดตามการให้ความช่วยเหลือให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยสำเร็จได้ในเวลาที่กำหนด ตอนนี้ได้ออกมาเป็นระเบียบแล้ว มีกองทุนอยู่แล้ว และ 6 เดือนที่ผ่านมามีงบประมาณ 8 ล้านบาทในการวิจัยและพัฒนาหัวข้อวิจัย ตอนนี้อาจารย์ในสถาบันได้ทุนวิจัยจากภายนอกมากกว่า 5 ล้านบาท จาก 5 ล้านบาท ผมจะทำให้ได้ 10 ล้านบาทแรกๆ มีเสียงต่อต้านตอนนี้เกินแล้วเชื่อว่าครบ 1 ปี จะมีเงินเข้ามามาก นี่คือหัวใจ

ทีนี้ประเด็นเรื่องการขยายงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ส่วนหนึ่งที่ต้องทำ คือเปิดเวทีปรับโดยคนภายนอก เราเปิดเวทีให้ทางองค์กรส่วนตำบลท้องถิ่น เพราะฉะนั้นการเปิดเวทีสัมมนาโต๊ะกลมกัน จะนำมาซึ่งประโยชน์ในการร่วมมือกันทางวิชาการ การวิจัยเราจะทำเวทีกับหอการค้าและสายอุตสาหกรรม ผู้นำองค์กรชุมชน เมื่อผลออกไปทางนักศึกษาในภาคอีสานทราบอยากมาร่วมมือกับเรา มาร่วมกันเรื่องการพัฒนาคน I.T. นี่คือการเปิดยื่นมือออกไป เมื่อคนทราบ สนใจ จะยื่นมือเข้ามา เมื่อมีเวทีพูดคุย

กัน มีประเด็นปัญหาที่จะพูดคุยกัน เพราะฉะนั้นเราสามารถไข PAR ในกระบวนการ PAR ต้องนำคนที่อยู่ในพื้นที่นั้นให้เห็นปัญหาเรื่องนี้ ทำให้มีการใฝ่ฝันร่วมกันให้ได้การเคลื่อนไหวในการวิจัย กลุ่มคนต่างๆ มาร่วมมือกันคิดร่วมมือ ประเด็นเหล่านี้คือสถาบันราชภัฏเป็นองค์กรที่เป็นความจริงของสังคมได้ หากสามารถทำอะไรได้มากกว่านี้และเข้าใจตัวเองมากกว่านี้

อาจารย์วิระ ภาคอุทัย

ที่กล่าวมาเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และปัญหาคงแก้ไขไม่ได้ทันทีทันใด ต้องช่วยกันทำช่วยกันแก้ ต้องอาศัยโยบายาคด้วยจะง่ายขึ้น เรื่องระบบบริหาร ถ้าระบบบริหารมีการขับเคลื่อน เปลี่ยนแปลงโลก ปัจจุบันเราต้องเข้าใจอย่างหนึ่ง คือเรื่องการแข่งขัน ถ้าคนเราไม่เปลี่ยนคนอื่นจะมาช่วยเปลี่ยนเรา แล้วเป้าหมายค่อนข้างชัด เพียงแต่จะประสานกันอย่างไร กระบวนการทำงานจะเกื้อกูลกันได้

ผู้เข้าร่วมประชุม

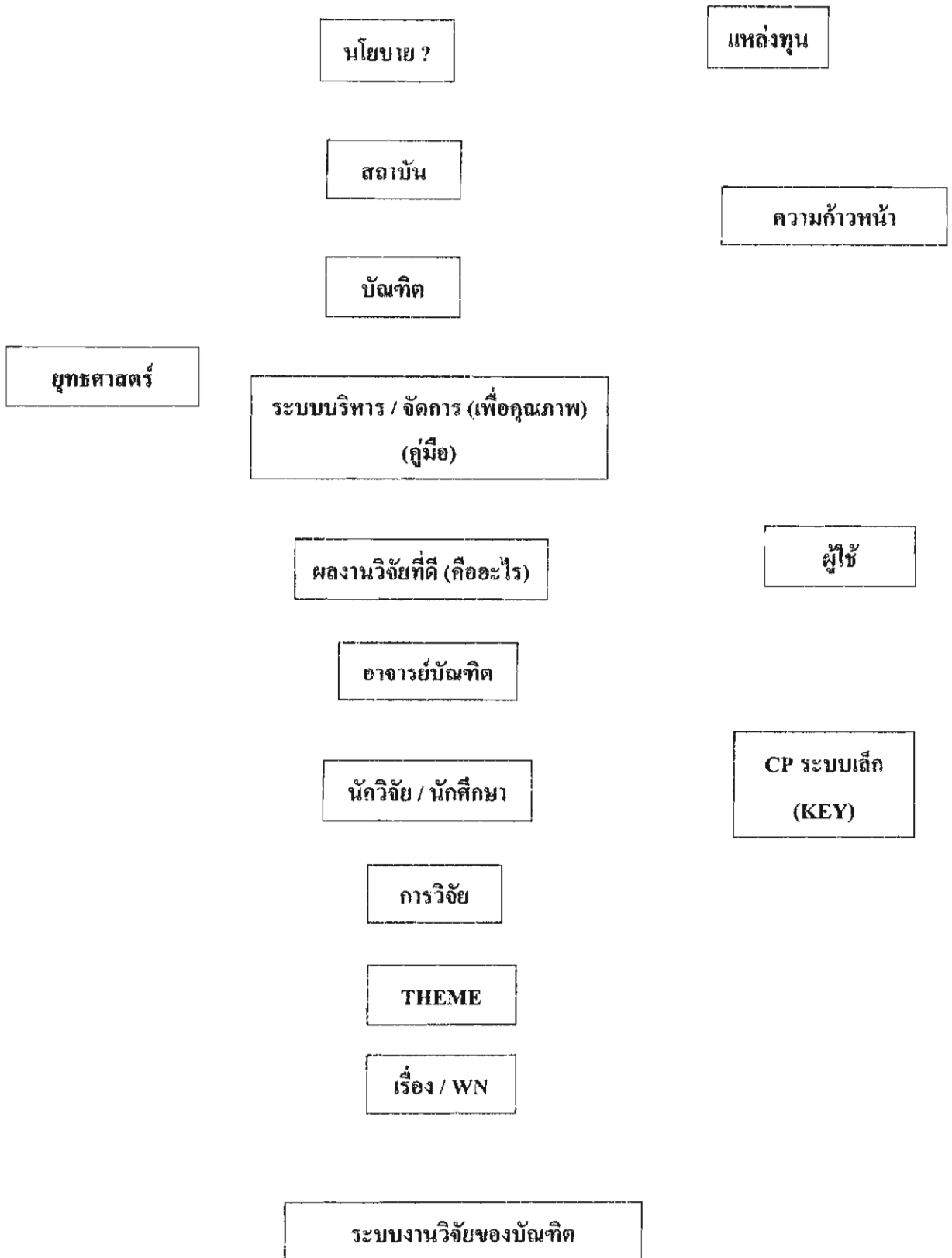
โดยส่วนตัวผมมองในด้านความเป็นจริงที่เราดำเนินการอยู่ในสังคมนั้น เปรียบเหมือนนิ้วของเรา แม้กระทั่งในสังคมเพราะเป็นเรื่องปกติของคนที่มีการต่อต้าน ไม่เห็นด้วย ถ้าเริ่มต้นโดยการไม่กวาดหน้าบ้านคนอื่นสงสัยจะยาก เราควรเริ่มต้นกวาดหน้าบ้านของเราเอง และบ้านหลังไหนคิดว่าผมไปช่วยได้ก็ยินดี แต่จะให้ไปกวาดหน้าบ้านคนอื่นโดยที่เจ้าของเขายังไม่เห็นความสำคัญของความสะอาดตรงนั้นย่อมเปลืองเปล่าประโยชน์

ดร.จิตรภา ภูมทลบุตร

สรุปเป็นการให้กำลังร่วมกันทั้งหมด ในการที่ทำมาและขอบพระคุณทุกท่านที่ได้อยู่ร่วมกัน
Share ประสบการณ์ร่วมกัน

เอกสารประกอบการอภิปราย
เรื่อง
CP ระบบใหญ่ ข้อเสนอแนะ

CP ระบบใหญ่ ข้อเสนอแนะ

**การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ภาคใต้**

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 2 – 4 มีนาคม 2547
ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 2 – 4 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมไคน่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2 มีนาคม 2547

08.00 – 09.00 น.	ลงทะเบียนรับเอกสาร
09.00 – 09.30 น.	พิธีเปิด โดย ที่ปรึกษาด้านพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (นายวิจิต สุวรรณรัตน์)
09.30 – 10.30 น.	บรรยายพิเศษ เรื่อง “ Research Quality and link between Research and Community ” โดย Mr. Jeffrey Brown , IDP Senior Specialist
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	อภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น – จุดอ่อน ในการพัฒนาโครงการ โดย คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาระบบ บริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	คณะวิจัยของสถาบันราชภัฏนำเสนอโครงการและวิพากษ์โดยคณะ วิทยากรและคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 17.30 น.	คณะวิจัยของสถาบันราชภัฏนำเสนอโครงการและวิพากษ์โดยคณะ วิทยากรและคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ (ต่อ)
17.30 – 18.30 น.	พักรับประทานอาหารเย็น
18.30 – 20.30 น.	การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผล กระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต” โดย ศ.ศุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ เมธวิจัยอาวุโส สกว. รศ.ชวน เพชรแก้ว สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดำเนินการอภิปราย

3 มีนาคม 2547

- 09.00 – 10.30 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย จำแนกตามสถาบันราชภัฏ โดย คณะวิทยากรและคณะกรรมการที่ปรึกษา (จะดำเนินการในแต่ละกลุ่ม)
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย จำแนกตามสถาบันราชภัฏ โดย คณะวิทยากรและคณะกรรมการที่ปรึกษา (ต่อ) (จะดำเนินการในแต่ละกลุ่ม)
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงการวิจัยพร้อมวิพากษ์ โดย คณะกรรมการและวิทยากร พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมโดยวิทยากร
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 17.00 น. นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงการวิจัยพร้อมวิพากษ์ โดย คณะกรรมการและวิทยากร พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมโดยวิทยากร
- 17.00 – 18.00 น. พักรับประทานอาหารเย็น
- 18.00 – 21.00 น. ปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อปรับปรุง โครงการส่งคณะกรรมการและ สกว.

4 มีนาคม 2547

- 08.00 – 09.00 สถาบันราชภัฏนำเค้าโครงการวิจัยที่ปรับปรุงส่งวิทยากร เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
- 09.00 – 10.30 น. คณะวิทยากร สรุปประสบการณ์ ข้อดี – ข้อด้อย และองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. คณะวิทยากร วิพากษ์โครงการวิจัย พร้อมเสนอแนะแนวทางวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาต่อให้สมบูรณ์
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. วางแผนดำเนินงานและผลลัพธ์ที่จะได้ในปีงบประมาณ 2547
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง

14.45 – 16.00 น.

การเขียนโครงการเพื่อของบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการ
วิจัยแห่งชาติ

โดย ผู้แทนคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

16.00 – 16.30 น.

อภิปราย สรุป และปิดประชุม

คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

วันที่ 2 - 4 มีนาคม 2547

ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

วันที่ 2 - 4 มีนาคม 2547

ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ท่านคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ท่านวิทยากร ท่านผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย
ผู้นำชุมชนท้องถิ่น และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ผมมีความยินดีที่ได้มาเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัยภายใต้
โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ
ทุกท่านคงตระหนักดีว่าในปัจจุบันวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้น ไม่ได้ถูกนำ
ไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร เพราะผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามความสนใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่
ปรึกษา ผู้ที่ควรนำผลงานวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ ไม่มีส่วนร่วมในการทำวิจัย ฉะนั้นผลงานวิจัยจึง
ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือช่วยพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของบุคคลในชุมชนได้ โดยปรัชญาของ
สถาบันราชภัฏซึ่งมีจุดเด่นในความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สถาบันราชภัฏทุกแห่งย่อม
ตระหนักถึงความสำคัญรับผิดชอบของตนต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ งานวิจัยเป็นหัวใจสำคัญประการ
หนึ่งซึ่งเชื่อมโยงสถาบันราชภัฏกับความรับผิดชอบต่อสังคม ฉะนั้นเพื่อลดจุดอ่อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ของ
การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาดังที่กล่าวมา ซึ่งต้องลงทุนทั้งเวลา งบประมาณ และ
สติปัญญา เพื่อให้มหาบัณฑิตและคณาจารย์ของสถาบันราชภัฏมีศักยภาพระดับสากล ที่สามารถร่วม
กับอาจารย์และบุคลากรในท้องถิ่นพัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ จากฐานข้อมูลจริงในบริบทของสังคม
วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศไทย โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏจึงได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินงานในปีงบประมาณ 2547
ในการดำเนินงานโครงการนี้ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่าง
อาจารย์ นักวิจัยในสถาบันราชภัฏ บัณฑิตปริญญาโท ปริญญาเอก และชุมชนท้องถิ่นผู้ใช้ผลงานวิจัยของ
สถาบันราชภัฏเป็นทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้วิทยานิพนธ์มีความชัดเจน เป็นไปตามความต้องการของ
ท้องถิ่น โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาต้องลงไปศึกษาความเป็นจริงในท้องถิ่น และกำหนดข้อปัญหา
เป็นแผนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม
การจัดประชุมปฏิบัติการดังกล่าวจึงได้จัดเป็นรายภูมิภาคในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และ
ภาคกลาง

ครั้งแรก จัดที่ภาคเหนือ ในระหว่างวันที่ 9-11 กุมภาพันธ์ 2547 ที่สวนบัววิเศษ ผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนับว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง นักวิจัยทุกฝ่ายได้ประสบการณ์ความรู้ และเรียนรู้ตนเอง พร้อมจะกลับไปพัฒนาโครงการและพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มเติม ในเรื่องการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ค่อนข้างใหม่สำหรับอาจารย์ส่วนใหญ่ ครั้งที่ 2 จัดที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ 2547 ที่โรงแรมเจริญธานีปรีณเซส จังหวัดขอนแก่น ได้รับความกรุณาจากกัลยาณมิตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาช่วยเป็นวิทยากรอย่างเข้มแข็งทุกวัน นอกจากนี้ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้ให้เกียรติบรรยายเรื่อง “ยุทธศาสตร์รัฐบาลสู่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งมีประโยชน์มากในการทำงานของพวกเราทุกคนและคณะผู้จัดก็ได้นำเอกสารประกอบคำบรรยายดังกล่าวมาแจกทุกท่านในวันนี้ นอกจากนั้นผลการประเมินการประชุมพบว่าเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้แทนนักศึกษา ผู้นำชุมชนได้กล่าวว่า ถ้าสถาบันราชภัฏจัดประชุมลักษณะนี้อีก จะลงนามร่วมประชุม เพราะถือเป็นนิมิตใหม่ของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทุกภาคส่วน มีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน อาจารย์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่เป็นวิทยากรก็กล่าวว่างานนี้เป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยอยากทำ แต่ไม่กล้าทำ เพราะมองเห็นความยากลำบากข้างหน้า ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งท้าทายมากที่สุดสถาบันราชภัฏกล้าทำ และยินดีร่วมสนับสนุนทุกด้าน สำหรับการจัดประชุมในระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 2547 ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นการจัดครั้งที่ 3 ซึ่งได้รับความกรุณาจากท่านวิทยากรบรรยายพิเศษหลายท่านโดยในภาคเช้าผู้เชี่ยวชาญอาวุโส จาก IDP Mr. Jeffrey Brown จะบรรยายเรื่อง “Research Quality and Linkages between Research and the Community” ในช่วง Dinner talk ท่านศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ และศาสตราจารย์ดร.เวดิน นพินิตย์ ก็กรุณามาเป็นวิทยากรในหัวข้อ “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต” นอกจากนี้ยังมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หลายท่านกรุณาสละเวลาความช่วยเหลือด้วยความเป็นมิตรแท้ที่มีความเข้าใจชาวราชภัฏอย่างลึกซึ้ง

เป้าหมายที่สำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ให้ผู้บริหารและผู้ดำเนินการวิจัย รวมถึงบัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาความรู้เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) รวมทั้งวิธีดำเนินการที่ถูกต้อง ได้โครงการที่พัฒนาและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังคาดว่า ผู้บริหาร ผู้ดำเนินการวิจัย บัณฑิตและนักวิจัยท้องถิ่นจะได้อิทธิพลร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและได้ข้อเสนอโครงการที่หลายฝ่ายมีส่วนร่วมคิดร่วมทำอย่างแท้จริง

การประชุมปฏิบัติการครั้งนี้ นับว่าเป็นนิมิตใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรในชุมชน ผู้บริโภคงานวิจัย และนักศึกษา ฉะนั้นผมมั่นใจว่าผลงานพัฒนาเค้าโครงวิจัยที่สำเร็จจะได้รับการสนับสนุนจากท่านผู้บริหารของสถาบันราชภัฏทุกแห่งในการดำเนินงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จและนำไปใช้ได้จริง

ผมต้องขอบคุณท่านวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่มีความมุ่งมั่นอย่างสูงในการทำงานครั้งนี้ และขอให้การอุทิศกำลังสติปัญญาและเวลาที่ทุ่มเทลงไปทั้งหมดจงทำให้ทุกท่านประสบความสำเร็จในการประชุมครั้งนี้และขอเปิดประชุม ณ บัดนี้ ขอขอบคุณครับ

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “Research Quality and Link between Research and Community”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 2 – 4 มีนาคม 2547

ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย

Mr.Jeffrey Brown , IDP Senior Specialist

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “Research Quality and Link between Research and Community”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย

Mr. Jeffrey Brown , IDP Senior Specialist

Thank you for inviting me here today. I'm sorry, my Thai is not good enough to give you this talk in Thai, so I will do it in English. Where necessary, some people can help me out. Given that this program that you are working on is based on a methodology called Participatory Action, I would ask this of you: I would like this session to be participatory. That is, I do not intend to simply sit here and talk at you and give you a lecture. What I do expect is for you to stop me at any time, and ask me questions or challenge what I say. That is important as this is what you will have to do when you are working on this project. If no one is interrupting you when you are out in the local communities, you will know that this project is not working. So I stress again, please stop me and ask me questions during my talk or after.

The title of my talk was Research, Quality and Linkages Between Research and the Community. Why do I say “was” and not “is”? Having a look at the program, it seems to me that you are far more developed in this area than I had previously understood, so I have had to change what I am going to talk about. But first, let me say a few things about what I was going to talk about initially, or more to the point, what I was not going to talk about. I was not going to tell you how to do quality research. You either know that already or you will learn it during this program. A part of this research is learning how to do research with the participation of the community. Second, given how far developed you are already, it would not be worthwhile to talk to you about linkages to the community, as this is something you already know far better than I do. Had I known what I know now about your program, I would have spoken about a program that operates in Australia called Cooperative Research Centres, which are centres that incorporate the private sector, the public sector, the community, university researchers, and the government, because these centres mesh fairly well with the participatory action research that you are doing. Unfortunately, I won't be able to talk at length on this topic as I have not had time to prepare that.

As I said before, I never intended to tell you how to do quality research. What I was going to talk about is how you can measure whether quality research has been done. Why is that important? University administrators must be

able to evaluate the research done by their institutions. Likewise, people must be able to compare from one institution to another. University administrators must also be able to evaluate the output of individual staff members. You will need to be looking at systems of promotion and giving credit to people based on their research output, and I will return to that issue later.

(Aj. Supanriga translates into Thai.) Related to the Cooperative Research Centres, there are currently 81 such centres in the country, and they run on five year grants from the federal government, and also money from the private sector. They work both in areas of the physical sciences, the social sciences, and the humanites.

Now, as I understand your program, you have nine programs here for discussion over the next three days. I'm really quite unhappy that I cannot stay here for the whole three days, because I am very interested in what you are doing with these programs. I think they are very important, and, in my five years here, it is one of the initiatives I have seen which does truly seek to fulfil the statutory mission of rajabhats as engines of local growth and development. Additionally, I would very much like to hear Professor Sudiwong's talk tonight on the role of rajabhat researchers, and their effect in helping Thai communities catch up with the rest of the world. I think that the key issues for these programs are, number one, the role of rajabhats in higher education in Thailand, and, number two, the importance of local communities setting the agenda.

(Aj Supanriga translates) To see the entire rajabhat sytem jumping into participatory research is highly innovative and new. I am not aware of any other education system in the world that is doing that, so I think it is very brave and innovative, and I will be interested to see the results. I will move on to the question of results in a moment. In terms of quality management systems, what I have seen so far is inputs, so I want to talk about outputs; that is, what you expect to get out of the programs. Bear in mind that I would be in a better position to talk about this if I heard the whole three-day program, so if I say something wrong or inappropriate, please stop me and let me know. Let me say something about the structure that you have for the management systems. The system you have in place strikes me as being very similar to the structure of scientific research programs, especially those in the United States. You have a cluster of research projects under rajabhat institute administrators with the participation of research students. This is precisely the way that scientific research programs are organized in the United States. Why is that important for you? Because one of your key aims is to develop the research quality of your dissertation students within a research quality management system. I would strongly suggest that you do have a look at some of the social science research literature on the structure of scientific research programs in laboratories in the United States. If you want references to that literature I can provide it for you.

(Aj. Supanriga translates) Two points that may be useful for you in moving this program forward: One is to look at the structure and function of CRCs,

and the other is to look at the structure and function of some laboratories in the United States, both of which I can provide. Why do I mention both of these in association with your program? Because they have built into them systems to monitor, control and increase the quality of research done by the students and the academics who are working within them. By increasing the quality of research, you increase the chances of the entire program being successful.

I would like to ask two questions of the audience. First, what outputs do you expect from these programs? Second, how will you measure success or quality of these outputs? (*Aj. Supanriga translates and mediates. One participant noted that the linkage between rajabhats and communities is not well formed, so he would like to see this improved*) So you would like to see a fuller implementation of participatory research because the output of participatory action research, if done well and thoroughly, should insure that the interests of the stakeholders are fully incorporated into the research practice. If you still have a concern about the gaps between the research projects and the local community, this indicates that there were problems which were not dealt with during the initial stages of formulating the research proposal. In that case you need to go back to the community and get a clear sense of what their needs, desires and wants are. That is the only way to close that gap. If you try to close that gap afterwards, that is like having a car accident and putting a band-aid on your head. It will not help much. I see your point and understand how it is a problem, but to solve that you need to go back to the beginning, to the consultation process.

Let me say some things about outputs, as I see them. You are looking at two different types of outputs from these projects. You are looking for community impact. Done properly this research should have an impact on the lives of the people who participated in the program. If it does not have much impact, and is not of much interest to the community, then it has been a waste of time. That's one of the impacts, community impact. The second impact involves research quality from your post-graduate students. You are, therefore, looking for research impact as well. And this extends not just to your post-grad students, whether they be masters level, as they are today, or soon, at the doctoral level but also to your academic staff.

What sort of impact should it have? The impact needs to be viewed in relation to the rajabhats changing status as universities, albeit universities with slightly different statutory missions from other universities. That has a number of important consequences. First, your research must be nationally and internationally recognized. If the research is just shared between different rajabhats or used just for promotion purposes, it will not be recognized as university level research. The question then becomes "As university researchers and university administrators, how do you measure the research that you do?" How do you know that a piece of research has had a big impact nationally or internationally? (*Aj. Supanriga translates*)

To go back a small bit before I move on...A large component of the projects you are working on involves community work, of helping the local community.

In addition, the work must be academic. And they must be both at the same time. With community outputs you will know whether your constituents are happy or not. I want to now focus on the actual research quality component, and how is it that a university administrator will be able to measure the quality of the research that is done. The president, vice-president and deans will need to have systems in place that measure the research performance of each faculty and ultimately each person. Soon, promotions will be based on such things. You will need to have something akin to Research Performance Indicators, which will measure your faculties and individual staff members.

If I were a rajabhat president how do I know that my staff are doing good research? What would I ask them? (*Aj. Supanriga translates*) Here is the question that I would ask academic staff members: What have you published recently? And once I have asked this question, I would then ask in what professional journals? If, for example, you are working in Biology and you publish an article in Cell Biology, this is worth a hundred articles posted on the Internet or in local newspapers. There is a social science discipline called Citation Analyses, which is a tool that university administrators use to weigh the relative worth of where people publish. This is one tool that can be used. I am not sure how this can be translated into Thai. Does anyone know? (*some discussion in Thai between Aj. Supanriga and participants*) There is a series of documents called Arts and Humanities Index. The same for the sciences. You can look up anybody's name and see where they have published and where they have been mentioned in other journals. If a person's paper has been mentioned many times by other researchers, you know that it has had a high impact. (*Aj. Supanriga translates*)

You must, however, be careful with Citation Indexes and Citation Analyses because even in a good journal, such as Nature or Cell Biology, you can be mentioned many times for at least three reasons. One, you might have said something very silly. Two, you might have said something controversial, so others are arguing about what you have said. Three, you might have said something very important and innovative. Therefore, when you are building up a Research Performance Index you need to account for these reasons. Anyone who wants templates can contact me, and I'll be happy to provide you with any number of them. (*Aj. Supanriga translates*)

When I was first invited to speak, I was asked to be quite frank, so please bear with me. The current research output of all of Thailand's science and research faculties does not reach the research output of the University of Melbourne. That is a problem, and I realize there are programs now in place to address that problem. Simply, there is not enough research being done, and congratulations to all of you who are here to undertake research. Ever since I first started working with rajabhat institutes, my main concern – and those of my Thai counterparts – was to form a research culture within rajabhat institutes. (*Aj. Supanriga translates*) Therefore, an important question for everyone to consider, and you will need to as you move on and become universities: Why is there so little published and internationally recognized research coming out of the institutes and universities in this country? That is a crucial question. If you are to have sustainable research programs, you

need to ask yourself why that is not in place now. I know everyone here knows the answer to that question. There is not a reward system in place for doing research. For example, issues such as credibility with your academic peers. Certainly, getting published in an international journal would give you some of that, but there are other things that will give you more. Questions of promotion and pay are not closely linked with research output. Questions of status within the institution are not closely linked with research output. Questions of power and promotion are not closely linked with research output. You will find it you take an international comparison those places with a research culture, you will also find that status, promotion, power and pay are closely linked to research output.

There are institutional impediments to doing that, so let me make a plea to all university administrators who are here now. Nobody can do good research, research that can be published in an internationally recognize journal and give status to your institution, if your ajaarns do not have any time. If they are teaching forty hours per week, weekdays and weekends, they will not do research. In order to form a research culture, the task for administrators is to free up enough time for your people to do research. You will quickly find out who wants to do research and who does not. For those who are good at and enjoy teaching only, let them continue teaching. For those who show a talent and a willingness to do research, they need time and resources. Without that you will never have a research culture. You need to have the members of your institute competing with each other to see who can get the most research publications out in one year. That will then bring you the money from international research bodies. It will bring you international research links. It will get you money from the International Science Foundation. It will make your institute very well known, both nationally and internationally.

With quality research like that, let us return to the original point of being here. That will be helping the community in which your research institute is located. Altogether this will prove how good your institute is at doing research, and I include in that participatory research. I will stop here, and ask for any questions or comments on what I have said. (*Aj. Supanriga translates*)

Dr. Prayote: If research is designed to aid local communities in Thailand, I am concerned that international publications will not be interested in issues that are localized to such a small area. Why must we use international journals to accedit our research? I think that the quality indicator for research should be solely on whether it helps communities solve their problems.

Jefre Brown: I agree with you 100%. That's why I mentioned two areas: community impact and research impact. During the second part when I was talking about international journals I was talking about research impact. Community impact is the measure of the how successful the overall program is; the programs you are talking about here. The key indicator, the KPI, at this level is whether they are solving the local community problems or not. The structure of the management system for these projects show that there are different components. For example, a community resource component. There might be another research program that is working on... Let me take an

example of one I know quite clearly, in Australia, and also over here in some places: problems of salinity in the soil or problems of acidity. Now, those parts researched clearly and correctly can be done in such a way that they will not only help the overall program but they can be published internationally. Where there are problems of cadmium or lead poisoning, there's fundamental research going on in Australia and the United States looking into ways for getting micro-organisms to 'eat that up' and turn it into something that is not poisonous. There's no reason in your program here not to have components like that, so it would cover both community impact and also research impact. But I agree with you in this respect, judging or evaluating how well these programs go cannot be done simply for publication in international journals. One of the reasons I find these programs so interesting and innovative is that they concentrate first on identifying the problems the local community wants to fix, not what the Journal of Physics wants to know, not what the latest biochemical journal wants to know, but what the community wants to know. And I think that is actually one of the ways that truly innovative research can be done. If they are working from the community they may have to think of a new methodology. I think you have a system in place here which might lead to more interesting international publications. But your point on 'you can't measure it on just international publication' is one-hundred percent right. But given that rajabhats will be universities, one of the KPIs that will be put on rajabhats will be publications, so need to be prepared for that as well as this. Rajabhats are one of the most interesting institutes in the world because they cover both areas: they're full higher education institution, and under legislation, they are engines for local development and growth. We no longer have them in Australia, and that is a real shame. That's why rajabhats are very important.

การอภิปรายและสรุปประเด็น จุดเด่น- จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย
ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 24547
ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การอภิปรายและสรุปประเด็น จุดเด่น - จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย
ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 2 – 4 มีนาคม 24547

ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร

หากจะสร้างในสิ่งที่เด่นกว่ากรุงเทพ ควรนำจุดเด่นในเรื่องของท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นศักยภาพ
เด่นที่สุดของสถาบันที่อยู่ในพื้นที่ ควรนำจุดเด่นเหล่านี้มาขับเคลื่อน จุดเด่นนี้ไม่มีเรื่อง หากแต่
ขับเคลื่อนแล้วมีพลัง จากนั้นไกลปืนเที่ยงย่อมไม่มีความหมาย เป็นทรัพยากรการผลิตที่สนองตอบ
ต่อประเทศจะเป็นหน่วยที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ผมมีโอกาสสนทนากับท่านรองอธิการ ถามว่ามีอะไรดี
บ้าง ท่านอยากจะทำเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ ถ้าท่านจะทำบริหารธุรกิจแบบ e – commerce เมื่อใด
ท่านแพ้เมื่อนั้น หากบริหารธุรกิจแบบพาณิชย์น่าจะทำได้ เพราะกรุงเทพไม่มีทำเรื่องมากดังเช่น
ภาคใต้ ไม่มีการขนส่งทางเรือ หรือในด้านพัฒนาบริหารธุรกิจเป็น OTOP เครื่องขาย OTOP เรา
สามารถทำได้ดี

สมมติจับเรื่องบริหารธุรกิจลูกค้า ซึ่งมีมาก เมื่อเปิดปริญญาโทมีผู้สมัครเรียนจำนวนมาก
ถ้าจับเรื่องนี้แล้วรับรองว่ากรุงเทพจะสามารถสู้ได้ และควรทำอย่างเอาจริงเอาจัง ทั้งในเรื่อง
การเรียนการสอน การเข้าไปดู เรื่องเกี่ยวกับพานิชยวิ หรือเครื่องขายธุรกิจแบบ OTOP ให้มีพลัง
มากขึ้นและเป็นของสุราษฎร์ธานี ถ้านักศึกษาเข้ามาเรียนจะทราบว่าจะเกี่ยวข้องกับทำธุรกิจ 2
ประเภท ซึ่งเรามีความรู้ไม่เพียงพอ นี่คือเหตุผลหนึ่ง อีกเหตุผลนั้นผมได้สนทนากับท่านรองอธิการบดี
ว่าความจริงแล้วสุราษฎร์ธานีมีทรัพยากรชายฝั่ง และเรื่องการท่องเที่ยว คำถามใหญ่คือ เราจะทำ
อย่างไรเพื่อให้การท่องเที่ยวได้ทั้งทรัพยากรและได้ทั้งคนดำดำ ๆ ที่มีใช้นายทุนเพียงอย่างเดียว
หากได้นายทุนเพียงอย่างเดียว ทรัพยากรจะหมดไป คนจนย่อมจนลง ควรจะมีอะไรเพิ่มขึ้นและควร
ทำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นเชิงนิเวศจริง ๆ ไม่ใช่เฉพาะเฉพาะคำพูด เมื่อทำแล้วเกิด
ประโยชน์เต็มที่ ลักษณะนี้จึงจะดี

เรื่องที่สามคือการจัดการป่าชายเลน ชายหาดประมง ประมงขนาดย่อม จุดนี้เราต้องรักษา
ฐานทรัพยากรของจังหวัดไว้ หากไม่ทำจุดนี้ ในที่สุดเราจะถูกคนอื่นรุกรานทั้งหมด นายทุนใหญ่
มากเท่าใดย่อมถูกรุกรานเท่านั้น ถ้าเราจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา การเรียนการสอน

ระดับบัณฑิตศึกษาหมายถึงการเรียนการสอนที่สามารถนำมาสร้างความรู้ใหม่เกี่ยวกับพื้นที่ที่ออกมา เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการตอบสนองต่อท้องถิ่นแล้วนำท้องถิ่นมาเรียนรู้ร่วมกัน

แนวคิดที่สอง คือเราผลิตบุคลากรที่เป็นพลังขุมพลังใหม่ บุคลากรมีวิถีคิดแบบใหม่ เรียนรู้ จากเรื่องจริงแล้วขับเคลื่อนพัฒนา ในขณะที่เดียวกันสถาบันราชภัฏเริ่มมีองค์ความรู้มากขึ้น งานวิจัย มีมากขึ้น ในอนาคตหากต้องการงานวิจัยในเรื่องทรัพยากรชายเลน ชายฝั่ง ต้องเป็นงานวิจัยของ สถาบันสุราษฎร์ธานีเท่านั้น ทรัพยากร งบประมาณต่างๆ ได้รับมากขึ้น เราสามารถทำงานได้มากขึ้น และมีทุนสนับสนุนให้อาจารย์รุ่นใหม่ ๆ ไปเรียนปริญญาเอกมากขึ้น จุดนี้มีความเป็นไปได้สูง เปรียบเสมือนพิมพ์เขียว แล้วหน้าต่าง 3 ชั้นที่ได้สามารถเข้ากับพิมพ์เขียวได้อย่างไร หน้าต่างที่ เห็นชัดที่สุดคือ Tourism ทำอย่างไรจะทำให้ Tourism ที่อยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่งได้รับประโยชน์ทั้ง ทรัพยากรและประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นของท้องถิ่น ชาวบ้านได้ทรัพยากรสามารถอยู่ได้ คนจน และคนรวยต่างมีความสุข

ด้านงานวิจัยที่ทำวิทยานิพนธ์นั้น ทำอย่างไรนักศึกษา นักเรียน สามารถลงพื้นที่ เรียนรู้ เรื่อง Tourism ที่เป็นชีวิตจริงแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งเพื่อทราบข้อเท็จจริงในเรื่องศักยภาพและปัญหาที่ เกิดขึ้น แล้วสามารถนำมาเสนอในห้อง และนักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากบุคคลในพื้นที่ ซึ่ง เรื่อง Tourism ที่นักเรียนไปศึกษาจากการลงพื้นที่นั้นมีมากกว่าในตำรา นักเรียนได้เรียนรู้ นี่คือ ประโยชน์ที่อาจารย์ได้รับ นักเรียนกลุ่มหนึ่งเข้าไปทำในเรื่องนี้เพื่อให้ครบตามหลักสูตร อาจเกิด การพัฒนาทักษะของตนเอง หรือพัฒนาเป็นจุดมุ่งหมายว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถเข้าสู่ วงจรการทำงานที่เกี่ยวข้องที่ไม่ใช่เป็นเพียงจักรกลเล็ก ๆ ที่ไม่มีความหมายแต่เป็นนักจัดการท่องเที่ยวที่ มาจากประสบการณ์ และจากการจัดการท่องเที่ยวที่พบนั้นปัญหาคืออะไร การท่องเที่ยวที่จะดีขึ้น ได้ควรพิจารณาเรื่องอะไร ย้อนกลับไปพิมพ์เขียวเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรใน เิงท่องเที่ยว เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์พบว่า Jigsaw ที่ทำสามารถนำไปต่อที่ส่วนใด ของภาพใหญ่ ขณะนี้ไม่ทราบภาพใหญ่เป็นอย่างไร จินตนาการว่าควรนำไปใส่ในจุดนี้ แล้วดำเนินการ ต่อเนื่องขยายพื้นที่ต่อไป ส่วนรายละเอียด รูปแบบวิธีการ การประเมินนักศึกษาทำอย่างไร เราใช้ ทฤษฎีทางการศึกษามาประยุกต์ จะเกิดความลงตัวในแง่งานวิจัย แต่กระบวนการที่นักศึกษา เข้าไปสัมผัสการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเพื่อเกิดการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาร่วมกับคนในพื้นที่ และ กระบวนการเรียนรู้นี้เป็นอย่างไร ในส่วนนี้อาจารย์และนักศึกษาควรมีความเข้าใจการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยนักศึกษาเป็น Jigsaw เล็ก ๆ ในการเชื่อม อาจารย์ควรลงพื้นที่เช่นกัน เพื่อเกิดการเรียนรู้พร้อม ๆ กัน ตัวนี้ถือว่าเป็นส่วนที่เพิ่มในวิธีการสอนของสาขาวิชาต่างๆ วิธีการสอน ในสาขาวิชาการศึกษาดัง ๆ นั้น เน้นสาขาที่ตนเองถนัดเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่าง เช่น ประเมินผล การศึกษาใช้ T-test , Chi - Square , Attitude , Achievement , Behavior ในเรื่องกระบวนการ เรียนรู้ วิทยานิพนธ์ที่ออกมาขอมุณค่า ในช่วงต้นผมเห็นภาพเพียงเท่านี้

งานแรกที่ทำผมไม่ทราบว่ายู่ตรงส่วนใดของห้องใด เช่น เรื่องนักศึกษาเรียนเคมีมีปัญหา ซึ่งวิชาเคมีนี้สามารถนำไปใช้กับสวนยางได้หรือไม่ มีความเกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนาคุณภาพยาง โดยมีทฤษฎีเป็นหลักและนำมาประยุกต์ใช้ ในเรื่องการประยุกต์หากลงไป Rubber Natural เพียงเรื่องเดียว งานย่อมเปรียบเสมือนก้อนอิฐก้อนหนึ่งที่อยู่นอกพิมพ์เขียว หรืออาจอยู่ในพิมพ์เขียวได้เช่นกัน นี่คือวิธีที่ทำให้เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีอีกหลายวิธีที่เราสามารถทำได้โดยอาศัยพิมพ์เขียว และควรพิจารณาว่านักศึกษาที่เสนอวิทยานิพนธ์นั้นควรเป็น Jigsaw ตัวใดในพิมพ์เขียว ซึ่งเราควรทราบ

ประเด็นสุดท้าย ส่วนประกอบที่ทำให้สามารถเห็นภาพที่ชัดประกอบด้วย 3 ส่วน เรียกว่ารูปแบบของกระบวนการศึกษา คือ

องค์ประกอบที่ 1 คือรูปแบบการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 คือความต้องการของท้องถิ่น ทำอย่างไรรูปแบบการศึกษาจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งมองได้หลายระดับ

องค์ประกอบที่ 3 คือนักศึกษา

นำองค์ประกอบทั้ง 3 ปฏิสัมพันธ์กัน แล้วสังเกตผลที่เกิดขึ้นในแง่ของการคิดเชิงวิจย เรากล่าวถึงกันมากกว่าระบบศึกษาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ในความเป็นจริงสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด สุราษฎร์ธานีคงต้องทำการบินเพิ่มขึ้น ถ้าหากจะทำให้ระบบการสอนซึ่งหมายถึงการสอนศิษย์ที่เป็นครูเพื่อให้เป็นครูในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นระบบการศึกษา หากถอดออกมาว่าในขณะนี้นักศึกษาเป็นครูทั้งหมด และผลผลิตของพิมพ์เขียวชุดนี้ เมื่อครูไปทำงานในโรงเรียนจะสามารถสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างไร ประกอบด้วย 2 มิติ

มิติที่ 1 เป็นเรื่องการนำหลักสูตรและปัญหาความต้องการของท้องถิ่นมาเชื่อมโยงกัน เช่น ความรู้เรื่องการท่องเที่ยว ถ้าหากว่าเราสามารถทราบว่ามีปัญหาคืออะไร ศักยภาพของชุมชนที่เราศึกษาคืออะไร แล้วพยายามศึกษาหลักสูตรว่ามีปรับปรุงตามวิธีการปฏิรูปการศึกษา จะมีวิธีการใดที่สามารถนำมาประยุกต์เพื่อให้อาจารย์สามารถเรียนการสอนสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น บางแห่งโรงเรียนมีบทบาทกับผู้จัดการการท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ทำการท่องเที่ยว ซึ่งควรสร้างภาพนี้ขึ้นมา การวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้นสามารถคิดตัวครูที่เป็นมหาวิทยาลัยไปในโรงเรียน

มิติที่ 2 นั้นมิใช่เพียงผลิตเฉพาะความรู้ไปสนับสนุนท้องถิ่น หรือนำโจทย์จากท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว นักศึกษาซึ่งเป็นลูกหลานของท้องถิ่นนั้น ท้องถิ่นต้องการให้ลูกหลานเป็นแบบใด บางครั้งเกษตรกรไม่ต้องการให้ลูกหลานเป็นเกษตรกร

ต่อไป หากเป็นเกษตรกรต่อไปอาจไม่ต้องการให้อยู่ในพื้นที่เดิม ภาพของลูกหลานที่จะผ่านระบบโรงเรียนเป็นอย่างไร ซึ่งงานวิจัยในบัณฑิตศึกษาทำให้เราสามารถคิดได้ และถ้าตัวคนเราออกไปสู่ชุมชน เกิดคำถามขึ้นมาว่า อะไรคือความรู้ที่ชุมชนต้องการ กระบวนการรูปแบบการเรียนการสอนของเราในโรงเรียนจะสื่อออกมาเป็นมิติได้อย่างไร ภาพย่อย 2 – 3 ภาพเป็นส่วนประกอบในภาพใหญ่ได้อย่างไร

ตั้งสมมติฐานว่าเราวิจัยกันมาก ซึ่งจะกลายเป็นคอนกรีตที่วางเคลื่อนตามถนน เมื่อใดจะเป็นบ้าน เราจึงต้องมีการวิจัย และการวิจัยสามารถนำมาคือเป็น Jigsaw จะช่วยได้ ในคำถามแรกของการวิจัยไม่ว่าจะเป็นวิทยานิพนธ์ คือเราจะนำไปต่อกับอะไร ต่อกับรายงานที่เราได้มาแล้ว เพิ่มให้เป็นพลังให้แก่สิ่งใด นอกเหนือจากการได้ครุ C7 - 8 เป็นจุดที่ควรคิดเพราะเราอยู่ในสถานการณ์ที่จะต้องขับเคลื่อนเพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การจริง ๆ

ผู้ดำเนินรายการ

อาจารย์ท่านใดจะเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือไม่ เชิญสถาบันราชภัฏสงขลา

ประธานหลักสูตรยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาสถาบันราชภัฏสงขลา

การนำเสนอครั้งนี้ปรับปรุงเพิ่มเติมจากการนำเสนอเมื่อวาน อาจไม่สมบูรณ์ เพราะใช้เวลาในการปรับปรุงประมาณ 2 ชั่วโมง จึงได้เพียง Concept

เป้าหมายของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้ทำเฉพาะสาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารจัดการในองค์กรระดับบัณฑิตศึกษาทั้งเรื่องระบบการบริหาร และตัวของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน และระบบนโยบายของสถาบันและนักศึกษา
2. พัฒนานักวิจัยในสงขลาโดยเฉพาะวิทยานิพนธ์และนักศึกษา โดยเฉพาะอาจารย์และนักศึกษาในการวิจัยแบบ PAR เนื่องจากอาจารย์ในสาขายุทธศาสตร์และพัฒนาหลายท่านไม่เข้าใจการวิจัยแบบ PAR นักศึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้บริหารต้องมีการพัฒนา
3. พัฒนางานวิจัยของระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

4. วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ของนักศึกษาไปใช้ในการพัฒนางาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท้องถิ่นและองค์กร
5. เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์พร้อมสร้างสร้างเครือข่าย

คำถามในการวิจัย คือ

1. ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และกระบวนการทำงานวิจัยของนักศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนแต่ละวิชาซึ่งเป็น Jigsaw แต่ละชั้น แล้วนำมา เป็นภาพรวมก่อให้เกิดงานวิจัยขึ้นมา ในเทอม 1 , 2 , 3 จึงได้จัดวิชาลงแต่ละวิชา โดยมีการเชื่อมโยง บูรณาการเพื่อให้นักศึกษาได้งานวิจัย เช่น เทอมแรกนักศึกษา ควรได้หัวข้อการวิจัย แล้วนำ Concept ที่ได้เรียน เช่นวิชาออกแบบการวิจัย หลักการพัฒนา การสร้างยุทธศาสตร์พัฒนานำมาเชื่อมโยงและบูรณาการ เทอมที่ 2 นักศึกษาจะต้องเริ่มเขียนบทที่ 1 , 2 , 3 ระบบการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ บูรณาการเพื่อให้นักศึกษาพัฒนาเป็นงานวิจัยออกมา
2. ระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร สมมติฐาน คือหากวิจัยแบบ PAR จะได้ระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพหรือไม่
3. ปัญหาการวิจัยจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับภาคีอื่นๆสามารถทำได้อย่างไร เช่นสร้างกับชุมชน ท้องถิ่น การเชื่อมโยงเป็นอย่างไร

วิธีการดำเนินงาน

1. ทำความเข้าใจสภาพปัจจุบัน ปัญหาคืออะไร จึงได้จัดประชุมสัมมนา นักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหาร อธิการบดีและผู้รับผิดชอบ บัณฑิตศึกษา เพื่อศึกษาระบบการบริหารองค์กรว่าปัญหาอะไร และควรจัดระบบ การบริหารองค์กรอย่างไรเพื่อให้เอื้อต่อการทำงานวิจัย โดยใช้ SWOT Analysis
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 สร้างความเข้าใจ เพราะสาขายุทธศาสตร์นั้นประสบปัญหาในเรื่องอาจารย์ผู้สอน หลายท่านไม่เข้าใจ Concept ในเรื่องของการบริหาร การสร้างยุทธศาสตร์ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนควรทำอย่างไร จึงจัดประชุมสัมมนาผู้สอนเพื่อ สร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการสอนการดำเนินการสอนและการทำวิจัยของ นักศึกษาในหลักสูตรว่ามีทิศทางเป็นอย่างไร ใช้กระบวนการอบรมการวิจัย PAR คือมีการจัดฝึกอบรมผู้สอน ผู้เรียนและคณะกรรมการ
 - 2.2 เมื่อได้ Concept แล้ว เราจัดเวทีประชาคมในชุมชนท้องถิ่น เพื่อหาโจทย์วิจัยโดย ผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้บริหารแรงงานซึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิตร่วมนำเสนอ

ปัญหา และกำหนดหัวข้อการวิจัย โดยให้นักศึกษาเป็นผู้จัดเวที ซึ่งนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนั้น ได้ผ่านการคัดนักศึกษาที่มีคุณสมบัติว่าเป็นผู้ที่ฝังตัวอยู่ในชุมชนและทราบปัญหาของท้องถิ่น

- 2.3 นำผลจากการทำเวทีประชาคมมาวิเคราะห์ปัญหาแล้วและทำเป็น Proposal เสนอสร้างระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย
- 2.4 ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้
- 2.5 การประชุมสัมมนาเพื่อประเมินผลที่ได้รับ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่นักศึกษาทำมาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ
- 2.6 การจัดเวทีเพื่อสรุปผลการวิจัย เพราะการแจกเอกสารนั้นชาวบ้านอ่านน้อยมากหรืออ่านไม่เข้าใจ จึงจัดเวทีเพื่อสรุปผลการทำวิจัยพร้อมทำสรุปเอกสารที่เข้าใจง่ายแจกเพื่อเผยแพร่ไปยังชุมชน
- 2.7 นำเอาระบบทั้งหมดที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในบัณฑิตศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัย PAR การปฏิบัติ การถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบบัณฑิต อธิการบดี คณะกรรมการบริหารบัณฑิตศึกษาและนักศึกษา การสร้างเวทีประชาคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและความร่วมมือกับชุมชน วิเคราะห์ปัญหา วางแผนและสรุป

ขอบเขตการวิจัย 2 ปี

Phase 1 เกี่ยวข้องกับเรื่องการฝึกอบรม การทำความเข้าใจ ในปีแรกเราจะทำความเข้าใจเพื่อให้ได้ Concept ที่ตรงกัน

ขอบเขตทางด้านพื้นที่ คือเขตสงขลา นราธิวาส และนครศรีธรรมราช

ด้านเนื้อหา แบ่งเป็น 2 ด้าน

ด้านที่ 1 การจัดระบบการบริหารจัดการองค์กร การเรียนการสอนต่อหน่วยงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยของบัณฑิต ประกอบด้วยชุดวิจัย 2 ชุด

ชุดที่ 1 คือ โครงการวิจัยและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี 2 โครงการ

โครงการที่ 1 คือการพัฒนารูปแบบขององค์กรผู้ใช้น้ำของประชาชนที่รับประโยชน์อ่างเก็บน้ำไอบาโจ จังหวัดนราธิวาส ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ตั้งแต่การทำประชาคมครั้งแรก ปัญหาคือปัญหาอ่างเก็บน้ำที่ไอบาโจเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก คนในพื้นที่จะได้รับประโยชน์เฉพาะบริเวณที่อยู่คั่นน้ำ ส่วนบริเวณที่อยู่ปลายน้ำ น้ำไม่เพียงพอในการอุปโภคบริโภค การทำประชาคมครั้งแรกได้ใช้ PAR ตั้งแต่ขั้นที่ 1 คือ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์

โครงการที่ 2 คือรูปแบบการจัดการและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและชาวบ้าน กรณีศึกษาบ้านวังลุง หมู่ 1 และหมู่ 6 ตำบลทอนหงษ์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งนักศึกษาได้ Defend ไปแล้ว

ชุดที่ 2 คือโครงการวิจัยการพัฒนามีส่วนร่วมของประชาชน มี 2 โครงการ โดยอยู่ในพื้นที่เดียวกันคือตำบลพิจิตร โดยนักศึกษาที่ทำเป็นผู้นำชุมชนในตำบลพิจิตร โดยทำแผนพัฒนาตำบลคือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลกรณีศึกษาดำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ซึ่งทำงานร่วมกันกับโครงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมระบบเครือข่ายในการพัฒนาองค์กร กลุ่มชาวบ้านให้มีความเข้มแข็ง กรณีศึกษาดำบลพิจิตร ทั้งสองโครงการนี้ได้ดำเนินการแล้วในเรื่องศึกษาปัญหาของชุมชนที่ตำบลพิจิตรคืออะไร กระบวนการที่ใช้คือ Focus Group ได้ปัญหาประมาณ 10 ปัญหา Set Priority ได้ 2 ปัญหานี้ นำมาทำเป็นชุดโครงการวิจัย ซึ่งเราร่วมทำ Focus Group ตั้งแต่แรกในการค้นหาปัญหา อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าไปดูแล ทั้งหมดเป็นการพัฒนาชุดโครงการ

อ.สินี ช่วงคำ

อาจารย์ปรับปรุงโครงการได้รวดเร็ว ทีมนักวิจัยของสงขลาอาจมีทุนมาก จากการนำเสนอมีการทำงานโดยใช้กระบวนการแบบ PAR มาก่อนแล้วนั้น แต่ละสถาบันอาจแตกต่างกัน บางแห่งอาจสงสัยว่า PAR คืออะไร แต่บางแห่งมีทุนเดิมอยู่ ดังนั้นในการกำหนดขอบเขตของอาจารย์ซึ่งเริ่มจากภาควิชายุทธศาสตร์การพัฒนา ขณะที่ทำเรื่องการพัฒนากระบวนการคุณภาพงานวิจัย ไม่ทราบว่ามีโอกาสระดมความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กร หรือสามารถเชิญภาคีวิชาอื่น ๆ มาร่วมได้หรือไม่ การท่องเที่ยวเชิงปฏิบัติการนั้นเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนา เพราะมีพื้นฐาน ประสบการณ์และความชัดเจนในเรื่องนี้เป็นทุนเดิม บางสถาบันเสนอว่าหากนำภาคอื่นมาร่วมปฏิบัติอาจเกิดความยุ่งยากจึงทำเป็นโครงการนำร่อง หากได้ผลดีขึ้นจะเกิดการบูรณาการข้ามสาขา และแจ้งให้แต่ละสาขาทราบ แล้วสะท้อนความคิดเห็นและร่วมเรียนรู้เพื่อทราบความก้าวหน้า บางคนอาจมีส่วนในการแลกเปลี่ยน เกิดการขยายผลในองค์กรของสถาบันได้มากขึ้น นี่เป็นโอกาสที่น่าสนใจ ส่วนหนึ่งของโครงการคือใน TOR มีเรื่องการเผยแพร่ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ โดยเน้นเรื่องรูปแบบการนำเสนอข้อมูลคืนสู่ชุมชน ซึ่งมีการคัดเลือกรูปแบบเพื่อให้ชาวบ้านนำไปใช้ได้จริง เข้าใจง่าย นอกเหนือจากงานวิจัยเล่มใหญ่ ๆ การทำบทความทางวิชาการลงวารสารนั้นเป็นอีกส่วนหนึ่ง เพราะฉะนั้นการเผยแพร่ในวัตถุประสงค์ข้อสุดท้าย ส่วนหนึ่ง PAR ควรเน้นประโยชน์กับชุมชนเป้าหมาย และมีใช้เพียงส่วนที่ร่วมทำวิจัยกับเรา และผลของความรู้ที่ได้รับอยู่ในชุมชน รูปแบบที่กล่าวถึงอาจเป็นแผ่นพับหรือสิ่งต่างๆ มีวิธีการในการสังเคราะห์และนำผลงานวิชาการนำสู่ชุมชนได้มากมาย เป็นตัวอย่างแก่โครงการอื่น ๆ เพื่อรูปแบบการเผยแพร่ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับชุมชน

ได้มากขึ้น เรื่องการพัฒนาระบบและกระบวนการ วิธีการนำเสนอ การวิจัยภาคสนาม สรุปผลงานวิจัย สรุบบทเรียนและเผยแพร่ อาจเน้นในเรื่องของบทเรียนที่ได้จากการวิจัยชุด โครงการคืออะไร การทดลองใช้ระบบ หลังจากที่พัฒนาระบบแล้ว จึงทำชุดโครงการนี้ขึ้น ควรมีการสรุบบทเรียน เรื่องการทดลองใช้ระบบ และทดลองใช้ระบบ สุดท้ายควรจะได้ทั้งผลการวิจัยในภาคสนามและ ผลการทดลองใช้ระบบการบริหารงานคุณภาพงานวิจัย และระบบได้รับข้อเสนอแนะในเชิงปรับปรุง ระบบ

ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธินิตินสาร

จากการนำเสนอเริ่มเห็นกรอบที่ชัดเจนขึ้น ในส่วนของวิธีคิดเริ่มจากศึกษาปัญหาในสาขา ของบัณฑิตศึกษา จากนั้นพัฒนางานวิจัย ที่ปรึกษา แต่เมื่อเริ่มต้น เช่น จัด Workshop นำอาจารย์ นักศึกษา ผู้บริหาร สนทนาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น กรณีศึกษาของเราคืออะไร ปัญหาที่มีตั้งแต่เล็ก จนถึงระดับใหญ่

ใครคือยุทธศาสตร์การพัฒนาที่จะปักธง ยุทธศาสตร์การพัฒนาของสงขลาคืออะไร แบบเดียวกับทักษิณหรือไม่ ซึ่งมีทั้ง OTOP คือทักษิณพยายามทำทุกอย่างให้เป็นทุน เป็นเงิน นำเงินต่อเงิน ถือเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหรือไม่ ขณะเดียวกันใช้วิธีการในเรื่องของรัฐสวัสดิการคือ 30 บาท รักษาทุกโรค เชื้ออาหารและการสร้างกำลังซื้อล่วงหน้า จุดนี้ถือว่าดีหรือไม่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่แท้จริงคืออะไร จุดนี้เกี่ยวข้องกับการจัดเวที ปัญหาของอาจารย์ในการพัฒนาทางวิชาการ สาขาวิชาเราคืออะไร

ประธานหลักสูตรยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาสถาบันราชภัฏสงขลา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเราคืออะไร เราไม่กำหนดว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการค้นหาปัญหาของชุมชน ปัญหาของชุมชนคืออะไร และศักยภาพของชุมชน ชุมชนมีวิธีคิด วิธีจัดการอย่างไรตามศักยภาพที่มีอยู่ เพราะฉะนั้นยุทธศาสตร์พัฒนานี้ เราไม่เน้นรูปแบบเป็น อย่งไร แต่เน้นการค้นหาและแสวงหาคำตอบ เป็นยุทธศาสตร์แต่ละบุคคล

ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธินิตินสาร

เรื่องนี้เข้าใจตรงกัน หากเราจะใช้ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลหรือยุทธศาสตร์ของผู้ว่า CEO ลง มาหรือไม่ เราควรดูที่ชุมชน ความจริงแล้วการนำชาวบ้านมาร่วมเพียงอย่างเดียวถือว่าดี แต่จะได้ ภาพที่ค่อนข้างเล็ก หากนำรัฐบาลหรือผู้ว่า CEO มาจะทำให้ภาพที่ได้ใหญ่ขึ้น ซึ่งอาจทำลายภาพเล็ก ด้วย

ภาพที่สมดุลคืออะไร หากถามชาวบ้านว่าคุณต้องการการพัฒนาแบบใด บางทีไม่ได้ผล หากเราพบกันครึ่งทางคืออะไร ระหว่างนักวิชาการในสาขาเป็นตัวแปร x หากเราจำลองเป็น กรอบคิดงานวิจัยควรใช้กรอบคิดใหญ่ซึ่งเป็นที่ยอมรับ ซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมและเป็นที่ยอมรับ ทั่วไป ปัญหาคือการถ่ายนามธรรมไปสู่รูปธรรม โดยปฏิเสธการพัฒนาที่ใช้เศรษฐกิจนำ การพัฒนา ที่ทำลายภูมิปัญญา เรามีวิธีการอย่างไรที่พบกันครึ่งทางเป็นรูปธรรม

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นยุทธศาสตร์หรือไม่ ในระดับหนึ่งยอมรับว่าเป็นยุทธศาสตร์ และสามารถใช้ได้ทุกที่ ความยั่งยืนในจุดนี้หมายถึงความถึงทรัพยากรที่ยั่งยืน การผลิตภาคเกษตรอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตของชุมชนพอเพียง ถือเป็นยุทธศาสตร์พอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ยั่งยืนนั้นมี กลไกในการคิดเชิงการพัฒนาสังคม เราสามารถถ่ายทอดเป็นความคิดของชาวบ้านให้สะท้อนออกมา ได้อย่างไร แล้วจับ CEO แบบยั่งยืนอย่างไร มองแบบแยกส่วนหรือไม่ หรือยั่งยืนเฉพาะคำพูด เราจะ หารูปธรรมของการพัฒนาที่ยั่งยืนและสามารถปฏิบัติจริงได้อย่างไร หากทำไป 10 ปี เราสามารถ หาตัวคนที่สามารถปฏิบัติได้อย่างยั่งยืนในบริบทของสงขลาคืออะไรเป็นโจทย์ที่หนึ่ง

โจทย์ที่สองคือบางทีชาวบ้านไม่ต้องการความยั่งยืนกับเรา จึงมีอีกตัวหนึ่งที่หนีไม่พ้นคือ การพัฒนาเศรษฐกิจ แต่เศรษฐกิจแบบใดจะเป็นคำตอบสุดท้ายที่ไม่ใช่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม ดึงศักยภาพมาเป็นทุน แปลงมูลค่าให้เป็นคุณค่า ภูมิปัญญาคืออะไร ฐานอะไรในชุมชนที่เป็นทุน ทางภูมิปัญญาแปลออกมาเป็นคุณค่าและแปลออกมาเป็นสินค้า แต่มีไข่อินค้าเพื่อเป็นสินค้า ให้ ออกมาในเชิงสร้างตลาดยุคใหม่และต่อสู้กันในเชิงสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เป็นผลผลิตทางคุณภาพใช้ ยุทธศาสตร์การตลาดเชิงคุณภาพเช่นกัน นี่คือครั้งที่ปีกเป็นการพบกันครึ่งกลาง 2 แห่ง เราจะมีแนวทาง อย่างไรให้สงขลาในอีก 10 ปีข้างหน้าโดยพลังของพวกเขาที่อยู่กับสถาบันราชภัฏเป็นกลไกที่จะปีกอง การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นรูปธรรม ด้านการสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ทุนทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทุนทางสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ หากเป็นอย่างนี้หมายความว่าได้ทั้งยาใจและยาไส้

โจทย์ใหญ่คือสิ่งที่เรารู้หรือสิ่งที่เราต้องการคืออะไร ประเด็นสืบเนื่องจากตอนที่อาจารย์ทำ เวทีแรกเรื่องการวิเคราะห์ปัญหา คำถามที่เกี่ยวกับเรื่อง PAR หรือการระดมปัญหา Clip chart คำถามที่ นำไปสู่ PAR หากเราถามแบบกว้างคำตอบที่ได้จะกระจัดกระจายจนไม่สามารถจับจุดได้ถูก ถ้า ศึกษาปัญหาควรมีมิติการเจาะปัญหา นี่ไม่ใช่ PAR แบบชาวบ้าน เป็นการทำให้ PAR ในระดับนักวิชาการ เราควรแยกแยะมิติของปัญหาซึ่งแบ่งได้หลายวิธี มิติทางด้านทรัพยากร เงินไม่พอ รถไม่มี น้ำมัน หมด ยางแตกทำวิจัยไม่ได้ เป็นปัญหาในเชิงทรัพยากร เชิงเทคนิค

ปัญหาที่สองคือผู้บริหารไม่สนับสนุน เป็นปัญหาเรื่องการจัดการ และที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาที่คิด วิจัยมีความชัดเจนหรือไม่ สิ่งที่ผลักดันให้สงขลามาเป็นธงเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

มิตินี้เป็นสิ่งที่ต้องกล่าวถึงในเวลานั้น อาจใช้ Focus Group หรือแบ่งแบ่งกลุ่มเพื่อจำลองภาพ ในกิจกรรมแรกห้องที่ 1, 2, 3 มีปัญหาอะไร ปัญหาเชิงเทคนิค ปัญหาในเชิงการจัดการ และ ปัญหาในการกำหนดยุทธศาสตร์ว่าพัฒนาสงขลาอย่างไร เพื่อให้ได้ทั้งความยั่งยืนและศักยภาพ ในการแข่งขัน แต่เราไม่เคยมีกระบวนการที่เข้าไปสัมผัสกับชุมชน จุดนี้ถือเป็นบันไดขั้นแรกที่น่า วิชาการขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนางานวิจัย

ต่อไปนี่งานวิจัยทุกชิ้นต้องเข้าไปสู่ 2 ยุทธศาสตร์หลักในเชิงรูปธรรม เช่นยุทธศาสตร์ที่ เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้ที่ทำเรื่องการศึกษา การศึกษาที่ยั่งยืนต่อการพัฒนาชุมชน เป็นการตอบสนอง ความยั่งยืน ผู้ที่อยู่ส่วนของการศึกษาดั้งแต่หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน บริหารการศึกษา หรือเรื่องการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างคน และก่อให้เกิดการคิดใหม่ ส่วนของท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืน หรือเรื่องอาหารา ทำอย่างไรให้ยางพาราออกมามีคุณภาพดี คุณภาพดีในที่นี้อาจจะขายพันธุ์แทนการผลิตยางเพื่อขายยาง เข้าสู่มิติที่สองของการพัฒนาด้วยศักยภาพ ของการแข่งขันที่มาจากฐานของทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสิ่งแวดล้อม เราต้องค้นหาว่าชาวบ้าน งานชิ้นนี้จะสอดคล้อง หากเราใช้สิ่งนี้เป็นตัวนำในกระบวนการทั้งหมด สามารถตีโจทย์ได้แตก จะ เห็นในเชิงรูปธรรม

เมื่ออาจารย์เข้าไปสัมผัสกับชุมชน อาจารย์มีแนวอย่างไรเพื่อให้เกิดการพัฒนาเพื่อสร้าง ศักยภาพ การแข่งขัน จนกลายเป็นโจทย์ที่ Feedback เข้าสู่เรื่องของหลักสูตรรวมถึงเรื่องการสอน การพัฒนาหัวข้อโครงสร้างวิทยานิพนธ์ให้ออกมาเป็นระบบ Concept ที่นำมาใช้ในการสร้างคือ Concept ที่เกี่ยวกับเรื่องการทำยุทธศาสตร์การพัฒนา 2 มิติ และสร้างองค์ความรู้โดยอาศัยการปรับปรุง กระบวนการวิจัยและการเรียนการสอนในสถาบัน เพื่อสนองต่อปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ต่อไปเราพยายามสร้างเวทีขึ้นมาในระดับหมู่บ้านเพื่อจะดำเนินการตาม 2 ยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง ในหมู่บ้าน และหาผู้รู้หมู่บ้าน Feed ขึ้นมา หลังจากนั้นกำหนดชุดโครงการวิจัย เช่น ชุดโครงการ วิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องของ Order User ซึ่งตอบสนองในเรื่องของการพัฒนาแบบยั่งยืน สามารถตอบ คำถามได้ชัดเจน ที่พิจิตรมีปัญหาในเรื่องการวางแผนพัฒนาตำบล วางแผนเรื่องอะไร เป็นแผน ของตำบลพัฒนาออกไปแล้วไม่มีธงที่ชัดเจน เริ่มจากจุดใดนำไปสู่อะไร การพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ OTOP ผลิตมวกเกินความต้องการของตลาด โดยลืมนองยุทธศาสตร์ในการตั้งภูมิปัญญามาทำ ในเชิงคุณค่า

หากเรามีธงหรือยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนพัฒนาที่ตำบลพิจิตร เมื่อพัฒนาแล้วเกิดแนวคิด เครื่องช่วย การสร้างคนในกระบวนการวางแผนอย่างไร การวางแผนเป็นเพียงเครื่องมือ เปรียบแผนเป็นเบ็ด แต่ปลาไม่ใช่แผน ปลาคือปรับวิถีคิดของคน การสร้างคน การสร้างเครือข่าย ในเรื่องการจัดการ ป่าชุมชนครั้งนี้มีความชัดเจน สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์เรื่องการพัฒนาแบบยั่งยืนได้ ชุดโครงการ

เริ่มสอดรับกันได้ดี เมื่อขับเคลื่อนโครงการใหญ่แล้ว หากเราไม่ยึดกรอบคิดใดแนวคิดหนึ่งอาจจะ
กระจัดกระจาย ควรระวังในจุดนี้

ประธานหลักสูตรยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาสถาบันราชภัฏสงขลา

เพิ่มเติมรายละเอียดเพิ่มในประเด็นแรก คือเรื่องการการบริหารจัดการองค์กร หลักสูตร
ยุทธศาสตร์การพัฒนานี้เปิดสอนประมาณหนึ่งปีได้พบปัญหา ปัญหานี้มีอยู่ในใจ แต่รอประชุมใหญ่
เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการ
จัดการเรียนการสอน การจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อได้มาซึ่งคุณภาพของงานวิจัย

ประเด็นที่สอง คือเรื่องงานวิจัยของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุกโครงการ นักศึกษาได้
แนวคิดว่าการพัฒนาประเทศในขณะนี้ มี 2 แนวทาง คือการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวโลกาภิวัตน์
และการพัฒนาโดยใช้ชุมชนท้องถิ่นพัฒนา ซึ่งเป็นการนำการพัฒนาในภาพเล็กของชุมชนท้องถิ่น
ซึ่งเราไม่สามารถทำในภาพใหญ่ได้ ต้องทำในภาพเล็ก โดยมีแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งท้องถิ่น
ชุมชนมีการพัฒนายั่งยืนแล้ว แต่นักพัฒนาเข้าไปทำให้ไม่ยั่งยืน ย้อนกลับไปว่าทำอย่างไรให้ยั่งยืน
ดั้งเดิม ชาวบ้านฐานคิดของชุมชน กำเนิดถึงศักยภาพของชุมชน มีการสังสมภูมิปัญญา ชาวบ้านมีต้นทุน
อยู่เดิม เราเพียงแคไปเสริมต้นทุนหรือต่อยอด

แผนพัฒนาตำบล คือแผนแม่บทชุมชน เกิดขึ้นจากศักยภาพของคนในชุมชนในการพัฒนา
ตำบล ทำเป็นแผนแม่บทชุมชนใหญ่ หรือในภาคเศรษฐกิจคือแผนกลยุทธ์ ดังนั้นแผนแม่บทชุมชน
ต้องคำนึงถึงศักยภาพของชุมชน แผนแม่บทชุมชนเมื่อออกมาแล้วจะไปสู่วิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน
หลายคนที่มาเรียนได้จัดทำแผนแม่บทชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนนำ เช่น ตำบลคอนประดู่
จังหวัดพัทลุงจัดทำแผนแม่บทชุมชน ใช้เวลาทำแผนแม่บทชุมชน 2 ปี โดยเป็นวิสาหกิจชุมชนซึ่ง
เป็นสินค้าทดแทนได้ 37 อย่าง เช่น แชมพูสระผม สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำปลา ซึ่งเป็นสินค้าที่จำเป็น
สำหรับชุมชน การไม่ซื้อคือการออม การเพิ่มรายได้ วิสาหกิจชุมชนบางตัวสามารถพัฒนาเป็น
เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชนพัฒนาเป็น OTOP ออกสู่สากลได้ ดังเช่นที่ชาวบ้านทำเกี่ยวกับ
เรื่องไวน์ข้าวเหนียวดำที่ออกเป็นสินค้า OTOP 5 ดาว โดยเริ่มต้นจากวิสาหกิจชุมชน แผนแม่บท

รองศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว

ตั้งข้อสังเกตในเรื่องที่มวิจัยซึ่งสำคัญมากและทุนของตัวเองที่มี ในการวิจัยของภาคใต้ของ
ท่านอาจารย์สุทธิวงศ์เคยขอเพิ่หนักวิจัยออกมาหมายความว่าต้องหยุดกัน ต้องสับแบบสับหัวปลาวา
คุณกินแต่หัวได้แต่คุณก็ไม่มีโอกาสกินกลางตัวกินกลาง ซึ่งไม่ใช่ความผิดของนักวิจัย เป็นความผิด
ของทิมในการเลือกนักวิจัยนี้คือประสบการณ์จริง และกรณีของการทำ PAR นักวิจัยต้องที่สนใจ

รู้จริง มีความหลากหลายในประเด็นเหล่านี้ ให้เป็นข้อคิดรวม ๆ ของทุกทีม ทุกกลุ่มที่มาในกรณีของทีมนิวเจอร์

กรณีของสงขลาสิ่งที่ผมเห็นชัดเจน คือการจัดการเบื้องต้นดีขึ้นไปลำดับ เพราะทำทุกอย่างมาจากด้านล่าง การจัดการงานนิวเจอร์นั้นนายแพทย์วิจารณ์กล่าวว่ามี 3 เรื่อง

- 1.การจัดการเบื้องต้น
- 2.การจัดการเบื้องกลาง
- 3.การจัดการเบื้องปลาย

สามประเด็นนี้เกี่ยวข้องกัน การจัดการเบื้องต้นเป็นเรื่องการทำใจทิวเจอร์ การนำคนเข้ามาร่วมทีม การ Set วิธีการต่างๆ การจัดการตอนปลายเป็นเรื่องการประเมิน นครศรีธรรมราชกล่าวเรื่องการประเมินไว้ดีมาก ตั้งแต่การประเมิน การประกันคุณภาพ หรือควบคุมคุณภาพของนครศรีธรรมราชจะเห็นได้ชัดเจนว่ามีขั้นตอนในการจัดการเรื่องนี้อย่างไร ดังมาตรฐาน ควบคุมมาตรฐาน ตรวจสอบคุณภาพ ประเมินคุณภาพ ทบทวน ปรับปรุงอย่างไร ซึ่งเห็นน้อยมากในงานนิวเจอร์ เป็นข้อคิดโดยรวม แต่ยืนยันไม่อยากจะสงขลาแยกส่วนเกินไป เหตุผลคือสงขลามีอะไรที่โดดเด่นสามารถวัดจากงานที่ทำเป็นชุด โครงการมากกว่าวัดจากระบบ

ผู้ดำเนินรายการ

อาจารย์ท่านใดต้องการเพิ่มเติม เชิญอาจารย์สินี ช่วงน้ำ

อ.สินี ช่วงน้ำ

ควรนำประสบการณ์มาเป็นข้อสังเกตสำหรับการดูแลงานเรื่องของการทำแผนตำบล ซึ่งตนเองมีบทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนและเรื่องของเกษตร เราพบว่ากระบวนการในการทำแผนแม่บทเป็นแบบฝึกหัดชุดหนึ่งของชุมชน ชุมชนมีโอกาสเรียนรู้ ร่วมคิดและสามารถระบุประเด็นอะไรต่าง ๆ ทั้งประเด็นปัญหาหรือความต้องการในการพัฒนาได้ หลังจากได้แผนแล้วหยุดชะงัก คือไม่สามารถทำได้จริงตามแผน เราจะพบในลักษณะนี้มาก ดังนั้นการกำหนดขอบเขตในส่วนหนึ่งของงานที่ลงไปโดยตรงนี้คืออาจต้องดูรายละเอียดว่าข้อเสนอของนักศึกษาเน้นตรงจุดใด หากมีแผนแล้ว ในแผนนั้นสามารถระบุกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนได้ กิจกรรมมีหลากหลายบางแห่งจะเป็นในเรื่องการทำวิสาหกิจ เครื่องมือของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีกิจกรรมหลายรูปแบบเมื่อระบุกิจกรรมแล้วต้องทำบริบทอีกครั้งเพื่อต้องศึกษาบริบทของวิสาหกิจนั้น เมื่อเปิดงานเชิง Action ของวิสาหกิจนั้น จะเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเตรียมความพร้อม เพราะฉะนั้นกว่าจะได้แผนปฏิบัติการต้องมีเรื่อง Input การสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มทักษะ บทเรียนใหม่ มีเช่นนั้นจะคิดที่ฐานเดิมอยู่ Output อีกชุดหนึ่ง หลังจากมีบริบทชุมชน Input ในเรื่องของแผน

ปฏิบัติการที่ชัดเจนขึ้น การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนั้น อาจต้องไปเพิ่มเติม การได้แผนเป็นเพียงเริ่มต้นเท่านั้น

ผู้ดำเนินรายการ

เชิญตัวแทนจากสถาบันราชภัฏ

สถาบันราชภัฏยะลา

เรียนว่าในทีมงาน ท่าน รองศาสตราจารย์ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ จากมหาวิทยาลัยเกษตร ซึ่งเข้ามาดูแลโปรแกรมสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่สถาบันราชภัฏยะลา เมื่อผลิตนักศึกษา 11 คนแรกที่สามารถการศึกษาปรากฏว่ารุ่นที่ 2 ท่านเจ๊ะอามิง ท่านยะยา ท่านซุนซีกอ เสนอโครงร่างเข้ามา ในโครงร่างนั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมานมิตรกล่าวว่า นิคำได้ดำเนินการที่เปิดตานี จับบริเวณพื้นที่แม่น้ำปัตตานีหน้าสถาบันราชภัฏยะลา ใ้คต่อ Jigsaw จนเกือบหมดพื้นที่ ยกเว้นเรื่องวิทยาศาสตร์ ผมทำทางด้านวิทยาศาสตร์มา 12 ปี เรื่องแม่น้ำ แต่ทางนั้นทำด้านสังคมศาสตร์มาตลอด ปรากฏว่าตั้งเป็น 2 มหาวิทยาลัย ทั้งนิคำและเราจัดเป็นชมรมอนุรักษ์แม่น้ำปัตตานี แล้วสถาบันราชภัฏยะลา จะหลบไปทางใด จึง Focus ไปที่แม่น้ำสาขบุรี โดยนักศึกษา 3 – 4 ท่านลงความเห็นและทำโครงการ โดยนักศึกษา รองศาสตราจารย์ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ ซึ่งเป็นปรมาจารย์สาขาสังคมศาสตร์กล่าวว่าควรจะไปดูพื้นที่ นักศึกษาจึงเริ่ม Set และสอบโครงร่างผ่านจึงนำมาร่วมโครงการ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม หรือลักษณะการทำงานแบบกัลยาณมิตรในทางวิชาการค่อนข้างลำบากในวงการการศึกษาของประเทศไทย ยกเว้นท่านศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ซึ่งมีลูกศิษย์มาก

สถาบันราชภัฏยะลาเป็นทีมแรกที่จัดตั้งโครงการมหัศจรรย์ขึ้นมา เราได้แนวคิดในการสนทนากลุ่ม ซึ่งดร. สิทธิณัฐ ประพุทธินิตินสาร กล่าวว่าในกระบวนการจัดการในเรื่องบัณฑิตศึกษาไม่ควรมองเฉพาะตัวเรา ซึ่งผมเข้ามาในบัณฑิตวิทยาลัยจึงเห็น โครงการและพัฒนาระบบที่ทำเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าควรมี Output ออกไป การลงพื้นที่ของนักศึกษาต้องมี Product ออกมา ผนวกแรงงานนอกแจ้งใน หากข้างนอกแจ้ง ข้างในอ่อนระบบจะล้ม

คณะนักวิจัยของสถาบันราชภัฏยะลาประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ดร.ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ พาหุรัตน์ ในสายสังคมศาสตร์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมานมิตร วิทยอภิบาลกุล , ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา พรรณสุริยะฉาย และผมผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิต ซึ่งอาจารย์.อรวรรณ กมล ในสายบริหารธุรกิจเข้ามาช่วยในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และนุรอชี๊ะเป็นชุมชนที่รับการทำงานของเราว่าจะลงพื้นที่หลังจากนี้ เพื่อทำความคุ้นเคยกับชุมชนนักศึกษาที่เข้ามามี 3 คน ผมใช้คำว่านักศึกษา ท่านยะยาและคณะ ท่านซุนซีกอและคณะ ท่านเจ๊ะอามิงและคณะ ซึ่งกลับไปหาทีมย่อยในการทำงาน

วาระท้องถิ่นที่เราจะไปหาข้อมูลจากชุมชนว่ามีวาระท้องถิ่นอะไร ใช้ชุมชน สถาบัน นักศึกษาเข้ามา และนำความต้องการนี้ไปสู่การพัฒนาบัณฑิต มีหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รายวิชา อาจารย์ รองผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาฝ่ายวิชาการและชุมชนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จะเป็นผู้ดำเนินโครงการ ในเรื่องหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชา คณาจารย์ทั้งหลาย จากวาระของท้องถิ่นนั้นต้องการพัฒนาบุคลากรอย่างไร การหาความรู้จากท้องถิ่นมาร่วมวิจัยเป็น ชุดประสานงานวิจัยของคณาจารย์และวิทยานิพนธ์ นำผลการวิจัยนั้นกลับไปสู่ท้องถิ่นเป็นลักษณะ ของวงจร

วาระท้องถิ่นนำมา 3 Project เป็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแม่น้ำ สายบุรีอย่างยั่งยืน เป็นวาระสมมุติ วาระแรกซึ่งมีโครงการย่อย คือสถานภาพทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแม่น้ำสายบุรี ทางกายภาพ ชีวภาพ สังคม เศรษฐกิจ ตัวอย่างของทีมงาน เช่น อาจารย์อรรถวรรณคุณเรื่องเศรษฐศาสตร์ , อาจารย์รัตนาคุณเรื่องสังคมชีวภาพ กายภาพ ,ผมคุณแลพร้อม ทีมงานทางวิทยาศาสตร์

โครงการที่ 1 ปีวิจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำสายบุรี คือชุมชนชื่อกมาโซ และคณะ ซึ่ง Paper ที่นำเสนอสอบผ่านโครงร่างแล้ว

โครงการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนชุมชนเมืองแม่น้ำสายบุรี ศึกษาเทศบาลรีเสาะ ท่านเจ้าอาเมืองและคณะ

โครงการที่ 3 การยอมรับการเกษตรยั่งยืนในชุมชนแม่น้ำสายบุรี คุณยี่เยาและคณะซึ่งมีทั้ง ชุมชนอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมซึ่งจะสอดรับและลงสู่แม่น้ำสายบุรี

ชุมชนแม่น้ำสายบุรีจะรับผลวิจัยทั้งหมดลงสู่ชุมชนนั้น โดยคุณนายของท่านเจ้าอาเมืองเป็น กลุ่มแม่บ้านในการขยายผลต่อไป

อีกประเด็นที่ท่านวิทยากรกล่าวว่า วาระการนำภูมิปัญญาไปสู่การได้เปรียบเชิงแข่งขันซึ่ง ให้ท่านยี่เยาจะนำเสนอถึงลักษณะการทำการเกษตรที่แปลก เป็นลักษณะการดึงผลผลิตที่อยู่ใน ท้องถิ่นขึ้นมา เชิญคุณยี่เยาขยายผลในส่วนนี้

คุณยี่เยา มะยี่ชา

ในวาระท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมไปสู่การสร้างสรรค์ในเชิงได้ เปรียบในการแข่งขัน ในขั้นแรกเป็นลักษณะการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้น ชุมชนนั้นทราบว่ในท้องถิ่น

มีภูมิปัญญาอะไรที่มีคุณค่า เราจึงให้ความสำคัญในส่วนนี้ เมื่อชุมชนเห็นว่าภูมิปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้มีคุณค่าเป็นสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าอย่างที่ใคร่กล่าว จะเป็นการเพิ่มมูลค่าหรือการเป็นเอกลักษณ์ของเรา คือการจดสิทธิบัตร และสามารถพัฒนาได้ โดยผู้อื่นไม่สามารถนำผลงานนี้ไปได้ ภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมีหลากหลาย ตัวอย่างเช่น งานฝีมือหัตถกรรมมีหลายรูปแบบอาจเกี่ยวกับเครื่องใช้สอย ในการประกอบอาชีพ เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือในการทำเกษตร ซึ่งเครื่องมือหรือภูมิปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้มีมากมาย ตลอดจนหมอพั้นบ้านซึ่งมีความรู้ทางด้านสมุนไพร พืชต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน สามารถนำมาสร้างคุณค่าและเพิ่มคุณค่าในการพัฒนาเป็นสินค้าระดับท้องถิ่นสู่ระดับประเทศหรือโลกได้ เพราะว่ามีสมุนไพรบางชนิดมีเฉพาะถิ่น และภูมิปัญญาในการจัดการป่าชุมชนที่สืบทอดมา

ศ.สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์

กลุ่มที่มานั้นเป็นกลุ่มของบัณฑิตศึกษาซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และอีกส่วนหนึ่ง มีบทบาทอื่นๆอีกหลายบทบาทที่สามารถทำให้งานวิจัยของสถาบันราชภัฏก้าวหน้า ความคิดเห็นอื่นๆที่มีนอกเหนือจากจุดนี้เหมือนที่ได้กล่าวไว้แก่กลุ่มของบัณฑิต

ประเด็นแรก บทบาทของบัณฑิตวิทยาลัยในความรู้สึกรู้สึกคิด แบ่งเป็น 3 ด้าน

- 1.การจัดการงานวิจัย ด้านนี้มีความสำคัญมาก การจัดการงานวิจัยเป็นบทบาทที่สำคัญมากของสถาบันราชภัฏ
- 2.การพัฒนานักวิจัย ซึ่งเราอยู่ในแบบการผลิตบัณฑิตสาขาต่างๆ
- 3.การพัฒนางานวิจัย หากย้อนกลับไปในอดีต แทบทุกสถาบันรวมถึงมหาวิทยาลัยไม่ให้ความสนใจเรื่องการจัดการงานวิจัย แต่เน้นการผลิตบัณฑิตเป็นส่วนใหญ่ทำให้ขาดส่วนนี้ไป เพราะสถาบันผลิตบัณฑิตทั้งที่ไม่รู้วิธีการจัดการงานวิจัย ไม่รู้จะจัดการอย่างไร

ประเด็นที่ 2 สถาบันราชภัฏให้ความสำคัญในเรื่องการวิจัยน้อย และให้ความสำคัญเพียงรูปแบบหรือวาจาไม่ให้ความสำคัญจริง จากประสบการณ์ที่ผมเป็นกรรมการของสถาบันราชภัฏบางแห่ง ผมเตือนตัวเองตลอดเวลาว่าสำนักวิจัยต้องแข็งและมีบทบาทมากกว่านี้ เพราะสำนักวิจัยคือสมองของสถาบัน หากสำนักวิจัยอ่อนกว่าคณะวิชาเขาย่อมไม่เห็นด้วย เพราะถ้าให้กองคาพยพของงานวิจัยเบ็ดเสร็จสมบูรณ์มีพลังจริงๆ นั้นสถาบันหรือสำนักวิจัยเป็นสำนักที่สมบูรณ์ คำว่า “สมบูรณ์” นั้นต้องมีบทบาทที่ชัดเจนเหนือกว่าคณะ แต่ประสานได้กับคณะ แต่ถ้าเหนือองไม่ตีในแง่การบริหาร อาจเท่าเทียมกันได้

ตราบไคที่ผู้บริหารยังไม่ทุ่มให้เรื่องนี้คงเป็นไปได้ยาก ผู้บริหารทุ่มให้เพียงอย่างเดียวไม่ได้ หากลูกน้องไม่เห็นด้วย ดังนั้นบุคลากรของราชภัฏคือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นสถาบันราชภัฏ

ที่แท้จริงไม่ใช่เพียงอธิการบดีเท่านั้น หลายเรื่องที่อธิการบดีอยากจะทำแต่ไม่สามารถทำได้ อาจารย์สาโรจน์กล่าวว่า สถาบันใดจะมีคุณภาพเกินกว่าภาพรวมของคนในสถาบันนั้นเป็นไปได้ หากเราเห็นว่า การวิจัยเป็นเรื่องใหญ่ เป็นสมองของสถาบันแล้วต้องมาควบคู่กัน พระราชบัญญัตินั้นสนับสนุนแต่ไม่มีผู้ผลักดัน หากบัณฑิตให้ความสำคัญกับบทบาทนี้มากขึ้นจะก่อให้เกิดประโยชน์มหาศาล

การนำกระบวนการวิจัยแบบ PAR มาใช้ในงานวิจัยนั้น เพื่อสร้างบุคลากรกลุ่มหนึ่งเพื่อเป็นแบบอย่างหรือจุดนำร่อง สิ่งหนึ่งที่สถาบันราชภัฏต้องพิจารณาเป็นพิเศษ คือวัฒนธรรมการวิจัย ครอบครัวยุคที่วัฒนธรรมการวิจัยไม่สามารถเข้าถึงความคิดของคนส่วนมาก การพัฒนาอย่างเป็นไปได้ยาก วัฒนธรรมการวิจัยเป็นเรื่องใหญ่ การวิจัยแบบ PAR ควรมีจุดแข็ง 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 คือ กลไกในการวิจัยหรือวิถีหลังของการวิจัยอยู่ส่วนใด เป็นอย่างไร สามารถสร้าง ขึ้นได้อย่างไร

ส่วนที่ 2 คือ ความเข้าใจวิถีและพลังของชุมชน

สถาบันราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชนบท หรือท้องถิ่น แต่มีผู้เข้าใจคำว่าเพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริงมากเพียงใด ถ้ามแบบย้อนดูตัวเอง ตัวอย่าง เมื่อ 3 - 4 วัน ผมมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับเรื่องสภาความมั่นคงที่เกิดปัญหาชายแดน 3 จังหวัดภาคใต้ เชิญชาวมุสลิม ผู้นำรวมทั้งสภาความมั่นคง ปัญหาในชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นเพราะทุกอย่างอยู่บนฐานของความรู้สึก ไม่มีฐานของความรู้ โครทราบปัญหาที่แท้จริง fact คืออะไร มีเพียงความรู้สึกเท่านั้น งานวิจัยใดที่เริ่มต้นจากรู้สึกไม่มีประโยชน์ต่อวงการวิชาการ

เมื่อย้อนกลับมาจุดนี้ เรารู้จักท้องถิ่นเพียงใด ครอบครัวยุคที่เราไม่ชัดเจนและไม่มีทางชัดเจน ถ้าไม่มีจุดเริ่มต้น และจุดเริ่มต้นของงานวิจัยที่ทำกับชนบท เพื่อพัฒนาท้องถิ่นควรเริ่มจากจุดนี้ หากบุคลากรของสถาบันราชภัฏในฐานะนักวิจัย เริ่มต้นศึกษาท้องถิ่นอย่างถูกวิธี หลายวิธีที่นานาชาติ ใช้ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับเราเพราะไม่ใช่วัฒนธรรมของเราไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในเมืองไทยนี้การวิจัยที่ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ค่อนข้างแย่ เกิดการสวนทางแล้ว เพราะต้องมีคำอธิบาย ทำแบบสอบถามอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ มีนาร่อง เพราะวัฒนธรรมในเรื่องความสำนึกของคำตอบของคนไทยมีน้อย แตกต่างจากฝรั่ง ซึ่งมีจิตสำนึกในการตอบคำถามสูง การสัมภาษณ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อผู้ที่ให้สัมภาษณ์ไม่ทราบว่ามีสัมภาษณ์เพื่ออะไร

เพราะฉะนั้นวิธีการตอบของเขาเบี่ยงเบนได้ตลอดเวลา คำตอบขึ้นอยู่กับอารมณ์ในแต่ละครั้ง วิธีการทั้ง 2 นี้ไม่มีวันเข้าถึงความจริงของข้อมูลสำหรับสังคมไทย สังคมไทยที่ต้องใช้กระบวนการทางวัฒนธรรม ปัญหาใหญ่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ที่วัฒนธรรม แต่วัฒนธรรม

เน้นอยู่ที่เจดีย์ วัด โบสถ์ การละเล่น ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่ถูกต้องจริง แต่ไม่ใช่วัฒนธรรมที่สร้างปัญหา ไม่ใช่ตัวที่แก้ปัญหา ศาสนา ภาษาเป็นเรื่องใหญ่ และแก้ไขไม่ถูกต้อง แต่วัฒนธรรมสำคัญคือวิถีชีวิตวัฒนธรรม วัฒนธรรมการทำงาน ถ้านักวิจัยสถาบันราชภัฏไม่เข้าใจการทำงานของชาวบ้าน ย่อมไม่มีทางรู้จักชาวบ้าน วัฒนธรรมการทำงานไม่เหมือนกัน รูปแบบวัฒนธรรมการทำงานของข้าราชการแตกต่างจากวัฒนธรรมชาวบ้าน

เรื่องการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมคืออะไร เกิดนิยามที่แตกต่างกัน ดังนั้นชาวบ้านควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ร่วมรับรู้ ร่วมเรียนรู้ จากการประเมินงานวิจัย ชาวบ้านมีส่วนร่วมจริงหรือไม่ การมีส่วนร่วมมี 4 ข้อ

- 1.ร่วมกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ หรือประโยชน์
- 2.มีส่วนร่วมในการทำ ไม่จำเป็นต้องทำเท่ากันทุกเรื่อง อาจทำต่างแง่มุมได้
- 3.มีส่วนร่วมให้ข้อมูล ให้ความจริง
- 4.มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

โครงการของท่านเปิดโอกาสชาวบ้านมีส่วนร่วมหรือไม่ ตัวอย่าง การประชุมเรื่องทะเลสาบสงขลาได้พูดถึงเรื่องควรเปิดปากกระวะหรือไม่ กลุ่มทะเลน้อยยกกล่าวว่าเมื่อเปิดปากกระวะ น้ำเค็มไม่สามารถเข้าได้ เพราะฉะนั้นฝักคบขนาสามารถอยู่ได้ตลอดทั้งปีเกิดการตื่นเงิน กลุ่มปากพะยูนกล่าวว่า เมื่อเปิดปากกระวะ น้ำเค็มไม่ขึ้น เพราะฉะนั้นปลาน้ำกร่อยผสมพันธุ์ไม่ได้ เพราะถูกปิดหมด สมัยก่อนพอ “วะ”แตกทีหนึ่งน้ำเค็มเข้าไปจับปลาได้มาก ถามว่าการเปิดปากกระวะนั้นมีความเข้าใจตรงกันหรือไม่ ทุกปี “วะ” จะแตก คำว่า “วะ” ของเขาหมายถึง ปากน้ำเค็มกับปากน้ำจืด อยู่ติดกัน เพราะฉะนั้นปากแกระจะเป็นปากวะ ปากคลองตะเภาเป็นปากวะ คำว่า “วะ” ของเขา คือน้ำ “วะ” ตรงกับคำว่าพะ คือน้ำพะ แต่ปากกระวะเป็นหนึ่งในปากกระวะที่อยู่ระหว่างหัวไทร คุณเปิดประตู 4 บาน จะเกิดประโยชน์อย่างไร เริ่มต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาเริ่มต้นไม่ตรงกัน นิยามแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่รู้จักชาวบ้านอย่างแท้จริง เราจะไปพัฒนาชาวบ้านนั้นยาก

ทุกคนกล่าวว่าการวิจัยที่ดีควรลงวารสาร ซึ่งผมมองตรงข้าม โดยเฉพาะวารสารต่างประเทศ นั้นได้ประโยชน์ วารสารเรื่องที่จะลงให้เพราะต่างประเทศเข้าใจ ถ้าไม่เข้าใจแล้วย่อมไม่ลงหมายความว่า เขาอ่านรู้เรื่อง เขาได้รับประโยชน์ เพราะฉะนั้นเห็นด้วยว่าการที่ลงวารสารได้นั้นถือว่าดี แต่ทำไมไม่สร้างวารสารของเราที่น่านับถือขึ้น 5 สถาบันราชภัฏรวมกันทำวารสารขึ้นมา ร่วมมือกันทำงานวิจัย ร่วมกันลงทุน หากทุนตั้งประเด็น วิจัย กลายเป็นพลังที่เข้มแข็ง

จากการอ่านงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่นับพบคำตอบใหม่พบเพียงคำตอบเดิม เพราะวิธีคิดติดอยู่กับตำราที่เราศรัทธา วิธีคิดถูกกำหนดกรอบ ผมมีโอกาสหารือกับผู้บริหารหลายคนว่า หน่วยก้านของ

บุคลากรในสถาบันราชภัฏหลายคนเก่งแต่ถูกบริบทอื่นบดบัง เมื่อเก่งขึ้นมาต่างคนต่างแยกใช้ เพราะฉะนั้นนักวิชาการจึงถูกดึงเป็นผู้บริหาร เมื่อบริหารจึงไม่มีเวลาทำผลงานทางวิชาการ เราควร คัดคนเก่งให้ทางวิชาการบ้าง ทำงาน วิจัยแล้วไม่สอน วิจัยเพื่ออะไร คนสอนต้องมีงานวิจัย ถ้าสอน ไม่มีงานวิจัย ไม่มีอะไรมารองรับนักศึกษาจะแคบลงเรื่อย ๆ

สรุปว่าที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเรื่องของระบบการจัดงานวิจัยมีมิติต่างๆ มีสามารถทำได้ แต่ไม่ได้ทำ ทั้งสถาบันราชภัฏและ มหาวิทยาลัย

รศ. ชวน เพชรแก้ว

ผมมีโจทย์ก่อนจะพิจารณางานวิจัยของท่านว่า

1. กลุ่มภาคได้ยอมรับหรือไม่ ว่าเรามาถึงจุดเปลี่ยน คือ เราต้องเปลี่ยนวิธีคิดเปลี่ยน วิธีทำงาน เรื่องของการยอมรับไม่ยอมรับ ของวิธีประเมิน จุดเปลี่ยนตัวนี้ผมคิดว่าเป็นตัวดวงและอาจจะเป็น ตัวสนับสนุนคนบางกลุ่มได้

2. เรามีความเข้าใจตรงกันหรือไม่ ผมย้อนกลับไปถามตัวเองว่า สถาบันอุดมศึกษาเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่นเข้าใจว่าอย่างไร ความเข้าใจอันนี้นำไปสู่การเกิดความเข้มแข็งหรือไม่

3. สถาบันราชภัฏภาคใต้ 5 สถาบัน จัดการเรียนรู้ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยตามที่อาจารย์ สุทธิวงศ์กล่าวแล้ว หมายความว่า การเรียนรู้ในปัจจุบัน ผมค่อนข้างที่จะไม่เห็นด้วยกับการมาออก วิธีหรือให้เด็กบอกว่าการสอนนั้นต้องสอนมากๆ แต่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนด้วย กระบวนการของวิจัยที่จะค้นหาความจริง แต่จะใช้วิจัยอย่างไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

4. เราจัดระบบระเบียบการทำงานวิจัยอย่างไร หมายถึงกระบวนการการทำงานที่มีมาตรฐาน อย่างไร มีมาตรฐานอย่างไร

5. เรามีความสุขกับการทำงานวิจัยหรือไม่ อย่างไรโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือรายได้ มากนัก ผมไม่ได้ปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นแต่หมายความว่าเราต้องแยกแยะระหว่างรายได้ของการวิจัยกับรายได้ ที่พึงจะได้จากเรื่องอื่นๆ

ประเด็นฐาน ฐานคิด คือ สิ่งที่ตั้ง โจทย์โดยรวมๆ ในสถานการณ์ใหม่เพื่อนำมาใช้กับ การทำงานของท่าน

1. ผมมีฐานคิดว่า ต่อไปนี้สังคมจะต้องใช้ความรู้หลักคั่นสังคม การใช้ความรู้ทางการวิจัย ควรสกัดทั้งการทำและการใช้งานวิจัย

2. ผมมีฐานคิดว่าปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ครอบงำเรามาก กระแสของท้องถิ่นจะเข้ามา ช่วยผ่อนคลายความตึงของโลกาภิวัตน์ให้ลดน้อยลงไปได้อย่างไร ผมไม่เชื่อปรัชญาการศึกษาเพื่อ

การพัฒนาท้องถิ่นจะช่วยเราได้อย่างไร หากเรามองแต่เพียงเปิด กศ.บป. คือการตอบสนองปรัชญาท้องถิ่น

3.เรื่องทุนวิจัย ถ้าการทำงานวิจัยต้องคุ้มค่ากับการลงทุน หมายความว่าวิจัยจะได้ผลประโยชน์ขอให้ เป็นเพียงส่วนที่เสริมเข้ามา มิใช่เพื่อที่จะบอกว่าทำงานการวิจัย 100,000 บาท ผมได้รับ 70,000 บาท ผมทำเพียง 30,000 บาท

4.งานวิจัยต้องทำทนายต่อการตรวจสอบคุณภาพ วิจัยของเรามีคุณภาพอย่างไร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด สุดท้ายการทำงานวิจัยต้องไม่คกหลุมพรางให้ผู้อ่านสงสัยเรื่องคุณภาพงานวิจัยที่ทำโดยปราศจากวิจารณ์ ก่อให้เกิดความเสื่อมแก่ผู้ทำ องค์กร ประเทศชาติและเป็นบาปกรรมแก่สังคม

5.จุดด้อยของภาคที่ผ่านมา จากการวิจารณ์ ตัวอย่างที่เป็นจุดด้อยที่น่านำมาพิจารณาเป็น อย่างยิ่ง สถาบันหนึ่งส่งโครงการมาให้พิจารณา 3 โครงการเป็นสถาบันทางภาคเหนือในหัวข้อเดียวกัน

1. อธิการส่งมา หนึ่งโครงการ
2. อาจารย์คนหนึ่งเรียนปริญญาเอกส่งมา 1 โครงการ
3. อาจารย์ที่อยู่ในสำนักวิจัยส่งมา 1 โครงการ

ทั้ง 3 เรื่องเป็นเรื่องเดียวกัน คือการพัฒนาระบบบัณฑิตศึกษา พัฒนาเพื่ออะไร ทั้ง 3 เรื่องสามารถรวมกันได้หรือไม่ หรือรวมกันได้แล้ว โดยอาจารย์เล็ก อธิการอวย สำนักวิจัยเข้ามาดำเนินการ

สถาบันแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณาจารย์ในบัณฑิตศึกษาเล่าว่า มีคณาจารย์คนหนึ่ง ในบัณฑิตศึกษาพูดในวันที่เราไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตนเองไม่ทราบว่ามีโครงการนี้ เพราะสำนักวิจัยแจ้งแต่คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเท่านั้น คณบดีบัณฑิตเป็นผู้เลือกคนเขียนโครงการ เพื่อพัฒนาบัณฑิตซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่รู้เรื่องการวิจัย โครงการที่เขียนออกมาจึงไม่ดีเท่าที่ควร ประเด็นเหล่านี้ทำให้คิดว่าระบบภายในสถาบันราชภัฏเหมือนกันหรือหรือไม่ Inside out ไม่ outside in เข้ามาทั้งภายในต่อภายในกับภายนอกแต่ภายในกับภายในยังแตกแยก

ภาคเหนือ ภาคอีสาน มีจุดดีเพราะทุกสถาบันกล่าวแก่ประชุมว่าไม่มีความสามารถ และไม่เข้าใจในเรื่อง PAR เกิดคลื่นลูกใหญ่ ใช้เกณฑ์ใดวิจารณ์งาน เหตุใดสถาบันราชภัฏนครราชสีมาได้ สถาบันราชภัฏมหาสารคามไม่ได้ เกิดการตั้งแง่ขึ้น ต่อมาเกิดการยอมรับ ความสนใจในเรื่องนี้ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนในการวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดย ดร. ปรีชา อุษตระกูล นำนักวิจัย นักศึกษา อาจารย์ที่สนใจ จากประสบการณ์จากการมองโครงการวิจัยโดยฐานคิด TOR ของโครงการ PAR และระบบการวิจัยที่ใช้ PAR โดยมองทางภาคเหนือ อีสานได้ รวมถึงภาคกลาง ซึ่งกำลังดำเนินการอบรมในวันที่ 17-18 พฤษภาคมนี้

จุดอ่อนของโครงการ คือ

1. โจทย์ปัญหา วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธี มองไม่เห็นระบบและการพัฒนาการเรียนการสอน บางโครงการมองเห็นบ้าง งานวิจัยที่ออกมาต้องพัฒนาการเรียนการสอน

2. เมื่อนำเสนอผลงานเสนอเพียงภาพปรากฏการณ์หมายความว่าโครงการวิจัยเกือบ 100 % เสนอภาพปรากฏการณ์เท่านั้น สามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร

3. มองไม่เห็นระบบ การขับเคลื่อน ระบบที่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย หรือที่สอดคล้องกับการพัฒนาอาจารย์ พัฒนานักศึกษา บุคลากรในท้องถิ่น ในภาวะการปัจจุบัน

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น จุดอ่อนอยู่ที่ใด

ประเด็นที่ 1 เกิดจากวิธีคิดที่สับสน สิ่งที่ต้องการสร้างในงานวิจัยคืออะไร การสร้างงานของท่านมีลักษณะอยู่ 3 ประเด็นจากที่เห็นงานที่พัฒนาแล้ว

ประเด็นที่ 2 วัฒนธรรมเดิมในการทำวิทยานิพนธ์ที่ไม่สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน

ประเด็นที่ 3 งานวิจัยที่มีคุณภาพ ตัวอย่าง ผมมีโอกาสได้ควบคุมโครงการ 11 โครงการ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)และมีส่วนร่วมสำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย(สวทช.) เป็นโครงการของอาจารย์สถาบันราชภัฏยะลาชื่ออาจารย์นันทรัตน์ นามบุรี กระบวนการเริ่มตั้งแต่การคิดโจทย์ หากจะทำ PAR ให้สมบูรณ์ชุมชนต้องมีส่วนร่วมเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียน โดยการผลักดันของระเบียบวิธีวิจัยแบบ PAR

จากการทำงานวิจัยก่อให้เกิด

1. วิธีคิด

2. เราต้องการสร้างงานอะไร ในงานวิจัย สร้างชยะหรือวัฒนธรรมเดิมบางส่วนที่มีประโยชน์หรือสร้างงานคุณภาพ

3. เราไม่มีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นโครงการวิจัยจึงออกมาในลักษณะของตัดแปะ

สุดท้ายเมื่อนักศึกษาปริญญาโททำงานวิจัยนั้น นักศึกษามีวิจารณญาณมากขึ้น การทำโจทย์วิจัยควรคำนึงถึงสมรรถภาพของปริญญาโทคือการมีวิจารณญาณ หากเป็นปริญญาเอกสมรรถภาพคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ งานวิจัยส่วนใหญ่ทั้งปริญญาโทและปริญญาเอกนั้นขาดลักษณะทั้งสองสาเหตุที่กล่าวถึงปริญญาเอก เพราะนักศึกษาที่เรียนปริญญาเอกที่สถาบันราชภัฏพระนครมาขอคำปรึกษา 3 คน วิธีคิดของนักศึกษาค่อนข้างล้ำสมัย จึงให้คำปรึกษาว่าสังคมมีไคนามิก พลวัตน้อยอย่างไร เช่นการมองเป้าหมายแบบความจำเป็นพื้นฐาน (จ.ป.ฐ.) ควรมองเป้าว่าใช้ไม้ที่ถูกต้องไปแต่ละต้นเพราะ

อะไร โคนไม้ก่อให้เกิดอะไรที่นำไปสู่คน โยงไปสู่สัตว์ สิ่งแวดล้อมโดยรวมอย่างไร ในระดับ master degree ควรคิดในเรื่องนี้

ประเด็นที่ 1 เรื่องการทำวิจัยสำหรับปัจจุบันเป็นการวิจัยเชิงพัฒนา สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือหุ้นส่วนในการวิจัย คำว่าหุ้นส่วนการวิจัยหมายถึงนักวิจัย ผู้ถูกวิจัย สังคมที่ใช้ประโยชน์ นักศึกษา เข้ามามีส่วนในการร่วมกันทำงานวิจัยอย่างไร ประโยชน์จากการวิจัยนั้นมี 2 ด้าน ผมเห็นว่างานวิจัยที่ออกมานั้นต้องนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยตรง

ประเด็นที่ 2 สามารถนำผลไปจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ หมายความว่าความรู้ที่ออกมาในลักษณะของความรู้ในเรื่องวิจัยเพื่อตัวเองมากเกินไป วิจัยเพื่อตอบอะไรที่เราสงสัย มิได้เป็นลักษณะของการผลิตความรู้ขึ้นมา ถือว่าไร้สาระ

อธิการบดี

สิ่งที่ท่านอาจารย์สุทธีวงศ์กล่าวว่า หากวิจัยแล้วไม่สอนย่อมไม่รู้ แล้ววิจัยเพื่ออะไร เพราะมีสาระที่ได้เป็นองค์รวม ประเด็นก็คือ เราสามารถทำให้การวิจัยและการสอนเป็นพันธกิจหรือภารกิจอันเดียวกันได้หรือไม่ นั่นคือดวงานวิจัย มองในเชิงบริหารเรามีคำตอบแทนการสอนย่อมสอน เรามีทุนวิจัยย่อมทำวิจัย และคาดหวังว่าทั้งสองส่วนนี้จะเข้ามาอยู่ในระบบเดียวกันได้ในที่สุด ซึ่งอาจไม่เป็นอย่างที่คิด

ในเชิงบริหารที่พบ คือเราคาดหวังว่าอาจารย์ทำวิจัยเพื่อที่จะให้มีผลงานทางการวิจัยปรากฏเกิดประโยชน์ แต่มีข้ออ้างว่าหากสอนมาก จะทำวิจัยได้อย่างไร แล้วจะเกิดวิจัยที่มีคุณภาพได้อย่างไร เข้าใจว่าเป็นปัญหาที่ยังแก้ไม่ได้ อยากทราบความเห็นอาจารย์ในเชิงประสบการณ์ถึงช่องทางในการจัดการเรื่องนี้

ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงษ์ไพฑูริย์

เรื่องของการบริหารนั้นขึ้นกับนโยบาย เช่น นโยบายของทบวงกำหนดไว้เลยว่านักวิจัยนั้นต้องอยู่สาย ข ไม่ใช้สาย ก ที่เป็นผู้สอน เพราะฉะนั้นเท่ากับว่าเราไม่มีทางที่จะเปิดโอกาสให้คนที่รักวิจัย ไปอยู่ที่งานวิจัยได้ นี่เป็นเรื่องต้องนิยามใหม่ การสอนไม่จำเป็นว่าต้องสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว มีวิธีการอื่นจำนวนมาก การปฏิรูปการศึกษาของสภาวิจัยแห่งชาตินั้นเน้นให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบจำได้หมายรู้ การกำหนดได้หมายรู้เป็นเรื่องที่สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถใช้สติปัญญาเพื่อพิจารณาเนื้อหาและกำหนด วิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้

ผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันราชภัฏ ยะลา

เรื่องการจัดการงานวิจัย ในปัจจุบันนี้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อการจัดการงานวิจัย เช่น เมื่อผมเขียนสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมในเรื่องคุณภาพน้ำ เราใช้รถตู้ในการออกพื้นที่ หากไปในพื้นที่เปลี่ยวอาจมีปัญหายาชาชุกรมเข้ามา เมื่อสอนนักศึกษาแล้วไม่มีงานวิจัยรองรับจึงเกิดปัญหาขึ้น สำหรับงานวิจัยนั้นเป็นโครงการวิจัยน้ำ แม่น้ำ ปัตตานี ขณะที่สอนเรื่องน้ำเสียเราพานักศึกษา หนังสือพิมพ์ไปดู ลักษณะน้ำที่ไหลออกมาเป็นอย่างไร ใช้เครื่องมือวัดแล้วนำมาส่งที่ศูนย์วิทยาศาสตร์ แล้วนักศึกษาคกรมวิทยาศาสตร์จึงจัดเวทีริมแม่น้ำ เกิดปัญหาในเรื่องความปลอดภัย นี่คือปัญหาที่สำคัญ

ศ.สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์

ปัญหาที่ท่านว่านี้ ในสมัยก่อนมีในช่วงสมัยคอมมิวนิสต์ เมื่อออกพื้นที่ชาวบ้านเรียกว่ากลุ่มคอมมิวนิสต์ จึงเกิดอันตรายเพราะไม่รู้ชื่อเท็จจริง สถาบันราชภัฏยะลาควรจะทำเรื่องนี้ หาปัญหาที่แท้จริงของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คืออะไร คนภายนอกไม่สามารถตอบได้ดีเท่าท่านซึ่งเป็นคนภายในพื้นที่ หากสถาบันราชภัฏยะลาทำเรื่องนี้ถือว่ายอดเยี่ยมเพราะเป็นปัญหาที่จะมารับใช้ชาติได้ทันทีเป็นความต้องการของท้องถิ่น ผู้ที่รับเคราะห์หรือรับประโยชน์ในระยะยาวคือคนในพื้นที่ สถาบันราชภัฏมียุคเด่นในการเป็นมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นคำนึงผลประโยชน์ในท้องถิ่นขั้นสุดท้ายคือการนำออกไปสู่สากล

สรุป คือฐานอยู่ที่ท้องถิ่น ยอดอยู่ที่สากล ในงานทางวิชาการหมายความว่าต้องเริ่มต้นจากท้องถิ่นท้องถิ่นคือชาติ ชาติกับสากลเป็นฐานเดียวกัน หากใช้เชิงหลักใหญ่ ไม่มองปัญหาเสียช่วยอมตอบปัญหาระดับโลกไม่ได้

ผู้นำเสนอจากสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิธีการศึกษาสภาพแวดล้อมเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมพหุครวนครั้ง ด้วยพลังชุมชนที่เข้าร่วมในเวทีชุมชน และมีส่วนในการระดมความคิดเห็น เริ่มตั้งแต่เรียนรู้สภาพปัญหาจนกระทั่งนำมาพัฒนาโจทย์วิจัยและโครงการวิจัย ในช่วงที่เปิดตัวโครงการวิจัยครั้งนั้น เราได้เผยแพร่ความคิดแบบ PAR ให้ชุมชนรับทราบในระดับหนึ่งอย่างเป็นทางการ ในลักษณะของ PAR ในเบื้องต้น ขั้นตอนต่อไป คือการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการแล้ว

ในส่วนของการขยายได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แผน การวางแผนเตรียมการปฏิบัติการเพื่อถอดบทเรียนชุมชนของโครงการย่อย ทั้ง 8 โครงการ โดยร่วมกันกำหนดกรอบโดยผู้วิจัยทั้งหมด คืออาจารย์ นักศึกษา ชุมชนร่วมกันกำหนดกรอบ ได้กรอบกว้างๆ 4 กรอบ คือ

- สภาพกายภาพและชีวภาพ
- สังคมและวัฒนธรรม
- เศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง
- วิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน

การนำกรอบเหล่านี้ไปศึกษาบริบทชุมชนในโครงการวิจัยทั้ง 8 โครงการ ในระยะที่ 1 ศึกษาชุมชน คือ บริบทชุมชน ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะมาจากวิทยากรที่กรุงเทพฯ ในครั้งที่แล้ว เราพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ให้กรอบทั้ง 4 กรอบ ข้างต้นนี้มีอำนาจและมากบังคับเกินไป จนกระทั่งไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ (อธิบายประกอบ power point)

การศึกษานโยบายชุมชนในลักษณะทางกายภาพ และศึกษาอาชีพเบื้องต้นในพฤษภาคมครึ่ง อาชีพในพื้นที่ พุทธรังษีมีลักษณะที่เป็นแบบเดิมอยู่มาก ลักษณะอื่นที่เป็นก่อน เป็นเรื่องการแปรรูป สัตว์น้ำจืด คือแปรรูปปลาเป็นก้อนเรียกเคยปลา และส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมงน้ำจืดเป็นหลัก เป็นวิสาหกิจชุมชนในเรื่องของผ้าทอ นี่เป็นสภาพในพื้นที่พุทธรังษี หลังจากลงไปศึกษาพื้นที่ ถนนที่ใช้สัญจรไปมามีฝุ่นฟุ้ง บ้านเรือนตั้งอยู่ริมถนน ถนนตัดผ่ากลางพยุ ซึ่งปกติชาวบ้านจะตั้งถิ่นฐานอยู่ขอบพยุ เมื่อมีถนนตัดเข้าไป จึงมาอาศัยที่ขอบพยุในส่วนนี้ เป็นวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ที่พัฒนาขึ้นในเรื่องของการย้อมสีธรรมชาติ การย้อมเส้นใยด้วยสีธรรมชาติเพื่อที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ต่อไปจะดำเนินการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนให้ชัดเจน ขณะนี้ได้เก็บไปบางส่วน แต่ไม่สามารถที่นำเสนอได้ การศึกษาหัวข้อเฉพาะ กำหนดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ละโครงการมี 1 หัวข้อ ในหัวข้อต่างๆเหล่านี้จะถูกบูรณาการอยู่ภายใต้วิชาเอกทั้ง 4 วิชาทั้งหมด บทเรียนที่ 2 จะบูรณาการลงไปภายใต้วิชาเป็นกรณีศึกษา หลังจากนั้นจะเข้าสู่เอกศึกษาไทยคดีนิพนธ์

การดำเนินการที่ผ่านมา วิทยานิพนธ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ใช้ได้ทันที และใช้ได้ทุกระดับ ดังนั้นในช่วงที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มจังหวัดศรีสะเกษ พัทลุง นครศรีธรรมราช ได้จัดทำแผน CEO เราไปร่วมทำแผน CEO น้อย โดยบรรจุโครงการพัฒนาระบบนิเวศชุมชนลุ่มน้ำปากพนังเข้าในการดำเนินการนั้นเพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์ต่อภาคที่เกี่ยวข้องทุกระดับ กิจกรรมในวันนี้เป็นไปตาม TOR ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดว่า หลังจากพิจารณาโครงการแล้วเกิดการพัฒนาอาจารย์ นักศึกษา ชุมชน เพราะฉะนั้นนี่คือกิจกรรมหนึ่งที่อยู่ในกิจกรรมวันนี้ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในแผนปฏิบัติการวิจัย

กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไปในส่วนของโครงการย่อยนั้น ในส่วนของโครงการได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็นเอกสารชุดหนึ่ง ส่วนของนักศึกษาโครงการย่อยได้นำข้อมูลที่ลงไปศึกษาในชุมชนแนบกับรายงานความก้าวหน้าทีในเอกสารนี้ชุดหนึ่ง

รศ. ชวน เพชรแก้ว

สาเหตุที่โครงการนี้ได้รับการอนุมัติในรอบแรก ประเด็นสำคัญที่สุดคือ

1. โครงการยึด TOR ของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทั้งหมด
2. โครงการมีความชัดเจนในเรื่องการพัฒนานักศึกษา อาจารย์ ระบบ โดยไม่มองว่าจะต้องสร้างระบบขึ้นอย่างไร แต่จับประเด็นของกรณีศึกษาเป็นระบบตรงนั้นเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า เป็นระบบใหญ่

3. ชุดโครงการแสดงถึง PAR ที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่โจทย์วิจัย ซึ่งพยายามใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง เกิดการรวมพลัง คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และใช้นักวิชาการ นักพัฒนาในเรื่อง การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน

4. ใช้กระบวนการเรียนรู้จริงเพื่อนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนา เป็นการปรับด้านความคิด ใน ครั้งแรกสิ่งที่ดำเนินการไม่ได้เป็นเรื่องชีวิตว่าจะไปสู่ความสำเร็จอย่างไร แต่จากกระบวนการเชื่อได้ ดังที่ ดร.โอภาส ปัญญาและคณะกรรมการกล่าว นี่เป็นโครงการหนึ่งในหลายโครงการในระดับ ประเทศไทยที่สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ยุทธศาสตร์หรือวิธีที่ใช้ทั้งหมดใน โครงการ มีพลังในการจัดการกับปัญหาในสังคมแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นควรมองในส่วนนี้ให้ ลึกซึ้ง เราต้องเลิกวัฒนธรรมของสถาบันราชภัฏแบบหารเฉลี่ยอาจารย์ คณะกรรมการกล่าวว่า ห้ามหารเฉลี่ยแล้วเกิด Effect กับเรา เชิญรองศาสตราจารย์ โน บำรุง

รศ. มะโน บำรุง

สิ่งที่นครศรีธรรมราชทำอยู่ในส่วนที่เรียกว่าปฏิเวศ เอกสารของสถาบันราชภัฏเกิด เรื่องวิธีปฏิบัติ อาจสัมภาษณ์ท่านในปีหน้า ขณะได้ดำเนินการในส่วนปฏิบัติ โดยเริ่มต้นส่วนที่ เรียกว่าทฤษฎีนำ สารหลักคิด หลักวิชาการอยู่บนพื้นฐานที่กำลังมองว่าทำอะไรเราจะไปสู่ สิ่งที่ดี ภูมิหลังของเรื่องราวจากแผ่นแรก ภาพที่เห็น คือนำวิถีแห่งปัญญาเพื่อแก้ปัญหาชุมชน สร้างชาติมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง คำตอบที่ได้รับมีหลากหลาย การมองปรากฏการณ์จริงของงานวิจัย ในการใช้ปัญญาระดับบัณฑิตศึกษาผลที่ได้ คือเรียนสูงเท่าใดยิ่งห่างจากชาวบ้านมากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา การบริหารการศึกษาจะมีเฉพาะ Participate บทที่ 4 ไม่มี คำตอบ ในบทที่ 5 แตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญ หากดูงานระดับปริญญาตรี จะมีงานทั้งInventory Research และ focussing Research ที่อยู่ชุมชน เช่นออกแบบเครื่องมือในการปอกมะพร้าว เครื่องมือในการทำกิ่งคอนเพื่อช่วย OTOP เพื่อช่วยชาวบ้าน เมื่อถึงระดับนั้น ทฤษฎีสูงแต่ ประสิทธิภาพต่ำ

งานวิจัยเช่นเดียวกัน เรานำมาเป็นหลักคิด Concept วิสัยทัศน์ เกิดความคิดว่าทุกอย่างต้องมีที่มาที่ไป วัตถุประสงค์คือออกแบบระบบในส่วนของความคิด ในส่วนปฏิบัติหรือสร้างระบบ

บริหารการจัดการงานวิจัยที่ดีได้อย่างไร ในระดับมหาวิทยาลัยวิจัย สิ่งที่สำคัญที่สุด คือคุณภาพของการบริหารที่ได้ก่อให้เกิดผลเช่นนครศรีธรรมราช แดนเกิดของนครศรีธรรมราชเป็นอย่างไร นี่คือการ าระดับที่ 3 ทำอย่างไรจึงจะดีกว่าเดิม เป้าหมายคือสร้างคนสร้างชาติ ชุมชนเข้มแข็งชาติมั่นคง นั่นคือภารกิจหลัก ส่วนที่กล่าวว่าเป็นปัญหาเป่านั้น เราจึงต้องวิจัยและโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติผลของการปฏิบัติเป็นการเรียนรู้

สมมุติฐานอยู่บนพื้นฐาน 3 ข้อ

1. คน
2. ระบบ
3. บริบท

ซึ่งเป็นปัญหาเป้าหมายที่ต้องใช้วิจัยเป็นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ การวิจัยจึงเป็นผลของการเรียนรู้แผนงานต่างๆ ประกอบด้วย 5 แผน แผนที่ 1 แผน 2 แผน 3 ได้ดำเนินการไปแล้วพบว่าเกิดอะไรขึ้น เป็นเช่นไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น เราจึงแก้ไขในแผน 4 นี่คือนักในการออกแบบงานวิจัยของแผน หากพบว่าคนเป็นต้นเหตุ ต้องพัฒนาคนแต่อาจมีความมากน้อยต่างกัน คนเป็นเหตุพัฒนาที่คนแต่พัฒนาอย่างไร แบ่ง 2 Phase ปีที่ 1 , 2 เป็นPhase ถ้าระบบเป็นเหตุ จึงออกแบบการจัดการระบบ ส่วนใดดีให้รักษาและพัฒนาต่อไป ส่วนใดที่มีปัญหาเราแก้ไขสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ นี่คือนักของระบบ ในส่วนบริบทนั้นคตินุทศาสตร์ขึ้นเพราะบริบทอยู่ข้างนอก Model 1 เป็นตัวแทนของความเป็นจริง ภาพฝันที่พึงมีเพื่อสรรสร้างระบบ ศึกษาสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมชุมชนเพื่อทราบข้อจำกัด วัตถุประสงค์ เรียกข้อจำกัดภายนอกของบัณฑิตศึกษาภายนอกของมหาวิทยาลัย ภายนอกสำนักงานวิจัย ศึกษาภาวะหน่วยงาน องค์กรบริหารงานวิจัย ตั้งแต่บัณฑิต สำนักวิจัย เพื่อทราบข้อจำกัดภายใน แล้วจึงทบทวนตนเอง เรียกว่าศึกษาตนเอง ประกอบด้วย 2 ส่วน

1. เพื่อทราบจุดเด่นจุดด้อยต่างๆหรือความต้องการของตนเอง
2. มองตนเองเพื่อเห็นจุดลับ จุดบอด จุดเปิดเผยต่างๆ

ในส่วนแรกและส่วนที่ 2 ใช้ Swot Analysis ได้ ส่วนแรกรวมถึงเจาะระในข้อบกพร่องเพื่อรู้จักตนเองมากขึ้น และเห็นพลังศักยภาพเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการ

ยุทธศาสตร์แนวบูรณาการ ปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างระบบบริหารคุณภาพ การจัดการที่ดีเป็นกระบวนการต่อไป แบ่งเป็น 5 แผนงาน เสนอ 2 ปี ในปีนี้ทำในลักษณะร่องรอยสิ่งที่เรียกว่ายุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะเป้าหมาย การบริหารของเราเป็นระบบพันนาการไม่ให้นักของเรามีโอกาสไปปรับใช้แก่ชุมชนมีโอกาสริเริ่มสร้างสรรค์เป็นระบบที่มีปัญหา ยุทธศาสตร์

อะไรของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่น่าสนใจ เราต้องไปคู่มือ รอยของความมานะพยายามเริ่มต้นที่ไม่บรรลุลดอุปประสงค์ แต่ของภูเก็ก็มีลักษณะอย่างไร

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

สาเหตุที่โครงการนี้ได้ทุนค่อนข้างน้อย แม้การทำงานมีขนาดค่อนข้างเล็กแต่สามารถ Predict ได้ในส่วนที่สำคัญที่สุด คือการพัฒนาโครงสร้างการบริหารจากภายใน คำว่า “ภายใน” หมายความว่า สามารถนำองค์กรของตนเองมาทำ ศึกษาบริบทของตนเอง ศึกษาสภาวะ สิ่งที่น่าคิดสำหรับโครงการนี้ คือมีประเด็นที่ชัดเจนในเรื่องการทบทวน เรื่องที่ทำวิจัยมีการศึกษาภาพหรือความต้องการที่แท้จริงของชุมชนค่อนข้างชัด สมมุตินักวิจัยทำสิ่งเหล่านี้เพื่อไปพัฒนาท้องถิ่นบนฐานความรู้ภายใต้เงื่อนไขท้องถิ่นได้รับประโยชน์ ความรู้เชิงระบบและกระบวนการ เราไม่สามารถคาดเดาได้ว่า ท้องถิ่นมีความต้องการพัฒนาในส่วนนั้นจริงหรือไม่ ในการพัฒนาครั้งที่ 2 ที่ธนบุรี แม้อธิบายรายละเอียดค่อนข้างชัดเจน หากเปรียบเทียบกับนครศรีธรรมราช ยังไม่มีความชัดเจนดังเช่น สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้เข้าร่วมประชุม

ในสถาบันของผมใช้สหวิทยาการ มองหลายแง่มุม เพราะฉะนั้นจากแผนงาน 2 แผ่น จะเห็นว่า ด้านการศึกษาเศรษฐกิจ การเมือง ใช้ศาสตร์การศึกษาภาวะขององค์กร ศึกษาตนเอง หลักประกันคุณภาพ ศึกษายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากระบวนการคิดค้นกลยุทธ์

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นเรื่องยาก อาศัยภาษาท้องถิ่นเพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์ และสำเร็จภายในเวลา 1 ปี

ผู้ดำเนินรายการ

การวิจัยแบบ PAR ต้องใช้เงินจำนวนมาก การวิจัยแบบ PAR หากมีงบประมาณน้อย การดำเนินงานย่อมลำบากและขาดความเชื่อถือว่ากรวิจัยเป็นการวิจัยแบบ PAR กล่าวตามแผน จะเห็นว่านอกจากมีทุนแล้วเงินส่วนที่เหลือ ส่วนใหญ่จะใช้ในการบริหาร ทางเราจะไม่บริหารในลักษณะนั้นแต่นำมาพัฒนาโครงการพัฒนาที่ไม่ได้รับงบประมาณ ในขณะที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยอย่างน้อย ปี 48 เช่น การศึกษาตัวเอง บริบทดูทิศทาง เพื่อปรับแก้ก่อนนำเสนอในงบประมาณปี 48 Phase 1 ติดตามผลการดำเนินงาน ผู้ประสานงานแต่ละภาค คณะกรรมการชุดนี้ เมื่อพิจารณาเสร็จเรียบร้อยตามมติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจะเปลี่ยนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ในสถาบันราชภัฏเท่านั้นที่ประสานงาน ภาคใต้ คือ รศ.ชวณ เพชรแก้วเป็นผู้ประสาน

งานในการติดตามงานของทางราชภัฏนครศรีธรรมราช ภูเก็ต และที่เหลืออีก 3 แห่ง ซึ่งคาดว่าท่านจะได้ทุนซึ่งมีผู้บริหารสนับสนุน

ในการติดตามงาน ประเด็นแรกตาม TOR ท่านได้ศึกษาสภาพตัวเอง บริบทของการวิจัยและพื้นที่ ภาพรวมดร.สิทธิชัย ประพุทธินิติสาร ได้ Comment ของสถาบันราชภัฏลำปางไว้ชัดเจนมาก ซึ่งไม่สามารถพัฒนาในจุดนี้เพราะเปิดสอน 2 สาขา คือสาขาบริหาร และหลักสูตร และไม่สามารถทำ PAR เพราะฉะนั้นอันดับแรกศึกษาบริบทของสถาบัน บริบทของพื้นที่ สถาบันราชภัฏลำปาง เปิดสอน 2 สาขา จุดแข็งควรมี 2 เรื่อง ท่านแนะนำว่าเรื่องที่ทำควรสอดคล้องกับบริบทของสถาบันที่เปิดขึ้น ในเรื่องของวุฒิการศึกษาว่ามีอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้น หรือเรื่องการศึกษาแบบใหม่ ทำอย่างไรจากชนบทเข้าสู่เมือง และสร้างเด็กให้เป็นมนุษย์จริง มิใช่เป็นหุ่นยนต์ ต้องพัฒนาจากการศึกษาปัญหาของตัวเอง ชุมชน ทิศทางการวิจัย กรอบการวิจัย ออกมาเป็นชุดโครงการตามความต้องการของท้องถิ่น ในการประชุมจะแยกยุทธศาสตร์ไว้เป็นเล่ม เล่มละสถาบันเป็นเล่ม สีสชมพู แต่ละเล่มมียุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัด ซึ่งท่านสามารถนำไปร่วมกับ PAR นอกจากความต้องการของท้องถิ่น

ในเรื่องของการพัฒนาระบบพัฒนาชุดโครงการ บุคลากร กระบวนการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ จะเกิดการเรียนรู้เป็นลักษณะที่เราจะไปติดตามสังเคราะห์เป็นระยะๆ ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นในการติดตามทั้งเนื้อหา ระบบ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกด้าน เราจะทำการสังเคราะห์ โดยเนื้อหาของโครงการเมื่อเทียบกับโครงการอื่นใน 11 ชุด โครงการนี้ถือว่ายาก โครงการอื่นๆเขาทำ PAR เพียงระดับเดียว คือระดับเนื้อหาแต่ชุดโครงการนี้เป็น 2 ระดับ คือมีการพัฒนาระบบอีกระดับ โครงการย่อยจะเห็นว่าค่อนข้างยากโดยเฉพาะเรื่องของทุนเดิมซึ่งมีน้อย กองทุนหมู่บ้านหากมีทุนเดิมอยู่แล้วอาจไม่ยาก

รศ.สุจินต์ สิมารักษ์ กล่าวว่าการทำ Concept Rework มี 2 ระดับ คือ ระดับระบบ และระดับระบบย่อย เช่น การประชุมภาคเหนือในวันสุดท้าย Stakeholder ของโครงการนี้ ผู้ที่รับผลประโยชน์คือใคร ชุมชนกับท้องถิ่นความมีแตกต่างอย่างไร จุดนี้อาจเป็นความรู้ที่สามารถนำมาเผยแพร่เป็นเอกสาร เรื่อง Concept Rework มี Issue ที่ถกเถียงกันมาก Concept Rework ที่นักศึกษาทำนั้น ทุกคนจะมองทางซ้ายเป็นตัวแปรอิสระ ทางขวาคือตัวแปรตาม หรือ Process output ทางซ้ายเราจะเห็นได้ชัดเรื่อง เพศ อายุ การสมรส การทำงาน ทางขวาคืออะไร นักศึกษาศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพล สมมุติองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน นำองค์ประกอบไว้ทางซ้าย การทำงานคือทางขวา ปรากฏว่าอาจารย์นำองค์ประกอบข้างต้น สลับกันทำให้เกิดสับสน อีก Issue ที่เป็นประเด็น คือการเปิดสอนบัณฑิตศึกษา past time หรือ Full time นั้น

แตกต่างกันอย่างไร มีคุณภาพเพียงใด ทำอย่างไรให้ Past time มีคุณภาพ เป็นประเด็นที่ถกเถียงกัน
ในภาคอีสาน เพราะฉะนั้นภาคใต้คงได้ประเด็นใหม่เช่นกัน

สถาบันราชภัฏสงขลา

การทำโครงการวิจัยของสถาบันราชภัฏสงขลา เราไม่ได้ทำชุดโครงการเพราะคิดว่า
การทำงานวิจัยถูกต้องที่สุด แต่คิดว่านักศึกษามีภูมิหลังมาน้อยเพียงใด มีความถนัดเรื่อง
อะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งของสถาบันราชภัฏสงขลา บัณฑิตศึกษาเปิดประมาณ 2 ปี หลักสูตร
ปริญญาโท 2 สาขา คือหลักสูตรทางครุศาสตร์สายการสอน และยุทธศาสตร์ พัฒนาหลักสูตรการสอน
มา 3 รุ่น และนักศึกษาสำเร็จการศึกษา 5 คน ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นนี้เป็นรุ่นที่ 2 ยังไม่มี
นักศึกษาสำเร็จการศึกษา เรียน Course Work ไม่จบสำหรับรุ่นที่ 1 เพราะฉะนั้นหัวข้อ
การทำวิทยานิพนธ์ต่างกันมากระหว่างหลักสูตรสายสอน กับหลักสูตรของยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ
ลักษณะของวิชาแตกต่างกัน เรามีวิธีการอย่างไรเพื่อให้การบริหารจัดการของบัณฑิตมาเชื่อมต่อกัน
วัตถุประสงค์ไว้ 2 ประการ

ประการแรก คือ ศึกษาลักษณะปัญหาการบริหารจัดการ และศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เช่น
นักศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนามาจะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจน คือรุ่นที่ 1 กับรุ่นที่ 2 ลักษณะของนักศึกษา
แตกต่างกัน นักศึกษารุ่นที่ 1 เป็นนักศึกษาที่มีประสบการณ์ รุ่นที่ 2 นักศึกษาประมาณ 50 % เป็นผู้ที่
ประสบการณ์การทำงานน้อยมาก การจัดการเรียนการสอนจึงค่อนข้างยากลำบาก เนื่องจากเป็นหน่วยงาน
ที่ใหม่ ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารเปลี่ยนแล้ว 3 ชุด แต่ละสาขามีปัญหาในเชิงบริหารมาก
พอสมควร นอกจากนั้นอาจารย์มีภารกิจทางด้านการสอน อาจารย์ที่อยู่ในภาควิชาบางท่านรับงานสอน
มาก ประกอบกับมีภารกิจอื่นๆมาก นี่คือปัจจัยของอาจารย์ที่ปรึกษา แหล่งค้นคว้าข้อมูลไม่เพียงพอ
เกิดปัญหาด้านค้นคว้า แหล่งข้อมูล และมีสภาพอื่นๆ ซึ่งเป็นการศึกษาปัญหาของตัวเอง

ประการที่ 2 คือ ระบบการบริหารจัดการคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหา
ของท้องถิ่นหรือไม่ ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษารุ่นหนึ่งทำหัวข้อวิทยานิพนธ์เป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 การจัดระบบของการบริหารองค์กรของหน่วยงานที่ประสบปัญหา

ชุดที่ 2 เรื่องการบริหารชุมชนหรือจัดการของชุมชน

ตัวอย่าง เช่น นักศึกษาคณะหนึ่ง ทำงานอยู่นราธิวาสเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร
จัดการองค์กรของประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับประโยชน์ของโครงการอ่างเก็บน้ำโอบาโจ จังหวัด
นราธิวาส ประชาชนได้มีการจัดการบริหารอย่างไร ประชาชนช่วยกันคิด เพราะในพื้นที่อ่างเก็บน้ำ
โอบาโจ จังหวัดนราธิวาส ประชาชนที่อยู่ต้นน้ำจะได้รับประโยชน์ ในขณะที่บริเวณปลายน้ำได้รับ

ประโยชน์น้อย น้ำไม่พอใช้ ประชาชนต้องช่วยกันคิดว่าทำอะไรด้นน้ำกับปลายน้ำได้รับประโยชน์เท่ากัน ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริหาร

ตัวอย่างที่ 2 เช่น นักศึกษาคณะหนึ่งทำเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิธีการศุลกากรในการส่งสินค้าไปต่างประเทศ กรณีศึกษาการส่งออกสินค้าทางด่านศุลกากรปางดงเบขาร์ ที่ด่านปางดงเบขาร์มีปัญหาในเรื่องของสินค้าเข้ามาแล้วค้างอยู่ วิธีการนำสินค้าออกนั้นมีระเบียบ วิธีการมาก จึงสนใจในเรื่องนี้เพื่อให้การส่งออกสินค้ามีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เราไม่ใช่พื้นที่ในการสร้างโจทย์ แต่ให้โจทย์แก่นักศึกษาว่า การทำวิจัยนั้นชุมชนต้องได้ประโยชน์ ชุมชนหมายถึงองค์กรหรือหน่วยงานถือเป็นชุมชนหนึ่ง มิได้หมายถึงท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว การทำโจทย์วิจัยควรทราบว่ามีปัญหาขององค์กรคืออะไร มีวิธีการสร้างยุทธศาสตร์อย่างไรจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ ในส่วนนี้มีรูปแบบของงานวิจัยซึ่งทำแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เลย

ตัวอย่างที่ 3 เช่น นักศึกษาคณะหนึ่งมีภูมิหลังเป็นสัตวแพทย์ทำเกี่ยวกับพัฒนารูปแบบเครือข่ายปศุสัตว์ของศูนย์ปฏิบัติการปศุสัตว์ศูนย์นาทวี กรณีศึกษาการบริหารด้านสัตวแพทย์ ศูนย์และแมวที่ศูนย์นาทวี มีผู้นำศูนย์ แมวและสัตว์เลี้ยงอื่นมาทำหมัน ฉีดวัคซีนพิษสุนัขบ้า เป็นจำนวนมาก เกิดความเครียดทั้งผู้เลี้ยงและสุนัข เมื่อเครียดสุนัข และสัตว์ต่างๆ ส่งเสียงกลายเป็นปัญหา จึงคิดว่าการสร้างระบบเครือข่าย โดยสร้างศูนย์ย่อยๆแทนที่จะส่งมาที่ศูนย์นาทวีเพียงศูนย์เดียว ระบบนี้จะทำให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความพอใจ ทำเอื้อต่อการพัฒนาระบบ

ตัวอย่างที่ 4 คุณวันเพ็ญ เกิดสูงเนิน นักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์การพัฒนารุ่นที่ 2 ทำงานที่อำเภอพรมคีรี นครศรีธรรมราช แต่เราไม่ใช่พื้นที่เป็นตัวตั้ง พื้นที่มีตั้งแต่ นครศรีธรรมราชจนถึงนราธิวาสทุกจังหวัด โดยทำในรูปแบบการจัดการการได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของรัฐกับชาวบ้าน ขอมรับว่าที่ผ่านมา Concept ไม่ชัดเจน แต่เมื่อท่านศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ Concept ค่อนข้างชัดเจน เชิญคุณวันเพ็ญ เกิดสูงเนิน

คุณวันเพ็ญ เกิดสูงเนิน

ดิฉัน วันเพ็ญ เกิดสูงเนิน นักศึกษารุ่นที่ 2 สาขาเกษตรศาสตร์เพื่อการพัฒนาสถาบัน สถาบันราชภัฏสงขลา สืบเนื่องจากอาจารย์ คือสถาบันราชภัฏสงขลามียุทธศาสตร์การพัฒนา 2 รุ่น รุ่นที่ 1 คือ รุ่นที่จะทำวิทยานิพนธ์ที่แตกต่างกันไปแต่ละหัวข้อ ประสพการณ์ ภูมิหลัง ความถนัด ความชำนาญเฉพาะด้าน ทำอย่างไรให้เกิดคุณภาพของงานและใช้ประโยชน์ได้จริงในหน่วยงาน องค์กรหรือชุมชน ในนิยามชุมชนที่แลกเปลี่ยนทั้ง 2 รุ่น ชุมชนมิได้หมายถึงชุมชนในท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงองค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรที่ตนเองทำงานถือเป็นชุมชนหนึ่ง รุ่นที่ 2 จากการปรับเปลี่ยนมา 2 เทอม คือ

เทอมแรก เน้นเรื่องบูรณาการจากวิชาเรียนลงพื้นที่ นักศึกษาร่วมกันศึกษา ในพื้นที่ศึกษาในวิชาเรียนจริงๆ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาลงพื้นที่ร่วม เทอมที่ 2 ตัวอย่าง เช่น นักศึกษาเรียน 4 วิชา คือวิจัย ยุทธศาสตร์การพัฒนา การวางแผนการใช้แผน การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และการใช้แผน การเก็บรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้ง 4 วิชา เราบูรณาการเรียนร่วมกัน โดยใช้ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ หรือนำเสนอร่วมกับอาจารย์ทั้ง 4 ท่านที่สอนในแต่ละวิชาเพื่อบรรลุถึงหลักสูตร

นักศึกษารุ่นที่ 2 ในการเรียน 4 วิชา ใช้ 2 พื้นที่ในการเรียนการสอนคือ ชุดที่ 1 พื้นที่ตำบล เกาะแก้ว จังหวัดสงขลา และชุดที่ 2 ตำบลตำนาน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง และในห้องเรียนมีการแลกเปลี่ยนของพื้นที่ ใน 1 รายวิชาคือการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนา นักศึกษาจะคิดความถนัดของตนเองอาจเป็นองค์กรหรือชุมชนที่ตนเองถนัด เขียนเค้าโครงวิจัยก่อน เราควรจะทำเรื่องอะไร เพื่อเกิดผลต่อตัวเอง ต่อชุมชนที่เราทำงาน มองมิตินิดคือมองตนเองก่อน คิดงานพัฒนาองค์กรชุมชน ก่อนองค์กรมหาชนขึ้นตรงกับรัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคม ทำงานกับชุมชนท้องถิ่น ภารกิจมี 4 ข้อ คือองค์กรพัฒนาชุมชนไปส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจชุมชน สร้างกลไกภาคประชาชน กลไกภาคีในการทำงานและสินเชื่อ มิตินิดเริ่มจากตนเองที่ทำงานคลุกคลีกับองค์กรชาวบ้านทั้ง 4 จังหวัด ภาคใต้ นำมิตินิดนี้ร่วมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยชาวบ้านมีส่วนร่วม เมื่อมีฐานชาวบ้านหรือฐานมวลชนหรือฐานประชาชนที่เราทำงานอยู่เชื่อมโยงระบบกับสถาบันที่เราศึกษาในสาขาการพัฒนา มองถึงมิติเทือกเขาเพราะตนเองทำงานอยู่กับป่าในหลายๆส่วน ตั้งแต่เทือกเขา ตะนาวศรีในพื้นที่สุราษฎร์ธานี เทือกเขาบรรทัดในพื้นที่ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง เทือกเขาบูโดในพื้นที่นราธิวาส ยะลา ปัตตานี เทือกเขาหลวงนี่มีการเจริญเติบโต เทือกเขาหลวงเติบโตแบบวิถีชุมชนหน่วยงานที่ลงไปชุมชนมีน้อย ใช้วัฒนธรรม ความเชื่อความคิดของชาวบ้านจริงๆเจาะหลายพื้นที่ ประทับใจพื้นที่บ้านวังลุง โดยผู้ใหญ่เฉลิมร่วมงานกันอยู่

ผู้ใหญ่เฉลิม กาญจนพิพัฒน์ บ้านวังลุง ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่ารัฐลงไปทำงานมาก แต่การทำงานของรัฐคือการลงมาทำงานโดยมีแผนมา ขณะที่ชาวบ้านมีแผนในชุมชนแล้ว เช่นที่คิดกันทำงานอยู่ การเรียนรู้ร่วมกันคือร่วมรับรู้และร่วมปฏิบัติแต่ไม่ได้ร่วมในทุกขั้นตอน ควรจะจับพื้นที่นี้ในการทำ จงทำการศึกษารูปแบบในการจัดการการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐและชาวบ้าน รูปแบบการจัดการและการใช้ประโยชน์โดยรัฐ คือการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐเช่น ชุดวิจัยของอาจารย์อนันต์เรื่องป่าและศึกษาเรื่องการจัดการและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโดยชาวบ้าน มิตินิดประวัติศาสตร์ป่าชุมชน พื้นที่บ้านวังลุงเกิดจากพี่น้องที่ผ่านการอพยพจากพื้นที่และประสบภัยต่างๆ ส่วนใหญ่ผู้นำหรือว่าแกนนำหลายคนผ่านวงคอมมิวนิสต์ก่อนเป็นพื้นที่คอมมิวนิสต์ มองมิตินิดๆ คือซากการต่อสู้ ซากเครื่องบินในพื้นที่เป็นประวัติศาสตร์ที่น่าศึกษา ประวัติศาสตร์และรัฐศาสตร์ในความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ศึกษาเจาะลึกลงไป การสัมปทานป่าไม้ ชาวบ้านใช้วิถีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อมาช่วยจัดการ ชาวบ้านเสนอมิติ

ป่าริมน้ำเป็นพระเอก เนื่องจากป่าริมน้ำตรงตามนโยบายของรัฐ คือเขตของริมน้ำกับป่าต้องห่างกัน 15 เมตร เป็นนโยบายของรัฐร่วมกับ สำนักงานกองทุนสวนยาง (สทย.) เป็นระเบียบต้องปฏิบัติ ในแหล่งนี้ได้จึงมีการศึกษารูปแบบ 3 รูปแบบเชิงเปรียบเทียบให้เห็น

สุดท้ายเกิดหนทางความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้านในการจัดการป่าร่วมกัน เริ่มจากป่าริมน้ำและต่อไปอาจเป็นทั้งเทือกเขาในการบูรณาการร่วมกัน นี่คือ Concept เหตุผลชัดเจนที่เลือกทำบ้านวังสูงที่เห็นได้ก่อนข้างชัดเจนเพราะเป็นจุดเด่น

วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

โครงการนี้มีความตั้งใจในการทำ แต่อาจเข้าใจโจทย์คนละทางกันในเรื่องที่เรากำลังทำ หมายถึงการทำงานชุดโครงการของอาจารย์สะท้อนให้เห็นความตั้งใจที่จะนำผลงานของบัณฑิตหรือเค้าโครงการวิจัยของบัณฑิตมา แต่ว่าทั้งหมดควรจะอยู่ในร่มเดียวกัน แต่สิ่งที่เห็นเหมือนเราไม่ได้อยู่ในร่มเดียวกัน แต่มีร่มเล็ก ๆ กระจายทั่วไป

เรื่องประโยชน์การวิจัย ตอบคำถามได้หรือไม่ว่ามีคุณค่างานวิจัยอย่างไร คุณค่างานวิจัยที่ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์กล่าวไว้อย่างน้อยที่สุด คือมีคำตอบใหม่ให้กับประชาคมหรือผู้ใช้งานวิจัย นั้นใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่สำคัญที่สุดคือ Stake Holder ได้รับประโยชน์หรือสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที อันนี้ผมว่าเป็นเรื่องที่ต้องคำนึง

เรื่องขอบเขตของการวิจัย สังกัดมาจาก 2 แห่ง คือนครศรีธรรมราช แลพื้นที่จุดหนึ่งเป็นฐาน จะทำได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ภูเก็ตทำอยู่ในที่หนึ่งพื้นที่ไม่กระจายมากนักถือเป็นอีกข้อหนึ่ง สุดท้ายระบบวิธี โจทย์ต้องการระบบ PAR ต้องทำให้ทุกระบวนการในการวิจัยย่อยๆ อยู่ในระบบเดียวกัน คือระบบ PAR

อาจารย์ผู้ศักดิ์

จากที่สถาบันสงขลาเสนอทำให้ได้หลักคิดหนึ่ง คือถ้าจะพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัย วิธีคิดที่สงขลาคิดอาจตรงกับหลายๆที่ เพราะฉะนั้นนี่เป็นอีกวิธีหนึ่งของการคิด เราจะพัฒนางานวิจัยได้อย่างไร มีวิธีการอื่นหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่โครงการลักษณะนี้ไม่ได้ทุน เนื่องจากว่าผมเข้าใจและสงขลาอาจจะเหมือนกับที่อื่น คือคำตอบลับที่ทำกับโจทย์ไม่ตรง กรรมการผู้พิจารณาจะมีเกณฑ์ของท่าน ผู้ทำมีวิธีคิดของตนเอง วิธีคิดอาจไม่เหมือนกัน ถ้ามหาวิทยาลัยได้มีการเสวนาแลกเปลี่ยน จะกลายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาการวิจัยซึ่งกันและกัน ยุทธศาสตร์ในลักษณะนี้ หากมีการ Cross ระหว่างสาขา โดยบัณฑิตวิทยาลัยเป็นแกน เกิดการเรียนรู้ที่ดี คำตอบที่ได้ไม่ควรเป็นคำตอบเดียว แต่มีความขัดแย้งในใจ คือ วิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ วิธีการใดจะดีกว่า

กัน หรือขึ้นอยู่กับผู้ใช้ต้องการประโยชน์อย่างไร เราเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์อะไร ดร.จิตราภา กล่าวว่าต้องใช้ Area Base หรือ Issue Base อาจเป็นข้อจำกัด เพราะหลายเรื่อง หลายพื้นที่ หลายจุดเด่นของอาจารย์พัฒนามาจากพื้นฐานของนักศึกษา และ out put ของอาจารย์จะต้องมี ยุทธศาสตร์ต้องเป็นประวัติการ

ผู้ดำเนินรายการ

ตัวอย่างที่ทำอยู่กลุ่มแม่น้ำสงขลา ซึ่งกลุ่มแม่น้ำสงขลาที่อาจารย์สุทธิวงศ์ทำ เฉพาะเวทีประชาคม เพียงเรื่องเดียว 58 เวที ใช้งบหลายล้านบาท เพราะฉะนั้นโครงการที่เราจะทำคงเป็นไปได้ และ ศักยภาพนักศึกษาที่จะทำโดยใช้ Area Base ดิฉันคิดว่าไม่น่าที่จะเป็นไปได้ เมื่อข้อจำกัดสงขลา เป็นเช่นนี้ นักศึกษาควรพัฒนาตามภูมิหลัง สามารถนำไปปฏิบัติและแก้ปัญหาของหน่วยงานได้จริง

อาจารย์เหม ทองไชย

หลังจากฟัง 3 โครงการ ปรากฏว่าเป็นโครงการที่แตกต่างกัน แต่อยู่ในบริบทเดียวกัน หมายความว่าสถาบันราชภัฏภูเก็ตมุ่งที่จะพัฒนากระบวนการจัดการองค์การที่จะก่อให้เกิดคุณภาพ ของงานวิจัย โดยแบ่งเป็นระยะของงานวิจัยซึ่งไม่ตรงตามเจตนาของ TOR ของสภาโดยตรง โดย กรรมการพยายามที่จะให้ทุนในจุดที่ไม่ตรง เพราะมองเห็นคุณภาพที่เกิดขึ้น สถาบันราชภัฏ นครศรีธรรมราชเป็นการบริหารเขตของกระบวนการมีโครงการที่ด้วยเรื่องของไมโครโปรแกรมวิชา แต่เป็นชุด โปรแกรมในพื้นที่เดียวกันออกมาในเรื่องบูรณาการหลักสูตรรายวิชาแตกแขนง จนกระทั่งเป็นโครงการ โครงการวิจัยอยู่ในพื้นที่เหมือนสถาบันราชภัฏสงขลา ซึ่งสถาบันราชภัฏ สงขลาทำเช่นเดียวกับนครศรีธรรมราชแต่ไม่ได้บูรณาการอยู่ในพื้นที่เดียวกัน สถาบันราชภัฏ สงขลาทำเช่นนี้เพราะบางสิ่งในพื้นที่เดียวกันอยู่ในบริบทที่แตกต่างกันไม่สามารถที่มาหลอมรวมกัน ได้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นกระบวนการนำวิธีของระบบจัดการกับปัญหาในองค์กรแต่ละองค์กร ที่นักศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาในจุดนี้เป็นกระบวนการของสถาบันราชภัฏสงขลา หากนำสิ่งเหล่านี้ มาร้อยเรียงไว้อย่างเป็นระบบ หมายถึง นำทุก Project ของนักศึกษามาเพิ่มเติมกระบวนการ ซึ่ง สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชบอกวิธีการมา โครงการวิจัยของนักศึกษาแต่ละคนชัดเจน เริ่มต้น โดยใช้วิชาเป็นพื้นฐานความคิด เรียนอย่างบูรณาการ เกิดการบูรณาการที่ตัวนักศึกษาหรือบัณฑิต แต่หากอาจารย์ไม่บูรณาการแล้วตัวนักศึกษาจะบูรณาการได้อย่างไร สถาบันราชภัฏภูเก็ตเป็น อีกรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาองค์กร สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชทำในเรื่องพัฒนาองค์กรแม้จะ ไม่ได้ทุนน่าจะทำร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาองค์กร บัณฑิตวิทยาลัยให้เอื้อต่อการบริหารโปรแกรมวิชาคุณภาพบัณฑิตที่มีคุณภาพ

พิธีกร

ในการพิจารณาออกจาก TOR และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เราไม่ได้เน้นว่าเป็น Area Base หรือ Issue Base หากอาจารย์อ่านหนังสือเล่มเล็กเรื่องอีเมลล์ถึงเพื่อนต่างแดนจะเห็นว่าโมเดลเป็น Area Base จากนครศรีธรรมราช บางโมเดลเป็น Issue Base บางโมเดลของ เชียงใหม่เป็นแบบผสมผสานระหว่าง Issue Base หรือ Area Base

สาเหตุที่โครงการของสถาบันราชภัฏสงขลาไม่ได้ เพราะวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ TOR เพียงข้อเดียวเท่านั้น

1. เรื่องการบริหารจัดการ

2. จากการนำเสนอตัวโครงการที่นำเสนอไม่มีกิจกรรมของนักศึกษา กล่าวเพียงเรื่องการพัฒนา ระบบกลุ่มเป้าหมายมีแต่ภายในตั้งแต่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าหน่วยระดับบัณฑิต ไม่มี Area Base หรือ Issue Base เข้ามาเกี่ยวข้องขาดความชัดเจน กรอบแนวคิดบริหารการจัดการ โดยไม่มี ส่วนย่อย วิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อได้มาซึ่งระบบ ไม่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของนักศึกษา เครื่องมือ มีเพียงแบบสอบถามเท่านั้น มองไม่เห็นในเรื่องของ ทิศทาง กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร อาจารย์ที่เป็นหัวหน้าทีม อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา และชุมชน Stake Holder เกี่ยวข้องในโครงการ อย่างไม่ ทำให้ขาดความชัดเจนและมองไม่เห็นกระบวนการในการพัฒนานักวิจัย กระบวนการ พัฒนาโครงการ พัฒนานักวิจัยรวมถึงนักวิจัยในชุมชน นักศึกษา และอาจารย์

รศ. ชวน เพชรแก้ว

เราไปมาหลายพื้นที่ 1 สิ่งที่อาจารย์และคณะกล่าวถึง คล้ายๆกัน สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ถึง เรื่องเกลือ แต่ไม่ได้เขียนเรื่องเกลือว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องการทำสายสิ่งแวดล้อมอย่างไร สถาบันราชภัฏ นครราชสีมากล่าวถึงเรื่องสุขภาพอนามัยชุมชน สถาบันราชภัฏเชียงรายพูดถึงเรื่องแม่น้ำโขงกับการค้า ชายแดนซึ่งเป็นจุดที่จะทำที่อื่น ไม่ได้สถาบันราชภัฏสงขลาพูดถึงเรื่องป่าชุมชน เกษตร เทือกเขา ทะเลสาบ แต่ทุกสถาบันมิได้กล่าวถึงเรื่องเหล่านี้ในโครงการเลย นี่คือนี่ประเด็นหนึ่ง

ในเรื่องจุดอ่อนของโครงการวิจัยที่ตั้งเป็นโจทย์ไว้ชัดเจน การพัฒนาระบบบริหารจัดการ คุณภาพวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ควรดูระเบียบการดำเนินงานวิจัยวัตถุประสงค์ 2 ข้อ

1 .เป้าหมาย ทราบสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารจัดการ และเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการ TOR สามารถตอบ ได้เพียงข้อเดียว

การตอบวัตถุประสงค์ การใช้กระบวนการ PAR ไม่ควร In side in ทั้งหมด การดำเนินการงานวิจัย เป็นเรื่อง PAR และกระทำการภายใน Stake Holder ตัวอย่าง อาจารย์โดยทั่วไปบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยในเชิงการบริหารทั่วไป ในประเด็นนักศึกษาเสนอเรื่องป่าชุมชนทางเลือกเทือกเขา ลุ่มน้ำทะเลสาบเป็นชุดโครงการได้ และควรเชื่อมโยงแบบสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ฐานความคิดต้องมีความชัดเจนในเรื่องระบบบริหารจัดการ วิธีการ PAR เท่านั้น

ในฐานะของชุมชน คือชุมชนของสถาบันราชภัฏสงขลา ต้องทำฐานนี้ออกมา เมื่อได้ฐานออกมา สามารถสร้างกรอบได้ชัดเจนว่า อาจารย์ต้องพัฒนานักวิจัย ผู้ควบคุมการวิจัย เมื่อพัฒนาสิ่งเหล่านี้แล้วสามารถ Predict ผลที่ออกมา ส่งผลต่อระบบการเรียนการสอนอย่างไร สามารถเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้ได้ จากการมองระดับภายใน เรียกว่า In side out ตอบปัญหาได้น้อยเพราะว่าผู้วิจัย บัณฑิตวิทยาลัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไม่ใช่ผู้ตอบคำถามส่งผลกระทบ ผู้ที่ตอบคำถามเราได้ คือผู้ใช้งานวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชนที่โครงการนั้น ไปปฏิสัมพันธ์

ผู้เข้าร่วมประชุม

นักศึกษาท่านหนึ่งทำเรื่องการกระจายโอกาสการเป็นสมาชิกโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา นักศึกษาทำเรื่องนี้แต่ไม่ได้ลงพื้นที่

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

ประเด็นของนาวาไม่มีประเด็นที่ไหน ในประเทศไทยที่มีถึง 60กองทุนโดยตั้งอยู่ในชุมชนของนาวาแล้วพัฒนาไปอย่างไรเพื่อมีคำตอบให้แก่ประชาชน นักวิจัยหรือนักวิชาการ ยกประเด็นเพื่อชี้ให้เห็นว่าอาจารย์สามารถใช้ Area base หรือใช้ Issue Base อย่างไร สามารถกระจายได้ เพราะชุดโครงการควรตอบปัญหาในเรื่องของพัฒนาระบบบริหาร ประเด็นที่ 2 ต้องการการพัฒนางานของนักวิจัย ผู้ควบคุม และผลประโยชน์ชุมชนที่จะได้รับ

ผศ.วิจิต เรืองแป้น

ผมเป็นตัวแทนจากสถาบันราชภัฏยะลา ทีมงานประกอบด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา พรรณสุริฉาย อาจารย์อรรวรรณ และนักศึกษา 3 ท่าน คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.)เจ๊ะอามิง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองโฆษกพรรคประชาธิปัตย์เป็นนักศึกษาสังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา ท่านยะฮีย่า กำลังทำวิทยานิพนธ์การยอมรับเกษตรกรรมยะลา มะธิชา คุณชนชีกอ มาโซ ทั้ง 3 ท่านนี้ได้ทดสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านไปแล้ว อีกท่านคือภรรยาของท่านเจ๊ะอามิง เป็นกลุ่มที่เข้ามาในลักษณะเป็นกลุ่มแม่บ้านซึ่งถือว่าเป็นผู้ใช้งานวิจัย และผวจิต เรืองแป้นในตอนแรกผู้รับผิดชอบโครงการ คือดร.อุไร ชะแล่ม แต่ท่านย้ายไปที่สถาบันราชภัฏสงขลา ทีมงานจึงได้ปรับโครงการแล้วส่งมา ปรากฏว่าไม่ตรง TOR

หลังจากนั้นส่วนที่เราปรับแก้เพื่อให้ท่านนักศึกษาทั้ง 3 ท่านเข้าสู่ระบบการทำงานเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

โจทย์การวิจัยที่ได้มี 8 กระบวนการ คือ

- 1.กระบวนการคัดเลือกนักศึกษา
- 2.กระบวนการจัดการเรียนการสอน
- 3.กระบวนการจัดแต่งตั้งที่ปรึกษา
- 4.กระบวนการวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ
- 5.กระบวนการจัดการสอบเค้าโครง จัดสอบปากเปล่า
- 6.กระบวนการจัดทำรูปเล่มสมบูรณ์
- 7.กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย
- 8.กระบวนการตรวจสอบและประเมินผลในองค์กรทั้งหมด

เชิญนักศึกษาทั้ง 3 ท่านซึ่งกำลังทำวิทยานิพนธ์ได้นำเสนอครบ เชิญรองโฆษกพรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเจ้ आमिंग (รองโฆษกพรรคประชาธิปัตย์)

ในฐานะนักศึกษาริฎฎาโท โดยเฉพาะนักการเมืองส่วนใหญ่มีความสนใจกระบวนการเรียนรู้ในสถาบันราชภัฏน้อย จึงได้ปรับกระบวนการคิดในการศึกษาวิจัย การวางยุทธศาสตร์ชาตินั้นมีความสำคัญและการวิจัยก็มีความสำคัญ แต่ในปัจจุบันการวางยุทธศาสตร์ในระดับชาตินั้นได้ใช้ผลการวิจัยค่อนข้างน้อย จึงน่าเป็นห่วงว่าสิ่งที่วิจัยกันในขณะนี้ เรานำไปเก็บไว้ส่วนใด รัฐบาลได้นำมาใช้ประโยชน์รัฐบาลหรือไม่ นี่เป็นข้อสังเกต

ในการทำวิจัยจะต้องทำงานที่ตนเองถนัด หากดูหัวข้องานวิจัยคือเรื่องขยะ จะเห็นว่าผมทำงานในเรื่องที่ตนเองไม่ถนัด ไม่รู้เรื่องและไม่มีความสนใจ เหตุผลที่ทำให้เรื่องขยะเกิดจากความสนใจในขณะที่เรียน ซึ่งมีเรื่องกระบวนการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม จึงมองภาพต่อในฐานะที่เป็นนักการเมือง ส่วนใหญ่จะไม่มีใครจับเรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นประเด็นใหญ่ในอนาคตที่กำลังเป็นปัญหาโดยเฉพาะปัญหาขยะล้นเมือง จึงนำไปสู่ประเด็นเรื่องขยะ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหรือเซาะ ซึ่งเป็นบริเวณแคบ จากการศึกษาปัญหาขยะ ส่วนใหญ่มีลักษณะใกล้เคียงกันสิ่งที่สำคัญคือข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขยะในเทศบาลของหรือเซาะพบว่าปริมาณขยะ 3 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และจากการศึกษาของบริษัทแม่โครศึกษาในเทศบาลขนาดเล็กเฉลี่ย 25,000 คนมีอัตราการเกิดขยะเพียง 0.7 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ดังนั้น หากเทศบาลตำบลหรือเซาะไม่ดำเนินการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาในอนาคตผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นจะเชื่อมโยงกัน

บริเวณแม่น้ำสายบุรี ปัญหายุขะที่เกิดขึ้น หากมองอย่างผิวเผินนั้นไม่น่าจะเกิดผลกระทบต่อแม่น้ำ แต่ปัญหายุขะที่ส่งผลกระทบต่อแม่น้ำเกิดจากขยะที่อยู่บนบกมีการจัดเก็บที่ไม่ถูกต้อง ขาดการจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาของประชาชน ปัญหายุขะส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น ประชาชนจะปิดความรับผิดชอบแก่เทศบาล ในความเป็นจริงปัญหายุขะมิได้เป็นเพียงความรับผิดชอบของเทศบาลเท่านั้น หากประชาชนซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดขยะต้องมีส่วนในการรับผิดชอบ

จากการศึกษาปัญหายุขะ สิ่งที่สำคัญคือ กระบวนการจัดเก็บที่ไม่ถูกต้องตามหลักสัญลักษณ์อนามัยของเทศบาลตำบลหรือเซาะ ในที่สุดปัญหายุขะที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดมลพิษในแม่น้ำสายบุรี ซึ่งจะเชื่อมโยงไป 3 ท่านที่ได้ศึกษาเรื่องนี้อยู่ นี้ประเด็นหลักในการทำเรื่องนี้ เมื่อมองภาพพจน์ต่อไปว่าปัญหายุขะจะกลายเป็นปัญหาที่สังคมต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะทางการเมือง ในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำสายบุรีนั้น เชิญคุณชุนซึกอ

คุณชุนซึกอ มาโซ

ลำดับแรกกล่าวถึงความเป็นมาของแม่น้ำสายบุรี แม่น้ำสายบุรีมีพื้นที่ต้นน้ำอยู่ที่เทือกเขาสันกาลาคีรี และแยกออกที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี แม่น้ำสายบุรีนี้ประกอบด้วยเทือกเขาสันกาลาคีรี และเทือกเขามาลาญคู ในอดีตประมาณ 10 กว่าปีที่แล้วได้มีโครงการของรัฐ โครงการหนึ่งคือโครงการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำสายบุรี ซึ่งชาวบ้านไม่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว จึงพยายามผลักดันออกไปโดยการให้พลังชุมชน พลังมวลชน โดยการรณรงค์ เรื่องการอนุรักษ์แม่น้ำให้ชุมชนที่อยู่ในลแวกนั้นเข้าใจและให้ความสำคัญกับแม่น้ำ เมื่อ 5 ปีที่แล้วโครงการดังกล่าวจึงได้ยุติการดำเนินงาน ถือว่าชุมชนประสบความสำเร็จ

ปัจจุบันชุมชนที่เข้าร่วมประกอบด้วย 24 ชุมชน องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับแม่น้ำสายบุรี คือองค์กรเครือข่าย องค์กรของชาวบ้านพิทักษ์ลุ่มแม่น้ำสายบุรี จากการพัฒนาของรัฐบาลซึ่งมุ่งงบประมาณโดยผ่านทางองค์กร ชุมชนได้มีการขยายฐานจาก 20 ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำสายบุรีให้กว้างมากที่สุด คือชาวบ้านทุกฝั่งแม่น้ำทั้งต้นน้ำและปลายน้ำได้เข้ามาเห็นคุณค่า ความสำคัญ ถือว่าเป็นพลังอันหนึ่งที่จะสามารถปกป้องแม่น้ำของชุมชน

ในฐานะที่อยู่ในพื้นที่และทำงานกับองค์กรด้วยจึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในลุ่มน้ำสายบุรีว่าทำอะไรให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อขยายฐานเครือข่ายองค์กรชาวบ้านที่ลุ่มแม่น้ำสายบุรี ขณะนี้ผมได้ศึกษาอยู่ที่ราชภัฏยะลา จึงมีโอกาสนี้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ชุมชน และกลุ่มองค์กรเพื่อขยายฐานต่อไป ผู้ใช้งานวิจัยนี้ คือชาวบ้านในชุมชน องค์กร

ชาวบ้านพิทักษ์ลุ่มน้ำสายบุรี รวมถึงตนเอง ความสำคัญของงานวิจัยนี้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที

คุณยะยา มะยี่ชา

พื้นฐานของตนเองนั้นเป็นเกษตรกรมาก่อน แต่ได้โอกาสทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน คือองค์กรชาวบ้านลุ่มน้ำสายบุรี องค์กรชาวบ้านพิทักษ์ลุ่มน้ำสายบุรีเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากคน นโยบายของรัฐ ทำให้ประชาชนเห็นว่าการพึ่งตัวเองเป็นแนวทางที่ดีที่สุด จึงพยายามหาทางออกให้กับตน โดยมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกคือเครือข่ายป่า เครือข่ายเกษตรกรทางเลือกในการเข้าไปพัฒนาพื้นที่ จุดนี้ทำให้ผมสนใจเรื่องการพัฒนาเกษตรกรที่ยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำสายบุรี

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 – 7 นโยบายการพัฒนาการเกษตรของรัฐบาลเป็นลักษณะการผลิต เพื่อตอบสนองทางด้านการตลาดในประเทศหรือต่างประเทศ ผู้ลงทุนรายใหญ่หรือเกษตรกรรายใหญ่ เกษตรกรรายย่อยในพื้นที่มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ ทั้งเรื่องคุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในทางการเกษตรเสื่อมลง ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่สามารถตอบสนองต่อความพอใจของเกษตรกรได้ถึงระยะแผนที่ 8 และ 9 องค์กรชาวบ้านพิทักษ์ลุ่มน้ำสายบุรีได้รวมตัวกับเครือข่ายเกษตรกรทางเลือกภาคใต้และทั่วประเทศจึงได้มีโอกาสเสนอแก่สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเรื่องการบรรจุแผนเกษตรกรที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จนในที่สุดได้รับการยอมรับ เป้าหมายเพื่อขยายพื้นที่เกษตรกรที่ยั่งยืนให้อยู่ในระบบของประเทศไม่น้อยกว่า 20 % ของพื้นที่หรือประมาณ 25 ล้านไร่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กรชาวบ้าน และมูลนิธิเกษตรกรที่ยั่งยืนแห่งประเทศไทยเป็นผู้สนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรทางเลือก โดยแบ่งเกษตรกรรายย่อยทั่วประเทศเป็นภูมิภาคต่าง ๆ 19 ภูมิภาคทั่วประเทศ โดยภาคใต้ประกอบด้วย 3 ภูมิภาค ได้แก่

- ภูมิภาคตอนบนตั้งแต่ชุมพรลงมาถึงสุราษฎร์
- ภาคใต้ตอนล่างตั้งแต่สตูลถึงสงขลา
- ลุ่มน้ำสายบุรี ยะลา ปัตตานี นราธิวาส

พื้นที่นี้ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิเกษตรกรที่ยั่งยืนแห่งประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำโครงการพัฒนาและวิจัย โดยชาวบ้านเป็นผู้วิจัยตามความต้องการของชาวบ้าน เพื่อตอบปัญหาการวิจัยของชาวบ้านว่าปัญหาไต่บ้าง ชาวบ้านตั้งโจทย์ กระบวนการวิจัย วิเคราะห์

สังเคราะห์ปัญหา และหาทางออกให้แก่ตนเอง โดยมีคณาจารย์ที่เป็นเครือข่ายขององค์กรชาวบ้าน ทำงานร่วมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี หาดใหญ่ โดยมีส่วนกลางคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกระบวนการนี้ดำเนินการมา 3 ปี และจบโครงการในปีงบประมาณ 2547 ที่ผ่านมา แต่การดำเนินการวิจัย และพัฒนาของชาวบ้านนี้ ไม่สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายตามแผนงานที่ว่าด้วยยุทธศาสตร์ การยอมรับเกษตรกรรมยั่งยืนในพื้นที่ ลุ่มน้ำสาขานูรี มีปัจจัยอะไรบ้างที่สามารถทำให้เกษตรกรรมที่ยั่งยืนดำเนินการแล้วสามารถขยายเข้าไปในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขานูรีทั้งหมด เนื่องเกษตรกรรมยั่งยืนได้รับการยอมรับในระดับสากลหรือระดับประเทศว่าเป็นทางออกของเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ เพราะผลผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน ไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากมีสารพิษตกค้าง การใช้ปัจจัยการผลิตที่จากภายนอกทำให้เกิดหนี้สิน ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถที่จะให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาทางการเกษตรในพื้นที่ ภูมิปัญญาเหล่านี้สามารถที่จะช่วยเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หรือการลงทุนใช้ปัจจัยในการผลิตนั้นจะเอื้อต่อการยอมรับผลผลิตทางการเกษตรของผู้บริโภค

2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขานูรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน

4. เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อการเกษตรกรรมยั่งยืนในพื้นที่

การเกษตรกรรมยั่งยืนโดยภาพรวมมีหลายรูปแบบ เช่น วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรผสมผสานทาง 3 จังหวัด คือสวนทุทรง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ เป็นต้น

ผู้เข้าร่วมประชุม

จากที่ฟังนักศึกษา 3 ท่านนั้น ขออนุญาตกล่าวถึงตำบลหรือเขา แม่น้ำสาขานูรี พื้นที่แม่น้ำสาขานูรีที่อักษรชี้ คุณเจ๊ะอามิงทำเรื่องขยะ ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นแล้วลงสู่แม่น้ำสาขานูรี คุณชะยาทำเรื่องเกษตรยั่งยืนและแม่น้ำสาขานูรี คุณซุนซิก่อทำการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแม่น้ำสาขานูรี 3 ส่วนมารวมกัน นั้นมีแตกต่างกัน หากมองภาพลงไป สถาบันราชภัฏยะลามีเป้าหมายที่จะศึกษาและวิจัยปัญหาของแม่น้ำสาขานูรีเป็นหลักโดยโยงขึ้นไปข้างบนคือ กระบวนการที่นักศึกษาสถาบันราชภัฏยะลาได้มีแนวคิดในการศึกษาปัญหาเหล่านี้ที่ถุกมองข้ามโดยการมีส่วนร่วม

ดร.อุไร ชะแล่ม

จากการเขียนโครงการของสถาบันราชภัฏยะลา ในขณะนั้นไม่เข้าใจการพัฒนาองค์กรทำอย่างไร เราจึงนำอาจารย์ นักศึกษาทำงานร่วมกันโดยใช้งานวิจัยเป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนร่วมกันกำหนดทิศทาง ทำอย่างไรนักศึกษาจะสามารถทำงานวิจัยสำเร็จ นั่นคือความเจริญก้าวหน้าของนักศึกษา

ร.ศ.ชวัน เพชรแก้ว

กล่าวถึงเรื่องกลไกภายใน สำนักวิจัยและบัณฑิตศึกษา อธิการบดี หลายสถาบันยืนยันว่าในการประชุมเรื่องการทำวิจัยนั้น หากผู้ใดว่าจึงเข้าร่วมประชุม ไม่สามารถเข้าประชุมได้ทุกครั้ง การรับทราบเรื่องราว หรือความเข้าใจจึงไม่ต่อเนื่อง และที่สำคัญความเข้าใจที่เกิดขึ้นอาจไม่ตรงกัน สิ่งทั้ง 3 โครงการต้องปรับเปลี่ยนให้ TOR ใกล้เคียงกันแล้วปรับเปลี่ยนวิธีการ แต่สิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนได้คือ TOR, PAR ไม่มีวิธีการที่ดีที่สุดในการวิจัย แต่มีวิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างไร ต้องทำผสมผสานกัน โดยไม่จำเป็นต้องเป็น PAR ทั้งหมด

ในประเด็นของสถาบันราชภัฏยะลา หากท่านค้นหาความจริงทางสังคมจะดีมาก แม้จะแก้ปัญหาได้หรือไม่ก็ตาม แต่ที่สำคัญคือสามารถพัฒนาส่วนท้องถิ่นได้ ความจริงทางสังคมโดยเฉพาะแม่น้ำสายบุรีมีความหมายลึกซึ้งสำหรับวิถีชีวิตคน หัวข้อของอาจารย์ควรเปลี่ยนเป็นวัฒนธรรมชุมชน ไม่ใช่เป็นวัฒนธรรมชาวบ้าน โครงการทั้ง 3 นั้นถือว่าดีมาก แต่ต้องดึงเข้าสู่ระบบโครงการ PAR สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือหากนักวิจัยชุมชนไม่ชำนาญ PAR ปัญหาที่เกิดขึ้น คือมีการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงมาก ที่ดูว่าสิ่งนั้นนิ่งแต่ความจริงแล้วสูง เพราะฉะนั้นลักษณะเช่นนี้จะต้องใช้กระบวนการ PAR จึงจะดีที่สุด

อีกประเด็น หากท่านสามารถโยงทุกเรื่องเข้าด้วยกันในลักษณะของการบูรณาการ ซึ่งความสัมพันธ์ไม่สามารถแยกส่วนได้ อาจต้องแม่น้ำเป็นศูนย์กลาง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องระดับลึก ถ้าท่านศึกษาบริบทชุมชนไม่ดีพอจะไม่สามารถตอบพลวัตที่เลื่อนจาก A ไป B ไป C แล้วไปสู่ปัจจุบันได้อย่างไร ลักษณะนี้เหมาะสำหรับนักศึกษาปริญญาโทโดยเฉพาะสาขาวิชานี้ ขณะที่หลักสูตรการสอนอาจคิดชุดโครงการขึ้นเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอน โดย 30% เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรการสอนส่วนหนึ่งที่เป็น action ในสังคม ท่านใช้ PAR ในการศึกษาบริบทชุมชน แต่วิธีการได้มาซึ่งหลักสูตรอาจใช้กระบวนการสร้างหลักสูตรที่เป็นสากล

อาจารย์สุฉิมย์

จากการนำเสนอของสถาบันราชภัฏยะลาเกิดความคิดในการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ การแก้ปัญหาใหญ่นั้นทำยาก ควรเริ่มแก้จากจุดเล็ก จุดเล็กๆนี้นำไปสู่ภาพรวมในการแก้ปัญหา แล้วส่งผลในการที่พัฒนาสิ่งต่าง ๆ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเจ้ออามิง (รองโฆษกพรรคประชาธิปัตย์)

ในช่วงแรกที่เข้ามาศึกษาในสถาบันราชภัฏ ผมมีความตั้งใจจะแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาานาน เกิดจากอะไร สามารถใช้กระบวนการวิจัยเข้าช่วยได้หรือไม่ เพื่อแสดงความเป็นหนึ่งงานของสถาบันราชภัฏยะลา ซึ่งอยู่ในพื้นที่และสร้างความเชื่อถือ แล้วเข้าสู่กระบวนการ ความเชื่อถือในฐานะที่เป็นนักการเมือง หลากๆท่าน ไม่กล้าทำ เพราะไม่แน่ใจว่าจะทำวิจัยสำเร็จก่อนหรือผู้วิจัยจะตายเสียก่อน ในกระบวนการวิจัยนั้นเป็นไปตามระบบระเบียบวิธีการวิจัย คำตอบน่าจะออกในจุดนั้น แต่ประชาชนไม่รู้ มีเพียงความรู้สึกกลัว หากประชาชนไม่สามารถอยู่ได้ แล้วผู้วิจัยจะอยู่จุดใด

ศ. สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์

ตั้งข้อสังเกต 2 ข้อ

1. PAR ไม่จำเป็นต้องพวง PAR ทำคนเดียวได้ แต่หมายความว่าผู้มีส่วนร่วม สังเกตปัญหาของเราวมไปถึงหัวข้อ นำสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องกับและพัฒนาาร่วมกันเป็นปัญหาใหญ่ คือสังคมในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นอ่อนแอเพราะตามนักวิทยาศาสตร์มากขึ้นไป ซึ่งเป็นคนละศาสตร์ ทางสังคมศาสตร์ สามารถนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ได้เพียงเล็กน้อย แต่ต้องอาศัยวิธีการทางสังคมศาสตร์เป็นหลัก ส่วนวิทยาศาสตร์นั้นมีฐาน ทฤษฎีที่ค่อนข้างแข็งแรงและสามารถต่อยอดได้ทันที คือสิ่งที่ทำการวิจัยนั้น เขามีคำตอบเดิมที่สามารถนำมาสร้างคำถามใหม่ที่ชัดเจน ในขณะที่คำตอบเดิมของเราแทบไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการตั้งคำถามใหม่ ในการทบทวนวรรณกรรมนั้น ผมคิดว่าน้อยคนนักที่จะเข้าใจว่าทบทวนเพื่ออะไร การทบทวนวรรณกรรมนั้นสามารถตอบคำถามต่างๆ แล้วคำตอบนั้นมีประโยชน์ต่อคำถามใหม่หรือไม่ นั่นคือจุดมุ่งหมาย เพราะฉะนั้นวรรณกรรมเก่าสามารถชี้ให้เราเห็นวิธีตั้งคำถามใหม่หรือการต่อยอดซึ่งในจุดนี้มีน้อยคนที่ใช้

2. ทางสังคมศาสตร์สามารถแบ่งงานวิจัยออกเหมือนขนมเค้กเป็นชิ้นๆ ซึ่งถือว่าอันตรายมหาศาลเพราะทางสังคมศาสตร์ต้องบูรณาการ ไม่ควรแยกจากกันเป็นส่วน ควรดูในลักษณะของการเกี่ยวโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ลักษณะนี้เป็นธรรมชาติที่แตกต่างจากทางวิทยาศาสตร์ ในทางวิทยาศาสตร์แม้จะเชื่อมโยงแต่มีการแยกส่วนค่อนข้างชัด ชีววิทยา ฟิสิกส์ เคมี เพียงแต่มีได้แยก

100 % แต่เราใช้วิธีการนั้นหมด เพราะฉะนั้นปัญหาที่สำคัญต่อไปในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ คือ บัณฑิตวิทยาลัย เมื่อใดที่บัณฑิตวิทยาลัยมีรูปแบบเป็นพันธนาการแล้วงานวิจัยลักษณะนี้จะไม่เกิดขึ้นหรือสำเร็จได้ ส่วนใหญ่ที่เราจะนำรูปแบบเป็นตัวตั้งไม่นำเนื้อหาเป็นตัวตั้ง รูปแบบเป็นเพียงตัวช่วยเท่านั้น การเปลี่ยนวิธีคิดเป็นเรื่องใหญ่ วัฒนธรรมการวิจัยต้องปฏิรูปเพื่อให้มองเห็นชัด เช่นที่สถาบันราชภัฏยะลาเข้ามาลักษณะนี้ หมายความว่าแม้ว่าการแบ่งส่วนนั้นเชื่อมต่อกันกัน สามารถมาสวมแทนกันได้ดังเช่นส่วนนี้ มีใช้ต่างคนต่างคิด แล้วไม่จำเป็นว่าจะต้องนำมาทั้ง 30 เรื่อง 1 เรื่อง 2 เรื่อง 3 เรื่อง สามารถทำให้ชัดได้ เพื่อเป็นแนวทางเชื่อมต่อกับเรื่องอื่นต่อไป การให้ทุนนั้นถือว่ามีความจำเป็นมากเพราะทุนตรงนี้จะนำไปพัฒนาโจทย์วิจัย งานวิจัยที่ดีต้องพัฒนาโจทย์วิจัยได้ ทุกนาที่ ขอขอบคุณครับ

รศ.ชูศักดิ์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ในฐานะที่รับผิดชอบบัณฑิตศึกษาในการดูแลพัฒนาระบบงาน ซึ่งผมได้ปรึกษาร่วมกับกรรมการบัณฑิต และประธานหลักสูตรบางสาขา ถึงแม้จะไม่ชำนาญเรื่องนี้ แต่สามารถสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาส จะทำโครงการอย่างไรเพื่อใช้งานวิจัยพัฒนานักศึกษาก่อให้เกิดผลงานวิจัย และที่สำคัญคือเรามีทุนให้แก่บัณฑิตศึกษาในการทำวิจัยในเชิงนี้

เมื่อตรวจสอบระบบพบว่าในการศึกษาตนเองนั้น เริ่มทำในระดับสถาบันส่วนหนึ่งแล้วจึงเชิญบุคคลภายนอกมาเพื่อหาปัญหาของงานวิทยานิพนธ์ของเราคืออะไร และปัญหาการนำผลการวิจัยไปใช้คืออะไร นี่คือน้ำที่ 1 ที่สำคัญคือต้องใช้ PAR ในการทำ ด้วยความที่ผมเป็นนักวิจัยเชิงปริมาณมาตลอดชีวิตไม่ได้แปลว่าตนเองไม่รู้เรื่อง มีความเข้าใจแต่ไม่เคยทำคือให้นักศึกษาเป็นผู้ลงมือทำ นักศึกษาทำจริงแต่อาจารย์ต้องรู้เท่ากับนักศึกษา ต้องทราบระบบ จัดประชุมนักศึกษาที่สนใจ ทำยที่สุดให้นักศึกษาเสนอ Project ออกมาทั้งหมดซึ่งมี 6 โครงการ โดยเน้นทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ จึงเกี่ยวไปทาง OTOP 3-4 โครงการ

ด้านบริหารการศึกษาทำเรื่องการพัฒนาครูโดยใช้ School base เพื่อทำการพัฒนาครูแบบ PAR แต่เมื่อรวมทุกเรื่องแล้วปรากฏว่าไม่เป็นเอกภาพทางเนื้อหา แต่เราพยายามทำให้เป็นเอกภาพทาง methodology โดยใช้วิธีเสนอโครงการ ภายได้ 6 โครงการที่เสนอนั้น เมื่อได้งบประมาณมา เราแบ่งงบประมาณ โดยนักศึกษานำไปทำ และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการจะได้รับอานิสงฆ์ ในฐานะเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้วิจัยร่วม แต่อาจารย์ต้องมีความรู้เพื่อที่จะไต่ค้อนักศึกษาได้ หลังจากได้เค้าโครงจะเสนอเป็นกรอบคร่าวๆ เพื่อนำเสนอให้กับทางผู้พิจารณา

ขั้นตอนต่อไปคือการพัฒนาอาจารย์และพัฒนานักศึกษาร่วมกันให้เข้าใจ methodology แล้ว นักศึกษาจึงดำเนินการภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการหลักสูตรที่รับผิดชอบ

แล้วจึงมีการประชุมเพื่อนำเสนอเป็นระยะแปลว่าภายใต้ชุดโครงการที่ตกลงกันมีพันธกรณีร่วมกันว่า จะต้องนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยน ถึงแม้จะแลกเปลี่ยนทางด้านเนื้อหาไม่ได้แต่สามารถแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ทางการเก็บข้อมูล ประสบการณ์ด้าน methodology แต่ปรากฏว่าก็ไม่ได้ทำเนื่องจากรายละเอียดที่สื่อสารไม่ตรงกัน เมื่อเป็นเช่นนี้แปลว่าทุกโครงการต้องมีรายละเอียดชัดเจน แต่ด้วย เวลาที่มีจำกัดเราจึงไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน แต่นักศึกษาทราบว่าคุณเองจะต้องทำอะไร เพียง แต่นักศึกษาอาจจะไม่มีความชำนาญ และด้วยกระบวนการทำงานเช่นนี้จะทำให้อาจารย์ นักศึกษา ชาวบ้านที่เข้าร่วม โครงการเรียนรู้ไปด้วยกันในวิธีทำงาน

ผลที่ได้คือ output ของระบบการวิจัยของบัณฑิตศึกษาภายใต้การวิจัยแบบ PAR ซึ่งถือเป็นเพียง หนึ่งในทางเลือกของบัณฑิตวิทยาลัย แต่ไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีหลาย model ปรศ.นงลักษณ์ วิรัชชัย เคยสังเคราะห์งานวิจัย 11 แบบ PAR เป็นเพียง 1 แบบ เพราะฉะนั้นแปลว่าชุดของ การบริหารโครงการวิจัย หากทำการวิจัยแบบ PAR ต้องใช้โมเดลนี้ สุดท้ายนี้คณะกรรมการ บริหารโครงการวิจัย อาจารย์ทั้งหลายต้องมาสังเคราะห์ หากบริหารโครงการวิจัยแบบ PAR จะ ได้โมเดล แบ่งเป็นโครงการย่อยๆจะได้งานวิจัยแต่ละเรื่อง นั่นคือ output ในส่วน output ที่นับไม่ ได้จะให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถพัฒนานักศึกษา อาจารย์ ยอมรับความจริงว่าอาจารย์อาจมี ข้อด้อยเรื่องการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะส่วนใหญ่เป็นนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์เป็นเชิงปริมาณ เป็นหลัก ขอบขอบคุณครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิต เรืองแป้น

ขอเสนอแนะเรื่องการเป็นที่ปรึกษา เป็นไปได้หรือไม่ที่ 5 สถาบันราชภัฏภาคใต้ หากจะมี project รวมกันทั้งหมด หมายถึงเราจัดรมของเราขึ้นแล้วบริบทในชุมชนที่ได้มาเป็นชุดใหญ่ในการพัฒนาในรอบปีผลิตบัณฑิตศึกษาในเชิงร่วมกัน

รศ.ชูศักดิ์ จากสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จากความเห็นอาจารย์วิจิต นั่นคืออุดมคติของเรา ในภาคใต้เราริคิดกันมาตั้งแต่ต้น แต่เมื่อ สถาบันราชภัฏเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยต่างสนใจเพียงตนเอง สิ่งที่อาจารย์วิจิตคิดไว้เป็นความหวังของเรา หากรื้อฟื้นได้จะเป็นการดี ถ้ารื้อฟื้นทั้งระบบไม่ได้ เรารื้อฟื้นเพียงบัณฑิตศึกษา เคลื่อน อาจารย์มาไม่ได้เคลื่อนนักศึกษาไปแทน สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ยินดีทำงานลักษณะนั้น ยินดี สนับสนุนอาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย งบประมาณ และสิ่งต่างๆ

รศ.สุณีย์

ดิฉันมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาชุดหนึ่งเป็นความคิดเห็น ตนเองมีโอกาสไปทำชุดครัวไทยสู่ครัวโลก ปรากฏว่าปัญหาคล้ายกัน สุดท้ายไม่ได้รับงบประมาณ ที่มาของปัญหาคือ นิยามไม่ตรงกันในเรื่องคำหับอาหารนี้ ผู้วิจัยยังเข้าใจไม่ตรงกัน สรุปแล้วทำพวงไม่ได้เนื่องจากต้องทำมาเป็นชุดคำหับอาหาร สุดท้ายต่างคนต่างทำ เพราะด้วยความที่ไปจำกัดกรอบตรงนั้น เพราะฉะนั้นหากจะทำ PAR ลำดับแรกควรนิยามให้ตรงกันว่าท่านอยากให้เราทำอะไร แล้วที่เราอยากทำคืออะไร นี่คือนี่สิ่งที่เกิดขึ้น

ผู้เข้าร่วมประชุม

กรณีที่อาจารย์วิจิตเสนอในเรื่องกระบวนการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัยด้วยคุณภาพของงานวิจัยบัณฑิตรวมถึงกระบวนการเรียนการสอน ในรายวิชาต่างๆด้วย ถือว่ากระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวิจัยที่มีคุณภาพ ถ้าเราได้บูรณาการหรือได้พูดคุยกันตั้งแต่ต้นอย่างมีคุณภาพจะนำไปสู่ตรงนั้นได้ ปัญหาคือเราไม่มีบุคลากรทุกสาขาพร้อมในสถาบันเดียวกัน เพราะฉะนั้นจุดที่อาจารย์วิจิตเสนอน่าจะเป็นกระบวนการหนึ่งในการที่เราจะพัฒนาคุณภาพบัณฑิตโดยภาพรวมในแต่ละสถาบัน ผมเห็นด้วยกับท่านชูศักดิ์ว่าในขณะนี้สถาบันราชภัฏ 5 แห่งนั้นต่างคนต่างเดิน เพราะฉะนั้นสมมุติเราสามารถรวมกันอย่างน้อย 5 แห่งในการร่วมพลังเรื่องกระบวนการของการเรียนการสอนบัณฑิตศึกษาทุกระบบทุกระบวนการหลอมรวมกัน ตอนแรกให้สุราษฎร์เป็นเจ้าภาพก่อนแล้วเชิญกรรมการบริหารบัณฑิตต่างๆ มานั่งคุยกันถึงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเรา เชื่อว่าน่าจะช่วยกันได้ สามารถทำเป็นรูปธรรมได้ เกิดมรรคผลของการหลอมรวมพลัง

รศ.ชูศักดิ์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผมจะประสานให้แล้วเชิญประชุมผู้เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาเพื่อมา issue ก่อนว่าเราจะพัฒนา issue ใดก่อน แล้วหลังจากนั้นค่อย move ไปแต่ละแห่ง สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีอาจรับเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันราชภัฏยะลาอาจพัฒนาเรื่องกระบวนการวิจัย สถาบันราชภัฏสงขลาอาจเรื่องพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษา เราอินดีรับเป็นเจ้าภาพ

รศ.ชวน เพชรแก้ว

ในฐานะคณะกรรมการถ้ามองโดยภาพรวมอย่างหลวมๆ ของอาจารย์ชูศักดิ์ งานของอาจารย์เขตไว้ค่อนข้างดีมากแต่ไม่มีข้อมูลบางเรื่อง เช่น ประเด็นของการขยายความเป็นชุดในแต่ละหัวข้อ ซึ่งถ้ามีตัวอย่างโครงการวิจัยไปให้เราดูโครงการนี้ได้ทุนร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะว่าโครงการนี้

มองตลอดตั้งแต่ฐานและสิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ ซึ่งตอนนี้สิ่งที่ทุกสถาบันต้องทำ คือสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เพื่อที่จะนำผลสังเคราะห์มาทำเป็น symposium แล้ววิจารณ์แต่ไม่ใช่สังเคราะห์พวกเรา ต้องเป็นเรื่องของคนภายนอกมอง ตัวอย่างผมเป็นคณะกรรมการวิจัยของที่หนึ่ง ตอนนี้กำลังสังเคราะห์งานวิจัยในช่วงสิบปีทั้งหมด เพื่อที่จะบอกว่าฐานขององค์ความรู้ ฐานของการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาสิบปีในการวิจัยสุราษฎร์ธานีเริ่มจากที่ใดสู่ที่ใด มีแนวโน้มอย่างไร กับสถานการณ์ที่เข้ามาใหม่

กรณีของ 4 จังหวัดภาคใต้เราประชุมกันเรียบร้อยแล้วมี 2 ประเด็น แต่ประเด็นที่เราไม่ทำคือ ประเด็นที่จะลงไปประกบกับ 4 จังหวัด แต่ประเด็นเคลื่อนไหวเปลี่ยนของอิสลามที่สัมพันธ์อยู่กับอิสลามในพื้นที่ต่างๆที่ไม่ใช่ 4 จังหวัด ยกตัวอย่างนครศรีธรรมราชเราอาจไม่รู้ว่าการที่อิสลามอยู่กันอย่างเงียบ ๆ นั้น มีอะไรที่เราจะต้องตั้งฐานของความรู้เรื่องเหล่านี้ เพราะฉะนั้นกรณีของอิสลามทำไมราชภัฏที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เหล่านี้จึงไม่ศึกษาเรื่องอิสลามนิคมเหล่านี้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องไป 4 จังหวัดภาคใต้ เพราะทุกภาคเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันได้หมด ประเด็นของอาจารย์ชูศักดิ์ในข้อที่ 5 ที่กล่าวว่าสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์สมควรที่จะทำ

ประเด็นหนึ่งที่จะท้วงติงทั้งหมดทุกโครงการคือ งานวิจัยส่วนใหญ่ไม่มี review literature หมายถึงต้องมีให้เป็นฐาน review literature จะทำให้เราอ่านแล้วได้กรอบคิดในการวิจัยเหมือนกับที่อาจารย์สุทธิวงศ์กล่าวว่า หากเราทราบเรื่องนี้แล้วเรื่องนี้จะก่อให้เกิดเรื่องอื่นอย่างไร คำตอบเรื่องนี้จะไปก่อให้เกิดคำถามใหม่อย่างไร เพราะฉะนั้นในเรื่องของ review literature เป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างจริงจัง

สรุป

- 1.เมื่อเราทำได้แล้วควรสังเคราะห์งานวิจัยก่อนเพื่อทราบจุด
- 2.การดำเนินงานในเรื่องของโครงการวิจัยต้องมีเรื่อง review literature เข้ามา มิเช่นนั้นแล้วจะมองไม่เห็นกรอบคิด ไม่ทราบว่าจะเป็นฐานของการที่จะไปคิด ตัวอย่างของการในการทำงานวิจัยเสร็จหาก review literature ไม่ดีจะอภิปรายผลอย่างไร เมื่อไม่มีฐานอะไร ผมเสนอว่าอาจารย์จิตรภา คุณชลบุตรควรปรึกษากับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตามที่ท่านอาจารย์สุทธิวงศ์ กล่าวแสดงความคิดเห็นคือ

- 1) การวิจัยควรสังเคราะห์วิทยานิพนธ์
- 2) การพัฒนาโจทย์วิจัยคงจะไม่หยุดเพียงเท่านั้น ควรทำแบบทำนุหม่ ท่านอาจารย์ชูศักดิ์รับว่าจะประสานในเขตภาคได้ ผมเชื่อว่าการประสานการทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้การตรวจสอบดีขึ้น ทำให้เราได้มองกัน ได้มองอะไรต่างๆ ได้มีคนท้วงติงกัน เพื่อพัฒนาร่วมกัน

ดร.จิตรภา ภูณฑนุตร

ต่อไปในช่วงเย็นเป็นรายการที่สำคัญที่สุด Dinner talk โดยศาสตราจารย์สุทริวงษ์ พงษ์ไพบูลย์ และศาสตราจารย์เวทิน นพนิตย์ และขอให้แต่ละสถาบันได้ปรับปรุงโครงการตาม comment แล้วส่งให้แก่ส่วนกลางภายในเดือนนี้ ขอบขอบคุณค่ะ

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคใต้
เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต ”
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวัน 2 – 4 มีนาคม 2547
ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคใต้

เรื่อง “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาบัณฑิตราชภัฏ

ระหว่างวัน 2 -- 4 มีนาคม 2547

ณ โรงแรมไคม่อนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในการอภิปรายในครั้งนี้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ แมริวิชัยอาวูโส

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์

ในการทบทวนที่ผ่านมาแล้วนั้น สิ่งที่ต้องยึดเป็นแนวทางประกอบด้วย 3 คำ คือบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ไม่ใช่สถาบันราชภัฏบนฐานของท้องถิ่น คือ ชุมชน และอนาคต ซึ่งสรุปได้ดังนี้

อันแรกที่ควรทำความเข้าใจ คือคำว่าท้องถิ่น ท้องถิ่นคืออะไร ความเป็นท้องถิ่นคืออะไร อะไรเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นท้องถิ่น เพราะคำว่าท้องถิ่นต้องมีตัวแสดงว่าหากท้องถิ่นเป็นเช่นนี้ อาจถือว่าเป็นเมืองหลวง ถ้าเป็นเช่นนั้นอาจอาจเป็นนานาชาติ ถ้าเราไม่เข้าใจคำว่าท้องถิ่นคืออะไร ตั้งอยู่บนฐานของอะไร หากไม่ทราบเราจะวิธีและพลังของท้องถิ่นออกมาให้เกิดประโยชน์ได้ยาก ผมจึงสรุปไว้ใน Plan เพราะเราพูดกันแล้วในเรื่องภูมิปัญญาเป็นเรื่องใหญ่ในขณะนี้ เมื่อกล่าวถึงภูมิปัญญา ทุกคนสามารถชี้แจงได้ หากถามว่าปัญญาคืออะไร ภูมิปัญญาคืออะไร หลายคนไม่ทราบภูมิปัญญาคืออะไร ภูมิปัญญาไม่เท่ากับกระบวนการก่อให้เกิดภูมิปัญญา เพราะฉะนั้นผมจึงสนใจที่กระบวนการภูมิปัญญา มากกว่าสนใจตัวของภูมิปัญญา และแน่นอนตัวของภูมิปัญญาอาจมีพลังมากกว่ากระบวนการภูมิปัญญา เมื่อพูดถึงคำว่ากระบวนการของภูมิปัญญาควรเน้นที่ผู้ให้กำเนิดหรือผู้ก่อให้เกิดการปฏิสนธิของภูมิปัญญา ในสังคม แต่ละสังคมมีทรัพยากรธรรมชาติ มีปัญหา คนแต่ละยุค แต่สมัยต้องเผชิญกับปัญหาและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นคนแต่ละยุคต้องพยายามสร้างกระบวนการ สร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา เพื่อวิถีชีวิตที่ดีกว่า เพราะถือว่าผู้ผลิตภูมิปัญญานั้นคือผู้สร้างนวัตกรรมของชาวบ้าน การสร้างนวัตกรรมนั้นแน่นอนต้องมีอะไรใหม่เกิดขึ้น และจะสร้างอย่างไรเกี่ยวกับภูมิปัญญาของชาวบ้าน ต้องนำความรู้เดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างมาคิดและหาคำถาม ซึ่งในที่สุดเกิดการค้นพบ ในยุคสมัยนั้นการศึกษามีจำกัด เทคโนโลยีมีจำกัด แสดงว่าผู้ที่คิดค้นนั้นถือว่าเก่งมาก

เมื่อภูมิปัญญาใหม่ๆ เกิดขึ้น ในช่วงแรกอาจไม่มีใครสนใจหรือสนใจในวงแคบ จึงใช้วิธีลองผิดลองถูก สิ่งใดมีประโยชน์จะกลายเป็นความรู้สัก จนกระทั่งกลายเป็นทฤษฎีของชาวบ้าน ชาวบ้านจะได้ทฤษฎีของภูมิปัญญาอันดับแรก ทฤษฎีเหล่านี้เมื่อพิสูจน์อีกครั้งและเมื่อเวลาผ่านไป ๆ ตามหลักวิทยาศาสตร์ว่าได้ผลจริงจะกลายเป็นศาสตร์ชาวบ้าน เราจึงสรุปได้ว่าเมื่อมองไปสู่ชาวบ้าน ไม่ควรมองว่าชาวบ้านว่างเปล่า เพราะชาวบ้านไม่ได้ว่างเปล่า แต่ยืนอยู่บนศาสตร์ บนทฤษฎีการศึกษาหาความรู้ อยู่บนภูมิปัญญาของของชาวบ้าน ท้องถิ่น และเห็นด้วยกับรองศาสตราจารย์ชวนทีกล่าว ในยุคที่เราเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เรามักจะคิดว่าภูมิปัญญาชาวบ้านใช้ไม่ได้ล้าหลัง ควรนำภูมิปัญญานานาชาติมาใช้ ชาวบ้านไม่ได้เรื่องต้องนำนักวิชาการเข้าไปพัฒนาทุกเรื่อง เพราะฉะนั้นเมื่อถูกปฏิเสธภูมิปัญญาชาวบ้าน ทฤษฎีชาวบ้าน ศาสตร์ชาวบ้านจึงไม่มีการพัฒนาต่อ ตัวอย่างที่เขากำลังวิจัยอยู่ในขณะนี้ คือเรื่องตาลโตนดกับชาวสทิงพระ

ตาลโตนดมีความผูกพันกับชีวิตชาวสทิงพระ ชาวระโนด ชาวสิงหนครอย่างมหาศาล แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ชัดเจนเห็นว่าตาลโตนดเป็นพืชเศรษฐกิจ โดยเฉพาะรัฐบาลยุคที่เห็นเงินเป็นสำคัญ เมื่อเห็นว่าไม่ใช่เศรษฐกิจจึงไม่สนใจ ในการวิจัยครั้งนี้วิจัยเริ่มต้นในส่วนของความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ตาลโตนดปรากฏว่ามีข้อจำกัดมาก คุณจะทราบว่าตาลโตนดที่ปลูกเป็นต้นผู้หรือต้นเมียเมื่อโตขึ้นได้อย่างไร ไม่มีใครสามารถตอบได้ นี่คือข้อจำกัดของชาวบ้าน ถามว่านักวิทยาศาสตร์สามารถเข้าไปช่วยได้หรือไม่ เพราะตาลโตนดต้นผู้กับต้นเมียนั้นให้ผลผลิตที่มีประโยชน์แตกต่างกันมหาศาล ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องการปลูกตาลโตนดว่าหากปลูกคว่ำเป็นต้นผู้ปลูกหงายเป็นต้นเมีย ถามว่าความเชื่อนั้นจริงหรือไม่ ชาวบ้านตอบว่าไม่ทราบเพราะกว่าที่ต้นจะเจริญเติบโตนั้นชาวบ้านลืมหมดแล้วว่าต้นใดปลูกคว่ำ ต้นใดปลูกหงาย จึงไม่สามารถเป็นกระบวนการที่จะเสริมต่อยอดได้ ปลูกตาลโตนดโดยปกติแล้วใช้เวลา 12 - 15 ปีจึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ สามารถบอกได้หรือไม่ว่าทำอะไรตาลโตนดจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เร็วกว่านี้ นักวิทยาศาสตร์สามารถช่วยได้หรือไม่ ตรงนี้สรุปว่าศาสตร์ชาวบ้านและทฤษฎีชาวบ้านถูกจำกัดเพราะไม่มีการเสริมต่อ นักวิชาการมีจุดบกพร่องในส่วนที่ไม่นำศาสตร์ ทฤษฎีสากล ภูมิปัญญาสากลไปประยุกต์ใช้ร่วมกับศาสตร์ชาวบ้าน ในจุดนี้ควรเป็นหน้าที่ของนักวิจัยว่าทำอะไรศาสตร์ชาวบ้านและศาสตร์สากลจะสนทนากันได้มากกว่านี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เข้าไปช่วยวิเคราะห์เพื่อช่วยพิสูจน์ว่าเป็นต้นผู้หรือต้นเมีย แต่ไม่มีผู้เข้าไปทำเพราะกว่านักวิทยาศาสตร์เกษตรจะพิสูจน์ได้ใช้เวลา 20 - 30 ปี หากเกิดข้อผิดพลาด ต้องใช้เวลาพิสูจน์อย่างน้อย 10 ปี เพราะฉะนั้นแก้ตายยังตอบคำถามไม่ได้ นักวิชาการบอกว่าไม่เกิดประโยชน์ องค์ความรู้ที่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องเป็นระบบ จึงเกิดขึ้นยากมาก เขาจึงทดลองว่าตาลโตนดเป็นพืชประดับ ปลูกใส่กระถางมีการควบคุม แล้วสังเกตว่าใบออก 15 ใบ ใช้เวลาเท่าใด สมมติว่า 10 ปี ถ้าปลูกกรณีนี้รับรองต้นละ 10,000 - 20,000 บาท สามารถนำไปขายที่กรุงเทพได้ การทดลองนี้ทดลองมาแล้ว 5 ปี หากทดลองเป็นระบบจะเกิดเรียนรู้จากภูมิปัญญาสากล แต่เราไม่ต้องการขายไม้ผลัด เพราะกว่าจะเพาะเลี้ยงไปถึงจุดนั้นได้มีใช้เพียงแค่ 5 - 10 ต้น

ปัจจุบันเพาะเลี้ยง 5 ต้น แล้วเติบโต 2 ต้นในกระถางเดียวกัน สามารถดูได้ที่โรงเรียนอาชีววะสมเด็จพะโก๊ะ แต่เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ จึงเป็นหน้าที่ของนักวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏที่จะต้องไปเสริมองค์ความรู้เดิม ทฤษฎีเดิม ศาสตร์เดิมของชาวบ้านให้งอกงามขึ้น ผมไม่เห็นด้วยที่จะนำศาสตร์เดิมออกหลังเข้าคลอง หรือหยุดนิ่ง โดยไม่ต้องขุดตา ผู้ที่จะช่วยต่อขุดคือ นักวิชาการ นักวิชาการที่บอกว่าใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นว่าง ผลสุดท้ายชาวบ้านจะได้รับ ครบนี้สำคัญที่สุด หากทำตามตำราของต่างประเทศ ส่วนใหญ่ทฤษฎีที่หลากหลายมีการค้นพบค้นพบหลากหลายนั้นเหมาะกับต่างประเทศ เพราะฉะนั้นวิธีการของต่างประเทศควรจะถูกโอนย้ายมาสู่พื้นที่ของเราบางส่วนมิใช่ทั้งหมด ซึ่งไม่มีประโยชน์

เพราะฉะนั้นหากมหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคตต้องการความสอดคล้องกับท้องถิ่น ทุกสถาบันควรมุ่งไปสู่พื้นที่ของท่าน แต่ละสถาบันรู้จักพื้นที่ของตนเองมากน้อยเพียงใด ถ้าสถาบันราชภัฏสามารถสร้างงานวิจัยคู่ขนานกับประโยชน์ของท้องถิ่นต้องเริ่มจากการนำศาสตร์ 2 ระดับมาเสวนากัน การเสวนาย่อมได้พัฒนาซึ่งกันและกัน เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน จึงไม่ควรปฏิเสธศาสตร์ชาวบ้าน ทฤษฎีชาวบ้านในขณะเดียวกันไม่ควรคิดว่าศาสตร์ชาวบ้านนั้นเพียงพอแล้ว ควรเพิ่มเติมซึ่งกันและกัน โดยชาวบ้านมีส่วนร่วม ข้อควรระวังในเรื่องนี้คือความจำกัดทางความคิดของชาวบ้าน ตัวอย่างกลุ่มทะเลสาบสงขลา เรื่องปัญหาที่ระโนด ชาวระโนดต้องการน้ำฝนมาใช้ทำนา เพราะฉะนั้นให้ทำเขื่อนกันน้ำเค็มจากจอมถนนพัทลุงมาถึงเกาะใหญ่ เพื่อปิดไม่ให้น้ำเค็มขึ้น ซึ่งชาวบ้านลืมนึกว่าถ้ากันเขื่อน ปัญหาที่ตามมามีมากมาย เพราะฉะนั้นหน้าที่ของนักวิชาการ คือทำอะไรจึงจะมีน้ำจืดใช้ กรมประมงวิเคราะห์ปริมาณน้ำจืดที่ใช้ตลอดปีก็ลูกบาศก์เมตร ได้มาจากแหล่งใดหากไม่ทำเขื่อน เพราะถ้าทำเขื่อนจะมีกลุ่มคัดค้าน เพราะฉะนั้นถ้าปิดตรงนั้นจะตื้นเขิน เกิดการสะสมของวัชพืช นี่คือการคิดชาวบ้านที่น่าสนใจ ประเด็น คือ ใครจะทำความคิดชาวบ้านให้กลายเป็นความรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์ พวกเราใช่หรือไม่ หากพวกเราไม่ทำหรือคิดตามไป กลุ่มหนึ่งคิดว่าการใช้น้ำในทะเลสาบสงขลาเพื่อแก้ปัญหาของน้ำเสียควรทำตามหลักว่าคนหนึ่งใช้น้ำก็ลิตรต่อวันคูณจำนวนคนรอบทะเลสาบสงขลา ผลออกมามีน้ำเสียเท่าใดเป็นการใช้วิทยาศาสตร์ที่ดีมาก แต่เป็นทฤษฎี ส่วนข้อเท็จจริงเราต้องศึกษาจากพื้นที่ว่าหมู่บ้านนี้มีกี่ครอบครัว แต่ละครอบครัวใช้น้ำเท่ากันทุกคนหรือไม่ ทำน้ำเสียโดยการปัสสาวะวันละเท่าใด มีปัจจัยอื่นจำนวนมากทำให้เกิดบริบท

เพราะฉะนั้นต้องมองภาพรวมของท้องถิ่นเพื่อศึกษาให้ครบวงจร ไม่ควรมองแยกส่วนจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง หากจะแยกส่วนง่าย ๆ ให้แยกออกเป็นสวนชาวบ้าน ซึ่งต้องการยา 2 ตัว

ตัวที่หนึ่งยาไส้ คือสิ่งที่เกี่ยวกับการอยู่การกินของเขา

ตัวที่สองยาใจ คือยาไส้ตัวเดียวไม่พอ ความสุขที่เกิดจากธรรมชาติ ค่านิยม การอยู่ร่วมกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ถ้ามหาวิทยาลัยถามอาจารย์ชวนได้ว่าในความรู้สี่ของเขา ถ้ามีเกลอในสมัยก่อน พุดถึงเกลอแล้วมีความสุขที่สุด มีไก่สองตัวยกให้เกลอทั้ง 2 ตัวแล้วมีความสุข เพราะฉะนั้นต้องคิดคู่กันระหว่างเพิ่มคุณค่า

กับเพิ่มมูลค่า เพิ่มคุณค่าคือการเข้าใจ ยาใจชาวบ้านเก่งกว่าเรา ชาวบ้านในหลักศาสนานั้นรู้วิธีแก้ปัญหาต่างๆ ปัญหาหลายเรื่องที่เราไม่สามารถแก้ได้ แต่สามารถแก้ได้โดยภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพราะเกิดขึ้นจากความซับซ้อน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจากที่ใด ภูมิปัญญาบางอย่างเกิดจากความเชี่ยวชาญของบุคคลในแต่ละคนในท้องถิ่น ภูมิปัญญาบางอย่างเกิดจากอำนาจ เช่น ภูมิปัญญากำแพงเมืองจีนเกิดจากอำนาจ ไม่ได้เกิดจากความฉลาดแหลมของผู้ที่ก่อสร้าง เพราะฉะนั้นภูมิปัญญาจึงมีทั้งบวกและลบ ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือความเป็นท้องถิ่นอาจมีใช้บวกทั้งหมดหมด ฉะนั้นคำว่าภูมิปัญญาตัวเดียวมีทั้งบวกมากหรือน้อย สบมากหรือน้อย สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องทำให้เกิดการนำภูมิปัญญามาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อก่อให้เกิดปัญญามากขึ้น แต่ความคิดผมภูมิปัญญาไม่น่าสนใจเท่ากับกระบวนการที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญา เพราะฉะนั้นงานวิจัยจึงเข้าไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นว่าภูมิปัญญาแต่ละอันเกิดขึ้นได้อย่างไร มีจุดอ่อน จุดแข็งคืออะไร สามารถเสริมให้ดีขึ้นได้อย่างไร

การพิมพ์ในวารสารนั้นจะทำให้งานเกิดประโยชน์สูงสุด สถาบันราชภัฏควรเลือกว่าพิมพ์ในส่วนใด ผมอยากให้เลือกพิมพ์ลงในหัวใจของประชาชน งานวิจัยเรื่องใดที่สามารถนำความรู้แก่ประชาชน ประชาชนเกิดความเข้าใจ เกิดความความกระตือรือร้นต่อเรื่องนั้น ๆ และนำไปสู่การพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติและระดับสากลตามมา แต่สิ่งที่ชาวบ้านต้องการมากกว่าสิ่งนี้ คือวิจัยแล้วเขารับรู้หรือไม่เกิดประโยชน์ และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร วัฒนธรรมการเรียนรู้ในส่วนนี้เราควรใส่ใจ มากขึ้น

จากคำกล่าวของศาสตราจารย์เวคิน นพนิศย์ เมื่อสักครูนั่น จากข้อเท็จจริงในขณะที่ผมเป็นกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ มีการขอทุนวิจัยโครงการขนาดใหญ่เข้ามาแต่สถาบันราชภัฏเขียนโครงการไม่ค่อยเป็น เพราะไม่เคยขอโครงการใหญ่ขอแต่เพียงโครงการย่อย ๆ ทำอย่างไรที่จะบูรณาการปัญหานี้ให้ดีขึ้นได้ ขณะนี้ผมเป็นบอร์ดของ สวรส.ภาคใต้ ซึ่งทุนบางโครงการได้ถึง 30 ล้าน นักวิจัยจัดหาทีมเครือข่าย และทำอย่างไรให้เม็ดเงินเท่ากับเม็ดเงิน เพื่อแสดงถึงพลังงานของวิธีทำงานและผลงานที่ปรากฏ นี่ก็ส่วนหนึ่งที่ต้องร่วมกันคิด

การทำงานในปัจจุบันนี้ควรบูรณาการระหว่างศาสตร์สาขาวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ หากทำงานเพียงคนเดียวจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ข้อเท็จจริงในขณะนี้ ผมมีงานวิจัยอยู่แผนกที่ภูมิทัศน์ทัศนียภาพทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยนักวิจัยร้อยละกว่าคน เป็นนักวิทยาศาสตร์เจ็ดสิบกว่า นักวิจัยภาคอื่นๆ ที่ทำงานภาคใต้ หากรู้จักภาคใต้จะได้ประโยชน์อย่างมาก เพราะวิธีทางวิทยาศาสตร์อีกแบบหนึ่ง ทางสังคมอีกแบบหนึ่ง เกิดการแลกเปลี่ยนควบคู่กันไปตลอดเวลา สถาบันราชภัฏได้เปรียบที่อื่น ไม่มีกำแพงขวางกั้นระหว่างศาสตร์ต่างๆภายในคณะ หากจะมีก็น้อยนักทำให้นักวิจัยสามารถรวมกลุ่มและมองร่วมกันได้มากขึ้น เกิดประโยชน์มหาศาล

งานวิจัยชิ้นหนึ่งได้ทำการศึกษาภูมิปัญญาทัศนคติจากวรรณกรรมและพฤติกรรม ทางด้านวรรณกรรม อาจารย์ชวนเป็นแม่แรงใหญ่ ทำมาครบ 3 ปี พบว่าชุมชนทรัพย์อันมหาศาลในวรรณกรรมท้องถิ่น ศึกษาจากหนังสือบุตร คัดสรรจากนครศรีธรรมราช จากการสำรวจ จากด้านต่างๆ ซึ่งคัดสรรออกมา 450 เรื่อง เป็นแบบละเอียด 60 เรื่อง คือถอดจากภาษาเดิมและมีคำอธิบาย สามารถมองภาพของวรรณกรรมปักษ์ได้ในเชิงวรรณกรรมปริทัศน์ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เรื่องสุดท้ายคือแบบเรียนวรรณกรรมท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับอ่านประกอบ การประชุมจัดประมาณเดือนเมษายน เชิญนักวรรณคดี ผู้สอนวรรณคดีทั่วประเทศ เพื่อเสวนาในเรื่องการนำไปใช้ประโยชน์

ศ.ดร.เวทิน นพนิตย์

ผมมีความคิดเหมือนท่านสุทริวงค์คือเราจะต้องแสวงหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นคือทรัพยากรของท้องถิ่น

ปัจจุบันนี้ผมทำงานที่สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ เป็นลูกจ้างชั่วคราว สัญญา 3 ปี และอยู่ในช่วงประเมินปีที่ 1 ผมคิดว่าเป็นระบบที่ดี ซึ่งผมอยู่ในระบบนี้ก่อนที่จะกลับมาอยู่เมืองไทย คือการประเมินอาจารย์ทุกๆ 6 เดือน หากไม่ผ่านจะได้รับซองขาว ถ้าเริ่มต้นคำว่า C คือ congratulation ถ้าเริ่มด้วย W ในจดหมายคือ Who are you great to tell you that. ผมมาอยู่ในฐานะที่ชื่อตำแหน่งนำกลัวผู้เชี่ยวชาญพัฒนาระบบ แล้วผมจะทำ CEO แต่ไม่ใช่ CEO แบบที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นำมาเป็นหลักในการพัฒนาอาจารย์ หน้าที่หลักของผมใน TOR ในสัญญา คือสร้างอาจารย์ให้เป็นอาจารย์ที่สมบูรณ์แบบเตรียมพร้อมที่จะเปิดเข้าสู่มหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบ เพราะว่าผมอยู่มหาวิทยาลัยมาหลายแห่ง ได้ทำในสิ่งที่อยากจะทำ และที่สำคัญที่สุดนโยบายของสถาบันราชภัฏตรงใจผมอย่างหนึ่งคือกำหนดว่า การพัฒนาตนเองเป็นหน้าที่ พรุ่งนี้อาจารย์ประมาณ 28 ท่านจะร่วมกันทำโครงการวิจัย บทความวิชาการ เพราะฉะนั้นท่านทราบว่าหน้าที่ของผมคืออะไร ไม่ได้มาสร้างศัตรูแต่มาพัฒนาองค์กร เพราะผมว่าสถาบันราชภัฏมียุทธศาสตร์ที่กว้างไกลและกล้าหาญ

ผมได้มีโอกาสพูดคุยกับอาจารย์มาโนชญ์ อาจารย์มาโนชญ์ขอประวัติผมและติดต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ผมได้รับหนังสือแฟกซ์มาถึงที่ทำงานของผมวันที่ 27 ที่ผ่านมา ผมได้เตรียมไว้แล้ว หากจะงุงใจให้อาจารย์หรือคนที่สนใจการวิจัยมาทำนั้น ควรพูดในลักษณะมาชี้ช่องทางและชี้ให้เห็น ยืนยันคำกล่าวท่านสุทริวงค์ พงษ์ไพบูลย์ นักวิจัยเมธีอาวุโสของเรา กล่าวว่า บทบาทของเราคงหนีไม่พ้นในเรื่องการให้ความสนใจหรือทำวิจัยโดยเฉพาะในสถาบันราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะเรียกชื่ออย่างเต็มรูปแบบว่า “ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ” ทันทีที่ถูกเชิญมาทำงานที่นี้ผมพิมพ์นามบัตรไว้ก่อน แม้จะผิดกฎหมายเพราะพระราชบัญญัติยังไม่ออก แต่ผมมองไกลไปข้างหน้า ผมคิดว่านั่นคือผมทำการตลาดให้

สิ่งที่ผมทำนอกเหนือจากการทำสัญญาคือการทำหลักสูตรใหม่ ผมมองไกลไปว่าสถาบันราชภัฏ เป็นมหาวิทยาลัย เป็นหลักสูตรที่ช่วยตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น เป็นมหาวิทยาลัยของไทย ไม่ว่าจะเป็นที่สงขลาที่เคยอยู่ หรือแม่แต่ว่าขอนแก่นซึ่งบอกว่าช่วยท้องถิ่นแต่ไม่รู้ว่าจะช่วยใคร ส่วนใหญ่นั้น ช่วยอาจารย์ อาจารย์จบปริญญาเอกทาง tissue culture แต่เปิดปริญญาโททาง tissue culture ผมว่าใครบ้างที่อยากเรียน ก่อนที่จะเปิดหลักสูตรต้องวิจัยก่อนว่าชาวบ้านท้องถิ่นต้องการอะไร อาจารย์บอกว่าไม่มีงานวิจัย ผมว่าไม่จริง คุณไม่ได้ไปคุยกับท้องถิ่นแม้แต่บ่อย คุณต้องไปสืบหาว่าท้องถิ่นอยากได้อะไร ท้องถิ่นในที่นี้คืออะไร องค์กรประกอบคืออะไร ข้าราชการ ลูกจ้างหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นบริเวณนี้ ตัวอย่างเช่น หน่วยงานสาธารณสุข ถ้าบุคลากรกลุ่มหนึ่งอยากเรียนหนังสือมาก ๆ และมีเงินที่จะเรียน เราซึ่งเป็นมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่จัดหาเงินทอง อย่าบอกว่าไม่ได้ขายวิชาการ ถ้าเรามีวิชาการผมว่าเราควรขาย อย่าว่าอะไรกัน เพราะฉะนั้นก่อนที่จะขายต้องมีการตลาดเข้าเสียก่อน หรือต้องมีการ survey กันก่อน seven eleven จะเปิดนั้นต้อง survey ก่อนว่าขณะนี้ consumer ทั่วไป สินค้าประเภทใดที่ควรที่จะซื้อ กระทรวงแรงงานหาบริษัทรับจ้างทำวิจัยอยากจะทราบว่าโสเภณีต้องการอะไร เพื่อจะทำเป็นกฎระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองกฏระเบียบโสเภณี ทำไมต้องไปจ้างที่อื่น อาจารย์มหาวิทยาลัยเราทำไมไม่ทำเรื่องนี้ นั่นเป็นปัญหาคนของท้องถิ่นเหมือนกัน โดยเฉพาะอาจารย์ที่อยู่แถวพัทธา แถวพัฒนาพงศ์ ผมว่าควรจะทำวิจัยเรื่องนี้ ผมมองเห็นตรงนี้ จึงอยากจะคุยให้ท่านฟังว่าบทบาทของเราในเรื่องการวิจัยเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

ผมพูดอยู่เสมอตอนรอบว่าอาจารย์ที่จบคร.มานั้น ส่วนมากพยายามที่จะเป็นหัวหน้าภาค คณบดี ไม่แสวงหาความรู้หรือสร้างพลังอำนาจทางวิชาการ ซึ่งในความคิดผมควรจะทำโดยเฉพาะการทำ technical empowerment ให้ได้มากที่สุด แล้วจึงไต่เต้าขึ้นไปเป็นผู้บริหารระดับสูง เพราะการแสวงหาในเรื่องนี้ถือเป็นหน้าที่ของเรา ไม่จำเป็นต้องใครมาบอก ผมมีความเชื่อเสมอว่า การเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย หรือองค์กรที่เป็นมหาวิทยาลัย ผู้ที่อยู่ในหน่วยงานนี้ นักศึกษาปริญญาโทต่าง ๆ จำเป็นต้องทำงานวิจัย โดยเฉพาะอาจารย์ ผมย้ำทุกที่ว่า หลักของอาจารย์คือ RST R คือ วิจัย Research , S คือ Service , T คือ Testing 3 สิ่งนี้ต้องเสริมซึ่งกันและกัน เป็นสามเหลี่ยมเรียกว่าสามเหลี่ยมทองคำหรือสามเหลี่ยมเพชร เป็นมุมมองของผมซึ่งมิได้มีในตำราเล่มใด แต่มีความเชื่อว่าผมถูกหล่อหลอมมาเช่นนี้ ผมมีความคิดว่า เป็นอาจารย์ไม่ได้ทำวิจัยถือว่าโง่ คุณหญิงนงเยาว์ ท่านถามว่า ท่านคณบดีทำไมทำวิจัยอีกได้ศาสตราจารย์แล้วมิใช่หรือ ได้ศาสตราจารย์ 2 ครั้ง ผมเป็นมนุษย์ที่แปลก หากเขียนชื่อที่ถูกต้อง จะต้องเขียน ศ.ศ. ผมได้รับสองสาขา ทำคนละวาระ คนอื่นว่าผมเป็นคนสองต่อ จึงเลยเขียนลำบาก อธิการบดีทักผมว่า ผมมาทำวิจัยทำไม ผมได้ถึงระดับนี้แล้ว ผมบอกว่า คุณหญิงไม่ทำวิจัยถือว่าโง่ สอนลูกศิษย์ไม่ได้ ท่านถามว่าเป็นคณบดีทำไมต้องสอนมาก ผมตอบว่าหากไม่สอนยิ่งโง่หนักเข้าไปอีก ผมสอนเต็มเวลา ทำวิจัยก็เช่นกัน แต่ที่เมืองไทยนั้นพัฒนางานวิจัยลำบาก ผมอยู่อเมริกาทำวิจัย ไปอยู่เยอรมัน 3 เดือนทำวิจัยได้ 8 เรื่อง อยู่อเมริกาปีหนึ่งทำวิจัยได้ 15 เรื่อง มาอยู่

เมืองไทยปีหนึ่ง 4 เรื่อง ผมอยากพิสูจน์ให้เห็นว่างานวิจัยนั้นต้องอยู่ในสายเลือด เป็นบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา วิจัยคือการค้นหาข้อเท็จจริง การวิจัยคือการค้นคว้าอย่างเป็นระบบและมีระเบียบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง หรือจริงบ้างเท็จบ้าง แต่ทำอย่างไรให้ได้เท็จน้อยที่สุด วิธีทำคือใช้สถิติ นั่นคือคำตอบ เพราะฉะนั้นงานวิจัยคือการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่หรือยืนยันความรู้เดิม ด้วยกระบวนการตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มีได้หมายความว่าต้องอยู่ในห้อง lab. หรือต้องเอาหลอดแก้วผสมกันเป็นสารเคมี คำว่าวิทยาศาสตร์เป็นไปตามธรรมชาติด้วยเหตุและผล ซึ่งคำว่าบทบาทมหาวิทยาลัยต้องทำ เพราะต้องแสวงหาข้อความจริง

ความจริงของข้อแสวงหางานวิจัยเหมือน Piece of Chicksor ในกล่องอาจมี 200 แผ่น 500 แผ่น งานวิจัย 1 ชิ้นท่านอย่าไป Under raid ว่าเรื่องนี้มีผู้ทำแล้ว บ้านเมืองเราเป็นเช่นนี้ งานวิจัยจึงไม่พัฒนาเท่าที่ควร เมื่อจะทำหน่วยนี้ ผู้ที่ไปเรียนปริญญาโทบอกว่าเรื่องนี้มีผู้ทำแล้ว อีกหน่วยก็อีกเหมือนกันว่าทำตรงกันแล้วหรือ เอ็นเล็กต้องทำอื่นใหญ่ ๆ ไว้จึงจะดี เป็นอย่างนี้เสียอีก ผมชี้แจงว่า เอ็นไม่สำคัญหรอก แต่สิ่งสำคัญที่เทคนิคในการได้มาซึ่ง Sample ที่เป็นตัวแทนของประชากร งานวิจัย 1 ชิ้นมีความสำคัญ jigsaw 1 ภาพ 250 ชิ้น หรือ 500 ชิ้น ถ้าขาดไป 1 ชิ้น ขอมไม่สมบูรณ์ ต้องทำให้ครบ หมายความว่า ผมทำชิ้น อีกคนทำชิ้น คนละชิ้นสองชิ้นมารวมกันกลายเป็นองค์ความรู้ หรือเป็นภาพรวมที่ปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น นั่นคือสิ่งที่สำคัญ เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นและใช้ได้กับบทบาทของเราอย่างแท้จริง

เรื่องของบทบาทงานวิจัย บทบาทของเรามีมากมาย แต่ที่สำคัญคือ บทบาทของเราเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือไม่ ผมเห็นว่างานวิจัยทุกอย่าง ถ้าเรานำปัญหาหรือคำถามของท้องถิ่นมาเสริมบทบาทของเรา จะทำให้มีคุณค่ามากขึ้น แล้วก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด บทบาทของเราคืออะไร คือต้องหาคำตอบที่เป็นคำถามของท้องถิ่น ผมอยากเปิดหลักสูตรปริญญาโท ขณะนี้เราทำหลักสูตรปริญญาโท 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรบริหารสาธารณสุข ระดับปริญญาโทภาคพิเศษ และหลักสูตรสาธารณสุขชุมชน ซึ่งคำถามนี้มาจากท้องถิ่น ถามว่าอาจารย์ในสถาบันราชภัฏซึ่งสอนวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวนมาก และข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นชาวสุราษฎร์ธานีที่เกษียณแล้วจำนวนมากซึ่งมีความสามารถ ควรจะเปิดหลักสูตรเพื่อจะได้เรียนใกล้ ไม่จำเป็นต้องไปเรียนไกลถึงไปมหิดล มหิดลรับได้จำนวนเท่าไรต่อปี แล้วหลักสูตรมหิดลจะปรับหลักสูตรไม่กล้าปรับเพราะไปกระทบกระเทือนกับอาจารย์ใหญ่ ๆ ทั้งหลาย ผมจึงอยากจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ท้องถิ่นต้องการอะไรเราต้องทำวิจัย ที่เรียกว่า Planning Need Assessment ซึ่งผมได้งานวิจัยแล้วชิ้นหนึ่ง เพียงแค่จะเปิดหลักสูตรผมมีผลงานแล้วหนึ่งชิ้น แต่ผมกังวลเช่นกัน ไม่ทราบจะไปขอผลงานอะไร แต่ว่าผลออกมาผมจะนำเสนอต่อท้องถิ่น ขณะนี้ได้นำเสนอและดำเนินการ work shop เรียบร้อยแล้ว พวก En – User ทั้งหมดในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มาประชุมและฟังการบรรยายของผม ซึ่งเราวิจัยแล้วได้ผลชิ้นนี้แล้ว เราจึงสร้าง

หลักสูตรนี้ ต่อไปเราจะให้ท้องถิ่นประเมินหลักสูตรของเรา เช่น เรียนไปแล้ว 1 เทอม ลูกน้องของท่านที่ทำงานสาธารณสุขกับผู้เรียนรู้สึกเช่นไร การสอนตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกล่าวว่า ศูนย์กลางของการเรียน คือผู้เรียน เราได้สอนเช่นนั้นหรือไม่ เราทำวิจัย แล้วจึงไป survey ดูว่าจริงหรือไม่ อาจารย์เราทำอย่างนั้นจริงหรือไม่ หากไม่ทำถือว่าโกหกท้องถิ่น ตัวอย่าง ว่าคำถามของถิ่นเป็นเรื่องของเราที่จะต้องแสดงบทบาทหาคำตอบให้ ซึ่งมีคำถามมากมาย ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับสถาบันจะสนใจลักษณะใดเพื่อให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน อาจารย์ต้องไปหาคำตอบด้วยการวิจัย องค์ความรู้ชนิดใดที่ควรจะทราบ สาขาวิชา วิชาการ หลักสูตรใดที่ท้องถิ่นต้องการ นั่นคือคำถามการวิจัยที่เกิดขึ้นได้เสมอ ตลอดเวลา หรือเทคโนโลยีอะไรบ้างที่ชาวบ้านเขาอยากรู้ อยากรู้ อยากใช้ อยากสร้าง นักวิจัยไม่จำเป็นต้องอยู่เป็น expert ใน field นั้น แต่ถ้าท่านคิดจะทำวิจัยสามารถบูรณาการ งานวิจัยที่ดีควรเป็นงานวิจัยบูรณาการ ลูกศิษย์ของผมทำงานที่องค์การเภสัช 6 คน ผมถามลูกศิษย์ว่าสำนักศูนย์วิจัยซึ่งผมจัดตั้งขึ้นที่องค์การเภสัชกรรมทำอะไรบ้าง ผมเสนอ ดร.กฤษณา ไกรสิงห์ คนเกาะสมุย หลาน ดร.สมคิด ไกรสิงห์ เป็นผู้อำนวยการคนแรก ผมกล่าวแก่ ดร.กฤษณาว่า ท้องถิ่นของเรามีสมุนไพรหลากหลาย พันธุ์พืชชนิดหนึ่งปริมาณ 1 กำมือ กำมือของใคร ผมอยากทราบ กำมือของท่านสุทริวงศกับของผมนั้นขนาดย่อมแตกต่างกัน แล้วถ้าใครมีความศักดิ์สิทธิ์มากกว่า หรือภาษาวิทยาศาสตร์เรียกว่าdose ซึ่งเราไม่ทราบ ตัวอย่าง เช่น เมื่อเช้าผมพาคุณแม่ไปโรงพยาบาลสุราษฎร์ เพื่อ check up ผมถามหัวหน้า lab. ว่าค่าน้ำตาลในเลือดปกติของคนเท่าไทยนั้นเท่าใด คำตอบที่ได้คือ ค่าน้ำตาลปกติในเลือดของคนขณะปกติ 90 – 100 ผมถามต่อไปว่า ในสภาพร่างกายที่ไม่เป็นโรคปกติเท่าไร คำตอบคือ 90-100 ผมบอกนั้นได้มาจากตำราต่างประเทศ เหตุใดจึงไม่วิจัยว่าคนไทยปกติมีค่าน้ำตาลในเลือดเท่าไร ผ่านมา 10 ปี คำตอบที่ได้คือไม่มีการวิจัยเกิดขึ้น นี่เป็นสิ่งที่ควรทำเป็นบทบาท

ตัวอย่างอีกหนึ่งตัวอย่าง เมื่อครั้งผมมาที่นี่แรก ๆ มาบรรจุในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิที่สงขลานครินทร์ ซึ่งผมได้รับการขนานนามว่าพยาธิแพทย์ อาชีพเดียวกับหมอพรทิพย์ ผ่าศพปีละ 200 – 300 ศพ พิสูจน์หลักฐานเหมือนกัน ผมนำสังฆกรรมมาใช้ ถ้าเรารู้ว่าตนเองมีบทบาทในการทำวิจัยสามารถทำได้ทุกเรื่อง โดยนำมาจากปัญหาของท้องถิ่น สิ่งแรกที่ถามในทางการแพทย์ว่า คนปักษ์ใต้เป็นโรคอะไรมากที่สุด ไม่มีผู้ใดตอบได้ มีผู้เล่าว่านักระบาดวิทยาไปเรียนปริญญาโทระบาดวิทยาแต่ไม่สามารถตอบคำถามนี้ได้ ผมสืบทราบและวิจัยมาแล้วว่าคนไทยเป็นโรคไม่ติดต่อกัน โรคแบ่งเป็น 2 ชนิด คือโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ ผมสำรวจแล้วว่าคนปักษ์ใต้เป็นมะเร็งมาก คนอีสานเป็นมะเร็งที่ดับ จากการสอบถามลูกศิษย์ซึ่งเป็นแพทย์ที่โรงพยาบาลต่างๆ เช่น โรงพยาบาลสตูล โรงพยาบาลพัทลุง พบว่าคนในภาคใต้เป็นมะเร็งหลอดอาหารมาก ผมถามว่าจำนวนเท่าใด คำตอบคือมาก นั่นไม่ใช่คำตอบ คำตอบที่ถูกต้องการมีการ survey โรงพยาบาลสามารถเก็บข้อมูล record ได้ ข้อมูลเหล่านี้ได้รับทุกวัน โดยที่ไม่ต้องทำ design study รวบรวมคุณลักษณะตามประชากรว่าคนเป็นมะเร็งในหลอดอาหารหน้าตาเป็นอย่างไร ผู้หญิงผู้ชายจำนวนเท่าใด ใ้้งานวิจัยออกมาชิ้นหนึ่ง สรุปเป็นมะเร็งใน

ตลอดอาหารอย่างไร เป็นผู้หญิงผู้ชายเท่า ๆ กัน หรือผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย หรือช่วงอายุใดที่เป็นมากที่สุด เมื่อวิจัยเบื้องต้นในข้อมูลเหล่านี้ ผมจึงวิจัย WHO

เราพูดกันเป็นประจำว่าไม่มีทุน ผมอธิบายว่ากระทรวงสาธารณสุขนั้นมีทุนให้ทำการวิจัยทาง social science WHO เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีผู้ใดขอทุน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ คือ การเขียนโครงการ ภาษาอังกฤษ ปัญหาอยู่ที่ใครกำลังสวมบทบาท ซึ่งปรากฏว่าขอไม่ได้ ผมขอทุน เขียนโครงการ ประมาณ 3 วัน เพราะผมมีทีมงาน ทีมนักสังคม นักระบาดวิทยา นักเคมี นักจุลชีววิทยา นักชีวเคมี ทีมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และที่กรุงเทพฯ จำนวน 2 คนมิได้อยู่ที่เดียวกัน เพราะผมถือว่างานวิจัยที่ดี ต้องมีทีม และใช้ความรู้ที่หลากหลายเรียกว่าสหวิทยาการ จึงเกิดความเข้มข้นขึ้น

ถามว่ามีผู้ใดขอทุนเรื่องนี้บ้าง ปรากฏว่าไม่มีโครงการใดขอทุนและเลยกำหนดการขอทุนแล้ว ผมจึงได้โทรไปหาท่านปลัดกระทรวงสาธารณสุข ขอเพิ่มเวลา 1 วัน ท่านปลัดตอบว่าให้ส่งโครงการมาแล้วจะให้กรรมการพิจารณา ซึ่งกรรมการพิจารณาให้ทุน โครงการนี้ขอทุน 12 ล้านบาท กรรมการต่างประเทศพิจารณาว่า 12 ล้านบาทน้อยเกินไป จึงเพิ่มเป็น 15 ล้านบาท ผมได้ทั้งที่ทำไม่เสร็จ และได้ประมาณ 7-8 % อานิสงค์ที่ได้รับคือเราสวมบทบาทนี้ ตอบคำถามของท้องถิ่นว่าทำไมคนปักษ์ใต้ถึงเป็นมะเร็งในหลอดอาหารมาก

เมื่อมาที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก่อนที่จะทำงานวิจัยเรื่องนี้ ผมถามชาวบ้านว่าแถวนี้มีปัญหาอะไร ประจวบกับที่สงขลานครินทร์ได้รับมอบสวนยาง ผมจึงคิดต่อไปว่าชาวบ้านอาจมีปัญหาเรื่องยางพารา และเห็นรั้วของมหาวิทยาลัยนั้นติดกับศูนย์วิจัยคอกหงส์ rubber research station คำว่ายางพาราที่ถูกต้อง เขียนว่า natural rubber ต่างประเทศจึงตีความว่าคนไทยวิจัยแต่เรื่อง Condom ผมจึงอธิบายไป ผมมีโอกาสดำเนินการที่ศรีโบวี่ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ ผมแนะนำตัวว่าอยู่ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันแห่งนี้ทำวิจัยเรื่องการคัดเลือกพันธุ์ยางที่ดี ผมถามต่อไปว่าคัดเลือกสายพันธุ์ทำอย่างไร ได้รับคำตอบว่าการคัดเลือกพันธุ์ต้องใช้เวลาอันยาวนาน เป็นการนำยางพันธุ์ดีมาผสมกัน แล้วจึงนำไปเพาะพันธุ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ชาวบ้านอยากได้ยางพันธุ์ดี ๆ ยางพันธุ์ดี คือ

1. น้ำยางออกมาก
2. ต้านทานโรค

นี่คือปัญหาชาวบ้านซึ่งไม่ตรงกับวิชาที่เรียนมา แต่ผมสนใจเพราะ

1. พ่อผมก็ปลูกยางเช่นกัน
2. เขาทำวิจัยกันอย่างไรเพื่อ ได้ยางพันธุ์ดี

ผมจะได้นำไปปลูก งานวิจัยนี้ทำมานาน แต่ได้เพียง 25 สายพันธุ์ KRS 25 ล่าสุด KRS คือ คอกหงส์ Research Station แต่ของประเทศมาเลเซียในปีเดียวกัน RRIM 600 สายพันธุ์ RRIM คือ

Rubber Research Institute of Malaysia ตามถึงสาเหตุที่ใช้เวลานาน เมื่อผสมพันธุ์เสร็จเราต้องรอ ออกลูก เมื่อออกลูกจึงนำไปเพาะ กว่าต้นจะงอก แล้วจึงนำไปปลูกต้องใช้เวลา 7 ปี จึงจะกรีดยางได้ และต้องใช้เวลากรีด 10 ปี จึงจะเก็บน้ำยางได้ค่าเฉลี่ยที่มี standard deviation ตามหลักวิชาการ ถ้าผู้ ทำวิจัยเริ่มทำวิจัยอายุ 45 ปี จนกระทั่งเกษียณ ผลการวิจัยยังไม่แล้วเสร็จ เพราะฉะนั้นต้องมีวิธีการ ซึ่ง ได้จากคำถามของคนท้องถิ่นว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถคัดเลือกยางได้เร็วกว่านี้ แล้วจึงค้นเพิ่มเติมจาก หนังสือ ลองเปิดหนังสือพฤกษศาสตร์ของ ดร.โกเมศ ซึ่งเขียนถึงกายวิภาคของต้นยางพารา ต้น ยางพารากล้ายมนุษย์ มีลักษณะทางพันธุศาสตร์เหมือนกัน ยางสังเคราะห์ที่ไบ แล้วจึงลงมาที่ท่อน้ำยาง แล้วกรีด สาเหตุที่ต้องกรีดทะแยงคืออะไร ชาวบ้านสามารถตอบได้ แสดงว่าเขาทำวิจัยเช่นกัน เพียง แต่ไม่ได้เขียน paper ลงในวารสาร ในอดีตเขาไม่ได้กรีดทะแยง การกรีดทะแยงเพื่อให้ได้มูมตั้งฉากกับ ท่อน้ำยาง เพราะท่อน้ำยางเป็นสไปร่าต้องหมุนเอียง น้ำยางที่ออกมาจะมีปริมาณมาก

ผมศึกษาพบว่ายางสังเคราะห์ที่ไบ ผมคิดควรจะลองไปยางมาศึกษา ผมบอกท่านศรีโบว์และ ดร.สนิท นำไปยางพันธุ์เลขที่สุด ซึ่งอยู่ที่ตรัง อีกสายพันธุ์ที่ดี KRS 25 นำไปยาง 2 ไบ มาตัดเป็น 5 ชิ้น โคนใบ ปลายใบ ข้าง และกลางใบ แล้วส่งด้วยกล่องจุลทรรศน์ ในตำราที่อ่านกล่าวว่ายาง สังเคราะห์ที่ปากใบ เซลล์ที่สมบูรณ์ต้องสังเคราะห์น้ำยางได้ดี ผมจึงทดลองไปตามสมมติฐานที่ไม่ค่อย ทราบอะไร แต่คิดตามหลักความจริงว่าต้องมีพันธุ์ที่ดี เหมือนแมว วัวพันธุ์ที่วาง แม่พันธุ์ดี ปากกว้าง สะโพกท้ายใหญ่ ปากกว้างเพื่อกินอาหาร ได้จำนวนมาก สะโพกใหญ่เพื่อคลอดลูกได้ง่าย จึงแนะนำให้ ไปทำวิจัยที่มหิดล ในการฝากวัวตัวอ่อนในหลอดแก้ว ตัวแรกที่ออกมาเราให้ชื่อว่า “ซัดคัม” ผมจึงลอง ทำ ดร.เสริมลาภ วสุวัฒน์ ทราบเรื่องนี้ ท่านคิดว่าควรทำหลาย ๆ สายพันธุ์ แล้วนำมาเปรียบเทียบ ผมจึง นับข้อมูลสถิติธรรมดาเปรียบเทียบ วัดความกว้าง ความยาว สามารถตอบคำถามได้ทันที ต่อไปนี้ ใครเก็บใบยางให้ผมใบหนึ่ง ผมสามารถบอกได้ว่ายางพันธุ์นี้พันธุ์ดีหรือไม่ ไม่จำเป็นต้องรอถึง 17 ปี

สรุป นี่คือการถามของท้องถิ่น ซึ่งเราถ้าสวมบทบาทของนักวิจัยย่อมทำได้ทุกเรื่อง ตัวอย่าง เช่น มาก ไปอยู่คณะแพทย์และคณะสาธารณสุขที่ขอนแก่นมียามมารายงานว่ามีแบบฟอร์มให้ว่าอะไร ที่ ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ตัวนี้บอกอะไร : ปลา เป็นอย่างไร : ดาย ที่ไหน : หน้าสระศรีนครินทร์ แล้ว ให้ทำอย่างไร เขาบอกเรียนคณบดีเพื่อไปรออนุมัติ ที่นี้คณบดีไม่มีเวลาอ่าน พนักงานธุรการจะจัดเป็น แฟ้มเพื่อทราบ แฟ้มเพื่ออนุมัติ วางเรียงไว้ เมื่อถึงตรงนี้คณบดีอนุมัติ เพราะขามบอกว่าเพื่ออนุมัติ ผม จึงบอกว่าพี่แก่นจะอนุมัติให้ปลาตายได้ ผมจึงถูกเชิญเป็นที่ปรึกษาทางด้านบริหารของคณะแพทย์ คุณหมอวิสิทธิ์ สันพิทักษ์ บอกให้ช่วยวิจัยถึงสาเหตุที่ทำให้ปลาตาย ผมเป็นที่ปรึกษากรมประมง ผู้เชี่ยวชาญปลา เพราะชอบวิจัยคำถามของท้องถิ่นที่มาจากชาวบ้าน ผมถามชาวบ้านว่าทำไมปลาถึงตาย ภูมิปัญญาชาวบ้านบอกปลาเป็นแฮดส์ ความหมายคือภูมิคุ้มกันต่ำ สาเหตุของภูมิคุ้มกันต่ำคืออะไร จากการวิจัยของเราได้ paper มา 8 เรื่องในปีนั้น สาเหตุที่ภูมิคุ้มกันต่ำเพราะในฤดูหนาวของทุกปี ใน ภาคอีสานน้ำมีอุณหภูมิต่ำ ปริมาณออกซิเจนในน้ำมีน้อย สาเหตุที่ปริมาณออกซิเจนในน้ำต่ำเพราะ

ประชาชนในภาคอีสานใช้ปุ๋ยฟอสเฟตมาก ปุ๋ยที่ใช้จะตกตะกอนอยู่ในน้ำ ผมมีทีมวิจัยฝ่ายน้ำ ซึ่งคิดร่วมกับคณะวิทยาศาสตร์ว่าทำแบบนี้ย่อมง่าย ได้ออกไปสำรวจ ได้รับประโยชน์ร่วมกับชาวบ้าน ได้ข้อมูลเพิ่มถึงสาเหตุที่ใช้ปุ๋ยฟอสเฟตจำนวนมาก เพราะปีนี้มันคงจะไม่ออกผลหรือออกผลน้อย ซึ่งอาจเกิดจากการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์มากเกินไป สรุปแล้วผมทำวิจัยเรื่องปลาเป็ย

ขณะที่ทำงานที่สำนักงานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งชาติ 2 ปี บทบาทของผมคือพัฒนาให้ ผู้ทำวิจัยอยากให้มีผู้ทำวิจัยมากขึ้น วิธีการของเราคือ เราทราบว่าอาจารย์ของเรามีบทบาทในเรื่องการทำวิจัย แต่ปัญหาของอาจารย์ คือคิดหัวข้อในการวิจัยไม่ค่อยตรง ผมมีโอกาสแนะนำให้ เช่น ในภาคเหนืออะไร คือปัญหาของท้องถิ่น และงานวิจัยของสำนักงานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ หากขอมาดำกว่า 5 ล้านไม่ได้ โครงการที่ขอนั้นต้องเป็นโครงการใหญ่ โดยส่วนมากแล้วถ้าเป็นโครงการใหญ่อาจารย์ไม่กล้าขอกัน เราจึงไปกระตุ้นว่าการทำวิจัยต้องเป็นทีม ที่เชียงใหม่เรื่องเหมมป้าย่นมีปัญหาเรื่องควบคุมคุณภาพไม่ได้ เนื่องจากจุลชีพที่จะนำมาใช้ในการหมักเหมม เราให้ทุนวิจัยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทในการทำวิจัย โดยการคัดสรร ให้มีโครงการลักษณะนี้ในท้องถิ่น เกิดคำถามว่าใครอยากทำวิจัยเรื่องนี้ ให้ไปคุยกับป้าย่น หรือเรื่องมะละกอกับใบด่างระบาดที่ขอนแก่นเกิดจากอะไร เป็นคำถามชาวบ้าน เราได้คำตอบใน เรื่องกระเทียมเป็นเชื้อรา เรื่องเปลือกกุ้งที่ทิ้งแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์ที่สงขลานครินทร์ เราสกัด ฟิน โคโคซาน เรื่องสะอาดว่ารักษาเบาหวานได้จริงหรือไม่ ตอนนี้ผมคิดจะทำเรื่องใบกะท่อม แต่ผมทดลองก่อนกินสะ 2 ใบว่าควบคุมน้ำตาลในเลือดได้หรือไม่ เป็นการวิจัยในเบื้องต้น ที่เมืองไทยนี้ขาด pilot study อาจารย์ไม่ได้ทำวิจัยเพราะไม่มีความมั่นใจ ศ.ดร.พิเชษฐ วิริยะกิจจา ทำเปลือกมังคุดรักษา สิว ผมกล้าในการทำวิจัยเรื่องปลาเป็ย ผมอ่านหนังสือพบว่าต่อไปปลาเป็ยจะไม่ใช่แล้ว ปริมาณไข่ลด น้อยลง ดายจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ทางจีนจะกันแม่น้ำทำให้ลำบากมากขึ้น เมื่อไม่มีแม่พันธุ์ปลาเป็ย ไม่มีการวางไข่ เราจะผสมเทียมได้อย่างไร ขณะนี้ปลาเป็ยที่เราเลี้ยงในบึง เชื้อนต่าง ๆ ไม่โตพอที่จะสามารถออกไข่ ทีมวิจัย ทีมใหญ่ของกรมประมงร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำเรื่องวงจรชีวิต สาเหตุที่คิดเช่นนี้เพราะต่างประเทศทำวิจัยที่เมืองไทย วิจัยเรื่องพยาธิใบไม้ในตับในภาคอีสานวงจรชีวิต แต่บ้านเรามองว่า Basic Research เป็นงานมีผู้สนใจน้อย แต่เป็นพื้นฐานที่สำคัญ บทบาทของ นักวิจัยในสถาบันราชภัฏควรจะทำ Basic Research เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเราไม่มีข้อมูลพื้นฐานในเรื่องนี้ เมื่อต่างประเทศทำวิจัยเรียบร้อย จะทราบว่าพยาธิใบไม้ในตับมีวงจรชีวิตอย่างไร วิธีที่จะคัดวงจรชีวิตเพื่อไม่ให้พยาธิใบไม้ในตับระบาด คือระงับไม่ให้วางไข่ พยาธิใบไม้จะออกไข่ตลอดเวลา และแพร่ระบาดไปตามอุจจาระ หากระงับการออกไข่ได้ การระบาดจะลดลง รู้วงจรชีวิตตรงนี้สามารถผลิตยา ขึ้นมาขายชื่อ พาสีคอนแทล ที่เล่ามาทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของคำถามของท้องถิ่น ซึ่งสนับสนุนข้อคิดเห็นของท่านศาสตราจารย์สุทริวงษ์ในเรื่อง เราต้องเป็นนักวิจัย เราเป็นนักวิจัยในสถาบันราชภัฏ ไม่ว่าจะ เป็นครู อาจารย์ หรือศิษย์ปริญญาโท เราต้องลงไปพูดคุย ต้องไปหาว่าแต่ละท้องถิ่นเป็นอะไร ท้องถิ่น อยากรู้อะไร ขาดองค์ความรู้ประเภทใด นั่นเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง แล้วเขาเหล่านั้นจะ

สร้างปัญหาวิจัยให้เราโดยอัตโนมัติ เราสามารถนำมาขยายความโดยหระเบียวิธีวิจัยที่เหมาะสมในการที่ค้นหาคำตอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องทำ มาถึงจุดนี้เราจะต้องมีบทบาทในการวิจัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สังคม ยอมรับว่าปัญหาเดิม ๆ ของสังคมไทยขณะนี้และในอนาคตคือ ความไม่รู้ ความยากจน และความเจ็บ เรื่องบางพารัฐบาลชุดนี้ทำดี และควรคำนึงว่าของชนิดอื่นราคาแพงขึ้นตลอดเวลา เปิดให้มีเครดิตมากขึ้น กลายเป็นหนี้ตลอดชาติ จนแล้วเจ็บไม่ใช่เจ็บแต่กาย รวมทั้งทางใจ สุขภาพจิตเสื่อม ปัญหาเหล่านี้เราต้องแสวงหาคำตอบ สังคมหรือท้องถิ่นในอนาคตต้องพึ่งพาเรา บรรยากาศเช่นนี้เราควรมีการปรึกษา พูดคุยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กำลังเผชิญกับปัญหาในท้องถิ่น คือประชาชน เราควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบอกเล่าถึงปัญหาให้เราทราบ ผมเคยเสนอแนะแนวความคิดและคิดจะทำหลายเรื่อง โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏ ว่าปัญหาของท้องถิ่นคืออะไร เราต้อง survey ปัญหาก่อน ตอนนี้ได้ปัญหาของท้องถิ่นเพียงเรื่องการศึกษาต่อ เรื่องของวิชาการที่จะเรียนรู้ เราเริ่มต้นจากการทำวิจัยโดยการสำรวจออกมาเป็น need Assessment เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น เพราะท่านเป็นอาจารย์ ท่านเป็นนิสิต นักศึกษา การกำหนดหัวข้อปริญาโทโดยมุ่งให้เห็นว่าท้องถิ่นนั้นต้องการได้คำตอบอะไร นั่นคือหัวข้อปริญาโทที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แต่เมื่อทำสำเร็จแล้วไม่ควรเก็บไว้บนหิ้ง ควรมีการถ่ายทอด ตีพิมพ์เผยแพร่ นำกลับไปเล่าให้ท้องถิ่นฟัง ผมเดือนลูกศิษย์เสมอ หากสำรวจเสร็จแล้วไม่ควรเล่าให้ใครฟังว่าสำรวจแล้วเป็นอย่างไร ดังที่ผมเล่าถึงความความต้องการของคนสุราษฎร์ธานี สายสาธารณสุขมีความต้องการจะเรียนอะไร เราจัด work shop เรียบร้อย แล้วเล่าให้ฟังถึงผลการสำรวจและการวิจัยของเรา เมื่อเขาได้รับประโยชน์และเตรียมตัว ประโยชน์สำคัญที่สุดซึ่งเราตีค่าไม่ได้คือการทำการตลาดอย่างคึกคักในสถาบันอุดมศึกษาที่เรายังขาดอยู่ ถ้าเราได้ทำสิ่งเหล่านี้มันถือว่าครบวงจร

สรุปว่าบทบาทของเรามีแน่นอนในเรื่องบทบาทวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยนำท้องถิ่นเป็นตัวตั้งหรือคำถาม เมื่อทำการวิจัยแล้วชาวบ้านได้รับรู้ เป็นการวิจัยแบบบูรณาการ โดยภูมิปัญญาชาวบ้านหรือนักศาสตร์ต่าง ๆ ขณะนี้ศูนย์มะเร็งภาคใต้ใช้นักวิจัยไม่ใช่แต่เฉพาะแพทย์ เราต้องใช้นักสังคมศาสตร์ นักจิตวิทยา ร่วมกันเพื่อวิจัย เนื่องจากกรมการแพทย์อยากทราบเรื่อง ทำไมผู้หญิงจังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงไม่นิยมไปตรวจ pep smear เพื่อนำคำตอบที่ได้ไปจัดการวางแผนให้สุขศึกษา สุขศึกษาของไทยอยู่ในขั้นล้มเหลวจากการประเมินนั้น เรายังขาดเทคโนโลยี เราต้องวิจัยหาช่องทางหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ให้ความรู้แก่ประชาชนมากกว่านี้ สรุปท่านที่เป็นนักวิจัยมีบทบาทในการวิจัยชัดเจน เพราะการวิจัยไม่ใช่เรื่องยาก เป็นเรื่องของการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบและมีระเบียบเท่านั้น แต่ทำแล้วก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราควรระมัดระวังไม่ควรยึดเพียงความคิดตนเองเพียงอย่างเดียว เป็นความจริงที่การวิจัยเริ่มที่ใจ แต่ใจนั้นเราได้มาจากที่ใด จากประชาชนที่ต้องการทราบ เพราะฉะนั้นท่านสามารถทำให้สถาบันแห่งนี้ที่ท่านสังกัดอยู่เป็นสถาบันของท้องถิ่นที่แท้จริง ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นตัวเชื่อมโยง

เราทำวัฒนธรรมที่เป็นผลงานตีพิมพ์ในหัวใจประชาชนน้อย ผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จ ก่อนจะตีพิมพ์เป็นนิตยสารตามมหาวิทยาลัยที่ผมนั่งหรือที่เยอรมันนี้ นักวิจัยต้องเขียนเป็นภาษาสามัญ งานวิจัยเรื่องอะไร ผลออกมาเป็นอย่างไร ประชาชนจะได้อะไร หลังจากนั้นก็มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยนำไป edit ใหม่ และส่งข่าวให้ประชาชนตามสถานที่ต่าง ๆ ผู้เสียบายต้องรับรู้เรื่องเหล่านี้ จึงจะได้ประโยชน์ที่แท้จริง ส่วนที่เตรียมเพื่อลงวารสารเป็นอีกส่วนหนึ่ง หากเป็นงานวิจัยใหญ่ ๆ มีนักวิจัยจำนวนมาก เมื่อถึงจุดที่สำเร็จต้องมีการจัดประชุมเรียกชาวบ้าน ผู้ที่เกี่ยวข้อง En – User ทั้งหมดมาร่วมฟังเป็นการประชุมใหญ่ เข้าไปในหัวใจของคน ประเทศที่เจริญแล้วทำเช่นนั้น

เสริมประเด็น Science กับ Social Science วิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ เป็นศาสตร์เหมือนกัน ผมคิดเสมอว่าผมเป็น pure science ทางการแพทย์ เรียนมา 6 ปีรู้ทุกอย่างๆ ซึ่งไม่ใช่วิถีที่ถูกต้อง ตอนที่เรามีศูนย์พัฒนาอาจารย์ มีอาจารย์สนใจทำงานวิจัยหลายเรื่อง ผมให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลๆ แต่ตอนนี้นักศึกษาสอบเสร็จแล้วผมสามารถระดมความคิดได้ บางครั้งโครงการของอาจารย์ทางด้าน Science ต้องไปพึ่งนัก Social Science มาช่วย เราสามารถผสมผสานกันแล้วสร้างความเข้มแข็งของโครงการวิจัยนี้ได้

อ.มโน บำรุง สถาบันราชภัฏภูเก็ต

เรียนท่านคณะวิทยากร ท่านอธิการ และเพื่อนอาจารย์ทุกท่าน ผมขอแลกเปลี่ยนความรู้ ในเรื่องแรกคือความแตกต่างระหว่างชุมชนกับท้องถิ่น จากหนังสือของนายแพทย์ประเวศ วะสี ท่านกล่าวว่าชุมชนอาจใหญ่จนถึงระดับที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ เช่น ยุโรป กลุ่มเล็กๆ เป็นชุมชนเช่นกัน หากมองในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ควรจะเป็นเช่นนั้น เรื่องต่อไป คือเรื่องของท้องถิ่น จากภารกิจ ศ.ดร.เจดีย์ บุรีภักดี โครงการปริญญาเอกที่พระนครท่านกล่าวว่าเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น เป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนและทรัพยากร ในเชิงมิติของเศรษฐศาสตร์มาเชื่อมโยงกัน

ผมดูแลบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏภูเก็ต เมื่อหานั้นเมื่อมองในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์นั้นมีมาก แต่ความจริงเราต้องการยาได้ด้วย ซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ตรงนี้เราไม่ได้เจาะลงไป ประการต่อไปเกี่ยวกับตนเอง ผมสอนบริหารคุณภาพ ผมนำเครื่องมือเป็นตัวตั้ง ISO 9001 14000 18000 ระบบประกันคุณภาพมีกระบวนการ แต่หลังปี 40 มาผมปฏิเสธตรงจุดนั้น ลบฐานะเครื่องมือมาเป็นผู้ช่วยของตำราที่สอน คือนำท้องถิ่น OTOP วิสาหกิจชุมชนขนาดย่อยเป็นตัวตั้ง แล้วนำเสนอในลักษณะการสร้างความคิดขึ้นมาก่อน ให้เขายกขึ้นมาได้ ในส่วนที่เขาเสียไปแล้วเขาจะกู้คืนได้อย่างไร ในส่วนที่จะปรับปรุง ปรับปรุงอย่างไร โดยใช้กระบวนการคุณภาพแทน พบว่าในชุมชนมี Hand ส่วน Head คือทฤษฎี หลักการ ตรงนี้ชุมชนมีน้อย ส่วนที่ขาดคือวิถีคิดของต่างประเทศที่ใช้หลักวิทยาศาสตร์และกระบวนการเป็นเครื่องมือ ในส่วนของเรามีเฉพาะวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่

หลักวิทยาศาสตร์นั้นใช้เพียงเล็กน้อย เช่น วิสัยทัศน์ ทฤษฎี กรอบความคิด ความคิดรวบยอดต่าง ๆ มี
น้อย เช่น ถามว่าคุณขายข้าวมันไก่ตรงนี้มีคามฝันอย่างไร ไม่มีคำตอบ แต่ตัวเขาเองทราบว่าจะต้องทำ
อย่างไร แต่ไม่รู้ว่าทำลักษณะใดดีกว่ากัน ผมถามนักศึกษาว่าทำไมเราไม่สร้าง Modem เหมือนเจมส์ข้าว
มันไก่ เจมส์ข้าวมันไก่เขาสร้าง Modem ขึ้นมาก่อนเขาสร้างเฟรนช์ไชด์ ทำไมเราไม่ทำแบบเดียวกับ
นายค่าน้ำหยด เขาไม่เอากำไรจากการขายส้ม แต่ทำส้มให้หวาน กรอบ อร่อย และไม่มีสารพิษ ต้องทำ
จุดนั้นให้ดี มีการประกันคุณภาพโดยตรง แต่ได้กำไรจากการขายกิ่งพันธุ์ ร้านโลตัสเช่นกัน ทางร้านไม่
ได้กำไรจากการขายสินค้า ขายทุ่นทุกวัน ค่าแอร์วันหนึ่ง 50,000 ค่าขายของต่ำกว่าทุ่นอีก แต่ได้กำไร
จากหุ้น ซึ่งทางร้านมี Concept ตรงนั้น KFC ประธานบริษัทบอกไม่ได้กำไรจากการขายไก่ เขาขาย
สินทรัพย์ เขามีกรอบความคิด แต่ของเราพัฒนาช้าเพราะเราไม่มี Head นำ มีเพียง Hand ผมไปศึกษา
ท้องถิ่น ตั้งแต่ตอนเช้าเขาไปจ่ายตลาดแล้ว ทำถึง 4 หุ่น 5 หุ่น นอนตี 2 ตี 3 เป็นแบบนี้มาตลอด 10
ปี เขาเดินไม่ได้เพราะเส้นเลือดขอด ต้องไปผ่าตัดใช้เงินมากมาย ทำไม seven eleven เปิด 24 ชั่วโมง
ร้านขายได้ แต่ความจริงควรจะทำงาน 8 ชั่วโมง แต่ทำงานวันละ 13 - 14 ชั่วโมงกลับไม่มีอนาคต
เหตุผลเพราะกรอบความคิดไม่ได้วางขึ้นมาก่อนแสดงว่าเราไม่ได้ใช้หลักวิทยาศาสตร์ แต่ใช้
วิธีวิทยาศาสตร์ หลักวิทยาศาสตร์กับวิธีวิทยาศาสตร์ต่างกันเพียงเล็กน้อย คือมีทฤษฎีซึ่งไม่มีการถ่ายทอด
เพราะชาวบ้านใช้วิธีการเรียนรู้ตามยถากรรม คือ เห็นเพื่อนทำแล้วทำตาม เห็นเพื่อนทำอย่างดีไปเอาลูก
ยางของสวนนั้นปลูก เห็นสวนเทียนวานิชที่ปลายพระยาทำแล้วถูกดี ไปเก็บลูกมาปลูก ปลูกมา 7 - 8 ปี
สูญเปล่าเพราะเกิดการกลายพันธุ์ เนื่องจากไม่มีกรอบความคิด ไม่มีผู้ชี้แนะ อุปทานภายในใจคือชาวบ้าน
มองว่าไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ในหลักนี้ นี่คือประเด็นปัญหา เป็นหัวเรื่องวิจัยที่ดีได้ และพบว่าจุดเล็ก ๆ นี้
ผมสร้างลูกศิษย์รุ่นใหม่เพื่อจะได้เป็นผู้ประกอบการรายใหม่และเพื่อสร้างทายาทผู้ประกอบการที่ดีใน
อนาคต โดยให้ในส่วนที่เป็นความคิดตรงนี้ค่อนข้างมาก ส่วนที่เป็นความรู้ นั่นถือเป็นอีกส่วนหนึ่ง ผม
ถือว่าปัญญาเท่ากับคุณนำความคิดบวกความรู้ แต่ว่าการสร้างปัญญาสร้างโดยใช้ระบบปลายเปิดมิใช่
ระบบปลายปิด ขอขอบคุณครับ

**การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ภาคกลาง**

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ณ สวนบวรวิสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 9- 11 กุมภาพันธ์ 2547

**กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 17 – 19 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมมณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี**

17 มีนาคม 2547

08.00 – 09.00 น.	ลงทะเบียนรับเอกสาร
09.00 – 09.30 น.	พิธีเปิด โดย ที่ปรึกษาด้านพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (นายวิจิต สุวรรณรัตน์)
09.30 – 10.30 น.	บรรยายพิเศษ เรื่อง “ Formulating A Strategic Plan for University Research ” โดย Professor Gerald Kost
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	อภิปรายและสรุปประเด็นจุดเด่น – จุดอ่อน ในการพัฒนาโครงการ โดย คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาระบบ บริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	คณะวิจัยของสถาบันราชภัฏนำเสนอ โครงการและวิพากษ์โดยคณะ วิทยากรและคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 17.30 น.	คณะวิจัยของสถาบันราชภัฏนำเสนอ โครงการและวิพากษ์โดยคณะ วิทยากรและคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการ (ต่อ)
17.30 – 18.30 น.	พักรับประทานอาหารเย็น
18.30 – 20.30 น.	การอภิปรายช่วง Dinner Talk เรื่อง “บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผล กระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต” โดย ดร.ชุมพล พรประภา กรรมการที่ปรึกษาสภาพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายปราโมช ร่วมสุข รองประธานหอการค้าฝ่ายวิชาการ จังหวัดจันทบุรี

3 มีนาคม 2547

- 09.00 – 10.30 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย จำแนกตามสถาบันราชภัฏ โดย คณะวิทยากรและคณะกรรมการที่ปรึกษา (จะดำเนินการในแต่ละกลุ่ม)
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาโครงการวิจัย จำแนกตามสถาบันราชภัฏ โดย คณะวิทยากรและคณะกรรมการที่ปรึกษา (ต่อ) (จะดำเนินการในแต่ละกลุ่ม)
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงการวิจัยพร้อมวิพากษ์ โดย คณะกรรมการและวิทยากร พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมโดยวิทยากร
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 17.00 น. นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงการวิจัยพร้อมวิพากษ์ โดย คณะกรรมการและวิทยากร พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมโดยวิทยากร
- 17.00 – 18.00 น. พักรับประทานอาหารเย็น
- 18.00 – 21.00 น. ปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อปรับปรุง โครงการส่งคณะกรรมการและ สกว.

4 มีนาคม 2547

- 08.00 – 09.00 สถาบันราชภัฏนำเค้าโครงการวิจัยที่ปรับปรุงส่งวิทยากร เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
- 09.00 – 10.30 น. คณะวิทยากร สรุประสบการณ์ ข้อดี – ข้อด้อย และองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. คณะวิทยากร วิพากษ์โครงการวิจัย พร้อมเสนอแนะแนวทางวิจัย เพื่อนำ ไปพัฒนาต่อให้สมบูรณ์
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. วางแผนดำเนินงานและผลลัพธ์ที่จะได้ในปีงบประมาณ 2547

14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 16.00 น.	การเขียนโครงการเพื่อของบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ โดย ผู้แทนคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
16.00 – 16.30 น.	อภิปราย สรุป และปิดประชุม

คำกล่าวเปิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 17 – 19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

โดย

นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คำกล่าวเปิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 17 – 19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี
โดย
นายวิจิต สุวรรณรัตน์ ที่ปรึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เรียนท่านกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ท่านวิทยากร ท่านผู้บริหาร นักวิจัย นักศึกษาและผู้นำชุมชน ผมมีความยินดีที่ได้มาเปิดการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัย ภายใต้โครงการวิจัยพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของ สถาบันราชภัฏ การประชุมในภาคกลางครั้งนี้เป็นครั้งที่ 4 และครั้งสุดท้ายสำหรับการประชุมภูมิภาค ท่านคงทราบดีว่า การทำงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาหรือการทำวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันแนวคิดต้องเปลี่ยนไปจาก ศาสตร์จากแนวคิดเมื่อก่อน เมื่อก่อนการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาหรือการทำวิทยานิพนธ์ เป็นบทเรียน เท่านั้น ที่ทุกคนต้องทำตามบทเรียนเพื่อให้ได้เครดิต และผ่านการประเมินผลให้เกรดออกมาเป็นใช้ได้ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยจะพิจารณาว่า ผู้เรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยถูกต้องหรือไม่ หลักสถิติถูกต้องหรือไม่ ผู้เรียนในสมัยนั้นต้องทำการค้นคว้าอย่างมาก เพื่อทำอย่างสมภาคภูมิของการเป็นบัณฑิตของการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งกรรมการผู้ควบคุมการวิจัย ต้องมีกรรมการ ทั้งด้านสถิติ วิชาการในสาขา ร่วมกันศึกษา

เมื่อทำสำเร็จ ผลที่นำมาใช้น้อยมาก คือเมื่อทำสำเร็จ ส่วนใหญ่จะแจกในระหว่างเพื่อนรุ่น เดียวกัน ให้กรรมการบัณฑิตศึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อส่งไปยังห้องสมุดบ้าง ถ้ามว่าผลงานที่ ออกมาใครนำไปใช้ประโยชน์บ้าง นอกจากบัณฑิตรุ่นต่อไป ที่คิดว่ารุ่นพี่ทำไว้อย่างไร แล้วก็ทำตาม

ปัจจุบันเรามาคิดใหม่ว่า ถ้าปริญญาานิพนธ์ในระดับบัณฑิตได้คิดร่วมมือกันทำหรือการทำ วิจัยแบบมีส่วนร่วม คือบัณฑิตที่จะทำปริญญาานิพนธ์คิดหัวเรื่องที่จะทำ ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา คิดว่า ประโยชน์นั้นจะเกิดแก่ใคร ถ้าประโยชน์เกิดกับชุมชนหรือหน่วยงาน จึงให้ชุมชนและหน่วยงาน เข้ามาร่วมคิดทำการวิจัย เพื่อให้ได้ประโยชน์ตกไปสู่ชุมชนกับผู้ใช้ แทนที่จะอยู่ในห้องสมุด เพื่อให้ รุ่นน้องคัดลอก

พูดถึงคุณค่าการวิจัย งานวิจัยทั้งหลาย บางท่านเป็นอาจารย์หลังจากจบบัณฑิตศึกษามาทำวิจัยเพื่อส่งผลงานทางวิชาการ ท่านทำวิจัยตามความต้องการของท่านทำงานวิจัยสำเร็จก็ได้ตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งบางท่านไม่เคยจับผลการวิจัยที่ทำไปใช้ประโยชน์ เพราะที่ท่านทำไม่ได้เป็นวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบความรู้ใหม่และไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

จากเรื่องการวิจัยนี้ ทาง สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) ได้เห็นความสำคัญจึงกำหนดเรื่องการวิจัยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อควบคุมคุณภาพการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้น เพื่อหาวิธีการในการเปลี่ยนรูปแบบของการทำวิจัยกับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์มากขึ้น เพราะสถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ฉะนั้นงานวิชาการของสถาบันราชภัฏควรมุ่งไปสู่ท้องถิ่นเป็นหลัก และให้ท้องถิ่นได้รับประโยชน์อย่างจริงจัง การที่ท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์ ให้ความร่วมมือและนำผลการวิจัยไปใช้ ท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการทำงานวิชาการ ซึ่งเป็นที่มาของโครงการนี้

ในการจัดการประชุมที่ผ่านมา 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1 ที่จังหวัดเชียงใหม่ เราได้เปลี่ยนความคิดของผู้ที่ร่วมมือในการทำงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา นักวิจัย และนักศึกษา ให้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ และทุกฝ่ายยอมรับว่าเรื่องนี้เป็น นวัตกรรมใหม่ที่ควรทำ

ครั้งที่ 2 ที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่มีสถาบันราชภัฏ แต่เราได้รับความร่วมมือโดยตลอด ตั้งแต่แรก จากอาจารย์ที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งในการเตรียมวิทยากร ที่สำคัญที่สุดได้รับความอนุเคราะห์จากคุณหมอกระแส ชนระวงศ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี มาบรรยายเกี่ยวกับเรื่องยุทธศาสตร์ของรัฐบาลสู่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในเอกสารการจัดการประชุม เป็นเนื้อหาที่ดีเน้นการวิจัย เน้นแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องอุดมศึกษากับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรดีมาก

และจากการบรรยายของท่านนายกรัฐมนตรืเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ที่รอยัลแกรนด์ โดยการเชิญผู้ที่จบปริญญาเอก ทั่วประเทศในสาขาวิทยาศาสตร์ ที่จบมาแล้วไม่เกิน 10 ปี เข้าร่วมประชุมและท่านให้แนวคิดหนึ่งว่า ผู้ที่จบระดับ ดร. ของบ้านเมืองเราเยอะ ทำการวิจัยก็เยอะ แต่การวิจัยไม่ได้เน้นการไปสู่การพัฒนาประเทศชาติเท่าไร ท่านกล่าวว่าทำอย่างไรจึงจะให้บรรดาผู้ที่จบ ดร. หันมาทำการวิจัยสู่บ้านเมือง

ครั้งที่ 3 ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับความร่วมมือจากวิทยากรหลายท่าน เช่น Mr.Jeffrey Brown บรรยายเรื่อง Research Quality and Linkages between Research and the community และ ศาสตราจารย์สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ บรรยาย เรื่องผลกระทบของชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทำให้เราเปิดโลกทัศน์จากวิทยากรภายนอก

สำหรับวันนี้ได้รับความกรุณาจาก Professor Dr.Gerald Kost บรรยายเรื่อง Formulating A Strategic Plan for University Research และได้รับความร่วมมือจาก คุณปราโมทย์ ร่วมสุข ประธานหอการค้าฝ่ายวิชาการ และผู้ตรวจราชการศรีวิการ์ เมฆวัชรชัยกุล ร่วมสนทนาในหัวข้อผลกระทบชุมชนไทยสู่ความก้าวหน้าโลกอนาคต

การจัดประชุมครั้งนี้ เราพยายามหาผู้ที่มีความรู้เรื่องท้องถิ่น เรื่องการวิจัยชี้ให้เห็นประเด็น สามารถที่จะเน้นการวิจัย เพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนางานวิจัยของระดับบัณฑิตศึกษา และมี วิทยากรชี้แนะเรื่องการวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือ PAR ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน เพราะต่อไปนี้ การทำงานอะไร ต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายร่วมกัน เพื่อสร้างงานที่มีคุณภาพ

การประชุมในวันนี้ เป็นแนวคิดในการปฏิรูประบบการศึกษา การทำวิทยานิพนธ์ใหม่ ซึ่ง เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคลากรในชุมชน เพราะถ้าได้ตามวัตถุประสงค์ ของการที่เราคิดว่าการวิจัย งานที่เราจะทำใน 3 วัน จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ และสามารถ ใช้ ประโยชน์ได้จริง สุดท้ายขอขอบคุณท่านวิทยากรทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์กับสถาบันราชภัฏ ที่ร่วมกันพัฒนางานวิจัยของสถาบันราชภัฏ ที่มาชี้แนะให้พวกเราทราบว่าควรทำงานวิจัยอย่างไร และขอบคุณ คณะกรรมการผู้จัด อาจารย์ทุกท่าน นักศึกษา ผู้นำชุมชนที่ได้มาร่วมกันในวันนี้เพื่อพัฒนา ระบบการศึกษาของชาติ ขอให้การดำเนินการพัฒนาใน 3 วันนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอเปิดประชุม ณ บัดนี้ครับ

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “Formulating A Strategic Plan for University Research”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 17-19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

โดย

Professor Gerald Kost

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง "Formulating A Strategic Plan for University Research"

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 17 - 19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

โดย

Professor Gerald Kost

(The first 15 minutes of the tape is all in Thai, and deals with introductions, and discussions concerning the project proposals that were approved. The keynote speaker, Dr. Gerald Kost from U.C.L.A. Davis, is then invited to come to the front and speak about the issues surrounding "How to Write a Successful Research Proposal." Dr. Gerald Kost then introduces himself and provides a little background before addressing the topic. The presentation relies on Powerpoint slides, and throughout the talk he continually refers to the slides that appear on the screen in front of the participants. The participants also have a Thai version of the presentation in booklet form.)

For Rajabhat to become a successful research university that will benefit the community and the economy a lot of successful research proposals must be approved and funded. In order to develop a successful research program, a mentoring system is essential as students are the lifeblood of research programs.

At U.C.L.A. there is no over-time teaching. Although this will be a painful transition, eliminating incentives for teaching so much is fundamental for transforming Rajabhat.

Faculty need to have seven or eight projects perpetually funded. This requires a lot of time, and a full-time commitment on the part of staff. At U.C.L.A. the average faculty member works 60 hours a week; for junior faculty the number is even higher.

A research university is based on the doctrine of "publish or perish." Papers with great impact and timeliness published in peer review journals count the most. Once again, this is not easy. It requires full-time effort. Creative thinking and original research establish leadership in the field. At U.C.L.A., if you do not become a recognized leader, you will not be promoted. Moreover, after seven years, you will lose your job.

Such a system is not meant to undervalue the importance of teaching. As the state funds U.C.L.A. to teach, teaching is essential, and faculty members are

held accountable for their teaching, judged by faculty and students. However, when research becomes a high priority, teaching often benefits as well. Through community oriented participatory action research projects, information is often generated that makes learning more meaningful because it benefits not just the learner but the community. In the sciences, research often leads to new products that benefit the economy as well as the teaching-learning environment.

Principles

Proven leadership motivate faculty to perform research. Each faculty member is evaluated every two years for fourteen years; then every three years for the remainder of his/her career. Each faculty member is required to write a minimum of two publications in peer review journals every year. This doesn't sound like a lot, but in fact it is a lot of work when you consider all the steps: getting your proposal approved, obtaining the necessary funding, doing the research, and then writing it up.

Need to switch incentives to promote research. If you don't pay staff to teach over-time, they won't; if you pay them to do research, they will. Rajabhat could, for example, score faculty members on the number of successful proposals they have as a basis for merit promotion.

Of course, there are some drawbacks, which must be considered: A research university requires intensive capital investment that will detract from the bachelor and master level programs. On the positive side, however, a research orientation inspires young students, and becomes the basis for mentoring. Research transforms the type of teaching to one that is more meaningful to society. Moreover, like companies that keep reinventing themselves every two years, change is necessary to avoid getting stuck in a rut.

Research proposals. Change the incentive system to recognize the importance of research. Support grad students who conduct research. Students are the life and soul of your research program.

How to write a successful research proposal.

- a) Follow the instructions of the funding agency precisely. This is the main reason why 29 of the 38 proposals were not accepted.
- b) Propose a realistic time line for completing the project. Use a GANT chart with calendar quarters and the milestones charted realistically. This is important as the people reviewing your proposals are usually experienced researchers who can easily determine whether you have set a realistic time frame or not.

Knowledge Vision. This is more abstract. Knowledge is first explicit: you read something, and understand it. Over time you accumulate a series of related facts. When you reach a point where the information becomes tacit, you internalize so that it becomes part of you. It becomes part of who you

are; part of your soul. This leads to creativity. It is creative persons who bring invention, innovation and success to the university.

The faculty here, I believe, wants to invent their own ideas and concepts and transfer them to industry, to the community, so that the solutions, the problem solving solutions, are specific to Thailand. I don't think anyone wants to perpetually import ideas from Australia, or the U.S., or U.K. or Japan. Nor do you want to export all the money when these countries come in, invest, and take their profits from Thailand. In fact, the whole reason for the transformation of the Rajabhat you have now to that of an intense research university would be to make Thailand and Thai people prosper.

Therefore, we need research leaders. Administrators must link research to community needs. That's crucial. Now, it's very difficult to change the role of an administrator, especially if there is a lot of power residing in the administrative element. At the University of California much of the power resides in the faculty and the faculty peer review system. This is essential. But one way here at Rajabhat to insure that the knowledge vision is transformed into tangible results that assist the community is to demonstrate the productivity of what you are going to do in the next four or five years. Believe me, the Ministry of Education and the leadership of the country will appreciate very much demonstrated, actual, objective productivity of this Rajabhat Institute.

Now, let's look at this model. I'd like to begin by emphasizing this pathway here: invention, innovation and learning by doing. We can borrow ideas, read papers, and develop explicit knowledge. In fact, a great deal of explicit knowledge of what is going on in the world is needed for doing research. It's absolutely essential that faculty members read the papers and the literature and view the works germane to their fields to build explicit fact based knowledge. But this knowledge must be internalized, so that when we share knowledge between two people that knowledge becomes passive; that is, part of your soul, your heart, your existence, your everyday life. We can do this by socializing. The learner works and acts with an expert. We do this by importing people from other countries to mentor students. (This is part of the R.G.J. PhD program. Instead of Thai students going overseas, the experts are imported here for a short time to mentor and assist students. This, of course, is the flip side of Thai students going overseas to study.) The point of this model is to highlight the necessity of a knowledge base that is internalized and shared among all members of a field. If the Rajabhat, for example, is going to get involved in Participatory Action Research, community oriented research there will have to be invention, innovation, and learning by doing, shared with this group so as to develop the appropriate knowledge base that will allow members to move forward.

Now, let me take a short break here to answer and questions you may have. Question: What is the priority? Teaching, Research, Service? Service, Teaching, Research? Research, Teaching, Service? Although your president may disagree with me, I say that research, teaching and service is the priority.

In the state of California the government funds us to teach, but it is the research that is the heart and soul of California. It's research that keeps the state going: creates the new products, the new companies, the new jobs, etcetera. Fortunately, once you have climbed the U.C. ladder and achieved tenure, the president can't fire me for opposing his views. This issue of tenure is a concept we need to talk about later. Basically, in the peer review system we have the highest priority goes to publishing papers and doing research.

(The next question dealt with the ways in which Rajabhat could strengthen its ties to the community. The speaker, whose background is in medicine and health care, offered several suggestions dealing with health care training programs, such as the need for more nurses in the Northeast and other provinces, the establishment of Centres of Excellence for Health Science.)

Looking through the topics covered by Rajabhat, there are several other areas that could be developed as community oriented professional tracks, and that is one of things I imagine you could put in your proposals. I would suggest that since you are all here this week that you change your agenda to brainstorm ideas that Rajabhat could put forward as successful proposals. You have advisers here from Chulalongkorn and Mahidon Universities who could assist you. Why not take advantage of them, and ask them: what are the specific focused center topics, the specific focused tracks that Rajabhats can develop in order to increase productivity related directly to the communities where they are located.

Now, if there are no other questions, let's move forward. Research requires research administration, and the university requires administrators to lead it. Now, I'm just going to emphasize a couple of points here. Obviously, there needs to be an appropriate infrastructure that will facilitate research. Faculty needs the time to conduct research, especially junior faculty. If a junior faculty member is hired and then offered over-time teaching for additional money, he will of course do the additional teaching to increase his salary. He will, of course, have no time left to conduct professional level research while mentoring so many students. It is crucial that administrators fix this problem; at least, provide start-up money of a two to five year term for junior and new faculty. At Chulalongkorn the start-up money is around 300,000 baht, and is primarily given so that student can publish the research already done as part of their PhD requirements. It is a mentor program; they need a mentor for this. These are specific action oriented items that your administrators at Rajabhat will need to solve as problem solvers, coordinators and team leaders. Don't forget that the 9 out of 38 who had successful proposals this time represent such leaders, and I would recommend drawing on them for their creative ideas. And that is the last point here: the design and funding schemes to inspire teams and mentors.

Now, let's move on to the research problems identified in the Daily News last March. Number one: inadequate knowledge bases in science and technology. Number two: lack of research planning, data and funding. Number three: little integration of fields. Number four: poor understanding of scope and redundant research (redundancy, of course, means many people

doing the same thing over without necessarily creating a truly new product). Five: no link between researcher and user of results; no follow-up, and no effective evaluation. The first problem – inadequate knowledge bases – relates to the explicit knowledge map shown in an earlier slide. The poor link between researcher and user of results relates exactly to the question you asked: how can Rajabhat substantially relay the proposals to community action and productivity.

Let's move on to the next principle, Building Blocks: your students, masters degree and PhD; your research fellows; centres and your network. Once again, just to emphasize a couple of key points. Programs like the Royal Golden Jubilee Program fund PhD students. These are the people doing the hard work. And this is often where the creative new ideas come from. Rajabhat needs to fund these young people. I also imagine that you need to administratively start these PhD programs. What have I already would be a successful criteria for funding an R.G.J. Program? Peer reviewed papers published in respected international journals. So again, we are developing a sequence of things that needs to happen. Administratively, the leaders of Rajabhat, in addition to developing a good mission statement, need to develop five and ten years plans on how to accomplish these things.

Let's talk a little more about the Royal Golden Jubilee Program. A student who wishes to qualify for this programs needs a TOEFL score of 500 or more. A student who is appointed and approved for R.G.J. program funding automatically becomes eligible as a candidate for a Fullbright Grant to go to the United States. However, the TOEFL requirement for a Fullbright is 550. The point here is simply this. Since your research literature, often your proposals and your translation of proposals, and your relationships with network mentors abroad will be in English, Rajabhat needs to make sure it has an very good program in place for training students at all levels and faculty in the English language.

Looking at the next principle, learn by doing, broaden knowledge, and insure that explicit knowledge becomes tacit. With a clearly defined vision, your PhD students as they go abroad, work with mentors, and do productive research, broaden the university's knowledge base, and by so doing assist industry and community development. For example, Roch Diagnostics wants to start experimental community implementation of point of care testing devices to manage diabetes. Projects like this, which are community oriented and have targets of improving Thai health care, could become collaborative efforts between Rajabhat and industry.

Next, as 95% of research nowadays is via computer and the world wide web, it is essential that Rajabhats have state-of-the-art networks and faculty have the skills to use this important resource.

Moving to the next point, Rajabhats need to create a policy manual that clearly defines the peer review system for tenure and promotion. At UCLA, anonymous committees meet to determine the fate of their colleagues. Each staff must chair one or two of these committees each year. Major promotions

also require external evaluators drawn from the ranks of experts in the field from around the world.

Distribution of Resources by Peer Decision. Local committees distribute funding for research based on the principle of "success supports success". Those that are good at doing research, and have a proven track record regarding proposal writing, research publication, and favorable reviews, are the ones who are repeatedly supported. The 9 out of 38 proposals that were approved, for example, should have their funding extended for the next two to three years, as they have demonstrated success.

Those that can't do research, do more teaching. That's the trade-off: if you're a good researcher, you don't have to be a perfect teacher. It's difficult for people to do research at Chulalongkorn because there's no break from teaching.

In sum, time, effort and money all nurture a major research university.

Personal Recommendations:

1. Design areas of strength and support financially. Specific participatory action research or community-oriented product research should be used to take some of Rajabhat's existing main themes and strengthen and focus them.
2. Workshops where experts train staff how to write successful research proposals should be conducted.
3. Develop new sources of funding and develop and support teams by offering accountable activity based incentives. Build a strong national network across the country.

Question: How do we measure, assess and judge the quality of research work?

Answer: Foremost, creative product and publications in peer review journals. Not necessarily the number of publications, but the quality. Is the work seminal? Does it create something new? Is the paper cited again and again by other researchers?

To become an Associate of full professor at UCLA at least five experts in the field from elsewhere in the world must send supporting letters, endorsing the candidate's contributions to the field. If someone on a tenured track has not produced notable research within six years, he or she is asked to leave the university. The evaluators look very seriously at those external letters.

This system is never a problem for outstanding faculty members. They shine. The problem arises for those that are not so notable. That's why there is an internal administrative evaluation every two years, because it wouldn't be fair to wait until the seventh year to fire someone. At the end of four years there is a major "how can we help you" evaluation. At that time the quality of research is scrutinized very carefully. A letter to the faculty member is sent to

him or her, recommending what steps need to be taken in order to survive the major seventh year evaluation.

Applied to Rajabhat, for the junior staff, at the end of four years, look for those with successful proposals, mentored students, and productive projects already underway, and then help those faculty members with extra funding.

Question: How do we budget for research projects?

Answer: Rajabhat needs to invite others to come to the university to deal specifically with this issue, as careful budgeting is crucial when submitting proposals. This is often the first place funders look when scrutinizing a proposal. The budget shows how well the person has thought out the proposal.

As most funding comes from the government, people should also prepare for economic downturns. When the economy slows or goes into a recession, research is always the first place targeted for cutbacks. Rajabhat, therefore, needs to develop other funding sources besides the government.

Writing a Research Proposal

(During Dr. Gerald Kost's presentation, he continually referred to a hand-out, translated into Thai, that the participants had in front of them.)

As you can see, here's an outline of a typical research proposal. It includes: goals, objectives, your background, preliminary results, research methods, and son on.

I'd like to summarize a couple of points that were made before: a successful proposal must have an appropriate budget and time line. There should be a long-term goal. We look very carefully to see if faculty are sticking to one long-term goal, developing leadership in that area and developing a new field of knowledge. A particular proposal, on the other hand, will have specific aims, short-term targets, limited to four or five of these. In the current scientific fields, it's necessary that research be hypothesis based; that you test your ideas formulated in terms of a hypothesis.

In order to write a successful proposal, the faculty member has to be able to embed figures and tables, and work fully with Microsoft Word, PowerPoint, graphics, jpeg files and other such computer applications. It's essential, therefore, that each faculty member have a laptop, and that they be trained in these kind of computer techniques. Each campus at U.C.L.A. has a training unit, perpetually teaching students, grad students and faculty on how to use computers.

Of course, the faculty member should have already published papers related to the research before submitting a proposal. If you have not already published work in peer-reviewed journals, you need to really get busy. If you have no original preliminary results or pilot data, it is absolutely impossible to get funding. We call such proposals "pie in the sky"; that is they are little more than fanciful or wishful thinking, and will never get approved or endorsed.

The proposal also requires a two-page summary, a C-V, if the research involves human research. Such proposals must be approved by an ethics committee.

You also need to include the names and duties of the studies who will assist you. Remember, they are your chief resource.

As I understand it, you are going to be doing this all week in groups of three or four, so you can network and use a team approach to share resources and develop your proposals. And with that, I'll conclude. Thank you very much for your patience this morning.

การอภิปรายและสรุปประเด็น จุดเด่น จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 17 - 19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี
โดย
คณะกรรมการการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิทยากร
ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย

การอภิปรายและสรุปประเด็น จุดเด่น จุดอ่อนในการพัฒนาโครงการวิจัย
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

ระหว่างวันที่ 17 – 19 มีนาคม 2547 ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

โดย

คณะกรรมการการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิทยากร

ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะนักวิจัย

ดร.จิตราภา ภูมทลบุตร

กราบเรียนท่านอาจารย์ทุกท่าน ท่านวิทยากร และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน จากการนำเสนอของวิทยากรชาวต่างประเทศ ซึ่งอาจนำไปปรับในการทำงานของท่าน ในการจัดประชุม 4 ภูมิภาค วิทยากรจะเป็นคนละท่าน แต่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อประโยชน์แก่ทุกท่าน

วันนี้ตามแผนมีการนำเสนอ TOR ของโครงการ ซึ่งจุดเน้น คือ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงขอให้ท่านนำทีมในงานวิจัย ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่ท่านผู้บริหาร ท่านอาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ชุมชนหรือหน่วยงานที่ใช้งานวิจัยของสถาบัน ซึ่งเชิญมาประมาณ 7-8 ท่านต่อสถาบัน เพื่อร่วมกันเรียนรู้และพัฒนา การประชุมครั้งนี้ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สำหรับคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่จะมาร่วมให้ข้อเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

คณะกรรมการที่พิจารณาโครงการฯ ในภาคกลาง ได้แก่

คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา	ที่ปรึกษาอาวุโส บริษัทรถไฟฟ้ากรุงเทพฯ จำกัด
ผศ.ดร. โอภาส ปัญญา	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ. ชวน เพชรแก้ว	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

ดร.สิทธิรัฐ ประพุทธินิติสาร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.สุริยา วีรวงศ์	สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.เบญจา ศิริรัชมี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.สิรินทิพย์ รักษาสัตย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิทยาการและคณะกรรมการ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และในกระบวนการภาคบ่ายตลอดจน อีก 2 วันต่อมา ท่านที่นำเสนอโครงการ แต่ไม่ได้รับงบประมาณปี 2547 จะได้รับการเสนอแนะว่า ทำอย่างไรให้ได้รับงบประมาณในปีต่อไป คณะกรรมการจะเปิดเผยลักษณะการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ การพิจารณาว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงไม่ได้ ถ้าท่านไม่เห็นด้วยท่านมีสิทธิแย้งได้ โดยให้ท่านนำเสนอ หลังจากนั้นทางวิทยาการจะ comment ว่าเป็นอย่างไร ท่านสามารถอธิบายข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ ขณะเดียวกันวิทยากรก็เรียนรู้จากท่าน ถ้าท่านไม่เห็นด้วยท่านแย้ง เราจะฟังและเรียนรู้ร่วมกัน

วิสัยทัศน์ของโครงการนี้ คือ งานวิจัยซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ เป็นงานวิจัยที่เน้นคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น องค์ความรู้ ของสังคมไทย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ร่วมกันที่สำคัญของอาจารย์ นักศึกษาและทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ภาติ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริโภคงานวิจัย

พันธกิจที่สำคัญ อันดับแรกก่อนเขียนโครงการ คือการจัดทำ workshop ทิศทางการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ แต่ละแห่งในช่วง 3 ปี คือ ปี2547-2549 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการกำหนดโจทย์วิจัย การพัฒนาชุดโครงการวิจัยและการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ของบัณฑิต ภายได้ โครงการวิจัยให้สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นและการสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นในแต่ละพื้นที่

จุดหนึ่ง ที่ท่านขาด คือในระหว่างพัฒนาโครงการนี้ จะต้องเกิดการพัฒนานักวิจัย ทั้งอาจารย์ นักศึกษาและคนในท้องถิ่น ให้มีศักยภาพในการทำงานวิจัย โดยเฉพาะการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม ขณะเดียวกันเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการพัฒนาระบบ ซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญในโครงการ

และกระบวนการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้จัดการงานวิจัยที่มีคุณภาพ ในขั้นต่อไป คือ การวิจัยในชุดโครงการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาเห็นชอบ และเมื่อดำเนินการวิจัย ไปจะมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิทยานิพนธ์นักศึกษาจากบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภายได้ ชุดโครงการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและเป็นการยกระดับคุณภาพ การศึกษาทุกระดับในสถาบันราชภัฏ ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ไม่ได้ทำเมื่อสิ้นสุดโครงการแต่จะ

ทำไปเรื่อย ๆ สำหรับท่านที่ได้รับทุน ในการติดตามงานเราจะให้ท่านเสนอความก้าวหน้า โดยเราจะ
สังเคราะห์ผลงานที่ผ่านมา และจะมีการติดตามงานในช่วง 19 เมษายน- 14 พฤษภาคม 2547

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ คือ เมื่อโครงการนี้สำเร็จให้สถาบันราชภัฏ มีระบบบริหารคุณภาพ
งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ ที่สถาบันราชภัฏ
รับผิดชอบ ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ มีคุณภาพมาตรฐานและนำไปใช้
พัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายและรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป็นฐานของ
ทฤษฎีใหม่ที่แสดงความเป็นไทยทางวิชาการ ในทุกภูมิภาคของประเทศ

นอกจากนโยบายรัฐบาลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และยุทธศาสตร์ต่างๆ
ของรัฐบาล คณะกรรมการและสำนักงานได้ให้ข้อมูลอาจารย์ โดยครั้งแรกให้ยุทธศาสตร์จังหวัด
ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนำเสนอในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2546 หลังจากนั้นได้ให้ยุทธศาสตร์ภาคใน
ช่วงเดือนธันวาคม และขณะนี้ยุทธศาสตร์ของภาคอีสานแก้ไขปัญหาความยากจน เรามีวิทยากร
จากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันที่ที่ประชุม ครม. ยุทธศาสตร์ของกลุ่ม 3 จังหวัด
ภาคใต้เราจะแทรก คืออะไรที่เปลี่ยนใหม่ทันสมัยเราจะแทรก เพื่อที่จะใช้ประโยชน์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับ
บัณฑิตศึกษา และเป็นการพัฒนางานวิจัยของสถาบันราชภัฏ เพื่อพัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
ให้มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะของชุดโครงการ ภายใต้การนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
และวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้จากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ไปใช้พัฒนาทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น
โดยเน้นองค์ความรู้ที่มีฐานจากภาวะแวดล้อมของความเป็นไทย และเพื่อเผยแพร่เชื่อมโยงแลกเปลี่ยน
และสร้างเครือข่าย องค์ความรู้จากระดับท้องถิ่นสู่ระดับสากล

Professor Dr.Gerald Kost บรรยาย เรื่องการนำเอกสารวิจัยไปเผยแพร่ในวารสารระดับสากล
ได้มีการอภิปรายกันในการประชุมที่ภาคอีสาน ว่าจำเป็นแค่ไหน นี่อาจเป็นมุมมองหนึ่งเพราะใน
กระบวนการของ PAR มีการให้ข้อคิดเห็นว่าจุดเริ่มต้นที่สำคัญ คือ นำประโยชน์ไปใช้ในท้องถิ่น
เป็นอันดับแรก

กลยุทธ์ที่ทำโครงการนี้ คือ ใช้กระบวนการบริหารจัดการในรูปของการบูรณาการการเรียน
การสอนการวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่นเข้าด้วยกัน นำไปสู่การสร้างชุดโครงการวิจัย
ของสถาบันการศึกษาของราชภัฏเพื่อเป็นกรอบทิศทางการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา และสร้างทิศทาง
และจัดระบบหัวข้อวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของสำนักงานหรือหน่วยงานต่างๆ นอกจากว่า
ท้องถิ่นต้องการอะไรแล้ว ต้องดูความสอดคล้องกับแผนต่างๆของประเทศด้วย สามารถปรับอะไร
เข้าด้วยกันอย่างไร และจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นหัวหน้าชุด โครงการ ซึ่งในอดีตเคยมีและหายไป

ขณะนี้เราจะทดลองระบบดังกล่าว โดยเน้นการคิดร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา
และคนในชุมชน และเน้นการนำรูปแบบการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้
ในการปฏิบัติงาน ใช้วิธีการอบรมโดยการปฏิบัติจริงในพื้นที่เป้าหมายอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
บุคคลในท้องถิ่นและนักศึกษา ชุดโครงการนั้นถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือนักวิจัยในชุมชน
นักศึกษาต้องการอะไรหรือติดขัดตรงไหนในเรื่องของกระบวนการวิจัย ก็มีการพัฒนาและอบรม
ไปตลอดระยะเวลาของการทำโครงการในแต่ละท้องถิ่นของตนเอง

เรื่องการจัดสรรทุนวิจัยให้ทุกโครงการ ตามที่อาจารย์ชวน กล่าวว่าโครงการวิจัยแบบ PAR
การนำเงินมาหารเฉลี่ยคงทำยาก เพราะฉะนั้นแต่ละชุดโครงการจะได้ไม่เท่ากันตามเนื้อหา งาน ที่ทำจริง
อาจจะเป็นล้าน หรือเป็นแสน แต่ต้องทำให้เกิดได้จริง ถ้าได้ห้าหมื่นแล้วทำไม่ได้เราก็คงให้ไม่ได้

สถาบันราชภัฏที่เข้าร่วมโครงการจะสามารถพัฒนาบริหารจัดการงานวิจัยติดตามประเมินผลงาน
ระดับบัณฑิต โดยเฉพาะนักวิจัยแบบ PAR และสถาบันราชภัฏที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละรุ่น จะได้
พัฒนาระบบทดลองดำเนินการตามระบบประเมินผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการประกันคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา และหัวใจสำคัญสถาบันราชภัฏ คือ ต้องมีงานวิจัยบนฐานบริบทชุมชนไทยที่
สามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงองค์ความรู้กับสถาบันการศึกษานานา ๆ ชาติ

เรามีอาจารย์เก่ง ๆ จบจากต่างประเทศจำนวนมาก ออสเตรเลีย อังกฤษ อเมริกา แต่ถ้าเรา
สอนโดยไม่ทำวิจัย นำ content ที่อาจารย์ได้เรียนมา และไม่ได้มีอะไรใหม่จะไม่สอดคล้องกับ
วัฒนธรรมบริบทของชุมชนไทย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ แต่ถ้าเรามีทฤษฎีของเราเอง เราสามารถเผยแพร่ได้

ขณะนี้เรามีชุดโครงการวิจัยทั้งหมดประมาณ 11 ชุด ซึ่งเป็นความฝันครั้งแรกของชุดโครงการนี้
คือในชุดโครงการวิจัยภายใต้โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการนั้นเราหวังว่าอาจารย์ที่ได้รับ
งบประมาณวิจัยในชุดต่าง ๆ เช่นในเรื่องของการวิจัยและพัฒนาสำหรับชุดสุขภาพไทย หรือเครือข่าย
ส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือในเชิงของการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
หลายๆอัน อาจารย์จะทำชุดโครงการและภายใต้ชุดโครงการจะมีนักศึกษา เป็นส่วนประกอบตรงนั้น
และมาพัฒนาภายใต้ระบบบริหาร แต่เพราะว่าเป็นปีแรก และทุกคนก็ใหม่ ความฝันนี้จึงไม่สำเร็จ

โครงการวิจัยที่ได้รับงบประมาณตรงนี้ จะมีชุดโครงการเป็นของตัวเอง เช่น เรื่องของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีเรื่องอะไรให้ทำบ้าง ไม่ว่าจะเป็นบริบททางวัฒนธรรม บริบททางการศึกษา เศรษฐกิจ

เรื่องกระบวนการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยโครงการนี้มี 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ซึ่งผ่านไปแล้ว คือการประชุมอบรมการพัฒนาชุดโครงการ มีการพิจารณาโครงการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อทราบว่าจุดที่ไม่ได้เพราะอะไร ท่านไม่เห็นด้วยก็สามารถแย้งได้

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ซึ่งอาจารย์เต็มดวงคงแจ้งให้ทราบตั้งแต่เดือนมกราคม ว่าใครได้รับงบประมาณบ้าง เพราะฉะนั้นเมื่อได้รับงบประมาณแล้ว คณะผู้รับผิดชอบชุดโครงการวิจัยจะต้องดำเนินงานร่วมกับชุมชน ร่วมกับนักศึกษาและจะมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งแล้วแต่ชุดของท่านว่าท่านจะทำอย่างไร มีคณะที่ปรึกษาติดตามผลการดำเนินงานภาคสนาม ซึ่งจะติดตามผลกระทบจากการนำผลการวิจัยไปใช้จริง โดย

ระยะที่ 1 ดำเนินการติดตามระหว่างวันที่ 19 เมษายน – 14 พฤษภาคม 2547

ระยะที่ 2 ดำเนินการติดตามระหว่างวันที่ 13 สิงหาคม – 23 กันยายน 2547

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนการเผยแพร่ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จะมีการประชุมเผยแพร่ผลงานเป็นระยะ ประชุมพิจารณานำผลงานวิจัยไปใช้ และมีการทำ workshop นานาชาติ และในการเผยแพร่ผลการประชุมข้อมูลสะท้อนกลับจากสังคมระดับท้องถิ่นนานาชาติจะจัดในวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2547

ในการประชุมรายงานความก้าวหน้า มีกำหนดการดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 18-19 พฤษภาคม 2547 ต้องเตรียมตัวรายงาน และประชุมรายงานความก้าวหน้า และกรรมการมีมติว่า เฉพาะที่ได้รับทุนทั้ง 9 โครงการและจะมีท่านวิทยากรผู้เกี่ยวข้องจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

ครั้งที่ 2 วันที่ 15 ธันวาคม 2547 ซึ่งท่านที่มาประชุมในวันนี้ทุกท่าน หลังจากที่ท่านพัฒนาปรับโครงการแล้วเราให้ท่านเสนอของบมา เราจะขอทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ส่วนหนึ่งและจะคุยกับท่านอธิการบดีว่าจะให้ support ในส่วนบริบทของชุมชนในส่วนแรก และในส่วนของการสร้างทิศทางกรอบการวิจัย ซึ่งท่านจะสามารถนำมาแชร์ตรงนี้ได้ และท่านที่มาพัฒนาโครงการวันนี้ ที่เหลือท่านสามารถมานำเสนอ ในส่วน phase แรกได้

สำหรับสถาบันราชภัฏ ที่ไม่ได้ส่งโครงการมีจันทบุรี ราชนครินทร์ สวนคูสิต สวนสุนันทา ท่านฟังจากจากที่ราชภัฏอื่นๆ 7 แห่งนำเสนอ ฟังจากที่กรรมการ comment แล้ว ท่านสามารถไปทำ ฟรุ้งนี้ได้ เพราะเราเชิญท่านมา 7-8 ท่านเหมือนกัน สำหรับท่านที่ได้รับงบประมาณจะต้องคุยกับ ท่านกรรมการ มีการนำเสนอและมีการตกลงกันว่า จะติดตามในเรื่องอะไร ซึ่งแนวการติดตาม ค่อนข้างละเอียด

ในรอบแรก 19 เมษายน - 14 พฤษภาคม ติดตามว่าบริบทวิทยานิพนธ์ของสถาบันราชภัฏ ของท่านเป็นอย่างไร คุณภาพการนำไปใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ทิศทางการวิจัย ชุดโครงการ ของท่านเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์นั้นหรือไม่ การได้รับการพัฒนาของบุคลากร อาจารย์ นักศึกษา ชุมชน เป็นอย่างไรบ้าง และระบบที่ได้รับการพัฒนาช่วงแรกของการทำวิจัยเป็นอย่างไร การดำเนินงาน ชุดโครงการเป็นอย่างไร ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะวิธีการแก้ไข เป็นอย่างไร จุดเด่นของการ ดำเนินงานโครงการ และอื่น ๆ เป็นอย่างไร วิทยากรหลาย ๆ ท่านอยากจะเป็นผลที่เกิดขึ้นจริงๆ เพราะฉะนั้นค่อนข้างจะละเอียด และวันนี้ขอยุติการขยายความในส่วนของ TOR แค่นี้ ขอบขอบคุณ

คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา

สวัสดิ์ทุกท่าน ผมสมเกียรติ เป็นวิศวกรโดยอาชีพ ผมมาด้วยความยินดี และเห็นอะไรมา กายของสถาบันราชภัฏ ที่น่าชื่นชม สรรเสริญ ที่จริงแล้วงานวิจัยทุกชิ้น เป็นสิ่งที่ทำให้โลกมาถึงจน ปัจจุบัน วิวัฒนาการของโลกเรามาด้วยงานวิจัย ซึ่งงานวิจัยต้องใช้ความสามารถมาก คิด จัดเป็นขั้นตอน เพื่อค้นหา สืบสวนอะไรที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงใหม่ หรือต้องตั้งโจทย์คำถาม ว่ามันคือ อะไร เป็นอะไร หรือวัดอะไรที่มันเกิดขึ้น แล้วมันเป็นอะไร มันเป็นขั้นตอน และทำไมมันเป็นอย่างนี้ ทำไมถึงเป็น อย่างไร แล้วเราต้องการให้มันเป็นอย่างไร แล้วมันมีคำตอบอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ สร้างทฤษฎี ใหม่ ๆ ขึ้น องค์ความรู้อะไรใหม่ ๆ ขึ้นมาได้หรือไม่ อันนี้เป็นสิ่งที่เราถามว่า WHY ที่นี้ไปถึงจุดหนึ่ง เราถามว่า HOW จะทำกรรมวิธีอย่างไร ถึงจะให้มันขึ้นมาอยู่ในวัตถุประสงค์ที่เราต้องการ

งานวิจัยมีหลายระดับ เช่น pure research ซึ่งบางที่คุยกันไม่ค่อยรู้เรื่องเหมือนกัน เพราะ ไม่มีข้อจำกัด ไม่มีข้อยุติ ต้องสร้างขึ้นมา ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน และสิ่งที่ผมชื่นมากที่สุด คือสิ่งที่ นำมาประยุกต์ได้เรียกว่า apply research สิ่งที่น่ามาประยุกต์กันด้านอุตสาหกรรมทั่ว ๆ ไปเมื่อ สมัย 5-6 พันปีที่แล้วมนุษย์สร้างรถ สร้างล้อรถตอนแรกเขาสร้างทรงสี่เหลี่ยม ไม่ใช่วงกลม ถ้าเรา คิดขึ้นมา เราจะสร้างล้อใหม่เราจะกลับไปสร้างสี่เหลี่ยมหรือไม่ ไม่จำเป็น

งานวิจัยของ Dr.Gerald Kost เป็นงานระดับสูง ของเราอาจต้องมาปรับ ซึ่งท่านคงจะมาปรับเองว่าทำอะไร คือเราจะเอามาใช้กับชุมชน ท้องถิ่น ให้มันใช้การได้และมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม นับตั้งแต่ท่านที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ นักศึกษา และรวมถึงชาวบ้านว่าจะร่วมอย่างไร ทำอย่างไรให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้น

การวิจัยที่มีคุณภาพ ซึ่งคุณภาพเป็นสิ่งที่ยังตอบไม่ได้ ว่าคุณภาพจะวัดอย่างไร วัดแค่ไหน Dr.Gerald Kost บอกว่า ใช้แบบ peer คือเพื่อนร่วมงานนำมา review กัน และเชิญคนอื่นมาเป็นกรรมการ ซึ่งของแต่ละคนใช้ข้อจำกัดในแต่ละอันอาจจะไม่เหมือนกัน ต้องหามาตรฐานให้ ในงานวิจัยเรามี Quality Assurance แต่ไม่มี Quality Control คือ Control กันไม่ได้มันมีขีดจำกัด จึงคิดว่าใช้เฉพาะ Assurance เสนอขึ้นมาว่าทำอะไร จะนำไปใช้ตามที่ต้องการได้

เรื่องจริยธรรมในการวิจัย คือ การ copy ของคนอื่นแล้วมาปิดฝุ่น เป็นงานของเรา เป็นสิ่งที่น่าคิด ผมไม่ได้คิดว่าการไป copy จะเสียหาย แต่ copy ในส่วนที่สำคัญที่จะใช้เป็นพื้นฐานของเรา และเอามาใช้ต่อ เพื่อนำที่เขาทำแล้วมาอ่านว่ามีวิธีไหนที่จะแก้หลักให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้น ซึ่งมันต้องมีจุดเริ่มต้นขึ้นมามันถึงจะไปสู่จุดจบของงานและภูมิปัญญาท้องถิ่น

Dr.Gerald Kost กล่าวว่า ความจริงเขามีทุนเยอะ ฟูลไบริท ที่จะให้ อาจารย์ นักศึกษา แลกเปลี่ยน โดยท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาในโครงการเหล่านี้ แต่ไม่มีข้อเสนอไปจากประเทศไทยเท่าใด แต่ครั้งที่ผ่านมา ผมคิดว่าถึงเวลาแล้วที่สถาบันราชภัฏ จะต้องก้าวไปข้างหน้า ต้องก้าวกระโดดแบบกบ กระโดดเข้า คือท่านต้องตามข่าวสาร และต้องเร็วที่สุด และต้องให้แม่นยำที่สุด พื้นฐานต้องแน่น นำแต่ละท่าน แต่ละคนมารวมกันและแชร์กัน คนเอเชียเรามีปัญหาอย่างหนึ่ง รู้อะไรและมักจะเก็บและหวง ต่างกับคนอเมริกัน รู้อะไรจะแชร์ ใครถามจะตอบให้หมด ถ้าตอบให้กระจ่างเป็นกุศลอย่างหนึ่ง เกิด idea ขึ้นใหม่จากคำที่เขาตอบไป

ดร.สุรียา วีระวงศ์

ขออนุญาตได้ไหมคะ ในเอกสารเล่มสี่ฟ้า ประเด็น เรื่องการจัดการ ดิฉันเรียนถามว่าโครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ท่านทำไปเพื่อให้ได้ระบบการจัดการใช้หรือไม่ ภายใต้ระบบการจัดการนั้น ท่านจะต้องจัดการกับบุคลากรของท่านให้มีคุณภาพใช้หรือไม่ ซึ่งคือวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 พัฒนางานวิจัยของบัณฑิตศึกษาให้บัณฑิตมาช่วยกันทำงานวิจัย โดยอยู่ภายใต้ระบบ หลังจากนั้นท่านต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ของ

วิทยานิพนธ์เพื่อให้นักศึกษาทำ ตอนนี้ ท่านจะใช้เทคนิค PAR ให้ลงไปในพื้นที่หรือไม่ เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่ง ข้อที่ 4 อยู่ภายใต้ระบบ และข้อที่ 5 ท่านสามารถนำความรู้จากการที่ท่านพัฒนาทั้งระบบนี้ออกสู่สาธารณะ คือทำ outcome ให้บังเกิด เพราะฉะนั้นภายใต้ 1 โครงการท่านได้ output และ outcome ถ้าท่านไปแยกว่า 1 ทำข้อ 1 2 ทำข้อ 2 มันไม่เป็น package เดียวกัน ฉะนั้นสถาบันราชภัฏ คือชุมชนที่ต้องมาช่วยกันเรื่องระบบของการจัดการ

ผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นจากภายใต้ระบบการจัดการนั้น สามารถนำเสนอสู่สากลหรือว่าในระดับประเทศ ซึ่งตรงนี้ไม่เห็น PAR และโครงการนี้เป็น package ที่น่าจะเป็น partner trip ที่ราชภัฏมาช่วยกันทำ บางงานอาจจะมีน้ำหนักงานมาก บางงานอาจจะมีน้ำหนักงานเหมือนไม่มาก แต่ว่าต้องอาศัยการบริหารจัดการ ตรงนี้ท่านระดมสมองแล้วทำเป็น package โดยเสนอเป็นชุดโครงการไม่แยกส่วน และช่วยกันระดมสมองและช่วยกันคิด แต่สิ่งที่ต้องทำให้ออกมาให้ได้ว่าตัวระบบตัวนี้เป็นระบบที่สามารถทำผลิตภาพของงานวิจัยที่ออกมา แล้วนำเสนอคนอื่นได้ใช้ประโยชน์ อันได้แก่องค์กร ชุมชน สังคมใหญ่ ไม่ทราบคิดค้นเข้าใจถูกต้องหรือไม่ เพราะคิดค้นพยายามนำกรอบของการประเมินผลโครงการที่ท่านทำมาจับว่าได้ output outcome และ impact อะไร ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตฟังท่านผู้ทรงคุณวุฒิเหมือนที่ผมอ่าน TOR ครั้งแรก ผมอ่านแล้วผมมองว่าข้อตรงนี้เป็นชื่อชุดโครงการวิจัยที่ 6 ใช้คำว่าชื่อชุดโครงการ ซึ่งผมเขียนโครงการวิจัย 4 โครงการย่อยใน 1 ชุดโครงการ และชุดที่ 6 นำไปประชุมร่วมกับสมาชิก คือผมคิดว่าต้องทำทั้งหมดทุกวัตถุประสงค์ แต่เป็นชุดโครงการและแยกในส่วนที่สังเคราะห์ ในส่วนที่พัฒนาระบบก็พัฒนาระบบ ในส่วนที่เผยแพร่ก็เผยแพร่ ซึ่งโครงการทำครบยังมีหลักฐานที่เป็นเอกสาร

เมื่อเจอผู้ประสานงานของ สรภ. จึงถามว่า 1 ราชภัฏ ต้องทำให้ครบทุกวัตถุประสงค์โดยแยกเป็นโครงการย่อยๆ ได้หรือไม่ หลังจากพอประชุมกันวันนั้น พบว่ามีการแยก ผมจึงคิดว่าถ้าเป็นแบบนี้ควรทำเป็นกลุ่ม แยกวัตถุประสงค์ แต่ทั้งหมดทุกวัตถุประสงค์และคิดเป็นโครงการวิจัยทุกโครงการ เรียกว่าชุดโครงการมีชื่อใหญ่และมีโครงการย่อยอยู่ภายใน แต่ผมขอพัฒนาระบบ แม้เพชรบุรีใช้แล้วก็ตาม เพราะฉะนั้น กาญจนบุรีเสนอ 2 โครงการวิจัย เพราะยังเสียดายที่ตัวเองคิดพัฒนาตัวระบบตรงนั้นอยู่จึงเสนอเป็น 2 ทาง แต่ทาง สรภ. ให้มีคนเดียว โดยเปลี่ยนให้มีชื่อผู้รับผิดชอบ แต่ชื่อยังเป็นชื่อเดิมอยู่ ซึ่งขณะนั้นคิดว่ามันจะหลอมไว้ที่เดียวกันก็ทำได้ แยกเป็นชุด 5 โครงการย่อยแล้วอยู่ในชุดเดียวกันก็ทำได้ แต่ไม่ได้คำตอบที่ชัดเจน

ผู้เข้าร่วมประชุม

ดิฉันมีประเด็น ที่ท่านบอกว่าเป็นชุดโครงการดิฉันมองว่า เพียง 1 โครงการ แต่ภายใต้โครงการนั้นท่านมีกิจกรรมที่แยกกัน นี่คือคำว่าโครงการและกิจกรรมมันซ้อนกัน

ดร.สิทธิณัฐ ประพุกธินิตินิสาร

ผมไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องการจัดการได้ เพราะไม่ทราบเรื่องตั้งแต่ต้น แต่คิดว่าจริง ๆ แล้ว 5 วัตถุประสงค์ มันคือพวกเดียวกัน มันจะตอบรับกัน ที่ดร.สุริยา พูดถูกต้อง 1 คือ ราชภัฏ ถ้าจะแยกวัตถุประสงค์เป็นไปไม่ได้ ราชภัฏ 1 นำวัตถุประสงค์ที่ 1 ไป คงสับสน และไม่สมเหตุผล เรื่องที่ 2 คือ ตอนที่พิจารณาครั้งแรกสุด ผมไม่ทราบความเป็นไปเป็นมา จินตนาการว่าปรกติแล้ว ทีมงานของแต่ละราชภัฏ ตีโจทย์เกี่ยวกับเรื่องวัตถุประสงค์ หลังจากนั้นนั่งคุยกันในบรรดาทีมงานของราชภัฏ และทีมผู้ประสานงาน เพื่อจะทำความเข้าใจว่า PAR หรืองานวิจัยชิ้นนี้เป็นอย่างไร จุดมุ่งหมายเป็นอย่างไร report เป็นอย่างไร

ถ้าหากผมจินตนาการต่อคือ ก่อนที่เขียนโครงการ ควรมีลักษณะของการคุยกัน อย่างที่เพชรบุรีเชิญทีมอาจารย์ 4-5 คน และทีมของคนที่ประสานงานคุยกัน และเริ่มพัฒนามาจากโจทย์วิจัยใหญ่ ๆ สมมติว่าโจทย์ว่าจะพัฒนาระบบ ผศ.ดร.โอภาส บอกให้มองระบบ เราตีโจทย์ให้แตกจริงๆแล้ว ถ้าหากราชภัฏจุดแข็งจะสู้ไม่ได้หรือจุดแข็งของเรา คือเราติดกับพื้นที่ติดกับชุมชน ในที่นี้ไม่อยากมองว่าเป็นหมู่บ้านเก่า ๆ อย่างเดียว อาจจะเป็นเรื่องของพืชมูลือว่าใช้เหมือนกัน พาณิชยาก็ใช้เหมือนกัน หรือการจัดการเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรแบบยั่งยืนจากตรงนี้ หมายถึง เราเป็นคนคิดพื้นที่ ติดกับชุมชน เราต้องดึงเอาตัวนี้มาเป็นศักยภาพ หลังจากนั้นตั้งโจทย์ว่า ชุมชนหรือพื้นที่ที่รับผิดชอบแล้วมีศักยภาพอยู่ ผมใช้คำว่าปักธง เรื่องอะไรเราทำงานเฉพาะเรื่องมา 4-5 ปี ในที่สุดราชภัฏกลายเป็นคนที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการตรงนั้น

ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เขาบอกว่า อยู่ในพื้นที่แล้วมติดสู้ไม่ได้มีเรื่องอะไรบ้าง มีเรื่องสวนยาง เกี่ยวกับพาณิชยาก็ทำเรือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เพื่อจะมาต่อต้านกระแสการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ 3 อย่างก็พอแล้วครับ เพราะมันจะแตกตัวออกไป อาจจะพัฒนาเป็น E-comers ถ้าจัดประมาณ 3 เรื่อง แล้วมากำหนดเป็น โจทย์ว่าชุมชนต้องได้รับ มีองค์ความรู้

อย่างไร จากนั้นจึงสะท้อนกลับมาว่า เราจะจัดระบบบัณฑิตวิทยาลัยของเราให้ไปสอดคล้องกับโจทย์ ได้อย่างไร จากนั้นถึงจะบอกว่า นักศึกษา ปริญญาโทของเรา มีใครบ้างที่จะทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีอาจารย์เพียงพอหรือไม่ ที่จะทำงานวิจัยเกี่ยวกับโจทย์สำคัญ แล้วจึงพัฒนาเป็นชุด โครงการ จะเป็น 4-5 ชุด แล้วแต่ว่าคณาจารย์ที่สนใจ บางคนอาจจะสนใจประมงชายฝั่ง สวนยาง

ผมได้อ่านงานวิจัย ของนครศรีธรรมราช ลักษณะแบบนี้ผมว่าใช่เลย เขาไปที่ว่าใน 4-5 ปี เขาทำให้ นครศรีธรรมราชมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องระบบนิเวศน์ชุมชน เรื่องนี้องค์ความรู้ที่นั่น มีมาก ในที่สุดจึงมีงานวิจัยที่เป็นของกลาง ทุกกระบวนการและมีชุดโครงการ 4-5 ชุด แต่ละชุดจะเห็นภาพที่ทำให้เราเกิดความเข้าใจระบบนิเวศน์ทั้งชุมชนและทุกคน ซึ่งต่อไปไม่มีใครสู้นครศรีธรรมราช ได้เลย ถ้าเป็นแบบนี้งานวิจัยที่ตามมาจะเป็นลักษณะแบบนี้ ไม่ว่าจะ เป็นของ อาจารย์ หรือ นักศึกษา

เราต้องการพัฒนาคณาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่จะไปตอบคำถามว่า ทำอย่างไร ถึงจะให้ทุกคนมีความยั่งยืนทั้งระบบมนุษย์และระบบเศรษฐกิจนิเวศน์ด้วย อย่างนี้ผมคิดว่า ต้องตั้งเวทีคุย แล้วจึงออกมาเป็นร่าง ฉบับแรก เวียนให้กรรมการดู และนำไปปรับปรุง เป็นร่างฉบับที่ 2 จึงจะมากาถูก กาคิด ได้ ซึ่งคือ เรื่องการจัดการ เรื่องนี้เห็นใจทุกฝ่าย คิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของกระบวนการ คงไม่มีใครถูกทุกเรื่องและไม่มีใครผิดทุกคน เราน่าจะดูว่ามีวิธีไหนที่จะทำแบบนี้ได้ ถ้าอย่างนั้น ภาคได้เขาจัดเป็นกลุ่ม ๆ แล้วมีกรรมการด้วย ที่ปรึกษา นั่งคุยกัน ของเดิมที่ไม่ได้รับการอนุมัติ เป็นอย่างไร สักพักกำหนดโจทย์ได้ วิเคราะห์ระบบข้างนอกข้าง

งานวิจัยทำให้ข้างนอกแข็งและข้างในแข็ง ข้างนอกหมายถึงชุมชน ถ้าให้ชุมชน เข้มแข็ง ข้างใน คือ ระบบการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษา ถึงจะไปด้วยกัน ผมรับผิดชอบ เป็นที่ปรึกษาให้กับยะลา ซึ่งเขาไม่เข้าใจ จึงพัฒนาออกมา ไม่เหมือนกับที่คณะกรรมการตั้งไว้ และ ทำการปรับระบบใหม่ ซึ่งกลายเป็นตัว concept paper ให้นำเสนอ เมื่อนำเสนอทุกคนเข้าใจ พอคิด เกิดภาคใต้ร้อนระอุต้องหยุดไว้ก่อน เพราะอาจมีปัญหา ถ้าได้ทุนคือนี้อาจถูกข้อจำกัด เรื่องระยะเวลา

การไปดูของจริงในพื้นที่ มาปรับกลไกภายใน เป็นยุทธศาสตร์ที่น่าจะเป็นทางออกที่ดี แต่ถ้าเป็นกลุ่มแล้วลงไปกระจายมานั่งคุยกันก็ไม่ถึงกับสูญเสีย พบกันครึ่งทางและหาแนวปฏิบัติที่ ไปด้วยกันได้ ในพื้นที่ของแต่ละราชภัฏอะไร คือ จุดเด่นของพื้นที่ ของกลไกของราชภัฏ นำสองจุดเด่นมาผสมกัน เราทำเรื่องนี้เป็นประโยชน์กับชุมชนย้อนกลับมาเป็นประโยชน์ กับเรา โจทย์ก็คิดออกมาแล้วค่อยพัฒนาออกมา แล้ววัตถุประสงค์ 5 ข้อจะตามทันที แต่

จำกัดในเรื่องการนำเสนอในทางนำเสนอ ไม่สามารถจะเขียนในเชิงระบบออกมาได้ เพราะฉะนั้นจึงเขียนข้อจำกัดในการตีความ คิดว่าอย่างนี้ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย เพราะผมแค่คิดดั่งๆ เท่านั้น ขอบขอบคุณครับ

ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา

สรุปประเด็นที่ 1 ในฐานะกรรมการและถูกเอ่ยชื่อพาดพิง ขอมริบว่าขาดภาพรวมขอพิจารณา ซึ่งความจริงแล้ว ครึ่งนี้เรียก wording ไม่ใช่ตกหรือไม่ได้ เป็นการพัฒนาเพิ่ม แต่เนื่องจากทุนให้มามีเท่านั้น ซึ่งงานครั้งนี้ไม่จำเป็นต้องสรุปคณะกรรมการใหญ่ ถ้าคณะกรรมการเห็นด้วย หมายความว่าเราเคลียร์กันตรงนี้ได้เลย สรุปคือทาง คณะกรรมการพร้อมที่จะพัฒนา

ประเด็น คือ ทำ package ใหม่ให้เป็นจริง แต่อาจารย์ก็ย้ายแล้ว ครั้งสุดท้ายในการจัดการการทำสัญญาแพคเกจได้หรือไม่ ฝ่ายเลขาคงต้องทำ มี 3 ประเด็น ถ้า 3 ประเด็นทำได้ เราอาจแยกกลุ่มทำตรงนี้เลยบ้างนี้ และปล่อยให้เขาทำไป ท่านอื่นมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร ยินดีรับฟังเพื่อจะทำได้ไปด้วย ผมพร้อมที่หาทุนทำงานกับเรา อาจารย์ต้องตกลงกันว่า จะทำ package หรือจะแยกทำ แต่ว่าจะทำอย่างไรให้มันเชื่อมโยงกัน และมา reintegrate ใหม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตแสดงความคิดเห็นนะคะ เหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นทุกครั้ง เวลาที่เราจะเริ่มค้นหาอะไรใหม่ เพราะเรากำลังจะจูนให้เข้าใจกัน ถือว่าตรงนี้เป็นนิมิตหมายอันดีของการทำงาน เพราะว่าเป็นเวทีเรามาคุยด้วยกันแล้ว และจริงๆ ตั้งใจว่าจะเสริม ดร.สิทธิณัฐ ว่าวัตถุประสงค์หลักจริงๆ เป้าของสถาบันที่จะทำ คือ พัฒนาเรื่องของระบบการบริหารคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิต ซึ่งตรงนี้ถ้าเราพูดประเด็นนี้ทำความเข้าใจในวิธีการหรือกระบวนการที่เราจะพัฒนาระบบให้ชัดเจน ในส่วนบริบทของแต่ละพื้นที่ ต้องจับเข้าคุยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือมาทำวิจัย ประเด็น คือ คงจะไม่ยุ่งกับบริหารจัดการ จริงอยู่งานวิจัยต้องการเงินสนับสนุน แต่ถ้าในฐานะที่เราเป็นนักวิชาการ ขณะนี้เราก็อยู่หนึ่งไม่ได้ ถึงแม้จะมีเงินหรือไม่มีเงิน แต่อยาก เราเรียนรู้ เปลี่ยนแนวคิด ในการทำงานวิจัยร่วมกัน น่าจะถือโอกาสตรงนี้ได้เรียนรู้ ในงานที่สร้างมาเหมือนเป็นตุ๊กตา เป็นบทเรียน น่าจะถือโอกาสนี้แลกเปลี่ยนกันและกันทำ การที่จะพัฒนา proposal ลักขึ้นให้เป็นงานที่ดีมีคุณภาพและขอเงินได้มาก ต้องใช้เวลาในการศึกษาและพัฒนา

ตรงนี้ในส่วนตัว คิดว่าจริง ๆ แล้วเงินในการวิจัยมีหลายที่ ที่เราไม่ได้เพราะว่าเรายังไม่ได้คุณภาพยังไม่ถึงตรงนั้น น่าจะเป็นเวทีที่เรามาช่วยกันคุยก่อน ถ้าอาจารย์ทำได้ดีมีคุณภาพ คิดฉัน

คิดว่าทางฝ่ายจัดการ หรือทางสถาบัน ต้องพยายามหาเงินมาสนับสนุนในเรื่องการทำวิจัย อยากให้หาวิธีการอะไร ที่ให้เราได้เรียนรู้ตรงนี้ด้วยกัน จะเอากรณีของใครที่พร้อม เป็นตุ๊กตาสักกรณี คิฉิน คิดว่ากรอบกว้าง ๆ มันเป็นในอันเดียวกัน ในเรื่อง PAR กระบวนการ แล้วจึงแตกย่อยตนเอง ไปคุยกันในกลุ่มย่อยของสถาบันก็ไปเติมในบริบทของตัวเอง ในโปรแกรมบัณฑิตของตัวเองว่าจะพัฒนาอย่างไร แต่อยากให้กรอบมันออกมา

ดร.จิตราภา กุณฑบุตร

ขอขอบพระคุณท่านกรรมการและวิทยากรทั้งหลายที่ response ตรงนี้ อยากจะกราบเรียน ดร.สิทธิณัฐ ท่านบอกว่าท่านขอคิดดั่ง ๆ แต่จริง ๆ แล้วค่อนข้างชัดเจน ความคิดของท่าน ได้มาช่วยตั้งแต่ครั้งแรก จะเห็นบรรยากาศ อยากจะกราบเรียนว่า ตอนนี้มี 2 ประเด็น ในเรื่องการบริหารจัดการวิชาการ บริหารจัดการ คงต้องคุยกันและต้องพยายามหาทางแก้ไข ในส่วนที่ทางส่วนกลางบกพร่องหรือส่วนไหนเราคุยกันได้

ที่อาจารย์ตรีวิทย์ พูด วันนี้ถ้าดูจากวัตถุประสงค์ของโครงการ workshop เราเน้นให้วิทยากรที่มีความชำนาญเรื่อง PAR เพื่อให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และเพื่อพัฒนาโครงการที่เสนอของงบประมาณต่อไป ซึ่งในกระบวนการที่ผ่านมา ที่มีการนำเสนอ ไม่ได้เน้นจุดอ่อนหรืออะไร เพียงที่จะเอาตัวอย่าง ที่ว่าถ้าเป็นลักษณะอย่างนี้แล้วจะไม่ได้รับการพิจารณาแน่นอน ต้องปรับปรุงอย่างไร

จากจำนวนที่เสนอมา 38 โครงการ คณะกรรมการไม่หารเฉลี่ยงบประมาณ แต่จะให้ไล่ตามคุณภาพตามโครงการออกมา เพราะฉะนั้นไม่มีทางได้ทั้ง 38แน่นอน โครงการของนครศรีธรรมราช ได้ไปแล้ว 1 ล้านบาท แต่ว่าเราต้องการที่จะให้สถาบันทุกแห่งมีโอกาสพัฒนาตรงนี้ ชูคนแรกอาจจะเป็นตุ๊กตาค่อน เพราะฉะนั้นตรงนี้ถึงได้เรียนเชิญมา เพื่อจะให้นำเสนอ ไม่ได้หวังว่าจะสมบูรณ์พอนำเสนอแล้วก็อยากจะได้ความเชี่ยวชาญของวิทยากร และเชื่อว่ามิอะไรจะ comment

ดร.สุริยา ท่านมาครั้งแรก แต่พูดได้ชัดเรื่องกระบวนการนี้ อยากให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกัน ในช่วง 2-3 วัน เราพัฒนาโครงการบริหารจัดการ ประเด็นที่สำคัญ และข้อสำคัญ เราเชิญชุมชนเราเชิญนักศึกษาปริญญาโทและเอก มาด้วย ตรงนี้อยากให้เกิดกระบวนการ อย่างน้อยเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อนำไปพัฒนาต่อ

ที่เราทำ 3 ภาค แม้จะเป็นเสนอของงบประมาณ เราจะพัฒนาโครงการเพื่อปี 2547 คงเป็นไปได้ อาจต้องทำ เพื่อปี 2548 แต่วิทยากรหลายท่าน บอกว่า โครงการถ้าคิดจะทำแล้ว ต้องทำด้วยใจ แล้วมันหยุดไม่ได้ จะรอว่า ยังไม่ถึงปี 2548 หยุดไว้ตรงนี้ ทำไม่ได้ มันต้องคิดและทำและวางแผน ซึ่งไม่ต้องใช้งบประมาณมากมาย บางส่วนหลายๆ ท่านก็บอกเป็นบทบาทของทางราชภัฏ อยู่แล้ว และเราพยายามหาทางให้ผู้บริหาร support ซึ่งผู้บริหารที่ได้ประสานงานท่านเห็นด้วย ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เองก็อยากให้เกิดขึ้น

ผู้เข้าร่วมประชุม

กราบเรียน ท่าน อาจารย์ทุกท่าน จากที่ฟังพอสรุปได้ คือ 1. ให้นำเสนอ 2. ให้แบ่งกลุ่ม ถ้าเป็นไปได้ เอกสารในหน้า 18 ของเล่มสีฟ้า มีโครงการที่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2547 ท่านคณะกรรมการคงทราบคือว่า โครงการไหนที่ดีที่สุด เชื่อมที่สุด น่าจะนำให้เราดูเป็นตัวอย่าง สำหรับสถาบันที่ต้องการแก้ไข คือกรณีที่ 1 กรณีที่ 2 อยากให้แบ่งกลุ่ม เพราะว่าเรายอมรับกับความสามารถกับท่านวิทยากรทุกท่าน ว่า แต่ละแห่งปัญหาจะไม่เหมือนกัน

ในกรณีนี้ จะมีโครงการทั้งหมดด้วยกัน 9 โครงการที่ผ่านแล้ว ปัญหาจะเป็นอีกแบบหนึ่งแล้วโครงการที่เหลืออีก 28 ปัญหาอีกแบบหนึ่ง ถ้าจะให้ความอนุเคราะห์ พวกเรายินดีที่จะให้ความร่วมมือและอยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน แต่ขออนุญาตคุยในกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน ว่าเมื่อเราเราถูก comment แบบนี้ ขอบคุยกัยกับท่านผู้ใหญ่ที่ comment มาว่า อาจารย์ให้ทำทำนองไหน แล้วคืนนี้จะให้เรา present ถึงที่ทุ่มก็ได้ คือให้เราได้ทำงานก่อน ไม่ทราบว่ารากฎอื่นจะเป็นอย่างไร แต่ในทีมของเรา อยากพบท่านที่ปรึกษาว่า เราจะทำในลักษณะนี้ ถ้าที่ปรึกษามองว่าโอเค เราก็เดินหน้าต่อ ถ้าไม่ให้ทำถอยหลัง ควรจะเริ่มอย่างไร ขอบคุณค่ะ

คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา

ขออนุญาตนิดหนึ่ง ผมคิดว่าเราประชุมในห้องนี้ เป็นจำนวนมาก เวลาจำกัดทั้งนั้น อยากจะขอเรียนเสนอทางฝ่าย ผู้จัดการโครงการ หรือ อาจารย์จัตราภา ที่เราตั้งโครงการว่า จะให้แต่ละราชภัฏ มานำเสนอ รู้สึกจะมีปัญหา ผมเชื่อเรื่องของการสื่อสาร การติดต่อและความเข้าใจ ระหว่างผู้เสนอโครงการ กับผู้บริหารโครงการ ซึ่งผมคิดว่า เวลาที่จัดมันสั้น และการสื่อสารไม่เคลียร์ ตรงนี้ผมคิดว่ายกประโยชน์ให้จายไป แล้วเรามาหาวิธีประนีประนอมกัน แก้ไข ทำอย่างไรให้กระชับ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ที่สุด และ resolve ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด และให้เราเสร็จเร็วที่สุด

อยากจะขอเรียนเสนอ อีกอย่างหนึ่ง เวลาเราประชุมกัน ขอความกรุณาหน่อย ว่าชื่ออะไร จากสถาบันไหน ผมเป็นคนแปลหน้า ไม่ทราบเท่าไร หลายท่านคิดว่ามาจากหลายแห่ง จะได้รู้จักกันเป็นการส่วนตัว ผมอยากให้งานเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่จะสื่อซึ่งกันและกัน จะนำไปสู่การเป็น partner trip มากขึ้น เพื่อให้งานวิจัยเป็นกลุ่มเป็นก้อน ขยายเครือข่ายออกไป อยากจะเรียนปรึกษาท่านนี้ครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาต คือจริง ๆ เราอยู่ในกลุ่ม 3 อาจารย์พรณี จากสถาบันราชภัฏนครปฐม เรามีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขพัฒนางานของเราอยู่ แต่อาจารย์สุมาลี บอกว่า กลุ่ม 1 9 แห่ง ที่สามารถเอื้อประโยชน์ เกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นไปได้หรือไม่ ช่วยนำเสนอสิ่งที่ท่านทำแล้ว ทำไมท่านถึงได้ มีตัวอย่างที่ดี ที่เราควรจะเรียนรู้ เราอยากได้ตรงนี้ค่ะ ไม่ทราบว่าจะประชุมเห็นด้วยหรือไม่ เพราะตอนนี้มีบางแห่งเตรียมพร้อมที่จะบอกเราได้ อาจจะไม่มีสื่อแต่ท่านบอกถึงกลยุทธ์ ยุทธวิธี ที่ท่านทำ แนวทาง เป้าหมาย ทิศทางของท่าน แนวโน้มความเป็นไปได้ ท่านจะอย่างไรต่อไป ตรงนี้เราอยากฟัง มีหลายแห่ง เช่น ของ อยุธา ได้ 7 แสน มาแบ่งให้เรา 2 แสนดีหรือไม่ ชนบุรี หรือวไลยอลงกรณ์ แต่ท่านไม่บอกกล่าวเรา เราก็จะเอา 8 แสน หรือ 1 ล้าน นะคะ เราควรจะทำอะไรกันต่อเพื่อให้ได้งานและประโยชน์ที่สุด

ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา

ประเด็น คือ 1 อาจารย์จะขึ้น หรือจะแยกวงไปทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุม

อาจารย์โอภาส ครับ ผมคิดว่า วันนี้มีคนที่จะมาองงานของเรา บางท่านยังไม่ทราบ จุดประสงค์ของคณะกรรมการที่ให้ทำเพื่อพัฒนา ที่ทำมาเกือบทุกที่ เราจะให้นำเสนออย่างนี้ แล้วมอง แล้วไปปรับปรุงมา วันพรุ่งนี้ เพื่อนำเสนออีกครั้ง และจะชี้แนะกันครั้งสุดท้ายว่าไปได้แค่ไหน เพราะฉะนั้นถ้าถามผม ผมเห็นว่า ถ้าใครเสนอได้ก็เสนอ คำว่าเสนอคือ เสนอตามของเดิมนั่นแหละ อย่างน้อย ดร.สิทธิณัฐ ซึ่งไม่ได้ฟังตอนแรก หรืออาจารย์ศิรินทิพย์ จะได้มอง เพราะจริง ๆ แล้วการพัฒนาโครงการคงไม่ได้ทำง่าย ๆ ต้องใช้เวลาพอสมควร ขอขอบคุณครับ

รศ.ดร.บุปผา ศิริรัตน์

ก่อนที่จะนำเสนอ มีคำถามที่ยังไม่ชัดเจน และพยายามทำการบ้านค่อนข้างจะหนัก ทั้งโครงการ และส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ค่อนข้างสับสนพอสมควร ได้ฟังจาก ดร.จิตราภา พุคมา จะต้องทำหน้าที่ comment แต่ตัวเองยังไม่ชัดเจน อยากถามคำถามที่คิดว่าอยากจะช่วยให้ชัดเจนขึ้น คือ โครงการนี้ คนคิดเก่งมากแล้ว คิดได้ลึกซึ้งแล้วค่อนข้างซับซ้อน อ่านครั้งแรกเหมือนว่า TOR ของคนที่ทำงาน ตรงนี้ เหมือนกับ PAR ซ้อน PAR คือ PAR ในระดับบัณฑิตวิทยาลัยก่อน เสร็จแล้วให้นักศึกษาลงไปทำในชุมชน มันเหมือนกับ PAR ซ้อน PAR แต่ดูให้ดี ๆ แล้ว มันเหมือนกับ Research and Development ในระดับของบัณฑิตวิทยาลัย และ PAR ในระดับชุมชน มันเหมือนกับตรงนี้อาจจะได้รับความกระจ่างที่ชัด ๆ เพื่อที่ว่าเรา comment เราจะได้ไปถูกที่ จริง ๆ คือ R & D และตามด้วย PAR ตรงนี้ชัดเจนนะค่ะ ขอบคุณค่ะ ไม่ทราบว่าจะเข้าใจตรงกันหรือไม่แต่ในความคิด ตอนแรกคิดว่า เป็น PAR ซ้อน PAR ตอนนี่คิดว่า เป็น R & D และตามด้วย PAR

ผู้เข้าร่วมประชุม

เป็นความเข้าใจที่ตรงกัน อยากเรียนเชิญท่านอยู่กลุ่มทางตะวันตกด้วยนะค่ะ เราอยากจะทำ R & D ที่มีกระบวนการโดยใช้ PAR เราเข้าใจอย่างนี้มาตั้งแต่ต้น ชื่อโครงการนี้คือโครงการวิจัยและพัฒนา เพราะฉะนั้นงานวิจัยนี้ต้องเป็น R & D แน่แน่นอนค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตครับ ผมรับปากแม้จะย้ายไปแล้วแต่จะช่วยพัฒนา แต่ว่าวันนี้เสร็จแล้วก็จะส่งต่อ นะครับ สุชาติ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี เพิ่งย้ายมาอยู่ธนบุรี เสนอไว้ 2 โครงการคือ โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา และการสังเคราะห์งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของ ราชภัฏตะวันตก เมื่อฟัง feedback ที่เสนอสถาบันราชภัฏพระนครแล้ว เห็นภาพว่า จะต้องนำตัววัตถุประสงค์ 5 ตัวเอามาไว้ในโครงการเดียวกัน ฉะนั้นถึงแม้จะปรับ power point ไม่ทัน เพราะว่าฟังจะได้เมื่อเช้าก็จะพยายามดูว่าจะปรับได้ขนาดไหน วัตถุประสงค์ขอข้ามไปเลย

ขณะนั้นตั้งคำถามการวิจัยว่า สภาพการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาปัจจุบันเป็นอย่างไร นักศึกษามีปัญหา มีความต้องการจะทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องใด สภาพปัจจุบันของ อาจารย์ผู้สอนที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างไร หลักสูตรการศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ ควรพัฒนาปรับปรุงอย่างไร โครงการสร้างวิธีการบริหารจัดการมีสภาพเป็นอย่างไร ตอนนั้นมองภาพเล็ก เพราะตัวเองคิดว่าเรามอง system ท่านอาจารย์บอกว่า มันต้องเป็นระบบ มันมีทั้งเรามองว่าตรงนี้ก็ระบบ

การพัฒนาเฉพาะตรงนี้ก็จะเป็นระบบได้ ไม่ใช่ไม่เป็นระบบ และไม่ใช่ทำเรื่องเล็กแล้วเป็นระบบไม่ได้ สถาบันหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ชุมชนท้องถิ่น มีความคาดหวังต่อวิทยานิพนธ์ในการศึกษา สถาบันราชภัฏอย่างไร ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี มีรูปแบบอย่างไร เมื่อตั้งคำถามแล้วเราไปตั้งวัตถุประสงค์งานวิจัย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์เดิมเขียนแบบกว้าง คือ เพื่อวิเคราะห์สภาพก่อน แล้วนำไปสังเคราะห์ และนำเสนอรูปแบบ แต่เห็นว่ามีจุดอ่อน ก็ปรับ แต่ว่าการปรับ ต้องยกให้กับสถาบันราชภัฏธนบุรี เพราะไปร่วมเป็นทีมกับสถาบันราชภัฏธนบุรี เห็นว่าสถาบันราชภัฏธนบุรีทำอะไรที่มันกว้างขึ้นเราก็ใช้แนวคิดตรงนั้นมาปรับ ก็ต้องขออนุญาตกับสถาบันราชภัฏธนบุรีด้วยว่าใช้แนวคิดมาช่วยปรับ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระบบบริหารจัดการคุณภาพ ซึ่งตามวัตถุประสงค์ TOR ดังนั้นจะมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบ เพื่อพัฒนางานวิจัยระดับอุดมศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์กรความรู้ จากวิทยานิพนธ์ และสุดท้ายเพื่อเผยแพร่ เหมือนเอาวัตถุประสงค์ 5 ข้อมาลือใส่ลงไป

วิธีดำเนินงานวิจัยครั้งแรกที่เขียนเรารู้ว่า กระบวนการที่ทำมันยังเป็น PAR ไม่สมบูรณ์ คือ ยังไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ กระบวนการในการมีส่วนร่วมตรงนั้นยังไม่พัฒนา กระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้มีส่วนร่วมเมื่อผลได้แล้วยังไม่ได้อบสนอง ตอนนี้เห็นภาพตรงนั้น และปรับแก้ เพราะฉะนั้นจึงไปถึงตัว ว่าถ้าจะเป็น concept สำคัญทำอะไร แบ่งการวิจัย 3 ระยะ 1 หาข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การเรียนการสอนและการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี วิธีการได้มาคือ 1 อาจารย์ผู้สอนทำ focus group ไปถามจาก อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ว่ามีปัญหาอย่างไร จากกรรมการบริหารหลักสูตร กรรมการอำนวยการที่ทำหน้าที่บริหารบัณฑิตวิทยาลัย

เมื่อได้ขั้นของการศึกษาตนเองแล้ว ตอนนี้ปรับไปจากของเดิมซึ่งปรับอย่างรวดเร็ว ๆ ถึงตรงนี้จะหาว่าเราจะตั้งชุดโครงการวิจัยและจัดหารูปแบบการบริหารจัดการใหม่อย่างไร ข้อมูลจากครั้งที่ 1 ที่เรเก็บข้อมูล และได้ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าเขาคิดว่างานวิจัยควรจะแบ่งชุดโครงการวิจัยออกเป็นอย่างไร รูปแบบบริหารจัดการอย่างไร เป็นอย่างไร ผู้รู้ ผู้นำในชุมชนท้องถิ่นมาให้ความเห็น มาบอกความต้องการว่าเขาอยากได้อะไร อยากใช้ประโยชน์อะไร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเขามาสะท้อนบอกว่าเขาต้องการทำอะไร เขามีปัญหาอะไร ซึ่งถามตั้งแต่ครั้งแรก อาจารย์ผู้สอนเอง ผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ใช้บัณฑิตศึกษาเหล่านี้มาร่วมกันรับรู้ รับฟังและบอกทิศทาง และในที่สุดเราจะได้รูปแบบการบริหารจัดการ

สมมติได้รูปแบบออกมาเป็นชุดการวิจัยที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน ชุดการวิจัยเพื่อพัฒนาอาชีพ อยู่ที่ว่า นักศึกษาของกาญจนบุรีมีบริหารการศึกษา ก็อาจจะไปได้เป็น

ชุดการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ของสังคมศาสตร์ไปดูแลไปพัฒนาเพื่อให้ชาวบ้าน มีระบบป้องกันขาดสติอย่างไร แล้วแต่ว่าจะอยู่ชุดไหน ชุดนั้นจะประกอบด้วยอะไรบ้าง เมื่อได้ ชุดวิจัยแล้ว ก็นำชุดวิจัยเหล่านี้ให้นักศึกษาไปดำเนินการทำ ทำสำเร็จก็นำรูปแบบบริหารจัดการใหม่ ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของเรา ฉะนั้นงานวิจัยตรงนี้จะเป็นการหลอมเอาการสังเคราะห์งานวิจัย เข้ามาอยู่ในนี้ เพราะเอาสังเคราะห์งานวิจัยไปไว้ตั้งแต่ตอนต้นเพื่อให้เห็นสภาพปัญหา เพราะฉะนั้น จะลดขนาดของการสังเคราะห์งานวิจัย จากที่สังเคราะห์ทั้งภูมิภาคตะวันตกลงมาเหลือแค่งานวิจัย ของกาญจนบุรีเท่านั้นก่อน เพื่อให้เห็นภาพแล้วจึงเผยแพร่ออกไป คงสั้นๆ แค่นี้ครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สวัสดิ์ท่านคณาจารย์ครับ ของอาจารย์น่าสนใจมากที่แบ่งผู้ได้ประโยชน์ออกเป็น 2 ระดับ 1 คือ อาจารย์มหาวิทยาลัย ซึ่งหมายถึง อาจารย์ฝ่ายดูแลนักเรียนระดับบัณฑิตวิทยาลัย ระดับ 2 คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้ PAR ไปถูกทางจึงคิดว่า unit of hitech สำหรับ PAR ชั้นแรก จะทำอะไรที่จะค้นหาปัญหาของ อาจารย์ที่ดูแลงานของบัณฑิตศึกษา อันดับแรก คือ กลุ่มอาจารย์ ที่เป็นผู้ดูแลวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา จุดอ่อน จุดแข็ง ที่อาจารย์ เป็นผู้แนะนำนักเรียน ปัญหา ของตัวอาจารย์เองค้นหาให้เจอก่อน เมื่อเจอแล้วจะได้รายงานมา 1 เล่ม PAR เล่ม 2 ซึ่งเป็น อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ท่านนั้น มาพาคณะนักศึกษาทำงาน ผมคิดว่ากรอบแนวคิดของอาจารย์ น่าสนใจ ผมว่ามาถูกทางแล้ว และพัฒนาต่อไปเลยครับ ขอขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอความรู้ชนิดนี้ มีอยู่ 3 ตัวว่า ผู้ทรงคุณวุฒิหมายถึงใคร ผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ใช้บัณฑิตศึกษา หมายถึงใคร ขอความรู้ชนิดนี้หนึ่งค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตขยายนะครับ คิดว่าในส่วนตัวที่ 1 เรารู้จักตัวเองแล้ว ในครั้งที่สองกำลังหาทิศทาง และหารูปแบบ ดังนั้นข้อมูลจากครั้งที่ 1 เข้ามาเพื่อให้ได้ทิศทางที่ว่าเราจะทำในเรื่องอะไรบ้าง จึงต้องไปถามชุมชน ในชุมชนที่เป็นเขตรับผิดชอบของกาญจนบุรี คือ สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ตรงนี้เท่าที่คิดไว้ คือ ตัวแทนองค์กรชุมชน เช่น อบต. ผู้นำชุมชนท้องถิ่นแบบนี้คงจะต้องทำการ เขาเรียกว่า ประชุม จัดเวทีประชาคม เพื่อให้ได้แนวคิดตรงนี้ออกมา ผู้ใช้บัณฑิตศึกษา ถ้าเป็นทาง สังคมศาสตร์ก็มีผู้ใช้บัณฑิตศึกษาของเขา เช่น เจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายปกครอง อบต. ที่ใช้นักศึกษา

เราที่จบแล้ว อย่างนี้เป็นต้น ถ้าเป็นทางบริหารการศึกษาคงต้องถามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ว่าต้องการได้ผู้บริหารลักษณะใด คงต้องจำเนกไปให้เห็นถึงกลุ่มผู้ใช้ นักศึกษาตามสาขาวิชาที่เราผลิต ผู้บริหารหน่วยงานเช่นเดียวกัน คือ ผู้บริหารหน่วยงานที่ใช้นักศึกษาของเราด้วย อย่างนี้คงจะให้เห็นภาพ ทิศทางว่าสังคมต้องการอะไร เราจะได้กำหนดทิศทางถูก เมื่อเรารู้ตัวเอง รู้สังคมแล้ว ก็จะได้ทิศทาง เมื่อได้ทิศทางเราถึงจะมาสร้างชุดโครงการวิจัยได้ว่ามันจะ search สังคมชุมชนได้อย่างไร เมื่อได้ชุดแล้วเราดำเนินการแจกตัวโครงการวิจัยนี้ให้กับ นักศึกษาในสาขาของเรานำไปทำชุมชน

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบคุณค่ะ ที่เรียนถามเพราะว่า กลุ่มที่จะ holder ซึ่งอาจารย์จะต้อง identify ให้ชัด และจากนั้นอาจารย์ลงไปทำ และเป็นลักษณะที่ต้องเป็น PAR เพราะคนพวกนี้จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำให้เห็นว่า บัณฑิตของอาจารย์ที่ลงไปทำงานมันตอบสนองต่อสังคมได้เท่าไร ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอตั้งข้อสังเกต ในระยะที่หนึ่ง คือ ที่อาจารย์กลับมาดีใจด้วยว่าอาจารย์กำลังเดินเข้าสู่เส้นทางซึ่งระยะที่หนึ่ง จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่เรากำหนดทิศทางที่เดียว คิดฉันอยากมองให้กว้าง มองตลาดของอาจารย์ด้วย เพราะในประเด็นตัวอย่าง ของทางสาขาบริหารการศึกษา ผลผลิตของอาจารย์ที่ออกไปสู่ตลาดเป็นอย่างไรบ้าง อาจต้องนำข้อมูลตรงนี้อ้อนกลับมาระยะที่ 1 เดิมเข้าไปให้มันครอบคลุมก่อนที่จะก้าวไปสู่ระยะที่สอง

วิธีการที่จะได้มาอย่างไร ขึ้นอยู่กับกระบวนการ คงต้องดูจากคณะกรรมการสถานศึกษาจากบทบาทหน้าที่ตามพรบ.ใหม่ หรืออะไรต่างๆ ว่าเราไปตามเป้าหมายนั้นหรือยัง ที่เราผลิตได้เป็นอย่างไร ผมมีอะไรเหมือนที่อาจารย์ comment เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่เหมือนยังขาด contact ผมว่ามัน reline on opinion idea ถ้าอาจารย์มีที่อื่นที่ควรจะทำตอนนี้เป็น โอกาสที่เขาจะศึกษา ซึ่งงานศึกษาที่ผ่านมา ในจังหวัดของท่านหรือภูมิภาคของท่าน จริงๆแล้วมันศึกษาอะไรได้บ้าง มันเป็นภาพได้หรือไม่ เพื่อจะได้รู้ว่าเป็นฐานประเด็นที่เขาอาจจะปัญหาอะไร ผมคิดว่าน่าจะมี contact อาจจะเพิ่มส่วน contact คณะปัจจุบันหรืออาจเป็น diction train ด้วย โดยเฉพาะตะวันตกเป็นเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวซึ่งตอนนี้ contact ปัจจุบันโลกอส เราไม่รู้ impact ของมันขนาดไหน ถ้ามีสัก section หนึ่ง งานวิจัยทั้งหลายที่ลงมาในจังหวัดผม ภูมิภาคผม ลองถอดมันออกแล้วได้ภาพอย่างไรบ้าง ขอบพระคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นค่ะ ในระยะที่ 2 ประเด็นที่ อาจารย์พูดถึงว่า นำ document ต่าง ๆ มาดู ดิฉันขอเชื่อมที่ท่านหนึ่งพูดถึงเรื่องยุทธศาสตร์ของจังหวัด ตรงนั้นน่าจะเป็นส่วนหนึ่ง ดิฉันเรียนถามว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีใคร ตรงนั้นจะช่วย identify ได้ว่า ชุดของโครงการวิจัยที่จะตอบสนองเกี่ยวกับเรื่องที่มาพัฒนาพื้นที่ในพื้นที่จังหวัดของตนเองที่มันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด และมันก็ทำงานที่เชื่อมต่อกันได้ น่าจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการที่ทำการรอบอันที่ 2 ตรงนั้น นำสิ่งที่อาจารย์ ประารภมาใช้ตรงนี้ได้หรือไม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

1 ยุทธศาสตร์จังหวัด กลุ่มจังหวัด อันนี้ถูกต้องมาก แต่เท่าที่ผมฟังดู หลายจังหวัดกลายเป็นว่ายุทธศาสตร์เศรษฐกิจมันมองในภาพรวม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ผมว่าได้ ประเด็นเรื่องของการเรียนรู้ ถ้าเรามองว่ายุทธศาสตร์ของจังหวัดนั้นแค่เรื่องเศรษฐกิจ สิ่งหนึ่งที่เราทำให้เกิดความเข้าใจว่า ยุทธศาสตร์ของจังหวัด คงจะต้องมองแบบที่มันพัฒนาสังคมด้วย ไม่ใช่มองแค่เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเดียว สิ่งอะไรที่อยากจะเห็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งหลายทั้งปวงจะอยู่ที่ตรงนี้ได้ด้วย แต่ขึ้นอยู่กับว่า ตรงนี้เราจะมีโอกาสและมีการแลกเปลี่ยนกัน ได้มากน้อยแค่ไหน และที่จำเป็นที่สุด คือ การปรับกระบวนการทัศน์ เพราะเป็นเรื่องที่เราต้องปรับอะไรใหม่ ๆ

คำถามที่ รศ.ชวณ ถาม เราต้องถามตัวเอง ซึ่งมันน่าจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทุกๆระดับ ไม่ใช่แค่เฉพาะสถาบันราชภัฏเท่านั้น ถ้าเราจะทำอะไรที่เป็นเรื่องของการพัฒนา และเป็นพื้นที่ของเราที่เราจะต้องช่วยกันดู ในฐานะที่ท่านเป็นนักการศึกษา เป็นสถาบันการศึกษา ท่านต้องทำตรงนี้ให้บังเกิด ขอขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมคิดว่าน่าจะทำได้เดียว คือ ออกแบบทีเดียวใน case ที่หนึ่งไม่ใช่รอให้มีการไปดูในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน จะทำอะไรใน phase ที่สอง ใน case ที่หนึ่งให้เป็นลักษณะของการเชื่อมสองก้อนด้วยกัน ก้อนที่หนึ่งเรียกว่า การดูแลสุขภาพภายใน ตรงนี้ คือ กาญจนบุรีมีความเก่งในเรื่องของการบริหารงานการศึกษา อันที่สองความเก่งในเรื่องสังคมศาสตร์และสังคมศึกษา และ information system ตรงนี้เราจะมีขุมกำลังของเราประกอบด้วย อาจารย์ หลักสูตร ตำรา งานวิจัยของเด็กจำนวนหนึ่ง

ตรงนี้ คือ กองแรก เราจะพัฒนาขึ้นมา กองสอง คือ กาญจนบุรีต้องการอะไร เพราะเราอยู่ตรงนั้น มีทั้งหมด 2 มิติ

มิติที่ 1 มี 4 เรื่อง

- เรื่องที่ 1 เกี่ยวกับเรื่องเกษตรเชิงคุณภาพ
- เรื่องที่ 2 เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
- เรื่องที่ 3 เกี่ยวกับการค้าชายแดน
- เรื่องที่ 4 เกี่ยวกับเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร

4.1 เรื่องการจัดการป่าตะวันตก คือ ป่าตะวันตกทุกวันนี้มีการจัดการในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า co-management และปัญหากับชาวบ้านมีเยอะมากๆ แต่มันอาจจะดีขึ้น

4.2 การจัดการน้ำทั้งระบบ น้ำแม่กลอง น้ำแคว ที่มีปัญหาอยู่ มิติแรก คือ มิติที่ออก จากยุทธศาสตร์ของจังหวัด ซึ่งจะมิกซ์นโยบายของการพัฒนาที่เอาทรัพยากรมาแปลง เป็นทุน นำทุนมาแปลงเป็นหนี้ต่อ เพื่อให้คนที่มืฐานะดียิ่งดีขึ้น ไปบนความพินาศ ของผู้คนกับทรัพยากร นี่คือ มิติหนึ่งออกมา

มิติที่ 2

มิติที่ 2 คือ มิติของความยั่งยืน จริงๆ ใน 4 เรื่อง คืออะไร เป็นเงาของมัน เงาของเกษตร คือคุณภาพ ถ้าเรามองยุทธศาสตร์จังหวัดแล้วใช่ แต่เกษตรเชิงคุณภาพหมายถึงใครและใครได้ประโยชน์ มันคืออะไรกันแน่และถามจริงๆ ว่าลูกหลานชาวกาญจนบุรี มีศักยภาพพอหรือไม่ ที่จะทำเกษตร เชิงคุณภาพ และมีคุณภาพทั้งวิถีชีวิตด้วย นี่เป็นอีกมิติหนึ่งที่จะต้องตั้งเป็น โจทย์ขึ้นมา

หรือ egoism มี 2 มิติของตัวเอง version ของ ปตท.กับ version ของชาวบ้าน ก็อีกมิติหนึ่ง เรามาคุยกัน การค้าชายแดนการทะลักเข้ามาของชาวพม่า และต่อไปจะเกิดเขตชายแดนมากขึ้น ทรัพยากรหากจะพูดถึงเรื่องของการจัดการ เป็น west forest complex ที่จะเข้าไปทำ ผศ.ดร.โอภาส คงทราบดี ตรงนี้พอไปคลุกๆ จริงๆแล้ว ถือว่าจะคืออย่างที่ป่าไม้ทำมาในรอบหลายสิบปี แต่ความ แข็งกระด้างที่ไม่ได้เข้าใจวัฒนธรรมความหลากหลายและวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งเขามีสิทธิ์เหมือนกัน ที่จะใช้แบบทัดเทียมกันก็ยังเห็นอยู่ เพราะฉะนั้นมิติที่มองอีกด้านหนึ่ง ของการจัดการป่าตะวันตก น่าจะเดินคู่กันด้วย หรือเช่นเดียวกับการที่จะมีการจัดการน้ำทั้งระบบ มีแนวคิด 2 แนวคิดที่กำลังโต้แย้ง กันอยู่ คือ แนวคิดที่เป็นการจัดการโดยวัด ที่มองเป็นตอนๆ คือ ส่วนที่ไม่ได้มองทั้งลุ่มน้ำ ไม่ได้ มองทั้งระบบใหญ่ ทีนี้เป็น 2 ก้อน เอ กับ บี จะสังเกตว่าผมจะพูดถึงป่าตะวันตก พูดถึงแม่น้ำแม่กลอง

เรื่องของเกษตรเชิงคุณภาพ คือ ถ้าจะวิจัยออกมาแล้วไม่ได้พูด ซึ่งที่ ผศ.ดร.โอภาสว่า ไม่ได้พูดในเชิงเนื้อหาว่ามันมีประเด็นอะไรที่เป็นเนื้อหา แล้วเนื้อหามันมีมิติ มุมมอง ไม่เหมือนกันอย่างไร กลายเป็นตัวมี ถ้าหากว่าข้อสไลด์ของ ผศ.ดร.โอภาส ตัวสีแดงข้างบน โจทย์มีมาอยู่ตรงนั้นมี 4 เรื่อง ข้อที่ 4 มี 4.1 4.2 และ 4 เรื่องมี 2 มิติ ส่วนตัวกลมๆ แดง มี information system สังคมศาสตร์ แต่ผมไม่รู้สังคมศาสตร์จัดอยู่ตรงไหน อย่างไร โจทย์ใหญ่ คือ เราจะสร้างตัวแดงตรงกลาง โดยละเลยตัวแดงข้างบน ไม่มีทางสำเร็จ สู้มึนคิดหรือจุฬาก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นเวลาคิดที่ออกแบบ phase ที่ 1 อาจารย์มาถูกทางแล้วว่าจะสำรวจศักยภาพของระบบข้างใน คือ ตัวสีแดงตรงกลาง ผมนั่งคิดต่อไปดังๆ เหมือนกันว่า อาจารย์จะดูงานวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมา และบอกว่าผู้บริหารที่มีคุณวุฒิสูง มีการบริหารโรงเรียนดีกว่าคุณวุฒิต่ำ ผู้บริหารผู้หญิงกับผู้ชายไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ แล้วมันให้อะไร อาจารย์จะไม่รู้ว่าเวลาไปดูงานวิจัยของนักศึกษาที่ทำมาบัณฑิตออกมา มันเป็นการคิดออกมาเป็นเสี้ยวๆ แล้วตอบคำถามเป็นจุดๆ เพราะฉะนั้นจะเป็นก้อนหิน ก้อนอิฐ ที่กระจัดกระจาย มันจะไม่เจอ

ฉะนั้นสิ่งที่คิดว่าน่าจะทำให้มันมีพลัง คือ อาจารย์ลองทบทวนดูว่า ตัวแดง มี 3 เรื่อง อะไรที่เป็นจุดแข็ง นึกออกมา จะใช้ระดมสมองหรือ PAR ก็ได้ เพราะในขณะที่จะดูว่าจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร แล้วขณะเดียวกันจะดูว่าจุดอ่อนจุดแข็ง ตรงกลางสีแดง กับเราดูว่ายุทธศาสตร์ที่ผมว่า 4 เรื่องกับ 2 มิติ มันจะมา match กันได้อย่างไร วิธีที่จะดูว่ายุทธศาสตร์ 4 เรื่องมี 2 มิติ จริงๆ เนื้อใน คืออะไร อาจารย์จะคิดได้อย่างไร อาจารย์อาจจะต้องการศึกษาของจังหวัดว่ายุทธศาสตร์มันเกิดขึ้นได้อย่างไร อาจารย์อาจจะต้องไปทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เรื่องของเดือน เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน เรื่องผลกระทบที่มีชาวพม่าเข้ามา หรือแม้กระทั่งเรื่องที่มีปัญหาจริงๆ

ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว อาจารย์จะได้ภาพเริ่มชัดขึ้นมา 2 ภาพ คือ ภาพชุมชน กับ ภาพตัวสีแดงที่เป็นตรงกลาง จากนั้นอาจารย์พิจารณาว่า 2 ภาพนั้น match กันได้อย่างไรบ้าง ส่วนที่ทำได้นั้น คือ จะเป็นชุดโครงการ และชุดโครงการนี้ไม่ได้หมายถึงชุดโครงการที่จะให้อาจารย์กับนักศึกษา ลงไปทำอย่างเดียวนะ เป็นชุดโครงการที่อาจารย์จะต้องมาปรับในเชิงหลักสูตร ปรับในเชิงนำตำราเข้ามาใหม่ ปรับในเรื่องการสร้างทีมที่จะเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งปรับเชิญผู้บริหาร ระบบบริหารจัดการ โครงการ เชิญอธิการบดีมานั่งคุยว่าท่านจะสู้จุฬาหรือไม่ ถ้าท่านจะสู้รับรองว่าเรากาญจนบุรีปึกธงไม่มีใครสู้เราได้ ต่อไปภายภาคหน้าเราจะได้งบประมาณ ทรัพยากรมหาศาล เพราะเราทำในสิ่งที่เป็จุดแข็ง ผมคิดว่า ถ้าผู้บริหารเห็นด้วยมันต้องมีการผ่าตัดระบบยกเครื่อง ตรงนั้นก็ เป็น PAR อีกอย่างหนึ่งที่จะอยู่ในกระบวนการ ที่อาจารย์ทำต่อ จริงๆ ยังไปอีกเยอะ หมายถึง เรา

สามารถคิดออกมาให้เป็นระบบอย่างนี้ แล้วปีแรกอาจารย์ไม่ต้องทำอะไรมาก ทำเพียงแค่ว่าผมพูดให้สำเร็จ

phase ที่ 2 อาจารย์บอกว่า ต่อไปนี้เราจะเริ่มพัฒนาหัวข้อโครงร่างวิทยานิพนธ์ของเด็ก เด็กคนไหนจะทำเรื่องอะไรบ้าง ต้องอยู่ในทีม 2 เรื่อง 3 เรื่องนี้ และอยู่ในมิติ ใครจะเอาแบบมิตินักวิจัยทุน หรือชุมชนว่าก็ได้แล้วแต่ เพื่อจะได้มาเปรียบเทียบกัน จากนั้นก็มี packet อื่นตามมาอีกเกี่ยวกับเรื่องของการสร้างคณาจารย์ สร้างเป็นทีมสนับสนุนงานวิจัย ครึ่งนี้อาจารย์จะได้ ตัวสีเขียว ถ้ากระบวนการใน phase ที่ 1 อาจารย์เห็นมีจุดสีเขียวทางซ้ายมือ สถาบันพันธมิตร ตอนที่อาจารย์กำหนดว่า ชุมชนมี 4 เรื่อง อาจารย์เชิญเขามาร่วมคิดตั้งแต่ต้น เชิญมาเป็นกรรมการด้วย บางคนเก่งก็ให้เป็นอาจารย์พิเศษ ให้มาคุมวิทยานิพนธ์ ให้มาร่วมกระบวนการวิจัยในปีถัดไปยิ่งดี เพราะฉะนั้นจะได้ครบหมด อย่างที่กรอบคิดระบบของ ผศ.ดร. โอภาส เป็นระบบที่ดีมาก เเท่านี้ น่าจะพอนะครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

จริงๆ แล้วกระบวนการตรงนี้คิดเอาไว้ แต่ขอบพระคุณมากที่ทำให้เห็นภาพโดยเฉพาะแยกออกมาในเรื่อง ของตัว 4 เรื่อง 2 มิติ ครึ่งนี้ตอนแรกผมนำเสนองานวิจัยแล้วผมไม่จับวัตถุประสงค์ ทั้ง 5 ข้อมาได้ด้วยกัน เพราะแค่พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในเรื่องคุณภาพงานวิจัยที่เป็นเรื่องของบัณฑิตวิทยาลัยอย่างเดียว มีเรื่องทำมากมาย เช่น เมื่อได้ศึกษาตนเอง ศึกษาความต้องการแล้วมันต้องกลับมาปรับระบบภายใน ในการบริหารจัดการ ซึ่งจะเกี่ยวกับองค์ประกอบ เรื่องหลักสูตร เรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการ อาจารย์ที่ปรึกษา ทำ 3 ปียังไม่เสร็จจากการทำ phase แรก มันจะต้องผูกพันก็ปีถึงจะทำสำเร็จ ตอนนั้นผมจึงจัดออกมาแยกออกมาเป็นหนึ่งโครงการที่เน้นเฉพาะการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยที่เป็นเรื่องของภายในเพื่อไม่ทำให้งานมโหฬารเกินไป แต่ทำตรงนี้จะได้หยิบเอาตัว priority ที่สำคัญๆ มาทำให้เหมาะสมกับศักยภาพกับกำลังที่จะทำได้

เรื่องของต้นทุนของสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี พอมีอยู่ เช่น มีนักศึกษาที่ทำเรื่องป่าชุมชน ทำวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วเห็นภาพของป่าชุมชน วิธีการจัดการกับป่าชุมชนที่เขามีต้นทุนอยู่ที่มีงานวิจัยรองรับ ที่อาจารย์ของเราทำเอาไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพน้ำ อะไรเหล่านี้จะมีเรื่องชีวภาพ เรื่องป่าไม้ ต้นไม้ ซึ่งเรามีงานวิจัยอยู่มากที่สามารถที่จะนำมาเป็นต้นทุนในการที่จะเห็นภาพข้างหน้าจริงๆ แล้วมันเห็นภาพตรงนี้ค่อนข้างมาก มีต้นทุนค่อนข้างมาก นี่เป็นปัญหาอย่างหนึ่ง ตอนที่ผมคิดครั้งแรก ผมว่ามันมโหฬารมากและต้องใช้เงินมหาศาลมาก อีกอย่างหนึ่งคือ เราต้องนำเสนอให้เห็นใหญ่ก่อน เราทำตรงนี้บอกให้เขารู้ว่า ทำตรงนี้เพื่อจะเป็นที่พักก่อน ถึงกระโดดขึ้นไป เเท่าที่ดูตอนนั้นมันยังไม่เห็นภาพในตอนนี้

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาต 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ รอบที่ 1 เมื่อพัฒนาระบบแล้ว อาจารย์คงต้องมีการประเมินระบบด้วยว่านำไปใช้ได้ดีหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ซึ่งคือ รอบที่ 1 ในส่วนรอบที่ 2 ที่จะลงไปทำ PAR การพิจารณาวิธีทำเป็นสิ่งที่ดีแต่ไม่ยอมให้นำปัญหาลงไปประชุม เพราะว่าการทำ PAR นั้น เจ้าของปัญหา คือ ชุมชน โจทย์ต้องเป็นของชุมชน ผ่าไว้ 2 ประเด็นขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

การนำเสนอ และ comment ทุกคนจะได้ประโยชน์หมดโดยเฉพาะทางต้นสังกัด ที่อาจารย์ว่าเมื่อมี present comment แล้ว พูกรุ่นนี้เข้าแต่ละกลุ่มจะกลับพัฒนากัน บางท่านบอกว่าจะพัฒนาเลย บางท่านบอกอยาก present เพื่อจะได้คมชัด ก็สุดแท้แต่การตัดสินใจ

ในวันนี้ เมื่อเข้ากลุ่ม รศ.ดร.โยชิน แสงศิริ รศ.ดร.บุบผา ศิริรัศมี ดร.สุริยา วีระวงศ์ ทีมกรรมการจะอยู่ หลังจากนั้นช่วงบ่าย ท่านผู้ทรงคุณวุฒิจะ comment ต่อ จากนั้นเวลาประมาณ 18.30-19.00 น. จะเป็น dinner talk ถ้าคับต่อไป เพชรบุรียินดีที่จะนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน หลังจากนั้นแล้วแต่สมัครใจ นครปฐม หมู่บ้านจอมบึง จันทเกษม และเทพสตรี นะคะ

รศ.ชวณ เพชรแก้ว

ผมขอต่อเนื่องจาก สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี ในกรณีของการลงไปเพื่อให้ได้โจทย์ปัญหา ซึ่งพูดกันมาก ผมคิดว่าต้องเป็นปัญหาที่มาจากชุมชนจริง ๆ มีนักวิจัยคนหนึ่งของสถาบันราชภัฏยะลา เขาทำวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบบัญชีกับการตลาดของกาแฟพื้นเมืองที่กาแป๊ะพูโล เขาถูกผมวิจารณ์จนร้องไห้ ผมไม่ทราบว่าเขาร้องไห้ ปรากฏว่ามาทราบคอนหลังว่าสิ่งที่เขาลงไปเอาแค่บริบทชุมชน เขาคิดพลาด เขาต้องลงไปเพื่อที่จะทำให้โจทย์ปัญหาสมบูรณ์ และทำงานวิจัยชิ้นนั้น 16 ครั้ง ลงไปเพื่อคุยเกี่ยวกับโจทย์ปัญหา เพื่อตอบคำถามในปัญหาอันนั้นทั้งหมด จริงๆ ลงไปประมาณ 24 ครั้ง แต่ที่ลงไปแล้วบันทึก 16 ครั้ง

เพราะฉะนั้นในเรื่องของ PAR บางทีคงจะต้องพูดกันในเชิงที่มีความปรานี ความละเอียด หลายคนอาจเข้าใจว่า PAR ใช้วิธีการไหนไปทำก็ได้ มีลูกศิษย์ผมคนหนึ่งไปทำที่จังหวัดกาญจนบุรี แล้วไปสัมภาษณ์บุคคลทางเดียวเท่านั้น หมายความว่าพยายามที่จะให้ได้ข้อมูลออกไปจากตัวเขามากที่สุด และรอดแต่คำตอบเท่านั้น แล้วมารายงานในงานวิจัยของเขาว่าของเขา คือ PAR ประสบการณ์อีกอันหนึ่ง มีโครงการ 12 โครงการในส่วนของภาคใต้ที่กำกับ และมีรายงานในงานวิจัย

ที่ออกมาจาก สถาบันราชภัฏ (สปรภ.) บอกว่าแรงงานทุกชิ้นเป็น PAR แต่เมื่อผมไปสังเคราะห์ งานวิจัย 12 โครงการนั้น มีอยู่ 3 ระดับ ระดับ 1 คือ ที่เป็น PAR ตามที่ผมพอมีความรู้อยู่บ้าง 1 โครงการ เท่านั้นเอง อีกระดับหนึ่งเป็นกึ่งๆ คือ คอบยาก เพราะเวลาได้ข้อมูลมาเขียนมันออกมาจากตัวเรา คนเขียนทั้งนั้น มีอยู่ 3 โครงการที่เป็นระดับ 2 และเป็นโครงการที่อ้างว่าเป็น PAR 8 โครงการ เพราะฉะนั้นผมอยากจะให้กรณีของผม คงไม่เกิด

ดร. ชูชาติ ทำวิจัยในระดับปริญญาเอก น่าสนใจมาก และผมจำได้ว่าให้ นักศึกษาปริญญาโท อ่านงานวิจัย 40 เรื่อง ผมสอนการวิจัยเชิงคุณภาพ ไปเลือกงานวิจัย 40 เรื่อง และใน 40 เรื่องลองใช้ องค์ความรู้ที่ตัวเองเรียนมา และคัดสรรงานวิจัยที่คิดว่าดี 5 เรื่อง ชนิดที่ว่ามันไม่ค่อยเอาไหนอีก 5 เรื่อง เพื่อให้เขาเรียนรู้เองและมาพูดคุยปรึกษา กัน ปรากฏว่าพอเห็นอาจารย์นี่ก็ได้ว่า นักศึกษาเกือบทุกกลุ่ม เขาดีคของอาจารย์เป็นงานในกลุ่ม 5 เรื่องที่ดี ถ้าในตัวอาจารย์ผมไม่ใช่วงนะครับ ของสถาบัน ราชภัฏกาญจนบุรี ผมเป็นห่วงคนที่ง้อสืบต่อ เพราะว่าของพวกนี้ในกระบวนการได้มา ไม่ว่าจะ เป็น โจทย์ปัญหา หรือกระบวนการที่จะตอบปัญหาในทุกระดับ เป็นเหมือนกับสปริงที่มันนอกจาก ยืดหดได้แล้วมันอาจจะเปราะอะไรที่มันสามารถดึงขึ้นดึงลงได้ เมื่อก่อนผมไม่เข้าใจในเรื่องพวกนี้ แต่บังเอิญ สถาบันราชภัฏ ส่งผม ไปออสเตรเลีย ผมจึง ได้เรียนรู้

สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ มีเรื่องดี คือ มีเงินเพื่อพัฒนาอาจารย์ทั้งสถาบัน จะดูว่าอาจารย์สนใจ ด้านไหน เรียนภาษาอังกฤษ 1 เดือน และส่งไปหมดเลย ตอนนี่ส่งไปทั้งสถาบันแล้วครับ ผมติดกลุ่ม ไปวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะเรื่อง PAR ที่ออสเตรเลีย จริงๆ เป็นคนที่ไม่ได้บ้าเรื่องงานวิจัยเชิงคุณภาพ และ ไปยึดฝรั่ง แต่ต้องยอมฝรั่งในวิธีการที่ทำเรื่องพวกนี้ ต้องยอมเขาปราณีต ละเมียดละไม ผมจำได้ว่าขามานำเสนอให้เราฟัง โดยการไปทำ เรื่อง โสภณิเด็กในออสเตรเลีย เขาจะลงกับคนทุกกลุ่ม และที่น่าทึ่ง คือ ไปลงกับคนที่ไปใช้บริการด้วย ซึ่งเขาได้ข้อมูลมา และแปลกเวลาเขาทำเรื่องพวกนี้ ในอาทิตย์หนึ่งจะมานำเสนอในที่ประชุมใครจะมาฟังก็ได้ ไม่ฟังก็ได้ เขาจัดจำลองอันนี้มาให้เราดู ผมเลยพอรู้บ้าง และเกิดความเป็นห่วงขึ้นมาว่า ในกรณีสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี คนที่สืบต่อจริงๆ คงต้องทำความเข้าใจพอสมควร

ผมย้อนกลับไปนึกหนึ่ง สถาบันราชภัฏ ส่งคนมาคุยเรื่องโครงการพวกนี้ ทุกครั้งที่ผมมา ไม่ซ้ำหน้าเลย บางคนไม่เคยเห็นหน้าเลย ตอนแรกมาพวกหนึ่ง ตอนพัฒนาโครงการมาอีกพวกหนึ่ง มาคราวนี้กลายเป็นอีกพวกหนึ่ง ผมว่าน่าเป็นห่วงเหมือนกันนะ มันจะไปเกี่ยวพันกันกับการทำงานวิจัยจริงๆ เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ผมพูดได้อย่างเดียวว่าการทำ PAR บางทีมันไม่จบสิ้นง่ายๆ เหมือนกับ อาจารย์นันทรัตน์ ที่ลงไปไม่รู้ต่อกี่ครั้ง และสิ่งที่ตามมาเป็นอันสงบที่สุด คือ ชุมชนนั้นกลายเป็น

ชุมชนที่เขาบอกว่าไม่ต้องมีกรุงเทพก็ได้ เขาอยู่ได้ เป็นอานิสงค์มหาศาล มันมีกลไกในชุมชนที่เป็น กลไกที่มหัศจรรย์ พอคนได้มีส่วนร่วมจริง ๆ กันทุกเรื่อง คนก็จะเห็นอะไร แม้แค่เห็นออกเห็นใจ เขาบอกอย่างนั้น ผมมีแค่นี้ครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตต่อเนื่องกับ รศ.ชวน เพชรแก้ว นะคะ ที่เป็นห่วงและคิดว่าไม่ควรจะข้ามไปใน เรื่องที่มาของปัญหาหรือโจทย์ของการทำ PAR อยากจะย้ำว่า เป็นของชุมชนเอง ชุมชนเห็นว่ามันเป็น ปัญหาและเขาอยากจะทำ และพร้อมที่จะคิด จะทำ ตรงนั้นคือ หัวใจที่สำคัญ ไม่อย่างนั้น PAR จะไม่ประสบความสำเร็จ

PAR มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ตัว คือ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่ง คือ องค์ประกอบที่ 1 และมี รายละเอียดลงไป คิดว่า อาจารย์คงทราบแล้ว degree ของ PAR มันแค่ไหนยิ่งลึกยิ่งดี
2. กระบวนการเรียนรู้ในระหว่างการทำ PAR จะต้องมีการเรียนรู้การถ่ายทอดองค์ความรู้ หรือว่าทักษะ ตรงนั้นเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาต้องเกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สอง
3. action หรือการปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหา
4. research การวิจัย 4 ตัวนี้เป็นตัวที่จะขาดอันใดอันหนึ่งไม่ได้เลย

ในการทำ PAR อย่างที่พูดถึงว่า ลงไปทำโพกัสกรุป แล้วนำมาสรุปแล้วบอกว่าเป็น PAR ตรงนั้นไม่ใช่เน้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้นเอง

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตนะคะครับ ท่านผู้อำนวยการ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ในระหว่างที่ present ผม ถือโอกาสที่มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น อาจจะเป็นข้อสังเกตที่คิดว่าจะทำให้เป็นประโยชน์บ้าง คือ ผมมองเรื่องของการทำโครงการวิจัย 11 ชุด โครงการ ผมเห็นความตั้งใจ ความพยายามของคน ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ประสานงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกรรมการที่พิจารณาเค้าโครงการ รวมทั้งระดับหน่วยงานที่จะทำ สถาบันราชภัฏแต่ละแห่ง ผมว่าทุกคนมีความตั้งใจที่จะทำเช่นเดียวกัน แต่ความตั้งใจอาจจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งเข้าใจเพิ่มมากขึ้น จึงจะประสบความสำเร็จได้

สิ่งที่ผมจะพูดถึงต่อไปนี่ เราอาจจะทักทักกันเองว่า มีความเข้าใจที่ตรงกัน ในหลายๆ เรื่อง 1 คือ ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องของเนื้อหาของสิ่งที่เราทำ ไม่ว่าจะ TOR เข้าใจตรงกันจริงหรือไม่ คำว่า PAR เข้าใจตรงกันหรือไม่นี่เชิงเนื้อหา อีกทางหนึ่งความเข้าใจที่ตรงกันในเชิงกระบวนการเรามองเห็นภาพของการทำงานร่วมกันตรงกันหรือไม่ ผมเข้าใจว่าอาจจะมีบางส่วนที่เข้าใจไม่ตรงกัน นอกจากนั้นก็มีอีกส่วนหนึ่ง 1 คือ เนื้อหา 2 กระบวนการหรือวิธีการ นี่คือเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง เงื่อนไขของเวลา เงินของทุน ระบบการบริหารจัดการมาเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน เราเองอาจจะเข้าใจหรือมองภาพเงื่อนไขเหล่านี้แตกต่างกัน นี่คือ ภาวะที่มันเกิดขึ้น ทุกคนผมเข้าใจว่าเห็นจุดนี้แหละ แต่บางทีก็เกิดภาวะเกรงใจกัน คิดว่าทราบแล้วหรือบางทีก็ทักทักกันเอา ตรงนี้คิดว่าก็เป็นปกติธรรมดา วัฒนธรรมของคนไทยเราที่เกรงใจกัน ว่าได้แก่นี้ก็ว่ากันไปก่อนและค่อยเรียนรู้กันไป ถ้าบางคนที่ใจร้อนบอกว่าเมื่อไหร่จะรู้เรื่องเสียที ทำไมไม่บอกให้ชัดเจน อีกพวกหนึ่งจะบอกค่อยๆ เรียนรู้กันไป

ตรงนี้ถ้าเราทำในสิ่งที่เริ่มต้น โดยไม่แน่ใจว่าใช่หรือไม่ใช่เราจะสูญเสียเวลากับมันเพิ่มขึ้นที่ผมมอง อาจจะขัดแย้งกันกับวิธีการทำงานของเราว่า เราเริ่มต้นโดยเรียนรู้กันไป ผมว่าเราใช้เวลาอาจจะไม่คุ้มกันกับเวลาที่เรสูญเสียไป จึงอยากจะเรียนเป็นข้อสังเกตว่าความพยายามดีแล้ว ตั้งใจดีแล้ว เพียงแต่ว่าเราจะต้องมา clear concept บางอย่าง อาจจะไม่ต้องเกรงใจว่ารู้อจริงหรือไม่จริง และพูดกันตรงไปตรงมา ผมว่าทุกท่านในที่นี้ยอมรับได้ และผมเชื่อว่ากระบวนการวันนี้คงจะช่วยให้ทำงานที่เรากระทำทุกแห่งมันเป็นส่วนเกี่ยวพันกันและกัน อยากจะให้กำลังใจท่านที่กำลังจะปรับโครงการและให้กำลังใจผู้ที่ประสานงาน กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ผมมองเห็นความพยายามก็อยากให้มันเกิดสิ่งดี จึงขออนุญาตแทรกความคิดเห็นขึ้นมา ขอขอบคุณครับ

คุณสมเกียรติ พงษ์กันทา

ผมขออนุญาตแทรกก่อนนะครับ การเข้าใจตรงกัน เป็น key word เหมือนกันนะครับ ปกติที่ผมทำงาน ผมจะใช้วิธีเอาหลายๆ สมองมาช่วยกัน เราใช้กันมากด้านอุตสาหกรรม ทางด้านธุรกิจ ผมไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ผมเข้าใจ เขาเข้าใจอย่างนั้นหรือไม่ หรือสิ่งที่ผมคิดเขาคิดอย่างนั้นหรือไม่ ปกติผมมองเหรียญ มองข้างของผม ไม่ได้มองข้างของเขา ตรงนี้เป็นความเข้าใจ วิธีการปกติผมใช้ community เพราะผมไม่อยากจะรับผิดชอบคนเดียว ไม่อยากเป็น project manager คนเดียวและถูกตัดคอหรือตกม้าตาย เวลาทำอะไรผมใช้คนมาช่วย 4 คนเป็น teamwork ที่ดี แต่ต้องเลือกคนที่เราคิดว่าเข้าใจเหมือนๆ กับที่เราเข้าใจ หรือปัญหาที่เราจะแก้คืออะไร มันมีปัญหาอยู่แล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่มีเราจะสร้างปัญหาขึ้นมาหรือไม่

ปัญหาของการวิจัยบางที่เราต้องสร้างมันขึ้นมา อย่างปัญหาการเสนอโครงการ ท่านอาจต้องสร้างขึ้นมาจากมิติที่ ดร.สิทธิชัย ประพุทธินิติสาร บอกนั้นอาจจะเป็น dimension ที่ท่านอาจจะต้องสร้างมันขึ้นมา ทีนี้จะสร้างมันขึ้นมา ต้อง identify ว่า project นั้น ควรจะมี requirement เข้ามาอย่างไร แล้วทำไมต้องสร้างมันขึ้นมา สร้างขึ้นมาแล้วได้อะไร มันเหมาะกับผู้รับหรือไม่ ซึ่งอาจมีหลาย project หลายมิติ อย่างสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี อาจจะมีมากเหลือเกินที่ท่านอยากจะสร้างขึ้น และท่านต้องจับมาเรียงกันเป็นลำดับว่า ท่านจะเลือกอันไหน โครงการไหนที่มันเหมาะสม โครงการไหนที่มีเงื่อนไขที่ท่านทำไม่ได้ และมีปัญหา negative effect มันมีอะไรบ้าง ถ้าท่านทำขึ้นผลทางลบมีปัญหาเยอะเหมือนกันนะครับ มิเช่นนั้นคงไม่มีปัญหา กฟผ. ประชาพิจารณ์ หรืออะไรต่ออะไรมากมายที่เกิดขึ้นในประเทศเราตอนนี้

มี factor อะไรบ้างที่จะช่วย project ของท่านได้ นอกเหนือจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ท่านคิดว่า จะมี กิดและคุยกัน ใน teamwork ของท่าน อย่าใช้ตัวเองเป็นที่ตั้ง ตรงนั้นมีปัญหาดังแต่แรก ถ้าเกิดขึ้นใน project ซึ่งมันเกิดขึ้นในตัวของท่านแล้ว เพราะฉะนั้นให้คนอื่นเข้ามาช่วย ตรงนี้ช่วยได้ เป็นสิ่งที่ผมทำค่อนข้างจะประสบความสำเร็จในเรื่องอุตสาหกรรมและธุรกิจ เราใช้เป็นที่ตั้ง เพราะว่าจะ review อะไร ขอคนอื่นมาช่วย เขาจะมองเห็นในสิ่งที่เรามองไม่เห็น ตรงนี้เป็น comment ไม่ใช่ข้อเสนอแนะอะไรทั้งสิ้น

อ่านของสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี ต้องตัดประเด็นไปจากตัวที่นำเสนอ เท่าที่อ่านเร็วๆ เหมือนยังตีโจทย์ TOR ไม่กระจ่างเท่าไร ผมมีความรู้สึกเหมือนกับบอกว่าทำอย่างไรถึงจะปรับปรุงคุณภาพระบบบัณฑิตศึกษา ระบบบริหารจัดการ คำแรกหรือความรู้สึกแรกที่พวกเราคิด คือ ทำอย่างไร จึงจะให้การทำวิทยานิพนธ์ดีขึ้น คิดถึงระบบเล็กก่อน คิดถึงตัวอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างไร พร้อมหรือไม่ ห้องสมุดดีหรือไม่ดี มีทุนวิจัยหรือไม่ กรรมการคุมวิทยานิพนธ์เป็นอย่างไร กระบวนการดูหัวข้อโครงร่างวิทยานิพนธ์ของเด็กเป็นอย่างไร ไปมองลักษณะแบบนั้น คำถามก็จะตามมาเหมือนกันว่า แล้วจะมีตัวไหนเป็นตัวชี้วัดหรือไม่ดี สมมติว่า งานวิจัยชิ้นหนึ่งออกมา พิสูจน์ทางสถิติออกมาดีหมดเลย มีคุณค่าหรือไม่ ทั้ง ๆ ที่อาจจะตอบคำถามอะไรไม่ได้เลยก็ได้

เพราะฉะนั้น ถ้าจะให้ระบบการผลิตบัณฑิตมหาบัณฑิตในบัณฑิตศึกษา ผมว่าไม่น่าจะมองในแง่ของคุณภาพว่างานชิ้นนั้นดีไม่ดียังเดียว แต่ต้องมองว่า งานวิทยานิพนธ์ชิ้นนั้น สร้างคนและสร้างความรู้ไปสู่ท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งนี่ไม่พื้นที่จะต้องไปมองเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่นด้วย ผมไม่ได้ TOR ละเอียดนะครับ เหมือนกับว่า PAR อาจจะไม่ค่อยพูด ในเรื่องนี้ออกมาจะแจ้งว่าสองส่วนเกี่ยวข้องกันอยู่เหมือนกับชาร์ตของ ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา ที่วงกลมสีแดงสองอันเชื่อมกันอยู่ และ

มันต้องนำมา mach กันให้ได้ หมายความว่าเราจะวิจัยแบบไม่มีทิศทางให้อาจารย์สร้างงานวิจัยให้นักศึกษาทำงานวิจัยโดยไม่มีทิศทาง มันคงจะไม่เกิด ถึงแม้ว่างานนั้นออกมาดีมากเลย ถ้าสถิติไม่คิดแม้แต่คนเดียว มันอาจจะไม่ได้เรียกว่าคุณภาพเพราะมันไม่มีผลต่อเรื่องการสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งคือความรู้ในสังคม ที่จะนำไปบริโภค ตัวมหัพภาคที่จบออกไปเก่งขึ้น ตรงนี้อาจหมายถึง TOR ที่ส่งออกมา มันไม่สะท้อนออกมา เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว เวลาเสนอโครงการของสถาบันราชภัฏ เขาก็ดีใจที่ตรงนี้ออกมา เมื่อกรรมการมองเห็น มันไม่เข้าหลักเกณฑ์ อาจจะไปไม่ถึงจุดที่กรรมการต้องการ ไม่ทราบเป็นอย่างนี้หรือไม่ คือ ตัว TOR น่าจะมีการเขียนถึงเรื่องของสถานการณ์สำคัญของการวิจัยในประเทศไทยเราในระดับมหาวิทยาลัย ไม่ใช่สถาบันราชภัฏอย่างเดียวนะครับ มหาวิทยาลัยอื่นเหมือนกัน ว่าเรามีงานวิจัย อย่างที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีงานวิจัยดีมากเลย ของเกษตรสามารถวิจัยให้มีมะเขือเทศออกมาอย่างดี แต่มันดีในห้องทดลอง พอไปสู่ชาวบ้าน เจ๊งหมดเลย มีความคิดอย่างนี้อยู่กันตลอด

จนกระทั่งตอนหลัง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มาเปิดมิติว่า เราน่าจะทบทวนเหมือนกันว่า งานวิจัยในมหาวิทยาลัยต้องเป็นการตอบสนองแบบตรงไปตรงมากับข้างนอกมหาวิทยาลัย สมมติจะทำเรื่องเกษตร เรื่องมะเขือเทศคุณภาพดีต้องไปทำกับชาวบ้าน ต้องเอาเกษตรกรมาร่วม เข้าใจเงื่อนไขของ PAR ทุกอย่าง มันจึงเกิดเหมือนว่าสังคมไทยเราต้องการความรู้ สมมติเราเขียนอะไรออกมาใน TOR อารัมภบท เรื่องทิศทางการวิจัยในอนาคต ถ้าเป็นงานวิจัยเชิงบริสุทธิ์ ตรงนั้นก็เดินต่อไป เราเห็นว่าดีแล้ว แต่วิจัยที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาข้างนอกอีกมาก

เพราะฉะนั้น TOR สำคัญ คือ ต้องให้มองเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ สถาบันราชภัฏจะไปสร้างองค์ความรู้ คน ให้กับท้องถิ่น กับข้างนอก จึงมาสะท้อนกับข้างใน ต้องปรับระบบให้ตอบรับกัน ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว งานวิจัยชิ้นหนึ่งที่นักศึกษาทำ เราจะดูเรื่องด้วยว่าสำคัญหรือไม่ ผลที่ออกนำไปใช้แล้วใช้ได้หรือไม่ และค่าสถิติถูกต้องถือว่ายอดเยี่ยม โจทย์จึงต้องออกมาในรูปแบบใหม่ ตรงนี้ผมคิดว่าอาจจะเห็นว่าตัว TOR อาจยังไม่กระจำพอกที่จะทำ เรื่องที่ 2 ที่คิดว่ามันยังเป็นปัญหาอยู่ คือ เรื่องของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการที่เรียกว่าวิจัยหรือพัฒนาก็ดี หรือเรื่องของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตรงนี้เอง เราไม่ค่อยคุ้นเคยกัน

รศ.ชวน เพชรแก้ว บอกผมว่าไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ต้องทำอย่างปราณีต เราคุ้นเคยกับการที่ส่งพนักงานเก็บข้อมูลไปตามๆ นำมาเข้า SPSS และคนถูกถามก็จนเหมือนเดิม คนทำวิจัยก็รวบขึ้นมา นิดหน่อย และมีหนังสือเล่มหนึ่งอยู่ในห้องสมุดซึ่งไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นเลย เราคุ้นเคยกับงานวิจัยลักษณะนี้ แต่พอถึงงานวิจัยที่เป็นเรื่องที่ต้องเข้าไปทำกับผู้คนจึงยังไม่คุ้นเคย

ตัวอย่าง เรื่องเกษตรกรที่ทำมะเขือเทศ เราต้องคุยกับเขา เข้าใจปัญหาเขา รู้วัสดุที่ใช้ในการปลูก มีแปลงทดลองหรือไม่ ซึ่งมันยุ่งยาก ยุ่งยากกว่าการทำเรือนกระจก ตรงนี้มันทำให้เรามองภาพไม่ชัด เรื่อง TOR เป็นอย่างไร การปลูกมะเขือเทศเป็น PAR นะครับ นักวิจัยคนหนึ่งทำงานกับเกษตรกร และในที่สุดสามารถผลิตมะเขือเทศไปขายได้ ชาวบ้านมีเวลาน้อยลง ไม่ต้องใช้สารพิษ ไม่ต้องไปโรงพยาบาลเพราะหายใจไม่ออก ไม่มีฝุ่นคั้น ที่สุดแล้วถ้าเกษตรกรคนอื่นเห็นด้วย และนำไปใช้ในเงื่อนไขของชาวบ้านซึ่งเป็น PAR 100% แล้วตัวข้อมูลที่เป็นรายงานของงานวิจัยที่เป็น PAR ลักษณะนี้ในส่วนของวิทยาศาสตร์จะออกมาว่า 1 2 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ในลักษณะที่เราเรียนมา แต่ขณะเดียวกันเรามีส่วนเพิ่มว่า เรามีเงื่อนไขใดที่เกษตรกรทำได้หรือไม่ได้ กระบวนการใดที่เกษตรกรรับ กระบวนการไหนที่เกษตรกรรู้ดีกว่าเรา ขั้นตอนที่เราู้ดีกว่านั้น เปรียบเสมือนเป็นเบื้องหลังการถ่ายทำ ซึ่งเมื่อก่อนหากเป็นนักวิชาการที่มีความยึดมั่นในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย บอกว่ารายงานแบบนี้ไม่ใช่เป็นงานวิจัย แต่ระยะหลังบอกว่าตรงนี้สำคัญ

เรื่องของการเปลี่ยนมุมมองของการวิจัยเรื่อง PAR PAR จะเป็นได้ทุกแบบ เช่นในโรงเรียน เราจัดแบบโดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ เริ่มจับกลุ่มแบ่ง 2-3 กลุ่ม มี 2-3 รูปแบบในการทำงาน ให้เด็กเป็นคนคิดและให้ระดมสมองกันเอง และครูเป็นคนคอยสังเกตตลอดเวลา ว่ามีพัฒนาการอย่างไร เขาคุยกันอย่างไร จนกระทั่งเกิดเป็นผลลัพธ์ออกมา เมื่อ group work สำเร็จแล้วนำมาวัดผลว่าในที่สุดเด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้น และวัดค่าทางสถิติ sig. หรือไม่ sig. แต่เบื้องหลังที่เราไปทำกับเด็ก 2-3 กลุ่ม ในลักษณะที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลางทางการเรียนรู้ ซึ่งได้ความรู้มากมายและไม่ได้ทิ้งการวิจัยแบบเดิม เพียงแต่เพิ่มเบื้องหลังการถ่ายทำลงไป ตรงนี้เป็นข้อมูลที่น่าสนใจมาก

กรณีของสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี ถ้าเราเปิดยุทธศาสตร์จังหวัดมี 4-5 ยุทธศาสตร์ ดูเข้าทำดี และตั้งคำถามว่า ผู้ว่า CEO เขียนมาแบบนี้หมายความว่าอย่างไร มันน่าจะมี 2 มิติ ซึ่งเป็นเรื่องวิคิดของนักวิจัยเข้าไป แต่การทำ PAR ที่เราบอกว่าโจทย์ต้องมาจากชาวบ้าน จากท้องถิ่น ขั้นตอนเล็ก ๆ ขั้นตอนหนึ่งของทีมวิจัยของสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี อาจจะต้องเชิญเอาผู้รู้จากหลากหลายสาขา จากสภาพการค้า กลุ่มแม่บ้านคนที่จัดธุรกิจการท่องเที่ยว ให้คนที่มีส่วนได้เสียมานั่งคุยกัน และตรงนั้นกระบวนการจะทำ TOR จะทำระดมสมอง ทำ mind map เป็นเครื่องมือที่ PAR ให้ไว้ แต่สาระของมัน ซึ่งทำให้ผู้คนที่มาร่วมเวทีกับเราเปิดมุมมองมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ คืออะไร สังคมเรายังไม่มีคำตอบชัดเจน มันอาจจะเป็นอุดมคติเกินไปหรือไม่ และถ้าหากว่าเกิดปัญหา เกิดโจทย์ ว่าการท่องเที่ยวกำลังทำน้ำตกไพรโยค แบบนี้ไม่น่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เพราะชาวบ้านไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรหรือน้ำตกเหวหนีไปมากกว่าที่คิด โจทย์มันจะสะท้อนมาเองว่า

ถ้าอย่างนั้น โครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของน้ำตกแห่งนี้มันจะปรับอย่างไร ทำให้ประโยชน์ตกอยู่กับชาวบ้านมากขึ้น เราไม่รู้ว่าจะโทษมันขึ้นมา

ถ้ามีนักศึกษาคนหนึ่งจะทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงประยุกต์ เราก็แนะนำ ลองดูประเด็นที่น่าสนใจหรือไม่ที่จะพัฒนาเป็นหัวข้อโครงร่างวิทยานิพนธ์ และถ้าหนูทำก็ทำกับกลุ่มที่เขาทำงานเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในปัจจุบัน และไปตรวจสอบดูว่ามีแนวทางไหนที่เป็นงานวิจัย ที่ทำให้มีการกระจายผลประโยชน์มากขึ้น มีการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยไม่ให้ทุกอย่างกลายเป็นทุน คือ นำไปขายหมด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ที่จริงเราคุยกันแล้ว เราแลกเปลี่ยนกันได้ ถ้ามันชัดเจนและตัวโครงการวิจัยต่างๆที่เราเสนอมา ผมคิดว่ามันเป็น โอกาสที่ที่เราสามารถพัฒนา และการพัฒนาระบบงานในสถาบัน คือ การปฏิบัติงานเป็นตัววิจัยจริงๆออกมา มันสนองต่อสังคมได้ มากน้อยเพียงใด

โดยสรุป คือ ผมคิดว่า TOR อาจยังไม่ชัดเจน เบื้องต้นเราไม่ได้มีข้อเขียนว่าภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาระบบการบริหารบัณฑิตศึกษาของแต่ละสถาบันราชภัฏ ต้องมองทั้งนอกและในผสมกัน ต้องมองยุทธศาสตร์สำคัญ จะต้องสร้าง excellent ประเด็นที่สามารถเป็นเลิศทางวิชาการที่ที่อื่นไม่มี ถ้ามีลักษณะอย่างนี้ สื่อสารออกไปอาจมีตัวอย่างของงานวิจัยที่เป็นลักษณะของ PAR หลายแบบให้ดู อาจทำในเชิงระบบ ที่เชียงใหม่ผมพูดเชิงระบบเหมือนที่ ผศ.ดร. โอกาส ปัญญา ได้พูดไว้ ถ้าเป็นแบบนั้น ผมคิดว่าเราไปได้ไกลกว่าตอนนี้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นอยู่ในข้อสมมติฐานว่า ทุกคนมีใจตรงกัน เมื่อทุกคนไม่ติดขัดอยู่กับความถนัดของตัวเองเฉพาะด้าน อย่างผมถนัดวิจัยเชิงปริมาณ ผมไม่สนใจคุณภาพ คือ เปิดตาเปิดใจรับว่าการแสวงหาความรู้ ที่เกิดขึ้นไม่จำกัดว่าเป็นปริมาณหรือคุณภาพ ลองเปิดใจ อาจทำให้เราคิดได้ดียิ่งขึ้น และถือว่าที่ผ่านมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ ผมคิดอย่างนั้นครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาต บังเอิญท่านพูดจึงเกิดข้อสงสัยขึ้นมาที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการ คือ ในเรื่องของเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ ผมว่าเวลาพัฒนาโครงการมันมีปัญหาอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับความคิดที่เป็น concept กับระดับการเขียนสื่อสารไปยังคนอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทรงคุณวุฒิ

ผมมองว่าใน 2 จุดอาจเกิดปัญหา เรื่องการคิดส่วนหนึ่งแต่อีกส่วนหนึ่งการแปลงความคิดออกมาเป็นข้อความ เป็นตัวโครงการให้คนอ่าน ซึ่งมีผลจากทักษะของการเขียนเช่นเดียวกัน ตรงนี้ บางทีการแปลข้อความออกมาในรูปของโครงการเพียงอย่างเดียว บางทีอาจไม่สามารถสื่อสารความคิดที่เขาถืออยู่ออกมาทั้งหมดได้ นี่อาจเป็นข้อจำกัดอันหนึ่ง ตรงนี้จึงอยากเรียนถามว่า เวลาที่เรามองถึง

ระดับความลึก ความละเอียดของการเขียนโครงการ ตัวอย่างถ้าเราต้องมองในมิติให้มันลึกลงไปถึงชุมชนว่ามันมี 2 มิติ 4 ด้าน อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ถามว่าถ้าคนที่ทำโครงการเขาคิดว่าตัวเนื้อหาเหล่านั้นจะเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการวิจัย ไม่จำเป็นที่จะต้องเขียนไว้ก่อน เพราะบางทีความต้องการของชุมชนอาจไม่ได้มองถึงตรงนั้นก็ได้อีก ถ้าเกิดเขามองอย่างนี้ ความละเอียดที่จะเขียนลึกลงไปไม่เกิดในตัวโครงการนั้นก็เขียนแค่กระบวนการหลัก เพราะเมื่อดำเนินการตามกระบวนการนั้นแล้ว จะได้ตัวเนื้อหาขึ้นมาเอง ถ้าโครงการที่พัฒนา concept แบบนี้มันจะไม่ปรากฏเนื้อหาที่ลึก และละเอียดอย่างที่ท่านอยากเห็น ผมว่าตรงนี้อาจจะทำความเข้าใจตั้งแต่ต้นด้วยเช่นเดียวกัน

ผู้เข้าร่วมประชุม

จากคำถามตรงนั้นเป็นคำถามที่ดี เป็นคำถามที่นักวิจัย เรียกว่า คำถามทางสังคมศาสตร์ถือว่าเป็น classic คือ เราควรจะกำหนดกรอบก่อนแล้วไปทำวิจัย หรือเก็บข้อมูลโดยไม่ต้องกำหนดกรอบ เพราะการเก็บข้อมูลแล้วจะเกิดกรอบขึ้นมาเอง ในทางระเบียบวิธี ที่สุดแล้วหนีไม่พ้นว่าจะต้องพบกันครึ่งทาง หมายถึง ถ้าเราพูดลอย ๆ แล้วให้เจอเอง และกว่าจะไปหาที่ตัวเจอ เป็นเรื่องยาก

เพราะฉะนั้นการพบกันครึ่งทาง คือ การกำหนดกรอบไว้พอประมาณ แล้วรอของจริงสะท้อนมา ทำให้กรอบชัดขึ้น เพราะเราไม่มีโอกาสทราบรายละเอียดได้เลย จนกระทั่งได้ข้อมูลมาหมายความว่า เราไม่กำหนดกรอบเบื้องต้นที่มันกระชับ จนกระทั่งชาวบ้านหรือชุมชนไม่มีสิทธิ์ที่จะมาเสนอ ในขณะที่เดียวกันเราได้เปิดกว้างบอกว่าจะวิจัยอะไรก็ได้ ถ้าหมู่บ้านบอกว่าจะทำเรื่องเกี่ยวกับหอยบนดิน แล้วเกิดมีความต้องการจะทำเรื่องหอยบนดินให้เป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมา เราจะว่าอย่างไร ซึ่งหมายถึง เรายอมรับจากข้างบนลงล่างหรือล่างลงบน ได้ทั้งสองแบบ จุดที่ปฏิบัติได้และเป็นทิศทางที่ไม่คิดกฎ คือ การกำหนดกรอบกว้าง ๆ ไม่ใช่กว้างจนกระทั่งหาฝั่งไม่เจอ หรือแคบจนกระทั่งตัวความละเอียดอ่อนเข้าไปได้ เพราะฉะนั้น จากตัวอย่างของมันก็มีเรื่อง มันเป็นกรอบเพราะพูดถึงเรื่องการจัดการป่าอย่างเดียวนะจะมีเรื่องป่าชุมชน เกี่ยวกับข้อขัดแย้งระหว่างการทำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติที่จะเข้ามา และมีเขต สปก. ซึ่งมีรายละเอียดมากมาย และในเรื่องการใช้ที่ดินในที่สูงของกลุ่ม พวกนี้จะสะท้อนออกมาเข้าไปอยู่ในกล่องที่เรียกว่า 4.1 เรื่องเกี่ยวกับการจัดการ แต่ถ้าไม่กำหนด อะไรก็ได้จะทำให้ไม่มีทิศทาง คิดว่าน่าจะไม่มีอะไรถูกที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ที่ work ที่สุด

ปัจจุบันที่ดีที่สุด คือ การกำหนดกรอบในระดับหนึ่ง และกรอบตรงนั้นมีประโยชน์ ที่พูดเรื่อง มีกอง A และกอง B กอง A คือ 4 เรื่อง มี 2 มิติ มิติภาครัฐและภาคประชาชน ตรงนั้นเราตั้งไว้ 4 กรอบ ขณะเดียวกันดูข้างในถ้าเราไม่มีด้านวารศาสตร์ เราจะไม่ทันเรื่องการจัดการป่าในเชิงการฟื้นตัว

ของป่า ไม่มีทางทัน ถึงแม้ว่าเป็นความต้องการของชาวบ้านก็ทำไม่ได้ ฉะนั้นต้องดูว่าทุนเดิมที่มีอยู่ มีอะไรบ้าง อาจารย์บอกว่าตอนที่พูด เรื่องศักยภาพของเขามีเกี่ยวกับเรื่องการบริหารการศึกษา ทีนี้ จะนำบริหารการศึกษาอะไร ไป mach กับเรื่องเหล่านี้ ตรงนี้เป็นวิธีคิดหรือเป็น โจทย์ที่กระบวนการ PAR ที่ทำกันในบรรดาคณาจารย์จะเป็นผู้ตอบ ถ้าจะให้ผมจินตนาการเราต้องมาตั้งโจทย์สมมติ นำประเด็นเรื่องท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือเกษตรแบบพึ่งตัวเองขึ้นมา

เป้าหมายที่จะให้โรงเรียนที่อยู่ตามชนบทต่างๆ เข้ามาสู่กระบวนการพัฒนาตัวเองต้อง พยายามปรับหลักสูตรหรือบริหาร โรงเรียน เพื่อสร้างเด็กรุ่นใหม่ที่จะเข้าสู่กระบวนการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศน์หรือเรื่องการทำเกษตร เป็นการเกษตรเชิงคุณภาพ ถ้าลักษณะนี้การจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ต้องมีทิศทางที่เป็นกรอบโจทย์ 3 ข้อนี้ จากนั้น ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์อย่างนี้หรือไม่ มีข้อจำกัดหรือมีศักยภาพอย่างไร ตอนที่มีการปฏิรูปการศึกษา ส่วนที่เป็นศักยภาพสามารถที่จะ ดัดแปลงปรับปรุง ทำให้กระบวนการเรียนการสอนติดต่อไปแล้วตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ 2 ข้อ ผู้บริหารคงไม่ได้มองสูตรในการบริหารจัดการแบบครบ มองแบบคร่าวๆ แต่ต้องดูว่าหลักสูตร เป็นอย่างไร ครูเป็นอย่างไร เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย จึงกลายเป็นประเด็นการวิจัย แนวทาง ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเรื่องการบริหารการศึกษาเพื่อจะทำให้โรงเรียนสามารถผลิต บุคลากรที่เป็นนักศึกษาให้มีความพร้อมที่จะต่อยอดไปสู่วิสัยทัศน์ต่อไป ฉะนั้นรูปแบบการบริหาร คงไม่ใช่รูปแบบบริหารทั่วไป ที่ใช้โรงเรียนเป็นตัวตั้งแต่นำรูปแบบบริหารที่จะให้โรงเรียนไป คล่องตัวกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของพื้นที่ จากนั้นเข้าไปทำในโรงเรียนบาง โรงเรียน เลือกโรงเรียนที่ผู้บริหารมีไฟอยู่ และลองดูว่าเขาทำได้อย่างไรบ้าง จะเกิดเป็นเรื่องของการปรับหลักสูตร ครู วิธีการบริหารจัดการ โรงเรียน ในรูปแบบที่เรียกว่า วัตถุประสงค์นำ วัตถุประสงค์ในการสนองตอบ สร้างนักเรียน นำผลผลิตของนักเรียนไปตอบสนองความสำเร็จ และนักศึกษาปริญญาโท ทำงาน กับผู้บริหาร 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี และรายงานผลงานวิจัย และเห็นผลจริงๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผมคิดว่า ผลงานออกมาแต่ละชิ้นที่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษา จะเริ่มตอบคำถาม ที่คนอื่นสามารถรู้ทันทีว่ามัน โขงถึงเรื่องการสร้างให้จังหวัดกาญจนบุรีมีความยั่งยืนในเชิงการพัฒนา สอดรับกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา ตรงนั้นอาจเห็นภาพ เพราะฉะนั้นเราควรตั้งกรอบก่อน หรือเปิดกว้างในโลกความเป็นจริง ไม่มีงานวิจัยใดที่เปิดกว้างแบบเต็มที่ แม้กระทั่งงานวิจัยในเชิง มานุษยวิทยา เขาบอกว่าเขาใช้ industry แต่เมื่อไปค้นดู ไม่มี ต้องมีอะไรอยู่ในกรอบ เพียงแต่เขา ไม่เขียนเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นไม่ต้องเป็นห่วง กำหนดกรอบไว้พอประมาณ แล้วนำกรอบนี้ไปดู โจทย์ของชาวบ้าน ซึ่งมีหลากหลายแต่จะทำให้กรอบนั้นชัดเจนขึ้นมาเอง เป็นการพบกันครึ่งทาง ตรงนี้ น่าจะเป็นประโยชน์มากกว่านะครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ที่อาจารย์มอง ดิฉันเห็นด้วยทุกประการ ประเด็นที่ขอเสริม คือ อย่างไรก็ตาม สถาบันราชภัฏ ยังต้องอยู่ในเรื่องของการจัดการศึกษา หนีไม่พ้นที่จะต้องยุ่งเกี่ยวกับการศึกษา ประเด็นที่ได้คุยกัน นอกรอบจะนำเสนอครั้งนี้ คือ มันเป็นเรื่องที่ต้องสร้างความเข้มแข็งว่า โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ขณะนี้ ลองหาข้อมูลชุมชน คุณภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นอย่างไร ตรงนี้เป้าหมายของสถาบันราชภัฏ ที่จะผลิตผู้นำทางการศึกษา คือ เป็นผู้บริหาร นักศึกษาบางคนต้องจับเข่าคุยกันและต้องพูดให้ชัด ซึ่งเป็นประเด็น เป็นสิ่งที่อาจารย์ต้องทำอยู่แล้ว เพราะการผลิตบัณฑิตหลักสูตรครั้งนี้ สิ่งหนึ่งที่ดิฉันเห็นชัด คือ ถ้าเวลาที่อาจารย์ทำเหมือนอาจารย์ ใส่กระบวนการนี้เข้าไปสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน

ขณะนี้ มีงานวิจัยที่สนับสนุนและรองรับ ที่เห็นได้ชัด คือ เป็นการวิจัยและพัฒนาใน ลักษณะนี้ แต่เน้นเรื่องการปฏิรูปโรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และผลของวิจัยกำลังจะออกมา อยากชี้ประเด็นว่า ตรงนี้ทำแล้วสิ่งที่เกิด คือ ทุกคนเข้าไปสู่ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะเริ่มจากไม่รู้เหมือนกัน ตั้งแต่ผู้บริหาร คณะครูทั้งโรงเรียน นักเรียน ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรงนี้จุดเริ่มต้นเหมือนกันและเข้าไปร่วม ทำให้ไปสู่เป้าประสงค์ เดียวกัน คือ ตั้งวัตถุประสงค์ของชุมชนเป็นตัวตั้งว่าอยากได้อะไร และสิ่งที่เห็นผ่านมา 2 ปี เห็นชัด ว่าชุมชนมีความเป็นตัวของตัวเองในการบริหารจัดการ อยากได้โรงเรียนอย่างไร เพราะฉะนั้น feedback ที่ได้มาตอนนี้ คือ ขณะนี้ไม่ว่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะให้ปรับเปลี่ยน หลักสูตรอย่างไรก็ตาม ท่านผู้บริหารโรงเรียนตั้งรับได้ ครูในโรงเรียนบอกเลยว่า summer นี้ ถ้าต้องมีการปรับเปลี่ยนตารางสอนให้เรียนครึ่งวัน ครึ่งบ่ายเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เขาไม่กลัวแล้ว จากเดิมเมื่อ 2 ปีที่แล้วเขาเครียดมากกับการทำหลักสูตรสถานศึกษา เห็นชัดว่า ด้วยกระบวนการวิจัยพัฒนา และทำ PAR เปลี่ยนมุมมอง เปลี่ยนวิสัยทัศน์ สร้างศักยภาพในตัวบุคคลได้เป็นอย่างดีและเป็นการพัฒนา ที่ยั่งยืน ตรงนี้จะยืนยันเพื่อเสริม

อีกประเด็นหนึ่งที่ฟังเมื่อช่วงบ่ายเกิดความเป็นห่วง ประเด็นแรก คือ การประชุมกันหลายๆ ครั้ง ท่านที่เข้ามาร่วมรับฟังชอบโครงการเปลี่ยนหน้าไม่ซ้ำกัน ดิฉันเป็นห่วงมาก เพราะตรงนี้เป็น กระบวนการที่เราต้องร่วมเรียนรู้ เพราะฉะนั้นจุดเริ่มต้นเราต้องถามก่อนว่าต้องการหรือไม่ ถ้าต้องการเราต้องรู้และตกลงร่วมกันทุกครั้ง คงไม่ต้องร่วมรับรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ ต้องมีการถ่ายทอด ฉะนั้น การสื่อสารในกลุ่มจะกลายเป็นวัฒนธรรมการทำงานของงานวิจัยแบบนี้ เจอกันมีการแลกเปลี่ยน ตลอด มีการคุยกันทั้งนอกรอบและในรอบ ทำให้เราได้แลกเปลี่ยนกันตลอดเวลา ตรงนี้ด้วยความเป็นห่วง คงต้องมี comment ร่วมกันว่ากลุ่มนี้ต้องการและต้องทำ และข้างหน้าต้องเดินด้วยกันไม่ว่าจะมี

อุปสรรคอะไร เพราะถึงอย่างไรการทำงานลักษณะนี้ มันมีได้กับได้เท่ากันเพราะมันเป็นการเรียนรู้ โดยได้ตัวความรู้อย่างที่นึกไม่ถึง แต่ต้องใช้เวลาและการพัฒนา

เมื่อถึงจุดหนึ่ง จะย้อนกลับมาว่า ได้ทฤษฎี ได้ตัวองค์ความรู้เกิดขึ้นโดยที่เราไม่รู้ว่ามันผ่านกระบวนการ คือ เป็นการ construct ความรู้ ที่อาจารย์อยากให้เราบอกว่าจะอะไรมันถูก บอกมาตั้งแต่ต้น ตรงนี้หนักใจมาก เพราะว่าถึงแม้ว่าเราจะเคยทำงานวิจัยลักษณะนี้มา แต่เราไม่สามารถจะตอบได้ว่า ต้องทำอย่างไรจะถูก แต่เราสามารถบอกได้ในแง่ของมุมมองที่สะท้อน แต่ผู้ที่ลงไปทำจะตอบคำถาม ตรงนั้นในคำถามวิจัยตัวนั้นได้เอง ตรงนี้ต้องเรียนให้ทราบ รู้สึกว่าคงจะทำไม่ได้ ตอบไม่ได้ว่า สิ่งไหนถูกต้องที่สุด

ประเด็นหนึ่งที่อยากจะฝาก คือ ในการทำ PAR เนื่องจากเราต้องเรียนรู้ร่วมกัน เพราะฉะนั้น คำว่า ผิดถูก คงไม่มี มีแต่ช่วยกันพัฒนาอย่างไร และจากมุมมองนั้นหามุมร่วมอย่างไรบ้าง ขณะเดียวกัน ประเด็นหนึ่งที่ลืมไม่ได้ คือ ผู้วิจัยในการทำวิจัยลักษณะนี้ ผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือ สำคัญของการวิจัย เพราะฉะนั้นขณะที่เราทำวิจัยอยู่ เราเข้าสู่กระบวนการกำลังพัฒนาตัวเรา เพราะเราเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลตัวหนึ่งที่สำคัญมาก ตรงนี้ดิฉันคิดว่า ระหว่างทางที่ไปคงต้องมีกิจกรรม พัฒนาตัวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการเก็บวิจัยเชิงคุณภาพ

คุณกุมารี คงศิริไพบูลย์ (คณบดี เพชรบุรี)

กราบเรียนท่านอาจารย์ที่เคารพทุกท่าน ทีมของเพชรบุรี มีดังนี้

1. คุณอาศรี สุวรรณจินดา นักศึกษาสาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา อาวุโสมากที่สุดในห้องเรียน ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์อยู่ เนื่องจากท่านนี้ทำเป็นเรื่องที่อยู่ในโครงการพระราชดำริ ทำงานที่ ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทราย
2. คุณเดือนเพ็ญ แสงสายรุ้ง เป็นแม่บ้าน เรียนการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) มาตลอด ทำวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับการกำจัดขยะ โดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วม
3. คุณพนิชฐา สังข์แก้ว เป็นนักศึกษาเช่นเดียวกัน และเป็นพยาบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
4. อาจารย์สุกัญญารัตน์ เป็นรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดูแลงานด้านมาตรฐานการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย

ก่อนอื่นขอขอบพระคุณ ดร.จิตราภา คุณชลบุตร ที่ให้โอกาสนำเสนอ เพราะตอนแรกถอดใจ เพราะว่าเราปรับไม่ทัน แต่ ดร.จิตราภา คุณชลบุตรให้ความกรุณามากบอกว่าจะได้เรียนรู้ร่วมกัน

สิ่งที่สถาบันราชภัฏเพชรบุรีกับเพื่อนอีก 3 แห่ง คือ จอมบึง นครปฐม และ กาญจนบุรี เราประชุมกัน เวลาเราทำงานเราจะทำงานเป็นกลุ่ม และประชุมร่วมกันที่จอมบึง 1 วัน 1 คืน โดยอ่าน TOR กัน เกือบครึ่งวัน และมาแบ่งว่าเราจะทำวิจัยที่ได้อย่างไรดี โดย TOR สถาบันราชภัฏจอมบึง เป็นเจ้าภาพ คือ ดร.ชาญชัย ท่านบอกว่า เขาให้ทำอะไรก็ทำ เขาไม่ให้ทำเราก็ไม่ทำทั้งหมด แต่คงต้องกลับไป บอกว่าจะเกิดอะไรขึ้น

ที่ได้ตกลงกันนั้น อย่างที่เรียนให้ทราบแต่แรก คือ เราแบ่งวัตถุประสงค์ของ TOR ซึ่งมี 5 วัตถุประสงค์ออกเป็น 4 ประเด็นด้วยกัน

1. เรื่องของการบริหารจัดการ
2. เรื่องคุณภาพของตัววิทยานิพนธ์กับเน้นในเรื่องการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ทั้ง 4 สถาบันรวมกัน
4. การสร้างเครือข่ายผลงานวิจัยทั้งหมดทั้ง 4 สถาบัน ซึ่งเราจะทำเป็นเครือข่ายลง website ในเครือข่ายของเราทั้งหมด

ท้ายที่สุดเราจะมารวมงานวิจัยใน 4 เล่มเป็นหนึ่งเล่ม ส่งให้กับคณะกรรมการที่ให้ทุน ฉะนั้น งานวิจัยของเราจะมี 4 เรื่องย่อย เหมือนกับต่างคนต่างไปทำงาน ภายใต้โครงการชุดใหญ่ เราจะแบ่งเรื่องด้วยกัน 4 เรื่อง

เรามีการประชุมกันบ่อยๆ ตรงนี้ขอนำเสนอในส่วนของเพชรบุรีที่รับไป คือ เราจะทำใน ลักษณะของการศึกษาวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเชิงระบบคุณภาพงานวิจัยระดับ บัณฑิตศึกษา ขอให้ทุกท่านดูเอกสารในเล่มสีฟ้า ในหน้า 19 ชุดที่ 1/63 ถ้าในหน้าที่ 2 นั้นเรา ตั้งประเด็นคำถามวิจัย 4 ข้อ คำถามวิจัย

1. ระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ราชภัฏควรเป็นเช่นใด
2. ระบบดังกล่าวจะได้อะไรโดยวิธีการใด
3. จะทำอย่างไรจึงแน่ใจได้ว่าระบบนั้นๆ จะสามารถแก้ปัญหาได้จริงและบังเกิดผลตามต้องการ
4. จะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ระบบนี้มีความเต็มใจ ที่จะนำไปใช้ อย่างมีความสุข

ฉะนั้นในส่วนที่เพชรบุรีรับผิดชอบ คือ สร้างคู่มือ ผลที่ได้ออกมานั้นจะเป็นคู่มือต่างๆ และ ระเบียบ กฎ ข้อบังคับต่างๆ ในการบริหารของบัณฑิตวิทยาลัย ถ้าดูทั้งหมดในภาพรวม ขอนำเสนอ ด้วยแผ่นใสชุดนี้ ในหน้า 3 ภาพรวมนั้น จะเป็นแผนภาพโครงสร้างทางความคิดเชิงระบบเรื่องการ

พัฒนาระบบฯ ซึ่งเราใช้ทฤษฎีระบบเข้ามาจับ จะศึกษาดังแต่ตัว input กระบวนการ และ output
สิ่งที่เราต้องการ คือ output ในฝั่งขวามือทั้งหมด คณะกรรมการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ความร่วมมือ ระบบการบริหารจัดการ คู่มือต่างๆ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ ส่วนรายงานการวิจัย คือ สิ่งที่เราคิดไว้

เพราะฉะนั้นถ้างานวิจัยของเราสำเร็จจะได้ครบ 5 วัตถุประสงค์ ที่เราคิดในลักษณะอย่างนี้
เพราะในปัจจุบัน สถาบันราชภัฏแต่ละแห่งมีการบริหารจัดการไม่เหมือนกัน คู่มือ ระบบ ไม่เหมือนกัน
จากการที่ สภาสถาบันราชภัฏ (สปร.) ได้ส่งคณะกรรมการไปตรวจการบริหารจัดการของบัณฑิตศึกษา
พบว่า แต่ละแห่งบริหารไม่เหมือนกัน บางแห่งเป็นโครงการจัดตั้ง บางแห่งเป็นคณะบัณฑิตวิทยาลัย
บางแห่งแล้วแต่ว่าในสถาบันนั้นๆจะเป็นอย่างไร

เนื่องจากเราเป็นน้องใหม่ในการที่เปิดสอนระดับปริญญาโท และปริญญาเอก จึงคิดว่า
จริงๆแล้ว ระบบบริหารของบัณฑิตวิทยาลัยควรเป็นอย่างไรดี ซึ่ง คือ ตัวแบบทางความคิดในการที่
เราคิดว่าเราจะหาอะไรบ้างของการวิจัยเพื่อให้ได้ผลสำเร็จ ส่วนที่เพชรบุรีต้องทำให้ได้ออกมาเป็น
รูปเล่ม คือ O4 O5 ฉะนั้นหลังจากทำวิจัยสำเร็จแล้ว เราต้องได้คู่มือออกมา 1 เล่ม คู่มือเล่มนี้
ประกอบด้วยระเบียบ เกณฑ์มาตรฐาน อะไรๆ หลายอย่าง ซึ่งเราใช้ และผลงานวิจัยที่ได้ออกมาเรา
จะได้ของใครของมัน ของเพชรบุรีอาจจะเหมาะกับแบบนี้ ของกาญจนบุรีอาจจะเหมาะกับแบบนี้
เพราะฉะนั้น O4 และ O5 เป็นสิ่งที่เพชรบุรีต้องสร้างออกมาให้เป็นรูปธรรมให้ได้ นี่คือ สิ่งที่เราวาง
วิธีการให้ได้มา นั่นคือ วิธีการศึกษาของเรา

เราใช้การวิจัยและพัฒนา โดยใช้ R&D ซึ่งเราแบ่งออกเป็นขั้น ๆ

R คือ กระบวนการของการวิจัย เราจะทำ R อยู่ด้วยกันทั้งหมด 3 ขั้น

D คือ การพัฒนา

เพราะฉะนั้นจากแบบประเมินที่ประเมินกลับมาว่าเราไม่ได้ทำวิจัย PAR ใครขอเรียนให้
อาจารย์คู่อีกครั้งหนึ่ง

ในขั้น R 1 เป็นขั้นตอนของการศึกษาปัญหาต่างๆ ทั้งหมด ขั้นตอนนี้เราจะใช้การวิจัย
หลายๆ แบบ เช่น การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การพัฒนากลุ่ม
การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เนื่องจากว่าเราอยู่ในสถาบันของเราอยู่แล้ว และเราเป็นเครือข่ายของกัน
และกัน เราจะได้ข้อมูลเชิงคุณภาพไปด้วย สำหรับในขั้น R 1 จะเป็นขั้นตอนของการวิจัย ซึ่งตามที่
ท่านคณบดีได้อธิบายไปแล้วว่าในขั้นตอนนี้เราจะใช้วิธีในการซึ่งได้มาซึ่งข้อมูลหลายอย่างด้วยกัน

เช่น การสัมภาษณ์ ตรงนี้เมื่อเราได้ทำการวิจัยออกมาแล้ว ผลที่ได้ คือ ในส่วนของ R1O จะเห็นว่า ในขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาจะเป็นขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาที่เป็นลำดับเหมือนกัน ใน ส่วนของ R1A เป็นกิจกรรม คือ activity คือ กิจกรรมซึ่งจะได้มา O มาจากคำว่า outcome คือ ผลลัพธ์ที่ได้มาจากขั้นตอนนี้ๆ ซึ่งถ้าเราได้ทำการวิจัยในขั้น R1A แล้ว R1A เราจะได้ถึงสภาพปัญหา และความต้องการที่จะพัฒนาในเรื่องของคุณภาพงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งปัญหาข้อนี้เรา จะได้มาปัญหามากมาย ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ที่จะเข้าร่วมในการทำการสนทนา หรือทำการสัมภาษณ์ หรือการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

เมื่อผ่าน R1 มาสู่ขั้นตอนการพัฒนา คือ DIA เราจะต้องทำการพัฒนาปัญหาให้มีความชัดเจน ยิ่งขึ้นจาก R1 R1เราจะได้ปัญหาอย่างกว้าง ๆ แต่ D1จะเป็นการพัฒนาเพื่อให้รู้ปัญหาเป้าหมายว่า จริงๆแล้วปัญหาของการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษานั้น มีปัญหาเป้าหมายอย่างไร ซึ่ง ในขั้นตอนนี้ ทีมทั้งภาคตะวันตก จะร่วมกันคิด กำหนด และศึกษาว่าปัญหาที่ได้ในขั้น R1 จะต้อง มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ว่าปัญหาของการทำวิจัยระดับบัณฑิตศึกษามีปัญหาส่วนใดบ้าง ได้ผลลัพธ์ คือ D1O คือ ได้ปัญหาเป้าหมาย ตรงนี้ส่วนใหญ่ในสาขาวิทยาศาสตร์ เรียกว่า target problem

ในขั้น D1 เราจะได้คู่มือฉบับร่าง ที่ทั้ง 4 แห่งได้มาประชุมร่วมกัน จากนั้น R2A คือ ขั้นลองคิด ลองดู นำไปทดลองใช้ในกลุ่มย่อยว่า work หรือไม่ เพื่อดูว่า คู่มือที่เราทำ ระเบียบต่างๆ ใช้ได้หรือไม่ เมื่อถึงขั้น D2O คือ เราได้คู่มือฉบับที่เราได้พัฒนาแล้วเป็นฉบับจริง ฉะนั้นเมื่อผ่านการวิจัยมา 1 ขั้นแล้ว หลังจากนั้น R3 คือ ทดลอง จะลงทดลองเป็นภาคเรียนเลยใน ราชภัฏ เราทั้ง 4 แห่ง ว่าคู่มือที่เราได้ ช่วยกันสร้างออกมา ระเบียบที่เราได้ช่วยกันทำออกมา เรานำไปใช้ในแต่ละแห่งแล้วออกมาเป็นอย่างไร ขั้น R3 คือ การวิจัยเชิงทดลอง ขั้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิจัยเอกสาร วิจัยคุณภาพทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อมูล และจะได้ผลออกมา ในขั้น D3 จะ D4 คือ ขั้นพัฒนาซึ่งเราจะ ประชุมกันอีกครั้ง ในส่วนของเราทั้งหมด ผู้ใช้ผู้ถูกใช้ และผู้ที่มีผลได้ผลเสียกับคู่มือหรือระเบียบ ตรงนี้เราจะได้เอกสารชุดนี้ออกมา และมีการพัฒนา นี่คือ ขั้นตอนของการวิจัยในการพัฒนารูปแบบ การบริหารจัดการ โดยใช้แนวคิดเชิงระบบเข้ามาจัดการ เป็นตัวแทนทางความคิดในการที่เราจะทำการวิจัย

ฉะนั้น ผลงานวิจัยเราออกมาตามความรับผิดชอบของเพชรบุรีแล้ว เราจะได้คู่มือออกมา 1 เล่ม แต่สิ่งที่เราจะได้ตามมาในขั้น D 3 กับ D 4 คือ คู่มือฉบับนี้เหมาะหรือไม่เหมาะใช้ได้หรือไม่ กับสถาบันราชภัฏในแต่ละแห่ง เราจะได้ข้อมูลออกมา ตรงนี้เป็นการเล่าให้ฟังอย่างย่อ เพราะว่า ท้ายที่สุดการประเมินที่คณะกรรมการอ่าน คำโครงของเราอาจเขียนไม่ใช่ว่าท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย อยู่ชยา เพราะบางทีเราเขียนอาจสื่อให้คนอื่น ไม่เหมือนกัน แต่ถ้ามีการปรึกษากันจะดีกว่านี้ก็ได้

เรียนนำเสนอเบื้องต้นว่า นี่คือ แนวคิดของเรา ส่วนของจอมบึงทำอีกแบบหนึ่ง เป็นการพัฒนาอาจารย์ ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ เขามีรูปแบบ ซึ่งเก็บข้อมูลทั้ง 4 แห่งเหมือนกัน จะได้คำตอบของคำถามการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อ 2 ข้อ 3 ส่วนกาญจนบุรีตามที่ อาจารย์สุชาติ อธิบาย ของนครปฐม ตามที่ อาจารย์พรณี ได้อธิบายไว้ว่าจะสร้างเครือข่าย และเราจะมาร่วมเป็นเล่มเดียวกัน และส่งให้เจ้าของทุนไป นี่คือ ความฝันที่เราฝันกันไว้เราน่าจะทำอะไรได้แบบนี้ ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตเรียนให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบ รวมทั้งผู้ดูแลโครงการนี้ด้วย จริงๆ แล้วภาพของงานวิจัยที่เราต้องการทำ เราพยายามตีโจทย์ของชื่อเรื่อง มองในแง่ของสถาบัน มองในแง่ของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพของงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา เพราะฉะนั้นเราจึงแยกทำใน 4 ส่วน และเราจะรวมกันเป็นเรื่องใหญ่ และได้รายงานฉบับสังเคราะห์ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เราเชื่อว่าถ้าเราทำอย่างนี้ได้งานจะออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งต่างจากนครศรีธรรมราช ที่มุ่งไปที่สาขาวิชา แล้วทำ seen ของเรื่องขึ้นมา และทำ seri ของเรื่องขึ้นมาเป็น 8 เรื่องด้วยกัน เรามองในแง่ของระบบใหญ่ ระบบของการบริหารจัดการของสถาบัน

ในเรื่องการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เราจึงมองในแง่ของรูปแบบการบริหารจัดการในแง่ของการพัฒนา อาจารย์ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ คุณภาพของงานวิจัย สังเคราะห์งานวิจัย และการจัดพัฒนาฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์เพื่อทำเป็นเครือข่าย เราเชื่อว่าถ้าเราทำได้ 4 ตัวนี้ โดยเฉพาะนครปฐมจะรับผิดชอบเรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ซึ่งเชื่อว่าระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏกลุ่มตะวันตก เราจะได้ฐานข้อมูลที่ใหญ่ และผู้บริหารงานวิจัยจะใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ทั้งตัวนักศึกษาอาจารย์และชุมชนด้วย แต่เราเสนอในเชิงงานวิจัยที่เป็นงานวิจัยและพัฒนาแบบ R&D ซึ่งเรายังไม่ได้นำกระบวนการของ PAR เข้าไปใช้เต็มที่ เพราะฉะนั้นหากใน 4 เรื่องนี้พยายามนำกระบวนการ เทคนิคของ PAR เข้าไปสอดแทรกในทุกๆ อย่าง อาจจะทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และตอบสนองกับวัตถุประสงค์ตาม TOR

เรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันมีปัญหา และนักศึกษา จำเป็นต้องใช้ และวิทยานิพนธ์ในประเทศ ในระบบฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างๆ ยังไม่สามารถที่จะบริการได้ดีเท่าที่ควร ฉะนั้น ถ้าเราสามารถทำได้ในด้านการสร้าง การวิเคราะห์ การออกแบบและการพัฒนา ฐานข้อมูลจนเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปขึ้นมาได้ และพัฒนาออกมาเป็นเครือข่ายระบบ internet จะได้ประโยชน์ต่อการบริหารงานวิจัย

เรียนให้ทราบต้น งานนี้อาจจะไม่เกิดต่อไปถ้าเราไม่ช่วยกันคิดและทำ แต่ถ้าหากว่าเรายังมีกำลัง มีไฟ เราก็คงจะยังพัฒนาไป งบประมาณปีนี้อาจยังไม่ได้ แต่จะดูปีหน้า ซึ่งต้องหายุทธวิธีในการของงบประมาณ ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) อาจเป็นผู้ชี้แนะได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งทางสถาบันเองเมื่อเป็นมหาวิทยาลัย ต้องของงบประมาณของสถาบันในการที่จะรับรองคุณภาพงานวิจัย

อยากให้งานวิจัยลักษณะนี้ออกมา เรียนให้ทราบเราอาจทำได้ทั้ง 2 แบบ แต่ไม่ทราบว่าเป็นความคิดที่ผิดหรือไม่และอาจคิดไม่ตรงกับผู้ที่เสนอโครงการ คือ ทำแบบสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เราทำได้ ลงเฉพาะสาขาวิชา ลงเนื้อหาของโครงการวิจัยเป็นเรื่องๆ และใช้กระบวนการ PAR และ R&D ร่วมด้วย และพัฒนาระบบบริหารจัดการเข้าไปด้วย ขอบขอบคุณ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ถ้าเราไม่คิดแบบสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช หรือกาญจนบุรี ที่จริงทำได้ โดยลองจัดระบบก่อนอื่นต้องพูดก่อนว่า ความจริง 5 วัตถุประสงค์ แต่ละสถาบันควรนำมาให้ครบ เพราะจะเห็นกลไกที่เชื่อมโยงทั้ง 5 อย่างแยกเฉพาะ ในหน้า 8 เรามีโจทย์ว่า ทำอย่างไรถึงจะทำให้ระบบการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิตของบัณฑิตศึกษาคืบขึ้น ตัว DO ปัญหาเรื่องความต้องการที่ต้องมี PAR ตรงนี้หมายถึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการเรียนการสอนทุกอย่าง เช่น ห้องสมุด รวมทั้งการให้ขวัญกำลังใจเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ซึ่งทำไม่ยาก และสามารถจะทำได้ เป็น R1A คงไม่มีปัญหา โดยใช้วิธีการเริ่มต้นตอนแรก คือ ส่งให้นักศึกษาปริญญาโท ที่ยังไม่ได้ทำวิทยานิพนธ์ไปสำรวจมางานวิจัยแต่ละเรื่อง และสรุปมา สัมภาษณ์ ของระบบทั้งหมด

ที่เป็นประเด็นที่ทำให้งานยาก คือ ที่บอกว่าวิจัยและสำรวจวิเคราะห์สภาพปัญหา หมายถึงมีระบบอะไรที่เกี่ยวข้องด้วย คิดง่ายๆ เฉพาะภายในระบบที่เกี่ยวกับตัวอาจารย์เองมีเวลาหรือไม่ จำนวนพอหรือไม่ มีขวัญกำลังใจหรือไม่ เชี่ยวชาญหรือไม่ ห้องสมุดมีพอหรือไม่ หลักสูตรในแต่ละวิชาเรียนเป็นขนมชั้นหรือขนมเปียกปูน นำไปสู่เรื่องการผลิตบัณฑิตได้ตัววิชา มันไปสนองต่อตัววิจัยอย่างไร เรื่องของ ตัวคุณสมบัติของนักศึกษาว่าแต่ละคนแบ่งเป็นกี่กลุ่ม ช่วงอายุ มีตัวแปรหลายตัวรวมทั้งระบบบริหาร การให้ขวัญกำลังใจ งบประมาณที่เข้ามาเพื่อทำวิจัย อะไรต่างๆ ซึ่งเป็นระบบที่ซับซ้อน

งานชิ้นนี้ถ้าหากทำให้เห็นภาพ ลองจำแนกตัวระบบ ว่าแต่ละระบบมีตัวข้างในอะไรบ้าง ตรงนั้นถึงจะออกแบบว่าควรเลิก ตอนนี้อยู่ไม่เป็น PAR แต่พอถึงตอนที่ เป็น D1A ความชัดเจนของปัญหา เป้าหมาย และตรงนี้ผมเข้าใจว่าเริ่มได้แล้ว หมายถึง แบ่งเป็นเวทีตัวข้อมูลที่ไปสัมผัสว่าปัญหาในระบบมีกี่ระบบ แต่ละระบบย่อย คือ อะไร บางระบบอาจ 2-3 ตัว ทั้งหมดแล้วจะมี

ประมาณ 80 ตัว มีตัวเลขออกมา และใช้ตัวนี้โยงไปสู่กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม จัดกลุ่ม นักศึกษา กลุ่มหนึ่ง จัดกลุ่มอาจารย์ผู้บริหารมาคุยกัน และนั่งทบทวนว่าตัวข้อมูลที่มีอยู่มันชี้ว่า ตัวศักยภาพ ข้อจำกัดและปัญหาในระบบการผลิตบัณฑิตของเราอยู่ตรงไหน ซึ่งตรงนั้นทำให้ได้ แต่พอเป็น D10 อยู่ๆเราจะสำรวจปัญหาแล้วทำให้ทุกคนรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการที่ผลักดัน ถ้าจะไปทำเป็น คู่มือทันที อาจจะเร็วเกินไปหรือไม่

ผมคิดว่าถ้าดู PAR จริงๆแล้ว ต้องดูที่ตัวสาเหตุกับปัญหาเหล่านั้น และดูว่าเราจะมีทางแก้ อย่างไรกับสาเหตุเหล่านั้น ซึ่งมันต้องใช้วิธีการประชุมจัดเวทีหลายครั้งจนกระทั่งได้ข้อสรุปว่า ทางแก้เป็นอย่างไร แต่ปัญหาจะตามมา คือ ทางแก้บางทีไม่ได้อยู่ในเฉพาะของเราอย่างเดียว อยู่ที่งบประมาณ ตัวอาจารย์มีไม่พอทำอะไร หรือตัว input ที่เป็นนักศึกษามา บางทีท่านไม่ได้ตั้งใจจริง หรือแม้กระทั่งเรื่องทุนที่จะทำวิจัยมีน้อย มันมีหลายตัวทางแก้ที่ไม่ได้ ตรงนี้ไม่พูดถึงเรื่องของ พฤติกรรมองค์กรว่า ไม่พอใจกับระบบ การบริหารงาน ไม่ได้ใช้ระบบ merit system อย่างเต็มที่ จะพบปัญหานี้ทันทีว่า เขาเรียกว่าภาวะขององค์กรนอกระบบ วัฒนธรรมองค์กรมาเกี่ยวข้องด้วย จะพบความซับซ้อนของปัญหา และจะมีจำนวนมากที่แก้ไม่ได้ ตัวที่แก้ได้จะพัฒนาไปสู่ D2A เช่น จะพัฒนาว่า ถ้าอย่างนั้นเราทำเป็น index ของงานวิทยานิพนธ์ และ index ออกมาสำเร็จ แต่เนื่องจาก ทางแก้มันแค่ส่วนเดียวของปัญหาทั้งหมด อาจารย์ไม่สามารถแก้เรื่องเดียวของการสรรหา อาจารย์ที่เต็มใจมาสอนเต็มที่ แต่อาจารย์ไม่สามารถที่จะคัดกรองนักศึกษาที่มีคุณภาพได้ ในที่สุดระบบที่ สร้างขึ้นมาเกี่ยวกับ webside วิทยานิพนธ์ ก็เพียงแค่แก้คุณภาพ คงจะมีปัญหาต่อมา

ข้อกังวล คือ จากหน้า 8 ในหนังสือ ไม่ได้มองว่ามีกี่ระบบภายใน และ ไม่เห็นภาพของการ ที่นำ holder เข้ามาจับกลุ่มคุย เมื่อเราไปเจาะตัวปัญหา สาเหตุ หาทางแก้ มันจะมีทางแก้จำนวน ผมว่า 80% มาจากระบบของสถาบันราชภัฏเองด้วย ระบบนี้ทั้งระบบที่เป็นทางการ และระบบที่ไม่ เป็นทางการ และมีตัวแปรที่คุมไม่ได้อีกมาก เกี่ยวกับความต้องการของคนภายใน จำนวนนักศึกษา เพราะฉะนั้นทางแก้จำนวนมาก อาจารย์ไม่สามารถจะขับเคลื่อนได้ ในกระบวนการที่จะเป็น D3A ฉะนั้น จึงยังไม่สามารถจะหาข้อสรุปได้ว่าในที่สุด เราจะพัฒนาตัวคุณภาพของมันได้อย่างไร

ผมพยายามจินตนาการ จะเกิดอะไรสำคัญกว่านั้น มีอยู่เรื่องหนึ่งที่จะคิดเชื่อมโยงกับกรณี ของนครศรีธรรมราช คือ เราศึกษาปัญหา ได้สาเหตุและทางแก้ และสมมติว่าปรับปรุงระบบ ได้ดีทั้งหมด แล้วอะไร คือ มาตรฐานถ้ามองถึงมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานเรามี 2 ตัว

ตัวที่ 1 คือ ตัวคุณภาพของมหาบัณฑิตที่ต้องการ

ตัวที่ 2 คือ ผลงานวิจัยที่สามารถตอบสนองเป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่จะช่วยเพชรบุรีหรือประเทศอื่นๆ

สองตัวนี้ ถือว่าเป็นตัวบอกได้ว่า ในที่สุดเราจะปรับข้างในดีหรือไม่ดี เขาจะมองตัวผลงานวิจัยของบัณฑิต นักศึกษาและอาจารย์ และมองตัวบัณฑิตของเราที่จบออกไป สามารถใช้ความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด เมื่อมองถึงเรื่องตัวเกณฑ์มาวัดว่าจะสำเร็จ คุณภาพดีขึ้นขนาดไหน ตรงนี้อาจต้องคิดเผื่อไว้ด้วยว่าตัว output ของงานวิจัยที่จะเกิดขึ้น มันมีคุณภาพในแง่ของประโยชน์ที่ท้องถิ่นที่จะได้รับ คืออะไร ตรงนี้อาจจะไม่ต้องกำหนดกรอบเบื้องต้น หรืออาจจะกำหนดกรอบโดยใช้ยุทธศาสตร์ของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี

ผมจับประเด็นน่าสนใจของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี คือ

1. purism แต่เขาเน้นที่ธรรมชาติ
2. เรื่อง organic conning
3. เรื่อง OTOP กับ SME
4. เรื่องป่าชายเลน

ไม่ได้มองทั้งหมดแต่เห็นว่าหลายตัวด้วยกัน ซึ่งค่อนข้างจะเป็นวาระได้เลย ถึงแม้การพัฒนายุทธศาสตร์จะมีกระบวนการ มีขั้นตอนอย่างไรก็ตาม แต่ดูแล้วน่าจะเป็นวาระ ถ้าคิดว่า ตอนที่เราศึกษาว่าข้างในเรามีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร พอถึงเรื่องการวิจัย อาจจะต้องคิดให้มันกระชับขึ้นกว่าเดิม หรือนำวาระของสถาบันราชภัฏเพชรบุรีที่กลุ่มของ อาจารย์ถนัดด้วย อยากจะทำด้วย อาจจะเป็นในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือเรื่องของ OTOP หรือ SME เพราะเพชรบุรีมีศักยภาพตรงนี้ แต่ถ้าเป็น organic framing เนื่องจากไม่มีเกษตรอยู่ก็ไม่ได้ไปสนใจ เสร็จแล้วทำให้อาจารย์ง่ายขึ้น หมายถึง เวลาที่ทบทวนงานวิจัยของนักศึกษา จะกำหนดเป็นการวิจัยในอนาคต จะตอบรับกับวาระของพื้นที่

ผมยกตัวอย่าง คือ เรื่องประวัติศาสตร์ กับเรื่อง OTOP 2 อย่าง จะมีหัวเรื่องที่ทำให้อาจารย์ทำวิจัย และถ้าหากเราทุ่มเทตรงนั้นแล้ว output งานวิจัยของอาจารย์จะชัดเจน แบบนี้แล้วอาจารย์ไม่ต้องกังวลเรื่องของการที่จะไปหาทางแก้ปัญหา เช่น มีไม่พอทำอะไรดี จ้างอาจารย์ใหม่ก็ไม่มีงบประมาณ อาจารย์บางท่านไม่อยากทำวิจัย ไม่อยากจะเป็น supervisor ให้เราแก้ไม่ได้ด้วยตรงนี้ เพราะเป็นระบบที่ใหญ่โตมาก แต่ถ้าหากว่าอาจารย์ปรับวิธีคิด เดิมวิธีคิด โดยคิดว่าถ้าหากจะจับประเด็น อาจารย์จะได้ stakeholder จากจังหวัดที่มาร่วมกระบวนการตรงนั้น และจะมีแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ใครทำวิจัยเรื่องแบบนี้ หรือสอนในเรื่องแบบนี้ หากสามารถดึงผู้คนของเพชรบุรีที่สนใจ มีความรู้ความต้องการผลักดันเกี่ยวกับเรื่องเมืองประวัติศาสตร์ และทำให้มีคุณค่าในตัวมันเอง และแปรมาเป็นเรื่องมูลค่าเชิงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก็สามารถเดินออกไปจากตรงนี้ได้ ไม่ต้องห่วงว่า

ต้องเพิ่มอัตรากำลัง พอเพิ่มอัตรากำลังแล้ว อาจารย์ เกิดทางตัน ตอนที่ทำ D 3 หรือ D 4 อาจารย์ จะคิดทางตันหลายทาง แต่พอหลุดออกมาแล้วจะมีความคิดริเริ่มถึงผู้รู้เกี่ยวกับเมืองประวัติศาสตร์ มาสร้าง packet ในเรื่องการสอน จัดสัมมนา และมีนักศึกษาที่สนใจเรื่องนี้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในหลาย ๆ แง่มุมด้วยกัน

เพราะฉะนั้น จะได้ out put ที่สนองตอบ และถ้าเป็น out put ที่สนองตอบแบบนี้ ตัวบัณฑิตที่เราทำมีเป้าหมายชัดเจนว่าเราอยากทำตรงนี้ เพื่อเขาจะได้เข้าสู่กระบวนการการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเรื่องเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าในแง่ของธุรกิจหรือในแง่ของการกระทำกับกลุ่มชาวบ้าน จะทำให้ตอบกับผู้อื่นได้ว่าสถาบันราชภัฏเพชรบุรี ผลิตรายบัณฑิตที่เก่งเรื่องนี้ออกไปประมาณ 20-30 คนต่อปีได้ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สมบูรณ์ขึ้น จะเห็นภาพว่ามีหลายเรื่องที่เกิดขึ้นไม่ได้ เพราะคิดที่โครงสร้าง แต่ด้วยการเปิดมิติใหม่ออกไปทำให้เกิดพลังใหม่ขึ้นมาที่จะเข้าไปทำงานแบบนั้น ทำให้ตัวแผนภาพที่ผังมีความคล่องตัวมากขึ้นและเห็นภาพในการทำงานด้วย

ส่วนในแง่ของรายงานผลการวิจัย ถ้าเราทำทั้งข้างในข้างนอก คือ ถ้าเรามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ข้างนอก คือ หวาระของเพชรบุรีสักเรื่องสองเรื่องที่คุณอาจารย์มีความสุขที่จะทำและผลักดันตรงนั้นที่สุดแล้วจะเป็น R&D โดยที่ผมมองในเชิงยุทธศาสตร์ว่า จริงๆแล้ว ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหานั้นมันเรื้อรังอยู่ภายในหน่วยงานได้ทุกแห่ง ในมหาวิทยาลัยมีอาจารย์บางคนไม่อยากทำงาน เพราะว่าท่านคิดว่ารวยแล้ว หรือบางทีไม่อยากมาอยู่กับงานพวกนี้ สอนอย่างเดียว และไปบีบให้เขา มาทำก็ไม่ได้ จะต้องหาจุดที่เป็นจุดที่พัฒนาได้ คือ นำวาระมาทำ ตรงนั้นจะเกิดทางออก เป็นอย่างนี้แล้วภาพของมัน คือ การที่เราไปจับงานวิจัยที่เป็นวาระมา 4-5 ปี มันจะสร้างความรู้สึกร่วมกัน แล้วอาจารย์จะได้พันธมิตรที่เป็นคนของจังหวัด ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามาร่วมด้วย ส่วนวาระอาจจะเป็น 1 หรือ 2 วาระ แล้วแต่ว่า DOD R1A จะจับมือกันได้อย่างไร

แต่เป็นห่วงนิดหนึ่งว่าถ้าหากจะ design ออกมาแบบนี้แล้ว อาจารย์ทำได้ ขั้นตอนแรก เมื่อถึงขั้นตอนหาทางแก้ เกิดทางตันไม่ทราบว่ามีวิวัฒนาการไปหรือไม่ แต่รู้สึกเป็นอย่างนั้นจริงๆว่าจะหาทางออกไม่ได้ ฉะนั้นการจะมี manual ในความเห็นส่วนตัว ถ้าหากว่าเราสร้างกฎอะไรขึ้นมา โดยคนที่มีส่วนร่วมเขายังไม่เห็นทิศทาง กฎ คือ กฎ เป็นกระดาษเท่านั้นและใน มหาวิทยาลัยจะใช้อำนาจในการบังคับบัญชาไม่ได้เต็มที่ เพราะถ้าเมื่อไหร่เราใช้อำนาจบริหารจัดการทางวิชาการ นักวิชาการจะมีปัญหาทันที ต้องปล่อยให้เขามีอิสระพอสมควร ฉะนั้นจะเจอปัญหามาก manual ผมไม่ค่อยเห็นด้วย พอสร้างขึ้นมาแล้วจะไม่เกิดประโยชน์เท่าไร สนใจที่กระบวนการแล้วจึงพัฒนา ร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน กำหนดวาระในการวิจัยร่วมกัน

จากตรงนี้ผม หมายถึง ไม่เหมือนกับสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช หรือกาญจนบุรี คือ เราพยายามทำข้างในให้แข็ง เพียงแต่ผมวิตกกังวลว่าการทำข้างในให้แข็ง ไม่สามารถจะขับเคลื่อนได้ โดยพวกเราอย่างเดียวเพราะมันคิดระบบต่างๆ เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วต้องหายุทธศาสตร์ใหม่ ที่ทำให้เกิดการเกาะกลุ่มกันได้ คือ หาเรื่องที่เป็นที่สนใจและมีคุณค่า เหมือนกับปัญหาข้างในมีจำนวนมาก แต่เราร่วมกันทำข้างนอก ในที่สุดข้างในจะค่อยๆคลี่คลายเอง มิเช่นนั้นเราจะเดินชนกำแพงตลอดเวลา ผมว่าโดยทั่วไป หมายถึง เราคิดกันมานานมาหลายแล้ว และผมคิดว่าก็ดี เพียงแต่เราตั้งความหวังในเรื่องของตอนที่เรามี TOR และการแบ่งวัตถุประสงค์

ดร.โยธิน แสงวดี

ผมได้ทำความเข้าใจ TOR อย่างชัดเจน ในความคิดของผม เมื่อ ดร.สิทธิรัฐ ประพุทธินิติสาร ท่านพูดประเด็นเรื่อง TOR ผมไม่แน่ใจว่าจริงๆ ผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ อะไร ผมคิดว่าถ้าเรานำคำถามหรือปัญหาจากท้องถิ่น หลักของ PAR คือ ท้องถิ่น อย่างเช่น OTOP มีปัญหาอะไร นำตัวนั้นเป็นโจทย์ จากตัวนั้น โยงขึ้นมาให้บัณฑิตหาโจทย์ และให้อาจารย์เป็นผู้เลี้ยงบัณฑิต และ โยงเข้ามาหาตัวเองใน บัณฑิตวิทยาลัย และพิจารณาว่าปัญหามีอะไร อย่างไร ถ้าโจทย์ต้องการอย่างนี้

ผมเชื่อว่าทุกคนจะได้พัฒนาถูกทาง เพราะตัวผมมาก็อี้อัด สงสัยต้องจัดอบรมวิทยากรด้วย ว่าให้ผมทำอะไร บอกผมว่าเราจะพัฒนาหลักการอย่างนี้โดยให้นักวิจัยไปหาคำถามวิจัยในพื้นที่ และค่อยๆ โยงเข้าตัว ให้นักศึกษาไปหาข้อมูล เมื่อได้คำถามวิจัยที่ต้องการ ไปหาคำถามวิจัยจาก ชาวบ้าน ชาวบ้านบอกว่าที่บ้านผมมันแห้งมาช่วยหน่อย พวกผมก็จนปัญญา นี่คือ โจทย์ของชาวบ้าน นักวิจัยก็ไปค้นหาวิธีการให้ นั่นคือ นักศึกษาแล้ว เราเป็นอาจารย์ก็ช่วยให้นักศึกษาทำวิจัยได้อย่าง สอดคล้องกับชาวบ้าน อาจารย์จะได้ฝึกทักษะ และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ก็ได้ฝึกทักษะในการควบคุม ดูส่วนที่บกพร่อง ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะค่อยๆพัฒนาไป มันต้องมีโจทย์ให้นักศึกษาก่อน เพราะ TOR มีหลายโจทย์ วัตถุประสงค์จะผิด มันสามารถแตกโจทย์ได้สารพัด มันใหญ่มาก ถ้าผมเป็นคนเขียน ผมจะเขียน 85 ล้าน ดังนั้นผู้จัดช่วยบอกผมหน่อยว่าจะใช้ผมอย่างไร โจทย์มาจากไหน มาจากอาจารย์ผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการหรือไม่ หรือมาจากชาวบ้าน ช่วยตอบด้วย ขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ท่าน ดร.โยธิน แสงวดี พูดได้ตรงกับใจ ดิฉันพูดเองอาจจะไม่ได้เหมือน เพราะที่มาครั้งนี้ ด้วยความเข้าใจว่า อาจารย์กำลังจะทำวิจัย PAR ในความหมายซึ่งปรัชญาพื้นฐานของมันจริง ๆ คือ โจทย์ต้องมาจากชุมชน จากชาวบ้าน แต่ได้งานเมื่อคืน กังง ว่าตกลงนี้เราทำเรื่อง PAR ซึ่ง PAR

คือ อะไร โจทย์นี้เป็นโจทย์ชาวบ้านหรือเป็นโจทย์ของท่าน พอเป็นโจทย์ของท่านมันไม่ไปถึงชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกขณะนี้ คือ ท่านจะพัฒนาระบบการบริหารจัดการออกมา จะมีคู่มือสำหรับบัณฑิตของท่านให้จบมามีคุณภาพ สิ่งที่ท่านต้องตอบว่าสังคมรอบๆ ในจังหวัดได้อะไรที่เป็นประโยชน์จากการจัดการการศึกษาสถาบันราชภัฏของท่าน แล้วบัณฑิตของท่านตอบชุมชนได้แก้ปัญหา หรือช่วยกันตรงนี้ได้ ไม่ใช่พัฒนาเขาเสร็จแล้วเขาไปอยู่ที่อื่น ซึ่งเป็นโจทย์อันหนึ่งเหมือนกัน ซึ่งเราถามว่าคนที่เรียนรู้ไปแล้วไม่ได้อยู่พัฒนาท้องถิ่นตัวเอง มีคำถามใหญ่อีกคำถามหนึ่ง มีโจทย์มากมายซึ่งเป็นโจทย์ของใคร อาจารย์บอกว่าโจทย์ต้องมาจากชุมชน แต่การไปค้นหาโจทย์ ต้องไม่ให้ชุมชนหลอกท่านนะคะ เพราะตอนนี้เขารู้ว่าเรากำลังมีโอกาสที่จะฉกฉวยเอาเขา ที่จะมีเงินมาสนับสนุนทำ PAR มาทำ OTOP อะไรต่ออะไรกัน ใช้โอกาสตรงนี้ได้ แต่ต้องไม่ถูกชาวบ้านหลอกตรงนี้เป็นโจทย์ที่เราเองตั้งคำถาม มันต้องคิด แล้วเราถึงต้องมาหาแนวคิดต่างๆ

ที่อาจารย์ถามว่า กรอบแนวคิด ถ้าจะเดินลงสู่ชุมชนไปค้นหาโจทย์ในชุมชน เป็นไปไม่ได้ เพราะแต่ละท่านมีแนวความคิดอยู่ในใจ แต่ท่านต้องระวังตัวเองว่า เมื่อลงชุมชน ท่านต้องไม่นำความคิดของท่านไปใส่ชุมชน ตรงนี้เป็นข้อสำคัญที่ปัญหาที่เกิด คือ บางทีเราคิดไว้ เราอยากจะทำ ให้ได้อย่างนั้น เราก็พยายามตะล่อมจนกระทั่งชุมชนเขาบอกว่ามันน่าจะทำอย่างนี้ เพราะท่านเป็นผู้รู้ ตรงนี้ถ้าท่านได้คุยเรื่องคุณภาพ เป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะธรรมชาติของความเป็นครู อยากจะสอน เหลือเกิน ชาวบ้านทำอย่างนี้ไม่ถูกขอสอนก่อนอย่างนี้จะได้ใจได้อย่างไร เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นเรื่องถามว่า paradism ท่านเปลี่ยนหรือไม่ ถ้าท่านจะทำ PAR ท่านมองชุมชนแบบไหน และมีรูปแบบในการที่จะพัฒนาเขาอยู่ในหัวอยู่แล้วหรือไม่ ถ้ามีสูตรสำเร็จอยู่แล้ว ต้องขอเรียนว่าอาจารย์ทำวิจัย R&D ที่อยู่ในระบบของท่าน ซึ่งไม่ใช่ PAR ตรงนี้ มีเงื่อนไขมากเหมือนกัน ขอบคุณค่ะ

ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา

ผมได้อ่านเอกสารโครงร่างวิจัย สำหรับเพื่อนคณาจารย์ที่ท่านไม่ได้อนุมัติ จากประสบการณ์ผม หลายๆ โครงร่างที่เสนอเป็นเพียงข้อเสนอโครงการเท่านั้นเอง ท่านมาถูกทางแล้วเพียงแต่ว่าข้อเสนอโครงการทำอะไรให้มันชัดเจน

ผม และ รศ.ดร.ปริญญา จินดาประเสริฐ มีส่วนในการเขียน TOR กำหนดเป็นกรอบ concept ของ TOR คือ ชุดโครงการพัฒนาบัณฑิตมาพร้อมชุดโครงการ เป็นการค่อนข้างเน้น ขอให้ concentrate PAR เพื่อจะมาทำ proposal เมื่อมาถึงองค์การครั้งนี้เราบอกว่า งานของ อาจารย์ ไม่ใช่ infree เรียกว่า PR ที่บอกว่าพัฒนา แต่ว่าตอนนี้ zoom กันว่าเราต้องการกระบวนการเรียนรู้ด้วยกันทุกระดับ เพื่อที่จะเปลี่ยนกระบวนการหรือเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำวิจัย เพราะฉะนั้นเพื่อ

จะบอกว่า จริงๆแล้วตรงนี้อาจเป็น excellent research ถ้าไปสถาบันราชภัฏที่ไม่บอก PAR จะนั้นอาจารย์ยังบอกว่ายังไม่ผ่าน ไม่ได้หมายความว่า นี่เป็น infreerai แต่ว่ามันไม่อยู่ในจุดประสงค์ หรือเป้าหมายระยะสั้นที่ยังมีอยู่ตรงนี้ ซึ่งมันต้องเกี่ยวข้องกัน ที่เป็น modeling ทั้งหลาย เราก็ทำงาน discorporate ไว้ก่อน เรายอมรับว่าเรากำหนดอย่างนี้ อยากให้รอบแรกเป็นอย่างนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่าความคิดอาจารย์ผิด ผมจับประเด็นทั้งสองอาจารย์ไม่ได้ แต่ผมกับ รศ.ดร.ปริญญา ผมเข้าใจว่า ที่อาจารย์ใช้ประโยคที่ว่า เมื่อจบแล้วผู้วิจัยเปลี่ยนหรือไม่ แทนที่จะบอกว่าชาวบ้าน หรือนักศึกษาข้างนอกเปลี่ยนหรือไม่ แต่ถามว่าเราไปศึกษาแล้ว ปรัชญาการณการสร้างระบบ มันไม่เปลี่ยนผู้วิจัยเรากำลังพูดถึงเรื่องแก่นักวิจัยไม่ใช่ส่วนหนึ่งของเครื่องมือของการเปลี่ยนแปลงชุมชน ไม่ได้หมายความว่า ปิดประตู ยอมรับว่าผมเองยังไม่เข้าใจ แต่ตอบได้ตอนนี้ว่าพื้นฐานในการตัดสินใจ ที่อาจารย์ยังไม่ได้ เป็นเพราะว่างาน proposal ของอาจจะไม่เข้าช่องนี้ เพราะเรา focus on ต้องมี pacification ให้มากที่สุดก็ยอมรับ comment และคำวิจารณ์ครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบคุณครับ ผมดูในภาพของ micro-eism กับ macro-eism ว่าที่จริงมันไม่ใช่ modeling ที่ ผศ.ดร. โอภาส ปริญญา ว่าเข้ากับ TOR แต่ผมดู concept ของ project management เป็น style ที่ค่อนข้าง conversion ที่ผมชอบ คือ เขาแบ่งงานกันตามกำลังกันของ laval เป็น 4 ส่วน อย่าง present มา เป็นสิ่งที่ unique ว่า การจัดการแบบนี้อาจจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับสถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็น partner กันในหลายๆ สถาบัน นำมารวมกันและทำงานด้วยกัน ตรงนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิด interactive corporation ของแต่ละสถาบัน ที่ผมมองเห็นว่าอาจจะขนานไปกับการเรียนการสอน ระดับนักศึกษา ระดับบัณฑิตได้ แต่สิ่งที่ห่วง คือ การนำทั้ง 4 ส่วน มารวมกันควรจะต้องมีการประสานกันให้ดี ให้ต่อเนื่องกันได้ บทที่ 1 กับบทสุดท้าย หรือบทสรุปอะไรทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ผมคิดว่าอาจมีปัญหา ถ้าไม่ทำงานด้วยกันให้ละเอียด แต่คิดว่าในสมัยนี้ เรา communicate ได้เร็ว อาจจะช่วยให้ ผมคงขึ้นอยู่กับทางท่านที่ตั้ง TOR ว่าเหมาะแค่ไหน แต่ผมเห็น approach ใหม่ การทำงานในรูปแบบใหม่ ทำงานรวมกลุ่มกันมากขึ้นเป็นสิ่งดีที่ผมมองเห็น สวัสดิ์ครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ท่านที่เคารพ จากที่อ่าน TOR ข้อเสนอโครงการเกี่ยวกับ PAR ตัวมันเองเกี่ยวกับตัวเรา เพราะ PAR มันเองยังไม่รู้ว่ามันจะพาไปไหน idea ของฉันก็ยังดีเด่น สังคมนั้นอาจจะมาจากชาวบ้านก็ได้ อาจจะมีตัวที่วัดเป็นลำดับ เป็น action research ก็ได้ PAR เลขพากันไปกันมา คำถามที่ผม

จะถาม ดร.จิตรภา ฤกษ์ฤกษ์ คือ PAR ตรงนี้ที่จะใช้กับการพัฒนาอะไรต่างๆ หมกั้วลกับวิทยากร จะได้ว่าจะให้ใช้ PAR ไค ซึ่งมี PAR หลายอย่างมาก ช่วยบอกด้วยครับว่าผมควรใช้ PAR ตัวไหน ด้วยความเคารพครับ

ดร.จิตรภา ฤกษ์ฤกษ์

จริง ๆ แล้วตั้งแต่เริ่มต้นในการพัฒนาโครงการ เริ่มตั้งแต่แรกใน phase ที่ 1 ที่เราดูบริบทภายใน ที่ ดร.สิทธิรัฐ ประพุทธินิติสาร กล่าวว่่าศึกษาตัวเองและวางกรอบทิศทาง ตรงนี้เรารองตามโครงการ กรอบของ TOR ครั้งแรก เราจะเริ่มต้นจากกระบวนการมีส่วนร่วม ในเรื่องทิศทางกรวิจัย คงไม่ใช่เฉพาะอาจารย์ หรือผู้บริหารภายในคิดร่วมกัน หรือ นักศึกษา แต่ชุมชนที่ใช้ผลงานวิจัยต้องวางแผนร่วมกัน โดยมีเนื้อหา นอกจากความต้องการของชุมชน ซึ่งชุมชนนั้นจะเป็นอะไรก็ตามที่สถาบันราชภัฏดูแลอยู่ และใช้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่รัฐบาล นำมาคิดร่วมกันจนเป็นกรอบทิศทางว่าเราควรทำอะไรตรงนั้น หลังจากนั้นจึงออกมาเป็นชุดโครงการ

ตัวอย่าง ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชหรืออยุธยา หลังจากที่ได้ทุนจะต้องร่วมกันตั้งแต่คนในชุมชน นักศึกษา อาจารย์ โดยใช้โครงการวิจัย คิดร่วมกันตั้งแต่ต้น ที่เคยเป็นที่ปรึกษาของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชตั้งแต่ต้น เขาศึกษาาร่วมกันก่อนที่จะพัฒนาของงบประมาณ เขาไม่ได้พัฒนาแ้ววันสองวัน เขาทำ 10 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ และเขาของงบประมาณ เดือนกันยายน ลงพื้น ทำเวที เป็นสิบๆ ครั้ง และพิจารณาว่าสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช มีอะไรเป็น เรื่องที่น่าทำวิจัย มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และคนในชุมชนมาคิดร่วมกัน จัดประชุมครั้งสุดท้ายรู้สึกว่่า ท่านรัฐมนตรี ร่วมด้วย เขาจัดกันจนกระทั่งออกมาชัดเจน ประเด็นตรงนั้นจะได้ทั้งตัวใหญ่ ทั้งตัวที่ เขาจะพัฒนาอย่างไร และ โครงการย่อย ลักษณะนั้นกะ

ของ สถาบันราชภัฏอยุธยาและสถาบันราชภัฏเพชรวิทย์ เช่นเดียวกัน ซึ่งท่านอธิการบดีเอาใจใส่มาก ลักษณะจะคล้ายกัน เพียงแต่ว่าล่าสุด ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ชัดเจนเมื่อมาพัฒนาตรงนั้นก็ชัดเจนขึ้น หลังจากนั้นก็มีโครงการได้ 8-9 โครงการ ถ้าถามว่า 9 โครงการ สมบูรณ์หรือไม่ ก็ไม่ใช่ ขึ้นอยู่กับลักษณะบริบทของแต่ละส่วนด้วย แต่ที่ท่านที่ทำมา อย่างที่อาจารย์พูด จริงๆแล้วประเด็นเขาดี เพียงแต่ว่ารามาคูยให้ชัดเจนเรื่อง concept ซึ่งทุกสถาบันราชภัฏเข้าใจ เพียงแต่เรายังไม่ได้มาคุยกันให้ชัดเจน และบางท่านไม่มีเวลา เมื่อพัฒนาในเวลารวดเร็ว จึงมองไม่เห็นกระบวนการ ทำให้เป็นลำดับหลังๆ ซึ่งจริงๆ แล้วมีสิทธิที่จะได้ในการพัฒนาตรงนั้น และเป็นบทบาทที่น่าจะทำด้วย

อยากจะกราบเรียนว่า ฟรังก์นี้ช่วงเช้า เป็นการแบ่งกลุ่ม และ out put ที่ได้คงจะเหมือนกับตัวร่างที่ทำร่วมกัน เพราะอาจารย์เป็นผู้นำทีม นักศึกษา ผู้นำชุมชนร่วมด้วย และดูของเก่าที่ทำไปแล้วว่าเป็นอย่างไร เพื่อปรับปรุงและพัฒนา จากที่ได้ฟังท่านวิทยากร comment idea ครองนี้ ซึ่งแบ่งกลุ่มทั้งหมดที่มีอยู่ขณะนี้ ท่านที่นำเสนอจะแบ่งเป็น 5 กลุ่ม

1. สถาบันราชภัฏเพชรบุรีและสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี ดร.โยธิน แสงวดี
2. สถาบันราชภัฏนครปฐม รศ.ดร.บุบผา ศิริรัศมี
3. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ดร.สุริยา วีระวงศ์ และ
4. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จฯ ดร.ศิรินทิพย์ รักษาสัตย์

อีก 4 สถาบันราชภัฏ ที่ได้ทุนทางฝ่ายกรรมการ จะมาติดตามความก้าวหน้า ได้แก่ สถาบันราชภัฏอยุธยา สถาบันราชภัฏเพชรบุรี สถาบันราชภัฏพระนคร และสถาบันราชภัฏธนบุรี เราจะคุยกันว่าท่านได้ทำถึงไหน มีปัญหาอะไร และเราจะไปตาม phase แรก เป็นอย่างไรบ้าง รศ.ชวน เพชรแก้ว เป็นหัวหน้าทีม และทางกรรมการจะปรึกษากันฟรังก์นี้ สำหรับห้องที่จะประชุม อาจารย์อานภาพจะมาแล้วให้ฟัง ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา จะไปฟรังก์นี้เช้า อาจารย์ทั้ง 4 ราชภัฏ คุยกับท่านก่อนได้นะคะ เพราะท่านคงต้องมาตามด้วย และอาจารย์ทั้งหมดจะเริ่มคุยกับทีมที่ปรึกษากลุ่มได้ตั้งแต่ คืบนี้ตามอริยาสัย ขอบพระคุณมากค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตนะคะ ขอเรียนตามงานข้างหน้า คือ การบ้านเราต้องคิดต่อ ทำต่อ ถามว่า TOR ที่ท่านพูด เป็นแผ่นกระดาษใจหรือไม่ ที่พอจะให้เราเห็นตอนนี้หรือต้องดูจากโครงการนี้ วัตถุประสงค์ 5 ข้อ ถ้าแผ่นกระดาษเราเห็นหลายๆ จะมีให้หรือไม่ และถ้ามีให้ขอรับด้วย งานวิจัยลักษณะอย่างนี้เน้นการทำด้วยกระบวนการ PAR ให้เป็นหลัก อย่างนั้นโครงการนี้ต้องชัดเจนใน TOR ว่าเป็น PAR หรือไม่ ควรอยู่ในชื่อเรื่องให้ชัดไปเลย ว่า การวิจัยอย่างปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมได้หรือไม่ การตีความในชื่อเรื่องโครงการ ก็การทำลักษณะแบบของการมีส่วนร่วมโดยสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชนั้น ในส่วนตัวมองว่า ชื่อโครงการวิจัย ดร. สมใจ อาจจะพูดต่ออีกนิดหนึ่ง พอคิดร่วมกันนะคะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขออนุญาตนะคะ เป็นไปได้หรือไม่ ว่าชื่อโครงการมีปัญหาทำให้เกิดความสงสัย ถ้าตัดคำว่า และ เป็น เพื่อ จะชัดเจนมากขึ้น ตรงนั้น หมายถึง วัตถุประสงค์เพราะอย่างสถาบันราชภัฏแถบตะวันตกทำ หมายความว่า เป็นชื่อโครงการและทำแบบนั้นไปเลย ถ้าเป็นไปได้เปลี่ยนจาก และ เป็น เพื่อ คือ เราต้องการทำตรงนี้เพื่อพัฒนาระบบการบริหารตัวแรกภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนา หมายถึง เราต้องการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย และจะให้ดีขึ้นไม่ต้องมีโครงการวิจัยก็ได้ เพราะ คำว่าวิจัย หมายถึง เราจะวิจัยตรงนี้ แต่จริงๆแล้ววัตถุประสงค์ของเราจากที่อ่านของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นโครงการเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการเชิงคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิต นั้นหมายถึง งานวิจัยระดับบัณฑิตเป็น seri ได้ประโยชน์สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ หรืออะไรก็แล้วแต่ ตรงนี้น่าจะดีกว่า ถ้าต้องจบเป็นสถาบันราชภัฏ ก็ด้วยระบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ตรงนี้ก็ชัดเจน ไม่ต้องมาถามกันว่า PAR จะอยู่ตรงไหนจะพาไปไหน ตรงนี้จากคนที่เข้าประชุมครั้งแรกนะคะ ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ถ้าเป็น R&D กับ R or D นี่คนละเรื่องเลย ที่อาจารย์บอกเพื่อพัฒนา ตรงนี้โจทย์ คือ R&D คือ ชุดโครงการมันเป็นรายละเอียดลงไป ถ้าชุดโครงการเป็น R&D ตรงนี้ คือ ชื่อของโครงการตรงนี้ แต่ชุดโครงการเป็นชื่อของงานวิจัยโดยเฉพาะ พิจารณา 2 ตัวนี้จะแตกต่างกัน ตรงนี้เป็นโครงการที่เราทำทั้งหมดขึ้นมา แต่พองานวิจัยจะเป็น R&D พอดีศึกษาจากตรงนี้และเห็นว่า โอเค เป็นระบบ TD และคิดว่าน่าจะใช้ได้ตามนี้ แต่พออ่านตรงนั้นแล้วมันไม่ใช่ค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

เย็นนี้ผมเตรียม presentation นำมาแลกเปลี่ยนกัน ผมคิดว่าเราลองกระโดดออกจากปรากฏการณ์ เย็นวันนี้ เพื่อจะมีอะไรแลกเปลี่ยน ไม่ได้หมายความว่าตอนนี้ไม่ได้ปิดโครงการ เพียงแต่ถ้าเผื่อที่ปรึกษา support ได้ แต่ผมไม่คิดว่าอยากจะถูกกลับมา defend กันใหม่ เพราะมันเสียเวลาทำอะไร จะไปอย่างไรต่อไป ตรงนี้สำคัญกว่าและสนุก ผมว่าพวกเราทุกคนเรียนรู้จากอาจารย์

ทานข้าวเย็น 18.30 น. แกรนด์บอลรูม 2 นะครับ หลังจากทานข้าวเสร็จเป็นการบรรยาย dinner Talk นะครับ

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคกลาง
เรื่อง “ บทบาทนักวิจัยราชภัฏ : ผลกระทบจากชุมชนไทย
สู่การก้าวทันโลกอนาคต ”

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
ระหว่างวันที่ 17 – 19 มีนาคม 2547
ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

การอภิปรายช่วง Dinner Talk ภาคกลาง
เรื่อง “บทบาทนักวิจัยรพภัฏ : ผลกระทบจากชุมชนไทยสู่การก้าวทันโลกอนาคต”
ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันรพภัฏ
ระหว่างวันที่ 17 – 19 มีนาคม 2547
ณ มณีจันทร์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี

ในการอภิปรายครั้งนี้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

ดร.ชุมพล	พรประภา	กรรมการที่ปรึกษาสภาพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
นายปราโมช	ร่วมสุข	รองประธานหอการค้าฝ่ายวิชาการ จังหวัดจันทบุรี
ผศ.ดร.โอภาส	ปัญญา	มหาวิทยาลัยมหิดล

ผศ.ดร.โอภาส ปัญญา

เรื่องการวิจัยคือ การสร้างความรู้หรือเป็นกระบวนการที่เราเข้าถึงความจริงของปัญหา หรือเข้าถึงโอกาสที่จะหาทางออก สิ่งที่เราพูดกันวันนี้เรื่องวิจัยทั้งนั้น ฉะนั้นการเข้าถึงความจริง เป็นกระแสมองโลกใหม่ ความจริงของโลกคืออะไร ซึ่งอาจแตกต่างไปจากที่เราเคยมอง ผมเคยอ่านหนังสือหลวงปู่ศุข ที่มีคนปริศนาว่า เวลาทำสมาธิผมเห็นสวรรค์ นรก ไปหาพญานาคบอก อาจารย์เห็นว่าไง อาจารย์บอกว่างจริง เป็นอาการเห็นจริง แต่สิ่งที่คุณเห็นไม่จริงหรอก เพราะจิตมันพาไป มันคิดอย่างไร ก็เป็น ไปอย่างที่จิตจะไป ผมจึง fungtion

ฟิสิกส์ ซึ่งถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์ใหม่ ซึ่งเข้าใจโลกและธรรมชาติใหม่ เขาสรุปอนุโลก ประกอบด้วยอนุเล็กๆ ที่ไหนได้ไปถึงอนุภาพจะเป็นจุดเล็กๆ ก็ได้ บางที่เป็นคลื่นก็ได้ ระหว่างจุดเล็กๆ เหมือนอิฐซ้อนๆ กันเป็นโลกอย่างที่เรารู้เข้าใจ จึงไม่ใช่ทุกอย่างเชื่อมโยงกันหมด เกิดอะไรขึ้น จึงสรุปว่า เพราะใช้เครื่องมืออย่างไรก็เห็นโลกอย่างนั้น เหมือนกับคุณใส่แว่นตาอย่างไรก็จะมองเห็นโลกอย่างนั้น โลกอาจจะเป็นจริงๆ แล้วโลกเดียวก็ได้ เหมือนอย่างภาพ เป็น 2-3 โลก แต่มนุษย์

พยายามจะมองเห็นโลก ๆ เคียวเป็นอย่างนี้ ความถูกต้องเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นโลกความจริง กับโลกที่อยากให้เป็น นี่คือความทุกข์ ฟิสิกส์เลยมองว่าเครื่องมือวิจัยหรือเครื่องมือต่างหากที่สำคัญ ตรงนี้สำคัญมาก คิดว่าในที่สุดควอนตัมฟิสิกส์จะมาพุทธศาสนา

เรื่องภูเขาน้ำแข็ง จะเห็นว่าสัดส่วนที่โผล่น้ำ 1/5 เพราะฉะนั้น สภาวะของการเคลื่อนไหวของภูเขาน้ำแข็ง ไม่ใช่อยู่เฉพาะส่วนบน ส่วนล่างต่างหากมีส่วน ต้องเป็นตัวถ่วง มันมีตัวแปรสำคัญในการที่จะเคลื่อนหรือไม่เคลื่อนอย่างไร ผมจะเปรียบเทียบงานวิจัยของเรา ณ ปัจจุบัน เรามักจะตอบสิ่งที่อยู่บนน้ำ เขาเรียกว่า we know know what จักรยานคืออะไร ส่วนประกอบมีอะไรบ้าง เหมือนงานวิจัยมีอะไรบ้าง มี PAR เราเถียงกันอยู่อย่างนี้หรือไม่ความยากจนเถียงไม่หยุด ความยากจนใครเรียกว่ายากจน รายได้ค่า 850 หรือ 1000 บาท คือจน และดูงานวิจัยเถียงกันอยู่ตรงนี้ what is property เรารู้แต่ what อะไรคือ จักรยาน ประกอบด้วยอะไร มีกี่ประเภท แค่นี้ แต่ไม่เคยลงลึกไปว่า ความรู้ที่อยู่ข้างบน วิจัยอะไร ตัวชี้วัดคืออะไร บางคนบอก 29 ตัว บางคนบอก 32 เราเถียงกันอยู่ตรงนี้ เรา know what แต่เราไม่ได้ know how โลกอนาคตควรจะเป็นอย่างไร เราอยากอยู่ในเมืองไทยที่มีสังคมเป็นอย่างไรไม่เคยพูดถึง หรือเราจะนำงานวิจัยไปสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างไร เราเถียงกันว่าใช้คุณภาพหรือไม่ใช้คุณภาพ PAR หรือไม่ PAR อยู่ตรงนี้ how to เป็นคำถามที่ลึกลงไป จะบอกทิศทาง เราจะสร้างการวิจัยแก้ปัญหาท้องถิ่นได้อย่างไร เพราะถ้างานวิจัยในโลกใหม่ ถ้าเราตั้งคำถามผิด ต้นมันก็ต้น ลึกมันก็ลึก ถ้าตั้งคำถามเรื่อง what ก็อยู่กับ what

ประการที่สาม why ทำไปทำไม ลึกลงไปมนุษย์ต้องมีปณิธาน ระดับที่ 1 กำลังพูดว่าจักรยานประกอบด้วยอะไรบ้าง บางคนรู้ แต่ไม่ใช่เป็น คำถาม how to ซี่เป็น คำถามที่ลึกคือต้องถามว่าคุณเป็น แล้วจะนำจักรยานไปทำอะไร เราจะขี่จักรยานเพื่อทำการค้าขาย ประหยัดเวลา เพื่อเอาข้าวไปวัดเพื่อจะไปทำบุญ จะเห็นว่างานวิจัยของประเทศไทยเราอยู่แค่ what และเราไม่เคยถามว่า how to แก่ความยากจนซักรึเถอะ แต่ว่ามาถกเถียงก่อนอย่างไร ทำไปก่อนเรียนรู้ไปสิ เราไม่ค่อยทำ

ที่ผมยกตัวอย่างเพราะ คำถามตรงนี้เป็นตัวขับเคลื่อนชุมชน คนคือ ตัวปณิธาน คุณได้จักรยานแล้วคุณไม่มีเป้าหมาย แต่ได้จักรยานแล้วไปทำอะไร ตรงนี้สำคัญมากถ้าเราค้นได้ ก็จะบอกให้รู้ว่า จะมาต่อเชื่อมว่า ระดับของความรู้ บอกวิจัยคือ การสร้างความรู้ รูปแบบไหน เวลาเราพูดถึงน้ำแข็งบนน้ำคือแค่ปรากฏการณ์ คือ what คือ ชั้น 5 โลก เวทนา สัญญา สังขาร แค่นี้เอง ดิตไปด้วยความปรุแง่งยึกมันอีก มันไม่รู้อย่างที่รู้ ซึ่งเรียกว่า ที่เราสอนให้เด็กจำมาจากความระลึกได้ จำได้พ่อแม่สอนครูสอนให้ท่องมา เป็นความรู้แบบ intersectual คือ ที่ผิวเผิน แต่ความรู้ที่ลึกลงไปได้น้ำ เป็นความรู้ที่เรียกว่ารู้แล้วไม่ต้องคิด เราคิด โหมเวลาขี่จักรยาน ตรงนี้การศึกษาของประเทศไทยขาด

นักศึกษาผม รู้ทั้งนั้นปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ตัวเองไม่เคยปฏิบัติ ไม่ลึกเข้าไปข้างใน ข้างบน บอกว่าจักรยานประกอบอย่างไรรู้หมดแต่ไม่เป็น tactic knowledge ซึ่งเป็น ลึกลงมาคือ พุทธศาสนาของเรา ลึกลงไปจนถึงการหยั่งรู้ผมพูดไว้แค่นี้ เพราะฉะนั้นรู้แบบแยกส่วน รู้แล้วซึ่งความสงบ ปิติ ไม่เกิดความยึดมั่น เร้าการกระทำที่มีคุณธรรม ไม่ต้องแยกส่วน ว่าท่องมาเถอะ ว่า ศีล 5 เป็นอย่างไร อธิปไตย 4 เป็นอย่างไร ความรู้ตรงนี้เราไม่ค่อยใช้ เรานำมาท่องศีลธรรม แต่ท่องแบบ express knowledge ซึ่งสำคัญมาก งานวิจัยของเราไม่ลึกหรือคำถามของเรา generative เมื่อขี่จักรยานแล้ว เราจะขี่ไปปล้นเขาหรือจะขี่ไปทำอะไร

ได้รับความรู้แต่เด็กเรามีปัญหามาก ฆ่าตัวตาย ก้าวร้าว เพราะไม่สามารถจัดการกับชีวิตได้ มีความรู้จริงแต่เรียกมาใช้ไม่ทัน เลยกดปล่อยตามอารมณ์ ปัญหาที่เราเผชิญใน 200 ปีที่ผ่านมา เราอยู่กับความรู้ตรงนี้ ไม่ค่อยจะอยู่ข้างล่าง โดยเฉพาะเราถูกความรู้ตรงนี้บอกว่า พวกนี้เชื่อผี พวกนี้เชื่อพุทธ ความรู้ที่เป็นความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เหลือๆถูกกดคิดเสียอีกเรานำความรู้ภายนอกมาทับถมความรู้ไปหมด ฉะนั้นสังคมไทย รู้แต่ความรู้จากฟ้าไปจำเขามา มันมีละเอียดยกกว่านี้อีก นี่คร่าวๆ นะครับ ใครสนใจอ่านเรื่องพุทธธรรม โยนิโสมนสการ ที่จะชี้ให้เห็นไอ สไตน์ ถึงยอมแพ้ บอกว่าทุกวัน ปัญหาสังคม ถึงแม้เศรษฐกิจจะดี ปัญหาสังคมยังเกิดขึ้น ปัญหาในเวศน์วิทยา ระบบนิเวศน์พังทลาย ทั้งหมด แก้มไม่ได้ถ้าเราแก้ด้วยระบบความรู้ระดับเดิม

ขออนุญาต นะครับ 200 ปีแห่งการวิวัฒนาการวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม แล้วเราจะนำความรู้แค่เป็น express knowledge ไปแก้ปัญหาปัจจุบันไม่ได้ เราต้องแก้ลึกเข้าไประดับลึก ผมพาคุณนักวิชาการไปกราบท่านเจ้าคุณประยุทธ นักวิชาการควรอยู่อย่างไร บอกอย่างไรให้สงบ ปลดปล่อยให้มา ความรู้ แต่เราต้องสร้างวัฒนธรรมแสงปัญญาคือ เราต้องใช้ความเป็นพุทธ ประเทศไทยเรามีความเป็นพราหมณ์อยู่แล้ว รักสงบ แต่พราหมณ์ไม่พอดังพุทธะคือ รู้อย่างแจ่มแจ้ง รู้อย่างที่ยึดมั่น และไม่ตื่นเต้นกับมัน แต่จัดระบบมันได้ ตรงนี้สำคัญมาก

เพราะฉะนั้นถ้าเรายังอยู่ที่ปรากฏการณ์งานวิจัยอะไรก็แล้วแต่ เสียเงิน ร้อยล้าน 20 ล้าน ไม่เคยตั้งคำถามใหม่ อยู่แต่เรื่องเก่าๆ ไม่มีทางนี่คืออยากจะทำอะไร ก็ confirm ด้วยความคิดของ ไอศไตน์ ทำไมเขาถึงพูดไว้อย่างนั้น ทำไมต้องปรับระดับลึกลงไป เพราะระหว่างโครงสร้างจะทำอะไรใหม่ มีคณะกรรมการ สถาบัน เรานำโครงสร้างขึ้นมาก่อน และโครงสร้างในระบบอุตสาหกรรมที่เรามาตั้งแต่เนอคลาส นิวตัน พุดขึ้นมา เขาเรียกว่าโครงสร้างเชิงเครื่องจักรกล ระบบการบริหาร องค์การราชการทั้งหมดสั่งการ command & control เราคิดว่า ตรงนี้พุดถึงเรื่องคู่มือของ อาจารย์เมื่อตอนเย็น เราคิดว่าถ้าเรามีแนวทางทุกอย่างแล้ว เรามีกฎหมายแล้ว เรา reengineering หมดแล้ว

เราจะสามารถจัดการกับปัญหาในโลกนี้ได้ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าโครงสร้างมหาวิทยาลัยเรา อยู่แยก เป็นส่วนเราไม่เห็นข้างทั้งตัว

อย่างที่ผมบอกมีนักธุรกิจคนหนึ่งมีส่วนสัมพันธ์ นักการเมืองเก่ามีที่ 2 พันกว่าไร่ ปลุกสัมมีปัญหา ให้นักวิชาการ 9 ชุด ชุดที่ 1 เก็บใบไม้ไปห้องแล็บ 10 วัน กลับมา บอกให้เปลี่ยนอย่างนั้นใช้ยานี้ ฮอร์โมนตรงนั้นไม่หาย ชุดที่ 2 ไปขุดดินหาไป 10 วันต้องปรับปรุงดิน อีกชุดหนึ่งมาไปขุด ๆ อะไรก็ไม่รู้ได้ไข่แมลงลงไป กลับไปต้องใช้ยาใหม่ 9 ชุด แก่ไม่ได้ จนได้คุณอดิศร ซึ่งเป็นนักธุรกิจ ไปทำสวนส้มด้วย มีประสบการณ์ทำสวนส้ม เขากินนอนที่นั่นกลับมาแก่ได้ เพราะเขาเข้าไปอยู่ เขาสังเกตเห็นธรรมชาติ ปรากฏว่าคนงานไม่รดน้ำตลอด สัมทั้งระบบมันขาดน้ำ เมื่อขาดน้ำก็มี โรคอย่างอื่นไป ฉะนั้นโรคขาดน้ำคือ ตัวสำคัญ อย่างอื่นเป็นผลกระทบขึ้นมา ซึ่งมันบอกให้รู้ว่า การเข้าถึงปัญหาของนักวิชาการเราอาจต้องปรับ ที่เรอบอกว่าเรารู้จักชุมชน เราไปแบบแยกส่วนและไปแบบอำนาจเพราะฉันทง โท เอก นี่คือนักธุรกิจที่เราแก้ปัญหาและมองปัญหาไม่เห็น ซึ่งขณะนี้ถ้าใคร สนใจ เข้าใจเรื่อง learning organization เรากำลังพูดถึงโครงสร้างแบบนี้เรียกว่า social engineering การเป็นวิศวกร สังคมเราถือว่าเป็น expert อยากจะให้สังคมเป็นอย่างไรเราก็เปลี่ยน ดั่ง องค์การเปลี่ยนอย่างนั้นอย่างนี้ reengineering ก็เป็นผลอย่างนี้เหมือนกัน คือเราเป็น expert มองไปข้างนอกบอกว่าโลกควรจะเป็นอย่างไร ชุมชนควรจะเป็นอย่างไร เพราะมันมาจากกรอบวิธีคิดเชิงอำนาจและตรงนี้ที่ฆ่าพวกเราทุกวันนี้ในโลก

ขณะนี้ movement เกิดขึ้นมาก ถ้าเราไม่สามารถปรับหา นวัตกรรมองค์กร รูปแบบองค์กรใหม่ โลกจะอยู่ยาก บริษัทใหญ่ ๆ 5% เท่านั้นที่อยู่ได้ในโลก ขณะนี้กำลังหาสิ่งใหม่ ที่เรียกว่าต้องมอง องค์กรแบบมีชีวิต เป็น organic ไม่ใช่ metric เหมือนเซลล์ตัวหนึ่งในองค์กร เหมือนชุมชน ชุมชนหนึ่ง ราชภัฏก็เหมือนกับชุมชน ไม่ใช่เป็นโครงสร้างเชิงอำนาจ สั่งการตลอดเวลาลงมาจาก ข้างล่าง ฉะนั้นเรากำลังพูดถึงต้องเป็นองค์กรหรือกลุ่มที่มีแนวระนาบมีวงสามารถหด ยืด เหมือน เซลล์ เพราะอุณหภูมิข้างนอกมันเปลี่ยน องค์กรต้องเปลี่ยน และองค์กรมาจากคนและคนมีจิตใจ มี จินตนาการ คนมี inspiration visions ทำอย่างไรถึงจะนำความเป็นมนุษย์ ซึ่งคนเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว คนสมัยก่อนมาตามธรรมชาติแต่อยู่ได้ เราต้องกลับมาธรรมชาติมาเป็นคนที่ เป็นมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกสำคัญมาก ทำความรู้สึกออกให้เป็นนวัตกรรมได้อย่างไร

โครงสร้างดังกล่าวไม่ต้องการความหลากหลาย ความหลากหลายมันจัดการไม่ได้ต้องมี คำตอบเดียว มาตรฐานต้องเข้ามาตรฐานประเทศอยู่อันดับที่เท่าไร ของ GDP มีมาตรฐานประเทศที่รวย ที่เจริญ เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ของถูกต้องเป็นมาตรฐานหมดเลย จากรูปหัวกะโหลก จะดูเป็นหัวกะ โหลกก็ได้

เป็นรูปผู้หญิงอยู่หน้ากระจกก็ได้ ที่เขาเรียกว่าพาราไดซ์ และบางทีมีโลกหลายใบ แต่พยายามจัดการให้เป็นโลกใบเดียวคือ ควรจะเป็นอย่างนั้นๆ อยากจะย้ำตรงนี้ การจัดตั้งตัวเองสำคัญมาก แต่หมายความว่าถ้าปล่อยเป็นธรรมชาติแล้วมนุษย์ปรับปรุงได้ innovation เกิดขึ้น แต่ถ้าไปฝืนต้องมีวาระต้องทำงานใน control ไม่มีทาง เราก็ได้ความรู้เก่า เราจะเข้าไม่ถึง tactic knowledge เหมือนเราก็รู้ รู้แบบ intersectual การทำสมาธิต้องทำอย่างนี้ จิตมีที่ขึ้น รู้แบบมหา แต่ไม่รู้แบบ อาจารย์ฯ ท่านอาจจะพูดได้หรือไม่ได้ ก็รู้มีที่ขึ้น แต่พอท่านอยากจะเข้าถึงข้างในจริง ๆ ท่านถึงได้เหมือนซี่จักรยานเป็น ฉะนั้นถึงต้องมาที่นี่ แล้วไม่มีโครงสร้างทำอะไร ใช้อะไรเป็นตัวยึดมาตรฐาน บริบทจะเป็นไปได้อย่างไรต้องดูสิ่งแวดล้อมกำลังจะเปลี่ยนแปลง มีใครบ้างที่เกี่ยวข้อง stakeholder คือ ตัวความรู้ ความรู้ต้องไปหากกลุ่มอื่นด้วย ฉะนั้นจึงมาที่เรา งานวิจัยเราจะมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบกับเฮล ฮาร์วาร์ด หรืออย่างไร หรือจุฬา หรือมหิดล ถ้าเราไม่คิดแบบใหม่ เราก็ไปตั้งบรรทัดฐาน มีความรู้สึก มีบันได แต่ว่าอย่างนี้มันเป็นแนวระนาบความรู้ การเข้าถึงปัญหา จะต้องเข้าถึงโดยการมีส่วนร่วม

ฉะนั้นการมีส่วนร่วมสำคัญ จึงเป็นที่มาของโครงการซึ่ง อาจารย์จิตราภา และคณะ พยายามมองให้เห็นว่าการเข้าถึงปัญหาของนักวิชาการที่แสนจะเก่ง แต่มันเก่งแบบแยกส่วน มันอาจจะถูกต้อง แต่โลกปัจจุบันหรือสังคมไทยเราไม่ได้เป็นอย่างนั้น คุณต้องมองระบบให้ออก และถามว่าในระบบ ตัวไหนเป็น average ตัวไหนค้างจืดไม่ต้องทำทั้งหมด แต่คุณจับได้หรือไม่ ถ้าจับตัวนี้มันกระเทือนหมด ฉะนั้นนี่เป็นวิธีมอง มองเชิงระบบแล้วจับกระแส จับ pattern แล้วจับตัวไหนเป็น ไม่ใช่จับหมด ต้องจับให้ได้ตัวไหนที่เป็นตัวที่เป็นค้างจืด

ผมว่าเราต้องเข้าถึงความจริง คุณบอกว่าคุณจะเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น คุณจะเข้าถึงความจริงที่ท้องถิ่นยากจน มีปัญหา มีศักยภาพหรือกำลังขนาดไหน ตรงนี้เรากำลังอยู่ในวิกฤต หรือเราอยู่ในโอกาส เราจะเข้าถึงอย่างไร ตรงนี้คือ ที่มาที่เราถกเถียงกันมาทั้งหมด ตกลงจะใช้แบบไหน ผมว่า basic 2 คำถามจะทำให้ท่านเตรียมตัวเพื่อจะออกแบบงานตรงนี้เพราะเป็นก้าวแรก ฉะนั้นคือ 1 เราต้อง stakeholder ที่เกี่ยวข้อง เพราะความรู้ไม่ได้มาจากฮาร์วาร์ด แต่ความรู้ที่ได้บวกจากฮาร์วาร์ด ก็ได้ ฉะนั้น stakeholder ที่จะกลายเป็นบริบทของการเปลี่ยนแปลง เราจะได้ถามว่าเด็กของเราจะอยู่ตรงไหน ในการเปลี่ยนแปลง จะเป็นผู้รับกรรมหรือจะเป็นการใช้ชีวิตแบบวิถีไพร่ หรือจักรพรรดิวิถี ถ้าวิถีไพร่ เขาเรียกว่าลัทธิการรอกอย รอกอบันดาล รอให้เกิดเสียก่อนจึงแก้ ถ้าจักรพรรดิวิถี เป็นนายคน ฉะนั้นเป็นคนทำการเปลี่ยนแปลง นักธุรกิจเขาศึกษากันมาเป็นคนชอบเสี่ยง ไม่รออำนาจและหาโอกาส ขณะนี้ทฤษฎีในเรื่องนี้มีมากมาย เขาเรียกผู้ประกอบการสำคัญมาก innovation ทั้งหลายเกิดขึ้น จากพวกนี้มาก เราต้องยอมรับแล้วอาจารย์จึงบอกมาจะ stakeholder ไหน ก็จะมีการเข้าถึง

เพราะแต่ละคนอาจจะพูดจริงหรือไม่ก็ได้ เพราะฉะนั้นต้องมีเข้ามาวย มีข้างทางอย่างไร เพื่อให้เกิดความรู้ และข้อมูลที่แท้จริง แล้วจึงค่อยๆ สร้างความรู้ไปด้วยกัน

เชื่อว่ามนุษย์ในที่สุด แนวระนาบคุยกันเป็นธรรมชาติ เราอยู่มาที่ล้านปี ไดโนเสาร์ ยังสูญพันธุ์ มนุษย์ทำไมไม่สูญพันธุ์ ตัดเอาสมองออกแล้วมนุษย์ไม่มีอะไรเลยนะ ความสามารถไม่มี มนุษย์ที่มีสมอง และการมีมิตรมีระบบสังคม เราอยู่ได้ด้วยตรงนี้ เราไม่ได้อยู่ที่คนเดียว เราอยู่ที่ความเป็นชุมชน เป็นกลุ่มก้อน นี่เป็นมุมมองการเคลื่อนไหวใหม่ อาจจะแตกต่าง ย้ำอีกทีว่ามันไม่เหมือนสมัยก่อน ความรู้มันมีอยู่แล้วเราไปขุดมา เอามาเป็นห่อมาฆ่ามาถึงเราก็ฉีกออกซึ่งไม่ใช่แล้ว ความรู้คือ กระบวนการทางสังคม ความรู้ที่ลึก คือความรู้ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และปรัชญาชีวิตหรือ ศาสนา ที่แล้วๆมาเราเลือกศาสนาออกไป แยกจิตวิญญาณออกจากกาย ซึ่งถ้าใครที่รู้แล้วขอประทานโทษ เพราะฉะนั้นตอนนี้เรามีเครื่องมือแล้ว เรามาคูว่า แรงที่ขับเคลื่อนโลกต่อไปนี้จะเกิดอะไร สำหรับโลก จะเกิดอะไรขึ้นระดับภูมิภาค ระดับประเทศไทย ที่จันทร์หรือภาคตะวันออก และขอ โยนคำถาม เป็นการบ้านด้วย ราชภัฏจะไปอยู่ตรงไหนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและพลิกผัน ตรงนี้ได้ เชิญคุณปราโมทย์ครับ

คุณปราโมทย์ ร่วมสุข

สวัสดิ์ทุกท่าน ผมอ่านเจอหนังสือ เขาบอกว่าปัจจุบันสิ่งที่ปรากฏามันเป็นพหุรัด ไม่ทราบว่า แปลว่าอะไร พหุ แปลว่าหลายๆ อย่างคือ ไม่รู้เป็นอะไร แปลว่าหลากหลาย ผมเลยไปกันใหญ่ แล้วคุณมีหลายหน้า

ผมฟัง ดร. เบน เวนสไตน์ บรรยายพิเศษ ที่สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เรื่อง perfect active management การบริหารจัดการเชิงรุก ผมแปลจาก ดร.โอภาส ค่ออีกว่า จะใช้ชีวิตอย่างเชิงรุกหรือจะใช้ชีวิตแบบตั้งรับ ยุคนี้เมืองไทยอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ไม่รู้ใครบัญญัติศัพท์ แล้วก็ไม่รู้เรื่อง เราพยายามเรียกกันว่าโลกไร้พรมแดน ดร.โอภาสบอกว่า โลกมีหลายใบ ไอส์ไตล์ ที่ว่าฉลาดนักหนา ก็เคยสอบตก ไอน์สไตน์ เจาะรูสองรูที่ฝาบ้าน รูใหญ่ให้หมาวิ่งออก รูเล็กให้แมว วิ่งออก ท่านคิดอย่างไร บนเส้นแบ่งระหว่าง อัจฉริยะกับตึงตึง ผมคิดว่าคิดกันเลย ฉะนั้นสิ่งที่เรากำลังมองคิดกันเลย แต่ที่เราต่างกัน คือท่านอยู่ในกรอบ ผมอยู่นอกกรอบ ผมอยู่ในกรอบเมื่อก่อน แต่ผมไม่ยอมรับ ผมเป็นอาจารย์ใครไม่ได้ไม่มีความสามารถพอ ผมจึงลาออกจากการเป็นอาจารย์ เพราะผมใช้ชีวิตพรพรี active มากไป เชิงรุกมากเกินไปรับไม่ได้กับระบบ จริงๆแล้วทุกวันนี้ ระบบมีความสำคัญถ้าเรายังยอมรับว่าเราอยู่ในโลกาภิวัตน์นะครับ

ถ้าท่านไม่ยอมรับระบบ ท่านอยู่ไม่ได้ เขาบอกว่าขับรถทางซ้าย พวงมาลัยอยู่ขวาท่านบอก จะขับขวาพวงมาลัยอยู่ซ้ายมีปัญหาไหม มีสิตูกใหม่ครับ ถ้าเราบอกว่า เราไม่ยอมรับโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยเป็นประเทศอิสระภาพไม่เกี่ยวกับคนอื่น อยู่ได้ไหม อยู่ได้ก็อยู่ไป แต่วันนี้อยู่ได้ไหม ถ้าอยู่ไม่ได้ต้องมีระบบ แต่เมืองไทยอยากอยู่ในโลกอย่างไม่มีระบบ ท่านถามตัวเองนะครับ ผมถาม ใ้หลายๆ วันนี้ท่านแยกขยะหรือไม่ที่บ้านท่าน ท่านรู้ไหมครับแยกขยะคืออะไร แล้วท่านแยกหรือไม่ ท่านไม่ได้แยก บอกว่าแยกไปเทศบาลก็ไปรวมกันใหม่ หรือไม่ก็ให้คนงานไปแยกตอนที่มันแย่งกัน ประมูลรถขยะง่ายกว่า ในพื้นฐานแห่งชีวิตเรายังไม่ยอมรับมันเลย

วันนี้สิ่งที่ ผศ.ดร. โอภาส ปัญญา ให้ดูภูเขาน้ำแข็ง พวกเราข้ามหมดแล้ว just know what ไม่มีประโยชน์ know how รู้ เราผ่านแล้วครับ เราถึงขั้น how to รู้ทำได้ แต่เราคิดปัญหา who done ท่านคิดได้ปัญหาสารพัดเลย

ถ้าบอกคนไทยพูดเรื่องการมีปัญหา 3-4 หน้ากระดาษ ปัญหาทั้งนั้นเลย อาจารย์เทียน ก็มีปัญหามากมาย คนไทยเขียนเก่ง แต่วิธีการแก้ปัญหาหรือใครจะเป็นคนแก้ปัญหา นี่ต่างหากที่เป็น เรื่องใหญ่ของประเทศ ไม่งั้นจะไม่มีวีรบุรุษซึ่งมีข่าวมาบอกว่าอย่าเพิ่งโคตตึกกรุงไทยมาแล้ว เพื่อ หลอกท่านอีกรอบหนึ่ง เขาบอกโครงการนั้นไม่มีใครรู้เลยสักคน เพราะเขาต้องการสร้างภาพอย่างเดียว ในยุคของกระแสโลกาภิวัตน์ เราประกาศตัวชัดเจนว่าเราจะเข้ากระแสโลกาภิวัตน์ ประเทศไทย โดยนายกทักษิณ เป็นอีกโลกนะครับไม่ใช่โลกเดียวกับเรา ท่านไม่ต้องเชื่อผมเพราะท่านมีสมอง แต่ ถ้าเรากลับไปคิดว่าใช่หรือไม่ใช่ แต่ละคนเป็นอะไร สิ่งที่เกิดขึ้นออกมาโดนใจ ภาษาตลาดเรียกว่า insider ผศ.ดร. โอภาส ปัญญา บอกว่า จักรพรรดิวิถี ตลาดบอก co-active วิชาการก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่วิธีการคิดคือเรื่องเดียวกัน

สิ่งที่เราเห็น ณ วันนี้เราเข้ากระแสโลกาภิวัตน์ แต่เราไม่มีความพร้อมที่จะสู้กับมัน กระแส ที่ไหลบ่าเข้ามาทั้งหมด มันเป็นกระแสที่ทำลายภูมิปัญญาของคนไทย ผมเพิ่งกลับมาจากญี่ปุ่น และ อ่านหนังสือพิมพ์ เขาพูดถึงความเสี่ยงในยุคโลกาภิวัตน์ 2004 และถามว่า where the money go ปี 2004 โลกมีความเสี่ยงอะไรบ้าง แล้วเงินไหลไปที่ไหน ผมว่าท่านก็รู้ เมื่อจีนจัดโอลิมปิก 2008 ทรัพยากรทั้งหมดครึ่งโลก ไหลไปที่ประเทศจีน เหล็กเมืองไทยแพง เพราะเรือบรรทุกไปบรรทุก เหล็ก 5 เท่าของปริมาณการผลิตของประเทศอเมริกาเพื่อเข้าไปใช้ในจีน เหตุผลตรงนี้เป็นเหตุผลซึ่ง นักวิเคราะห์บอกว่า ทำให้อเมริกาต้องหาเหตุบุกอิรัก ฟังดูไม่น่าเกี่ยวข้อง แต่มันเกี่ยว เพราะเขาบอกว่า มันคือพลังงาน ถ้าจีนโตขนาดนี้ 8% ติดต่อกัน 5-10 ปี อะไรเกิดขึ้น ปี 2007 คนจีนจะใช้โทรศัพท์มือถือ 500 ล้านเครื่อง ท่านว่าเครือข่ายใหญ่เท่าไหน รอดยนต์ ปีหนึ่งก็คัน เมืองไทยปีที่ผ่านมา อีซูซุ

เจ้าเดียวขายได้ 120,000 คัน โตโยต้าบอก 100,000 คันเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ มั่นบริโภคพลังงานเท่าไร แล้วเงินใหญ่เท่าไร ตัวที่เป็นปัจจัยหยุดยั้งการเจริญเติบโตของจีนได้มีอย่างเดียว พลังงาน ตอนนี้ต้องถือการเจริญเติบโตของจีนด้วยพลังงาน

ผมตั้งคำถามว่าหลังปี 2008 จีนจะเป็นอย่างไร เหมือนตั้งคำถามเดียวกันเลยว่า ถ้าคุณทักษิณไม่ได้เป็นรัฐบาล จะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศไทย ผมไม่มีคำตอบ ท่านหาคำตอบเองได้ การเข้าถึงความจริงบางครั้งเจ็บปวดเหลือเกินครับ และบางทีเราก็ไม่อยากจะยอมรับความเป็นจริง ถ้าเราให้เด็กวิจารณ์ทำแบบสอบถามในวิชานี้ วิชาฟิสิกส์ อาจารย์คนไหนสอนดีที่สุด ให้อาจารย์ 3-4 คนมาลองสอน ให้เด็กเลือก บางทีอาจารย์ ก็ยอมรับความเป็นจริงไม่ได้ เด็กมันจะบอกว่าไม่เอาคนนี้ได้ไหม ความจริงบางครั้งมันรับไม่ได้ ถ้ามว่า โลกาภิวัตน์ตรงนี้ มันส่งอะไรถึงประเทศไทยของเรา ผมให้ภาพรวมง่าย ๆ เป็นตัวอย่าง บนโลกาภิวัตน์มีอยู่เรื่องหนึ่งที่เป็นผลมาถึงเศรษฐกิจโลก นอกจากกินอย่างมหาศาลของจีนแล้ว นั่นคือการทำ 0% เขตการค้าเสรี ซึ่งมันเป็นการค้าเสรีอะไรไม่รู้ เหมือนเมืองไทยเลย การแข่งขันสมบูรณ์ คือการชนะอย่างเดียว นี่คือสมบูรณ์ มันเป็นสัมบูรณ์ไม่ใช่สมบูรณ์ คือผมชนะอย่างเดียว เรื่องของสื่อสารต้องเป็นของผมคนเดียวเท่านั้น การใช้สื่อผมคนเดียวเท่านั้น ต้องครอบครองเรื่องโทรศัพท์ทั้งหมด ต้องให้ถูกไป take over สื่อทีวีด้วย เรื่องของเกษตรอาหาร ต้องเป็นของผมเท่านั้น ไข่หัวคนก ไก่ ผมไม่สนใจ ต้องเลี้ยง ไก่อย่างผมเท่านั้น

การก่อกบฏมีมากนัก ให้เงินหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท ทำเหล่าชายกันเป็นการทำ research นะครับ social research ที่ดีมาก marketing research ที่ดีมาก เขาทำ marketing research way เพราะ project นี้ขึ้นมาไม่มีการก่อกบฏเลย แล้วทำเหล่ากินและมาประกวดกัน ใครได้เหล่าดีที่สุด สุดท้ายได้อะไร คนไทยอย่างไรก็ไม่กินไวน์ แต่เชื่อผมไม่มีทางหรอก แต่ไวน์จะไม่ใช้ไวน์หมากเมา ไวน์คือ เหล้าอุ่น ซึ่งเมืองจันทน์เต็มไปด้วยไวน์สุดท้ายอยู่ที่อะไร คนไทยกิน ถ้าอาจารย์อยู่ในชนบท จะรู้สิ่งที่ชาวบ้านกิน คือเหล้าขาว ชิวเหล้าขาวราคาขวดละ 15 บาท นี่คือการนำเงินงบประมาณไปให้ทำให้ประชาชนในสังคมทำ marketing research หา product ที่ดีที่สุดแล้ว take จบ ง่ายมาก แล้วต่อไป มันจะมีอย่างนี้ออกมาอีกเรื่อย ๆ เราสร้างคนขึ้นมาเพื่ออะไร ผมไม่มีคำตอบตัวนั้น

SPA เขตการค้าเสรี ล่าสุดที่ประเทศญี่ปุ่นเพิ่งทำ ภาษาง่าย ๆ คือ หมูไปไก่อมา ไม่ใช่เงินแลกสินค้ากันด้วยมูลค่าที่เท่ากัน เพื่อลดปัญหาการได้เปรียบเสียเปรียบดุลการค้า ประเทศญี่ปุ่นทำกับประเทศเม็กซิโก ชัดเจนว่าประเทศญี่ปุ่นจะส่งรถเข้าไปประเทศเม็กซิโกก็คัน และจะซื้อสินค้าเกษตรอะไรบ้าง ซึ่งชัดเจนนะครับ มีเนื้อ ไก่ ผลไม้ ผัก อะไรต่างๆ ในมูลค่าเท่าไร เวลาที่ปี ปีละเท่าไร ประกาศลงหนังสือพิมพ์ให้โลกได้รู้ มีประเทศไทยประเทศเดียวที่ทำกับหลายประเทศ ทำกับ

ประเทศญี่ปุ่นไม่บอกจะขายอะไร ทำกับประเทศไหนก็ไม่เคยบอก ทำกับประเทศจีนบอกอย่างเดียว
ต่อไปเราจะขายผลไม้ไปประเทศจีนอย่างมหาศาล แล้วถ้าไข่ก็ส่งออกไม่ได้

SPA ประเทศไทยวันนี้พวกผมทำผลไม้ส่งออก เราเรียกร้องขอ ทั้งทำหนังสือก็แล้ว บอกก็แล้ว
ทั้ง ๆ คนที่ทำเรื่องนี้เสนอขึ้นไปก็เพื่อนผม พูดกับเพื่อนก็ไม่รู้เรื่อง พี่น้องก็ไม่รู้เรื่อง ทำเรื่องจนถึง
กรมการทูตสภาขอให้ ดร. สมคิด หรือใครก็ตามที่ไปทาง SPA บอกเราหน่อยว่าคุณน่าจะอะไรไป
แลกกับเขาเราจะได้เตรียมถูก แต่เขาไม่บอก เพราะมันย้อนกลับมาเรื่อง อาหาร เกษตร ต้องของผม
คนเดียวเท่านั้น ปรากฏว่าวันนี้สิ่งที่เราต้องเสีย นั้น เราเสียเลย ผลไม้จีนเข้ามาเต็มประเทศ เข้าทาง
เชียงใหม่บ้าง ทุกช่องที่มีรูเข้าเข้าหมดเลย คนไทยสบาย นายกบอกล้างกินผลไม้ถูกชั้น 1 เลย แต่
เกษตรกรไทยตาย สิ่งที่เราเสียนั้นเราเสียเลย แต่สิ่งที่เราจะได้ยังไม่รู้เมื่อไหร่จะได้ เคยมีอยู่ครั้งหนึ่ง
พ่อค้าไทยค้ากับสเปนมา 40 ปี ได้กำไรมาตลอด ทำมาด้วยความยากลำบาก วันดีคืนดีไทยซื้อเรือ
ลำเดียว ชื่อทีเดียวกาดทุนเลย พ่อค้าทำมา 40 ปี ชื่อเรือลำเดียวขาดทุน นั่นคือ นำมาทำอะไรนี่คือสิ่ง
ที่เราต้องคิด ทุนทางสังคมอย่างเดียวไม่พอ เศรษฐกิจต้องมีด้วย

วันนี้เราเสียแล้วทำ SPA กับออสเตรเลีย ถามว่าน่าจะอะไรไปแลกไม่บอก แต่แน่ๆ เราจะต้อง
สิ่งเนื้อวัว นม ผลไม้ และผัก จากออสเตรเลียเข้ามา และที่โลดสมีหมดครับ ลูกท้อ แอปเปิ้ลเขียว มีสีถึงห้า
บริษัท เพื่อนผมเอาเข้ามาเองซึ่งห้ามไม่ได้ ถามว่าเอาอะไรไปแลก ทูเรียนหรือไม่ ไม่ใช่ เราจะส่ง
ทูเรียนเข้าออสเตรเลีย เขาขอส้ม 50% คือส่งต้นส้มครึ่งต้น หรือผ่าทิ้งครึ่งต้น ซึ่งไปรับมาได้อย่างไร
ไม่เข้าใจ วันนี้ทำ SPA ของออสเตรเลีย ท่านรู้ไหมแลกอะไร ผลไม้ พืชผักทั้งหลาย ฟาร์มโคนม
เงิงล้าน% แต่ไม่เอาเข้ามาก็เงิงอยู่แล้ว เอานมเลี้ยงวัวมาเลี้ยงเด็กไทย เด็กไทยที่มาเรียนกับท่านเลขโง่
ขอโทษนะครับ เขาแลกกับ detour of Asia รถกระบะ 1 คัน ปีหน้าจะบอกส่งออกมหาศาลเพราะ
ว่าธุรกิจตัวนี้รถทั้งหมดคนนั้นอยู่ในมือของผมคนเดียว เห็นไหมครับแล้วมันจะไม่วิบัติอย่างไร โลกภิวัตน์
ใบนี้ นี่คือภาพรวมๆ ที่อยากให้ท่านเห็นว่า ทุกวันนี้เราเหนื่อยมากในส่วนของคุณพ่อค้า เหนื่อยแต่ทำ
ตลาดยังไม่พอ เหนื่อยกับตรงนี้อีก

วันนี้เขาไม่ได้พูดว่าคิดใหม่ทำใหม่ ผมไม่ได้มีปัญหากับพรรครัฐบาลนะครับ ผมทำธุรกิจ
ของผม ไม่ใช่ข้าราชการเมือง ไม่มีฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล มีแต่พ่อค้าอย่างเดียวทำให้มันโตให้ได้
มาคิดใหม่ทำใหม่ประชาสงเคราะห์ไม่มีแล้ว ขอตาน เขาเรียกว่าประชาเอื้ออาทร แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
ไม่เอา แผนพัฒนาห้าหลัง เป็นยุทธศาสตร์เทคโนโลยี บูรณาการ IPM ไม่รู้แปลได้อย่างไร DOมัน
รวมอำนาจเด็ดขาดอยู่แล้ว แต่บอกบูรณาการมันลงไปหมด ท่านดูให้ดีๆ นะครับยุทธศาสตร์เพื่อ
การแข่งขันใช้เวลา 2 ชม. ประชุมเมื่อวานบ่าย 2 ชม. ใช้เงิน 12,600 ล้านบาท งบประมาณสถาบันราชภัฏ

กว่าจะผ่านร้อยล้าน อาจารย์ใช้เวลากันเท่าไร? เจ็นกันสมองแทบจะระเบิด นี่เขานั่งอยู่กับพักเดียว นะครับ ไม่รู้ก็ไปเจอตอบได้อย่างไรไม่เข้าใจ บางทีมันไม่ถนัดขนาดนั้น แต่มันต้องทำ ผมทำผลไม่แห่ง ส่งขายต่างประเทศ ถามว่าในตัวของบริษัทเองก็เหมือนกับองค์กรหนึ่งองค์กรที่เราจะมีการวิเคราะห์ มีแผนคุณภาพเหมือน ISO มีการกำหนดเป้าหมาย ทำ SWOT รู้เขา รู้เรา รู้เรา คือจุดอ่อนจุดแข็ง รู้เขา คืออุปสรรคและโอกาส ถึงจะแข่งขันได้ อยากให้ย้อนกลับไปดูโครงสร้างภาครัฐตัวหนึ่ง ที่เรียกว่า สหกรณ์ ผมเป็นตัวแสบของเมืองจันทน์ที่บอกว่าพูดกับใครไม่ค่อยรู้เรื่องเพราะผมคล้าย ๆ คุณสมักร ผมพูดไปคำไป องค์กรอะไรภายในไม่เสีย ดอกเบี้ยไม่มี บริหารขาดทุนจริงๆ นะ ของเรา ภายในต้องเสีย ดอกเบี้ยก็มี ต้องทำให้ได้กำไร เหนื่อยนะครับ พอเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขัน ผมถามว่าเราจะแข่งขันอะไรได้ น่าสงสารคือชุมชน

ชุมชนไทยคือ ชุมชนเกษตรนำสงสารที่สุด ปีที่แล้วที่ญี่ปุ่น บริษัทเขาไปแข่งกันขาย ข้าวโพดกระป๋องลังละ 24 กระป๋องเขาแข่งกันขาย เหลือกำไร ลังละ 8 บาท กระป๋องละ ไม่กี่ดั่งค์ แล้วเกษตรกรปลูกข้าวโพดจะอยู่ได้อย่างไร ยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขัน ดันทุนไฟฟ้า โรงงาน ค่าไฟฟ้า จะแพงขึ้นหรือถูกลง เราได้โดนหลอกมารอบหนึ่งแล้ว ไฟฟ้าบอกให้ใช้ไฟ TOU บอกกลางวันคูณ 2 กลางคืนหาร 2 จะ ได้ประหยัดคิดตัวเลขง่าย ๆ ที่สุด คิดแบบจบเกษตรกรถ้าค่าไฟหน่วยละ 2 บาทกลาง วัน 4 บาท กลางคืนเหลือ 1 บาท รวมกันแล้วหาร 2 เหลือ 3 บาท แพงขึ้นหรือถูกลงครับ เขาพยายาม บอกเราว่าไม่ใช่คุณคิดไม่ถูก ต้องคิดใหม่ บอกคิดให้คูสิ คิดอย่างไรก็แพงกว่า แพงกว่า 2.50 ด้วย เขาบอกว่า ถ้าอย่างนั้นให้ทำเรื่องถึงการไฟฟ้าว่าจะขอไม่ใช่ ทำไปครบอีก 3 เดือนบอกว่าไม่ได้ ขอได้ แต่ให้ไม่ได้ 2 แรงงานแข่งขันได้ไหมครับประเทศไทย วันนี้ต้องเสียเงินกันช่วยสงงานด้วยแรงงาน ประกันสังคม ประกันการว่างงาน สารพัดประกัน บางทีเข้ามาทำงาน ทำประกันสังคมไม่เสร็จก็ ออกไปแล้ว โดยไม่สนใจแรงงานบ้านเรา ไม่มีความรู้และไม่รับผิดชอบ แข่งขันได้หรือไม่

ประการที่ 3 ผมถามว่าระบบการจัดการ ภาษีทั้งหลายรัฐบาลจงใจมาก เข้า BOI พอเข้าแล้ว รัฐบาลปรามิเขาตั้งเจ้าหน้าที่สรรพากรเป็นที่ปรึกษาด้านภาษีของโรงงาน เขามันบกระเบื่อง เวลา คุณซื้อกระเบื่องปูบ้าน ซื้อขาดหรือเกินครับ เขาไม่นับแผ่นขายมันต้องซื้อเป็นกล่อง มาถามคำถามที่ ทำไมกระเบื่องใช้แค่นี้ซื้อมาตั้งแค่นั้น ไม่รู้จะตอบว่าอย่างไร เขาจู้จี้กับเรื่องแบบนี้ ยังนึกว่าคิดถูก หรือผิดที่เข้า BOI เลี่ยงภาษีง่ายกว่า อะไรที่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎหมายมีข้อไม่ตีเรื่องหนึ่ง ใครก็ตามที่ทำตามกฎหมาย คนผู้นั้นคือ ผู้ที่เสียโอกาส ค้อยโอกาสในสังคม เรื่องจริง ไม่เชื่อลองขบรณผ่า กฎราชสิ ปรับ 400 บาท ตัด 40 แด้ม ยึดใบขับขี่ 15 วัน แต่ท่านบอกว่าพอตีรับไปหยิบมา 100 บาท ผิดกฎหมายไหมครับ ผิดนะครับ แต่เสียร้อยเดียวแด้มไม่ถูกตัดไม่ถูกยึด แล้วจะพัฒนาสังคม ได้อย่างไร นี่คือภาพรวม ๆ

ถามว่า ณ วันนี้ ราชภัฏควรทำอะไร ผมยอมให้ใช้ศัพท์คำนี้ เบนมาร์ค กาหัวไว้ข้างหน้า ว่า จะทำอะไรมองไปข้างหน้า คือไม่ใช่แค่เราขอให้มันเป็นอะไรมากระทบแล้วแก้ปัญหา ต้อง co active คือไปดักข้างหน้าซะ ณ เวลานี้ จากนั้นไปข้างหน้าประเทศไทยต้องเผชิญกับอะไร วิกฤตแรงงาน พลังงาน และอาหาร ถึงแม้จะบอกว่าต่อไปอาหารจะเหลือ แต่จะเหลืออาหารที่กินไม่ได้ โลกของ ไอทีใน อเมริกาผมเชื่อว่าจบแล้ว วันนี้เรายังแก้ผ้ากันอยู่ พวกต่างๆ คู้ๆ ค่อมลืออยู่ พวกนี้โรคจิตอย่างหนึ่ง คือผู้ชายไม่ใช่ หญิงไม่เชิง หล่อก็ไม่หล่อ สวยก็ไม่สวย เห็นใครหล่อสวยก็จับแก้ผ้าหมด แล้วเราอยู่ในกระแสของธุรกิจที่มันกำลังแข่งขันสุดขีด โดยการใช้อีที ใครก็พูดว่าใครครองสื่อคนนั้นครองโลก มันเลยครองสื่อ จับคนมาแก้ผ้าเขวนบัตรเครดิตแล้วบอกโฆษณาบัตรเครดิต ไม่ได้มีเรื่องหนึ่งที่ทำต้องสอน จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งเลย

สิ่งที่ราชภัฏน่าจะทำอันดับแรก ถ้าท่านสอนนักศึกษา วิชาที่จำเป็นมากๆ คือ ศาสนาเปรียบเทียบ ผมโชคดีที่ผมอยู่ทั้งคริสต์และอิสลาม ผมเคยอยู่ยี่สิบปีได้เห็น ว่า วิธีการคิดอิสลามวิถี เขาอยู่กันอย่างไร วันนี้คนเราไม่เข้าใจ เขาคิดอย่างไร ผมคุยกับอาจารย์ประเสริฐ ที่เป็นเจ้าหน้าที่สาลานซ์ ที่มาสอนพระเจ้าเรียนศาสนาเปรียบเทียบ เชิญผู้นำศาสนาอิสลามมาสอน เช่นเดียวกันเชิญบาทหลวงไปสอน เราต้องให้เด็กเข้าใจ ตรงนี้ เรื่องของจริยธรรมขาดไม่ได้ การก้าวไปพ้นจากยุคไอที เป็นยุคอะไรครับ จากก้าวกระโดดไปเพื่ออะไร เพื่อพลังงาน วิจัยต่อยอดได้โดยไม่ต้องไปสร้างพื้นคัวนี้ เพราะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างไว้ให้แล้ว

ผมเชื่อในราชภัฏเองมีวิศวกร ถึงไม่มีเขาบูรณาการเราก็ทำได้ในท้องถิ่น ต้องจับตัวนี้ขึ้นมา เรื่องของเทคโนโลยีเพื่อพลังงาน ประการที่สองเพื่ออาหารเรา present กันว่าอาหารสะอาด รสชาติปลอดภัย ขอโทษนะครับไปงานที่ประเทศญี่ปุ่นอายุมาก บุรุษของประเทศไทย ซึ่งเราอยู่ข้างอิตาลี ฝรั่งเศส เกาหลี ได้วัน ญี่ปุ่นบอกว่า overdare hear market วางยื่นข้างบนมองลงมาข้างล่าง ผังประเทศไทย กับประเทศเกาหลี คนเหมือนถนนเขาเข้ากับขาออก ผังเกาหลีคนเต็ม ผังไทย 3-4 คนวันนี้ยังไม่พอเรื่องครัวของโลก เรื่องอาหาร เรื่องของภูมิปัญญา ปี 2004 ตลาดในเรื่องสมุนไพรและอาหารเสริมมาแรงมาก แต่กระบวนการในการคิดผลิตของเราไม่สอดคล้องกับโลก เราทำอะไรครับ เราเก็บหญ้าที่บอกว่ามีคุณค่าทางยามาแล้วตากแดด เข้าเตาอบ และโม ๆ ปน ๆ จับกรอกใส่แคปซูลขายโดยไม่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ผมถามว่ากินก็แคปซูล 2-4 แคปซูล มันต้องเบสออนอะไร น้ำหนักตัวคน แต่เราไม่เคยศึกษาเรื่องนี้

มีชาวเนเธอร์แลนด์คนหนึ่งมาเจอกับผม ถามว่าผมมีสิ่งเหล่านี้ไหม ทำแห้งส่งให้ได้ไหม ทำแช่แข็งได้ไหม เขาเปิดให้ดูว่าเขาเป็นเจ้าของ โรงงานไอศกรีมที่เนเธอร์แลนด์ แล้วเขากำลังทำฮีร์บ

ไอศกรีม มั่นเขียน HORAPA ICECREAM บ้านเรา ไอศกรีมโหระพา จิง กระโดดได้ใหม่ครับ ก้าวกระโดดไม่ใช่เอามาตากแดดแล้วบดใส่แคปซูลแล้วเป็นภาควิชาสมุนไพร กระโดดไปตรงนั้น ก็ใช่ แต่ทุกวันนี้ภาควิชาต้องซื้อพันธุ์สมุนไพรปลูก นักศึกษาไปถางป่า ปลูกทำสวนสมุนไพร ปักป้ายถ่ายรูป เด็กทำงาน อาจารย์ทำซี จบประโยชน์ทำให้คนเขาโกรธผมมาหลายคนแล้ว เผอิญลูกสาวผมเรียนหลักสูตรใหม่ child center ลูกผมเกือบตาย ผมคืนดี 3 ขั้วรถมาในเมืองเพื่อส่งลูกใส่รถตู้ไปหลายๆ คันๆ แข่งอะไรในกรุงเทพฯก็ไม่รู้ ห้าทุ่มมาส่ง ผมรับลูกกลับถึงบ้าน ลูกโงกกลับมา ปรากฏว่าที่ถ่ายรูปมา อาจารย์ขออาจารย์ 3 ผมเลยบอกว่าเป็นเด็กทำงาน อาจารย์ทำซี โกรธผมซะไม่มี ขอเลยนะครับ ผมไม่เคยทำเรื่องเหล่านี้ ถึงเป็นอาจารย์คนไม่ได้ เพราะว่าเราคิดไม่ตรงกัน มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นความจริง และเจ็บปวด

ความจริงคือ ทุกวันนี้เราไม่ยอมรับความเป็นจริง ตอนทำราชการผมถูกตั้งกรรมการสอบ ข้อมหาหมื่นพระบรมเดชานุภาพ วันที่ 4-5 ธันวาคม ทุกปีจะต้องถวายบังคม วันที่ 4 ธันวาคม เขาก็จัดพัฒนาเด็ก ผมก็ไปถางป่าทำความสะอาดกับเด็กทั้งวัน ผู้บริหารนั่งกินเหล้า เล่นไพ่ ต้องยอมรับว่าครูใน กระทรวงศึกษาธิการ เล่นไพ่เก่ง ผมไม่ไปลงชื่อ ไม่ไปร้องเพลงเขาดังกรรมการสอบ ข้อมหาไม่จงรักภักดี ผมเลยสวนเลย ผมบอกว่าถ้าความได้ทราบถึงได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ถ้าท่านทรงเลือกได้ ผมเชื่อว่าพระองค์ท่านเลือกผม เท่านั้นเองในนามของอธิการบดี สั่งลงโทษตัดเงินเดือนแล้ว ก็เจ็บไป ผมเป็นคดีตัวอย่างของราชมงคล

เรื่องที่สอง วันที่เราจะด้านกระแสโลกาภิวัตน์ห่างใหญ่ ๆ ชาวบ้านซุงใหญ่ ไม่เอาโลดส ผมพูดตรงๆ อย่างนี้ลองไปศึกษาประวัติศาสตร์ไทยดู เราเคยชนะฝรั่งหรือไม่ ผมไม่ใช่คนเก่งในวิชาประวัติศาสตร์แต่ชอบอ่าน ชอบอ่านประวัติของคนเก่งๆ นโปเลียน ทำไม่ครึ่งโลกถึงดูได้ ฮิตเลอร์ ลุยแหลกครึ่งโลก ฮิตเลอร์ไม่ใช่ไม่คืนะครับ ประวัติศาสตร์ไทยไม่เคยรบชนะฝรั่ง เพราะฉะนั้นอย่าซ่า เขาว่าอย่างนี้ เราบอกเราอ่อนน้อมต่อมคนเราดีทุกอย่าง เราไปกราบฝรั่งตั้งแต่สมัยโกสบาล คลานเข้าไปหาทางยาวตั้งครึ่งกิโล ชื่อถนนคนไทยคลานอยู่เลขที่เวไนน์ แต่ฝรั่งมาเมืองไทยเดินมา check hand ไทยยังไม่กล้าสบพระเนตรมองพระพักตร์ในหลวงเราเลย ฝรั่งมาจับมือ แล้วบอกเรามีความอ่อนน้อมต่อมคนเป็นมารยาทที่ดี ผมพูดอย่างนี้ว่า ท่านเห็นไหมเวลาหมาสู้กัน ตัวแพ้อย่างไร ทหารเขาจะฟ้องผมว่าผมหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผมมีนมคชชีวัด

บางครั้งความจริงเป็นเรื่องเจ็บปวด แต่ถ้าเราไม่ยอมรับความเป็นจริงเราจะอยู่ในโลกของความหลอกลวง มันจะตีกรอบตัวเองอยู่ ถ้าเราไม่คิดนอกกรอบออกมา เราจะไม่เห็นความเป็นจริง มันอยู่ได้น้ำลงไปวันนี้ ถ้าเรายอมรับความเป็นจริงว่าเรากำลังเผชิญกับอะไรแล้วเราจะสู้กับมันได้

ผมเชื่อว่าเมืองจันทน์เมืองถูกสถาป ไม่ไค้ตั้งมายะครับ แต่เขาว่าไม่เชื่ออย่าลบหลู่ เป็นคนที่ชุด ทรัพยากรไปขายมากมายมหาศาล พลอย ชุดอะโรมาศาสตร์ เป็นเมืองที่ถูกสถาปถึงวันนี้ บ่นกันว่ารุ่น ก็ไม่ค้ นีก็ไม่ค้ นักท่องเทียวก็ไมมา ผมว่าไมมาค้แล้ว อย่างมาเลย แต่ไมมาเมืองจันทน์ก็เจิงอยู่แล้วจะ มาให้เจิงทำไม ความเห็นผม คือเอาไปขายให้ค้ๆ เถิด ไมรู้จะสรุอะไร นะครับเชิญถามนะครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบคุณครับ ได้ฟังท่านปราโมทย์ซึ่งอยู่นอกกรอบกับผม เพราะท่านอยู่ในวงการของธุรกิจ ผมเผชิญได้อยู่ในวงการของการจัดการศึกษา แต่ต้องขอบคุณมากที่ทำให้เราค้เห็นมุมมองจาก คนภายนอกผมเคยคิดเสมอว่า การทำงานต่อไปนี้ถ้าหากว่าเราคิดคนเดียว อยู่กลุ่มเดียวมัน จะอิงบริบท ถ้าคุยกับนักการศึกษาด้วยกันก็วนอยู่ตรงนี้ ผมจึงบอกว้่าต่อไปนี้ทำอะไรก็แล้วแต่ ผมว่าจะต้อง ประกอบด้วยหลายฝ่ายต้องขอบคุณท่าน ดร.จิตราภา ที่ได้เชิญนักคิด นักประเด้นมุมมองมาช่วยกัน คิดว่าทำอะไรให้ประเทศไทยเรามีความเจริญก้าวหน้า มีสิ่งค้ๆที่จะมาเกิดขึ้นบ้าง แต่สิ่งค้ผมคิด สอดคล้องและสนับสนุนแนวความคิดของท่าน คือความเป็นคนไทยของเราทำอะไรจึงจะรักษาไว้ เพราะตราบค้ที่เราไปตามฝรั่ง ผมบอกเลยว้่าคามไม่ทัน แต่สิ่งค้เราจะชนะค้คือ ต้องใช้ภูมิปัญญา เราสร้างสมมา ที่เรามีอยู่และมาปรุงแต่งมาอนุรักษ์สิ่งค้ไมค้ทำให้มันค้และสร้างเป็นเอกลักษณ์ของ เราขึ้นมา ถ้าสิ่งค้เขาก็จะทิ้ง เพราะเขาไมเคยเห็น เขานึกว้่ามันยอดเยี่ยมเพราะเขาทำมันไมได้

เพราะฉะนั้นขณะนี้ บทบาทของราชภัฏเราค้คุยกันอย่างชัดเจนแล้วว้่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ จะเป็นมหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย จะชุดค้ไปอยู่กับชุมชนสร้างภูมิปัญญา พัฒนาภูมิปัญญา แล้วนำขึ้นมาโชว์กับฝรั่ง สิ่งค้ผมสะท้อนความคิดนี้คือ มันจริงเนื่องจากเมื่อ 2-3 วัน เราค้ professor มาประมาณ 4 คน เขาพูด delta model พวกเราฟังก็มันๆ รู้บ้างไมรู้บ้าง แต่ตอนเย็นเรา ค้ต้อนรับเขาและเราเลี้ยงแบบไทยๆ กินขนมไทย ผลไม้ไทย และคูร์าไทย เขาชอบมากเลย เพราะเขา ไมเคยเรียน เขาซาบซึ้ง แต่ถ้าหากว่าเราแต่งตัวใส่สูทผูกเนคไทไปโชว์เขา เขาคงเฉย ๆ แต่นี้เราแต่ง แบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพราะฉะนั้นผมอยากจะทำค้ณะที่เรามาวันนี้ที่จะมาช่วยกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจะหาว่าเราจะทำอะไร นักศึกษาของเราถึงจะพัฒนา

เรื่องของคุณธรรม จริยธรรม บ้านเราเป็นจุดเด่น ภูมิปัญญาไทยที่เรามี แต่ที่เราละเลยไป เป็นไปจ้านวนมาก ขณะนี้ผมคิดว่าหลายๆ องค์กรช่วยกันทำอยู่ เราฟังค้ชื่นชมกับหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหลายหลักสูตร เช่นขณะนี้เรามีหลักสูตรอนุปริญาละปริญาตรีสาขามวยไทย สิ่งเหล่านี้จะช่วยกัน และขณะนี้ฝรั่งเรียนมวยไทยกันมาก เราจะขายและมีอาชีพไปตั้งอยู่ในต่างประเทศ เพราะวิชามวยไทยเรา ต้องขอขอบคุณท่านที่มาให้มุมมองและค้ได้อีกแนวคิดหนึ่ง ขอบคุณมากครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบคุณมากครับ ท่านอธิการบดี วิทยากร ผู้เข้าสัมภาษณ์ ผมมาทีหลังไม่รู้ตอนต้นว่าอย่างไร แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพราะคร.จิตรภา บอกว่าจะมาสัมภาษณ์นี้ให้จัดหาวิทยากรด้วย วิทยากร เดิมจากส่วนท้องถิ่นคือใคร ผมโทรมาเช็คนี่ว่าจะเลือกใคร จึงได้เพื่อนร่วมทีม 9 ของเราที่เคยอยู่ ท่านเคยเป็นรองประธานหอการค้า และเคยเป็นอาจารย์มาก่อน เป็นผู้ที่มีมุมมองแปลกๆ ที่พูดตาม คนอื่นอย่าเอามา เพราะเราเคยฟังซ้ำซากมาแล้ว เลือกคนที่มองข้างนอก มองนอกกรอบ และวันนี้ เจอนอกกรอบจริงๆและตรงไปตรงมา ต้องรับความผิดอันหนึ่งเราปิดบังอะไรบางส่วนที่เราพยายาม พูดในสิ่งที่สวยหรู แต่บางอย่างที่มันอยู่ข้างในนำออกมาตีแผ่หลายๆเรื่อง ต้องบอกให้เรารู้ก่อนที่ ปล่อยให้เรากลับไปสู่แล้วก๊อ กั้น ไม่ทัน

สรุปว่าที่มาของวิทยากรในวันนี้ เนื้อหาสาระการพูดผมว่าคงหลายจุดเราต้องมาวิเคราะห์ ผมว่าดูที่ตัวเราสำคัญที่สุด เราคือใคร วิเคราะห์ให้ออก บทบาทของเราคืออะไร ถ้า define ตัวนี้ไม่ออกไปเยี่ยมบทคนอื่นมาเล่น นี่เป็นเรื่องน่าคิด เหมือนเราเป็นคนไทย คนไทยจริงหรือไม่ หรือเอาของใคร เข้ามาใส่ที่ตัวเรา ผมพูดประเด็นนี้ขึ้นมา คือจุดยืนของเราเมื่อเราเป็นคนไทย ความเป็นไทยตรงนี้เป็นสิ่งที่น่าคิด ภูมิปัญญาไทยเราเห็นด้วย แต่บางที่เราพูดกันเหมือนเอาเปลือกมาพูด แต่เนื้อแท้จริงๆมันยังไม่เกิด ค้นหาให้เจอว่าไทยจริงคืออะไร ผมอาจพูดแบบปรัชญา ที่จริงลึกๆ ก็มันต้องระเบิดมาจากเนื้อใน ผมมีความเชื่อและยึดมั่นในความเชื่อ ทฤษฎีของในหลวง คือสังฆะธรรม หลักธรรม ทางสายกลาง เศรษฐกิจพอเพียง ถามผมว่าวิจัยเพื่อลงท้องถิ่น ชุมชนผมจะยึดตรงนี้ ปรัชญาทฤษฎี ของในหลวงเป็นฐานหลัก เพราะฐานแน่น ฐานรากหญ้าของสังคมได้เอง ถ้าหลักทั้งหลายคุณทิ้ง หลักพุทธศาสนา ทางสายกลางเมื่อไหร่ คุณจะหลุดลอยทันที ที่ท่านพูดถึงจริยธรรม ผมวิเคราะห์ต่อ ระบบสากลเข้ามา 2 ระบบจะเดินคู่กัน ถ้าหลงดูตัวเองทำไม่คู่เพื่อนก็ไปไม่รอด คู่แต่เพื่อนไม่คู่ตัวเองก็ไม่รอด มันประเภทลอย 2 ระบบไปด้วยกัน ถ้าจะเชื่อมตรงนี้อย่างไร เป็นจุดที่น่าคิด เป็น 2 ระบบ ที่เขาเรียกว่าควล นี่ผมฝากประเด็นตรงนี้ให้คิด ว่าอย่าคิดมิตีเดียว มิตีไทยไม่ลืมหูลืมตา ก็ไปไม่รอด มิตีสากลอย่างเดียวไม่ลงเป็นไทยก็ไปไม่รอด 2 สิ่งจะไปด้วยกันจะอยู่กันอย่างไร หลักพุทธศาสนา หลักทางสายกลางจะเข้ามาตรงนี้ เศรษฐกิจพอเพียง คือทฤษฎีที่เราต้องจำมาตรงนี้ ขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผมขอมีส่วนร่วมนิดหนึ่งนะครับ หลังจากที่ท่านฟังท่านรองประธานหอการค้า ขอขอบคุณ ท่านที่เสนอมุมมองอีกมุมหนึ่ง ซึ่งผมคิดว่าเป็นมุมมองมาทางลบ บางอย่างผมว่าทุกเรื่องเป็นเรื่องที่ดี ที่อยู่ ๆ เราอาจจะมองไม่เห็นสิ่งที่มันอยู่ในมุมลบ มุมมืด หลายเรื่องที่คุณบางที่เราอาจจะไม่ทราบแต่

หลายเรื่องเราทราบว่ามันมีสภาพเป็นอย่างนั้น ผมอยากจะให้มองอีกด้านหนึ่งเหมือนกัน ในเรื่องเดียวกันเหมือนอย่างที่ท่านอธิการบดีได้พูด มันมีอีกด้านหนึ่งเช่นเดียวกัน คือด้านบวกของเรื่องเดียวกัน มันมีอยู่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นบางทีผมคิดว่าการสร้างสมดุลย์ระหว่างสิ่งที่เป็นบวกกับลบมันสำคัญ ทำนองเดียวกับที่ท่านอธิการบดีได้พูดว่า ทำอย่างไรให้มันอยู่ด้วยกันได้ระหว่าง 2 ทิศทาง 2 แนวทาง มันไม่มีวันใดที่จะมีทางเดียวตลอด แต่ต้องมีส่วนที่เป็นบวกและลบด้วย ผมเลยอยากจะเสนอความเห็น ว่าทุกอย่างต้องมีจุดที่สมดุลย์ สร้างให้มันและอยู่กับมันได้อย่างพอดี คิดว่าทางเลือกที่น่าจะเป็น เมื่อเราหาทางจุดที่สมดุลย์ควรจะทำ แต่ปัญหา คือทำอย่างไร บางทีเรารู้แต่เราทำไม่ได้ หรือรู้แต่ไม่ทำ ผมขับรถตามบรรพทุกสิบล้อคันหนึ่งเขียนไว้ว่า ดีชั่วรู้หมดแต่อดไม่ได้ คือบางทีรู้ มันควรจะทำอย่างไร แต่ก็ยังทำอยู่ เช่นเดียวกับเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยซึ่งเป็นด้านลบคือ เราบอกว่าการเรียน การสอนต้องคำนึงถึงความหลากหลาย เพราะว่าคนมีความหลากหลาย แต่ว่าคุณต้องทำแบบนี้จึงจะถูก มันสวนทางกัน บางทีเราเองพยายามสร้างสมดุลย์ของมัน ผมคิดว่า สุดท้ายอยากสรุปว่า ทุกอย่างมี บวก ลบ ทำอย่างไรให้เกิดความสมดุลย์ นั่นคือจุดนี้เราน่าจะพิจารณา ขอขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

มันมีโลกหลายใบ เราอยู่กับเรื่องของความขัดแย้งความเป็นจริงที่เป็นอย่างไรก็ไม่รู้ โลกที่เราอยากจะให้มันเป็น อย่างที่อาจารย์บอกว่าอยากให้มันพอเพียง หลายคนบอกพอเพียง แต่คนละความหมายก็มี คือพูดมันง่ายอย่างที่อาจารย์ว่า สำคัญว่าเราจะมาตกลง answer อยู่ดี มีความรู้สึก คำตอบดีที่สุดมันมีอยู่ ที่อาจารย์ยกตัวอย่างดีมาก รู้แต่ทำไมไม่ทำ เพราะว่าเราไม่เคยสอนคนให้ ถึงขนาดนี้ สอนแบบเปิดเทป บูรณาการ การมีส่วนร่วม มันไม่ได้รู้โดยการกระทำ เราได้จากห้องจำ ผมว่ากระบวนการรู้สำคัญ กระบวนการค้นหาคำถาม คำตอบ นี่คือโลกใหม่ มีท่านอื่นใหม่ครับ พอผมเห็นคุณปราโมทย์ มาระดับข้างล่าง รู้โดยไม่ต้องคิดเพราะเขาสัมผัสกับข้อมูลทุกวัน มันต้องมองไปข้างหน้า ไม่อย่างงั้นแค่ ความรู้ที่เกิดจากการกระทำสำคัญที่สุด

ผมขอปิดประเด็นนี้หนึ่ง ผมอาจพูดขาดไปตรงที่ อาจารย์พูดว่ารอยต่อระหว่างภาพสองภาพ มันเป็นหน้าที่ของอาจารย์ สิ่งที่ผมไม่ได้พูดหรือไม่กล้าพูดเพราะว่าถ้าผมจะบอกว่า นั่นคือหน้าที่ของอาจารย์ ที่จะต้องสอนลูกศิษย์ให้คิดได้ว่าควรจะแก้ผ้าถ่ายรูป หรือไม่แก้ผ้า ตรงนั้นที่ผมเรียกว่า จริยธรรม มันคือความละเอียด อะไรซักเรื่อง ตรงนั้นที่เราจะต้องสอนกัน แต่ผมไม่รู้จะสอนอย่างไร ผมสอนได้แต่เพียงว่าลูกผมจะไม่ทำเช่นนั้น แต่ลูกคนอื่นผมไม่รู้แน่ครับ ตรงรอยต่อ คือเรื่องของศีลธรรม จริยธรรม จิตสำนึก หรืออะไรก็ไม่รู้ ผมบอกไม่ได้แต่เป็นเรื่องที่คนทำหน้าที่อาจารย์ต้อง บอกได้ว่าสิ่งนี้ไม่ดี ไม่ถูก สอนให้เขาคิด ขอขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

อีกนิตหนึ่งเพื่อจะย้ำตรงนี้ ที่คุณปราโมทย์พูดถึง แปลกมาก คุณปราโมทย์เป็นนักธุรกิจที่พูดถึงจริยธรรม ผมว่าถ้าคนเรามีความสามารถตรงนี้ ผมว่าไม่ต้องมาท่องจริยธรรมตามที่คุณปราโมทย์พูดว่าเห็นจริยธรรมสำคัญ หมายความว่าต้องมีเงินแล้ว ทำการค้าเป็นแล้ว คิดเป็นแล้ว เราจะทำอะไร ปณิธาน สำคัญมาก หรือจะเป็นของฉันท กิจการของฉันทหรือไม่ ผมว่าประเด็นเหมือนกัน จึงอยากเน้นว่า เวลาผมพูดถึงอะไรธรรม ไม่ได้หมายถึงว่าตัวมันเองสำคัญ กระบวนการที่ทำให้เกิดธรรมตรงนี้สำคัญ ที่ยกพุทธศาสนาขึ้นมาทั้งหลายให้เห็นกระบวนการ ถ้าไม่มีใคร ผมในฐานะผู้ดำเนินรายการขออุตสาหการเสวนาภาคค่ำไว้ตรงนี้ครับ ขอบพระคุณที่พูดสำหรั้งฟังครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ก่อนที่จะแยกย้ายกันขอเรียนเชิญท่านอธิการทั้งสองท่านมอบของที่ระลึกท่านวิทยากร คงจะจบการอภิปรายด้วยแง่คิดมากมาย สำหรับในการทำงานต่อสำหรับพรุ่งนี้และตลอดไป ตอนนี้อยากฝากเพื่อนตามอัสสาส์น ใครอยากคุยกับท่านวิทยากรเชิญได้นะคะ ขอบพระคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

หลายท่านคงพอทราบกระบวนการว่าทำอะไร ขอยืนยันอีกนิตว่า หลังจากนั้นท่านจะทำอะไร และอะไรจะเป็นประโยชน์กับตัวท่านและหลังจากนั้นจะให้ท่านวิทยากรแต่ละท่านให้คำปรึกษาในแต่ละกลุ่ม สรุปบทเรียนจากตรงนี้ให้ท่านและสรุปแนวคิดจากประสบการณ์ที่ท่านได้ทำ PAR เพื่อเป็นประโยชน์แก่อาจารย์ต่อไป เมื่อสักครู่นี้พูดกันบ้างแล้วว่า ในกระบวนการปีนี้อีกประมาณ 6 เดือน เพราะฉะนั้น โครงการที่ท่านกับวิทยากรได้ช่วยกันพัฒนา ตรงนี้ถามว่ามีประโยชน์หรือไม่ มีแน่นอน เพราะเป็นประโยชน์กับสถาบันกับท่านเอง ที่มีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนมาก คงเปิดปริญญาเอก ตามมาปริญญาโท ก็ขยายไป เพราะฉะนั้นระบบการควบคุมคุณภาพตรงนี้ การบริหารจัดการ น่าจะอำนวยความสะดวกให้สถาบันแม่ สำหรับโครงการปีนี้ช่วงที่ผ่านมามีประมาณ เดือนมกราคม- กุมภาพันธ์ อาจารย์พัชรินทร์ บอกว่าโครงการชุดนี้เป็นโครงการปกติจะมี 2 อย่าง เขาให้เสนอเป็น วช. จะเป็นของยุทธศาสตร์รัฐบาล เขาจะเสนอเป็นชุดโครงการ และอีกอย่างโครงการนี้ถือว่าปกติ โดยหลักการคือจะต้องผ่านสถาบันการศึกษาของท่าน และไปถึงสภาวิจัย ตรงช่วงที่สภาวิจัยเขาแจ้ง ทราบว่าเขาได้แจ้งข้อมูลไปสถาบันราชภัฏทุกแห่ง แต่เปลี่ยนระบบ ปีที่แล้วโครงการปกติจะให้ ADC ก็ว่าไป ปีนี้เขาไม่ให้แต่ให้สถาบันตั้งกรรมการขึ้นมาเองและเรียงลำดับความสำคัญเอง เขาก็จะให้เงินไปยอดหนึ่ง คิดว่าเงินยอดงบประมาณปี 2548 ยังไม่ออก ท่านคงต้องรอ ตัวอย่างเช่น สถาบันอาจจะขอไป 8

โครงการ แล้วเขาพิจารณาโครงการให้ทุนมา 7-8 ล้านบาท ท่านก็กลับไปตั้งกรรมการและพิจารณาจัดสรรทุนกันจริงๆ แล้วงานวิจัยของแต่ละสถาบันที่ขอคงต้องมาคุยอย่างที่ว่าส่วนกลางเคยทำ คงจะพิจารณาความเหมาะสมระหว่างกิจกรรมของงบประมาณและจัดสรรทุนกันใหม่ เพราะฉะนั้นโครงการนี้ช่องทางของปี 2548 คือ ท่านเสนอผ่านในสำนักวิจัยซึ่งเป็นฝ่ายดูแลตรงนี้ สำนักวิจัยก็ตั้งกรรมการท่านก็พัฒนาโครงการกับท่านที่ได้ทำงานร่วมกับท่าน อาจารย์ซึ่งเป็นที่ปรึกษาตรงนี้และเสนอไปทางกรรมการในสถาบันเห็นว่าน่าจะได้รับบก็คงจะได้ ตรงนี้คือช่องทางที่ 1 และที่พยายามเชิญที่ปรึกษาในภาคเดียวกับท่านบ้าง ในเครือข่ายบ้าง เพราะคิดว่า งานนี้คงพัฒนาไม่เสร็จในวันนี้แน่นอน คงไปทำต่อ ท่านจะได้เครือข่ายกับ อาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญ หลังจากนั้นท่านจะไปเชิญอะไรต่อก็เป็นสิทธิของท่าน นี่เป็นช่องทางที่ 1 ในปี 2549 เช่นเดียวกันถ้าปี 2548 ไม่ได้ ปี 2549 ก็เช่นกัน สถาบันพิจารณา ลักษณะนี้จะมี 2 ทาง ทางที่หนึ่ง คือส่งให้สถาบันและให้ผู้บริหาร ผู้บริหารเห็นความสำคัญอยู่แล้ว ทุกคนทราบว่ามีโครงการนี้ ส่วนอีกช่องทางหนึ่งหลังจากที่ท่านกลับมาแล้วท่านส่งมาที่รพภในเดือนมีนาคม หรือเมษายน เราก็จะหาช่องทางคุยกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ไว้ ถ้าโครงการของท่านเป็นที่ถูกใจของตรงไหน เราก็จะเสนอให้ จะพยายามขายโครงการคล้ายๆว่า โครงการตรงนี้เป็นอีกแหล่งหนึ่ง

คุยกับทางจันทรเกษม วิธีการพิจารณาโครงการที่สถาบันต้องทำ หลังจากที่ไม่ได้ สภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) แล้ว ยกตัวอย่างเช่น ส่งไป 60 โครงการ เขาให้มา 48 โครงการ เงิน 12 ล้าน ที่สภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) ทำอยู่ เขาพิจารณาแล้ว เงิน 12 ล้าน 48 โครงการอาจจะใช้เงินแค่ 10 ล้าน ให้เงินตามความเหมาะสม และมีส่วนหนึ่งที่ได้ในลักษณะนี้ เพราะฉะนั้นจะพิจารณาเอง หรือไม่ก็อาจจะมีการปรับลดอย่างไรก็ได้ ปีนี้ตัวอย่างง่าย ๆ ทางสภาสถาบันราชภัฏ (สรภ.) ได้มา หลังจากพิจารณาได้เงินทุกโครงการที่ผ่านสภาวิจัยแล้ว เรายังเหลือเงินตรงกลาง 7 ล้านบาท ซึ่งอาจารย์ยุพินได้ทำ ตอนนี้นำส่งมอบงาน อาจจะเป็นช่วงยุคนิดหนึ่งเป็นการส่งงานเปลี่ยนฐาน เดิมที่อาจารย์ยุพินรับผิดชอบ ตอนนี้นำส่งมอบให้ ผอ.นิวัติ พอไปอยู่รวมกันกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) แล้วท่านดูแลงานวิจัย ฉะนั้นเงิน 7 ล้าน ขณะนี้ที่เหลือจากการพิจารณาทุนวิจัยทั้งหมดแล้ว ยังเหลืออยู่ 7 ล้านบาท อีกช่องทางที่ท่านจะส่งคือ ถ้าท่านได้เงินตรงนี้อาจจะขอ ถ้าท่านคิดว่าโครงการตรงนี้ใช้ได้ แล้วคุยกับที่ปรึกษากลุ่มเรียบร้อยแล้วก็กลับไปทำต่ออีกนิดหนึ่ง และส่งมาก็ยังมีโอกาสได้ เพราะอันนี้เป็นเงินอุดหนุนทั่วไป จะใช้ได้ในปีงบประมาณ 2547-2548 ตอนนี้อาจารย์นิวัติ ส่งให้อาจารย์เต็มดวง ก็คงต่อให้ตรงนั้นว่าขั้นตอนนี้ไปถึงไหน เพราะทราบว่าเงิน 7 ล้านยังไม่ได้ใช้ แต่มีอาจารย์หลายท่านเสนอโครงการเข้าไป เพราะฉะนั้นก็เป็นช่องทางหนึ่ง เรียนให้ทราบว่าช่องทางที่ท่านจะได้เงิน และถ้าได้เงินตรงนี้อาจจะดีกว่าชุดแรกด้วย เพราะเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป ท่านได้ใช้คล่องกว่า ตรงนี้ 9

ชุดแรก เป็นหมวดรายจ่ายอื่นกับหมวดอุดหนุนเฉพาะกิจ เพราะค่อนข้างจะมีปัญหา ที่อยุธยา ธนบุรี และพระนคร กำลังหาทางแก้ไขกัน ฉะนั้นช่วงนี้ถ้าท่านไม่พึงประสงค์นำเสนอไม่เป็นไร จะรบกวน ท่านวิทยากรและท่านที่ได้รับงบประมาณ และทางทีมธนบุรีมีอะไรแลกเปลี่ยน คงไม่ไป move ท่านและคุยกัน วันที่ 10-11 เรามีการรายงานความก้าวหน้าของโครงการที่ได้รับทุนไปแล้ว ตรงนี้เป็นเวทีเปิด จะแจ้งท่าน ถ้าท่านสนใจจะเข้าฟังก็ได้ แต่เป็นกลุ่มเล็กๆ ครั้งที่ 2 ในช่วงกันยายน อาจเชิญสถาบันของท่าน อาจจะเริ่มทำไปในเฟสที่ 1 จากการศึกษาบริบทแล้วไปร่วมด้วย และช่วงการทำ workshop นานาชาติ ท่านก็มีสิทธิ์จะร่วมได้ หมายถึงร่วมนำเสนอแนะคะ ตอนนี้เชิญอาจารย์โยธิน ท่านคงจะสรุปบทเรียนจากประสบการณ์ของท่านและมีแนวคิดอย่างไรในการที่จะต้องทำต่อไป

ดร.โยธิน แสงดี

จิตใจที่ได้มาและขอบพระคุณครั้งที่ให้ผมมาอยู่กับเมืองกาญจน์และเพชรบุรี ผมได้คุยกับ คณาจารย์เกี่ยวกับเรื่อง PAR ซึ่งท่านคณาจารย์ที่ท่านเข้าใจ กับผมเข้าใจเป็น PAR อันเดียวกัน และคำถามวิจัย ประเด็นปัญหาต่างๆ มาจากผู้ได้รับส่วน ได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะบ้าน ครุหรือนักเรียน คิดว่าโครงการที่กำลังร่างกันอยู่คงจะได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ไม่มากก็น้อย ถ้าไม่ได้ก็ถือว่าผม เพราะว่าผมมาเพื่อให้กำลังใจ ขอบพระคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

แต่ละท่านกำลังตั้งสมาธิอยู่ แต่โดยมารยาทคงต้องขอบคุณที่ให้โอกาสได้มาเจอพรรคพวก ที่กำลังพยายามจะลงเรือลำเดียวกัน คือนำเอาวิธีการวิจัย PAR มาให้ และจากประสบการณ์ที่ทำงาน บอกได้เลยว่ากระบวนการทำงาน PAR นั้นจุดที่ยากที่สุด ก็จุดจากตัวเรา เพราะว่าเราเองผ่าน กระบวนการขัดเกลาอะไรมาเยอะแยะทั้งในแง่ของตัวสาขาวิชาที่เราเรียน ทั้งในแง่ของการทำงาน และเรามีตำแหน่งอะไรที่ครอบงำเราอยู่ ฉะนั้นเวลาที่เราจะไปทำวิจัยด้วย approach นี้ เราต้อง ถอดทุกอย่าง คือในระบบความคิดตรงนั้นต้องพยายามทำให้มันปลอดจากสิ่งที่เราคิดลึกอยู่ ต้องทำ ตรงนั้นให้ว่าง แต่ไม่ได้หมายความว่ามันจะว่างได้สนิทหรอก ฉะนั้นตรงนี้เป็นตัวตั้งต้นที่สำคัญ และถ้าอาจารย์อ่านคำรา มีคนเคยเขียนไว้แล้วว่ามิจฉาพิฐุที่ต้องระวังสำหรับคนที่จะนำ approach PAR ไปใช้ อาจารย์คงพอมีตำราอยู่แล้ว ดร.สิทธิชัย เขียนตำรานี้ไว้ นี่ก็จุดตั้งต้นที่สำคัญ และท่านก็ทำงานไม่ใช่ศิลปินเดี่ยวแน่ๆ ต้องทำในลักษณะที่เป็น interdicting จะต้องเกาะเกี่ยวเอา dicing อื่นๆ มาช่วยกันทำชุมชนของท่าน อยู่ที่ว่าท่านจะ define คำว่าชุมชนคืออะไร แต่โดยปรัชญาของมันหนีไม่พ้นคนที่อยู่ข้างล่าง ซึ่งบอกว่า ปรัชญาจำ อุดมคติจำ คนไทยอยู่ที่ไหน คนคือยโอกาส

อยู่ที่ไหน แล้วเราเสียเงินไป 19 ล้าน ให้ใครทำวิจัยไม่รู้ถามว่าคนจนอยู่ที่ไหน ตอนนี้เราได้รับการลงทะเบียนคนจนเป็นแถว นี่เป็นสิ่งที่ถูกกำหนด และได้ประสานทาง ดร.โยธิน แสงวดี ซึ่งกันมาจากเว็บข้างหรือค้นหาเองได้ นี่เป็นจุดที่พอดีขึ้นมาว่า ธรรมชาติของนักวิจัยอย่างไรอยู่นิ่งไม่ได้ ตัวเองก็ต้องค้นหาและดึงมาช่วยกัน ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญแต่บอกว่ามันยาก อันดับต่อมาคือการทำหน้าที่ท่านต้องดึงมาทำงานด้วยกัน ท่านเป็นนักวิชาการ ท่านรู้ egoism ที่มันยากเพราะขั้นต้นต้องพยายามปลดปล่อยตัวเองให้ว่างแล้ว ยังต้องดึงคนอื่น ๆ เขามา และบอกเขาว่าต้องว่าง อย่างน่าอะไรคิดมามาก ความยากที่ 3 คือ นอกจากจะเป็นนักวิชาการแล้ว ต้องทำงานกับนักปฏิบัติ เกาะเกี่ยวกับหน่วยราชการ เมื่อเห็นงานที่ได้ไปแล้ว นอนก่ายหน้าผากแทนคนที่ได้โปรเจกไป

อย่างไรต้องมีวิธีการทำงานอย่างไร และเขามีกฎระเบียบ เพราะฉะนั้น PAR ไม่ใช่เรื่องที่เราจะทะเลาะหลวงเรื่องพวกนี้ได้ทั้งหมด เราจะบังอาจไปแก้กฎระเบียบเขาก็ไม่ได้ มันจะต้องทำอย่างไร ต้องอาศัยเทคนิคต่างๆ ในการสื่อสาร พูดอย่างไรให้เข้าใจตรงกัน ไม่ใช่คนนี้เรารู้ก็เข้าใจนี่กว่ามันเป็นแบบนี้แต่จริง ๆ ไม่ใช่ พอพูดอย่างนี้ ต้องถูกถามว่า เราฝึกฝนเทคนิคในการค้นหา meaning ของคนที่ทำงานแต่ละคนอย่างไร ไม่ใช่เฉพาะตรงนั้น ต้องไปพูดกับชาวบ้าน ไปทำงานกับชุมชน ถามว่าชาวบ้านเป็นผ้าขาวหรือไม่ มันถูกป้ายมาเยอะสารพัดจะป้าย แล้วยังมีเรื่องนิเวศน์ ท้องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ปวดศีรษะมากเลย พูดภาษาเดียวกันหรือไม่ อะไรที่เรียกว่านิเวศน์ นิเวศน์ของท่านกับฉันอันเดียวกันหรือไม่ จะเลือกอะไรสักอย่าง เช่น ดินันท์ทำป่าที่ห้วยขาแข้ง จะเก็บลูกอะไรไม่ทราบที่มันเป็นสมุนไพรจะเอาลูกแต่โคนต้นเลย เราจะให้ชาวบ้าน ให้ชุมชน เป็นตัวตั้ง แต่เราก็พยายามบอกว่าต้องระวัง ต้องเอาอินคให้ค้นหาว่าทำไมท่านถึงตัดต้นไม้ทั้งต้นจะเก็บเมล็ด ทำไมไม่เก็บเมล็ด จะเก็บฝักหวานทำไมไม่เก็บแต่ตัวยอดทำไมตัดทั้งกิ่ง เราจะทำความเข้าใจกับเขาอย่างไร โดยที่เราไม่ครอบงำ เป็นเรื่องที่ต้องระวัง นี่เล่าจากประสบการณ์ของการทำงานว่าเจออะไรเยอะแยะ

แต่ที่บอกว่าต้องกลับไป เรามีความตั้งใจเราอยากเห็นว่าสังคมของเราเป็นสังคมที่ควรจะเป็นอยู่กันอย่างไร นี่คือเป้าหมาย แน่นอกระหว่างทาง ท่านทำงานไปควรได้คำตอบแทน แต่สุดท้ายสังคมได้อะไรจากองค์กรของเรา เป็นข้อที่อยากจะแลกเปลี่ยน ขอพูดแค่นี้และขอให้กำลังใจว่าทำเถอะค่ะ แล้วมันต้องทำ แต่ทำด้วยความรู้สึกที่เราอยากทำ เพื่อเป็นสังคมที่เราพึงปรารถนา อย่าทำเพราะถูกบังคับ อย่าทำเพราะเขาเอาของมาล่อ ทำเพราะเราจะตอบแทนให้กับสังคม ให้กับเราในฐานะที่เราได้มีโอกาสเกิดมา นี่คือปรัชญา ท่านต้องไปให้ถึงจริงๆ ใช้ approach นี้มาตั้งแต่ปี 2528 และงมทำกับตัวเองและสุดท้ายหลังๆ ก็ถอนมา เพราะเห็นมีคนพูดถึง PAR มาก จึงอยากกลับมาดูที่รับปาก อาจารย์มา เพราะอยากจะทำว่าตอนนี้สิ่งที่เราเคยคาดหวังว่าราชภัฏ เป็นราชภัฏที่มีโอกาสที่ดี ที่อยู่ติดท้องถื่น เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ดินันท์กลับมาดูว่าท่านใช้ approach นี้อย่างไร แล้วมันจะไปสู่เป้าหมาย

ที่เคยมองไว้หรือไม่ จึงขอกลับมาดู และได้เก็บเกี่ยวอะไรได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสุดท้าย
ยินดีพิจารณาว่า ถ้ามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ก็ยินดีถ้ามีเวลา ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบพระคุณมากสำหรับประสบการณ์และกำลังใจ คิดว่าพวกเราคงเอาชนะความยากเพื่อ
ตอบสังคมให้ได้ว่าสังคมจะได้อะไรจากเรา และเชื่อว่าเราคงต้องรบกวนอาจารย์ต่อไปอีกเพื่อที่จะ
ให้เป้าหมายที่อาจารย์คาดหวัง ประสบความสำเร็จ เราคงไม่ทราบว่าอาจารย์คาดหวังอะไร แต่แน่นอน
เป็นสิ่งที่ดีแน่ และไม่ทราบว่าวันนี้ อาจารย์เป็นนักประเมิน ประเมินถึงขั้นไหนแล้ว แต่อย่างไรเรา
จะพยายามไล่ตรงนั้น

รศ.ดร.บุปผา ศิริรัมย์

ขอบคุณค่ะ เห็นโครงการนี้ค่อนข้างประทับใจ เป็นโครงการที่ทำทนายและต้องชมคนคิด
โครงการ TOR เก่งมาก ๆ แล้วมาได้สัมผัสกับคณาจารย์จำนวนมาก ซึ่งเห็นแววตาและพลังที่พร้อม
ที่จะทำงาน ตรงนั้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม เป็นความรู้สึกที่ดี แต่ขณะเดียวกันมีความห่วงใยพ่วงเข้ามาด้วย
จากประสบการณ์ที่ทำงานกับนักศึกษากลุ่มวิทยานิพนธ์ งานนี้เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์และศึกษา
โดยตรง กลุ่มวิทยานิพนธ์มาเกือบ 20 ปี วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทั้ง ปริญญาโท ปริญญาเอก ไม่มี
PAR นะคะ ที่มี PAR อยู่ 2 โครงการ คือ นักศึกษาจาก ม.บูรพาและจุฬา นั่นคือระดับปริญญาเอก
นอกนั้นเป็นวิทยานิพนธ์ที่เป็นงานวิจัยธรรมดา คือเก็บข้อมูล วิเคราะห์ แปรผล สรุปผล และเขียน
ซึ่งง่ายกว่า PAR เยอะ ทั้งกระบวนการและเรื่องการใช้เวลา PAR ต้องใช้เวลาสั้นๆ 1 ปี กว่ากลงไป
เตรียมชุมชน กว่าจะไปคุยกันว่าจะทำปัญหาอะไร กว่า会选择ปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติการ
ติดตามประเมินผล กระบวนการตรงนี้อาจน้อย 1 ปี

บัณฑิตของราชภัฏ เป็นตัวหนึ่งที่ใจคนนึกเป็นห่วงไม่ได้ว่า จะจบซ้ำหรือไม่ อีกอันหนึ่งคือ
ตัวของ PAR ย้อนไปนึกหนึ่ง คือ คนที่จะทำ PAR ได้ น่าจะเป็นคนที่ทำวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ
เป็นทั้ง 2 อย่าง เพราะเวลาทำ PAR ต้องใช้ทั้งสอง และวิจัยเป็นเพียง compliance หนึ่งของ PAR
เท่านั้นเอง อย่างที่บอกนอกจากมีวิจัยแล้ว ต้องมี action กระบวนการเรียนรู้ ยังต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ
community ซึ่งเป็นองค์ประกอบอีกหลายๆอย่างของ PAR ถึงได้บอกว่า PAR มันยากกว่างานวิจัย
ทั่วไป ยากกว่าวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษา ที่เคยคุยมาในช่วงเกือบ 20 ปีที่ผ่านมา เพราะฉะนั้นตรงนี้
เป็นอีกจุดหนึ่งที่เป็นห่วงแต่อย่างไรก็ตาม จุดแข็งของราชภัฏ คือ อยู่กับชุมชนและค่อนข้างคลุกคลี
ใกล้ชิดกับชุมชน ตรงนั้นเป็นจุดที่ดี แต่ตรงนี้ถ้าสามารถผ่านทะลุไปได้จะเกิดประโยชน์อย่างมหาศาลกับ

ประเทศชาติ และประชากรในระดับรากหญ้ามากมาย ตรงนี้เป็นสิ่งที่ท้าทายและถ้าทำได้ แล้วคิดว่า
ทำได้ตรงนั้นจะเกิดประโยชน์อย่างมหาศาล จะพยายามเอาใจช่วยและอะไรที่ช่วยได้ยินดีที่จะลงไปช่วย
ขอให้กำลังใจทุกโครงการและขอให้ประสบความสำเร็จค่ะ ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

กราบขอบพระคุณมากนะคะ ได้กำลังใจและข้อคิดจากประสบการณ์ของอาจารย์ หวังว่าคง
ไม่ทำให้อาจารย์ผิดหวังนะคะ คิดว่านักศึกษาที่ทำ PAR ต้องรักจริงนะคะ ไม่งั้นจบซ้ำแน่ ตัวเอง
คุมวิทยานิพนธ์ที่ทำ PAR ปรากฏว่าเป็นกลุ่มสุดท้ายที่จบด้วยค่ะ

ผศ.ดร.ศิริทิพย์ รักษาสัตย์

ขอบคุณค่ะ สำหรับทางสถาบันที่จัดโครงการนี้ขึ้นและดิฉันได้รับเชิญมาครั้งนี้ เพราะถือว่า
การที่ได้มาที่นี่ได้มีโอกาสได้เรียนรู้กับคณาจารย์ ประการแรก เพราะการทำงานร่วมกันไม่ว่าจะที่ใด
ก็ตาม ตรงนั้น คือ การเรียนรู้และมันจะออกขึ้นมาทุกครั้งดีกว่าที่อยู่เฉยๆ อีกประเด็นหนึ่ง คือ ขอ
ชื่นชมในความพยายามริเริ่มในการทำโครงการใหญ่ๆ ซึ่งดิฉันได้พูดหลายครั้งเหมือนกันว่า
ทางทีมงานเป็นผู้ที่มีความคิดที่มองไปข้างหน้า โครงการนี้เป็นโครงการใหญ่มากและพูดจริงๆ เป็น
โครงการที่ยาก การที่เราจะรวมคนทุกคนมาคิดปรับเปลี่ยนกระบวนการกันทั้งระบบเป็นสิ่งที่ยาก
แต่ว่าตรงนี้เป็นก้าวแรกซึ่งเราทำแล้ว และในช่วงเกือบจะ 1 ปี ที่จัดตรงนี้มา ดิฉันคิดว่าทางทีมราชภัฏ
ทุกคนได้จับมือร่วมกันเดินทางมาด้วยกันแล้ว ทุกอย่างก้าวอาจารย์ได้เรียนรู้และอาจารย์ลองมองย้อน
กลับไปว่าเราเปลี่ยนอะไรบ้าง เชื่อว่าทุกคนเปลี่ยนจึงมาเข้าสู่หลัก คือจุดที่มองเห็น

และอยากเรียนย้ำนิดหนึ่งว่าในมุมมองของเรา คือ อย่าเอาตัวเราเป็นตัวตั้ง ถ้าเราจะทำ PAR
ขอให้นึกถึงชุมชน ประเด็นนี้ คือ เคารพในชุมชน เพราะว่าหลักการของ PAR ตรงนั้นเป็นจุดใหญ่
และเวลาที่เรามอง เรามักจะมองจากตัวเราว่าเราอยากให้เขาเป็นอย่างไร แต่เราไม่เคยมองว่าตัวเขา
อยากเป็นอะไร ฉะนั้นตรงนี้อาจให้เปลี่ยนคำถามใหม่ ให้ถามเขาว่าเขาอยากอะไร มองเขาเป็น
center เอาตัวเราออกตรงนี้ อีกสิ่งหนึ่ง คือ การทำ PAR ทำแล้วเป็นการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง
และยั่งยืน ซึ่งเวลาทำอะไรต้องถามตัวเองว่า เราทำแบบนี้แล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรา เขาได้เรียน
รู้อะไรบ้าง และเขาเกิดประโยชน์กับเราด้วยไหม ไม่ให้มองแค่ประโยชน์ส่วนตน ตรงนี้การทำ PAR
จะได้กับได้ และเมื่อทำไปด้วยกันแล้ว เราสร้างให้เขาเข้มแข็ง ขณะเดียวกันตัวเราเองก็เพิ่มศักยภาพ
ในตัวเราด้วยเหมือนกัน ฉะนั้นประเด็นนี้อาจย้ำว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก คงต้องถามเขา อีกสิ่งหนึ่งที่
ชื่นชม คงจะต่อจากที่ รศ.ดร.บุปผา พุด คือ เมื่อทำในระดับของบัณฑิตศึกษา ตอนนี้เราจะมีปัญหา

เรื่องเวลา และลักษณะของ PAR เราทำกับชนกลุ่มน้อยแต่ใช้เวลานาน เพราะการทำ PAR ผลของมันต้องเกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องใช้เวลา อาจจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทางสถาบันต้องคิดว่าการทำวิทยานิพนธ์ในคอร์สเราให้เวลาเขาเท่าไร อาจจะเป็นการหยิบประเด็นให้ย่อยลงไปอีกเพื่อให้เขาทำได้ภายในระยะเวลาจำกัดตามเงื่อนไขของการทำวิทยานิพนธ์ ตรงนี้เห็นด้วยอย่างยิ่ง

อีกประเด็นหนึ่งคิดว่าตรงนี้สิ่งที่มองไปข้างหน้าคิดว่าต่อไปโครงการเมื่อทำสำเร็จและทุกราชภัฏได้ทำโครงการลักษณะนี้แล้ว คิดฉันเชื่อว่าตามหลักการมันจะเป็นการสร้างทีมงานนักวิจัย และเชื่อว่าตรงนี้เป็นหน่วยงานและเป็นองค์กรใหญ่ และเมื่อทำกระบวนการนี้ผ่านไปได้ตรงนี้ก็ถือว่าเป็นทีมงานที่ยิ่งใหญ่มากของประเทศ และคิดว่าในวงการผลิตครูถ้าทำตรงนี้ได้ฉันเองคงต้องกลับมาเรียนรู้กับทางราชภัฏ สุดท้ายขอให้กำลังใจ อาจารย์ก้าวกันมาแล้วขอให้จับมือกันไว้ให้มันคงและก้าวไปด้วยกัน เพราะฉันมองว่าการทำงานครั้งนี้ อาจารย์มีส่วนร่วมเดินทางมากมายและมีคนที่เข้าอกเข้าใจและเห็นใจเรามากๆ อาจารย์ไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวและรอบข้างเห็นว่ามีคนให้การสนับสนุนมากทีเดียว ตรงนี้มองเห็นเส้นชัยขอพรให้ประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบพระคุณมากนะคะ ที่อาจารย์บอกว่าทำหาย คิดว่าผู้สนับสนุนรวมทั้งวิทยากรในที่นี้ด้วยคงเป็นผู้สนับสนุนและร่วมเดินทางด้วยกันตลอดไป ถ้าคับต่อไปหลังจากที่ได้ฟังข้อคิดจากวิทยากรไม่ทราบว่าท่านที่รับทุนไป อันดับแรกคือ ดร.นุรพาทิศ จากอยุธยา คิดอย่างไร และจะแก้ปัญหาต่อสู้กับอุปสรรคอย่างไร มีข้อเสนอแนะอะไรบ้างคะ

ดร.นุรพาทิศ พลอยสุวรรณ

ขอบคุณครับ ดร.จิตราภาบอกว่าผมได้รับทุนไปแล้วคงจะสบายและก็ทำงานอย่างมีความสุข คำตอบ คือ ไม่ใช่รับมาแล้วยังนั่งปวดหัวอยู่ว่าจะเอาอย่างไร หลังจากที่ได้ฟังผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นต่างๆ ไม่มีความสุข แต่มีความสุขในระยะยาวคงเกิด เพราะเป็นความตั้งใจ เราได้ทำในสิ่งที่เราอยากทำตามความตั้งใจของเราก็เป็นความสุขอันหนึ่ง แต่คงเป็นความยากลำบากอย่างยิ่งในการที่จะทำให้มันได้ดี แต่มีความคิดอย่างหนึ่งว่า ผมได้ยินใครพูดมาไม่ทราบบอกว่างานวิจัยที่ดีที่สุด คนทำยังไม่เกิด และมีอีกคนพูดขึ้นมาว่าวิทยานิพนธ์ที่ดี นอกจากเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ที่สำคัญอีกอย่างคือวิทยานิพนธ์ที่ทำเสร็จ ผมนำมาเทียบเคียงกับงานวิจัยเหมือนกัน งานวิจัยที่ทำเสร็จก็เข้าเกณฑ์คุณสมบัติงานวิจัยที่ดีอันหนึ่ง เพราะฉะนั้นพยายามทำให้มันเสร็จ และจากการทำให้มันเสร็จ ถ้านำคุณสมบัติหรือมาตรฐานตัวหนึ่งมาจับอาจต้องพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตามผมคิดว่าความตั้งใจในการที่จะทำงานให้มันเกิดผลกระทบต่อสังคม คิดว่ามีส่วนดีทั้งสิ้น เพียงแต่ว่าผลกระทบมันเกิดขึ้นมากหรือน้อย ตรงนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในภายหลัง แต่จุดหนึ่งที่ผมอยากจะเรียน และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์ทั้งหลาย คือ ข้อสังเกตความคิดเห็นจากประสบการณ์องค์ความรู้ของท่านทั้งหลายช่วยขยายมุมมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งของผมให้มากขึ้น จริงๆผมจบมาในสายการบริหารคิดว่าใช้การจัดการเป็นตัวทำให้ทุกอย่างมันเสร็จประสบความสำเร็จ แต่บางทีการจัดการอย่างเดียวอาจจะไม่เกิดผล อย่างที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านเป็นห่วง ตรงนี้คิดว่าเป็นส่วนที่ได้จากการมาร่วมประชุมในครั้งนี้ ทำให้เราต้องหันกลับไปมองว่าเดินไปอย่างเดียว รายละเอียดเราไม่ใส่ใจคงไม่ได้ คิดว่าตรงนี้ขอขอบคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทั้งหลาย

อีกอย่าง ที่ผมอยากจะแสดงความเห็นตรงนี้ คือ ในการทำงานวิจัยถึงแม้ว่า มันมีเป้าหมายอยู่ แต่ผมอยากจะให้เราคำนึงว่าไม่มีงานวิจัยใดที่สามารถตอบคำถามได้ทุกอย่าง บางอย่างเราอาจต้องกำหนดช่วง กำหนดขอบเขตของมันอยู่บ้างเหมือนกัน ถ้าเราจะเอาทั้งหมดเลยคงเป็นไปได้ ฉะนั้นบางอย่างคงต้องกำหนดในเวลาที่มีมันมี ครั้งแรกที่ราชภัฏ จะทำโครงการวิจัยในลักษณะอย่างนี้ ผมคิดว่าผลงานที่เกิดขึ้น คือ ได้เปลี่ยนวิธีคิดอะไรบางอย่าง เท่านั้นผมคิดว่ามันคุ้มพอ เราเคยใช้เงิน 10-20 ล้าน ไปทำอย่างอื่นแล้ว แต่เงิน 4 ล้านในการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือมุมมองของคนอย่างน้อย 20-30 คน ที่เป็นทีมวิจัยในแต่ละแห่งผมคิดว่ามันคุ้ม จุดนี้เงิน 7 แสนที่ผมได้รับไป ถ้าอาจารย์ในสถาบันของเรามีความรู้สักที่จะทำวิจัยและสนุกกับมันผมคิดว่าคุ้มครับ

และอีกอย่างหนึ่ง คือ คนในท้องถิ่นจากการที่ห่างเหินกัน ได้เข้ามาร่วมคืนสู่สถาบันราชภัฏ อีกครั้งหนึ่ง ผมว่ามันคุ้มเช่นเดียวกัน ถ้าสองจุดเกิดการเคลื่อนไหวและเข้ามาร่วมมือกัน ผมคิดว่าแค่นี้อาจจะใช้เงินทำคุ้มแล้ว แต่จริง ๆ ไม่ใช่ แค่นั้นมันมีส่วนที่เป็นนักศึกษาเอง และที่ได้ผลพวงจากวิธีการจัดการของเราในแง่ที่ว่าได้กระบวนการวิจัยที่เพิ่มขึ้น เราใช้เวลาเรียน 1 คน 2-3 ปี กว่าที่จะจบ และได้เทคนิควิธีวิจัยไป 1 หรือ 2 อย่าง แต่ตรงนี้เขาไม่ต้องมาเรียนแต่ได้ทำตามกระบวนการที่เราจัดและเขาก็ได้เทคนิคเหล่านี้ไป ซึ่งมีโอกาสขยายไปอีกมากมาย และคนเหล่านี้เป็นตัวคุณอยู่แล้ว ผมคิดว่าเป็นอีกจุดหนึ่งที่คิดว่ามันคุ้มกับเงินที่เราลงไป ความคิดแค่นี้ทำให้ผมน่าจะเพียงพอในระดับช่วงแรก ระยะต่อไปก็พัฒนาให้มันดีขึ้น ไป มีอีกจุดหนึ่งที่อยู่ข้างหน้าตรงนี้คือ ผมมีความเห็นว่าเป็นเรื่องการทำวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบ PAR ผมได้ข้อมูลเพิ่มเติมในสองวัน ผมเห็นว่าจริงๆ แล้ว อาจารย์ในราชภัฏหรือมหาวิทยาลัยทุกคน ส่วนใหญ่ทำกิจกรรมวิจัยตรงนี้อยู่ตลอดเวลา ผมนึกถึงช่วงที่ผมอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ได้ไปคุยกับชาวบ้าน คุยกับครู เจอปัญหา แก้อะไรดี และลงมือแก้ทำกันเดี๋ยวนี้ หลักสูตรเขียนไม่เป็นจะอย่างไร ตรงนี้ทะเลาะกับชาวบ้านพื้นที่ตรงนี้ ใช้ไม่ได้ชาวบ้านหวง เดินต้องอ้อมไปครึ่งกิโล ทำอย่างไรดี คุยไปคุยมา ตกลงขอชื่อแลกที่กันได้

ถ้าหากเทคนิคที่อาจารย์พูดว่า การที่จะให้สังคมชุมชนได้เรียนรู้และเกิดการปฏิบัติอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ผมว่ามันเกิดอยู่ในวิถีชีวิตของอาจารย์หรือของผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่หลายคนเหมือนกัน เพียงแค่เราไม่ได้เขียนมันออกมา ไม่ได้จับบันทึกไว้อย่างเป็นระบบเท่านั้นเอง ผมมองว่าถ้าอย่างนั้นมันมีสองส่วน 1 คือ เราใช้กระบวนการในการทำงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และได้องค์ความรู้ในการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำอยู่เพียงแต่เราไม่ได้จับบันทึกไว้อย่างเป็นระบบใช้อย่างนี้หรือไม่ ถ้าเป็นอย่างนี้ก็แสดงว่าเราให้ความสำคัญกับเอกสารรายงานการวิจัยเป็นตัวกำหนดว่าสิ่งนั้นเป็นวิจัยหรือไม่เป็น

ถ้าจะทำผมว่าเทคนิคง่ายๆ คือ วิชเขียนจะเขียนอย่างไรให้มันเป็นรายงานการวิจัย เมื่อเข้ามาได้ยื่นท่าน รศ. ชวน บอกว่า การเขียนรายงานวิจัยเชิงคุณภาพยากอีกขั้นตอนหนึ่ง จากที่ได้พูดมาแล้วเขียนรายงานการวิจัยแบบเชิงคุณภาพหรือแบบ PAR ต่างจากเขียนรายงานวิจัยปกติ ตรงนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จริงในตารางมีหัวข้อว่าด้วยเรื่องของการเขียนโครงการวิจัยในลักษณะนี้ ผมคิดว่าตรงนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะมีโอกาสในครั้งต่อไปที่จะจัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเรื่องนี้จะช่วยเสริม ทำให้สิ่งที่มันทำกันอยู่ ได้นำมาจับบันทึกหรือมาเรียบเรียงให้เป็นเอกสารที่เป็นรูปธรรม สามารถนำเสนอในที่ต่างๆ ได้ เราจะได้องค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการวิจัยตามวิถีชีวิตเพิ่มขึ้นอีกจำนวนหนึ่ง น่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิจัย ตรงนี้เป็นเพียงข้อสังเกตที่ผมคิดว่ามันเป็นแค่ส่วนหนึ่ง ในโอกาสที่ได้มาร่วมกิจกรรมครั้งนี้ได้นำเสนอถือว่าทางผู้จัดได้ให้เกียรติอย่างยิ่งในการให้แสดงความเห็นหรือระบายความคิดอะไรออกมา แต่อยากจะเรียนเพื่อนร่วมชะตากรรมทั้งหลายที่จะทำวิจัยเหล่านี้อยู่ ผมคิดว่าทุกอย่างมันยากคงไม่มีอะไรง่าย เพียงแต่ที่เราคงทำมันโดยมุ่งไปที่ประโยชน์ที่เกิดขึ้น ถ้าประโยชน์เกิดต่อส่วนรวม องค์กรคิดว่าคงเพียงพอ จะหวังผล 100% ก็ขอเรียน ดร.จิตราภาเหมือนกันว่า คงไม่เต็มร้อยแต่ทุกท่านมีความพยายามอยู่แล้ว พุศยาวนิตหนึ่งแต่ขอขอบคุณท่านทั้งหลาย ขอขอบคุณครับ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ขอบคุณค่ะ จริงๆ ไม่ยาวหรอกค่ะ อาจารย์พูดได้จริงใจและเป็นเสียงสะท้อนของผู้ที่กำลังทำถามว่าหวัง 100% ไหม ที่อาจารย์พูดมาว่าอาจารย์ได้อะไรจากการทำครั้งนี้และคิดว่าพวกเราได้อะไรถึงว่าคุ้มแล้ว เรื่องของการเขียนรายงานการวิจัยคงจะยาก อย่างที่ว่ารายงานวิจัยลักษณะนี้คงเคยได้อินทรมอบของพุทธ ที่คุยกับเราเรื่องนี้ และจัด workshop เหมือนกัน เล่าให้ฟังและท่านบอกว่าปัญหาคือตัวนี้ ท่านบอกว่ามันมีช่องว่างระหว่างหัวใจกับลายมือ อาจารย์สามารถเล่าให้ฟังได้ว่าทำอะไรแต่พอถึงเวลาเขียนรู้สึกว่ายาก 58 ชุดโครงการ มีปัญหา มาก พอให้นำเสนอ พอออกมาเป็น

รายงานมันคนละเรื่องกับที่มาเล่า อาจารย์จะขาดทักษะตรงนี้ ซึ่งคิดว่าเราคงจะมีกระบวนการไปเรื่อย ๆ และอาจารย์บอกว่า workshop อะไรตรงไหน กราบเรียนว่าในวันที่ 10-11 ที่อาจารย์นำเสนอเป็นตัวอย่าง อาจารย์นำตัวอย่างมาคุยตรงนี้ เรามีการดูแล comment กัน ขอบพระคุณอาจารย์มาก และหวังว่าจะเป็นรูปแบบกับอีกหลายๆ โครงการที่จะตามมา ชนบุรีบอกว่าให้อยุธยาเป็นตัวแทน เพราะหัวหน้าโครงการไปต่างประเทศ จึงถือโอกาสให้อยุธยาเป็นตัวแทน ฉะนั้นในช่วงนี้ ขออนุญาตให้เป็นไปตามอรรถศาสตร์ท่านสัมมนาตอนนี้ วิทยากร ซึ่งพวกเราจะได้เรียนรู้ร่วมกัน เรียนเชิญนะค่ะ ท่านวิทยากรอยากจะถูกเพิ่มเติมหรืออาจารย์อยากจะแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเรียนเชิญนะค่ะ

รศ.ดร.นุปผา ศิริวิศมี

จริง ๆ ช่วงเช้าทำงานกับกลุ่มนครปฐมได้คุยกันและพยายามจะตี TOR ให้แตก และที่เราได้ข้อยุติของโครงการของนครปฐม คือ สุดท้ายแล้วเรามุ่งเป้าไปที่ผลงานวิจัยที่เป็น PAR ที่ทำโดยนักศึกษาระดับปริญญาโท ที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ วิธีคิดของเราคิดย้อนกลับ เมื่อเรานำตรงนั้น เป็นเป้า เราคิดย้อนกลับล่อยหลังว่าเราต้องทำอะไรบ้างเพื่อจะให้สุดท้ายแล้วเราได้สิ่งที่เราตั้งตรงนั้น คือ วิธีการทำงานที่เราทำกันอีกอันหนึ่ง คือ ก่อนที่จะไปได้ตรงนั้นย้อนกลับมา คือทำเป็นระบบที่จะให้ได้มาซึ่งการทำ PAR ที่มีคุณภาพ สิ่งหนึ่งที่ทำ คือ เป็นห่วงในเรื่องระยะเวลาการทำ PAR ในชุมชน อย่างที่บอกใช้เวลายาว เราช่วยกันคิดและได้ข้อยุติออกมาว่า ก่อนที่นักศึกษาจะลงไปชุมชนจริงๆ ทางสถาบันราชภัฏ คณะจารย์ อาจมีทีมทำงานไว้และอาจมองหาปัญหาอะไรไว้ ตรงนั้นจะทวนเวลาที่นักศึกษาจะลงไปทำเริ่มต้น PAR จริง ๆ เป็นอันหนึ่งที่เราคิดกัน ขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ประเด็นที่เราได้แลกเปลี่ยนว่าเด็กที่ทำวิทยานิพนธ์แบบนี้จะจบเมื่อไร เพราะถ้าเราไปตั้งต้นบอกว่า PAR มันนาน และวิธีการที่เคยทำ เราพูดว่าการทำ PAR มีช่วงที่เราเรียกว่าช่วงเตรียมการ เพราะฉะนั้นตรงนี้ในช่วงที่ทางคณาจารย์จะต้องเตรียมตรงนี้ไว้ เตรียมพื้นที่ไว้หลายๆพื้นที่ ที่เราจะลงไปทำงาน และรวบรวม document ไว้เพราะนี่เป็นกระบวนการแรกที่เราต้องเตรียมเพื่อลดทอนเวลา ที่จะให้เด็กทำทุกอย่างคงเป็นไปได้ ฉะนั้นตรงนี้ก็ลดเวลาไป และเท่าที่เคยเขียนไว้ใช้เวลา 6 เดือน เท่าที่เคยทำตรงนี้ การรวบรวม document ต่างๆจะเป็นตัวช่วย

ประเด็นที่อยากแลกเปลี่ยน จากที่ได้ยินอาจารย์จากอยุธยา ยุคที่กำลังเข้มข้นที่ NGO ทำงาน และบอกทำ PAR และนักวิชาการเริ่มเข้ามาจับประเด็นนี้ มีข้อถกเถียง NGO บอกว่าเขาทำ PAR มา นานแล้ว พวกนักวิชาการเพิ่งมารู้ทีหลังและมาบอกว่าตัวเองทำ PAR และ NGO ไม่ใช่ PAR เราต้อง

กลับไปตั้งคำถามว่า มันมีคำว่า research หรือไม่ ถ้ามีคำว่าวิจัยนั้นหมายความว่า เราจะต้องสรุปข้อค้นพบ ที่เราใช้ศัพท์สมัยใหม่ ตรงนั้นถามว่าถ้าท่านทำวิจัยโดยใช้ PAR ท่านช่วยสรุปบทเรียนให้ด้วยและย้อนกลับไปดูว่าตั้งแต่ต้น ท่านวางระเบียบอะไรไว้ อย่งไรก็ตามมันต้องมีตัวนี้ เพื่อต่อไปคนอยากจะทำวิจัยแบบนี้ต้องมีตัวนี้ให้เขาศึกษา

ประสบการณ์ที่เราพบ คือ ท่านจะเล่าได้เป็นฉากเลยว่าท่านทำอะไร แต่พอให้ท่านเขียนแล้วอ่านไม่รู้หัวตรงไหนหางตรงไหนเริ่มตรงไหน นี่มีข้อถกเถียงถ้าเราบอกว่าบางทีกระบวนการ PAR ไม่ได้หนึ่งไปสอง ไปสามไปสี่ มันอาจจะมีการต้องย้อนกลับ ทำแล้วไม่ถึงสามต้องกลับไปดูหนึ่งกันใหม่ ตรงนั้นเป็นสิ่งที่เราต้องตาม ที่สำคัญคือว่า นักวิจัย PAR ต้องช่างเขียน ช่างบันทึกต้องไม่ใช่บันทึกที่สมอง เพราะสมองเรามีข้อจำกัดที่ท่านจะต้องฝึกตัวและนักศึกษาให้รู้จักตรงนี้ บันทึกไม่ใช่ไคอารี่ บันทึกแบบมีหลักการ บันทึกอย่างไร ตรงนี้ที่เวลาเราคุยกับนักพัฒนาทั้งหลายแล้วไม่ได้บันทึกสิ่งที่ท่านเล่ามันพิสูจน์ได้อย่างไร อย่างน้อยต้องมีข้อพิสูจน์ คุยกับคนนี้แล้วเชื่อได้อย่างไร เขาจะเอาอย่างนี้มันใช่ปัญหาจริงหรือไม่ โดยเฉพาะถ้าไปทำอะไรที่เป็นเรื่องของ conflict เพราะถ้าอาจารย์จะบอกว่านั่นคือ วิจัย อาจารย์ต้องบอกเขาให้ได้ว่ามันมีระเบียบ มีระบบอะไรมาและย้อนกลับและบอกว่าอะไรคือข้อค้นพบที่ดีที่สุด ขอขอบคุณค่ะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สืบเนื่องจากตรงนี้อาจเป็นปัญหาด้วย ตัวเองกำลังต้องการหาคำตอบเรื่องการเขียน คือที่เราก็นสอนนักศึกษา วิจัย คือ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบบ PAR ตรงนี้อยากฝากอาจารย์ว่า อาจารย์สอนนักศึกษาและอาจารย์จะฝึกนักศึกษาให้ทำ PAR ฉะนั้นการปลูกฝังลักษณะการเขียนตรงนี้ คงจะแทรก หรือบูรณาการเข้าไปในคอร์สปกติหรือไม่ ขอฝากข้อคิดไว้ เพราะตัวเองกำลังพยายามทำ เพราะเจอปัญหาตรงนี้เหมือนกันและพยายามฝึกนักศึกษาในการที่สอนในคอร์สอะไรก็ตาม จะพยายามให้เขาบันทึกลักษณะของการสะท้อน มันค่อนข้างยากต้องใช้เวลาฝึก จึงอยากฝากเทคนิคที่ตัวเองใช้ ยังตอบไม่ได้ว่าผลมันจะแค่ไหน เพราะทุกอย่างอยู่ใน project หหมด ได้เรียนรู้ไปกับนักศึกษาด้วย ตอนที่ทำ คือฝึกเขาให้เขาเขียน เริ่มต้นจากง่ายที่สุด คือ summary อาทิตย์นี้เราเรียนอะไร summary ให้เรา เป็นการสร้างนิสัยการเขียนไปเรื่อย ๆ หลังจากนั้น ค่อย ๆ ให้เขาสะท้อนความคิดลงไป ในสิ่งที่เขาเรียน หลังจากจบคอร์สให้เขากลับมาอ่านใหม่อีกรอบหนึ่ง แล้วตั้งประเด็นเพื่อจะมองตัวเองจากบันทึกตรงนั้น จึงคิดว่าเราจะสร้างทำโครงการนี้ต้องเตรียมคนเหมือนกัน ฝากไว้เป็นข้อเสนอแนะ ไม่ทราบว่าจะได้ผลดีมาน้อยเพียงใด แต่คิดว่าเป็นความพยายามที่เราเจออะไรก็พยายามปรับและพัฒนาอะคะ ฝากตรงนี้ด้วยขอบคุณค่ะ

รายชื่อคณะผู้จัดทำ รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนา
โครงการวิจัยและบุคลากรด้านการวิจัย แบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค
ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

คณะผู้จัดทำรายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยและบุคลากร
ด้านการวิจัย แบบมีส่วนร่วม 4 ภูมิภาค
ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

คณะที่ปรึกษา

1. เลขธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย
3. รองเลขธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
6. คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
7. คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอ โครงการวิจัย ชุด โครงการวิจัยและพัฒนา
ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ

คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหาร
จัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ

1. รองศาสตราจารย์ดร.ปริญญา จินดาประเสริฐ
ประธานกรรมการการรถไฟแห่งประเทศไทย	ประธาน
2. นางสุวรรณี คำมัน
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	รองประธาน
3. นายสมเกียรติ พงษ์กันทา
ที่ปรึกษาอาวุโสบริษัทรถไฟฟ้ากรุงเทพฯ จำกัด	กรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.โอภาส ปัญญา
อาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพงษ์
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	กรรมการ

7. ดร.มานพ พงนากร	กรรมการ
ผู้ช่วยผู้จัดการ บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด	
8. นางยุพิน โพธิวิทย์	กรรมการ
ศึกษานิเทศก์ 8	
9. ดร.จิตราภา กุณทลบุตร	กรรมการ
นักวิชาการศึกษา 8 (ว)	และ เลขานุการ
และอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	
10. นางอรุณรุ่ง บุญธนนตพงศ์	กรรมการและ
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	ผู้ช่วยเลขานุการ
11. นางสาววิจิตรา ตั้งสังขระมย์	กรรมการและ
ผู้ช่วยนักวิจัย ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหาร	ผู้ช่วยเลขานุการ
จัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ	
11. นางสาวดวงพร ตั้งอุคมภพ	กรรมการและ
ผู้ช่วยนักวิจัย ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหาร	ผู้ช่วยเลขานุการ
จัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ	

คณะผู้ประสานงาน

1. ดร.จิตราภา กุณทลบุตร	ผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย ระดับประเทศ
2. ผศ.ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์	ผู้ประสานงานภาคเหนือ
3. รศ.ชวณ เพชรแก้ว	ผู้ประสานงานภาคใต้
4. นางยุพิน โพธิวิทย์	ผู้ประสานงานภาคตะวันออกเฉียง เหนือ และกรุงเทพมหานคร
5. นางอรุณรุ่ง บุญธนนตพงศ์	ผู้ประสานงานภาคกลาง

คณะผู้จัดทำรายงาน

1. ดร.จิตราภา กุณทลบุตร
2. นางอรุณรุ่ง บุญธนนตพงศ์
3. นางสาววิจิตรา ตั้งสังขระมย์
4. นางสาวดวงพร ตั้งอุคมภพ

คณะผู้ำนวยการผลิตเอกสาร

1. คร.จิตรภา กุณชลบุตร
นักวิชาการศึกษา 8 (ว) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
และอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 2. นางอุษณีย์ สมแสน
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ 7
 3. นางอรุณรุ่ง บุญธนนตพงศ์
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 4. นางสาววิจิตรา ตั้งสังขระมย์
ผู้ช่วยนักวิจัย ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหาร
จัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ
 5. นางสาวดวงพร ตั้งอุดมภพ
ผู้ช่วยนักวิจัย ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหาร
จัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ
-